George Jonas

MEGTORLÁS

Jonas, George

Megtorlás

Egy izraeli antiterrorista csoport igaz története

BUDAPEST KIADÓ – POPKULTÚRA
KULTURÁLIS EGYESÜLET 1990

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:

VENGEANCE
The True Story of an Israeli Counter-Terrorist Team,

Lester and Orpen Dennys/Collins, 1984
Fordította: Szántó Péter

ISBN 963 292 067 8

© George Jonas, 1984

Hungarian translation Szántó Péter, 1990

Barbara Amielnek

és Assinak, Davidnek, Kathynek, Kopinak, Miltnek, Tonynak, Smadarnak és Yasirnak,

és azoknak, akik meghaltak, azoktól, akik megmaradtak.

TARTALOM

TARTALOM...

ELŐSZÓ..

PROLÓGUS: MÜNCHEN..

I. rész – Ahogy az ügynök születik..

1. AVNER..
2. ANDREAS.

II. rész – Változtasd meg Izrael történetét!

3. GOLDA MEIR..
4. EFRAIM...

III. rész – A küldetés.

5. WAEL ZWAITER..
6. A „*LE GROUP*”.
7. MAHMOUD HAMSHARI.
8. ABAD AL-CHIR..
9. BASIL AL-KUBAISI.
10. BEJRÚT ÉS ATHÉN..
11. MOHAMMED BOUDIA..
12. A JOM KIPPURI HÁBORÚ..
13. ALI HASSAN SALAMEH..
14. LONDON..
15. HOORN..
16. TARIFA..
17. FRANKFURT..

IV. rész – Bejönni a hidegről..

18. AMERIKA..

EPILÓGUS.

KRONOLÓGIA..

ELŐSZÓ

1981 őszén kanadai kiadóm megkérdezett, nem találkoznék-e valakivel, akinek ugyancsak érdekes a mondanivalója. Alapos óvintézkedések egész sorozata után a találkozó létrejött, ahogy mondani szokták: „valahol Észak-Amerikában”. Ott, egy kicsiny irodában találkoztam a szóban forgó személlyel, aki elmondta, hogyan zajlott le Izrael terrorizmus ellenes harcának egyik jelentés epizódja: hogy miként tevékenykedett az a terroristaellenes kommandó, amelyet az izraeli sportolók 1972-ben történt müncheni lemészárlása után hoztak létre.

Kiadom, még mielőtt összehozott volna vele, bizonyítékokat szerzett, hogy informátorom az, akinek mondja magát. A találkozó után magam is nyomozásba kezdtem, és ugyanarra az eredményre jutottam: az illető nem hazudik. Bizonyossá vált, hogy egy izraeli szuperügynökkel van dolgunk, aki – amint ezt a kémek és titkos ügynökök világában mondják – „bejött a hidegről”, azaz felhagyott a munkával, otthagyta a „céget”, dezertált. Tudomásunk szerint az izraeli ügynökök közül Ó volt az első ilyen.

Elhatároztam, hogy tovább kutatok, és könyvet írok az ügynök történetéből. A következő év során Európa és Közel-Kelet számos országában jártam. Hosszabb-rövidebb időt töltöttem két városban a „vasfüggöny mögött”, ahogy még akkoriban mondták. Ez idő alatt a világ legkülönbözőbb részein többször találkoztam informátorommal. Tanácsait követve további hat embert kérdeztem ki Németországban, Franciaországban, Izraelben, valamint az Egyesült Államokban. Saját ismeréseim közül is meghallgattam jó néhányat – szakértőket, hivatalos személyiségeket, egyszerű embereket –, akik az események egyik vagy másik elemér világították meg a számomra. Közülük sokat bátran megnevezhetnék. Másokat – nyilvánvaló okból – nem.

Ugyanezért fő forrásom kilétét sem fedhetem föl. Ami azt illeti, é maga is megfelelően gondoskodott róla, hogy ne kelljen kizárólag az én diszkréciómra hagyatkoznia, ha valaki kéretlenül szimatolna utána. Magáról is csak annyit engedett megtudnom, amennyire feltétlenül szükségem volt e könyv megírásához.

Hogy jobban megismerhessem ezt a világot, kapcsolataim lehetővé tették, hogy megfigyelőként részt vehessek néhány kisebb akcióban. Európában működő ügynökök kíséretében láthattam valamit abból, milyen is a rutinmegfigyelés, követés, hogyan kell hamis papírokat vásárolni és hogyan lehet éket fölhasználni. Láttam, miként hozzák létre a „biztonságos házakat" (búvóhelyeket), hogyan lépnek kapcsolatba az informátorokkal és miként fizetik meg éket. Így saját szememmel láthattam valamit abból a világból, amelyről írni szándékoztam.

A könyvben megírt *események* legtöbbje a maga idejében mindössze egy-két bekezdésnyi helyet foglalt el a napilapokban. Hivatalosan egyik ügyben sem „zárult le" a nyomozás, de némelyiket kezdettél fogva izraeli terroristaellenes akciónak tartották. A nemzetközi terrorizmussal és ennek elhárításával foglalkozó nem egy, mostanában írott könyv is megemlít közülük néhányat. A valós tények egy része megjelenik olyan oknyomozó újságírói művekben, mint Richard Deacon *The Israeli Secret Service* című munkája, vagy Stewart Steventől a *The Spymasters of Israel*, illetve David B. Tinnin és Dag Christensen munkája, a *The Hit Team*. Edgar O'Ballance leírja, hogyan végeztek számos palesztin terroristával Európában *Language of Violence* című kitűnő könyvében. Szóval az alapvető információk nagyrészt ismertek voltak, de én mégis reméltem, hogy képes leszek mélyebb betekintést nyújtani a dolgokba.

Noha a következőkben semmi sincs, amit én találtam volna ki, előre tudtam, hogy művem nem felelhet meg a szigorú, történészi követelményeknek. Információim egy részének – ez elkerülhetetlen volt – egyetlen személy a forrása, s őt sem nevezhetem meg. Történetének bizonyos részleteit saját szavain kívül más nem erősíti meg. Más részletek ugyan megerősítést nyertek, ezeket viszont a könyvben meg kellett változtatnom, hogy védjem informátoromat és egyéb forrásaimat.[1]

Ha egy történet bizalmas információn alapszik, az ideális újságírói gyakorlat szerint mindig két független forrásnak kell alátámasztania egymást: e könyvben ezt nem mindig tudtam megoldani.[2] Hasonlóképpen, amikor párbeszédeket, beszélgetéseket írok le, melyekről nem maradt fönn írásos feljegyzés, nem volt más választásom, mint elfogadni a már említett izraeli ügynök memóriáját, jóllehet valamennyien tudjuk, hogy az emlékezet időnként halványul, máskor meg önigazoló.

Úgy döntöttem, hogy az ügynök történetét mintegy a háta mögül kikukucskálva mondom el, egyszerre két szálon futtatva a cselekményt: a saját nézőpontjából és a magaméból. Ugyanezt a módszert követtem a könyv számos más szereplőjénél is. Az egyes szám első személyű mesélési móddal szemben ez lehetővé tette, hogy az eseményeket informátoraim szemén át lássam, s ugyanakkor mégsem kellett mindent kritika nélkül elfogadnom tőlük. Akár az esküdt a bíróságon, a meglevő tényekből vonhattam le a következtetéseket.

Van azonban a bizonyítékoknak egy harmadik szála is, persze. Ezek a másodlagos forrásokból szerzett információk, amelyeket magában a szövegben vagy a jegyzetekben jelzek, oly módon, ahogy a jelenkori eseményeket leíró könyvek általában szokták. Amikor a köztudottnak hitt tények ellentmondanak saját információimnak – s ez néha előfordul –, ezt mindig jelzem.

Miután a könyv nem nyilvánít véleményt, de felvet számos olyan kérdést, amelyről más-más emberek különbözőképpen gondolkodnak, azt tartom tisztességesnek, hogy fölvázoljam az olvasó számára saját nézetemet, „elfogultságaimat”.

Mint a legtöbben, én is ellenzem a politikai terrort. Mi több, nem írom alá azt a cinikus nézetet, miszerint aki az egyik embernek terrorista, az a másiknak szabadságharcos. A terroristákról nem a céljaik állítják ki a bizonyítványt, hanem az azok elérésére igénybe vett eszközök.[3]

Ugyanakkor azt az egyetemes tévhitet sem tudom elfogadni, hogy a terrorizmus végső soron hatástalan. Azt hiszem, ez merő öncsalás. Igaz, a terror gyakran nem hozza közelebb a kívánt célt, no de ugyanígy a hagyományos háború, a diplomácia és számos más politikai tevékenység sem. Ennek alapján vonjuk le tán azt a következtetést, hogy a háború vagy a diplomácia, mint olyan, hatástalan? Véleményem szerint a terrorizmus akár eléri a célját, akár nem – mindenképpen rossz dolog.

A terroristaellenes akciók azonban szintén vérontással járnak, járhatnak. Nyilvánvalóan számos etikai kérdés vetődik föl, amikor olyasvalaki történetét mesélem el, aki kormánya megbízásából tizenkét embert ölt meg saját kezűleg – közülük hetet szándékosan és hidegvérrel. Nem is próbálok e kérdésekkel foglalkozni. Amennyire egyáltalán megválaszolhatók, a könyv egésze felel rájuk.

Ha Izrael és ellenségei közül kell választanom, Izraelt választom. Két okból (túl azon a tényen, hogy magam is zsidó vagyok.) Először is: a társadalmi rendszerek közül számomra a legrokonszenvesebb a liberális demokrácia, és a Közel-Keleten Izrael jár a legközelebb ahhoz, hogy liberális demokrácia legyen. Másodszor: noha – különösen az utóbbi időben – ez nincs mindig így, mégis, a közel-keleti konfliktus egésze során Izrael mérhetően magasabb erkölcsiséggel intézte a dolgokat, mint ellenfelei.

És, noha némiképp rokonszenvezek a palesztin üggyel, egy cseppnyi rokonszenv sincs bennem azok iránt, akik ezt terrorral próbálják elősegíteni.

Toronto George Jonas

„Így szól az Úr Isten: mivelhogy a filiszteusok bosszúból cselekedtek, s kegyetlen bosszút álltak lelkökben megvetéssel, hogy elveszessék Izráelt örök gyűlölséggel;

Ezokáért ezt mondja az Úr Isten: imé, én kinyújtom kezem a filiszteusokra…

És cselekszem rajtok nagy bosszúállásokat fenyítő haragomban, hogy megtudják, hogy én vagyok az Úr, ha bosszúmat állom rajtok…”

Ezékiel Könyve 25:15-17

„Nem fogják elhinni ilyennek
a világot, mert nem
vették észre; hogy ilyen.”

Graham Greene: A szökés módjai

PROLÓGUS: MÜNCHEN

Ha összehasonlítjuk azzal a gonoszul elegáns vonalvezetéssel, amely a legtöbb korszerű, automata gyalogsági fegyvert jellemzi, a Kalasnyikov géppisztoly szögletesnek és nehéznek látszik. A fegyver, hivatalos nevén az AK-47-es, állítólag egy szibériai paraszt találmánya. Legalábbis így szól azon legendák egyike, amely a nemzetközi terrorizmus e legkedveltebb harci eszköze köré szövődött.

A Kalasnyikov egyszerű és nyers. A 87 centiméter hosszú fegyver tusa és markolata sötétszéke árnyalatú fából készült, amelyet két helyen megszakítanak a szürke fémszerkezetek. A középső rész a závárzatból és a ravaszmechanizmusból áll, valamint a tárból, amely lágy ívben hajlik le és előrefelé. Egy tárban harminc 7,62 milliméteres lövedék van: rövid ólomgolyók, mindenen áthatoló kőkemény acélmaggal. Automatikus tüzelésre beállítva a Kalasnyikov percenként száz ilyen lövedéket képes acélpontra zúdítani. A golyók másodpercenként 710 méteres sebességgel hagyják el a rövid, huzagolt csövet – azaz óránként mintegy 2600 kilométert tesznek meg. A fegyver számos modelljét állítják elő a Szovjetunióban és a Varsói Szerződés más államaiban.

Rövid távolságból a Kalasnyikov képes arra is, hogy a szó szoros értelmében kettészeljen egy embert.

1972. szeptember 5-ének éjszakáján számos ilyen AK-47-est vett ki gondosan zsírozott csomagolásából a Fekete Szeptember nyolc terroristája. Hamarosan már úton is voltak a Conollystrasse 21., a müncheni olimpiai falu egyik háztömbje felé, amelyben az izraeli sportolók laktak.

A fedajinokat (gyakran ezzel az „önfeláldozó férfi” jelentésű arab szóval illetik magukat az iszlám terroristák) először hajnali négykor vették észre, amikor a Kusoczinskidammnál átmásztak a kétméteres szögesdrót kerítésen, jóllehet, ekkor még senki sem tudta róluk, hogy azok, amik. Az a pont, ahol bejutottak az olimpiai faluba, alig 45 méternyire volt az izraeli sportolók szállásától. Ezt a kis távolságot még lassan, óvatosan haladó

emberek is megteszik egy vagy két perc alatt. Ennek ellenére már huszonöt perccel is elmúlt négy óra, mire a terroristák a Conollystrasse 31. első apartmanja ajtózárába illesztették álkulcsukat. Hogy a bejutáshoz kaptak-e belső segítséget magából az olimpiai faluból, ez azóta is vitatott kérdés.[4]

Elsőként Yossef Gutfreund birkózóbíró hallotta meg őket, ez a száznegyven kilós óriás. Jóllehet, egy pillanatig nem tudta, vajon a neszek nem szobatársától, Moshe Weinberger birkózóedzőtől származnak-e, aki kimaradt éjszakára, és ezért pótkulcsot kapott, az ajtón túli arab nyelvű suttogás azonnal meggyőzte a veszélyről. Éppen ez volt egyébként a szó – „Veszély” – amit héberül elkiáltott, fölébresztve harmadik szobatársát, miközben testét, a lassan nyíló ajtónak vetette.

A következő néhány másodpercben nyolc arab próbálta benyomni az ajtót Gutfreunddal szemben. Mindkét oldal akkora erőt fejtett ki, hogy a kilincs és a zsanérok teljesen megnyúltak, elcsavarodtak, amint a későbbi vizsgálat kimutatta… Ez a rövid ütközet azonban elég időt adott Gutfreund csapattársának, Tuvia Sokolovsky súlyemelőedzőnek ahhoz, hogy kitörje az ablakot és elmeneküljön.

Az 1. számú apartman másik négy lakója nem volt ilyen szerencsés. Amitzur Shapira futóedzőre, Andrei Spitzer vívómesterre, Kehat Shorr céllövőedzőre és Yacov Springer súlyemelőbíróra fegyvert szegeztek, megpofozták és kivégzéssel fenyegették őket, hogy kiszedjék belőlük, hol tartózkodik a többi izraeli. Bántatlanságot ígértek annak, aki kopogtat egy olyan apartman ajtaján, amelyben izraeli sportolók tartózkodnak, s bejuttatja a fedajinokat. Gutfreund esetében azonban jobbnak látták, ha nem is próbálkoznak ajánlataikkal. Inkább megkötözték, mint Sámsont a bibliai elődeik, a filiszteusok.

Mivel az izraeliek nem segítettek, az arabok úgy döntöttek, hogy földerítik az egész Conollystrasse 31-et, ahol egyébként az uruguayi és hongkongi sportok is laktak. Kihagyták a kettes, a négyes és az ötös apartmant, ahol pedig nyolc izraeli aludt[5], elfogták viszont a hármas apartmanban lakó hat sportolót: Eliezer Halfin, Mark Slavin és Gad Zobari birkózókat, valamint David Marc Berger, Zeev Friedman és Yossef Romano súlyemelőt. Mielőtt azonban bejutottak volna a 3. apartmanba, meg kellett

küzdeniük a későig kimaradt Moshe Weinbergerrel, aki most botorkált hazafelé, végig a Conollystrassén.

Weinberger körülbelül olyan testes volt, mint Gutfreund, s legalább olyan bivalyerős. Az egyik terroristát leütötte, és rövid időre is csak úgy tudták legyűrni, hogy közelről az arcába lőttek. Weinberger azonban súlyos sebesülten sem adta föl. Miután a 3. apartmanban levőket elfogták, és a Conollystrassén az 1. apartman felé terelték. Gad Zobari úgy döntött, hogy nekiiramodik és szökni próbál. Noha a fedajinok jó néhány sorozatot kilőttek rá, az egyenetlen terepen cikcakkban futó zömök kis birkózónak sikerült biztonságba jutnia. Ezt a pillanatot ragadta meg Weinberger, és akkorát behúzott az egyik terroristának, hogy annak eltört az állkapcsa, és ájultan esett össze. Egy másik azonban többször mellbe lőtte Weinbergert, aki szintén a földre rogyott.

Most a súlyemelő Yossef Romanón volt a sor. Mielőtt még a terroristák megkötözhették volna, csapattársával. David Marc Bergerrel együtt az 1. apartman konyhaablakán át próbált meg kitörni. Amikor ez nem sikerült, Romano fölragadott egy kést a konyhaszekrényről, és megsebezte a fején az egyik terroristát. Ennek olyan fájdalmai voltak, hogy rémületében elfelejtette a fegyverét használni, menekülni próbált, a mögüle előbukkanó arab azonban egy teljes sorozatot eresztett Romanóba. A súlyemelő is összeesett. Másnap reggel a mentősök megpróbálták elszállítani, a holttest a jelentések szerint derékban kettészakadt.

Weinberger azonban még élt, és még mindig nem adta föl a harcot. Ahelyett, hogy minél távolabbra kúszott volna az 1. apartmantól, amikor magához tért kint az utcán, bevonszolta magát az épületbe, hogy újból szembeszálljon a terroristákkal. Megrémülve a feléjük támolygó, vérző hústömegtől, az arabok nem lőttek rögtön. Weinbergernek még jutott ideje arra, hogy megüsse az egyiket, és konyhakést ragadva megsebezzen egy másikat a karján, mielőtt közvetlen közelről s most már halálosan, fejbelőtték.

Ekkor hajnali öt óra körül járt az idő. Az akciónak ebben a kezdeti szakaszában, amely mintegy huszonöt percig tartott, a Fekete Szeptember emberei megöltek két izraeli atlétát, elfogtak kilencet, kettő pedig megszökött. A terroristáknak nem sikerült megtalálniuk az épületben tartózkodó további nyolc izraelit.

A küzdelem és lövöldözés huszonöt perce alatt az olimpiai falu biztonságáért illetékesek csak zavaros jelentéseket kaptak „valamiféle rendbontásról” a Conollystrasse 31. háztömbje környékén. Ez tulajdonképpen érthető is volt. A legtöbb sportoló és sportvezető mélyen aludt. Az ütközet raja nem volt egyenletes: kiáltások, lövések, köztük hosszú csend. Aki fölébredt a lármára, nem foghatta föl rögtön, hogy mit is hall. Hallgatózott egy darabig, s mert nem észlelt semmit, tán ismét elaludt. Az a néhány meg, aki fölkelt, hogy körülnézzen, nem látott semmit. A faluban alig múlt el éjszaka valamiféle bajnokság ünneplése nélkül, ez pedig mindig lármás vidámsággal és tűzijátékkal járt. Az izraeliek jó néhány álmos szomszédja valami ilyesfélének gondolta a terrorista akciót is.

Végül is egy magányos, fegyvertelen nyugatnémet biztonsági őr volt az első, akit vizsgálódni a helyszínre küldtek: 4:55-kor, vagy valamivel később. Ő meglátta a Conollystrasse 31. kapujában álló csuklyás terroristát, bekapcsolta a rádiót és bénultan motyogta: *Was soll das heissen?* – „Mit jelentsen ez?” A terrorista nem válaszolt, hanem eltűnt az ajtó mögött.

Eközben a két megmenekült izraeli megszólaltatta a valódi riasztószirénát is. Egyikük abból az épületből, ahol a dél-koreaiak laktak, a másik pedig az olaszok szállásáról.

A hatóságok fél órán belül a terroristák követeléseit is megkapták, több példányban, gépelve, angolul. S hogy súlyt adjanak mindennek, a fedajinok az utcára hajították Moshe Weinberger véres tetemét.

Az első követelésük az izraeli „katonai rezsim” által őrizetben tartott 234 fogoly szabadon bocsátása volt. A 234 név szépen föl is volt sorolva a gépelt papírokon. Megneveztek azután néhány olyan embert is, akit a nyugatnémet szövetségi kormány tartott őrizetben, például a Baader-Meinhof terrorszervezet az év júniusában letartóztatott vezetőit, Ulrike Meinhofot és Andreas Baadert. Követeltek továbbá a fedajinok három repülőgépet is, amely majd „biztonságos helyre” viszi őket, miután a többi követelésük teljesült.

A közlemény reggel 9 óráig adott határidőt a hatóságoknak. Ezt az időpontot követően ki fogják végezni a túszokat, „egyszerre, vagy egymás után”, írták.

A szokásos tárgyalások következtek. Közben magas rangú nyugatnémet kormányhivatalnokok – egy szövetségi és egy bajor miniszter, az olimpiai falu polgármestere, egy másik volt polgármester és München városának akkori rendőrfőnöke – bátor egyéni gesztusként fölajánlkoztak fogolynak a túszok helyett. A fedajinok visszautasították az ajánlatot. A határidőt déli 12 órára módosították. A jelentések szerint Willy Brandt nyugatnémet kancellár közvetlen konzultációt folytatott Golda Meir izraeli miniszterelnök-asszonnyal. Tíz percig tárgyaltak telefonon, az előre megjósolható eredménnyel. Izraelnek a terrorizmussal kapcsolatos álláspontja világszerte ismert. *Nincs tárgyalás!* Soha. Semmilyen. Semmiféle körülmények között.

Noha a németek nem próbálkoztak azzal, hogy hivatalos nyomást fejtsenek ki az országra, számos bizonyítéka van annak, hogy az izraeli kormány magatartását fölöslegesen és veszélyesen merevnek találták. Miért nem engednek szabadon legalább – mondjuk – egy tucat terroristát? Miért nem teszik lehetővé, hogy a fedajinok, megőrizve büszkeségük látszatát, átadják túszaikat, és elmenjenek a csudába Münchenből? A németek a maguk részéről nagyon szívesen átadnák nekik Ulrike Meinhofot és Andreas Baadert, amint ezt nagyon világosan ki is mondták, rögtön a tárgyalások legelején.

A tárgyalás folytatódott. A határidőt újra meg újra kitolták, egészen este 9 óráig. A terroristák végül már csak egy repülőgépet követeltek, amelyik Kairóba viszi őket és túszaikat. Ott majd, mondták, ha az izraeli kormány nem adja ki palesztin foglyait, kivégzik a sportolókat. Ez is valamiféle minimális engedmény volt az eredeti követeléseikhez képest: eleinte még azzal fenyegetőztek, hogy itt, rögtön, lemészárolnak mindenkit, ha az összes követelésük nem teljesül, mielőtt a gépük Münchenből fölszáll.

Este nyolckor a terroristák és foglyaik vacsorát kaptak Brandt kancellár a televízió képernyőjén elítélte a terrortámadást, és kifejezte reményét a kielégítő megoldásra. Javasolta továbbá, hogy az olimpiai játékokat ne szakítsák félbe, amint az izraeli kormány követelte a lemészárolt két atléta emlékére. Brandt kancellár véleménye szerint ez fölérne a terroristák győzelmével. Kétségkívül így is lehet-nézni a dolgot, ha azonban folytatódik az állítólagosan a békét és testvériséget jelképező olimpia, mintha a két gyilkosságnak semmi jelentősége nem volna, ez is elég könnyen tekinthető a terrorizmus győzelmének. Mindenesetre aznap

délután a versenyző nemzetek lobogóit félárbocra eresztették. Azaz… Tíz arab ország küldöttsége haragosan tiltakozott, s a németek engedelmesen ismét a zászlórudak csúcsaira húzták az ő lobogóikat.

Este 10 óra 20 perc táján két helikopter emelkedett föl az olimpiai falu melletti füves tisztásról, hogy elinduljon a München-Fürstenfeldbrucki reptérre. A kilenc túsz és a nyolc fedajin Volkswagen buszokon jutott el a helikopterekhez. Jóllehet a nyugatnémet hatóságok – az izraeli kormány teljes egyetértésével – addigra már eldöntötték, hogy semmiképpen sem engedik Kairóba jutni a terroristákat és foglyaikat, útközben semmiféle kísérletet nem tettek a fedajinok megtámadására. Visszatekintve – bár *Dr. Utólag mindig okos* – ez alighanem azt jelentette, hogy a legjobb alkalmat elszalasztották.

A fürstenfeldbrucki repülőtéren, huszonöt kilométernyíre a város központjától, már felgyorsultak az események. A gépek negyedóra alatt értek ide az olimpiai falutól. A két helikopter – az egyikben négy, a másikban öt tússzal – 10:35-kor szállt le, talán kilencven méternyire a Boeing 727-estől, amely – a terroristák így tudták – föl volt készítve arra, hogy az arabokat és túszalkat Kairóba vigye. Négy fedajin kiszállt a helikopterekből, és megindult a repülőgép felé, hogy ellenőrizze azt. Négy perccel később – a rosszul megvilágított repülőtéren, nagy távolságból – öt nyugatnémet mesterlövész tüzet nyitott rájuk.

Némelyiket eltalálták, némelyik visszalőtt. A két helikopter négy német pilótája megpróbált elmenekülni. Kettőnek sikerült, a másik kettő viszont kereszttűzbe került, és súlyosan megsebesült. Az izraeli foglyok tehetetlenek voltak. Gúzsba kötve, a szemükön kendővel ültek a helikopterekben.

Talán meglepő, de a fedajinok nem ölték meg rögtön őket. Talán nem akarták kijátszani az utolsó ütőkártyájukat? Vagy túlságosan el voltak foglalva azzal, hogy viszonozzák a mesterlövészek tüzét, s hogy lebukjanak azok golyói elől? Esetleg egy kicsit nehezükre is esett megölni kilenc védtelen embert? Elvégre létezik valami elemi, ösztönös gátlás, amely néha még a legelvetemültebb gyilkos kezét is lefogja. Ugyanakkor elutasították számos német ajánlatot is, hogy adják meg magukat, jóllehet tudták, hogy ezzel megmentenék a bőrüket.

A tűzharc körülbelül egy és egynegyed órán át tartott. A németek nem tudták kimozdítani a terroristákat a helikopterek alól, tűzerejüket pedig, a túszok jelenléte miatt, meglehetősen korlátozottan vehették igénybe. Ezért éjféltájban úgy döntöttek, hogy hat páncélautó fedezetében gyalogsági támadást indítanak. Alighogy a támadás megkezdődött, az egyik arab kézigránátot vágott annak a helikopternek a belsejébe, amelyik az öt izraelit őrizte. A gép hatalmas tűzgolyóként robbant föl. Néhány másodperc múlva a többi terrorista agyonlőtte a másik helikopterben lévő négy túszt.

Groteszk módon, ha a páncélos támadás késik néhány percet. Zeev Friedman, Yacov Springer, Eliezer Halfin és a gigászi Yossef Gutfreund talán túlélhette volna az egészet. Addigra ugyanis már sikerült valamennyire meglazítaniuk köteleiket – a szakértők utóbb fogsornyomokat találtak a vastag köteleken, amelyekkel az üléshez erősítették őket –, s néhány perc vagy tán másodperc múlva, kiszabadulva, meglephették volna a helikopter előtt lövöldöző két arabot. Nincs kétség, hogy igyekeztek volna megszerezni a fedajinok fegyvereit és kiszabadítani magukat a fogságból. Hogy Amitzur Shapira, David Marc Berger, Andrei Spitzer és Kehat Shorr mit tett, vagy mit tett volna, azt már senki sem tudja megmondani – a felismerhetetlenségig összeégtek.

Az öt túlélő arab közül csak kettő folytatta a harcot. A rendőri és határőri egységek a következő negyedórában megölték az egyiket, egy Essafadi avagy „Issa” nevűt. Ő volt az, aki a kézigránátot bedobta a helikopterbe. Ugyanekkor elfogták a Badran nevű, súlyosan sebesült terroristát is. Két másikat, el-Denawit és „Samir” Talafiket szintén foglyul ejtették, egyetlen karcolás sem érte őket, de vagy negyedórája már halottnak tettették magukat.

Az utolsó terrorista egy szíjas testű, folyamatosan dohányzó palesztin volt, akit Tonynak[6] hívtak, de szerette magát harci nevén „Guevarának” neveztetni. Akármilyen emberi tulajdonságai hiányoztak is, a bátorság nem volt a hiányzók között. További egy órán át váltakozva lövöldözött és bujkált a német katonák elől. Eközben nyakon lőtt még egy határőrt. Végül hajnali fél kettőkor sarokba szorították és megölték. Az akció véget ért.

Másnap folytatódtak az olimpiai játékok. A Szovjetunió abban az esztendőben ötven aranyérmet nyert. Az Egyesült Államok a második helyen végzett, harminchárom arannyal.

I. rész – Ahogy az ügynök születik

1. AVNER

Avner már akkor sejtette, miről fog szólni a levél, amikor föltépte a barna borítékot. Legalábbis tudta, hogy kitől jött és miért. Az ilyen dolgokban sohasem csapta be a hatodik érzéke.

Ez az utóbbi jól is jött, merthogy tudta: a többi öt érzéke csak amolyan átlagos. Látása a hétköznapi élethez megfelelő, álmai igazán csillogó foglalkozásaihoz képest azonban nem igazán jók: sem vadászpilóta, sem pedig szkitlövő bajnok nem lehet ilyen szemekkel. A hallása sem kivételes, tapintása sem tenné mesterszerelővé, de ez a hatodik érzék, az valami más.

Az ilyen barna borítékok, mint ez is, amit a kezében tart, általában az Izraeli kormányhivatalok kopertái. De a kormány, sőt még a hadsereg is, valamit mindig nyomtat a boríték bal felső sarkára. Mondjuk, hogy ilyen és ilyen ügyosztály. Ezen a borítékon azonban nem volt semmi.

A levél maga legfeljebb ha öt sorból állt. Egy öreg, héber írógépen gépelték, amely szemlátomást mindig megrémült az *m* betűtől. A levél írója azt ajánlotta, hogy ha Avnert érdekli egy állás, akkor „találkozzék velem Tel-Avivban a Fisman és a Dizengof utca sarkán”. Megadta az időpontot, egy kávéház nevét, valamint egy telefonszámot, amelyen Avnernek akkor kell fölhívnia, ha nem érdekli a dolog, vagy az időpont nem megfelelő. „Tisztelettel – Moshe Johanan”, ez volt a levél aláírása. A név nem jelenlett semmit Avnernek.

1969. május eleje volt. Avner jó egészségben lévő, huszonkét éves fiatalember volt. Szabta, vagyis már Izraelben született. Épp most fejezte be katonai szolgálatát egy nagyon elit alakulatban. Harcolta hatnapos háborúban, mint mindenki más, tartalékos százados volt, mint mindannyian, akik ebben az alakulatban szolgáltak – a kommandósoknál.

– Right on! – mondta magának, és fölment az emeletre, hogy lezuhanyozzék.

Ez a két dolog, mármint hogy a nap kellős közepén zuhanyozik, és tökéletes angolsággal azt mondja: „right on”, Avner leglényegét adta. Hogy tovább ne is menjünk: hány fiatalember akadt volna még a hadseregben, aki

azzal fárasztja magát, hogy egy öreg vödörből, némi madzagból és egy üres narancsos ládából hordozható zuhanyt fabrikál magának? Ezt aztán fölkötözi egy tank tetejére, s míg a többi srác majd megszakad a röhögéstől, az egészet magával viszi a sivatagi hadműveletekre! S ehhez még vegyük hozzá azt a másik narancsos ládát, amelynek a közepébe egy szép nagy lyukat vágott, hogy afféle házilagos reteráttá alakítsa át. A Negev sivatagban! Avner azonban – jellemző módon – nem volt hajlandó a sivatag közepére székelni, mint egy majom, akinek közben bogarak másznak a fenekére.

Nem mintha a nettség olyan nagy dolog volna, de Avner történetesen nagyon nett volt, és ezt nem is szégyellte. Hát mit tegyünk, ha az egész izraeli hadseregben ő volt az egyetlen katona, aki leszerelése napján az eredeti ellátmányát ugyanolyan hibátlan állapotban adta vissza, mint ahogy négy évvel azelőtt megkapta?

Kétségkívül volt ebben némi túlzás, de a túlzás is Avner lényegéhez tartozott. És itt kapcsolódik ez az egész a „right on”hoz, Avner mindeddig sosem járt az Egyesült Államokban, anyja azonban mindig azt állította, hogy kisbabaként az első szava – és ez 1947-ben volt, csaknem egy évvel azelőtt, hogy Izrael Állam létrejött – nem a „mama-papa” volt, hanem az, hogy „Amerika”. Lehet, hogy ez csak mese, de jól hangzott. Mindenesetre, olyannak, ami kitelik Avnertől. Mikorra elég nagy gyerek lett ahhoz, hogy egyedül rohanjon végig Rehovot napsütötte üres utcáin a délutáni moziba, Amerika lett az egész lelke, az álma. Lana Turner, John Wayne, Rita Hayworth.

A moziban szedte föl az első angol – vagy inkább amerikai – szavakat. Az angol nyelvet beszélte azóta is, mint sok izraeli: nagyon lelkesen, de nem éppen tökéletesen. Ám az iskolai angollal szemben a mozik amerikai nyelve valami olyasmi, amit megkóstolhatsz és megérinthetsz. A magadévá teheted és ezáltal egy egészen más világ szemlélője lehetsz. *O.K. mister, this is the FBI.*

Nem mintha ma már sokat törődne ezekkel a dolgokkal. Kinek van ideje gyermekkori álmokra, amikor egy ifjú ember fontos döntéseivel kell szembenéznie? Kilépett a hadseregből Kérték, könyörögtek, neki, imádkoztak, hogy maradjon, de nem. Négy év elég volt. Oké, és akkor most? Menjen állásba? Vegye feleségül Sosanát? Iratkozzon be valamelyik egyetemre?

Kijött a zuhany alól tisztán, lehűlve, csontig barnán. És mielőtt a törülközőbe csavarta magát, egy gyors pillantást vetett a tükörbe.

Hasonlított az apjára bár nem teljesen. Ahhoz nagyobbnak, szőkébbnek kellett volna lennie. Ámbár amin apa keresztülment, az hihetetlenül megváltoztatta és megöregítette őt. Haja most már csaknem teljesen fehér, izmai megpuhultak, a kedélye pedig – nos, hát vannak jó napjai, meg rossz napjai.

Apának valami köze kell legyen a barna borítékhoz, amely ott hevert a fürdőszobaszéken. Nem közvetlenül, Avnernek ez meggyőződése volt. Apa sosem beszélne *azoknak* őróla. Épp ellenkezőleg, megakadályozná őket, ha tudná. „A fiamat csak a holttestemen keresztül kapjátok meg”, mondaná nekik.

Avner azonban nem fog neki szólni a levélről. Saját maga fog nemet mondani nekik. Pontosan, mint az *Aman*[7] embereinek is, néhány hónappal ezelőtt. „Na, jól van, nem akar hivatásos katonatiszt lenni” – mondták neki –, „de mit szólna a katonai felderítéshez?”. Nem, nem. Köszönöm.

És nemet fog mondani a barna borítékos Moshe Akárkinek is. A találkozóra azért elmegy. Hétfőn amúgy is mindenképp Tel-Avivban kell lennie, hogy fölvegye Sosanát. Miért ne nézze meg magának őket, miért ne hallgassa meg, amit mondanak? Mit árthat?

Avner jelentkezési lapja már két hónapja az El Alnál volt. Mindenki azt mondta, hogy az izraeli légitársasághoz lehetetlen bekerülni. Az ő papírjait azonban az egyik nagynénje vitte be, aki ismert valakit, akinek volt így közeli barátja a vezérigazgatóságon. Természetesen reménye sem volt arra, hogy a hajózószemélyzethez kerüljön, sosem felelt volna meg a felvételi vizsga fizika-matematikai követelményeinek. Különben is: a hajózószemélyzet a légierőktől jön. De egy állás az El Alnál mégiscsak azt jelentette volna, hogy egy légitársaságnál dolgozik, még ha steward, vagy valamelyik iroda munkatársa lesz is. Talán módja lesz némi utazásra, hogy rövid időre ismét kikerüljön Izraelből, újabb pillantást vethessen a csodálatos, odakinti világra. Vagy ki tudja, találkozzon néhány régi barátjával az alapkiképzés idejéből, akik azóta a légierőhöz kerültek. Azóta tán ők is az El Alnál repülnek. Lehet, hogy egy szép napon megengedik Avnernek, hogy levigye a gépet, vagy egyszer fölszálljon vele.

Elhelyezkedve a vécéülőkén, törülközőbe csavarva, hibátlanul landolt a Boeing 707-essel. Tökéletes leszállás volt. A nagy gép óriási kerekét úgy tette le a kifutópályára, mintha tollpehely lett volna. Nem csoda. Tízéves kora óta gyakorolta a leszállást – a fürdőszobában.

Bevezette a Boeinget a hangárba, megmosta a fogát és inget vett magára. Anya alighanem látogatóba ment. Sosana Tel-Avivban van. Apa? Úgy gondolta, talán elbuszozhatna Rehovotból apa házáig, s talán kölcsönkérhetné az öreg Citroënt. Volt pénze a buszra. A pénznek különben sincs sok haszna szombaton Izraelben. Az ország lakatra van zárva, már ami a szórakozást illeti. Ha csak nem akarsz hideg, száraz szendvicseket falni egy étteremben.

Mindenesetre jó lenne hétfőre megkapni a Citroënt, még akkor is, ha az a legöregebb kocsi az egész Közel-Keleten. Sokkal jobb fölvenni Sosanát így autóba, mint stoppolni hazafelé. Nem mintha a lány sokat törődött volna ezzel. Sosana karcsú, halvány mézszőke leány, egy egyiptomi faragvány keskeny, arisztokratikus vonásaival. Királyi jelenségnek látszott, jóllehet a légies külső egy valódi szobrát, bennszülöttet takart: semmi törékenység, semmi elkényeztet és. Avner nem éppen a megfelelő kifejezést használta, amikor első randevújukra ment, a lány szüleihez. Előző este ismerkedtek meg egy közös barátjuknál, és elfelejtette a lány nevét. Sosana kishúga nyitott ajtót.

– Igen?

– Öööö… Igen, öööö… A Hercegnő itthon van?

Egyszerűen nem a megfelelő szót használta, hogy leírja Sosanát, hacsak a lány külsejét nem számítjuk. A Hercegnő? A kislány nem is igen értette, miről beszél Avner, és majdnem az orrára csapta az ajtót. Szerencsére Sosana épp akkor jött le a lépcsőn. Avnernek valószínűleg nem lett volna bátorsága újra kopogtatni.

A lány azt hitte akkor, moziba mennek, Avnernek azonban még aznap este vissza kellett térnie az egységéhez. Épp csak hogy bejutott a kommandósokhoz, és – hercegnő ide, hercegnő oda – esze ágában sem volt, hogy rosszul kezdje az elitalakulatnál.

– Még ma vissza kell menned? – kérdezte a lány. – Minden más fiú vasárnap megy vissza.

– Nos, az én alakulatomnál meg ma jár le a szabadság.

– Rendben van, akkor sétáljunk egyet.

Ennyi. Sétálni mentek. Sosana még tizennyolc éves sem volt, de már eleget tudott ahhoz, hogy ne tegyen föl több kérdést. Izraelben, ha a hadseregre fordul a szó, az emberek nem kérdezősködnek. Sosana meg éppen nem. Egyetlen egyszer sem.

Ettől kezdve így ment, az első randevúktól fogva, valahányszor csak néhány nap szabadságot tudott szerezni. Séta, mozi, átlag havonta egyszer. Mondjuk, tízszer egy évben. Négy év alatt ez negyven randevú. Húsz séta, húsz mozi. Péntek este autóstop Rehovotba, anya házához. Este 11-kor vagy éjfélkor megérkezett. „Helló mama, itthon vagyok.” Az Uzit a falnak támasztotta és az ágyba zuhant. Természetesen előtte vállfára rakta a ruháit.

Most azonban, csaknem három évvel később, már a jövőre is kellett gondolnia. Volt egy egyszerű megoldás, és a legtöbb barátja számára ez a megoldás látszott volna a legtermészetesebbnek. Ez a megoldás itt volt, rögtön a forró, poros utcasarok mögött, ahol Avner most a rozoga vén buszra várt. Sosana bácsikája kölcsönöz nekik annyi pénzt, hogy építsenek maguknak egy házat valamelyik itteni üres telken. Mi lehetne egyszerűbb? Avner és Sosana barátsága kiállta az idő próbáját. De legalábbis a húsz séta és a húsz mozi próbáját. A lány hamarosan diplomás tanítónő lesz. Ő? Hát legalább a katonai szolgálat már mögötte van. Számtalan boldog házasságot alapoztak már ennél kevesebbre.

Ezeknek azonban nem kell magukkal cipelniük Frankfurt terhét. Frankfurtét, a varázslatos városét.

A német város egyedül Avner terhe. Sosana ezer százalékos szobra volt. Negyedik generációs bennszülött. Persze az ő ősei is Európából származtak, ez azonban mit sem jelentett a számára. Élete eddigi huszonegy évében sosem érezte, milyen egy sűrű, mesebelien sötét *erdő* kétnapos eső utáni illata. A hó? Az csak egy szó, egy fogalom volt a számára, valami olyasmi, amit egy-két szerencsés gyerek láthatott, néhány óráig, a Jeruzsálem körüli hegyekben, valamelyik különösen „kegyetlen” téli napon. Ő azonban sosem látta, mint ahogy nem látott olyan várost sem, amely húsz évnél régebbi lett volna. Kivéve persze a kétezer évesnél régebbieket.

Nem így Avner. Ami 1959-ben történt vele, alig tizenkét éves korában, olyan izgalmas és felkavaró volt, hogy nehezen lehetett szavakba önteni.

Mert sokkal valódibb volt, így sokkal töményebb, mint John Wayne. Nem lehetett egyszerűen elintézni azzal, hogy fantáziálás. Ugyanakkor megmagyarázhatatlan volt, valami, amit apja és anyja sem láthatott előre, amikor úgy döntöttek, hogy magukkal viszik őt és öccsét, Bert, hogy meglátogassák a nagypapát Frankfurtban.

Végül is mit tesz az, hogy Avner ősei európaiak? Ő maga bennszülött. A Közel-Kelet gyermeke; első értékes gyümölcse a világ négy sarkából érkezett száműzötteknek. Miért ne érezné magát otthon Palesztinában? Akkor is, ha a szüleiben maradt egy kis nosztalgia, valami kényelmetlen érzés a Közel-Kelet ízeivel és szagaival kapcsolatban, valami másfajta örökség futó emléke. Miért érezne ebből bármit is Avner? Igaz, ami igaz, a legtöbb bennszülött izraeli gyermek nem is érzi. Avnerről azonban kiderült, hogy másmilyen.

Úgy indult az egész, mint egy szabályos nyaralás. Avner kedvéért csinálták, jóllehet fütyült mindeme. Amerika, az valami más lett volna, Németország azonban egyáltalán nem gyújtotta föl a képzeletét. Épp ellenkezőleg. Hát nem Németország az, ahol a nácik állandóan zsidókat ölnek? Miért akarja a nagypapa, akit Avner soha nem is látott, hogy odamenjenek?

Legnagyobb meglepetésére azonban 1959 nyarán mindazt, amit az életből szeretett, egyetlen városban látta megtestesülni – beleértve azokat a dolgokat is, amelyekről nem tudta, hogy szereti, mert még sosem látta őket. Mint valami varázslat! Később, már Izraelben, megpróbálta leírni Frankfurtot néhány barátjának, de ez reménytelen vállalkozásnak bizonyult. Egy álom, maga a csoda. Szavakkal egyszerűen nem lehet elmondani.

Már elkezdeni is nehéz. Képzeljetek el egy várost! Sokkal nagyobbat, mint Tel-Aviv, de ahol minden tiszta, és az emberek nem lökdösődnek az utcákon. Ahol minden hatalmas és nyüzsgő, a legfényesebb neonlámpák csillognak, és az utakon autók milliói járnak, Avner életében nem látott ennyi autót. Teljesen, mint Amerikában. És nincsenek befejezetlen épületek! Törött téglák, téglahalmok, földhányások, nyitott árkok deszkapallóval, hogy járni lehessen.

Alig egy hete voltak Frankfurtban, amikor nagyapa egy csomagot adott Avnernek. A csomagban egy tranzisztoros rádió volt. *Egy tranzisztoros rádió!* Nem mintha nem tudta volna, hogy ilyen dolgok léteznek. Még

emlékezett is, hogy látott egyszer egy ilyet, valami amerikai képeslapban. De hogy csak átadják, mintha egy alma volna, ez valami egészen új dolog. Izraelben még Ben Gurion elnök is örülne egy ilyennek!

A frankfurti csoda legfontosabb részének azonban a levegő bizonyult.

Évekkel később is ez volt a szó, amivel Avner le tudta írni ezt a csodát. Nem a klíma. Szerette Izrael klímáját: a napsütést, a kék eget, szerette a tengerpartot Ashdodnál, noha úszni már csak a hadseregben tanult meg. Természetesen jobban szerette ha melege van, mintha fázik. Szóval nem a klíma, hanem a levegő volt az.

Avner számára volt valami Frankfurt levegőjében: valami friss, tiszta, megnyugtató, egészséges. Vagy csak hiányzott belőle valami? Valami nehéz, párás, nyomasztó és fenyegető. Nemcsak Frankfurtban. Ahogy későbbi éveiben rájött: ugyanez a helyzet más észak-európai városok levegőjével is, Amszterdaméval, Párizséval, Londonéval. És Amerikában is.

– Nos, örülsz, hogy eljöttünk? – kérdezte egy hét után apa. – Hogy tetszik itt?

– Imádom!

Apa csak nevetett, anyában azonban szemlátomást vegyes érzéseket keltett a válasz.

– Emlékezz csak – mondta egyszer, figyelmeztetés nélkül, sokkal keményebben, mint ahogy rendszerint beszélt. – Emlékezz csak, hogy ezek a kedves németek, akiket itt az utcákon látsz, meg akarták ölni apád családját és az enyémet is.

– Hagyd már! – mondta apa.

– Csak megpróbálom emlékeztetni.

Nem volt szüksége arra, hogy emlékeztessék. Rehovotban jóformán nem múlt el nap, hogy az iskolában ne lett volna szó a holocaustról: legalábbis úgy érezte. S mégis, mégis szerette Frankfurtot – ahogy majd más európai városokat is később.

Azon napon, amikor terveik szerint visszarepültek volna Izraelbe, a Sors közbeszólt. Megmutatta Avnernek, hogy, a legnagyobb dolgok néha milyen apróságokon múlhatnak. Ha nincs a fürdőszobamérleg, Avner nem maradt volna további tíz hónapot Frankfurtban. Nem járt volna ott iskolába.

Sosem tanult volna meg úgy németül, mint egy bennszülött. Sosem barátkozott volna össze a gazdag fiúval, Andreasszal. Az egész élete másként alakult volna.

A Sors akkor egy meglehetősen prózai huppanásban jelentkezett, meg nagyapa látványában, amint a padlón ül, rázza a fejét és fájdalmában és meglepetésében sziszeg, mint valami kígyó. Leesett a fürdőszobamérlegről. Csak a bokája tört el, de hát mégsem mehettek a repülőtérre, otthagyva az öregurat, hadd boldoguljon, ahogy tud. Avner szülei úgy döntöttek: maradnak. A fiúk abban az évben Frankfurtban is járhatnak iskolába. Maradnak, és ellátják nagyapát, amíg meg nem gyógyul.

Furcsamód, noha nagyapa mégiscsak az ő édesapja volt, anya számára volt a legnehezebb a döntés. Apa szinte boldognak látszott, hogy Frankfurtban maradnak, Avnernek úgy tetszett – ő persze lázban volt az örömtől –, hogy apa azt sem bánta volna, ha örökre itt maradnak.

Avner egyszer kihallgatta szülei beszélgetését.

– Tudod, akár végleg itt is maradhatnánk – mondta az apja. Akkor már kibéreltek egy lakást nagyapa szomszédságában. Avner persze több mint egy hónapja iskolába járt.

– Te megőrültél!

– Miért? – kérdezte apa, hangjában őszinte meglepődéssel. Utaznom mindenképpen kell, te viszont és a gyerekek…

– Erről hallani sem akarok!

És nem is volt hajlandó hallani. Sem akkor, sem azóta. Anya számára a gondolat, hogy elhagyja Izraelt, akárcsak nyári szabadsága idejére is, valósággal halálos bűnnek számított. Otthont teremteni, gyerekeket nevelni Izraelen kívül – és éppen Németországban! – egyszerűen elképzelhetetlen volt. Minden egyéb szempontból jó kedélyű asszony volt, kitűnő humorérzékkel – még megtréfálni is szerette az embereket, amely szokását Avner örökölte tőle –, a hazafiságot azonban halálosan komolyan vette. Ha bármilyen beszélgetésben a szó Izraelre fordult, valami fagyos nyugalom ült ki egyébként élénk arcára, valami jeges bizonyosság. Izrael maga a megvilágosodás volt az ő számára, a legvégső tudás, túl jón és rosszon. Maga a hit.

Avner csodálta is érte.

A baj csak az volt, hogy az apját is csodálta. Apa pedig furcsamód egészen más volt e tekintetben, mint anya. Ki tudta volna megmondani, szerette-e a hazáját egyáltalán? A kérdésre csak vállat vont, és mondott valami tréfásat. Sok évnek kellett eltelnie, míg Avner megtudta, mi mindenre vállalkozott az apja hazaszeretetből.

Akkor még fogalma sem volt, mi az apja foglalkozása. Állítólag az export-import üzletben tevékenykedik, bármit is jelentsen az, de nincs rendes munkaideje, mint más embernek. Állandóan utaznia kell, néha hónapokra eltűnik, amióta Avner csak az eszét tudja.

Még egy dolog, ami Frankfúrt mellett szólt abban az évben, amikor itt voltak. Apának egyáltalán nem kellett utaznia. Dolgozni dolgozott persze. Emberekkel találkozott éttermekben, kávéházakban, néha az utcasarkon. Egyszer-egyszer még azt is megengedte Avnernek,hogy vele menjen. Lazán behajtottak a Belvárosba Eschersheim csendes kertvárosából, azután csak köröztek a Kaiserstrasse vagy a Goethe Platz környékén, míg apa észre nem vette azt, akivel találkoznia kellett. Ekkor megállította az autót, s míg Avner várt, odament az illetőhöz és néhány szót váltott vele. Néha átadott neki egy borítékot, az illető pedig – Avner, ha akarta volna, se tudta volna nem észrevenni – idegesen körülnézett, mielőtt zsebre tette. A harmadik ilyen találkozó során Avner szinte már várta ezt az ideges pillantást. Az emberek mindig mások voltak, de a pillantás ugyanaz maradt. Fura.

Egy alkalommal elhatározta, hogy megkérdezi az apját.

– Apa, ki volt ez a fickó?

– Ne is törődj vele. Üzleti ügy. Még csak három óra, nincs kedved moziba jönni?

És elmentek megnézni egy Hitchcock-filmet, vagy néha egy westernt. Mindig amerikai filmeket. Apa is imádta őket. Ez volt a mennyország! Csupán az volt a baj, hogy nem mentek elég gyakran a mennyországba.

Mindössze egy furcsa dolog tűnt fel Avnernek: az apja üzletember, és mégsem gazdagszik meg. Az üzletemberek pedig általában gazdagok, nem? Otthon, Rehovotban ez nem volt ennyire feltűnő, miután ott senki sem gazdag. Legalábbis senki, akit Avner ismert volna. Nem volt autójuk, de hát másnak sem volt. Frankfurtban vettek egy autót, viszont itt a többi gyerek szüleinek is volt kocsija. Egyeseknek, például legközelebbi barátja, Andreas szüleinek, egyenesen három. Szintén Frankfurtban volt, hogy először

hallotta a szüleit anyagi ügyekről vitatkozni. Vagy amikor egy játékot, vagy más egyéb szerkentyűt mutatott egy kirakatban, apja először itt, ebben a városban felelte, hangjában enyhe bosszúsággal:

– Sajnálom, kisfiam, nincs rá pénzünk. Talán majd te egyszer eleget keresel ahhoz, hogy ilyesmiket vásárolj magadnak.

Ezek azonban csak parányi felhők voltak az amúgy égszínkék égbolton. Noha anyának nem tetszett, Avner hamarosan eldöntötte, hogy teljesen átadja magát a városnak. Akkoriban már tél volt, és iskola után elindult a Siedlung Höhertlich felé szánkózni, vagy a piros villamoson végigment az Eschensheimer Landstrassén, az amerikai katonai személyzetnek az Adickesallee sarkán levő kedvezményes vegyesboltjába. Ez volt a másik csuda klassz dolog Frankfurttal kapcsolatban: az itteni NATO-főhadiszállás révén a város csaknem olyan volt, mintha Amerikában volna. A rengeteg amerikai katona meg családjuk a Hügelstrasse túloldalán lakott, egy Ginnheimnek nevezett kertvárosban. Amerikai autók, klubok, rádióműsorok, éttermek és filmek! Hot-dog és sültkrumpli! És sokuknak a gyerekei Avner iskolájába jártak.

Így tett szert a fiú még amerikai barátnőre is. Doris szőke volt, mindenki kedvence, és lenyűgözően nagylány. Csaknem tizennégy éves, míg Avner épphogy tizenkettő. Andreas mondta is, hogy a lány sosem fog vele járni, de hát ő nem számolt Avner erőszakosságával, csökönyösségével. Azzal, hogy ő a nemet sosem fogadja el válaszként, hanem kitart azzal az állhatatos, elszánt, csöndes konoksággal, amelyik némely lánynál csodákat művel. Emellett persze Avner jóképű is volt, és kedves. Koránál jóval idősebbként viselkedett, és jobban beszélt angolul, mint a legtöbb német fiú. Így hát végül is a szőke amerikai Doris mögéje ült a szánkón. Avner érezte, amint a lány melle lágyan a hátához nyomódik. Lesiklottak a Ludwig-Tieckstrasse lábánál levő meredek lejtőn – egyenesen bele a bokrokba.

Dorist annyira összekarmolták az ágak, hogy soha többé nem randizott Avnerrel. Nos, végül is igazi kockázatot vállalt, hogy lenyűgözze a lányt. Jó lecke volt! Ha kockáztatsz és veszítesz, sosem fogod lenyűgözni, az embereket.

*

Nyikorogva és csörömpölve megérkezett a tel-avivi busz. Hatalmas, forró porfelhőt vert föl. Avner felszállt. Istenem, hová lettek a frankfurti telek? Vajon mi történhetett a szőke Dorisszal? Vagy Andreasszal, akkori legjobb barátjával, a gazdag, magas, széke fiúval, akinek eleganciáját és udvarias modorát Avner olyannyira csodálta? Kapcsolatuk megszakadt. Néhány levél, egy-két képeslap, azután semmi. Nem mintha könnyű lett volna fönntartani a levelezést a kibucból.

Anya végül is elérte, amit akart. Miután visszaérkeztek Izraelbe, ’61-ben. Annál könnyebben elérte, gondolta, Avner, mert akkorra apa már többé-kevésbé kisétált a családi fotóból. Visszajött ugyan velük, néhány hónapig még a családdal maradt Rehovotban, de azután az export-import üzlet ismét elszólította. Nem egy vagy két hónapra, mint addig, hanem örökre.

Avner ekkor, még nem tudta, hogy örökre. Még apa és anya sem tudta. Azt azonban sejtették, hogy a távollét ezúttal hosszú ideig fog tartani.

– Nem tehetek róla – mondta apa. – Ilyen a munkám. El kell mennem… hát az is lehet, hogy egy-két évre.

– Hová? – kérdezte Avner.

– Ne is kérdezd! Mindenfelé. Hiába, ilyen az üzlet.

– Van ám egy jó hírem is a számodra – szólt közbe anya –, apád és én beszéltünk néhány emberrel, szereztünk egy kis protekciót. Itt van az a nagyszerű kibuc, nem messzire innen: képzeld, befogadnak!

– Micsoda?! – kérdezte Avner, nem hívén a fülének.

– Befogadnak! Megengedik, hogy ott járj iskolába! Már a jövő hónaptól.

– Mármint, ha akarod. – Apa közben nem rá, hanem anyára nézett. – Úgy értem, ha tényleg menni akarsz.

– Jaj, hogy mondhatsz ilyet! – méltatlankodott anya, mielőtt Avner akár a száját kinyithatta volna. – Hát persze, hogy akar. A kibuc a világ legcsodálatosabb dolga egy fiú számára. Egyébként meg amúgy sem bírnék egyedül a két gyerekkel.

– Nos? – kérdezte apa.

Avner lelke össze volt törve. Hinni sem akarta, hogy a szülei komolyan beszélnek. Nem annyira maga a kibuc fájt annyira, hanem az, hogy a szülei el akarják zavarni otthonról. Hiszen ő bármennyire is szeretett volna Frankfurtban maradni, eszébe sem jutott, hogy egyedül is ott maradhatna. Most meg: mintha nem volna elég, hogy visszatértek Rehovot poros világvégéjébe, még innen is el akarják küldeni. *De miért?* Ennyire gyűlöli őt az anyja?

Hát nem fogja megadni neki az elégtételt, hogy kimutassa, milyen mély gyűlöletet érez ő is ebben a pillanatban!

– Jól van – felelte, tekintetét a padlóra szögezve. – Nekem aztán mindegy.

– Nos jó – mondta anya elégedetten –, akkor megegyeztünk.

Ez az eset lezáratlan számla maradt egész életében közte és az anyja között. Jóllehet, amikor elmúlt a megrázkódtatás afölött, hogy elküldték otthonról, hamarosan megértette: anya nem akart rosszat, sót meg van győződve arról, hogy a kibuc tényleg jót tesz neki. Avner hatodik érzékével jól észlelte az anyai szenvedély komolyságát, érezte, hogy milyen lelkes a kibuc[8] ötletétől. De hát hogyan lehetséges, hogy *ennyire f*élreismeri őt?

Talán Avneren múlik, hogy bebizonyítsa: anya mennyire téved. Ha jó képet vág a dologhoz – sőt szívét-lelkét beleadja; keményebben és többet dolgozik, mint bármelyik fiú, az igazi kibucnyikok, ez lesz a válasz! Észreveszik, elismerik, kénytelenek lesznek megírni anyának, hogy micsoda nagyszerű fiú ő. Akkor anya majd eljön és bocsánatot kér. Megkéri őt, hogy jöjjön vissza Rehovotba.

Nagyszerű, komoly elhatározás volt, de nagyobbik fele elpárolgott már félúton Gederáig, a forró, poros buszutazás során. Nem is ez az elfelejtett kis város volt a végcél. A kibuc még innét is legalább egy órányi járásra volt, dombok, gyapotföldek, narancsligetek között kanyargó kövezetlen utakon. A horizont ragyogását csak néhány poros eukaliptuszfa szakította meg. A 32 fokos hőség szinte láthatóan rezgett a levegőben. No és a réteken legelésző girhes szarvasmarhák! Tehenek lennének? Ezek a rettenetes teremtmények? De hát a tehenek kövér és barátságos állatok, legalábbis az iskolai olvasókönyvben! Vagy a német táj gondozott, dús legelőin.

Sajátos módon még kellemetlenebbé tette a dolgot, hogy a kibuccal tulajdonképpen minden oké volt. Ezt el kellett ismernie. Nem volt semmi baj a barátságos kézfogásokkal, a nagy ebédlővel, a tojással és friss zöldséggel megrakott ételes zsúrkocsikkal, a patyolat tiszta hálószobákkal, ahol a fiúk-lányok hármasával, négyesével aludtak együtt. Mindez oké volt, és még nagyobb erőt adott azoknak, akik szerették. Akik otthon voltak itt. Avner azonban pontosan érezte, mennyire nem idevaló, milyen idegen itt. Már abból is, ahogy a kibucnyikok ránéztek a német mokaszinjára, amit anya Frankfurtban vásárolt. Az összes többi fiú bakancsot viselt. Ezt anyának tudnia kellett volna.

Az ember három dolgot tehet, amikor kirekesztettnek érzi magát, de mégis ott kell maradnia, ahová – érzése szerint – nem tartozik. Magába húzódik; vad, túlzott igyekezettel megpróbál beilleszkedni; vagy felnagyítja saját elszigeteltségét és törvényen kívüliként él. Avner mind a hármat kipróbálta. Nemegyszer mindez egy napon belül.

Visszahúzódni volt a legegyszerűbb. Nem volt ez teljes visszahúzódás, a többiek nem is vették észre. Nevezhetnénk belső zsibbadásnak, valamiféle ködnek, amelyben a legvadabb fantáziák is gyökeret ereszthetnek a valóság vékony talajába. Például: hajnali hat órakor John Wayne fölkel, mint bárki más, a vén brit torpedóromboló kürtjének hangjára. Gyorsan lezuhanyozik, a 38-as coltot az övébe dugja, és a nagy ebédlőben fölhajt egy pohár gyümölcslét. A reggeli előtti két tanórán gyakran kinéz az ablakon, jóindulatú pillantásokat vetve a távoli földeken dolgozókra. Biztonságban vannak. Wayne alezredesnek tökéletes haditerve volt arra az esetre, ha a jordánok keletről támadnának. Parancsára a tehénistálló mögötti, föld alatti silókból tankok jönnek elő, de ahelyett, hogy frontálisan támadnának, ahogy ezt a jordánok várják –, átkaroló hadmozdulatot tesznek a gyapotföldeken keresztül. Ott azután majd szétválnak a bokrok, hogy gombnyomásra elő tűnjék az ideiglenes kifutópálya, ahol – közvetlenül a hatalmas tankok mellett – megjelennek a vadászbombázók, hogy felséges mozdulattal az égbe emelkedjenek.

Népének hőse és védelmezője, a Közel-Kelet pisztolypárbajhőse két órakor azután bevonult a konzervgyárba, hogy a levágott csirkék körmeit metélje. Négykor pedig John Wayne kijött, mint Avner, a bandita: szörnyű rossz srác, aki sosem csinál titkot abból, miként érez az elnyomók rendje és törvénye iránt. Ő és bandája – Itzig, Iohanan és Tuvia, a Jemeni – ott

szabotáltak, romboltak, ahol tudtak. Nézzétek csak: Moshe, a muzsik éppen új körtéket tesz az udvar lámpáiba! De hogyan éri el őket? Ravaszak ezek az orosz bevándorlók, mi? Mit neki, hogy a létra túl rövid. Odahajtja a vén öszvért a kordéval és *arra* rakja a létrát. Hát mit tehetünk, ha ez a paripa… öööö, illetve a vén öszvér nem mozdul, ott marad állva? Csakhogy nem marad! Igenis mozogni fog! Ha fölforrósítod ezt a kis drótot és odanyomod a farka alá.

Tulajdonképpen csoda, hogy Avner és bandája nem ölt meg senkit. Mi több, a négy év alatt nem is sérült meg komolyabban senki. Még akkor sem, amikor Avner az osztályteremben mutatta be, hogyan kell méheket tartani: „tévedésből” olyan méhkast hozott be, ami véletlenül tele volt harcra kész méhekkel. Akkor sem, amikor a kibuc kölcsönbikáját bevezette a nagy ebédlőbe. Akkor sem, amikor Moshét jó fél napra bezárta a hűtőházba.

S ami még csodálatosabb, négy év alatt egyszer sem kapták el őket.

A büntetés – fonák módon – mindig akkor jött, amikor Avner, a bandita átadta helyét harmadik inkarnációjának: Avnernek, a kibucnyikok gyöngyének, a havernak, a jó pajtásnak. Amikor az ebédlő nagy táblájára fölírta nevét, mert vasárnapi különmunkára jelentkezett önként – mondjuk, hogy ·az aratásban kisegítse a szomszédos kibucot –, mindig ő volt az, akit elutasítottak. Méghozzá az összes fiú előtt. Ugyan, Mokaszin úr, mit csinálnál ott? Levágnád az ujjadat a sarlóval? Törődnünk kell a tekintélyünkkel is, nem? Ha annyira dolgozni akarsz, vágj le még néhány csirkekörmöt!

Mert hát, mit is tagadjuk, míg John Wayne jól megleckéztette a jordánokat, és Avner, a bandita sosem került üldözői kezére, Avner, a kibucnyik nem tett soha semmi emlékezeteset. Egész egyszerűen nem lett belőle kiváló mezőgazdász. Nem volt igazán gyönge, sem igazán lassú, még akkor sem, ha ezek a fiúk – akik az öntözőcsatorna mellett nőttek fel a semmi közepén, a fiúk, akiket egyszerre csodált és megvetett – kicsit keményebbek és gyorsabbak voltak is, mint ő. Na és aztán? Ő meg okosabb. Nyelveket beszél. Németet és angolt. Világot látott, amerikaiakkal haverkodott, félig végigutazta a földet. Ezeknek az őt elutasító fiúknak meg már az is nagy utazásnak számított, ha az öszvérhúzta kordén bemehettek Bnei Re’em-be,

Tulajdonképpen csodálatot kellett volna ébresztenie bennük – a kibuc előtt gond nélkül mindig tekintélyt szerzett magának, még Németországban is, sőt ami azt illeti, a lányok előtt is –, itt azonban valahogy mindez nem működött. Magával hozta például a tranzisztoros rádióját. A gyerekek először köré gyűltek, hogy hallgassák. Valaki az irodáról azonban levelet írt az anyjának, hogy jöjjön a rádióért és vigye el, mert hogy ez egy kibuc, itt egy gyereknek sem lehet olyasmije, ami más gyereknek nincsen. És a következő héten anya eljött és elvitte. Nagyapa rádióját!

Azok a fiúk, akik nem nagyon szerették Avnert, úgy hívták: „jekke potz”. Hogy mit is jelent jekkének lenni, azt is a kibucban kellett megtudnia, jóllehet előbb vagy utóbb mindenképpen tudomást szerzett volna róla. Míg Rehovotban élt és növekedett, úgy hitte, ha valaki izraeli, az izraeli, és kész. Akad talán némi különbség az olyan bennszülött szabrák között, mint Ő, akinek a szülei régi, függetlenség előtti telepesek, illetve az új bevándorlók között, akik még héberül sem tudnak. És igen; akadnak izraeliek – bár Rehovotban aligha –, akik *vallásosak;* akik úgy néznek ki és úgy viselkednek, mint a diaszpóra zsidói, a holocaust zsidói, még akkor is, ha már több nemzedék óta Izraelben élnek. Fekete kaftánt, széles karimájú kalapot viselnek, hosszú pajeszt növesztenek. De hogy valaki jekke legyen – valami alfajhoz tartozzék, ahelyett, hogy egyszerűen izraeli polgár legyen –, ez a gondolat sosem ötlött föl eddig Avnerben.

A kibucban azonban megtanulta, hogy különbséget tegyen az izraeliek kőzött, attól függően, ki minek vallja, mutatja magát. A kibuc-beli fiúk legtöbbje galíciáner volt. Ezt Avner úgy fordította le magában, hogy otromba, tülekedő, tudatlan kelet-európai zsidó. Ő viszont jekke. Civilizált, kifinomult, nyugat-európai gyökerű szabra.

A két fogalom – legalábbis ahogy ő értette őket – olyan minőséget írt le, amelyek legalább annyira vonatkoztak a lélekre, mint a földrajzra. Galícia, az egykori Osztrák-Magyar Monarchia legkeletibb, lengyel tartománya volt mindannak a szülőhelye, ami a zsidókban szektaszellemű, korrupt, rafinált, csaló és alacsonyrendű. Tagadhatatlan: a galíciánerek, ugyanakkor ravaszak, határozottak és leleményesek, ezt készséggel elismerte. Gyakran remek a humoruk. Személyes bátorságuk ugyancsak igen nagy, és a végsőkig elkötelezettek Izrael iránt. Eközben azonban mindig azt lesik, hol lehet valami kis előnyt szerezni, vagy valamit kihasználni. Semmi érzékük a finomabb dolgokhoz. Csalnak és hazudnak –

a végsőkig anyagiasak. Ugyanakkor úgy összetartanak, mintha enyvvel volnának összeragasztva. Olyan kifejezéseket használnak, mint a *le'histader* – „gondoskodj magadról" vagy „osszuk szét a gombócokat". Persze lehet, hogy nem mind Galíciából jöttek. De ha ezek a tulajdonságaik megvannak bennük, akkor galíciánerek.

A jekkék viszont főként Németországból és más nyugati országokból jöttek Izraelbe, mint Avner szülei. Ám akárhonnét is jöttek, a legfőbb megkülönböztető jegyük az volt, hogy a maguk országában *asszimilált* zsidók voltak. Nem gettóban, *stetl*ben éltek. Hiányzott belőlük az űzött állat túlélési ösztöne. Az a fajta. „nézzük–csak–merre–van–a–legjobb-esély" természet, amit a galíciai zsidóknak ki kellett fejleszteni magukban, hogy túlélhessék az üldöztetést. A jekkék udvariasak, rendesek és tiszták. Az otthonukban könyveket tartanak, klasszikus muzsikát hallgatnak. Ami még fontosabb – hiszen egy-egy galíciáner is olvashat könyveket vagy hallgathat jó zenét –, a jekkéknek van elképzelése az európai civilizációról, és tudják, hogy az más, mint az övék. Ők azt várták Izraeltől, hogy valamiféle zsidó Skandinávia legyen, rengeteg Beethovent játszó szimfonikus zenekarral és képtárakkal, amelyek Rembrandt műveit állítják ki.

A jekkéknek a polgári erényekről is egészen mások az elképzeléseik. Áruhiány idején például úgy gondolják, az élelmiszereket – fejadag szerint – jegyre kell adni; és valami ésszerű rend szerint sorba állni értük a boltok előtt. Fel vannak készülve arra, hogy parancsot teljesítsenek, vagy hogy parancsot adjanak. Arra azonban nem, hogy mindent elintézzenek, ügyeskedjenek, manipuláljanak. Pontosak, módszeresek, talán csak egy kicsit túlságosan is fennköltek. A híres, nagy jekke-városban, Nahariyában, házaikat egyenes, csinos sorokban építették egymás mellé. Bizonyos tekintetben németebbeknek mutatkoztak, mint maguk a németek.

Avner jól tudta, hogy a galíciánerek szinté törzsi összetartása nem személy szerint ellene irányul. Egyszerűen gondoskodnak az övéikről; „az övéik": ez lényegében minden kelet-európai zsidóra vonatkozik, de főleg a lengyelekre és talán az orosz származásúakra. Ők voltak a bűvös kör. A legjobb állások, a legjobb lehetőségek nekik jutottak. A kibuc vezetése az övék volt – úgy látszott, mindörökre. Amikor előkerült a kérdés, hogy például kinek a gyerekét kell az orvosi egyetemre küldeni, senki sem törődött az osztályzatokkal, a képességekkel. Látszólag persze az egész nagyon demokratikusan zajlott. A közgyűlésen a kibuc minden tagja

szavazott egy-egy ilyen kérdésben, de az utolsó székeledet is rátehetted, hogy aki az egyetemre megy, az egy galíciáner lesz.

Akár igaz volt, akár nem, erre az elméletre Avner a kibucban jött rá vagy ahogy később mondta: itt döbbent rá, hogy ez így van Izraelben. Később ez az érzése csak erősödött. Hiszen így volt a hadseregben és azután is. Izraelben a galíciánerek keze van kormánykeréken. A többi zsidó – a németek, hollandok, amerikaiak – elég keveset tehetnek, ha irányítani szeretnék a hajót. A keleti zsidók pedig szinte semmit, ha az a galíciánereken múlik.

Így vélekedett Avner, de ez nem jelentette, hogy magában búsongott, duzzogott volna, vagy hogy úgy érezte, kitolnak vele. Épp ellenkezőleg. Ez csak egy dolgot jelenthetett: versenyre kel velük! A saját fegyvereikkel győzi le a galíciánereket. Olyan egyedülálló, olyan szokatlan, olyan verhetetlen lesz valamiben, hogy végül mégiscsak a csúcsra kerül. A galíciánerek, kibucnyikok előtt, akárki előtt. Legyenek akármilyen ravaszak, erősek, határozottak, gátlástalanok. Győzni fog.

Talán úgy, hogy az apja példáját követi.

Mert egy kívülállónak egyetlen módja van arra, hogy Izraelben elfogadják. Még az olyan jekke potznak is, aki titokban inkább otthon érzi magát Frankfurtban. Mégpedig az, hogy hős lesz. Valódi hős, egy Har-Zion[9], a hős ifjú a lángoló fedélzeten, a kis holland srác, aki a kezével tartja meg az átszakadni készülő gátat.

*

A kibucban töltött utolsó évében történt, talán 1964-ben, hogy rájött: az apja valójában titkosügynök. Lényegében senki sem árulta el neki. Ha valaki megtette volna, biztosan nem az „ügynök” kifejezést használja. Anya talán azt mondta volna: nos, apád az államnak dolgozik. A legtöbb ember pedig, akaratlanul lehalkítva kissé a hangját, azt mondta volna: ó, hát tudod, szóval a *Moszad* számára csinál valamit.

A héber szó lefordítva nem jelent többet, mint azt, hogy „intézet”. Tulajdonképpen lehetne egy moszadja a biokémiai kutatásnak, moszadja a közlekedésbiztonságnak. De ha jelző nélkül, magában használják, a Moszad egy dolgot jelent: azt a viszonylag kicsi, igen titkos, ám köztiszteletben álló

szervezetet, amely – mindenki tudja – rendkívül fontos Izrael védelme szempontjából.

Épp elég gyerek volt Avner hálószobájában, akinek a szülei az izraeli államot szolgálták ilyen vagy olyan minőségben. Két vagy három gyerek szülei magas rangú katonatisztek voltak. Egy apuka a Knesszet, az izraeli országgyűlés tagja volt. És akadt egy olyan fiú is, akinek az apjáról mindenki úgy tudta, „valamit csinál” a Moszad számára.

Egyszer, történetesen amikor Avner éppen ezzel a fiúval álldogált a nagykapu mellett, megérkezett a srác apja, autón. Látogatóba jött, ahogy egyszer majd Avner apja is – legalábbis így remélte. Kiszállt az autóból, és köszöntésképpen jól megrázta gyermekének a vállát, majd egyszer-kétszer hátbavágta. Azután rátekintett Avnerre.

– Ez Avner – mondta a fia.

– Örülök, hogy megismertelek – mondta a látogató, alaposan megszorítva Avner kezét. – Új fiú vagy itt? Hogy hívják az apádat?

Avner megmondta.

– Úgy – mondta a férfi, és hirtelen érdeklődés villant a tekintetében. – Szóval az ő fia vagy. Nos, ha legközelebb találkozol vele, mondd meg, hogy tisztelettel üdvözlöm.

– Ismeri az apámat? – kérdezte Avner kissé meglepve.

– Még hogy ismerem-e? – nevetett a férfi, miközben átterelte a fiát a kapun.

Ennyi volt, nem több. Avner szinte szédült. Természetesen a puszta tény, hogy egy férfi, akiről azt mondják, hogy „valamit csinál” a Moszadnak, ismeri az apját, még nem bizonyítja, hogy Avner apja is ügynök. De volt valami az illető tekintetében, amikor ránézett. A fölismerés szemvillanása, a pillantás, amely azt mondja: „közénk tartozik”. Avner hatodik érzéke mindenesetre nem hagyott kétséget efelől. Ha ehhez hozzávesszük az „export-import” üzletet, az állandó utazgatást és az ideges tekintetű embereket a frankfurti utcasarkokon, már mindenki számára világos kell legyen, hogy kétszer kettő négy.

Az eredmény ellenőrzésére Avner megkérdezte az anyját is a legközelebbi találkozásukkor, mintegy mellékesen.

– Anyu, mondd csak, apa kém?

– Elment az eszed? – kérdezte anyja, miközben idegesen körülnézett.

– Ugyan anya, ne csináld már! Azt hiszed, ötéves vagyok? Itt a kibucban vannak emberek, akik jól ismerik apát. Akarod, hogy kérdezősködni kezdjek?

Ez a legnagyobb etikettsértés lett volna, amint Avner maga is jól tudta.

– Figyelj ide, nem a moziban vagyunk! – mondta anya. – Nálunk nincsenek kémek. Apád export-import vonalon dolgozik, és néha tesz ezt vagy azt a kormány számára is, megértetted?

– Hát persze, anyu.

– Akkor jó – mondta anya mereven.

Tehát igaz! Avner annyira izgatott lett, hogy a szíve is hangosabban vert. Már nemcsak arról volt szó, hogy most már megbocsáthat az apjának, amiért az hagyta, hogy elküldjék őt otthonról. Ez is fontos volt, de nem minden. A felismerés azt jelentette, hogy mostantól kezdve Avner egyenlőnek érezheti magát a legnagyobb kibucnyikokkal, vagy éppen még többnek is. Egy csirkeköröm-vagdosó jekke potz, aki egyenlő a legnagyobb galíciáner kormányossal!

Senkinek sem beszélhetett azonban erről. Talán elmondhatta volna apának, ő azonban sose jött. A négy év alatt a kibucban, mielőtt bevonult a hadseregbe, Avner mindössze kétszer látta apát, mind a kétszer akkor, amikor egy rövid látogatásra hazament Rehovotba, és apa szintén otthon volt. Csak egy-két napig, mert azután újra el kellett mennie Izraelből, üzleti ügyben. E két alkalommal még csak egyedül sem lehettek, mert anya állandóan ott nyüzsgött, és Avner kisöccse folyvást cirkuszolt, mint afféle igazi, rettenetes kis hatéves kölyök.

Ha apa eljött volna a kibucba, ahol kettesben lehetnek, Avner talán elmondta volna neki. Sajnos, azonban apa sosem jött.

Most, 1969-ben viszont már bármikor láthatta. Vagy legalábbis azt, ami megmaradt belőle. Egy beteg, megtört roncsot. Avner huszonkét éves volt, tartalékos százados, négy év katonai szolgálattal a háta mögött egy különleges alakulatban. Nem mintha számított volna, de most már akármikor láthatta az apját.

És mégis számított.

Átforrósodva az autóbuszúttól, szinte haldokolva a vágytól egy újabb fürdő után, Avner kitárta a kertajtót. Apa ott hevert előtte, nyugágyban. Aludt. Narancslével teli pohara karimáján legyek nyüzsögtek. Hihetetlenül forró nap volt. Apa még hízott is, amióta nem látta. Nehezen lélegzett álmában.

– Helló, apa!

– Hm? – apja kinyitotta a szemét. Előbb az egyiket, azután a másikat. Régi szokás. Avner még sosem látott mást, aki így ébredt volna föl.

– Hogy vagy?

– Hm…

– Szükséged van a Citroënre a hét végén, vagy elvihetem?

– Vidd csak, vidd! – Apa köhögött, megköszörülte a torkát, azután felült a nyugágyban. – Mennyi az idő?

Avner ránézett az órájára. – Három.

– Wilma hol van? – érdeklődött apa.

– Nem tudom. Csak most érkeztem, még nem láttam őt.

Wilma az új feleség volt. Akit apa külföldön vett el, miután elvált anyától. Valamilyen módon ez is hozzátartozott az üzlethez, gondolta Avner, az „export-import” üzlethez. Sosem beszéltek erről. A hivatalos változat szerint apa elvette Wilmát, ő pedig ezután apának dolgozott. De ugyanúgy lehetséges, hogy fordítva volt. Mindenesetre apát letartóztatták, és börtönbe került.

Mikor azután szabadon engedték, talán másfél éve, röviddel a hatnapos háború után, magával hozta Wilmát Izraelbe. Avner kedvelte, és némiképp csodálta is a nőt. Nagyszerű asszony, és ráadásul még csak nem is zsidó.

– Anyád hogy van?

– Remekül.

Avner elővette a barna borítékot, és átnyújtotta az apjának. Akármit is szól hozzá, úgyis Avner fogja eldönteni, hogy mi lesz.

Apa föltette a szemüvegét és elolvasta a levelet. Mindössze négy sor volt az egész, így tehát legalább kétszer elolvasta, hiszen több mint négy

percig egy szót sem szólt. Még nehézkes lélegzése sem hallatszott. A kertben az egyetlen hang a narancslé körül zümmögő legyeké volt.

Azután összehajtotta a levelet és visszaadta.

– Még csak ne is válaszolj rá! – mondta.

A hang hideg ijedtsége megdöbbentette Avnert. – Miért? Nem tehetek úgy, mintha mi sem történt volna!

– Ne légy ostoba! – mondta apa. – Azt akarod, hogy én hívjam föl őket? Csak a holttestemen keresztül kaphatnak meg téged.

Avner a helyzet komolysága ellenére csaknem elmosolyodott. Apa pontosan azokat a szavakat használta, amelyekre Avner számított, sőt megesküdött volna. Nos, hát akkor ennyi!

– Ha felhívod őket – mondta az apjának –, soha többé nem állok veled szóba! Engedd, hogy én intézzem a magam ügyeit!

– De nemet mondasz!

– Persze, hogy nemet mondok – felelte. – Csak meg akartam mutatni neked a levelet, ennyi az egész.

– Ez nem vicc! – mondta az apja. – Te talán azt hiszed, hogy vicces, de nem az. Nézz rám!

Avner az apja szemébe tekintett.

– Ugyan, apa! – mondta, átölelve az öregembert. – Ne aggódj! Lehet, hogy téged elintéztek, de mondok valamit: *engem* sosem fognak kicsinálni!

Amíg csak él, emlékezni fog erre a beszélgetésre. Az utolsó, legkisebb részletig. A forróságra, a nyugágyra, apa tekintetére, a narancslébe merült legyekre. És emlékszik az öreg Citroënre, az utazásra, arra, hogy fölvette Sosanát, a csókolódzásra, hogy fogták egymás kezét, hogy moziba mentek, és hogy ő nem említette a lánynak a levelet. A következő napon, hétfőn pedig elment a kávéházba, a Frishman és Dizengoff utca sarkára. Pontosan reggel tíz órakor.

Moshe Johananról kiderült, hogy talán ötvenéves, alacsony, fehér inges férfi. Újságot olvasott, és vidáman integetett Avnernek, amikor meglátta. Helyet mutatott maga mellett. Kezet ráztak, és a fiú két citrom-vanília fagylaltot rendelt.

Johanan úr rögtön a tárgyra tért. – Figyeljen ide! – mondta. – Mit is mondhatnék? Még azt sem tudom, hogy maga-e a megfelelő ember. Ezt még ki kell derítenünk, de ha maga az, akkor az országnak szüksége van magára.

2. ANDREAS

Ha a nagynéni barátjának a barátja bármiféle állást szerzett volna neki az El Alnál, Avner sosem csöngetett volna be az 5-ös számú ajtón, a Borochov utcában álló, jellegtelen épület második emeletén. Azt mondta volna Moshe Johanánnak: Felejtsen el! Hazamegyek. Bármiről is van szó, ez az egész túlságosan is olyannak hangzik, mint a hadsereg.

Az ajtót nyitó fiatal lány is olyan hadseregbelinek látszott, noha civil ruhát viselt. Volt azonban valami félreérthetetlenül katonás a szögletes, tárgyilagos, mosolytalan viselkedésében, amikor átadta Avnernek a papírokat és megkérte, hogy töltse ki őket az asztalnál. Ez az asztal és két fából készült szék volt a szoba minden bútorzata.

Miután a lány eltűnt az egyik ajtó mögött, Avner hosszan bámulta a kérdőíveket. Harminchatos számú kérdés: „Vannak-e rokonai a Szovjetunióban?” Még biztosan nem késő, ha most feláll és elmegy. Nem azért, mert ilyen hosszú listát kell megválaszolnia, teli kérdésekkel, amelyek közül némelyik nagyon is személyes. Nem arról volt szó, hogy a liberális nézeteit sértette a dolog. Még csak eszébe sem jutott a gondolat egyszerűen azért nem volt kedve az egészhez, mert terhes volt a számára. Nem beszélye arról a rengeteg nyűgről, amit előre sejtetett. Újabb kérdőívek; jelenléti ívek, parancsok, időrendek. Utasítások. A szabadságolások további parancsig szünetelnek. Jelentkezzen 06.00 órakor a parancsnoknál. Nem volt ebből elég az utolsó négy évben?

Avner nem a szokásos okokból utálta a katonáskodást. Nem bánta például ha oda-vissza végig kellett masíroznia Izraelt, éjszaka, 25 kiló felszereléssel a hátán. Ha minden második reménybeli jelölt, aki ugyanabba a kommandó alakulatba vágyott, mint ő, összeesett közben, és mentőautónak kellett hazavinni őket, annál jobb. Avner sohasem ájult el, jóllehet nem Ő volt a legnagyobb, sem a legerősebb. Talpon maradt. Sőt még a búvármerüléseknél is ő lett az első, noha csak a hadseregben tanították meg úszni. Végül ő került a kommandósok közé. Tizenöten kerültek be a százból, aki megpróbálkozott vele, és ő lett az egyik. A váll-

lapján az izraeli hadsereg második legirigyeltebb jelzését viselhette. Az első a vadászpilótáké.

Azt sem utálta, amikor csöndesen a vízbe kellett csusszannia egy nagy csomó mágneses aknával, igazi harci helyzetben, a hatnapos háború Idején. Természetesen félt. Csak a hülyék nem féltek volna. Márpedig a kommandósok közé hülyék nem kerülhetnek.

Amit viszont utált: például a rögtönzött zuhanyozók. Amelyek sosem mosnak tisztára, bármi is legyen. Az ehetetlen étel – szombaton pedig *hideg* ehetetlen étel, hála a tábori rabbinak. Utálta a bürokráciát. Hogy a világon mindent szabályok urainak, szabályok, amelyeknek semmi közük sincs akár a biztonsághoz, akár a harci hatékonysághoz. Ok nélkül elhalasztott szabadságolások – legalábbis Avner sosem tudta megállapítani, mi az okuk. Feladatok és megbízatások, nem aszerint, hogy mi a legjobb az egységnek, hanem kegyként, jutalomként vagy büntetésként.

És utálta, hogy autóstoppal kell hazamennie, és tizenkét óra alatt meg kell járnia az utat oda-vissza. Miközben értékes időt veszít az autópálya szélén álldogálva, várva, hogy valaki majd csak fölveszi. Nos, talán egyszerűen ez a katona sorsa. Talán még a hősnek is a sorsa, a világon mindenütt. Avner ezt nem vitatta, mindössze úgy érezte, semmi szüksége rá, legalábbis nem örökké. Meghalni a hazáért? Bármikor. Autóstoppolni érte? Szó nem lehet róla!

Még egy oka volt, hogy habozzon, mielőtt kitölti a kérdőíveket. Bármit is mondott az apjának a kertben – „lehet, hogy téged elintéztek, de *engem* sosem fognak kicsinálni” –, ezek csak szavak voltak, s több volt bennük a hősködés, mint a meggyőződés. Abban sem volt biztos, hogy „ezek” mit árthatnak neki. Egészen pontosan még azt sem tudta, mit tettek az apjával. Lehetséges, hogy apa egy életre leszokott a sok beszédről, de tulajdonképpen sosem magyarázott meg semmit, miután visszatért Izraelbe az új feleségével. – Újranősülni tulajdonképp nem bigámia, jegyezte meg egyszer tréfálkozva, mert az a személy, aki feleségül vette az ő anyját, nem ugyanaz volt, mint aki összeházasodott Wilmával külföldön. A két személy egyike jogilag nem létezik. Igen, bebörtönözték, mert Izraelnek kémkedett, legalábbis ezek voltak a vádak. És az igazság? Nos, hát te mit gondolsz?

Apa és anya kapcsolata, minden látszat ellenére szívélyes maradt. Apa csaknem minden héten eljött a rehovoti öreg házba, és órákig beszélgetett

anyával a konyhában. Amikor egyszer Avner megjegyezte, „gyakrabban találkoztok manapság, mint amikor együtt éltetek”, anya csak megrántotta a vállát.

– Azt hiszed, az a legfontosabb, hogy miként *érzel?* – felelte. – Elárulom neked, hogy nem az.

Avner ebből megértette, hogy szó nélkül elviselni egy tönkrement házasságot az anyja számára csak újabb hazafias kötelességet jelent. Miért is ne áldozhatna föl férjezett asszonyi státusát, amikor mások meg az életüket áldozták föl Izráelért? Soha nem mondott volna egy rossz szót apáról, sőt még Wilmáról sem – bár igyekezett nem beszélni a nőről. Ha nagynéha említést tett róla, Wilmából csupán valami olyasmi lett, amin „szegény apádnak keresztül kellett mennie”, akárcsak az, mondjuk, hogy elfogták és bebörtönözték. Avner jól megértette ezt a magatartást, de – nem tehetett róla – kicsit haragudott ezért az anyjára. Talán jobb szerette volna, ha néha kiabál, vagy legalább sírni kezd.

Apa egészen másképp viselkedett. Nem csinált titkot abból, hogy megkeseredett, noha csak célzott az okára.

– Amikor vége van, akkor aztán vége – mondta. – Amíg szükség van rád, azt sem tudják, mit meg ne tegyenek érted. Te vagy a nagyágyú. Amikor aztán vége, köpnek rád.

Majd hozzátette:

– Mármint ha elég szerencsés vagy, és még élsz, amikor köpni akarnak rád.

Avner néha megkérdezte:

– Kikről beszélsz? Kik ezek az „ők”?

Apa azonban nem válaszolt. Néhány másodpercnyi csönd után megismételte:

– Úgy bánnak veled, mint egy naranccsal: kifacsarnak, azután elhajítanak.

Noha részleteket nem mondott, a dolog mégis elég világosnak tetszett. Az öreg – tulajdonképpen nem is volt még öreg, ötvenes éveinek közepén járt – megtört ember lett, mire visszatért Izraelbe. Nem a kihallgatások meg a börtön törték meg, hanem valami más, valami több. – Bizonyos

szempontból három év börtön nagyon rossz dolog – közölte egyszer. – Más szempontból viszont szinte semmi. Akár fejen állva is ki lehet bírni.

Nem is az egészség hiánya, noha állandóan orvoshoz kellett járnia.

Nem is az anyagi gondok, jóllehet teljesen elszegényedett, nem volt munkája, valamiféle nyomorúságos nyugdíjból élt. Belefogott ugyan egy-két üzleti vállalkozásba, de nem sikerült semmi. Az igazi probléma valahol mélyebben feküdt.

– Engedik, hogy kézbe vedd a gyémántokat! – magyarázta egy ízben. – A kezedbe veheted őket, kicsit játszhatsz is velük. Ez a rengeteg gyémánt mind a tied lesz, mondják, ha megteszed ezt vagy azt. Aztán még valamit, meg még amazt is. Aztán eljön az idő, amikor kopogtatsz az ajtajukon, hogy megkapd a gyémántjaidat. Mire ők: bocsánat, miféle-gyémántokról van szó? Mit is mondott, hogy hívják magát?

– Ezt most hogy érted? – kérdezte Avner, apja azonban csak rázta a fejét.

Igazat mondott, Avner biztos volt benne, de ez talán csak az ő igazsága. Lehet, hogy nem mindenki másnak jelenti ugyanezt. Ha ilyen lenne az általános igazság, mindenkinek, mindenkor, akkor hol marad hely a hős kis holland fiúnak? Annak, aki nem ért a vételhez meg az eladáshoz, a kémiához vagy a matematikához? Örökre kívül kell maradnia a bűvös körön? Élete végéig csirkekörmöket vagdosnia? Sosem láthatja újra Frankfurtot? Hetente egyszer autóstoppal elmehet Sosanával az ashdodi tengerpartra? Vagy várjon a nénikéje barátjának a barátjára, hátha mégis szerez neki egy állást az El Alnál? Maradjon élete végéig a jó kis jekke potz? A kibucban töltött évek ellenére, a hadseregbeli sikerei ellenére? Ne tegyen semmit magáért vagy a hazájáért, csupán azért, mert apának félresikerült az élete? Talán nem is „ők” tehetnek róla. Vagy talán nem egészen. Lehet, hogy apa esetleg valamiért a dorong rossz végét fogta meg.

Kitöltötte a kérdőíveket és visszaadta a lánynak.

Néhány perc múlva a jeltelen ajtón át egy másik szobába terelték, ahol egy középkorú férfi ült a sima faasztal mögött. A szobában volt még egy páncélszekrény, valamint két kárpitozatlan, görgős szék a látogatók számára. A férfi mélyen a szemébe nézett, és keményen megszorította a kezét, mielőtt leültette volna.

– Hogy van?

– Remekül – felelte Avner kissé meglepetten.

– És az apja hogy van?

– Köszönöm, ő is.

– Nagyszerű, hát ez igazán nagyszerű – mondta a férfi. – No, és hogy van… – itt megemlítette Avner régi egységparancsnokának a nevét. Az elitcsapatok parancsnokainak neve nem volt közismert. Avner nem is tudta pontosan, miért említi meg ilyen nyomatékosan a férfi ezt a nevet. Talán hogy érzelmi kapcsolatot létesítsen közöttük, vagy hogy ellenőrizze Avner valódiságát, netán hogy a saját fontosságát bizonyítsa? Mindenesetre úgy döntött; hogy tárgyszerűen, közömbösen válaszol.

– Amikor utoljára láttam, remekül volt ő is.

– Ez mikor is volt, lássuk csak… Februárban, nem? – kérdezte a másik mintegy mellékesen, miközben közelebb húzott magához egy vékony dossziét.

– Márciusban – válaszolta. A hangja sem bosszúságról, sem elismerésről nem árulkodott. Pedig valójában volt benne mindkettőből egy kevés. Bosszantotta ez a játék, ugyanakkor lenyűgözte a férfi alaposssága. Nyilvánvaló: háromszorosan is ellenőrizték, mielőtt behívták, de még így sem akarnak kockáztatni.

A férfi megkínálta cigarettával. Ő megköszönte, visszautasította és látta, hogy a másik sem gyújt rá. Nem dohányzó emberek általában nem szoktak cigarettát kínálgatni. Ezek szerint tehát ez is valamiféle próba, talán hogy valóban Avner-e Avner, az a személy-e, akinek lennie kell. Egy dohányos, aki magát Avnernek adja ki, ugyebár bizonyára gondolkodás nélkül elfogadja a cigarettát. Hú, de ravasz! Szinte ellenállhatatlan kísértést érzett – s íme, ismét előkerült Avner a bandita –, hogy úgy tegyen, mint aki meggondolta magát, és kérjen egy cigarettát. Csak hogy lássa, miként reagál a másik. Végül azonban nem tette meg.

Inkább végighallgatta a férfi mondókáját: ha Avner megfelel, nagyon érdekes munkája lesz. Jelen pillanatban ugyan még azt sem tudja megmondani, egyáltalán behívják-e a fölvételi vizsgákra. Ha viszont behívják, és sikeresen leteszi őket, hosszú kiképzésnek néz elébe. Lehet, hogy közben kibukik, mint általában a jelöltek fele. De ha végig tudja

csinálni, a feladat igazán izgalmas lesz. Izgalmas, és nagyon fontos a haza számára! Természetesen az anyagi biztonság és a nyugdíj garantált: beleértve a teljes körű baleset- és betegbiztosítást, sőt még az ingyenes fogorvosi ellátást is. Lehet, hogy rengeteg izgalmas, külföldi út áll előtte. Rá fog jönni, közölte a férfi, hogy ez a szervezet olyan, mint egy piramis: sok-sok ember van alul, és néhány, de nagyon kevés, odafönn a csúcson. Csak Avneren múlik majd, és egyedül rajta, hogy milyen magasra jut.

– Nézzen csak rám! – mondta a férfi, belemelegedve a magyarázatba. – Én magam legalul kezdtem. Rengeteg mindenen kellett átmennem, míg oda jutottam, ahol ma vagyok.

Igen? És ma hol vagy? – tűnődött magában Avner. Egy ötvenéves, nagyképű senki, aki egy nyomorúságos szobácskában ül egy fából készült széken, izzad és kezdőket faggat. Rendkívül izgalmas, valóban.

De van ennek jelentősége? Ez a Borochov utcai nyomorúságos lakás nyilvánvalóan a legalját jelentette. A szervezet csúcsai ettől még tényleg nagyon izgalmasak lehetnek. A piramis csúcsa, ahová John Wayne tart, biztosan valami egészen más.

A meghallgatást követően azonban ezek a pompás emberek – az ingyenes fogorvosi kezelésükkel együtt – egyszerűen eltűntek. Nem jelentkeztek sem telefonon, sem levélben. Avner azonban még maga sem döntötte el, hogy mit akar, így aztán hagyta, hadd menjen minden a maga útján 1969 forró nyarán.

– Még nem jelentkezett az a fickó az El Altól? – kérdezte Sosana az egyik víkendjükön.

Avner csak a fejét rázta.

– Hát nem siet.

Noha Sosana maga sem sietett, azért ez már több volt, mint mellékes kérdés. Őszre diplomás pedagógus lesz. Nem sokat beszéltek a házasságról. Ezt mindketten elintézett dolognak tekintették. Abban a percben, amikor Avnernek állása lesz, keresni kezdenek egy lakást. Szeretik egymást. Négy évig, amíg Avner a hadseregben volt, Sosana nem járt senkivel. Ha összeházasodnak, a lány szülei majd segítik őket. Végül is nem randevúzhatnak életük végéig egy lepusztult, öreg kocsiban.

– Nemcsak az El Alról van szó – mondta Avner. – Egy másik vasat is a tűzben tartok.

– Tényleg? Mit?

– Állami munka. Egészen jó, ha sikerül. Arra várok, hogy értesítsenek.

Ennél többet nem mondott a dologról. Sosana nem is kérdezősködött.

Ez volt az egyik tulajdonsága, amiért Avner nagyon szerette. Természetesen a mézszőke haja, a finom, hercegnői vonásai meg a porcelánkék szemei sem voltak mellékesek. De még csak nem is ezek adták a legfőbb dolgot. A legfőbb dolog, mint mindig, szavakkal le nem írható.

A távirat több mint egy hónap múlva jött meg. Anya lakására. Avner addigra már csaknem az egészet elfelejtette. Sokkal inkább szeretett volna hallani az El Al felől. Még akkor is, ha steward, vagy csak büfés lehet, a lényeg, hogy a repülőszemélyzetben dolgozik. És akkor utazhat. Azok az emberek meg ott a Borochov utcában? Ki tudja, mi lesz belőle?

A lakás, ahová a távirat szerint várták, nem a Borochov utcában volt, de pontosan olyan puritánnak látszott. Egy másik, ám épp olyan mosolytalan lány, mint az első, fölszólította, hogy várjon, majd bevezette egy másik belső szobába, egy ugyanolyan, mégis másféle ajtón. A faasztal odabent talán ugyanaz, az ember viszont, aki mögötte helyet foglalt, más volt.

– Az állás miatt hívtuk, amiről már tárgyaltunk magával. Még mindig érdekli?

– Igen.

– Jól van. – A férfi fölvett egy naptárt az asztalról, bekarikázott egy dátumot, majd fölmutatta Avnernek. Ezután egy cédulát csúsztatott át az asztalon.

– A jelzett napon jelentkezzék ezen a címen. Jegyezze meg most azonnal, utána adja vissza nekem a papírt. Ne vitesse magát oda senkivel: tömegközlekedési járművel menjen! Azon a helyen majd egy rövid tanfolyamon vesz részt. Közben lesz néhány teszt meg próba is. A tanfolyam végén pedig vizsga. A többit majd meglátjuk.

Avner tétovázott.

– Van valami kérdése?

– Végül is akkor most alkalmaztak? – kérdezte Avner. – Kapok fizetést?

– Egyelőre kiképzésre vettük fel. Igen, természetesen fizetést kap. Valamelyik közüzemi vállalat alkalmazottja lesz, még nem tudom melyiké. Postán küldik majd a fizetési csekket, minden héten. Más?

– Nincs. Rendben van. – Avner fölállt. – Köszönöm.

– Sok szerencsét – a férfi kezet nyújtott, anélkül, hogy fölállt volna az asztal mögül. A mosolytalan lány már nyitotta is az ajtót. Egy percen belül a Moszad új titkosügynöke az utcán volt.

Aznap délután, amikor Sosanával a Citroënben autóztak, valami megmagyarázhatatlan érzés arra késztette Avnert, hogy megkérdezze a lányt, mi lenne, ha emigrálnának Izraelből. A kérdés úgy jött, mint derült égből a villámcsapás, még őt magát is meglepte. Nem tudta, miért teszi fel a kérdést a lánynak.

Sosana értetlenül nézett rá.

– De hát hová? – kérdezte.

– Nem tudom, Németországba vagy Amerikába.

– Úgy érted, örökre?

– Persze, hogy örökre. Ezt jelenti az emigráció, nem?

Sosana nevetni kezdett, kicsit talán zavartan. – Ezt nem mondhatod komolyan. Csak az ősszel kezdek tanítani! …A szüleim… Hát ez… Hát ez a hazánk. – Avnerre nézett, majd hozzátette: – Ne aggódj! Előbb vagy utóbb lesz rendes állásod!

Avner hallgatott. Nem mondta el, hogy már van állása, talán egészen jó állása. Ám anélkül, hogy ismerte volna a *déjà vu* érzését, teljesen betöltötte egy gondolat; hogy ezt a percet valaha, valamikor már átélte egyszer. Furcsán érezte magát. Magának sem tudta megmagyarázni. Azon az éjjelen azonban, elalvás előtt a pillanat ismét átfutott az emlékezetén. Hát persze! Apa volt így, amikor Frankfurtban megkérdezte: miért ne maradhatnának itt örökre? És eszébe jutott anya válasza is: Te megőrültél!

A rövid tanfolyamra ugyan csak két hét múlva kellett jelentkeznie, nem tudott azonban ellenállni, másnap ismét kölcsönkérte a Citroënt, és elindult

– természetesen egyedül – Tel-Aviv Hakirya kerülete felé. Innen ráfordult a haifai útra.

Nagyon kíváncsi volt. Jól ismerte a környéket, de nem emlékezett olyan épületre, amelyik a Moszad kiképző központja lehetne. Jó néhányszor föl-le autózott, de nem látott semmit, csak diáknak látszó fiatalokat, akik sétáltak vagy csoportokban ücsörögtek a poros betonlépcsőkön. Az út végén egy nyílt mezőt kerítés vett körül. A közepén, földbe süllyesztve, gomba alakú kupolát látott. Olyan volt az egész, mint egy villanytelep, vagy talán egy légvédelmi óvóhely teteje.

Avner azon tűnődött, vajon ez is része-e már a próbának. Nyilvánvaló, hogy nem kezdhet kérdezősködni, és az íróasztal mögött ülő férfihoz sem mehet vissza, hogy elmondja: nem találja a helyet. Valószínű, hogy már nincs is hova visszamenni. Mind a Barachov utcai lakás, mind a másik olyannak látszott, mint amelyet csak rövid időre béreltek ki.

Támadt egy ötlete. Megfordította a Citroënt, odáig gurult, ahol az utca becsatlakozott a főútra, majd bekanyarodott egy üres parkolóba és megállt. Várt. A forgalom nem volt túl nagy, de a következő órában elég sok kocsi kanyarodott be az utcába. Avner jól megnézte őket, ám hagyta, hogy tovább menjenek. Jelzést várt a hatodik érzékétől. Valamit, ami lehetővé teszi, hogy levonja a megfelelő következtetést.

A kocsi, amelyikre várt, további egy órán át nem jelentkezett. Amikor befutott, nem volt benne semmi, ami megkülönböztette volna a többi autóról. A benne ülő két férfi lehetett volna két fiatal professzor vagy tanár valamelyik egyetemről. Avner azonban tudta, hogy nem azok. Nem volt képes megmagyarázni, miért, kivéve talán azt, ahogy később mesélte: egy állami autó az állami autó, még Izraelben is.

Tiszteletteljes távolságból követte a Citroënnel az állami autót, végig a kanyargós mellékutcán. A mező melletti lánckerítés felé tartott, mielőtt azonban elérte volna, hirtelen jobbra fordult, mintha egyenesen az utolsó épület oldalába rohanna. Ahelyett azonban, hogy beleütközött volna a betonfalba, tovább ment egy keskeny behajtón, a ház és a kerítés között. Ezt Avner eddig nem vette észre. A behajtó végén távirányítású ajtó állt; lassan kinyílt, és átengedte a kocsit. Az ajtó mögött az út meredek lejtőbe ment át. Az állami kocsi eltűnt a mező alatt.

Avner nem követte tovább. Két hét múlva azonban jelentkezett a kiképzésre. Tizenketten voltak a csoportjában. Mind férfiak, a legtöbbjük Avner-korabeli, bár kettő vagy három jóval idősebb. Az egyik negyvennél is többnek látszott. Avner egyiküket sem ismerte, bár úgy rémlett neki, kettőt vagy hármat a fiatalabbak közül már látott, tán a hadseregben, közös hadgyakorlatok alkalmával. A régi egységéből azonban senki sem volt ott.

Egy hét múlva postán megérkezett az első csekkje is. A tel-avivi vízművek küldték az anyja lakására Rehovotba; 120 izraeli font. Nem valami nagy összeg. Az ember kétszer is meggondolná, családot alapíthat-e rá. Most azonban ennek nem volt jelentősége. Avner sosem törődött a pénzzel; azokban a napokban meg még kevésbé. Csak az érdekelte, hogy olyan élet vár rá, ami csupa izgalom meg utazás, hogy azt teheti, amit mindig is szeretett volna – és esetleg még rendesen meg is fizetik érte.

Az oktatók legtöbbje fiatal volt, legfeljebb négy-öt évvel idősebb, mint Avner. Az egyetlen kivétel a lőfegyveroktató, egy Dave nevű férfi. Az arca egy hatvanévesé, de a teste olyan rugalmas és kemény, mint egy huszonöt éves atlétáé. Avner kevés embert látott ilyen jó kondícióban.

Dave amerikai volt, ex-tengerészgyalogos, aki sosem tanult meg tisztességesen héberül. Avner, meg jó néhányan a többiek közül, örömmel beszélgettek volna vele angolul. Dave azonban ragaszkodott a héberhez. Te megtanul nyavalyás fegyver, én megtanul nyavalyás nyelv – mondta Avnernek, amikor először találkoztak, nehézkes, csikorgó hangon, mint Popeye. Ez furcsamód valami különös tekintélyt adott a beszédének. – Mind a kettő jól tanulunk, he?

– Tőlem! – legyintett Avner.

– Te volt katona, he? – kérdezte Dave. – Tanít téged lőni a hadseregben?

– Legalábbis a kezembe nyomtak néhány fegyvert – felelte Avner óvatosan.

– Tegyél nekem nagy szívesség! – mondta Dave komolyan. – Tegyél *magadnak* nagy szívesség! Elfelejt, hogy valaha látsz ezelőtt pisztoly! Te látsz pisztoly itt, először életedben.

Valami különös módon ez igaz is volt. Jóllehet, a hadseregben elég sokat tanultak az oldalfegyverek használatáról – végül is a

kommandóegységben szolgált –, eddig még senkit sem látott, aki úgy közelítette volna meg a lövészetet, mint ez a jó öreg Popeye. Először is: valóságos megszállottja volt a fizikai fölkészültségnek. Nem az erőnek, a koordinációnak.

– Te hiszel: súlyemelő lő jól? Súlyemelő nyavalyás szart lő jól! Ha te akar sziklát dobálni ellenségre, mész súlyemelni. Ha te akar lelőni, ugrálsz kötélen. Mint kicsi lány.

És ettől kezdve az egész csoport naponta legalább egy órát ugrókötelezett a föld alatti tornateremben. Tucatnyi titkosszolgálati ügynök ugrókötelezett, mint a tizenkét éves kislányok. Dave szinte misztikusan hitt az ugrókötelezés és a kézifegyverek közti titokzatos kapcsolatban. Ahogy ezt ki is fejezte: – Te nem tudol ugrókötelezni, te nem tudol lőni.

Avner sosem kételkedett Dave szavában. Annál is inkább nem, merthogy a volt tengerészgyalogos képes tíz lépésről lövésekkel belekalapálni egy kiálló szöget a falba. Bármelyik kezében volt is a fegyver.

De nem is ez volt a lényeg. Ahogy maga Dave mondta: – Akarsz célba lőni, elmész sportklubba. Én tanítok lőni harc közben!

A harci lövészet Dave szerint azt jelentette, hogy megtanulsz valamit az ellenfél fegyveréről.

– Te gondol, hogy ő egy nyavalyás céltábla, ő várni rád? Biztos, hogy lő rád elsőnek, talán jobban, mint te. Ha te megtanul lőni, és vagy szerencsés, te él sokáig. De ha megtanul lebukni, te él örökké!

Ez persze, nem azt jelentette, hogy lebukni vagy elhajolni a golyó elől.

Az lehetetlen is volna. A „lebukni” lényegében azt jelentette, hogy az osztályteremben órákon keresztül tanulták színes képekről és diákról a fegyverek fölismerését. Minden típusú fegyvert, amit az ellenfél használhat. Mert ahogy Dave elmagyarázta, mindegyiknek van valami különlegessége, és ha az ember tudja mi az, megmentheti az életét.

– Golyó nem nyavalyás bögöly, nem fordul meg, nem követni téged! A golyó egyenesen megy, magyarázta. Ha ismered az ellenfél fegyverét, a másodperc tört része rendelkezésedre áll, hogy eldöntsd, merre fog menni a golyó, és a másik irányba vesd el magad.

– Te látod, neki van revolver. Te okos, tudod, *minden* revolver húz jobbra kicsit, még akkor is, ha ő van nyavalyás céllövő bajnok. Így bukol

jobbra. Te nem olyan okos, te elhajolsz balra és eltalál. De egészen ám. Bim-bum!

Az előadás e pontjánál Dave a mutatóujját mindig Avner homlokára nyomta, a szeme közé.

A másik fontos dolog, persze, hogy ismerd a saját fegyveredet. Azon a napon, amikor az öreg tengerészgyalogos végül is megengedte nekik, hogy igazi pisztolyt vegyenek a kezükbe, Avner megdöbbent, amikor meglátta, hogy a Dave által-kiosztott pisztolyok kis, 22-es kaliberű, félautomata Beretták voltak. Hát, nyugtatta magát, talán csak a céllövészethez használják ezeket.

– Nem. Te munkádban ez te fegyvered. Örökre!

Ahogy Dave elmagyarázta, az ügynök különleges munkájában a pisztoly lőtávolsága és hatóereje sokkal kevesebbet számít, mint a pontossága, meg az, hogy csöndes és jól elrejthető legyen. Ez az elmélet, és különösen a 22-es kaliberű Beretta[10] bevezetése alighanem Dave működésének volt köszönhető a Moszad történetében. Dave előtt az izraeli titkos ügynökök katonai és rendőrségi pisztolyokat használtak, sokkal nagyobb kaliberűeket, 32-eseket, 38-asokat, sőt még 45-ösöket is.

– Mondták nekem, mi az 22-es? Neked kell nagy! – emlékezett Dave. – Én mondani nekik: bízzál bennem, neked nem kell nagy!

Dave még ahhoz is határozottan ragaszkodott, hogy csökkentsék a töltetet, azaz a golyókban levő robbanóanyag mennyiségét. Ennek eredményeként a kis, 22-es kaliberű fegyver lőtávolsága és a lövedék kezdő sebessége még kisebb lett. Másrészről viszont, amikor elsütötték a Berettát, csak kis pukkanó hangot adott, valamiféle halk ilyesmit: *pfmm*. Nem volt szükség hangtompítóra. S ami még külön előnyére szolgált: az ilyen pisztolyt elsüthették a levegőben levő repülőgépeken is. Nem kellett attól félni, hogy a golyó átüti a gép alumínium falát, és létrehozza a rettegett dekompressziót, melynek következtében a túlnyomásos gép valósággal kipukkadhat, úgy robban szét. Ez a jelenség minden más fegyver használatát végtelenül veszélyessé teszi a repülőgépeken.

– Te fél, ez kicsi fegyver? Te akar nagy fegyver? Neked ellenséged talán elefánt? Neked ellenséged talán *tank?* Ha neked ellenséged tank, nincs

pisztoly elég nagy; neked kell páncélököl. De ha neked ellenséged ember, kicsi fegyver elég.

Dave azt sem fogadta el ellenvetésként, hogy a 22-es Berettának nincs elég lőtávolsága. A legtöbbjüket pedig, akik a hadseregben kaptak alapkiképzést, éppen ez nyugtalanította. A titkosügynök munkája azonban egészen más. Az ő feladatai szempontjából a hadseregbeli kiképzés – legalábbis Dave szerint – többet árt, mint ha egyáltalán nem képezték volna ki. A hadsereg mesterlövésznek neveli a katonát; hogy valami fa tetején ülve, egy mérföldről lője agyon az ellenséget. A hadsereg arra szoktatja a katonát, hogy ahányszor csak meghúzza a ravaszt, egy egész sorozatot lőjön ki.

– Pokolba! Te vagy nagy ügynök Londonban – közölte Dave szarkasztikusan. – Talán bizony akarsz géppisztolyt? Heckler és Koch jó fegyver, másodpercenként lő több golyót. Valaki görbén néz rád, mindenkit agyonlősz metrón?

A hadsereg – és ami azt illeti, a rendőrség is – arra tanítja az embert, hogy töltsön csőre, biztosítsa ki a fegyvert, és aztán nyomás, előre, pisztollyal a kézben. Dave ezzel szemben azt mondta, felejtsék el a pisztoly biztosító szerkezetét, mintha nem is létezne. Mert azt nem akadályozza meg, hogy véletlenül – mondjuk ha az ember leejti – elsüljön a fegyver, azt viszont megakadályozhatja, hogy hirtelen elsüthesd, amikor éppen a legnagyobb szükséged van rá. Inkább, javasolta Dave, ne töltsd esőre a fegyvert. Ne is legyen a Beretta a kezedben. Csak ha lőni akarsz vele.

Tanuld meg, hogy ugyanazzal a mozdulattal előhúzod a fegyvert, és hátrarántod a cső tetején levő csúszózárat, hogy a lövedék a helyére, a csőbe ugorjon. Mind a két kezedet használd! Gyakorold milliószor! Még milliószor! Gyakorold addig, amíg álmodban is képes vagy megtenni, egyetlen folyamatos mozdulattal. És amikor a fegyver a kezedben van, lőj! Sose vedd elő, ha nem használod. A fegyver lövésre való.

– Te vagy nem nyavalyás zsaru. Te vagy ügynök. *Titkos* ügynök. Ha előhúzod fegyver, nyavalyát sem érsz, elárulod magad. Sose húzd elő fegyver figyelmeztetésnek. Kérem bácsi, legyen jó! Nem: előhúzod fegyver, akkor lősz! És ha lősz, akkor ölsz.

Ez volt a legfontosabb lecke, amit újra és újra hallottak. Csak akkor szabad előhúzni a fegyvert, ha az ember lőni akar, és ha lő, akkor öljön is.

Ha egy utcai csirkefogó a pénztárcádat akarja, add oda neki! Add oda a cipődet, még az ingedet is! Hagyd, hogy megüssön, sértegessen! De ha valamilyen okból nem szabad odaadnod, amit el akar venni, öld meg! Még fenyegetésként se húzd elő a fegyveredet! Senkinek se lőj a lábába! Nem rendőr vagy: titkos ügynök. Azért fizetnek, hogy ne áruld el magad. Mindenekelőtt ez a feladatod.

És ha már meghúzod a ravaszt, mindig kétszer húzd meg! Dave e kérdésben is fanatikus volt. Ez éppen olyan fontos, mint az ugrókötél. Ez a harci helyzetben való fegyverhasználat alapja minden fegyvernél, de különösen a 22-esnél. Ahogy az egykori tengerészgyalogos elmagyarázta: ha az első lövés után csak egy villanásnyi szünetet tartasz, már nem marad ugyanabban a helyzetben a kezed. Nem érdekes, hány ezer évig gyakoroltad. Senki sem tehet róla, hogy a keze – öntudatlanul – egy kicsit elmozdul. Ha az első lövés célba talált, a másodikat elhibázod.

De ha rögtön, egymás után kétszer húzod meg a ravaszt, akármi is történjék: ha először jól céloztál, két lövés talál célba. Ha meg nem, akkor igazán nem számít, hogy két golyó vagy egy ment félre. Újra célozhatsz, és kilőhetsz még két golyót. Feltéve, ha van időd. De kettőt, mindig kettőt! Ahányszor meghúzod a ravaszt, mindig kétszer húzd meg!

– Emlékezni! – szokta mondani Dave. – Emlékezni még álmomban is! Mindig *pfmm-pfmm!* Sohasem csak nyavalyás *pfmm!* Nem jó! *Pfmm-pfmm,* még álmodban is!

Egyszer, évekkel azután, hogy az alapkiképzést befejezte, Avner összefutott Dave-vel Tel-Avivban, a Jabotinsky utcán. – *Te* vagy az, he? – mondta örömmel az öreg amerikai. – Na, mi újság? Emlékszel: *pfmm-pfmm?* Vigyázz, nem elfelejted!

Avner sosem felejtette el.

Nem volt született céllövő, de gyakorolt és gyakorolt, ahogy ez egy derék, öntudatos jekkétől elvárható. Mindaddig, amíg meg nem tanulta. Sosem lett csoportelső – ahhoz jobb szemének, ritmusérzékének kellett volna lennie –, de elhatározta, hogy amit puszta akaraterővel elérhet, azt eléri. És el is érte. Megtanulta, hogy ne rántsa elő túl korán a fegyverét (azt hitted, te kilősz interkontinentális rakéta? – kommentálta a rossz mozdulatot Dave), de megtanulta azt is, hogy legyőzze a félelmét, ha úgy érezte, túl messzire van a céltól. – Persze, ha nyomod a hasába pisztoly csövét, nem

téveszted el, de ellenség úgy megrúg, hogy seggre esel! – észrevételezte Dave az ilyen hibát. Persze, ezt nem volt alkalma Avnernek mondania. Legalábbis nem kétszer.

Ugyanez történt a többi tantárgynál is. Fényképezés. Információtovábbítás. Robbanóanyagok. E tárgyban Avnernek nem volt szüksége annyi tanulásra, mint a többieknek, mert a java részét már megtanulta annak idején a kommandóban. Az ilyen alakulatok katonáinak tudniuk kell a robbantás alapjait, ez a feladatuk része. Nem mintha Avnernek tudnia kellett volna bombát készíteni vagy hatástalanítani – legföljebb a legegyszerűbb fajtát. A harcmezőn az embernek csak azt kell tudnia, hogyan helyezzen el, élesítsen ki és aktiváljon egy robbanószerkezetet. Ezen a szinten az egész nagyon egyszerű. Minden előre gyártott, a detonátor, a távirányító, a plasztiktöltet. Egy maréknyi lerobbantja egy páncélszekrény ajtaját, és még csak óvatosnak sem kell lenned vele. Leejtheted, ütheted kalapáccsal, elnyomhatod rajta a cigarettádat, nem lehet baj a plasztikkal. Csak annyit kell tudnod, hogyan formáld – bármilyen alakúra, és akkor még be is, festheted akármilyenre –, hogyan helyezd belé a gyújtószerkezetet, és hogyan kapcsold össze a drótokat, piros drótot a piroshoz, kéket a kékhez. Ilyen egyszerű.

A dokumentumok már izgalmasabbak voltak. Ez volt a tantárgy, amelyben Avner kiemelkedett, talán azért, mert itt nagy szükség volt ama bizonyos hatodik érzékére. Nem a hamis dokumentumok gyártását tanulták; ezt szakemberek végzik, a területen dolgozó ügynöknek nem kell sokat tudnia róla. Az ilyen dokumentumok használatát és fölismerését kellett elsajátítaniuk. Komoly tudomány ez, amely éles következtető képességet igényel. Az oktató egy Ortega[11] nevű argentin zsidó volt, aki szerint az egész leginkább a lélektanon múlt. Csak egy kicsit kell értened a papírokhoz, ám annál többet az emberekhez.

Mielőtt az ügynök megtanulja, hogyan jusson hamis papírokhoz, és hogyan használja fel őket, mondta Ortega, előbb a felismerésüket kell megtanulnia. Jóllehet a Moszadban végzett munkájuknak nem lesz része a belföldi elhárítás – ezzel egy másik szervezet, a Shin Bet[12] foglalkozik –, az előfordulhat, hogy Izraelen kívül kell elhárítási feladatokat ellátniuk. S ami még fontosabb: ha megismerik, mások hol hibáznak, amikor hamis papírokat használnak, ők nem fognak hasonló hibákat elkövetni.

Egyszer például Ortega mindegyiküknek egy-egy útlevelet adott, és megkérte őket, hogy csináljanak valami apró változtatást, bármelyik oldalon. Finoman távolítsanak el például egy bejegyzést valahonnan egy zsilettpenge élével, és írjanak be helyette mást.

– Mindenki más-más lapon változtasson! – utasította őket. – És amikor visszaadják az útleveleket, el ne árulják, hogy melyik oldalon dolgoztak.

Így is lett. Döbbenten látták, hogy Ortega azonnal megmondja, hol próbáltak hamisítani. Csak annyi kellett hozzá, hogy a kezébe vegye az útleveleket. Az igazolványok ugyanis magukat árulták el: egytől egyig azon az oldalon nyíltak ki Ortega tenyerében, amelyiken a legutóbbi egy órán át lázasan dolgoztak. Ami eléggé logikus volt, hiszen minden könyv kötése, ott hajlik meg, ahol nagyon meggyötörték.

– Figyeljék azért meg, hogy miközben hagyom az útlevelet kinyílni – mondta Ortega –, nem nézek rá! *Magukra* nézek!

Mert valószínű, hogy minden útlevél- még a nem hamis is – ki fog nyílni valamelyik oldalon. Ez önmagában nem jelent semmit, hacsak nem villan meg az útlevél tulajdonosának a tekintetében valami. Ez a legtöbb, amire az ember számíthat: egy szemvillanás. Az eléggé valószínűtlen, hogy az ellenséges ügynök az útlevél kinyíltától ott helyben azonnal összeomlik és zokogni kezd. De az is meglehet, hogy a szemvillanásnak semmi jelentősége, vagy valami egész máshoz kapcsolódik. Például a fickó cigarettát csempész. No, itt jön be az ember hatodik érzéke! Hatodik érzék nélkül nem lehetsz jó ügynök, akár leleplezni akarod a hamis papírokat, akár használni akarod őket.

Avner számára ez volt az ügynöki munka legszebb része. Pontosan; arra a tehetségre volt hozzá szükség, amiben ő bővelkedett. Igaz, néha olyan szörnyű tantárgyakhoz is kellett némi készség, mint a matematikai vagy a fizika. Némely eszköz hihetetlenül bonyolult volt, különösen a hírközlésben. Voltak szerkezetek, amelyek a telefonbeszélgetéseket tették az esetleges lehallgatók számára érthetetlen keverccsé. Mások az összekevert beszélgetést fejtették meg. Volt rádióadó, amely egy órányi üzenetet adott le egyetlen, három másodperces löketben. Avner már a rejtjelzés és a rejtjelfejtés alapjaival is megkínlódott. Az egyszer használatos kódok pedig örök rejtélyként maradtak meg a számára. Akárcsak a komputerek.

Nem dicsekedhetett különleges memóriával, és a koncentrálóképessége is csak átlagos volt. Autóvezetőként is több volt benne a merészség, mint a hozzáértés, és ugyanez jellemezte az angol- és német nyelvtudását. Képes volt arra, hogy valamilyen témáról nagyon gyorsan átfogó képet alkosson, de nem volt türelme a részletekhez. Ám – és ez a lényeg – a Moszadban bőven jutott tér azoknak is, akik semmiben sem voltak specialisták. Akadt ott éppen elég kommunikációs géniusz, meg rengeteg kémikusvarázsló, aki egész életét egy laboratóriumban tölti, hogy valami újfajta, láthatatlan tintát dolgozzon ki. Azonban a Moszad olyan embereket is igényelt, akik nem kiemelkedően jók egyetlen témában sem, de konyítanak sokhoz. És főleg jól következtetnek.

Avnernek pedig éppen a következtetés volt a legkiválóbb oldala. Néha mintha egy belső hang suttogta volna fülébe a helyes megfejtést. Ne törődj *azzal*, de figyelj *erre!* Akár papírokról, akár emberekről volt szó, szinte öntudatlanul észlelte a legapróbb jelet is. Például az a belga útlevél az egyik gyakorlaton! Nem tudta megmondani, mi baja van vele: a vízumok eredetinek látszottak, a pecsétek tintája nem maradt az ujján, amikor megdörzsölte őket. Nem talált a papíron beszédes jeleket, elvékonyodásokat amikor a fény felé tartotta a lapokat. S mégis, mintha vészcsengő szólt volna az agyában. Kevesebb mint harminc másodperc alatt kellett döntenie, éppen úgy, mint az igazi repülőtéren az igazi határőrnek, hogy mi legyen az utassal: letartóztassa vagy tovább engedje.

Újra ránézett az útlevélre, és hirtelen megvolt: a fénykép! A fotót tartó kis szögecsek kellőképpen elrozsdáltak, ahogy ez el is várható egy kétéves útlevélnél, amely gyakran volt átizzadt ingzsebben. A szemközti oldalon lévő kicsiny rozsdafoltok azonban nem illeszkedtek ezekhez! Nem is illeszkedhettek, ha a fényképet kicserélték. A szegecseket szinte lehetetlen ugyanarra a helyre visszatenni, ahol voltak.

Avner a „letapogatásban” is kiválónak bizonyult. Így hívták azt, hogy az ügynöknek minden szokatlant észlelnie kell maga körül. Nem volt ez külön tantárgy, hiszen alapkövetelmény, hogy a felderítő legyen mindig éber. A „letapogatás” lényegében azt jelentette, hogy az ember valahogy úgy használja a szemét, mint a radarsugarat: bizonyos időközönként egész környezetén végigsöpör a tekintetével. De néhány másodpercnél tovább sosem időzhet a pillantása ugyanazon a tárgyon.

Annak érdekében, hogy ez tökéletesen beidegződjék, mintegy éjjel-nappali szokássá váljon, az oktatók a legváratlanabb időkben és helyeken állítottak csapdát a hallgatóknak; még akkor is, amikor azok – kimenőben – Tel-Aviv utcáin sétáltak. Megtanították őket, hogyan használjanak föl tükörként minden fényes felületet: vitrint, kirakatot, gépkocsiablakot, hogy mindig tisztában legyenek vele, mi történik körülöttük, mögöttük, és ugyanakkor ne árulják el, hogy bármit is észrevettek volna.

A „letapogatás” a legtöbb ügynöknek mindhalálig tartó szokásává vált. Avner azonban észrevett valamit, egy furcsa következményt: ez a szokás könnyen elárulhatja magát a letapogatót. Az ügynök például nagyon ritkán mosolyog. Sőt a legtöbbjüknek szokatlanul kifejezéstelen az arca. S ez természetes, hisz nagyon nehéz megállás nélkül „letapogatni”, ha közben az ember arcizmai mozognak. Ezért alakul ki a rezzenetlen fapofa.

Olyan információ volt ez, amit Avner elraktározott a tudatalattijában, későbbi használatra.

Az ügynöki kiképzésnek fontos része volt ez is. Ne csak azt vegye észre, aminek azonnali hatása lehet, hanem jegyezzen meg minden információt, amivel csak találkozik. A gomba alakú kupola alatt töltött hat hónap során ezt sulykolják beléjük mindennél erősebben, hangsúlyosabban. Amikor gyakorlatra küldték őket az „életbe”, a leggyakoribb feladat a megfigyelés volt. Menjen busszal Haifába, üljön le egy bizonyos hotel halljában, maradjon ott délután négyig, azután jöjjön vissza és jelentse, mit látott! Ne hagyjon ki semmit! Ne „szerkesszen”! Ne maga döntse el helyettünk, mi fontos és mi nem! Csak jelentsen mindent, amire emlékszik – de mindenre emlékezzen!

Természetesen ehhez jó memóriára és türelemre volt szükség egyik sem volt Avner erőssége –, de a megfigyelés rengeteg dologra megtanította az emberi természettel kapcsolatban. Gyakran előfordult, hogy az első hallgató tudtán kívül egy másikat is elküldtek (valamelyik másik csoportból) ugyanebbe a haifai hotelba. Ha a jelentésük lényegesen eltért egymástól, az oktató azt mondta: – Figyeljenek, fiúk: menjenek szépen át a másik szobába, és intézzék el a dolgot egymás között!

A magyarázat általában egyszerű volt. Valamelyik jelölt elunta magát, vagy éhes lett a megfigyelés közben, és kiment a szállodából egy kávéra meg egy szendvicsre. Az ügynök is ember. Kifogyott a cigarettája, vécére

kellett mennie – ez a tény azonban gyakran kimaradt a másik ügynök számításaiból. Némelyiknek meg egyszerűen túl élénk volt a képzelete, bizonyos eseményeket, fölnagyított, másokat meg kitalált. E gyakorlatok nemcsak arra voltak jók, hogy kifejlesszék és ellenőrizzék a megfigyelőképességüket, hanem arra is, hogy bizonyos dolgokat megtudjanak a jellemükről. Kitalálnak, felnagyítanak-e bizonyos eseményeket? Képesek-e különbséget tenni a megfigyelés és a képzelet között? Ha ellentmondásba keverednek, elismerik-e vagy kardoskodnak tovább?

Ez azután különösen fontos lett egy másik területen, amelyben Avner szintén kiemelkedőt nyújtott. Ez a *tervezés* volt, egy képzeletbeli akció összeállítása: kiválasztani a személyzetet, összeállítani a szükséges anyagok listáját. Hogy kit milyen funkcióra választunk ki a csoportban – erejük, szakértelmük, személyiségük alapján –, a siker titka lehet.

Az oktatók hamar észrevették, Avner milyen nagy gondot fordít társai természetére, jellemére, amikor egy akcióban különféle megbízatásokat juttat nekik. Ebben az elvárhatónál jobban, már-már zseniálisan figyelmes volt. Ha például az volt a fiktív feladat, hogy észrevétlenül bejussanak valamelyik római arab követségre és fölrobbantsák a rádiótávíró szobát, Avner biztosan percről percre szóló jelentést kért római ügynöküktől a követségi emberek mozgásával kapcsolatban, méghozzá nulla órától éjfélig, legalább egy héten keresztül. Az akció előtt három nappal elküldte a legkevésbé gyors észjárású, de legmegbízhatóbb ügynökét, hogy figyelje meg a környező utcák forgalmát és készítsen erről írásos jelentést. Ha az elképzelt követség egy irodaépületben volt, Avner hamarosan megjelent ott, mint nyugatnémet üzletember, aki irodát akar bérelni ugyanebben az épületben, így azután rövid úton megszerezte a ház részletes tervrajzát. Mindig a lehető legkevesebb embert vette igénybe az akció egy-egy szakaszához. Az oktatók azt is megfigyelték, hogy sosem ő maga tájékoztatja a teljes csapatot, hanem megbízza ezzel az egyes területek gazdáit, a legértelmesebb és legfigyelmesebb alparancsnokokat. Végül is azután az egész tervet lendületes, olvasható aláírással zárta le. Mert büszke volt rá, de ugyanakkor érezte is, hogy ez a büszkeség fontos. Egy ízben, valaki másnak a terve alján az oktató fölmutatta a bizonytalan, olvashatatlan macskakaparást: – Nézzék! Íme egy „hős” aláírása.

Avner úgy vélte, hogy az oktatónak igaza van. Minél kevésbé olvasható a fickó aláírása, nyilván annál kevesebb bizalma van a saját tervében. Avner elhatározta, hogy ha majd egyszer igazi akcióba küldik őt, valaki másnak a terve alapján, legelőször az aláírást nézi meg. Ha könnyen el tudja olvasni, több esélye lesz, hogy élve megússza.

Ez is lélektan kérdése. Avnert a kiképzés minden pontján leginkább az információ mögötti lélektani tényező érdekelte. Lehet, hogy az információt hamar elfelejti, de mindig emlékezni fog a pszichológiai részre. Mindig megkérhet valakit, hogy nézzen utána a technikai részleteknek. A lélektan azonban nagyon fontos. Lehetővé teszi, hogy új információkat állítson össze magának.

Sosem felejtette el például, amit az egyik oktató mondott a dokumentumokról – csak afféle mellékes megjegyzés volt, de mindig emlékezett rá.

A minőségtől függően sokféle hamis papír létezik, kezdve az olyan, igazolványokkal, amelyeket egy ügynök évekig használ, az alig egy órán át használatos papírokkal végezve – mondjuk egy reptéri vécében lopott, turistaútlevélig, amely szükséghelyzetben átsegíti az embert a határon, de csak egyetlenegyszer. Az útlevél vagy a papír minőségénél sokkal fontosabb, mondotta Ortega, hogy bízol-e benne. A papír sosem működik magában. Mindig csak veled együtt! Ha nem bízol a saját irataidban, vagy abban, akitől kaptad, egy személyi igazolvány vagy egy profi módon hamisított útlevél leminősülhet lopott vacakká. Másrészt viszont egy elcsórt jogosítvánnyal is messzire jutsz, ha hiszel benne.

Az ügynöki munka minden területébe belejátszik a pszichológia. Ha Párizsban vagy Amszterdamban akar az ember megfigyelést folytatni, egy csókolódzó fiatal pár sokkal kisebb feltűnést kelt, mint mondjuk egy esőkabátos úr, aki a kávéház teraszán újságot olvas: Szicíliában vagy Korzikán azonban a magányos férfi a jobbik megoldás. Jóllehet, a világon mindenütt az idős házaspárok a legalkalmasabbak a „biztonságos házak” műtetésére, a párizsi Sorbonne, környékén egy fiatal diákpár kevesebb gyanút kelt.

Vagy például egy másik eset: amikor Avnernek először kellett autóval, követnie Tel-Aviv utcáin a saját gépkocsivezető-oktatóját. Minden elképzelhető trükkre számított, csak arra nem, hogy az oktató végestelen

végig úgy vezet majd, mint valami szenilis öreg hölgy: minden kanyar előtt jó korán indexelve. Legalábbis egészen egy éppen sárgára váltó lámpáig, ahol már majdnem megállt, amikor azonban a lámpa *pirosra* kapcsolt, hirtelen átlőtt a kereszteződésen. Avner nem követhette volna anélkül, hogy moly balesetet ne okozzon. Egyszerű, mégis lenyűgöző megoldás volt.

A legtöbb hallgató azt gondolta, hogy mindenre megtanulja a szabályt, a pontos eljárási előírást. Voltak persze szabályok. De az ügynök számára a leghalálosabb veszedelem éppen az, ha mindent a nagykönyv szerint akar csinálni. Ezen a területen nincs rutinmunka – ezért is érezte Avner, hogy erre született. A titok kulcsa az volt, hogy megtanulják a szabályokat, de anélkül, hogy azok megkötnék a kezüket. Ebben a munkában csak az lehet nyerő, aki tud improvizálni, és mindig a legváratlanabb megoldást választja. A hadsereggel ellentétben, amely végül is a bürokratáké, ezt a munkát a vakmerő különcök számára találták ki – vagy legalábbis Avner így gondolta.

Hat hónap után a kiképzés néhányuk számára már akciókörülmények között folytatódott. Ezt a szakaszt nem előzték meg formális vizsgák. Inkább az volt a helyzet, hogy minden munkanap egy-egy vizsga volt, amelyben az oktatók értékelték a leendő ügynök alakítását. Avnernek fogalma sem volt, ki „állta” sikerrel a feladatokat, vagy ki „bukott meg”, mert erről sosem tájékoztatták a többieket. Ha valamelyik társuk egyszer csak eltűnt, az jelenthette azt is, hogy más feladatot kapott, valami különleges helyre került, épp úgy, mint azt, hogy nem felelt meg, és kirúgták. A hallgatók között mindig keringtek a pletykák erről, de kérdezni nem lehetett, s választ meg amúgy sem kaptak volna.

Mielőtt az akciókiképzéshez került, Avnert néhány speciális kioktatásra küldték, ezek legtöbbje a munka és a jelentéstétel eljárási szabályait tanította, néhány érdekes technikai információt adott, de nem sok meglepetést. Az egyik ilyen tájékoztatás azonban elég különös volt. Nem is tudta, felejtse-e el az egészet, mint lényegtelent – hiszen bizonyos értelemben szinte komikus volt –, vagy tekintse a jövőre vonatkozó, baljóslatú figyelmeztetésnek. A hatodik érzéke azt súgta, hogy ez talán egy azok közül a sötét dolgok közül, amikre az apja célzott. Végül úgy döntött, nevet az egészen; ez a nevetés azonban nem volt igazán felszabadult.

Az illető, aki a tájékoztatást adta, hatalmas fehér hajzatot viselt, épp mint Ben-Gurion elnök, noha semmi karizmatikus nem volt a

megjelenésében, ellentétben az elnökkel. Arca ravasz, gnómszerű, termete is törpének mondható, tán százötven centiméter sem volt, hiszen a lába láthatóan nem ért le a földig, amikor az elképzelhetetlenül ütött-kopott asztal mögötti forgószékbe telepedett. Ujjai sárgák voltak a nikotintól. Csillogó szemekkel, vizsgálódva nézett Avnerre vastag szemöldökei alól. Egyiket egészen a homloka tetejéig húzta föl, mint valami állandó kérdőjelet. Meglehetősen szutykos ingének eredeti színe alighanem fehér lehetett.

Ez nemcsak egyszerű galíciáner, állapította meg Avner, hanem minden galíciánerek ősatyja!

– Szóval akkor most elindulunk világot látni? – kezdte a galíciáner. – Hát ez pompás! No, akkor üljön le, és figyeljen! Néhány dolgot el kell mondanom. Először is, ne érezze sértve magát attól, amit mondok. Nincs ebben személyeskedés; én sosem láttam magát. Amit mondok, azt a többinek is elmondom. Akarja tudni, mire valók ezek a könyvek az asztalomon? Ezek számlakönyvek. Akarja tudni, mit kezdek velük? Csak ülök és nézegetem őket, mert tudni akarom, ki mennyi pénzt költ és miért. Azért mondom mindezt, mert maguk közül egyesek azt hiszik, hogy a munkájuk valami kéjutazás, amelyet Izrael Állam személyes jólétük érdekében pénzel. Nos, én azért vagyok itt, hogy emlékeztessem magukat: ez nem így van! De csak egyszer mondom; mindenkit csak egyszer emlékeztetek. Nem mondom el még egyszer. Amit követelek: *számlák.*

Ujjával rábökött a számlakönyvre.

– Minden fillérről számlát kérek, amit szolgálat közben elkölt. Ha taxival kell mennie, remek – hozza a számlát! Ha kibérel egy hajót, remek – hozza a számlát! Ha levegőt akar venni, és ez pénzbe kerül – hozza a számlát! Ha nem hozza, az összeget levonom a fizetéséből. De okosabban teszi, ha csak akkor ül taxiba, amikor a munkához erre szükség is van! Mert meg fogom kérdezni, miért tette. Ha mehet metrón is, menjen azzal! Szálljon buszra, mint mindenki más! *Gyalogoljon!* Ha pénzt költ, és nem győz meg engem arról, hogy erre szükség volt, levonom a fizetéséből. Ne értsen félre: ha kell a feladathoz, költse el! A munkája különleges; *maga* azonban nem! Az én számomra maga nem egy hős, akármit is csinál. Tőlem idehozhatja bilincsbe verve Hitlert, én csak annyit fogok kérdezni: hol vannak a számlák? És az a bizonyos távolsági beszélgetés nem

magánjellegű volt? Nem a barátnőjével beszélt? Mert akkor levonom a fizetéséből!

Az ősz hajú kis fickó hátra dőlt, és elégedettnek látszott.

– Ezt azért mondom, mert maguk közül egyesek azt gondolják, hogy a Rothschild bárónak dolgoznak. Semmi sem elég jó maguknak. Mit mondjak? Hát nem a Rothschild bárónak dolgoznak; Izraelnek dolgoznak. Amikor pedig pénzről van szó, akkor nekem dolgoznak!

A galíciáner elhallgatott, fölvetette a fejét, és hosszan, gúnyosan Avner szemébe nézett.

– Kérem, ne hagyjon kétségek között! Ha nem volt elég világos, amit mondtam, most árulja el.

Avner fölállt.

– Világos volt – felelte. Közben pedig azt mondta magának: mi a nyavalyát vármy? Az emberek mindig magukból indulnak ki. Ez a vén galíciáner *ganef*[13], valószínűleg bármit ellopna, ami nincs padlóhoz szögezve. Természetes, hogy azt hiszi, mindenki más ugyanígy van ezzel. Csakhogy jól tudta, hogy a galíciáner téved. Nemcsak vele kapcsolatban, de a legtöbbjükkel kapcsolatban is. Azok, akik lopni szeretnének – ne is beszéljünk *lopásról*, csak egyszerűen pénzkeresésről –, azok nem mennek olyan állásba, ahol napi 24 órát kell dolgozni 650 izraeli fontért egy hónapban. Nevetséges!

Egyetlen szabályos vizsgasorozatot kellett végigcsinálniuk, mielőtt akcióba küldték volna őket: egy sor pszichológiai tesztet. A főnökség feltehetőleg kíváncsi volt arra, mi ketyeg belül bennük. Az állandó tréfálkozás ellenére – „biztosan teljesen őrült vagyok, hogy idejöttem” és így tovább – világos volt, hogy a legtöbb hallgató tökéletesen normálisnak tartja magát. Avner legalábbis így volt. A többiek – hát talán némelyik egy kissé különc. A pszichológiai tesztek lényege azonban szemlátomást más volt. Avner ösztönösen úgy érezte, hogy ezeket a teszteket ravaszabbul kellett volna összeállítani, ha sikert akartak elérni velük nála.

No, nem a stresszvizsgálat! Az elég nyilvánvaló és egyenes volt. Avner véleménye szerint meg is volt a maga értelme. Jó dolog megtudni, hogy képes-e megoldani egy matematikapéldát – ami a legjobb időkben sem tartozott az erősségei közé – huszonnégy órai koplalás és ébrenlét után. A

válasz pedig: nemcsak, hogy képes, de egy kicsit még pontosabban és gyorsabban is teszi; mint máskor. Meglepő, jó érzés volt.

A többi tesztet érzés után oldotta meg. Megérezte, hogy mire számítanak, és azt nyújtotta; akár megegyezett az igazi érzéseivel, akár nem. Szemlátomást a Moszad nem örült, ha egy ügynök bizonyos tulajdonságokkal bírt. Éppen azokkal a tulajdonságokkal, amelyek hiányában Avner talán soha nem is akart volna ügynök lenni, bármilyen őrültül hangzik is ez.

Hatodik érzéke például azt súgta, hogy a Moszad nem érdekelt John Wayne-ben. Vagy a kis holland kisfiúban. Pontosabban John Wayne-ből csak az kellett nekik, hogy képes egy egész városra való rosszemberrel elbánni. Arra viszont már nem volt szükségük, ami John Wayne-t arra késztette, hogy keressen is egy ilyen várost magának. A Moszad gyűlölte a hősöket. Jó, a „gyűlölte” talán túl erős kifejezés, de az biztos, hogy itt nem szerelték a hősöket, és nem is bíztak bennük. Határozottan érezte: itt nem akarják, hogy bizonyos szintnél jobban *élvezzék* a munkájukat. Szemlátomást még azt sem akarták, hogy nagyon haragudjanak az ellenségre. Egy, fiú például, egy alexandriai zsidó srác fanatikusan gyűlölte az arabokat. Nem meglepő, hisz 1949-ben arab csőcselék mészárolta le az egész családját. Avner azonban jól látta az oktatók tekintetéből, hogy az alexandriai fiúnak nem lesz nagy jövője az intézménynél.

A Moszad szempontjából az ideális ügynök precíz, megbízható és csöndes, mint egy jól megépített gép. Bizonyos szempontból nem lelkesedik jobban a munkájáért, mint egy komputer-chip vagy mágneses iránytű. Teljesítménye nem függ attól, hogy miként „érez” a feladat felől, bár nem lehet ostoba és érzéketlen sem. Mert akkor nem volna képes sem az ötletességre, sem a hűségre, amire e munkához szüksége van. Legyen szenvedélyesen hazaszerető – de egy csepp fanatizmus nélkül. Legyen nagyon ravasz – de ne legyenek saját gondolatai! Legyen olyan, mint egy fenegyerek és egy mérlegképes könyvelő, szétválaszthatatlanul összegyúrva. Röviden: olyan tulajdonságok egyesüljenek benne, amelyek egészen ritkán, vagy talán soha sem találhatók meg ugyanabban a személyiségben.

Ami Avnert illeti, ez igazán csak vágyálom lehetett a Moszad részéről. Ő biztosan nem volt ilyen. De nem volt az általa ismert többi hallgató sem, már amennyire megállapíthatta róluk. Ők – nos, őszintén szólva, mind más-

másfélék voltak, mint bárki Tel-Aviv utcáin. Hazafiak persze, de ki nem volt Izraelben hazafi, különösen 1969-ben? Na mindegy! Ha a Moszad pszichológusai ilyen embert keresnek benne, hát akkor ő ilyen ember lesz. Megérezte, mi a megfelelő válasz. Nincs olyan pszichológiai teszt, amely közé s a leendő szakmája közé tudna állni!

Különben pedig tudva tudta, hogy az ügynökség nem fogja megbánni, ha őt választja, akár szeretik John Wayne-t, akár nem. Rohadtul nagyszerű ügynök lesz, a legjobb, akit valaha is találtak. Ezerszer fogja meg menteni Izraelt, és még csak nem is tud majd róla senki. Amikor sok évi, kivételes szolgálat után a miniszterelnök magánlevélben mond majd neki köszönetet, megmutatja az anyjának. – Végül is, mit csináltál? – kérdi majd anya, ő pedig csak annyit felel: – Ó, igazából nem is mondhatom el neked. De nem lényeges az egész.

Végső soron persze Avner nem tudhatta, hogy sikerült-e átráznia a Moszad pszichológusait, vagy sem. Lehet, hogy nem fedezték föl benne a holland kisfiút, lehet, hogy fölfedezték, de kit érdekelt? Mindenesetre nem vagdosták le a szárnyait, sőt új szárnyakat kapott. A szó szoros értelmében. Első harci feladata ugyanis titkos megbízatás volt éppen az El Alnál, a légitársaságnál, ahová állásba ment volna, ha a nagynénje barátjának időben sikerül elintéznie. Afféle repülő marsall lett – a fedélzeti biztonságért felelős titkosrendőrök egyike.

Mások talán azt gondolták, szegény Avnernek a legalján kell kezdenie. Neki azonban ez a munka – legalábbis akkor – maga volt a megvalósult álom. Noha nem lett pilóta, mégiscsak repülhetett. Már az is pompás lett volna, ha a gép csak egyszerűen fölszáll, és kétszer megkerüli a repülőteret. A gép azonban ennél sokkal többet tett: különböző nagyszerű helyekre röpült, világszerte. Avner néhány hónap alatt államköltségen megjárta Európa legtöbb nagyvárosát.

Jóllehet, felderítőnek képezték ki, első megbízatásai nem jártak hírszerzéssel. Legalábbis nem olyan titkos információgyűjtéssel, amit az emberek kémkedésnek neveznének. Ő maga egyébként is úgy látta, a hírszerzésben viszonylag kevés az igazi kémkedés, és kész. Kétségkívül akadt néhány különleges ügynök, aki különféle kormányok kulcspozícióiba jutott vagy katonai titkokat fényképezett le. Néhány mesterkém, mint

például a legendás Eli Cohen[14]. A legtöbb ügynök azonban pontosan azzal foglalkozott, amire Avnert is kiképezték.

Az ő dolga pedig – túl azon, hogy az El Al gépein az utasok és a személyzet biztonságáért felelt – nyilvános helyek titkos megfigyelése volt.

Természetesen részletes jelentéseket kellett írnia ezekről. Párizsban például egy egész napot töltött az Orly-reptéren. Megfigyelte a repülőteret, rögzítette a fejében a bejáratokat és kijáratokat. Szőrszálhasogató részletességgel leírta azokat a szolgálati járműveket, amelyeket kiengedtek a kifutópályákra. Megjegyezte, hol vannak a megfigyelőkamerák, még azt is, hogy melyik látszik igazinak, melyik hamisnak. Miközben úgy tett, mintha néhány stewardessről készítene amatőrfilmet, a valóságban filmre vette a határőrök és a vámosok őrségváltását.

Rómában, Londonban és Athénban néha egy egész délelőttöt, máskor egy délutánt töltött valamelyik arab vagy orosz követség épülete előtt. Nem kelthetett gyanút, az azonban, hogy miként éri el ezt, az ő dolga volt. A nagy turistaközpontokban gyakran az látszott a legcélszerűbbnek, hogy csak ücsörögjön egy kávéházban – hatodik érzéke mindig óva intette a túlságosan bonyolult, rafinált álcázástól –, bár a kutyasétáltatás Londonban, a követséggel szemközti parkban; magától adódott, és nem keltett gyanút. Egyszer Bécsben teherautót bérelt, és a líbiai követség melletti utcában kirakott egy útlezárásjelet, majd egész délelőtt a csatornanyílásban foglalatoskodott, mint szerelő.

Néha csak arra kapott utasítást, hogy figyelje meg egy követség bemenő és kijövő autóforgalmát, jegyezze fel az érkező vagy a közelben parkoló gépkocsik rendszámát. Leggyakrabban azonban arra utasították, hogy fényképről jegyezze meg valakinek az arcát, és figyelje, hogy az illető nem megy-e be egy bizonyos követségre, vagy nem jön-e ki onnan. Követnie nem kellett, elég volt, ha annyira közel kerül hozzá, hogy bizonyosan ráismer.

Volt, hogy a munkája alig volt több, mint hivatalnokoskodás. Apróságokat elintézni, informátorokat kifizetni, vagy – amint ezt később is tette – egy lánnyal közösen biztonságos házakat bérelni Londonban. Meg kellett győződniük arról, hogy a lakások közel vannak legalább két autópályához, és mindig alaposan el kellett látniuk ezeket a biztonságos házakat élelmiszerrel. Amikor kibérelték (rendszerint jobb,

középosztálybeli környékeken), házaspárnak adták ki magukat. A lány állandóan Londonban élt, más-más címeken. Itt tartotta a biztonságos házak kulcsait, amint ezt a szabályzat előírta.

Avner az összes feladatát komolyan és lelkesen hajtotta végre. Mi több, izgalmasnak találta őket. Amikor pedig azt hallotta – és időről időre bizony hallhatta –, hogy valamelyik társa felsőfokú tanfolyamra ment, ahol rádiózást, fényképezést vagy nyelveket tanul, nyilvánvalóan azért, hogy magas szintű beépülésre, külhoni letelepedésre vagy sokkal bonyolultabb hírszerzésre képezzék ki, eszébe sem jutott, hogy irigykedjék. Ki a fene akarna magas szintű tanulmányokat végezni irathamisításból vagy bombagyártásból, amikor minden héten más nagyvárosba repülhet? Noha akkor is a legjobbat adta volna, ha valamilyen haladó tanfolyamra vezénylik, mégis kiválóan érezte magát, amiért békén hagyták, és Róma kávéházaiban ülhetett, vagy Párizsban kellett egy borítékot kikézbesítenie. Kiszámította, hogy a fizetéséből egy évig spórolhatna egyetlen olyan utazásra, amelyet most hetente tesz.

Ekkorra már valósággal mániákusa volt a számláknak. Mindenképpen így tett volna – végül is jekke volt, aprólékos természetű ember –, találkozása azonban minden galíciánerek ősapjával, még ott a Moszad bugyraiban, arra késztette, hogy háromszor is ellenőrizzen minden fillért, amit a kormány pénzéből elkölt. Nem mintha a vén galíciáner megijesztette volna. Egyszerűen nem akarta megadni az öregnek azt az elégtételt, hogy tévedésen kapja őt, vagy hogy valamilyen kiadását megkérdőjelezhesse. Inkább a saját pénzét költötte volna a hivatali ügyekre, ahogy nemegyszer meg is tette. Párizsban előfordult az is, hogy elveszítette egy pohár ananászlének a blokkját és visszarohant a kávéházba a turisták lába alatt kotorászni a számláért. Szemben egy arab követséggel. Mint egy komplett őrült, gondolta később. Jó dolog, hogy az ellenség nem tudja: a Moszad ügyeit galíciánerek intézik. Ha tudná, bármikor elkaphatná az összes izraeli ügynököt, csak azt kellene figyelnie, ki az, aki a turisták lába alatt négykézláb szaladgál valami ötfrankos blokkért.

Bizonyos értelemben ez megint a kibucvilág volt. Egy jekke a galíciánerek között, bár ez most nem különösebben zavarta. Sőt jekkének lenni a Moszadban tulajdonképpen előnynek bizonyulhatott. A kibucban a galíciánereknek nem volt rá szükségük: ott ők mindent jobban tudtak. Itt azonban, különösen az Európában dolgozó ügynökök között, nem ártott

jekkének lenni. Akármilyen ravaszak és bátrak is a galíciánerek, nemigen tudnak eltűnni a háttérben. Különös modorukkal és viselkedésükkel elég nehezen olvadnak be a környezetbe. Aztán a nyelvi kérdés! Jóllehet Izrael egészében véve többnyelvű társadalom, a kelet-európai eredetű fiatal szabrák egészen ritkán beszéltek jól idegen nyelveken. A jekkék viszont elég jól tudtak németül és franciául ahhoz, hogy eladják magukat bennszülöttnek. És ami még ennél is több: a galíciánerekkel ellentétben nem ragaszkodtak ahhoz, hogy sötét öltönyhöz tornacipőt viseljenek.[15]

Avner mindig otthon érezte magát Európában, sokkal inkább, mint Izraelben. Imádott európai módra vásárolni, átmenni az utcán, megrendelni egy ebédet, leinteni egy taxit. Körülbelül úgy képzelte el az *emberi* viselkedést, ahogy az itteniek öltöztek vagy köszöntötték egymást, ahogy a nők viszonozták a pillantásokat. Vajmi keveset tanult meg Párizs vagy Róma művészetéről, építészetéről vagy történetéről, de mindent tudott a tiszta, olcsó szállodákról, a gyakorlatias bevásárlásról meg a repülőtérre vezető legrövidebb utakról. Megismerte a turistakávéházakat és az éjszakai mulatókat. Szakértője volt a vasúti menetrendeknek, a postahivatalok nyitva tartásának és az olcsó emléktárgyaknak. De legboldogabb akkor volt, ha egy nyüzsgő, kifinomult, európai városban sétálhatott. Elvezte a *levegőt.*

Ráadásul – a legtöbb bennszülött izraelivel ellentétben – Avnernek személyes kapcsolata is volt Európához. Gyermekkori, legközelebbi barátja a frankfurti napokból: Andreas.

Az igazat megvallva, első frankfurti útján nem is gondolt Andreasra. Ez nem volt meglepő; az elmúlt tizenegy évben oly sok minden történt. A kibuc, a hatnapos háború, a Moszad. Így azután, nagyapa emlékét leszámítva, csak a város jellegzetes épületei, képei jártak az eszében. Mikor azonban visszarepült Tel-Avivba, hirtelen eszébe jutott Andreas, és a legközelebbi útján utánanézett a telefonkönyvben.

Andreas nem szerepelt benne, a szülei azonban igen. Nem tudták, vagy nem akarták megmondani, hol található a fiú, de egy másik baráthoz, egy fiatal nőhöz irányították Avnert. A nő nagyon hűvös hangon beszélt a telefonban, és semmit sem akart tudni Andreasról.

Avner vagy inkább a hatodik érzéke azt felelte: – Figyeljen ide, lehet, hogy tévedek. Mindenesetre a Holiday Innben lakom, a 411-es szobában. Még egy napig Frankfurtban leszek.

Andreas éjfél körül telefonált. Lenyűgöző érzés volt: úgy tudtak beszélgetni, mintha csak egy-két nap telt volna el az utolsó találkozásuk óta. Megegyeztek, hogy a következő napon találkoznak a Goethe Platzon, egy szabadtéri kávézóban.

Avner tíz perccel korábban érkezett. Rutinóvatosság, még akkor is, ha az ember egy gyerekkori barátjával találkozik. Légy ott korábban, és nem ér meglepetés!

Ennek ellenére hatalmas meglepetés érte.

Arról a helyről, ahol ült, azonnal fölismerte. Rögtön, amint befordult a sarkon, talán tíz méternyire. Azonban nem egyszerűen Andreast, a gyerekkori barátját. Fölismerte Andreasban azt a férfit, akinek a fotóját a Moszadnál mutatták neki. Jól jegyezze meg az arcát. Német terrorista. Egykori diák, most a Baader-Meinhof banda tagja, közkatona, nem valami fejes.

Avner figyelte, amint Andreas megáll. Bizonytalankodik, majd a teraszon ülő férfiak arcába pillant. Még néhány másodpercre szüksége volt, hogy összeszedje a gondolatait, azután Andreas pillantása megállapodott rajta, és közelebb lépett.

– Avner? – kérdezte halkan.

Avner döntött. Fölállt, arcára széles vigyor ült ki, és átölelte barátját, mint a régi szép időkben. Ez az egész a jószerencse műve, csak az ostoba nem láthatja.

Andreas csak a gyerekkori nevén ismerte őt, azt pedig már a hadseregben megváltoztatta, mint mindenki az alakulatban.[16] Természetesen azt sem árulhatta el Andreasnak, mi a foglalkozása, vagy hogy légimarsallként dolgozik az El Alnál. Egyszerűbb volt semmit sem mondani. Hadd beszéljen Andreas. Ki tudja, milyen kapcsolatokat létesíthet rajta keresztül még egy napon?

Prófétai gondolat volt, Avner nem is tudta, mennyire az. Alig két év múlva az egész életét megváltoztatta ez a gondolat.

Aznap délután azonban, a Goethe Platz kávézójában, egyszerűen csak söröztek és emlékeztek. A régi szép időkről beszéltek, és semmi másról. Andreas alig mondott valamit magáról: abbahagyta az egyetemet, azon

gondolkodik, hogy író lesz. Avner hasonlóképpen felületesen beszélt saját munkájáról. Rengeteget utazik Európában, mondta, egy izraeli bőrgyár megbízásából.

Politikáról nem beszéltek. Mielőtt elbúcsúztak volna, Andreas megadott egy telefonszámot. E számon Avner mindig kapcsolatba léphet vele, vagy legalább üzenetet hagyhat.

Ettől kezdve Avner mindig megkereste Andreast, valahányszor Frankfurtba utazott. Néha megittak együtt egy sört, máskor csak telefonon: beszéltek. Legfőképp a régi dolgokról, mintha középkorú férfiak lennének, nem pedig huszonhárom éves fiatalemberek. Avner érezte, hogy Andreas, óvatosan próbálja felmelegíteni régi haverságukat. Anélkül, hogy erőltette volna, hagyta, hadd tegye. Egyszer, amikor azt mondta, Zürichbe kell repülnie, Andreas megkérte, hogy adjon föl a számára egy levelet Svájcból:

– Egy lánynak lesz – magyarázta. – Azt mondtam neki, hogy nem leszek itthon.

Avner átvette a levelet és föladta, anélkül, hogy megvizsgálta volna a tartalmat, vagy ellenőrizte volna a címet. Szívesség volt; bizalmi próba, hitellevél, amelynek fejében egy nap még viszontszolgálatot kérhet Andreastól.

Rögtön az első találkozásuk után úgy döntött – bár nem minden tépelődés nélkül –, hogy ezt a kapcsolatát nem jelenti a Moszadnak. Nem mintha attól félt volna, hogy emiatt kettős ügynöknek nézik. Hallgatása azzal volt kapcsolatban, amit apa mondott egyszer.

Az apja már akkor kitalálta, hol dolgozik, amikor még alig kezdődött el a kiképzés. Sosem kérdezte, miből jött rá – lehet, hogy régi Moszad kapcsolataiból tudta, vagy talán egyszerűen összeadott kettőt meg kettőt, rájött, hogy az négy.

– No, hogy tetszik a Vízműveknél? – kérdezte egy napon. Majd hozzátette, válaszra sem várva. – Ostoba vagy! De hát ez a te életed.

– Ennél jobb tanácsod nincs?

Apja megrázta a fejét. – Volt, de a legjobbat nem fogadtad meg. Így aztán nincs értelme, hogy újra elmondjam. De hadd adom neked a második legjobb tanácsomat. Ha már bent vagy, dolgozz, mint egy öszvér! Mindent csinálj a nagykönyv szerint! Légy a szolgálat gyöngye! De soha ne tárd fel

előttük az összes lapjaidat! Mindig legyen legalább egy a mandzsettádba rejtve!

Avner tehát elhatározta, hogy nem szól Andreasról. A dolog biztonságos, hiszen ha bárki meglátja őket együtt, és fölismeri Andreast, majd egyszerűen azt mondja: egy gyermekkori barátja, akit nem hozott összefüggésbe a kásás, rossz fényképpel, amit a Moszadnál mutattak a Baader-Meinhof terroristáról. Történt egy kis hanyagság, de semmi több. Nem nagy kockázat egy lehetséges dzsókerért, amely a zsebében lapul.

*

Avner életének következő két esztendeje gyorsan és eseménytelenül telt el. Továbbra is élvezte a munkáját, és a főnökei elégedettnek látszottak a teljesítményével. Megmaradt alacsony beosztású ügynöknek, nem vett részt igazi hírszerző munkában, de feladatai azért egy kicsit színvonalasabbak lettek. Egyszer-egyszer valamelyik európai fővárosba, Athénba vagy Londonba utazott szolgálati útlevéllel, ahol a helyi Moszad-állomás főnöke új személyazonossággal és útlevéllel látta el, mondjuk, egy nyugatnémet üzletemberével.

Ezzel az útlevéllel aztán egy másik városba, például Zürichbe vagy Frankfurtba repült. Itt randevúzott valamelyik, arab területen dolgozó izraeli ügynökükkel – rendszerint keleti származású zsidóval –, akit tájékoztatnia kellett, vagy az tájékoztatta őt. Az arab országokban dolgozó, arab néven élő ügynökök általában sosem jöttek Izraelbe rutinkikérdezésre. Igyekeztek elkerülni azt a kockázatot, hogy meglássa őket valamilyen arab ügynök, akár Izraelben, akár pedig Európában, amint éppen egy izraeli repülőgépre szállnak. A legtöbb állam titkosszolgálata ugyanígy működik. Az információk háromnegyede a világ nagy turistafővárosaiban cserél gazdát.

Avnernek volt egy némileg cinikus elmélete ezzel kapcsolatban. Rövid, gyanút nem keltő találkozókra Birmingham éppen olyan jó, mint London, Nancy pedig, mint Párizs. De hát a kém is ember. Ki a nyavalya akarna eltölteni egy egész hetet Nancyban, amikor Párizsban is lakhat? Avner biztosan nem tiltakozott e gyakorlat ellen. Ez volt a munkával együtt járó egyik előny.

Ez idő tájt feladatainak nagy része közvetlen vagy közvetett terrorizmus elleni védelmi akció volt. A nemzetközi, különösen az Izrael-

ellenes terror, amely nem sokkal azelőtt kezdődött, hogy Avner belépett a Moszadhoz (1969 nyarán), hamarosan számos országban az élet mindennapi részévé lett 1972 őszéig csak különféle palesztin szervezetek részvételével húsz jelentős támadást hajtottak végre.[17]

1972 ősze előtt a palesztinok terrortámadásai elsősorban az izraeli vagy különböző nyugati országok légi szállítása, illetve repterei ellen irányultak. 1970. február 21-én negyvenhét embert gyilkolt meg a „Főparancsnokság” – a Népi Front Palesztina Felszabadításáért nevű szervezet egyik frakciója –, amikor fölrobbantott egy Zürichből fölszállt Swissair-gépet. Ugyanezen a napon robbanás rongált meg egy Tel-Avivba postát szállító osztrák gépet is. E támadások alig néhány nappal azután következtek, hogy egy másik palesztin csoport a müncheni repülőtéren kézigránátot hajított egy El Al buszba, megölt egy utast, és megsebesített tizenegy másikat, közöttük a híres izraeli színésznőt, Hannah Marront, akinek lábát amputálni kellett

Ezt követően, szeptember 6-9. között, mind eddigi leglátványosabb akciója során egymás után öt gépet rabolt el a Népi Front Csak egyetlen gép menekült meg, az El Al Boeing 707-ese, amely Amszterdamba tartott. A légirendőrök lelőtték az egyik géprablót, és elfogták társát, a híres terroristanőt, Leila Khaledet. A géprablók egy másik repülőt Kairóba kényszerítettek, és ott fölrobbantották, a másik hármat pedig a jordániai Dawson’s Field-i régi katonai repülőtéren tartották fogva, háromszáz tússzal együtt. A túszokat később elengedték, cserébe a korábban Svájcban, Angliában és az NSZK-ban elfogott palesztin terroristákért.

Bármilyen sikeres volt is ez az akció, a palesztinoknak hamarosan minden okuk meglett, hogy megbánják. A jordán uralkodó, Husszein király heteken belül minden terroristát kikergetett az országból; közben sokat közülük meg is ölt a hadsereg. Ez vezetett – válaszul – a Fekete Szeptember, valószínűleg a legfanatikusabb palesztin terroristaszervezel, megalakításához.

A terrorizmust azonban nem a palesztinok találták föl, s nem is a hatvanas évek végén született. A politikai terror fegyvere sokszor évtizedekig, elfelejtődik, hogy aztán ismét fölfedezze egy-egy új generáció. Számos, különben tiszteletreméltó nemzet vagy mozgalom használta föl ezt az eszközt története során egyszer-kétszer. A palesztin csoportok egyetlen, a hatvanas évek végén tett felfedezése az volt, hogy Izrael – amely

hagyományos háborúban vagy közvetlen gerillatámadáskor kemény diónak bizonyult – Nyugat-Európában sérülékeny és támadható. Számos cáfolata, tagadása ellenére eme tény egyik felfedezője a nyugatnémet stuttgarti egyetem egykori mérnökhallgatója, Aba a-Rahman Jasszer Arafat volt. Jóllehet Arafat hivatalos nyilatkozataiban sohasem támogatta az Izraelen, illetve az Izrael által megszállt területeken kívüli terrorizmust, valójában kezdettől fogva része volt az ilyen támadásokban. Előbb magának az El Fatahnak a felhasználásával hajtották ezeket végre (ez Arafat saját, „mérsékelt" félkatonai szervezete a PFSZ-ben; az arab kifejezés „harcot" jelent), majd később – titkos kapcsolatokon át – a Fekete Szeptemberen keresztül. Arafat mindeközben váltig tagadta, hogy bármi köze volna a terrorakciókhoz.

Arafat El Fatahja 1971-ben kezdte meg támadásait. A legelső akciójuk afféle próba volt, szabotázs egy rotterdami benzintároló ellen. Ezt követően, hogy megbosszulják honfitársaik lemészárlását Jordániában, a jordán társaság irodáit és kormányhivatalait támadták Kairóban, Párizsban és Rómában. A Fatah sikerén fölbátorodva az év végén a Fekete Szeptember megkezdte a maga akcióit. Fegyveresei novemberben meggyilkolták a jordán miniszterelnököt a kairói Sheraton Hotel lépcsőjén. Alig három héttel később Londonban súlyosan megsebesítették a jordán nagykövetet, Zaid Rifait.

Nem sok sikert arattak azonban a Fekete Szeptember terroristái, amikor először támadtak Izrael ellen. 1972 májusában egy elrabolt belga géppel Tel-Avivba repültek, hogy kierőszakolják az izraeli börtönökben fogva tartott 317 palesztin gerilla kiszabadítását. Ehelyett a bebörtönzöttek száma rövidesen 319-re emelkedett, mivel a gépet megrohamozták az izraeli ejtőernyősök, és a két terrorista fogságba esett

Abban az esztendőben a sikeres Izrael-ellenes akciókat a Népi Front Palesztina Felszabadításáért nevű szervezet, a nemzetközi terror legrégibb legnagyobb palesztin szervezete hajtotta végre. Ezt dr. George Habash[18] alapította, és abban az időben a terrorakciók parancsnoka dr. Wadi Haddad[19] volt. Ez utóbbi volt az, aki először teremtett nemzetközi kapcsolatot a terrorizmusban. 1971. május 31-én ő küldte a japán „Vörös Hadsereg" három kamikázegyilkosát a Tel-Aviv melletti Lod repülőterére, ahol azok kézigránátokkal és géppisztolytűzzel módszeresen gyilkolni

kezdték zsúfolt reptéren tartózkodó embereket Az akciónak 26 halálos és 76 sebesült áldozata lett – fonák módon a legtöbben nem is zsidók, hanem Puerto Ricóból érkezett keresztény zarándokok.

Avner feladata nemegyszer annyiból állt, hogy a szó szoros értelmében csak lófráljon az európai repülőtereken, és igyekezzék azonosítani a leendő terroristákat, mielőtt azok még följutnának egy-egy Izraelbe induló gépre. Ez persze nem csupán feltételezéseken alapult, bár sokszor közel ahhoz. Néha informátorok adtak tippet a Moszadnak valamely várható terrorista akcióról. Ezek az információk a részleteket illetően azonban gyakran homályosak voltak. Pontosan hol szállnak gépre a terroristák? Melyik légijárat gépére? Hányan? Kik ők? Bár a terroristák leggyakrabban fiatal arabok voltak, elméletben bármilyen korúak vagy nemzetiségűek is lehettek. Lehettek nők, férfiak, vagy vegyes csoportban, együtt is utazhattak. Egyesek néha nem is tudtak arról, hogy akaratlanul terroristák bűnsegédei.

Az akciók nem mindig a gép fölrobbantását vagy eltérítését célozták, és terroristák néha Izraelbe akartak utazni, hogy ott hajtsák végre akciójukat. Mások a megszállt területeken élő fiatal arabokat akarták beszervezni kémkedésre vagy szabotázsra.

A Moszad kidolgozta a valószínű gyanúsítottak „általános, lélektani fantomképét”. Jóllehet, nem sok terroristára illett ez rá minden részletében, volt bennük jó néhány közös vonás. Az elfogott terroristák kihallgatásakor például a Moszad pontosan megtudta, hogy miként tölti a küldetése előtti utolsó 48 órát egy ifjú palesztin gerilla. Leggyakoribb ilyenkor, hogy még utoljára jól kitombolja magát, mulat, a legjobb hotelben lakik, és gyakran csak annyi pénze marad, hogy megvegye a repülőjegyét Izraelbe – csak oda, és nem oda-vissza. A legtöbbnek eszébe sem jut, hogy szállodai szobát foglaljon abban az országban, amelyet állítólag meglátogat, és nem tud megnevezni egyetlen barátot vagy rokont sem, akinél lakik, ha már szállodába nem megy.

A terrorista igen gyakran bonyolult útvonalon megy Izraelbe. Ezért, ha valaki csak oda útra vált jegyet Tel-Avivba, mondjuk Párizson, Rómán és Athénen keresztül, ráadásul a jegyvásárló fiatalember diáknak mondja magát, ugyanakkor a legdrágább genfi hotelben lakik, azt viszont nem tudja, hol fog lakni Izraelben, akkor minden ok megvan arra, hogy az illetőt meglehetősen nagy gyanakvással kezeljék.

A terroristák más szempontokból is eléggé kiszámíthatóan viselkednek, ahogy általában a szorongó emberek szoktak. Rendszerint kevés csomaggal utaznak, sportszatyrukat vagy aktatáskájukat azonban szorosan átölelve az ölükben tartják, ahelyett, hogy a mellettük levő üres székre vagy az ülések közti folyosóra tennék. Sokat dohányoznak, és gyakran mennek a vécére. Nem jellemző, hogy mélyen belemerülnének egy könyvbe vagy újságba, jóllehet, gyakran látni, amint idegesen átlapoznak egyet-egyet. Szemlátomást csak nehezen képesek összpontosítani. Ha repülőgép-eltérítést terveznek, hármasával-négyesével utaznak együtt. Sosem ülnek egymás mellé, amíg a gép fölszállására várakoznak, viszont sűrűn tekintgetnek egymásra. (Egy Moszad-ügynök, aki az amszterdami Schiphol-repülőtéren fotóról felismert egy terroristát, gond nélkül azonosította mindjárt a másik kettőt is; egyszerűen csak követnie kellett az illető ideges pillantásait.) Az is jellemző, hogy a terroristák a gépen legszívesebben az ablak mellé ülnek, noha hadműveleti szempontból a folyosói üléseknek több értelme volna.

Mindez persze elég, homályos és bizonytalan volt, bár a Moszad pszichiáterei büszkén úgy nevezték: „tudományos profil”. Az az igazság, hogy nem volt benne semmi különösebben tudományos. Nagy része egyszerűen a józan észen alapult, de azért nehéz lett volna csupán erre a profilra hagyatkozni, anélkül a különös érzék nélkül, a sajátos képesség nélkül, amellyel néhány ember kapcsolatot tud létesíteni a dolgok között, Avner vagy egy tucatnyi ilyen megbízatása közül kétszer jelzett riadót. Az egyik alkalommal minden jel ott volt az orra előtt, a szóban forgó ifjú pár azonban nem rejtegetett semmi veszedelmesebbet, mint nagyobb mennyiségű füvet – marihuánát.

A másik eset „talált”: Avner gyanúsítottjáról kiderült, hogy a Nyugati Part legnagyobb terroristatoborzója. Jóllehet retúrjegye volt, nem dohányzott, nem járt vécére, és nem is tekintgetett senkire a repülőtéri váróban. Avner mégis, valami megmagyarázhatatlan megérzés okán, felhívta Tel-Avivot, hogy érkezésekor vegyék őrizetbe és kérdezzék ki az illetőt. Kétségtelen, arab volt – de hát az volt a legtöbb utas a gépen.

Mégis pontatlanság volna azt állítani, hogy Avner a terroristaellenes munka szakértője lett. Mindvégig hol ezt, hol azt az alacsony szintű feladatot kapta, ahogy a szükség hozta. De ő ezt nem bánta. Először is: ő a megbízatásait nem tekintette alacsony szintűeknek. Másodszor: a munka

általában külföldön volt, s ez utazást jelentett. 1971 végén még New Yorkba is eljutott. Az utazások utazása volt ez; egy álom vált valóra!

Már nem foglalkoztatták légimarsallként, de azért időről időre még kapott biztonsági feladatokat. Egyszer részt vett egy akcióban: egy kelet-német szökevényt – sosem mondták meg neki, kit – kellett kicsempészni Nyugat-Berlinből. Bonyolult művelet volt, de végül is Avner része benne nem volt több, mint hogy egy élelmiszer-szállító furgonnal a reptér kerítésén levő résen át a várakozó Boeing 707-eshez hajtson. Még csak egy pillantást sem vethetett az illetőre. Másik alkalommal egy eseménytelen párizsi út során Golda Meir miniszterelnök-asszony egyik testőreként működött.

Sosanával való házasságuk útjában már semmi sem állt. Össze is házasodtak 1971-ben, még Avner vizsgái előtt. Mint diplomás, de még nem férjezett nő, Sosana számíthatott rá, hogy behívják katonai szolgálatra. Jóllehet, nem ez volt a fő ok, amikor eldöntötték a házasságot, de bizonyosan ez is közrejátszott. Avner, mint a legtöbb férfi, nagyon kényelmesen érezte magát egy olyan kapcsolatban, amelyet nem szigorítottak formális kötelékek.

Utazásai során sosem volt hűtlen Sosanához, persze nem azért, mintha nem vett volna észre egy-egy csinos nőt, vagy mintha a Moszad előírásai tiltották volna a szerelmi kalandokat. Többnyire egyszerűen nem ért rá. Azután itt volt az a furcsa, ösztönös belső ellenállás, talán apa miatt. Ne *csináld azt, amit apa csinált; neked legyen normális családi életed!* A legfőbb ok azonban, amiért Avner ellenállt a kísértésnek: úgy érezte, nincs mivel hatnia a nőkre. Márpedig ők azt akarják, hogy lenyűgözd őket, nem? És ez akkor sikerülne, ha *tudhatnák,* valójában mi is a foglalkozása. Csak éppen erről nem beszélhetett. Vannak fickók, akik képesek hatni a azzal is, hogy erről-arról locsognak. Avner azonban nem volt ilyen. Így aztán valahányszor egy gyönyörű nővel találkozott akkoriban, csak álldogált, mint egy szamár. Rettenetes érzés: egy igazi ász van a kezedben, nem tudod kijátszani.

Védekezésképpen kifejlesztett valami „savanyú-a-szőlő” magatartást a nőkkel szemben. Valahányszor a srácok a repülőszemélyzetben egy-egy lenyűgöző szőkeségért őrjöngtek, Avner – miközben a szeme majd kiugrott – csak vállat vont. – Hát megteszi – mondta. – Harci körülmények között. Talán.

Sosana más. Ő is szép; talán nem bombázó, de a maga csöndesebb módján gyönyörű. És *szabra.* Nem kell „hatni rá”. Megérti őt szavak nélkül bár sosem tett föl kérdéseket, azért lehetett valami elképzelése, miért utazik annyit Avner. Ám ha a szomszédok kérdezték, mindig csak azt válaszolta (anélkül, hogy ő maga többet tudott volna): Óh, Avner a kormánynak dolgozik.

Izraelben ennyi elég.

Az esküvő nagy, boldog családi esemény volt. A fotókon Avner szélesen vigyorogva, barnára sülve látható, fehér szmokingban. Sosana titokzatosan csábító fehér ruhájában. A vendégseregben szomszédok, barátok, még Avner egykori alakulatából is volt ott három-négy fickó.

Az asztalok roskadoztak a pompás tortáktól és a mézszínű, édes izraeli borok palackjaitól. Természetesen ott volt anya, és ott volt apa is, aki elbűvölő volt, mint társaságban mindig. Wilmával jött, az új feleségével. Mindenki nagyon szívélyes volt. A fényképek némelyikén apa, anya él Wilma egyenesen együtt látszanak, jóllehet anya és Wilma mindig ellenkező irányba néznek.

II. rész – Változtasd meg Izrael történetét!

3. GOLDA MEIR

A müncheni mészárlás idején Avner Párizsban volt – szinte odatapadt a készülékhez, mint minden más izraeli, bárhol is volt éppen. Akkor repült vissza Izraelbe, amikor az áldozatokat temették. Jóllehet, a temetés állami szertartás volt, Golda Meir, a miniszterelnök-asszony nem vett részt rajta. A nővére nemrég halt meg, így távollétének hivatalos oka a személyes gyász volt, bár Izraelben jó néhányan arra gyanakodtak, azért nem el, mert szerette volna elkerülni, hogy kövekkel dobálják vagy megköpdössék a sportolók temetésén. Igaz, nem sok ok lett volna őt hibáztatni áldozatokért, az ország népének gyásza és fölháborodása azonban példátlan volt.

Avner alig egy napot töltött Izraelben; szinte azonnal továbbküldték Yorkba. Kisebb futárszolgálatot kellett ellátnia. Normális esetben örömmel várta volna az utazást, ezúttal azonban az ő hangulatára is rátelepedett a nemzeti gyász[20]. Kényelmetlenül érezte magát New Yorkban, körülvéve az amerikaiak nyüzsgő közönyével. Örömmel indult haza pénteken, két héttel az olimpiai terrorista támadás után.

Mint mindig, most is meg volt rakodva olcsó ajándékokkal – trikókkal Sosanának, kulcs- és sótartókkal anyának meg a rokonságnak. Még Charlie, a német juhász kölyök is kapott egy doboz gumicsontot New Yorkból. Sosana és Avner imádták a kutyát. Charlie-t nászajándékba kapták Avner egykori katonabajtársaitól, akik emlékeztek, mennyit emlegette gyerekkori kedvencét, Bobbyt, aki szintén német juhász volt.

Későre járt, amikor a gép leszállt. Avner szerette volna minél előbb vacsorázni vinni Sosanát, mivel jól tudta, hogy pénteken naplemente után nem talál meleg ételt. Így aztán nem volt boldog, amikor észrevette, részlegének parancsnoka várja a repülőtéren.

– Jól utazott? – kérdezte a parancsnok.

– Igen, remekül – mondta Avner. Általában nem szokták a főnökei várni a reptéren, hacsak nem azért, hogy új feladattal lássák el. – Valami baj van? Mert szeretnék hazajutni még sötétedés előtt.

– Persze, menjen! – mondta a főnök. – Csak azért jöttem, hogy holnapra ne csináljon programot! Valaki magáért megy holnap reggel kilencre a lakására.

– Mi történt?

– Tényleg nem tudom. Csak legyen készen holnap kilenckor!

Avner nem volt különösebben boldog. – A pokolba! Holt fáradt vagyok. Tizenkét órát repültem. Szeretnék egy kicsit aludni.

– Jó, akkor máris menjen! – mondta a főnök. – Ki akadályozza meg benne?

Ennyi.

Avner szinte azonnal elfeledte a megállapodást, és másnap reggel már csaknem berakta a táskába a fürdőruháját – vasárnap a tel-aviviak mind strandra járnak –, amikor hirtelen eszébe jutott az egész.

– Felejtsd el! – mondta Sosanának. – Nem mehetek strandra. A fene egye meg, csaknem kilenc van. Valaki jön értem, két percen belül.

Sosana, szokás szerint, nem tett föl kérdéseket. Még csak nem is mutatta, hogy csalódott. Csak állt a kávéscsészével a kezében, miközben Avner megpróbálta kiinni a kávét és befűzni a cipőjét – egyszerre.

A csöngő egy perccel kilenc után szólalt meg. Avner kettesével vette a lépcsőket második emeleti lakásukból, miközben még az ingét gombolta. A bejáratnál döbbenten megtorpant, amikor fölismerte az ajtóban álló férfit. Köszönő viszonyban voltak. Az illető, akárcsak Avner, titkos ügynök volt, csakhogy neki állandó feladata volt. Ő volt a *memune* (a „Főnök”), azaz Zvi Zamir tábornok, a Moszad-főparancsnok sofőrje.

Avner először arra gondolt, ez biztosan valami tévedés.

– Maga csöngetett? – kérdezte; még mindig az inge utolsó gombjával bajlódva. A sofőr bólintott, és kitárta az ajtót Avner előtt. Kiléptek az utcára, a férfi kinyitotta a járdaszélen parkoló autó ajtaját. A hátsó ülésen maga Zamir ült.

Avner megtorpant.

– Szálljon be már, szálljon be! – mondta a tábornok türelmetlenül integetve.

Avner engedelmeskedett. Beült a Moszad főnöke mellé. Gondolatai össze-vissza rohantak. Eddig kétszer találkozott Zamirral: egyszer, amikor a kiképzés során, a többi ifjú ügynökkel együtt, bemutatták neki, másodszor pedig, amikor együtt repültek Rómába. Zamir utas volt, Avner pedig légimarsall. Akkor váltottak is néhány szót.

Most pedig Zamir itt ül mellette az autóban! Csak így, egyszerűen.

Ugyanakkor ez az ország mégiscsak Izrael volt: kis, egyenlőségen alapuló, barátságos társadalom, ahol nem szokás a hivataloskodás vagy rangkórság. Avner távolról sem volt annyira meglepett, mint amilyen egy alacsony rangú FBI-ügynök lett volna, ha hirtelen J. Edgar Hoover mellet találja magát. A társadalmi és szakmai különbség két ember között sohasem olyan nagy Izraelben, mint a legtöbb más országban. Valamennyien zsidók, egy csónakban eveznek, teszik, amit kell.

A kocsi a Hamasger utcán ment, majd a Derekh Kibbutz Galuyot utcán keletre fordult, a gyorsforgalmi útra.

– Jeruzsálembe megyünk – mondta Zamir.

Avner bólintott. Nem volt értelme a kérdezősködésnek. Hamarosa úgyis megtudja, mi is ez az egész. Eszébe villant, hogy talán valami hibát követett el, de akkor ennek rettenetesen nagy hibának kellene lennie, ha maga Zamir intézkedik az ügyében. Ilyenről viszont nem tudott, így aztán megkönnyebbült.

A jeruzsálemi autópálya csaknem néptelen volt ezen a vasárnap délelőttön. Amikor elindultak Tel-Avivból, a késő szeptemberi napsugár még égetett, de alig fél óra múlva, amint a Jeruzsálem körüli hegyekre kezdett kapaszkodni az autó, a levegő észrevehetően hűvösebb lett. Avner mindig élvezte ezt az erdőcskék között kanyargó széles utat a jeruzsálemi dombokon, a mohos sziklákat, a lágy, száraz levegőt, melynek illata az európai vakító nyári napokra emlékeztette. Az autópálya mentén álltak a „szendvicsek” roncsai. Ezek „házilagosan” páncélozott teherautók voltak, azokból a konvojokból maradtak itt, amelyek az 1948-as függetlenségi háború idején az utánpótlási vonalakat működtették Jeruzsálem és az ország többi része között. A palesztinok gyakran megtámadták ezeket a járműveket, amikor itt, az arabok megszállta, nagy, ellenséges területeken haladtak át. Az országban sok helyen találhatók ilyen mementók. A legtöbb

izraeli hozzászokott, és észre sem veszi, Avnerre azonban mindig erősen hatottak a roncsok.

Zamir barátságos, de elgondolkodó volt. Az út során alig szólt valamit, csak egyszer: az apja (elől érdeklődött. Avner ezt már megszokta. Letartóztatása és pere után apa nagyon híres lett, csaknem annyira, mint Eli Cohen. Cikkeket írtak arról, mekkora hőstetteket hajtott végre Izraelért, sőt még egy könyv is megjelent róla. A szerzők persze alig tudtak valamit a magánéletéről, nem beszélve személyes érzéseiről. Ráadásul a közönség más néven ismerte, mint amelyet Rehovotban használt; sőt Avner is megváltoztatta a maga nevét a hadseregben.

– Rendben van – felelte Zamirnak, – Bár az egészsége nem a legjobb.

A tábornok bólintott. – Mondja meg neki, hogy érdeklődtem utána. Mondja meg neki, hogy valamikor majd beugrom hozzá.

– Örülne neki – válaszolta udvariasan. Fogalma sem volt, tényleg lenne-e. Gyanakodott, hogy Zvi Zamir is egy lehet a titokzatos „ezek” közül, akiket apja oly sötét komorsággal emlegetett.

Az út hátralevő részét csöndben tették meg. A Tel-Aviv és Jeruzsálem közötti autóút, átszelve Izrael rövidke középső részét, körülbelül egy óra. Azon a szombaton azonban kevesebb mint egy óra alatt tették meg. Még tíz óra sem volt, amikor a külvárosi ház előtt megálltak.

Avner tudta, hol járnak – bár alig akarta elhinni. Előbb Zamir tábornok, most meg ez! Kérdően ránézett a *memuné*ra, ő azonban már kiszállt a kocsiból, intve Avnernek, hogy kövesse. Rendőr állt a kapunál, és szélesre tárta, amikor odaértek.

Kábultan követte a tábornokot. A lakás, különösen a társalgó, nagyon hangulatos volt a maga ódivatú módján, bár sok luxus nem látszott benne. Nem volt kétsége afelől, hol vannak, mégsem tudta magával elfogadtatni a tényt mindaddig, amíg meg nem látta a képeket a falon. A miniszterelnök asszonyról. Amint átvág valami avatószalagot. Nehrunak köszön. Ben Gurion mellett áll.

Golda Meir belépett a társalgóba. Ahogy kinyitotta az ajtót, Avner jól látta, hogy a konyhából jön. Kicsit görnyedten, pongyolában, klaffogva az ormótlan fekete cipőiben. Kezet nyújtott.

– Hogy van? – kérdezte Izrael miniszterelnöke. – És hogy van az apja?

Avner nem is tudta, mit motyog válasz gyanánt.·

– Jól van, jól – válaszolta Golda Meir. – Örömmel hallom. Mindenkit ismer itt?

Avner csak ekkor vette észre, hogy a testőrőri és Zamir tábornokon kívül még valaki van a szobában. Ez is egyenruhát viselt, paroliján az izraeli hadsereg jelzésével: búzaszál és keresztben a logarléc. Avner ismerte őt még a hadseregbeli napokból: Ariel Sharon vezérőrnagy[21], egykori hőse, példaképe.

Kezet ráztak.

– Kérnek teát? – érdeklődött Golda Meir. – Kávét? Vagy valami gyümölcsöt?

Sharon tábornok és a *memune* széket húztak maguk alá. Másodpercnyi habozás után Avner is így tett. El sem tudta képzelni, mit keres Golda Meir nappalijában. Még a hatodik érzéke is cserbenhagyta átmenetileg. Lenyűgözve figyelte, amint a miniszterelnök asszony visszamegy a konyhába, majd előjön egy nagy tálcával, és poharakat meg csészéket tesz az asztalra. A testőr eltűnt. Zamir tábornok és Sharon tábornok halkan beszélgettek egymással, nem segítve Avneren. Ő fölállt, majd ijedten ismét leült, amint Golda Meir megcsóválta a fejét. Megbámulta a miniszterelnök-asszony kócos, szürke haját, erős, kissé rövid, vastag ujjait, csuklóján a régi divatú négyszögletes férfi karórát. Noha egyszer már találkoztak – amikor biztonsági őrként kísérte a Párizsba tartó repülőgépen –, valójában még sosem nézte meg alaposan. A nagymamájára emlékeztette, de hát – gondolta Avner – Golda Meir mindenkit a nagymamájára emlékeztet. Különösen most, amint szeletelni kezdi az almát és szeletenként osztja szét nekik, Zamir tábornokkal kezdve. Mintha csak gyerekek volnának.

Azután a miniszterelnök-asszony beszélni kezdett.

Avner előbb nem tudta eldönteni, kihez is szól. Egy másodpercig azt hitte, hozzá, de hát nem rá nézett. Látta azonban, hogy Ariel Sharonra és Zamir tábornokra sem néz. Tekintetét mereven a fal egy pontjára szögezi a fejük fölött, mintha valahol a szoba falain túlra, kívülre beszélne, egy láthatatlan közönséghez. Talán egész Jeruzsálemhez beszélt, vagy az egész országhoz, noha nem emelte föl a hangját. Talán csak magának mondta.

Avner zavara csak nőtt a Golda Meirtől halottaktól. Nem annyira attól, amit mondott. A miniszterelnök-asszony egyszerűen, érzelemgazdagon, hatásosan fejezte ki magát. Avner minden szavával egyetértett. A történelemről szólt, arról, hogy ismét az történik, ami régen. Világszerte kelepcébe csalják és lemészárolják a zsidókat, csupán azért, mert otthont akarnak maguknak. Ártatlan utasokról és légitársasági dolgozókról be, szélt, akiket legyilkoltak Athénban, Zürichben és a lodi reptéren. Mint harminc évvel ezelőtt, Hitler idején, a zsidókat béklyóba verik, a szemüket bekötik, és lemészárolják Németországban, miközben a világ többi része kosárlabdameccsekkel szórakozik. Indulók, olimpiai fáklyák, és közben a zsidókat koporsóban hozzák haza. Egyedül vannak, mint mindig is! A világ többi része, legföljebb kenetes prédikációkkal segít. Senki sem védi meg őket. Ez rájuk magukra hárul.

Az izraeli állam éppen azért létezik, hogy védje a zsidókat, mondta Golda Meir. Hogy megóvja őket ellenségeiktől, és a világ egyetlen biztos olyan menedékét nyújtsa nekik, ahol leélhetik az életüket. De Izrael még harc közben is megpróbál betartani bizonyos határokat. Nem ereszkedett le ellenségei színvonalára; még akkor is igyekezett mértékletesen viselkedett, amikor saját gyermekeit védte. Úgy próbálta megóvni őket, hogy közben a kezei tiszták maradjanak; az emberiség minden civilizált magatartásformáját betartva. Fölösleges kegyetlenség nélkül. Nem kockáztatva egyetlen ártatlan járókelő életét sem. Izrael olyan ország, ahol nincs halálbüntetés, még a terroristák, szabotőrök, kémek számára sem[22]. A maga részéről, mondotta Golda Meir, mindig ellenezte, hogy Izrael letérjen erről az útról. Minden olyan tervet megvétózott, amely megsértette volna bármelyik erkölcsi parancsolatot.

A miniszterelnök-asszony most először nézett Avner szemébe.

– Azt akarom, hogy tudják: döntöttem. A felelősség teljes egészében az enyém.

Fölkelt az asztaltól.

– A döntésemet megbeszélhetik maguk között. Kiment a szobából.

Avner szinte megbénult zavarában. Mindazt, amit Golda Meir Izraelt és a történelemről mondott, teljesen igaznak találta. De miért tartotta szükségesnek a miniszterelnök-asszony, hogy mindezt neki mondja el?

Vagy Ariel Sharonnak és Zvi Zamirnak? Azért hozta el őt a Moszad vezetője Sabbath napján Jeruzsálembe, hogy meghallgathassa a miniszterelnök-asszonytól mindazokat a dolgokat, amelyeket – mint a legtöbben Izraelben – ő is teljesen magától értetődőnek talált? És ha már döntésről van szó, miféle döntésről? Mit kell azon megbeszélniük, amit az öregasszony elmondott?

A csöndet Sharon tábornok törte meg.

– Amint már valószínűleg rájött – mondta szárazon, Avnerre tekintve –, ami itt történik, nagyon fontos. Azt hiszem, nem is kell mondanom. Nyilván tisztában van azzal, hogy ha nem volna fontos, akkor maga nem ülne itt.

Bólintott, amint ezt szemlátomást elvárták tőle.

– Az a kérdés – folytatta Sharon –, hajlandó-e elvállalni egy küldetést? Egy fontos küldetést, ezt sem kell mondanom. Azt azonban előre kell bocsátanom, hogy ez a küldetés nagyon veszélyes. Teljesen felborítja a maga életét. El kell hagynia az országot. Nem térhet vissza – ki tudja? – talán évekig.

Avner nem szólt.

Sharon Zamirra pillantott, majd folytatta. – Erről természetesen nem beszélhet senkivel. Alkalmanként majd lehetőséget teremtünk arra, hogy találkozzon a feleségével, más-más országokban. De neki sem mondhatja meg, mi a feladata.

Avner hallgatott. Néhány másodpercig a másik kettő is. Majd Sharon tábornok ismét megszólalt. Halkan. – Bárcsak én lennék az, akit fölkértek erre a feladatra!

Avner hirtelen magához tért kábult állapotából. Tudata nagyobbik része még mindig bénult volt, de néhány gondolat már kezdett alakot ölteni az agyában. Feladat! Hát persze, hogy feladat! Kitalálhatta volna. Mi más okból hoznának egy alacsony beosztású ügynököt Golda Meir lakásába? És fontos. Természetesen fontos. De miért éppen ő? És mi lehet ez az egész?

Valamit most már mondania kellett, így aztán kimondta az első kérdést, amely az eszébe jutott:

– Egyedül fogom csinálni?

A *memune* először szólalt meg.

– Nem. De ez most mellékes. Mi a válasza? Jelentkezik a feladatra önként?

– Azt hiszem… – kezdte Avner. – Azt hiszem, át kell gondolnom. Mi lenne, ha egy hét múlva adnék választ?

Fogalma sem volt, mi készteti arra, hogy haladékot kérjen. Talán az a bizonyos hatodik érzéke. Biztosan nem a veszély. Még mindig nem törődött a veszéllyel, még huszonöt évesen sem, annak ellenére sem, hogy négy évet töltött a hadseregben, megjárta a hatnapos háborút, és jó néhány feladatot végrehajtott külföldön. De akkor miért tétovázik? Sosana miatt? Igaz, Sosana terhes, s ezt Avner csak nemrég tudta meg. A lány olyan karcsú volt, hogy a terhesség még az ötödik hónapban is alig látszott rajta. De az ok nem Sosana volt. Itt van Golda Meir lakásában, a Moszad főparancsnoka maga kéri egy feladat elvégzésére – erre ő bizonytalankodik

Zamir tábornok megrázta a fejét.

– Egy napja van – mondta. – Gondolja végig! Aki egy nap alatt nem tud dönteni, az sohasem tud.

Sharon tábornok kezet nyújtott.

– Azt hiszem, mi már nem látjuk többet egymást. Így hát… hadd kívánjak magának sok szerencsét! – Avner szemébe nézett. – Jó szerencsét, akárhogy is dönt.

Bárcsak föltehetne nekik néhány kérdést! Tudta azonban, hogy ezt nem teheti. Vajon olyasféle feladatról van szó, mint Eli Cohené volt? Vagy mint az apjáé? „Vakond” lesz? Földalatti, beépített ügynök, más néven, más emberként? Vajon…

Golda Meir visszajött a szobába. Avner agya ismét kikapcsolt.

– Nos, hogy állnak? Megállapodtak?

– Megállapodtunk – mondta Zamir kurtán. Majd hozzátette: Csak holnap fogjuk tudni a választ, de… Megállapodtunk

Avner, zavara ellenére is, jól látta a sokatmondó pillantásváltást a *memune* és a miniszterelnök-asszony között, meg azt, ahogy Golda Meir egy kicsit megrázza a fejét. Mintha azt mondaná: „Megmondtam, ugye, nem olyan egyszerű ez.” Majd a tábornok pillantását, amellyel azt

válaszolta. „Ne aggódjon! Ezzel vagy egy másikkal, de meg fogjuk csinálni!” Lehet azonban, hogy ezt az egészet csak képzelte.

Golda Meir – és ez már nem volt merő képzelődés – közelebb lépett, és átkarolta a vállát, miközben lassan kikísérte a szobából. Útközben végig szóval tartotta. – Mondja meg az apjának, hogy üdvözlöm! És a feleségének is… Jaj, mi is a neve?… Sosanának Őszinte szívből szeretnék magának sok szerencsét kívánni!

Amikor pedig az ajtóban kezet ráztak, hozzátette: – Emlékezzen erre a napra! Amit ma teszünk, az új fejezetet nyit a zsidóság történetében! Emlékezzen, mert maga is részese ennek!

Avner nem is próbált válaszolni. Szédelgett, lenyűgözve, meghatva állt – ugyanakkor nagyon szerette volna pontosan tudni, miről is beszél az öregasszony. Remélte, hogy nem látszik túl ostobának az arcára kiült merev vigyor. Bámult, miközben Golda Meir kezet rázott a *memuné*val és Sharon tábornokkal, majd eltűnt az ajtó mögött.

Zamir tábornok hűvös hangja törte meg a varázst, – Azt ugyebár tudja, hogy az apjának sem mondhat semmit erről a találkozásról. Továbbá a feleségének sem, sem pedig bárki másnak. Akárhogy is dönt. Ami itt történik, az csak a miniszterelnökre és hármunkra tartozik. – Szünetet tarlott. – Rendben van, várjon rám a kocsiban! Néhány dolgot még meg kell beszélnem.

Avner a kocsiban üldögélt. Még mindig nem tudta egészen elhinni, az imént történteket. Modern korunkban az ügynökök nem várhatják, hogy egyenesen az államfőtől kapjanak parancsokat, nemhogy kérést. Így van ez Izraelben éppúgy, mint minden más országban. A régi világban persze előfordult, hogy egy-egy fontos kérdésben maga az uralkodó szólt az alatt–valójának, de a mai bonyolult és személytelenül szervezett társadalmakban az ilyen találkozás szinte elképzelhetetlen.

A legvalószínűbb – bár ez szükségképpen csak spekuláció, ahogy akkoriban Avner sem tudhatta az igazat –, hogy Golda Meir azért választotta ezt a módot (vagy azért tanácsolták neki: hogy ilyen szokatlanul lépjen fel), hogy ezzel is kihangsúlyozza a feladat rendhagyó voltát. A kormányfő maga is érezhette – Avnerrel pedig teljes mértékben elhitette –, hogy ettől a fiútól most valami olyasmit kérnek, amit izraeli katonától még soha.

Ennek egyik oka az lehetett, hogy az izraeliek mindig is vegyes érzelmekkel viseltettek az erőszakos, titkos akciókkal szemben. Kétségtelen, hogy egyszer-egyszer Izrael is végrehajtott terrorista ellenes, illetve megtévesztő és destabilizáló akciókat jóval a lodi vagy a müncheni mészárlás előtt. 1956-ban például, miután Egyiptom fölbiztatta a fedajinokat első, Izraelen belüli akcióikra, levélbombák végeztek Hafez alezredessel és Musztafa ezredessel, azzal a két egyiptomi felderítő tiszttel, akik a fedajin terrorcselekmények mögött álltak. Az ilyen akciók azonban mindig több vitát váltottak ki Izraelben, mint más országokban. A nagyhatalmak – nemcsak a Szovjetunió, de akár az Egyesült Államok, akár Nagy-Britannia többé-kevésbé mindig elfogadták, hogy nemzeti érdekeik védelmében erőszakot alkalmazzanak, ezt a hagyományt azonban Izrael soha nem fogadta el teljesen. A James Bond-szerű ügynököt, akinek „engedélye van az ölésre”, nem fogadta volna be oly könnyedén az izraeli (vagy zsidó) folklór.

Golda Meir jelenlétének másik oka – noha Avner abban az időben ezt sem tudhatta – a Moszad belső hatalmi harcaiból eredhetett. 1972 őszén Zamir tábornokot sokan támadták, mert nem volt képes megakadályozni a lodi és a müncheni terrorista támadásokat. Zamir mellé került Aharon Yariv tábornok, a katonai hírszerzés szakértője, mint a „terrorista ügyek speciális megbízottja”. Hírek szerint ezzel a *memune* elveszítette a saját szervezete fölötti ellenőrzés egy részét. Yarivról azt mondták, Golda Meir személyes kedvence[23]. Lehet, hogy Yariv javasolta a miniszterelnök jelenlétét a találkozón, de az is előfordulhat, hogy Zamir tábornok ragaszkodott hozzá. Vagy azért, hogy bevonja a döntésbe Golda Meirt, vagy azért, hogy megmutassa neki, a Moszad parancsnokaként miféle erőfeszítéseket tesz a terrorizmus ellen, amely a legsúlyosabb veszély volt, és mint ilyen, 1972 őszén a legjobban veszélyeztette a nemzet önbecsülését.

Avner a kocsi ablakából még mindig azt látta, hogy Sharon és Zamir a kapu mellett állnak, széles gesztusokkal, de csöndesen beszélgetve. Mély lélegzetet vett és megpróbált lazítani. A legjobbnak az látszott, ha százig számol. És közben nem gondol semmire.

Nyolcvanhétnél tartott, amikor Zamir beszállt a kocsiba. Sharon tábornok eltűnt.

– A mai napot Jeruzsálemben töltöm – mondta a *memune*. – A sofőr majd valahol kitesz engem, magát pedig visszaviszi Tel-Avivba. Holnap az órájára pillantott –, holnap délután jelentkezzen az irodámban!

Avner is megnézte az óráját. Déli tizenkettő volt. Zamir tábornok pontosan huszonnégy órát adott neki a döntésre.

De ekkor erre már nem is volt igazán szüksége. Tudta, hogy mit fog mondani.

S mégis, amikor a kocsi Tel-Avivban a járda mellé húzott és megállt, Avner nem tudott nem arra gondolni, hogy vajon, a járókelők észreveszik-e, amint a sofőr kinyitja a nagy Dodge ajtaját. És ha észrevették, rájönnek-e, hogy Zvi Zamir tábornok hivatali autójából száll ki? Meglehet, ez némiképp nevetséges gondolat olyasvalaki részéről, aki éppen most vállal szerepet a zsidóság történetének megváltoztatásában, de hát mit csináljunk. Abban a pillanatban ez az egyetlen gondolat járt Avner fejében.

4. EFRAIM

Talán tíz nappal később, 1972. szeptember 25-e délutánján Avner egy szerény hotelszoba ágyán ült Genfben. A tiszteletreméltó, ámde diszkrét Hotel du Midi rózsaszín-fehér homlokzata az elegáns vásárlónegyed központjában levő térre, a Place Chevelure nézett. Az ablakon át láthatta a Rhône túlsó partján levő üzleti negyed előkelően ünnepélyes épületeit. A folyó keskeny torkolata onnan néhány száz méternyire keletre szélesedett a hatalmas Genfi-tóvá.

A svájci város olyan, mint az üvegház: az emberek, akik itt élnek vagy idejöttek, sosem dobálnak benne köveket. Az efféle tilalmi szabályokat mindenki betartja. Valami kölcsönös, kimondatlan egyezség alapján Genf a rend városa lett, hogy a nemzetközi rendbontás erőinek legyen hol szőni terveiket, átcsoportosítani őket, vagy éppen nyaldosni a sebeiket.

Amint végigtekintett a szobán, Avner pillantása megállapodott a négy férfin, akik nyugodt, magabiztos tekintettel néztek vissza rá. Arra vártak, hogy szóljon hozzájuk.

Alig egy héttel ezelőtt Avner nem is tudta, hogy ez a négy ember a világon, van. Most pedig a munkatársai voltak – a csapata. Ő volt a vezérük. Ő lett – bár ezt alig tudta elhinni – a feladat parancsnoka.

Amíg e küldetést be nem fejezik, ez a négy idegen közelebb lesz hozzá, mint bárki is volt valaha. Közelebb, mint az apja vagy az anyja. Közelebb, mint Sosana. Közelebb, mint a legrégibb barátai; még a hadseregbeli haverjainál is közelebb. Az életét kell rájuk bíznia. Ők pedig a magukét bízzák rá.

A legutóbbi tíz napban több fontos esemény történt az életében, mint addigi éveiben együttvéve. Élete egyik percről a másikra megváltozott, noha nem egészen váratlanul. Végül is minden döntése valahogy errefelé vezetett, attól a perctől fogva, hogy a hadseregben jelentkezett a kommandó alakulatba. Attól a perctől kezdve azonban, amikor Golda Meir jó szerencsét kívánt neki, Avner többé már nem volt ura a helyzetének. Nem mintha félt volna. Egyszerűen csak megállapította, majdnem klinikai tárgyilagossággal, hogy végül is *megtörtént.* Puff, leesett a fedélzetről. A

vízben volt, és az ár sodorta befelé, a tengerbe. Tetszik, nem tetszik, nincs mit lenni. Ár ellen úszni nyilvánvalóan céltalan.

*

Amikor a Golda Meirrel való találkozás másnapján, pontosan déli 12 órakor jelentkezett Zamir tábornoknál Tel-Avivban, a *memune* hűvösnek, csaknem közönyösnek látszott.

– Nos? – kérdezte, amint fölnézett az asztalról.

– Tábornok úr, önként jelentkezem! – mondta Avner.

A tábornok biccentett. Távolságtartó, tárgyilagos biccentés volt, mintha az egyetlen lehetséges választ hallotta volna. Avnert ez nem lepte meg.

Izraelben nem szokás ugrabugrálni a gyönyörűségtől, valahányszor valaki szokatlan vagy veszélyes feladatra jelentkezik. Ennek ellenére kissé sértve érezte magát.

– Várjon kint egy pillanatig! – mondta a tábornok. – Szeretném, ha találkozna valakivel.

Akinek egy fél órával később bemutatták, magas és némiképp professzoros külsejű, középkorú férfi volt, korán őszült hajjal, görbe vállakkal. A szája sarkán szomorú vonal, noha sötét szeme élénk. Kellemes modorú ember volt, sőt több mint kellemes: első kézfogásuk pillanatától olyan élvezettel társalogtak, akárha évek óta ismernék egymást. Nem mintha valamiféle rokoni érzést váltott volna ki Avnerből – teljesen nyilvánvalóan ez is egy galíciáner –, de a fiú azonnal megkedvelte.

– Szólítsál Efraimnak – mondta a férfi. – Én leszek az összekötőd. Nézd: még csak most tapogatódzunk ebben az ügyben. Biztosan rengeteg kérdésed van, és nem biztos, hogy mindegyikre tudom a választ. Légy türelmes. Hmm… Ettél már? Miért ne kezdjük rögtön egy jó kis ebéddel?

Megebédeltek, majd pedig hosszú sétát tettek a parton. Efraim beszélt.

Avner később rádöbbent, hogy noha Efraim az első öt percben szinte mindent elmondott a feladatról, mégis legalább két napig tartott, amíg igazán fölfogta, miről van szó. Bizonyos értelemben rögtön megértette, de mélyebb, alaposabb szinten nem.

Amikor Efraim azt mondta, „elhatároztuk, hogy létrehozunk egy csoportot, hogy megsemmisítsük a terroristákat Európában”, Avner teljes

egyetértéssel bólogatott. Éppen ideje! Kissé még meg is könnyebbült, hogy a megbízatás, amire önként vállalkozott, nem valami magányos kémfeladat, mint az apjáé volt, amihez rengeteg előkészület, nyelv- és titkosírás tanulás szükséges. Csapatmunka; ez kell neki! Épp úgy, mint a hadseregben. Európa? Nos, ez még jobb! Ami meg a „megsemmisíteni” szót illeti – *„rehashmid”* héberül –, ez épp a megfelelő szó volt. A hadseregben teljesen természetes kifejezés, amelyet eligazításkor ezerszer is használnak. A megsemmisítés jelenthet támadást, erőt alkalmazó földerítést, egy radarállomás, utánpótlásraktár vagy kommunikációs központ fölrobbantását. Kommandós kifejezés. Jelenthet meglepetésszerű támadást, néhány hadifogoly ejtését. A valamikori katona, a különleges alakulat egykori tagja számára ez a szó semmiféle megdöbbenést, sokkot nem okozott.

– Mielőtt azonban erről tárgyalnánk – mondta Efraim –, beszéljünk eljárási kérdésekről.

Az „eljárás” első része az volt, hogy Sosanának azt kellett mondania: néhány napig nem lesz itthon, másnap pedig jelentkeznie kell egy címen, Tel-Aviv belvárosában. Itt az alagsori lakásban – a felső emeleteken egy ruhaüzem volt – 48 órát kettesben töltött Efraimmal. Egyszer-kétszer Efraim elment néhány órára, ilyenkor valaki más maradt Avnerrel – „hogy együtt verjék el az időt”, ahogy Efraim mondta. Az illetőnek persze nem sok hasznát lehetett venni „az idő elverése” szempontjából, lévén, hogy egy árva szót sem beszélt. Nyilván csak azért volt ott, nehogy Avner váratlanul eltávozzon vagy telefonáljon.

Avner első komoly megbízatása a Moszadnál azzal kezdődött, hogy ki kellett lépnie a Moszadból. Az első „szerződés”, amelyet Efraim aláíratott vele, nem azokat a feladatokat tartalmazta, amelyeket a szerződő feleknek végre kell hajtaniuk, hanem egyszerűen felsorolta azokat a dolgokat, amelyeket nem tehetnek meg. A Moszad nem alkalmazza a másik szerződő felet. Nem ad neki fizetést, nyugdíjat, jogi segítséget. Semmilyen módon nem fogja elismerni, hogy a szerződő fél bármikor is neki dolgozott. Nem nyújt a számára konzuli támogatást vagy orvosi segítséget. Ami Avnert illeti, minden követelésről lemond a másik szerződő féllel szemben. Nem kéri a segítségét, és semmilyen cselekedetéért vagy annak következményéért nem teszi felelőssé. Nem fedi föl, hogy a szerződő fél

alkalmazásában állt – és nem fedi föl, hogy szerződést kötött arra, hogy ezt nem fedi föl.

– Jól érted, mi áll itt? – kérdezte Efraim, valahányszor egy újabb papírt dugott az orra alá. – Olvasd el! Nem akarom, hogy bármit is aláírj, amit nem olvastál el.

Avner bólintott és aláírta, holott egyszer-kétszer eszébe villant, hogy apja tanácsával ellentétben egyetlen kártyát sem tartott meg a kabátujjában. De hát mit is tehetne? Kérjen ügyvédet? Azután, hogy Golda Meir átölelte a vállát, és azt mondta, hogy részese lesz a zsidó történelemnek?!

Azonkívül: az ember bármit is mond a galíciánerekről, az biztos, hogy nem hagynak egy bajtársat a bajban. E tekintetben Avner tökéletesen megbízott a honfitársaiban, még azokban is, akikre egyébként egy használt buszjegyet sem bízott volna rá. A *le'histader* ellenére. Annak ellenére, hogy mindig magukkal törődnek. Akármennyire lefoglalja őket a „gombócok" osztogatása, ha egy bajtársuk bajban van, eget-földet megmozgatnak, hogy megmentsék. Csalnak, hazudnak, hízelegnek, fenyegetőznek, és végül, ha kell, ölnek vagy meghalnak inkább, minthogy az ellenség kezében hagyják. Szerződés ide vagy oda. Vegyük csak Eli Cohent! Mit meg nem tett Izrael, hogy megmentse, amikor más országok egyszerűen megtagadták volna, ahogy a legtöbb ország meg is teszi, amikor egy-egy kémük valódi kiléte kiderül. Izrael még néhány kommandós életét is kockáztatta, csak azért, hogy visszaszerezze Cohen holttestét Szíriából.[24] Emiatt az egy dolog miatt Avner úgy érezte, nem kell aggódnia.

Ezt meg is mondta Efraimnak, aki szárazon elvigyorodott.

– Hát persze, hogy nem, de azért törődjünk inkább az élők testével. Legalábbis egyelőre – mondta. – írd alá! Most búcsúzol a fogászati biztosításodtól.

– Pá-pá! – mondta Avner és aláírta.

Amikor a papírmunka befejeződött, Efraim átnyújtott neki egy csekket nem egészen kétezer izraeli fontról. Visszatérítés volt, az az összeg, melyet Avner nyugdíjjárulékként befizetett az elmúlt három év során. – Gratulálok! – mondta Efraim. – Mostantól szabad ember vagy! Komolyan beszélek – tette hozzá –, mert amíg e kérdéseket meg nem beszéljük, bármikor megváltoztathatod az álláspontodat. És ha azt mondod, nem akarod tovább

csinálni, felőlem ne csináld! Amíg innen ki nem mész, bármikor meggondolhatod magad!

– És ha kimentem innen?

Efraim ránézett és fölnevetett: – Örülök, hogy nem veszítetted el a humorérzékedet!

A küldetés lényege, kezdte el magyarázni, az, hogy a terrorizmust a gyökerénél kell megtámadni. A hadseregekkel ellentétben, amelyek végső soron annak az országnak a „folytatásai”, amelyhez tartoznak, a terroristaszervezetek – bármennyire is úgy látszik, mindenütt jelen vannak manapság – végül is néhány jól azonosítható forrásra redukálhatók. Lényegükhöz tartozik, hogy e szervezetekben viszonylag kevés ember működik, s ezek is teljes mértékben egy maroknyi szervezőtől, vezetőtől függnek. Föld alatt tevékenykednek. Az ellenség vonalai mögött, mozgó bázisokról hajtják végre cselekményeiket. A titkosságban és a láthatatlanságban rejlik az erejük, de egyben a gyöngeségük is. Mert a reguláris katonai erőkkel ellentétben sem önálló létük, sem saját erejük nincs. Mesterségesen kell ellátni őket, néhány titkos csatornán keresztül mindazzal, amire a túléléshez szükségük van: pénzzel, papírokkal, fegyverrel, rejtekhellyel, kiképzéssel, újoncokkal. Ha egyetlen ilyen utánpótlási vonalat elvágunk, az egész hálózat összeomolhat.

– A terrorizmus hatalmas sárkány – mondotta Efraim –, de szerencsére legfeljebb tizenkét fejű. Mindegyik fejét levághatjuk, egyiket a másik után.

– És nem növesztenek új fejeket? – kérdezte Avner.

Efraim elmosolyodott, és a körmeire nézett. -–Biztos, hogy igen, de nem ezt kell nézni. Időbe kerül! A terrorista fanatikus. A vezető terrorista pedig szakképzett, ravasz fanatikus. Az emberek legtöbbje nem fanatikus; a legtöbb fanatikus pedig sem nem szakképzett, sem nem ravasz. Ha elpusztítasz egy vezető terroristát, egy vagy két évbe telik, míg egy új föltűnik. Közben a régi szervezet már szétesett; a fickónak legalább egy évébe kerül, amíg fölépíti az újat. Miközben ezen igyekszik, előbb-utóbb észrevételi magát. Azonosítani tudjuk és esetlég megsemmisíteni, mielőtt túl nagy kárt okozna. Ezenközben megmentettük több száz ártatlan ember életét. Hát nem éri meg? Különben is: a legjobb terrorista is csak olyan, mint a gyufaszál. Szüksége van egy hordó puskaporra, hogy robbanni tudjon. Nos, jelen pillanatban az egész világ olyan, mint egy puskaporos

hordó; azt hiszem, ezt nem is kell mondanom. De ki tudja, mi lesz egy-két év múlva?

Efraim abbahagyta a monológot. Fölnézett a körmeiről és kinyújtotta a karját Avner felé.

– Nézd! Nézd a körmeimet! Alighanem ideje levágni őket. Erre tán azt mondanád, mit problémázok velük, hiszen úgyis újra kinőnek?

– Igazad van – mondta Avner.

– Különben is, ez filozofálgatás, mi pedig nem azért vagyunk itt, hanem a hadművelet miatt! Nem azt mondom, hogy ne tegyél nekem föl kérdéseket. Ha kérdésed van, kérdezz! Most azonban néhány percig beszéljünk az akcióról.

Áttértek hát az akcióra. A Moszad sokat gondolkodott a kérdésről, mondta Efraim, és úgy döntött, hogy legjobb lesz egy kicsiny, senkitől sem függő csoporttal végrehajtani a dolgot. Olyannal, amely a saját erejéből képes fönnmaradni Európában hónapokig, ha kell, évekig. Ez a csapat nem függhet Izraeltől. Nem kaphat onnan támogatást. Szakértőkből kell álljon, akik a legkülönbözőbb területekhez értenek: fegyver, robbanóanyag, logisztika, iratok. Így azután nincs szükségük a Moszad szakembereire. Ez nemcsak azért kell, hogy az izraeli kormány karnyújtásnyira tarthassa őket magától (bár ez is egy szempont, ismerte el Efraim őszintén), de a csoport saját biztonsága szempontjából is. Az ügynököket rendszerint akkor szokták felfedni és lebuktatni, amikor érintkezésbe lépnek a főhadiszállással, mikor utasításaikat, fegyvereiket, irataikat megkapják. Egy olyan csapat azonban, amely képes a saját papírjait előállítani, fegyvereit megszerezni, saját informátorhálózatát fölállítani; egy olyan csapat, amelynek a tagjai sohasem kénytelenek egy követség közelébe, a helyi összekötőhöz menni, nem kell olyan forrást, kapcsolatot keresniük, amelyet másik Moszad-csoport is használ, sőt még titkos „postaládákat” sem kell igénybe venniük; egy olyan csapat, amely nem küld üzeneteket és jelentéseket semmiféle kommunikációs csatornán; egy ilyen csapat alighanem jószerével sérthetetlen.

Majdnem mint egy terroristaosztag, de az ereje összehasonlíthatatlanul nagyobb! Még az is lehetséges, hogy utánpótlásért a terroristák saját szervezetébe is beépül. Ideális esetben így lesz. Miért ne? Két legyet egy csapásra! Rengeteg terroristacsoport működik, s mindegyik elég keveset tud

a másikról, de mindegyiknek szüksége van biztonságos házakra, papírokra, robbanóanyagokra. Egynek lenni közülük: ez volna az ideális álcázás.

– Nincs szükségünk kommunikációra – mondta Efraim. – Honnan tudom, ha a *mehablim,* a terroristák fölrobbantanak egy repülőgépet? Elolvashatom másnap a *Le Monde*-ban vagy a *Corriere della Sera*-ban. Talán ír róla a *New York Times* is, ha amerikai állampolgár is volt a fedélzetén. No most, ha ezután kinyitom a *Le Monde*-ot, és azt látom, hogy egy *mehabel* felrobbant, mi mást kellene még tudnom?

Minél tovább beszélt Efraim, annál érdeklődőbb és lelkesebb lett Avner. Hát ez nagyszerű! Ez az igazi! *Ezt* kell megszerveznie! Egy ilyen küldetéssel megmutathatja, mit ér!

Elég óvatos volt azonban ahhoz, hogy lelkesedését ne mutassa ki Efraimnak. Pókerarc! Emlékezz a pszichológiai tesztekre. Nem szeretik a könnyelmű fickókat, azokat, akik nagy hősnek szeretnének látszani. Okosabb, ha elgondolkodónak, akár komornak látszol.

Nem is minden ok nélkül látszott annak. Mert akkor még nem értette igazán, mit is szolgál ez a küldetés. Értette – és mégsem. Csak a rövid ebédszünet után döbbent rá, amikor Efraim fölszólította, hogy tegye föl a kérdéseit,

– Ezt a csapatot nekem kell összeállítanom?

– Nem. Már kiválogattuk az embereket.

– Mikor találkozom velük?

Efraim elmosolyodott. – *Shvoye!* – mondta arabul. – Türelem, mindent a maga idejében! Ők… ők még nincsenek is az országban.

Avner hatodik érzéke valami okból azt súgta, hogy Efraim most nem mondott igazat. De ez sem számított. – Rendben van. És miben szakértők? Az egyik, gondolom, tűzszerész.

– Úgy van – felelte Efraim.

– A másik a papírokhoz ért.

– Ühüm.

– Akkor pedig egy vagy kettő marad magára a melóra – folytatta Avner. Hirtelen észrevette, hogy Efraim tűnődve összevonja a szemöldökét. – Hát… a célt elintézni, úgy értem. Aki megnyomja a gombot.

– Mit értesz azon, hogy „megnyomja a gombot”?

Most Avneren volt a sor, hogy meglepődjön. – Úgy értem, egy szakember, aki tudja… aki meghúzza a ravaszt. Egy fickó, akit arra képeztek ki… hát, hogy megsemmisítse, akit kell!

Efraim csak bámult, szemlátomást teljesen döbbenten.

– *Egy szakember,* aki meghúzza a ravaszt? – kérdezte lassan. – Úgy érted, nem tudod, hogyan kell meghúzni a ravaszt? Négy évet töltöttél a hadseregben, és nem tudod, hogyan kell meghúzni a ravaszt?

Avner néma maradt.

– A cél elintézésére *kiképzett* szakembert? – folytatta Efraim. – Ki van arra kiképezve? Tudsz olyan helyet Izraelben, ahol az embereket ilyesmire képezik ki? Ez nekem új. Egyébként is, hogyan képezzenek ki valakit erre? Gyakoroljanak előbb kutyákon, azután mondják azt neki: nézze azt az öreg pacákot, aki éppen most megy át a Dizengoff utcán, gyerünk, puffantsa le?

Avner még mindig hallgatott.

– Kiképezünk embereket arra, hogy használni tudják a fegyvert mondta Efraim, rövid szünet után, – Kiképezünk katonákat kommandó feladatokra. Hogyan helyezzenek el egy bombát, hogyan használják a kést, bármit. Ugyanúgy, ahogy téged is megtanítottunk. De mi senkit sem képezünk ki arra, hogy „elintézzék a célt”! Nekünk ilyen szakembereink nincsenek!

Avner megköszörülte a torkát. – Értem – mondta, azután megállt. – Csak azért kérdeztem, mert… – kezdett hozzá, de megint elhallgatott.

Efraim előrehajolt a székében, és rábámult. Akár tettette, akár nem, pontosan olyan zavartnak látszott, mint Avner.

Avner végül is megtalálta a hangját. Egye fene, ha naivnak látszik! Egye fene, ha tudnia kellett volna! Az az igazság, hogy nem gondolta végig. Talán éppen azért választották őt? Egyszer és mindenkorra tisztázni kell a lényeget.

– Tisztázzunk valamit – mondta kemény hangon. – Miért én?

– Mit miért? – kérdezte kissé türelmetlenül Efraim.

– Miért engem választottak?

– Miért? Mi baj van veled?

– Velem semmi baj nincsen. Ismerem Európát, jó szervező vagyok. Azt hiszem… Azt hiszem, be tudom fejezni, amit elkezdtem. De miért én? Ilyesmit én még sosem csináltam.

– Miért, ki csinált? – Efraim előrehajolt, a hangja gyengédebb lett. – Félre ne érts! Ha nem akarod megtenni, csak szólj! Senki sem erőltet. De hát kit választottunk volna? Csak olyan fickókat ismerünk, mint te. Fiatalok, kiképzettek, remek kondícióban vannak, eddig jó munkát végeztek, nyelveket beszélnek… Ha tudni akarod, nem olyan titok: talán nem is választott senki. Talán csak egy komputer volt. Mi föltettünk néhány kérdést, a gép meg kidobott néhány nevet. Mit várs tőlünk, mit kellett volna kérdeznünk a komputertől? Adja meg nekünk az országban levő összes bankrabló nevét? A mániákusokét, a *ganef*ekét, vagy minden pszichopata gyilkosét? A bűnözőket kérjük meg, hogy védjék meg Izraelt, mert a mi összes rendes gyermekeink megrettentek a feladattól?!

A komputer. Alighanem igaz lehet. Így legalábbis érthetőbb. Ha az ember jobban elgondolkodik, egészen érthető. És mégis…

– Figyelj ide! – mondta Efraim. – Tudom, hogy nem könnyű. Egy percig se hidd, hogy nem tudom. Beszéljünk még erről néhány percig, hogy aztán többet ne kelljen róla beszélni. Ismerted Yossef Gutfreundot, a birkózóbírót, akit Münchenben megöltek? Tudod, azt a nagydarab fickót. Én történetesen ismertem. Volt egy kis üzlete Jeruzsálemben, meg két lánya. A Sinai-hadjáratban megmentett egy tucat egyiptomi katonát, akik majdnem szomjan haltak. Nem érdekes. Megkötözték, mint egy sonkát, a fejétől a talpáig, a kötelek majdnem átvágták a bőrét. Azután négyszer belelőttek. Rendben van. Na, most te egyszer csak meglátod azt az embert, akinek a parancsára ezt tették Yosseffel. Azt, aki a fegyvereket, meg az utasításokat adta nekik. Meglátod, amikor – mit tudom én – talán éppen kávét iszik Amszterdamban. Ő ölte meg Yossefet! Vagy ott van az a kislány Tel-Avivban, az a gyönyörű kislány, aki mankókon vánszorog, mert a lodi reptéren lerobbantották a lábát… És ez a fickó adott rá parancsot. Most itt ül, kávézik, és azon gondolkodik, hogy kit robbantson föl legközelebb.

Efraim egy pillanatnyi szünetet tartott.

– Ott állsz, és a zsebedben a fegyver. Mondhatod nekem, hogy nem számít. Képtelen vagy meghúzni a ravaszt. Megértem. Még csak nem is biztatlak. Komolyan. Kezet rázunk: viszontlátásra! Semmivel sem foglak

kevésbé becsülni. Hidd el, nagyon nehéz dolog lelőni egy embert. De ne beszélj nekem kiképzésről! Ne beszélj nekem szakemberekről! Ha nem tud megtenni, nem tudod megtenni! Száz év alatt sem „képezhetnélek ki”! De nem is akarlak. Semmi kedvem meggyőzni téged, hogy tedd meg. Miért? Mert nem volna értelme. De ha képes vagy megtenni, hidd el nekem, meg is tudod *tenni*. Akkor viszont a világ minden kiképzését megkaptad már rég! Minden kiképzést, amire csak szükséged van!

– Nem tudom – mondta Avner. – Talán képes vagyok… Hallgatott. Olyan sokáig, hogy az már szinte végtelennek tetszett. – Igazad van. Meg tudom tenni.

– Tudom, hogy meg tudod – mondta Efraim. – És ha még valamit tudni akarsz: egy percig sem aggódtam. Nem lennél itt, ha nem tudnád megtenni.

Az jó dolog, hogy Efraim nem aggódott, gondolta Avner. Merthogy ő meglehetősen. Mi az, hogy aggódott! Az életben még nem főtt ennyire a feje. A szíve az egész beszélgetés alatt olyan hangosan vert, hogy csoda, ha Efraim nem hallotta meg. De szemlátomást nem hallott semmit. A témát az utánpótlásra váltotta. A filozófia le volt zárva.

A következő napon, szeptember 20-án Avner először utazott Genfbe. Kivett egy szobát az Hotel du Midiben, ezután bérelt kocsiján áthajtott a Pont du Mont-Blancon, végig a Quai Général Guisanon. Talált egy parkolóházat a Rue de Commerce mellett, a város üzleti negyedében. Innen el sétált az Union de Banques Suisses némiképp ódivatú épületéhez. Két számlát nyitott és bérelt egy magánszéfet. Az egyik számlára jelentéktelen összeget tett, a másikra viszont egy negyedmillió dollárról szóló hitellevelet. Rögtön le is vett erről 50 ezer dollárt készpénzben, ezt pedig a magánszéfbe helyezte.

Az első számlára fogják tenni a fizetését és a kiadásaira szolgáló pénzt időről időre. Az összeg körülbelül havi 3.000 dollár lesz – nem, valami nagy pénz, de azért az eddigi fizetésének a kétszerese. És ami még jobb, egy fillért sem kell költenie belőle. A számla állását megnézheti, ahányszor Genfben jár – „figyelheted, hogyan növekszik”, mondta Efraim –, mert a kosztját, hotelszámláit, egyéb szükséges kiadásait a hadműveleti költségekből fizetik. Ez az egyik előnye annak, ha az ember küldetésben van, olyan akcióban, ahol hetente hét napon át napi 24 órás a szolgálat.

– És ez minden kiadásra vonatkozik – mondta Efraim. – Természetesen az ésszerű határokon belül. Nem fizetünk kurvákat és gyémántgyűrűket. De ha szükséged van ingre, zoknira, esőkabátra, vedd meg! Csak az a lényeg hogy őrizd meg a számlát!

A hadműveleti költségek korlátlanok voltak, így kellett legyen, mert, senki sem tudja előre megmondani, mibe kerül egy informátor, egy utazás egy hamis papír, egy jármű vagy egy adag gelignit robbanóanyag. A hadműveleti költségeknél soha senki nem várt szigorú könyvelést. Ez logikus, hiszen senki sem kérhet meg egy besúgót, vagy egy feketepiaci fegyverkereskedőt, hogy ugyan adjon már egy közületi számlát. Ez egyáltalán nem meglepő. Avner annál különösebbnek találta, hogy ugyanaz az ügynök akire kérdés nélkül rábíznak több tízezer hadműveleti dollárt, kénytelen legyen elszámolni minden kétdolláros milánói makarónival, amit megevett.

A hadműveleti számlát mindig a 250 ezer dolláros szinten kell tartani. Amennyi ebből a pénzből elfogy, szabályos időközönként egy-egy másik bankból pótolják. Avner emiatt ne izgassa magát. Az átutalást közönséges ügynökök végzik majd, akik nem is tudják, mire szolgál a számla.

A magánszéf fenntartásának is számos oka van. Először is: a csapat, hadműveleti költségek egy részét készpénzben tartja: A kifizetéseket nemritkán nagyon hamar, készpénzben kell intézni, s ilyenkor sokkal egyszerűbb kivenni a pénzt a széfből, mint számláról utalni. Van, amikor a készpénz különben is sokkal jobb, mint a bankszámla vagy átutalási csekk, különösen amikor egy másik városban levő bankban akar pénzt elhelyezni. Így sokkal nehezebb követni az összeg forrását.

Végezetül: a széf kommunikációra is szolgál. Két kulcsának egyikét Efraim őrzi magánál. Bármikor üzenetet hagyhat a csoportnak, vagy ők neki, bár elég valószínűtlen, hogy ez utóbbi gyakran megtörténne az akció során. Mindenesetre a főhadiszállással ez az egyetlen kapcsolat.

Miután végzett a bankban, Avner a kocsiját a garázsban hagyta, és a Pont de la Machine-on keresztül visszasétált a szállodába. A gyalogséta nem volt előírás, nem is gyanakodott arra, hogy követik, de hát nyilvánvalóan a bankok a megfigyeléshez legalkalmasabb helyek. Előző megbízatásai során maga is gyakran járt bankokba, mert ott könnyen észre lehetett venni az ellenséges ügynököket. Avner, ha akció közben ideje volt rá, mint nagyon

lényegesnek tartotta, hogy váltakozva menjen gépkocsin és gyalog, meg hogy az épületekbe más-más ajtón lépjen be és más-más ajtón távozzon. A lényeg, hogy az ember kiszámíthatatlan legyen, váratlan módon cselekedjék, amíg csak életre szóló szokásává nem válik az ilyen viselkedés. Ha valaki például most kocsiból akarná követni, alapos slamasztikába kerülne. A Pont de la Machine ugyanis gyalogos híd. Aki esetleg Avner úticéljára kíváncsi, nem hajthat át hídon, de nem is hagyhatja ott az autót egy forgalmas utca kellős közepén, hogy gyalog kövesse.

Efraim lassan adagolta Avnernek az információt. Mindig azt mondta, *„shvoye”*, türelem, valahányszor még nem volt kész arra, hogy megválaszoljon egy kérdést. Kik lesznek a csapatban? *Shvoye,* majd találkozol velük, ha visszatérsz Genfből. Mi van, ha rossz az összeállítás, ha nem tudnak együtt dolgozni? Nyugalom, úgy válogattuk össze őket, hogy tökéletesen illenek egymáshoz. Mi van, ha képtelenek leszünk iratokat hamisítani. Ha nem tudunk fegyvert vásárolni? Még életemben nem vásároltam fegyvert. Ne aggódj! Azok a fickók, akik a csapatban lesznek, értenek hozzá. Erre képezték ki őket. Pompás, de akkor mire kellek én?

– Szükség van rád – mondta Efraim. – Szükségük van valakire, aki vezeti a csapatot.

A Tel-Avivba való visszatérése utáni napon találkozni fog velük. Na és mi van a túloldalon, amely még szintén ismeretlen? Egy ilyen csoportot nyilván nem küldenek közkatonák, piti terroristák, menekülttáborból jött fiatal fedajinok után, sem szélsőbalos diákok vagy hisztérikus lányok után, akiket valami módon, kényszerrel vagy agymosással rávettek, hogy gyilkoljanak és a saját életüket kockáztassák. De végül is ki lesz a célpont? És hány célpont lesz? Egyikük-másikuk elég nyilvánvaló volt. Ő maga említ meg a nevüket Efraimnak, de az összekötő csak vállat vont és legyintett. – *Shvoye!* Mindent a maga idejében! Két dolgot kapsz tőlünk pénzt és egy listát. A pénzt már meg is kaptad. Menj, helyezd el, azután gyere vissza! Mire újra elmégy, ne aggódj, meglesz a lista!

Ne aggódjon? Könnyű mondani. De mi van, ha nem a megfelelő fickót kapjuk el?

Ilyesmiről ne beszélj! Ennyi volt Efraim válasza.

Másnap reggel Avner kijelentkezett az Hotel du Midiből, miután szobát foglalt magának 25-ére. Átment az Hotel Ambassadorba, és két további

szobát foglalt ugyanerre a dátumra. Kihozta a kocsiját a túlparti parkolóházból, ahol előző nap hagyta, visszahajtott a Pont du Mont-Blancon át, hogy biztosan ne kövessék, majd leadta a kocsit ott, ahol bérelte. Taxival ment a repülőtérre. Négy órával később leszállt Tel-Avivban.

A lakás, ahova délután öt óra körül Efraim vitte, a város szélén volt. Az ajtót nyitó fiatal, komoly lány arra a másikra emlékeztette Avnert, aki három évvel ezelőtt az első meghallgatásakor nyitott ajtót a Borochov utcában. Most ez a lány is egy másik szobába kísérte őket, majd becsukta az ajtót mögöttük.

A szobában tartózkodó négy férfi fölnézett, amikor beléptek. Egyikük letette a könyvet, amit olvasott. A második előrehajolt, mintha föl akarna állni, de nem tette, a harmadik épp a pipáját kocogtatta egy fém hamutartóhoz; most abbahagyta. A negyedik, aki állt, egyet előre lépett.

A másodperc tört részéig csönd volt. Avner és a négy férfi egymásra néztek.

– Nos… – mondta Efraim. Elhallgatott és megköszörülte a torkát. Fiúk, szeretném, ha megismernétek Avnert. Avner, ez Carl. Ez Robert. Hans… És persze Steve.

Kezet ráztak, keményen, katonásan. Avnernek sejtelme sem volt arról, mit gondol a négy férfi. Ami őt illeti, végtelenül megdöbbent. Szinte kétségbeesett a találkozástól. Ezek *öregek!* Még aki a legfiatalabbnak látszott közülük, Steve, az is legalább tíz évvel idősebb nála! Carl, a legidősebb pedig már negyven is elmúlhatott.

Nem mintha a feladathoz lennének túl öregek – Avner erről nem alkotott véleményt. Az a baj, hogy ő a vezetőjük, miközben mindegyikük sokkal tapasztaltabb nála! Biztosan mindannyian harcoltak már a Sinai-hadjáratban is. Carl olyan öregnek látszott, hogy akár már a függetlenségi háborúban is részt vehetett. Olyan embereket kell neki harcba vezetnie, akik közül némelyik az apja lehetne? És egyáltalán engedik, hogy ő vezesse harcba őket?

– Oké – mondta Efraim –, rövid az időnk. Üljünk le, és fussunk ál a részleteken. Ez lesz az egyetlen közös találkozónk. Amikor legközelebb látjátok egymást, az már az akció során lesz, Genfben.

Avner túl feszült volt ahhoz, hogy leüljön. Figyelte Carlt, amint megtölti a pipáját. Eletében először azt kívánta: bárcsak ő is dohányos volna. Hans, Robert, Steve – mindannyian tökéletesen nyugodtnak látszottak. Carl a zsebeit tapogatta tűnődve; a gyufáját kereste. Avner mélyet sóhajtott.

Rendben van. Csak nyugalom!

– A program a következő – mondta Efraim. – Két napig emlékezetfrissítő tanfolyamok mindenki számára, kivéve Carlt és Avnert. Így jutunk szeptember 24-hez. Ez szabadnap; mindegyikőtöktől, azt várom, hogy zárja le a személyes ügyeit. 25-én megkapjátok a szolgálati útleveleteket, és Genfbe utaztok. Mindenki válassza ki a maga indulási idejét és útvonalát egyénileg, de érjen oda estig! Avner már foglalt szobát mindenkinek; majd elmondja a részleteket. Miután bejelentkeztetek és visszakaptátok az útleveleteket, helyezzétek el a széfben. Amíg az akció tart, soha többé ne használjátok!

Efraim sóhajtott, majd folytatta: – Mialatt a felfrissítő tanfolyamon lesztek, Avner és Carl átnézi a célpontok listáját, amit már elkészítettünk. Mire Genfben találkoztok, ők mindent tudni fognak róluk, amit a Moszad tud, és majd tájékoztatnak benneteket is. A *mehablim*, a terroristák listáját fontossági sorrendben állítottuk össze, így kapjátok meg. Legalábbis, mi ilyennek látjuk a fontossági sorrendet. De hogy ti milyen sorrendben intézitek el őket, az a ti dolgotok. Csak találjátok meg és kapjátok el őket. Az érkezési sorrend is megteszi. Azt hiszem, mindent megbeszéltünk. Szeptember 25-e után már magatokra maradtok. Ha jól csináljátok a dolgot, olvasni fogok róla az újságban, ha nem… De hát úgyis jól fogjátok csinálni! Én bízom bennetek!

Efraim idáig állt, most azonban hirtelen magához húzott egy széket, valami furcsa, laza módon leereszkedett rá. Zsebéből papírzsebkendőt vett elő, mintha az orrát készülne belefújni, de csak bámult rá tűnődve, majd összehajtotta és visszatette a zsebébe. A többiek csöndben voltak, Carl kivételével, akinek nem szelelt rendesen a pipája. Olyan neszeket hallott, mint egy vízibivaly azután fölnézett, és bocsánatkérően elmosolyodott.

Avner ösztönei még nem jeleztek semmit a többiekről, de Carl – hát igen – fogadni mert volna, hogy Carllal nagyon jól kijönnek majd. Még akkor is, ha elég idős ahhoz, hogy az apja lehetne.

Efraim ismét megszólalt. – Van két alapelv, amiről még nem beszéltünk, vagy nem eleget. Mind a kettő nagyon fontos. Hadd szóljak mindegyikről. Először is: ismeritek a terroristák mottóját. Büntess meg egyet, és százat ijesztesz meg! De hogyan ijesztjük meg a terroristákat? Az nem elég, lelövünk egyet, amikor nyíltan tevékenykedik, felfedi magát, mert el akar érni valamit. A többiek erre azt mondják: „Óh, ezek elkapták Ahmedet, mert kidugta a fejét. De én, én aztán sokkal óvatosabb leszek!” Ha megöltök közülük egyet, a többi ugyanúgy folytatja: nem ijednek meg. De akkor kapjátok el a *mehabel*t, amikor körül van véve a saját embereivel, amikor igazán biztonságban érzi magát, amikor a legkevésbé számít rá, az már egészen más! Ha ötletesen, váratlanul csináljátok…! Nem is tudok példát mondani, de ha a legváratlanabb időben, helyen, vagy a legvalószínűtlenebb módon teszitek, akkor a többi meg fog rémülni! „Óh, ezek a nyavalyás zsidók, hiszen ezek ravaszak!”, mondják. „A zsidóknak messzire elér a kezük. Ha elkapták Ahmedet *ott*, így és így, akkor még engem is elkaphatnak.”

Avner észrevette, hogy miközben Efraim szónokol, Carl Robertet nézi. Robert nem nézett vissza, lehunyta a szemét, mint aki mélyen gondolkodik. Avner öntudatlanul észlelte, hogy noha még keveset tud a csapatról, valószínű, hogy Robert a különleges fegyverek, talán a robbanóanyagok specialistája, s hogy Carl és ő alighanem már dolgoztak együtt. Remek!

– A második alapelv – folytatta Efraim –, egy olyan kérdés, amit Avner már korábban felvetett. Mi van, ha tévedtek és nem azt intézitek el, akit kellett volna? Vagy ha azt kapjátok el, akit kell, de vele együtt egy ártatlan járókelőt is? Szeretném, ha nagyon világosan értenétek! A válasz: nem *szabad!* Ilyen egyszerű! Nem szabad! A kockázat mindig fönnáll, a ti dolgotok azonban, hogy a minimálisra csökkentsétek. Nulla kockázat: ez is a feladat része. Ti nem terroristák vagytok, hogy kézigránátot vágjatok egy autóbuszhoz, vagy hogy egy színház előcsarnokában legéppuskázzátok a közönséget! Még csak nem is a reguláris légierőhöz tartoztok, akik lebombáznak egy célpontot, és néha néhány ártatlan embert is eltalálnak, hát Istenem! Pech.

Efraim megdörgölte a homlokát. – A ti akciótok a legtisztább akció: egy bizonyos személyt, egy gyilkos gazembert kell elkapni, és senki mást! Ha nem vagytok biztosak száz százalékig abban, hogy ő az – hagyjátok futni! Ennyi az egész: Olyan biztosan kell azonosítani, mintha a saját

testvéretek lenne! Lehetőleg mutatkozzon be ő maga! Ha nem vagytok abszolút biztosak benne, ne csináljatok semmit, hagyjátok futni! Szeretném, ha emlékeznétek erre, mert lehet néhány dolog, amivel elronthatjátok az akciót, és ez az egyik. Tizenegy név lesz a listán. Ha csak hármat intéztek el, csalódottak leszünk, de ettől ti még nem csináltatok semmi bajt. Ha nem kaptok el senkit, természetesen az egész akció kudarc, és mi nagyon boldogtalanok leszünk. De még mindig nem követtetek el bűnt! Ha viszont az összeset elkapjátok, de közben akár egyetlen ártatlan embert is baj ér, akkor mindent elrontottatok!

Efraim kis szünetei tartott. – Minden azon múlik, mié az elsőbbség. Ebben a hadműveletben az ártatlan életeké. Ha vele van a barátnője, hagyjátok futni! Ha mögötte áll a taxisofőr, hagyjátok futni! Nem érdekel az sem, ha hónapok óta követtétek, és ez az első alkalom, hogy végezzetek vele! Majd elintézitek holnap! Ha nem, akkor meg nem. Elkapjátok a következőt. Nyugi! Nem darabbérben dolgoztok, havi fizetést kaptok. Ezt 31 akciót bizonyos feltételekkel engedélyezte a parancsnokság. Nincs szükségünk még egy Kanafani-ügyre!

Ghassan Kanafani palesztin író volt, és a Népi Front Palesztina Felszabadításáért szóvivője. Öt héttel a Lod-repülőtér elleni kamikázetámadás után Kanafani autója fölrobbant Bejrútban. Az akkori hírekből, pletykákból Avner úgy tudta, régi egységének a kommandósai valamiféle szerepet játszottak a robbantásban – a Moszaddal együtt. Akkoriban világszerte nagy vita volt arról, volt-e Kanafaninak tényleges szerepe a lodi mészárlásban, azonkívül, hogy hivatalosan mentegette a terrorista szervezetet és helyeselte annak céljait. Vitán felül állt viszont, hogy az unokahúga, egy Lamees nevű lány, aki Kanafanival együtt szintén meghalt a robbanásban, ártatlan volt.[25] Most fordult elő azóta először, hogy Avner említeni hallotta az esetet. Izraelben az emberek nem szerettek erről beszélni.

Elég nyilvánvalóan Efraim sem.

– Nem vagyok kíváncsi semmiféle filozófiai eszmefuttatásra arról, hogy a Kanafani-féle eseteket miként lehet vagy miként nem lehet megelőzni – mondta, noha egy árva szót sem szólt senki. – E kérdésben nem érdekel senki véleménye arról, hogy mi a jó és mi a rossz. Egyszerűen csak közöltem az akció alapszabályait.

Carl hatalmas füstfelhőt pöffentett ki a pipájából, és Avnerre nézett. A többiek követték a pillantását. Avner kényelmetlenül érezte magát, de hát az embereinek igaza volt. Arra, amit Efraim mondott, egy kérdést föl kellett tenni. És miután Avner a vezér, a kérdést neki kell föltennie.

– No és mi van az önvédelemmel? – kérdezte. – Mi van, ha a járókelő előránt egy pisztolyt? Vagy megpróbál letartóztatni?

Efraim elfintorodott.

– Ha, ha! – mondta rájuk meredve. – Ha a terv jó, ez nem fordulhat elő! Ha meg előfordul, nos… Most mi a fenét mondjak? Ha egy járókelő pisztolyt ránt, akkor már nem egyszerű járókelő többé, ugyebár?

Ismét leült a székre és előhúzta a gyűrött zsebkendőt. – Nézzétek, mondta nagyon halkan. – Egy ilyen… egy ilyen akcióban ki tudna mindent eltervezni? Ki ne szeretné, ha egyáltalán nem kellene ilyesmihez folyamodnunk? Én csak az elsőbbség kérdését hangsúlyozom. Azt mondom amit szeretnénk. A többi? – Efraim széttárta a karját. – Nincs kétségem, hogy mindenki a tőle telhető legjobbat fogja nyújtani. Ez az, amit kérünk.

Ez volt a megfelelő hang. Noha Avner pontosan érezte, mit csinál Efraim – a hidegből melegbe mártogatást gyakorolja, úgy bánik velük, mint elfogott bűnözőkkel szokás a rendőrségen, ahol a „gonosz zsaru” után jön a szép beszédű „jó zsaru”, csak most mind a kettőt ő játssza – mégis csodálta érte. Nagyon érti a dolgát. Olyan vezető, akitől tanulni lehet. Nézd csak, hogy megnyugodtak az emberek, kijött belőlük minden feszültség, csak azon igyekeznek, hogy fölérjenek Efraim kívánalmaihoz!

Ezt a trükköt jó lesz elsajátítani, gondolta Avner. Minél előbb!

– Rendben van – szólt Efraim. – A másik téma: úgy állítottuk föl a csapatot (erről már beszéltünk), hogy mindenki mindent csinál, szükség szerint. Teljes rugalmassággal. Senki sem szakosodik egyetlen dologra. Ennek ellenére, erről vagy arról az egyikőtök mindig többet tud, mind a többi. Nos, akkor fussunk át gyorsan azon, ki mihez ért. Avner ugyanis még nem ismer benneteket. Biztosan érdekli a kérdés.

– Hadd kezdjem én! – mondta azonnal Avner, mert ez volt a hagyományos izraeli módszer. Legelőször a vezetőnek kell mindent elmondania magáról. – Én a hadseregből jövök, egy kommandó egységből.

Izraelben születtem, de egy ideig Németországban jártam iskolába. Házas vagyok, gyerekem még nincs.

Efraim helyeslően bólintott. – Hans?

Hans, aki a második legidősebbnek látszott a csoportban, megköszörülte a torkát. Ő volt az egyetlen, aki nyakkendőt viselt. Sovány, ritkuló hajú, hosszú, csontos ujjú férfi. Ha valamilyen tárggyal kellene összehasonlítani, gondolta Avner, talán a ceruza volna a legillőbb. Nem is lepődött meg különösebben, amikor meghallotta, mi Hans szakterülete. Ő foglalkozik a papírokkal. Németországban született, közvetlenül a háború előtt, kisfiúként került Izraelbe. Katonai kiképzése után üzletember lett, majd belépett Moszadba. Előző feladata Franciaországban volt, ahol feleségével, egy izraeli nővel élt együtt. Gyerekük nincs.

– Szükségem van némi pénzre a nyersanyagokhoz – mondta Hans. – És lehetőség szerint egy zugra, ahol magam lehetek. Akkor azután nekiláthatok a papírok elkészítésének. Meglevő anyagokat restaurálni persze könnyebb volna, de alighanem magam is elő tudom állítani őket. Szükségem lesz majd néhány részletre a személyazonosságokhoz, de azt hiszem, ez még ráér. Rengeteg időnk van.

Ez tényleg fontos volt. Neveket meg egy-két egyéb részletet nem nagy dolog betanulni, de az ügynökök különböző személyazonosságaikhoz általában mindig kiválasztanak néhány alapadatot, amit nem változtatnak. Nemcsak arról van szó, hogy az ügynök ne legyen kénytelen feltételezett életkorát, címét és foglalkozását újra meg újra betanulni, de arról is, hogy az illetőnek olyan legyen a háttere, amelyet az ügynök maga is jól ismer. Ostobaság volna például, ha valakinek az állna a hamis papírjaiban, hogy Bilbaóból való, miközben sosem járt ott, és ráadásul nem beszél sem spanyolul, sem baszkul.

Attól függően, milyen jó az emlékezőtehetsége, hány nyelven beszél és általában mennyire művelt, a legtöbb gyakorlott titkos ügynök képes együtt élni három-hat állandó, hamis személyazonossággal – bár hallani olyanokról is, akiknek tizenöt ilyen van. Vészhelyzetben, gyors határátkeléskor, persze elmegy egy akármilyen „24 órás útlevél”, ha az illető neme megfelelő, és a fénykép némileg hasonlít rá.

– Németül és angolul beszélek – mondta Avner Hansnak. – És te? – Németül és franciául.

– Rendben van. – Efraim a következő férfira mutatott. – Robert? Robert szintén magas és vékony volt, de nem annyira, mint Hans. Harmincas éveinek a végén járhatott. Egymástól távol ülő nyugodt, szürke szemei voltak, és drótszerű, borzas, világosbarna haja. Avner meglepődött, amikor meghallotta, mennyire észrevehetően angol akcentussal beszéli a hébert. Robert szakterületét jól eltalálta az előbb: a robbanóanyagokra specializálódott. Angol játékgyáros-családból származott, és már jóval a Moszadhoz való csatlakozása előtt az volt a hobbija, hogy szokatlan, leleményes szerkezetekkel kísérletezett. Robert egy francia zsidó nőtt vett feleségül; sok gyerekük volt.

– Ha valaminek robbannia kell, azt hiszem össze tudom hozni nektek a dolgot – mondta. – Ezenkívül tudom, mit honnan lehet beszerezni, de attól függően, hogy mit akarunk, esetleg utánpótlási vonalakat kell kiépítenünk. És persze sok pénz kell!

– Nyelvtudás? – kérdezte Avner.

– Csak az angol megy, attól tartok – mosolyodott el Robert. – És ha nagyon ragaszkodtok hozzá, beszélek héberül.

Avner nevetett, mint mindenki más a szobában. Robert igazából egészen folyékonyan beszélt héberül.

– Mikor kerültél Izraelbe? – érdeklődött Avner.

– Csak négy éve. Akkorra már ti, fiúk, kiélveztétek az összes mókát Avner nem volt bizonyos abban, hogy ez volt a hatnapos háború legszabatosabb leírása, de mindenesetre elmosolyodott és biccentett.

Efraim a szobában ülők legfiatalabbjához fordult. – Steve?

– Kocsik, haver. Meg hogy miképp jussanak el az egyik helyről a másikra, átkozottul gyorsan. – Steve szintén enyhe akcentussal beszélt, de Avner nem jött rá, hová tegye ezt. Olyanforma volt a fiú, mint egy pilóta: nem túl magas, de csinos, csupa izom. És hetyke. Megvolt legalább harmincöt éves, ám a huszonöt esztendős Avner öregnek érezte magát mellette. Ez azonban nem nagyon aggasztotta.

– Jól tippelek, ha azt mondom, angol az anyanyelved? – kérdezte.

– Igen. De a német is megy. Meg némi afrikáner, nem hiszem azonban, hogy ennek sok hasznát vennénk. Eredetileg Dél-Afrikából származom.

– Akkor most már csak én maradtam – mondta Carl, miután ránézett Efraimra. Fölállt, töltetlen pipáját a markába szorította. – Attól tartok, nekem nincs semmiféle különleges szakképzettségem, de már elég régóta vagyok ebben a szakmában. Majd csak kitalálok valamit, hogy hasznossá tegyem magam. Lehetnék például afféle segédmunkás.

– Takarítás? – kérdezte Avner tisztelettel. Alighanem minden akciónak ez a legveszélyesebb, de mindenképp a legnagyobb fenyegetettségnek kitett része. A takarító az, aki utolsóként hagyja el a tett színhelyét. Előkészíti a többiek menekülési útvonalát, de ő maga nem menekül addig, amíg körül nem nézett a helyszínen, össze nem gyűjtötte az esetleges tárgyi bizonyítékokat, és ki nem szimatolta, milyen irányban indul meg a nyomozás. Ehhez olyan emberre van szükség, akinek a vére néhány fokkal hidegebb a folyékony oxigénnél. Kell hozzá továbbá fürge észjárás és jó adag tapasztalat.

Nem meglepő, hogy Carl a csoportban a legidősebb. Moszad-veterán, az Izraeli biztonsági szolgálat első napjaiból. Akárcsak Hans, Németországban született, és kisfiúként jött Izraelbe. A felesége cseh-zsidó származású, és van egy örökbe fogadott lányuk, aki Rómában él. Ott, ahol Carl is dolgozott, az új feladat előtt.

– Németül és olaszul beszélek – mondta. – A német az anyanyelvem. Majd igyekszem összeszedni a maradványokat.

– Mi meg majd azon igyekszünk – válaszolta Avner –, hogy legyen mit összeszedned. Nagyon örülök, hogy velünk vagy.

Menni fog! Ez az egész olyan, mint a hadseregben! Nagyszerű fickók, bak, mint remélte. Amíg beszélt hozzájuk, hirtelen, villanásszerűen rájött, miért éppen őt választották ki a vezetőjüknek.

Kétségtelenül jó, hogy az európai feladathoz a Moszad európai eredetű résztvevőket választ. Csupa jekkét! Egy nyavalyás galíciáner sincs köztük! Izraeli állampolgárok, az nem vitás, de Avner az egyetlen szabra! Bennszülöttnek lenni nem a legfőbb dolog Izraelben, de azért komoly többlet. Afféle jelkép ez, az élet minden területén. A zsidók számára, akik ezredéveken át világszerte idegennek számítottak, még most is különös jelentősége van, ha ők is hazai születésű gyerekekkel dicsekedhetnek, mint bármely más ország népe.

Ezért értékesek a szabrák.

– Egyetlen szót az alá-fölérendeltségről – mondta Efraim, mintha csak megérezte volna Avner elkalandozó gondolatait. – Az ilyesféle hadműveletben mindenki függ mindenkitől. Mindent meg kell beszélnetek egymással, ezt talán mondanom sem kell. A vezető egyszerűen csak első az egyenlők között. Ez, amint tudjátok, Avner. A második az egyenlők között: Carl.

Efraim végül is eldöntötte, hogy használni fogja a zsebkendőt. Kifújta az orrát. – Van kérdésetek?

Senkinek sem volt. Ahogy kifelé tolongtak a teremből, Carl Avnerre pillantott, majd Efraimhoz fordult. Ők maradtak hátra, mindenki más kiment már.

– Merő kíváncsiságból kérdezem – mondta Carl. – Holnap Avner és én kapunk egy listát, tizenegy névvel. Meglehetősen szép szám. Mi vagyunk az egyetlen csoport, akiket erre a tizenegy emberre küldenek?

Efraim hosszú szünetet tartott. – Erre a kérdésre nem tudok felelni. Én sem ismerem a választ.[26]

Avner és Carl másnap megkapták a listát, néhány életrajzi és hírszerzési adattal. Egész nap ezt tanulták, lévén, hogy Genfbe nem vihettek magukkal írásos anyagot. A fotókat viszont vinniük kellett, hogy megsemmisítés előtt megmutathassák a többieknek.

– Remélem, a te memóriád jobb, mint az enyém – mondta Avner Carlnak, aki csak vállat vont és vigyorgott.

A tizenegyes lista szereplői nem okoztak meglepetést. Nem a „tábornokok” voltak – Arafat, Habash vagy Jibril –, hanem az Izrael-ellenes terror hadseregének alvezérei.

Az első a listán: Ali Hassan Salameh, az alig harmincéves, jó megjelenésű palesztin, akit általában a müncheni mészárlás értelmi szerzőjének tartottak.

A második Abu Daoud, a Fekete Szeptember robbantási szakértője.

Mahmoud Hamshari a harmadik. Értelmiségi, diplomata, a palesztin ügy szószólója, akiről akkoriban elég kevesen tudták, hogy titokban terroristavezér is.

Ugyanez vonatkozott a költőre, Wael Zwaiterre, a lista negyedik szereplőjére.

Ötödikként következett dr. Basil al-Kubaisi jogászprofesszor, a dr. Habash-féle Népi Front fő fegyvervásárlója.

A hatodik: Kamal Nasszer. Szintén értelmiségi, az Al Fatah propagandafőnöke, 1972-re pedig már a PFSZ hivatalos szóvivője. Nasszer Hamsharival, Zwaiterrel és al-Kubaisival ellentétben nem csinált titkot a terrorizmussal való kapcsolataiból.

Ugyanígy Kemal Adwan sem, a hetes számú célpont, aki az Izrael megszállta területeken az Al Fatah szabotázsakcióinak parancsnoka volt.

A nyolcas Mahmoud Yussuf Najjer, akit leginkább „Abu Yussuf” néven ismertek a mozgalomban. Ő volt a palesztin mozgalom egyik legismertebb vezetője, az Al Fatah és a Fekete Szeptember közötti titkos kapcsolatok felelőse.

A kilences az algériai Mohammed Boudia. Színész, színidirektor, világfi, akit igen jól ismert egész Párizs, bár a legtöbben csak művészként és a nők kedvenceként, nem pedig a nemzetközi terrorizmus egyik vezéralakjaként.

A tizedik Hussein Abad al-Chir, a PFSZ és a KGB közti összekötő tiszt.

Dr. Wadi Haddad volt a lista utolsó szereplője, közismerten a terrorizmus mögötti irányító agy, akinél legfeljebb barátja, dr. George Habash fontosabb figura.

Két-három név kivételével olyan ez a lista, amin egyetlen Moszad-ügynök – és ami azt illeti, a legtöbb izraeli polgár – nem találna semmi meglepőt.

*

Avner a következő napot Sosanával töltötte.

Nem volt könnyű. Amint délután az ágyon hevertek – a várandós állapot csak teltebbé tette a lány alakját, a melle kissé keményebb lett, de másként nem látszott meg rajta a terhesség – Avner azt kívánta, bárcsak legalább sírna a lány! Sosana azonban Sosana volt, és nem tette meg ezt a

szívességet. Ujjait végigfuttatta a fiú mellén, és csak nézett porcelánkék szemével.

– Lehet, hogy néhány hónap lesz – magyarázta Avner. – Vagy talán egy év. Egyszerűen nem tudom megmondani, mikor jövök vissza.

– Nem kérdeztem.

– Majd írok! Amilyen gyakran csak lehet. A pénz miatt sem kell aggódnod!

– Nem aggódtam.

Minél kevésbé tiltakozott Sosana, annál védekezőbb lett Avner, s ezért dühös volt magára: – Megmondtam neked, hogy ez megtörténhet! Beszéltünk már róla!

– Igen, tudom.

– Nos, ha tudod – közölte Avner, oktalanul megdühödve a feleségére – akkor meg mit hibáztatsz érte! Én igazán nem tehetek semmiről!

Sosana fölnevetett, és két kezébe fogta a fiú fejét. Mézszőke haja az arcába hullott, úgy fújta el onnét. – Az a baj veled, hogy tökfej vagy mondta –, és megcsókolta Avnert. Próbálj meg hazajönni, mire a gyerek megszületik!

– Megígérem – felelte Avner hősleg. – A szavamat adom! Valójában fogalma sem volt, képes lesz-e megtartani a szavát. Másnap reggel, miután lezuhanyozott és összecsomagolta a holmiját,

Lábujjhegyen beosont a hálószobába. Sosana még aludt, vagy úgy tett, mintha aludna. Lehajolt és megcsókolta. Alapelvként állapodtak meg abban, hogy sosem kísérik ki egymást búcsúzkodni.

*

Most, szeptember 25-én, késő délután, a rózsaszín-fehér homlokzatú Hotel Du Midi egyik szobájában állt és kinézett az ablakon. Látta kigyúlni az első fényeket a Rhône túlpartján, a Quai Général Guisan teljes hosszában. A fények táncoltak, és felragyogtak, amint a hullámok visszaverték őket. Genf még sosem látszott ennyire üvegháznak.

Ahogy elfordult az ablaktól, a pillantása megpihent Carlon, majd Hanson, Roberten és Steve-en. Mind a négyen nyugodtan, bizakodóan s valahogy várakozva tekintettek vissza rá. Ahogy a négy ücsörgő alakra

nézett, hirtelen úgy érezte: soha életében nem is ismert mást, csak ezt a négy férfit; soha senkihez még nem állt annyira közel, mint ehhez a négy emberhez, akiket pedig most látott életében másodszor. Szinte bőrén érezte jelenlétük áramát, szinte kitalálta gondolataikat, érzéseiket. Ahogy arra vártak, hogy ő megszólaljon.

– Beszélni kezdett. Könnyedén, közvetlenül, alkalmanként Carlra pislantva, aki a pipájával pöfékelt, s egyetértőleg bólintott, vagy egy-egy szóval, mozdulattal kijavította a hallottakat. Hans rajzolgatott, Robert pedig csukott szemmel, zsebrevágott kézzel dőlt hátra a székén. Steve időnként éles füttyentéseket hallatott, mint valami tizenkét esztendős utcakölyök.

Ám ő is elhallgatott, amikor Avner sorolni kezdte a tizenegy célpontot. Hans is abbahagyta a firkálást, sőt még Robert is kinyitotta a szemét egy pillanatra.

Amikor Avner elhallgatott, sokáig csönd honolt a szobában.

– Hát – mondta végül Hans, és megint rajzolni kezdett – nem túl sokat tudunk róluk. Elég hiányos a háttérinformáció.

– Tudjuk, amit tudnunk kell – felelte Avner. – A magam részéről nem vagyok kíváncsi, melyikük szeret sakkozni.

– Értem – bólintott Hans. – Nos, azon az alapon, amit Efraim mondott az ártatlan járókelőkről, azt hiszem, a robbanóanyag használata legtöbbjüknél ki van zárva.

Robert fölnézett: – Tévedsz! Alapvetően semmi sincs kizárva. Csak egy kicsit több odafigyelésre van szükség, ennyi az egész.

– Majd holnap – mondta Avner. – Ma csak helyezkedjetek el! Működik! Ez az ő csapata. A *haverim,* a cimborái.

Carl, Hans és Robert részére az Hotel Ambassadorban foglalt szobát, Steve azonban a Midiben maradt.

A megbeszélés után ők ketten sétálni mentek. Fel-alá áramlott mellettük a forgalom. A Place Chevelu környékén a tömeg vidámnak és elegánsnak látszott. Avner és Steve szinte ösztönösen a víz felé irányították lépteiket.

A Pont de la Machine közepén Steve hirtelen megállt, és nekidőlt a csendes gyalogoshíd gyémántmintát formázó korlátjának. A város fényei

kábítóan forogtak a vízen, mintha valami mérhetetlen óriáskerék tükröződött volna benne.

– Van egy érzésem, haver – mondta Steve, miután olyan mélyet sóhajtott, mint súlyemelő a világcsúcskísérlethez. – Van egy érzésem, hogy ezt az egészet nem mindegyikünk úszsza meg élve.

Avner nem felelt.

– De azért ne izgulj! – folytatta Steve, és hirtelen megvillantott egy kisfiús vigyort. – Történetesen azt is érzem, hogy te meg én megússzuk!

III. rész – A küldetés

5. WAEL ZWAITER

A Leonardo da Vinci mérsékelt árú, amerikai stílusú szálloda Róma Vatikánvárosi oldalán, a Via dei Gracchin. Mint ilyen, tökéletesen megfelelt Avner ízlésének.

A legfelső emeletről gyönyörű kilátás nyílt a Szent Péter katedrálisra, és látni lehetett az Angyalvárat is. És ami Avner számára még sokkal fontosabb volt ennél: a szálló tiszta, modern, és a fürdőszobákban minden igényt kielégítő tusolók voltak. Szinte a szomszédban működött egy étterem, a Taberna de' Gracchi, melynek kirakatában hatalmas disznófej díszelgett. Ezt, ahányszor ránézett, mindig ellenállhatatlanul komikusnak találta. A konyha viszont kitűnő.

Avner és Carl október 15-én, vasárnap költözött a Leonardo da Vincibe szinte napra három héttel azután, hogy a csapat Izraelből Genfbe érkezett. Előtte jó néhány napot eltöltöttek az Örök Város környékén. Steve és Carl október 10 óta Fiumicino mellett, a Holiday Innben lakott, Hans, Robert és Avner pedig Ostiában, a Rómától néhány kilométernyire levő népszerű fürdőhelyen ütötte fel a főhadiszállását.

Ugyanazon a vasárnapon, néhány perccel azelőtt, hogy kijelentkeztek ostiai szállodából és elindultak Rómába, Robert találkozott egyik kapcsolatával a part menti autóparkolóban. Az illető átadott egy viharvert bevásárlószatyrot, amelyben öt darab 22-es Beretta volt, mindegyikhez két tölténytárral.

A következő napon, október 16-án, hétfőn este nyolc óra harminckor fiatal olasz fölvette a kocsijába Avnert és Robertet, néhány háztömbre a szállodától, ott ahol a Via dei Gracchi véget ér egy bájos kis parknál, melyet Piazza della Libertának hívnak.

Az autó viszonylag kényelmes tempóban – legalábbis római mércével – a Ponte Margheritán átszelte a Tiberist, megkerülte a Piazza del Popolót, majd elhajtott a Villa Borghese pompás kertjei mellett, hogy gyorsítson a Corso d'Italián, míg el nem éri a Via Nomentanát. Két balkanyarral – ezek egyike szabálytalan volt – a kocsi ráfordult a Corso Triestére, és ment, ment

az előkelő házak között kanyargó csöndes bulváron, a Piazza Annibaliano felé.

Noha kocsival alig tíz percnyire van a Via Veneto nyüzsgő turistaközpontjától, a Piazza Annibaliano szinte teljesen ismeretlen. Ez Róma egyik jellegtelen tere; a többivel, a híresekkel ellentétben egyetlen antik templommal, reneszánsz szökőkúttal vagy más történelmi nevezetességgel sem dicsekedhet. Lényegében a Piazza Annibaliano nem más, mint kicsiny park, a közepén néhány gondozatlan fával, amelyek mintha csak az aszfaltból nőttek volna ki. Ezen az estén a tér teli volt kis Fiatokkal, Renault-kal, Volkswagenekkel és Lambretta mopedekkel, amennyi csak elfért; igazi római stílusban zsúfolódtak össze, valamiféle nem létező parkolási szabály szerint.

A térre nem túl szabályos alakzatban hat utca vezet. A Via Massaciuccoli és a Viale Eritrea (ez kissé följebb nevét Viale Libiára változtatja) csaknem egymással párhuzamosan halad északi irányban. E két utca torkolata afféle tortaszeletet formáz; olyan tortát, amelynek csúcsa a Piazza Annibaliano felé mutat. A tortaszelet teste egy terebélyes, gyászos színű, hétemeletes épület, amelynek lakásait közepes jövedelmű rómaiak bérlik. Az épületnek mindkét oldalról és a tortaszelet csúcsáról is van bejárata. Az, amelyik a Piazza Annibalianóra nyílik, a C-bejárat.

A ház földszintjén kis üzletek próbálnak megélni a nagyvárosban: a C-bejárattól balra egy borbély, jobbra pedig egy kis bisztró, a Bar Trieste.

Amikor az autó elérte a Via Bressanone sarkát, Avner megérintette a sofőr vállát. Az olasz lassított, megállt. Megvárta míg Avner és Robert kiszáll, majd körbement a Piazza Annibalianón és elszáguldott, ugyanabba az irányba, amerről jöttek.

Az ő feladata véget ért. Néhány perccel múlt este kilenc.

Avner és Robert átsétáltak a téren. Észrevették, hogy Hans a C-bejárat és a Bar Trieste között parkoló egyik autó jobb első ülésén ül. Hans is meglátta őket, de ennek semmi jelét nem adta. Ehelyett mondott valamit a volánnál ülő olasz lánynak. Avner és Robert figyelték, amint a lány kiszáll a kocsiból, lassan elmegy a Viale Eritrea sarkáig, majd megfordul és visszamegy a kocsihoz.

Jóllehet, a lány ezt nem tudta, ez a séta azt jelentette, hogy az az ember, akit Avner és csapata legszívesebben csak „célpontnak” nevezett, és aki a

C-bejárat fölötti egyik lakásban lakott; ma már itthon volt, de újra el ment. Ha még mindig odafent lenne, a lány akkor a kocsiban maradt volna. Ha Hans fölfedezett volna valami problémát (vagyis az akciót le kell fújni), Avner és Robert láttán azt mondta volna a lánynak, hogy indítsa el az autót, és tűnjenek el.

Ebben az esetben ők ketten átsétálnak a tér túloldalára, talán huszonöt méternyire, ahol Steve várta őket egy bérelt, zöld 125-ös Fiattal, amelyen milánói rendszámtábla volt.

Steve kocsijában is ült egy olasz nő, bár ő az „anyósülésen” foglalt helyet. Amennyiben Hans az „akció lefújva” jelet adta volna, Avner és Robert beszállnak Steve kocsijába és elmennek.

Most azonban még úgy látszott, hogy az akció folytatódhat. Csöndesen beszélgetve mentek át a téren, de közben szemmel tartották Steve-et és Hanst. Tudták, hogy mostanra Carl kijelentette magát és Avnert a Leonardo da Vinciből – a többiek már korábban kijelentkeztek a saját szállodájukból –, és mindegyikük számára elhelyezett egy-egy új útlevelet, jogosítványt meg némi készpénzt különböző, előre megbeszélt helyeken Rómában, arra az esetre, ha elszakadnának egymástól és egyenként kellene kijutniuk a városból. Mostanra Carl már valószínűleg szódás Camparit szürcsöl itt a környéken valamelyik szegényes bárban, az ablak mellett ülve, szemmel tartva a térre vezető utcákat. Munkájának legfontosabb része csak ezután kezdődik majd.

Ilyenkor estefelé – fél tíz tájban – az utcák meglehetősen forgalmasak, noha a zsúfoltság csak töredéke a nappalinak. Róma legtöbb részén napközben egymásba érnek a lökhárítók, este azonban a kertvárosokban nincs nagy nyüzsgés.

Nem számítva a rengeteg macskát, az utcákon ilyenkor főleg a minden nembeli fiatal rómaiakat lehet látni, amint könnyű Vespáikon tovapöfögnek. Igaz, bőven akadt mindenféle korú emberből a kószálók vagy az teasarkon beszélgetők között. Így azután Robert és Avner még egy kíváncsi pillantást sem csalt ki a többiekből. Róma igazán nem gyanakvó város.

Újabb harminc perc múlva Avner látta, hogy Hans kiszáll a C-bejárat előtt parkoló autóból, az órájára néz, majd átsétál a kocsi másik oldalára, vezetőüléshez. Odahajolt az ajtóhoz, néhány másodpercig fecsegett a vonnál ülő lánnyal, majd búcsút intett neki és elindult, keresztül a téren a

Corso Trieste irányába. Anélkül, hogy akár egy pillantást vetett volna Avnerre vagy Robertre. A lány elhajtott. Steve még mindig a néhány méternyire parkoló zöld Fiatban ült, a másik lánnyal.

Nyilvánvalóan itt volt az idő, hogy felvegyék a kiindulási helyzetüket az akcióhoz. A célpontnak szemlátomást rendszeresek a szokásai. Ha a mai este tipikusnak mondható, a következő néhány percen belül hazafelé indul barátnője lakásáról, amely öt-hat háztömbnyire található innen. Mielőtt a C-bejáraton át hazamenne, minden valószínűség szerint megáll a Bar Triestében, hogy lebonyolítson egy-két rövid telefonhívást. Jóllehet, a lakásában is van telefon, Avnerék megtudták, hogy a posta már rég kikapcsolta, mert a bérlő nem fizette a számlát.

A tény, hogy Hans elküldte a kocsiját, azt jelentette, hogy ugyan magát a célpontot még nem látta, de észrevette a tér felé ballagó olasz párocskát. A lány mindkét kezével a fiú karjába csimpaszkodott. Az volt a feladatuk, hogy körülbelül egy percnyire a célpont előtt jöjjenek, amikor az hazafelé tart. A párocska tisztában volt azzal, hogy jelenlétük a Piazza Annibalianón azt jelzi: az illető, akit három napja figyelnek és követnek, közeledik. Azt azonban nem tudták, hogy ők maguk kinek jeleznek, és miért.

Hans, miután észrevette a párocskát, elfoglalta a helyét a második számú „lelécelő” kocsinál. Ez a rozzant furgon a tértől néhány száz méternyire parkolt. Kormánya mellett egy idős olasz sofőr várakozott türelmen.

Avner és Robert lassan, kényelmesen átszelte a teret. Mentek a bérház C-bejárata felé, miközben szemüket a zöld Fiaton és Steve-en tartották. Ostobaság lett volna a kelleténél tovább tartózkodni a bérház kapualjában. Addig, amíg a Steve mellett ülő lány ki nem száll a kocsiból, vagy ha egyáltalán nem száll ki, nem mennek be a kapun.

Ugyanígy nem lépnek be, ha a lány csak azért száll ki az autóból, hogy el is sétáljon. Ez lesz az utolsó jele annak, hogy az akciót el kell halasztani. Jelentheti azt, hogy a célpont nem egyedül jön, vagy azt, hogy másfelé indult. Az illető a sarok mögül fog előtűnni, Avner és Robert számára láthatatlanul. Mindaz, amit láthatnak, csak az a lány Steve Fiatjában. Tulajdonképp csak egy nagy, szőke hajkorona.

Avner érezte, hogy a gyomra összehúzódik. Rápillantott Robertre, társának arca azonban nem árult el feszültséget. Ha egyáltalán látszott rajta

valami, csak egy leheletnyi unalom volt a lebiggyesztett szája körül s szürke szemének félig leeresztett pillái mögött.

Itt az ideje, hogy a szőke lány – így vagy úgy – tegyen valamit.

Megtette. Kiszállt a kocsiból. Nem sétált el, hanem rohanni kezdett.

Rohant, kicsit esetlenül, ahogy a fiatal lányok magas sarkú cipőben futnak, az utcasarkon túl éppen megjelenő ifjú pár felé.

– *Ciao!* – kiáltotta, és mindkét kezével rácsimpaszkodott a fiú másik karjára. Nevetgélve, fecsegve, összekapaszkodva elvonultak a Bar Trieste ajtaja előtt.

Feltételezhetően egy perccel a célpont előtt.

Avner gyorsan, határozottan, mintha egész életében csak ezt akarta volna tenni, besietett az épületbe, a C-bejáraton át. Sem szóval, sem mozdulattal nem jelezte Robertnek, hogy kövesse. Kétsége sem volt afelől, hogy a másik közvetlenül mögötte jön, de ha nem, akkor is bement volna a lépcsőházba. Harcba parancsolni másokat: ez nem szokás az izraeli hadseregben. A parancsnokok egész egyszerűen odamennek, ahová, úgy gondolják, a többieknek követniük kell őket. És nagyon ritkán fordult elő, hogy aki előrement, egyedül maradt a harcmezőn.

A lépcsőházban a levegő hűvös volt és kissé nyirkos. Minden félhomályba borult, az olcsó bérházak európai hagyománya szerint. A folyosók, lépcsőházak, kapualjak lámpái a bekapcsolás után néhány perc múlva automatikusan kialszanak. Errefelé nem szeretik pazarolni az energiát.

Avner és Robert az előző nap benéztek a lépcsőházba. Csak annyi időre, hogy körülbelül lássák az alaprajzát. Megnézték a lépcsőt. Vasketrecében a régimódi liftet, amelynek ajtaját csak akkor lehetett kinyitni, ha az ember előbb a perselybe dobott egy pénzérmét. Az egyik falon a csillogó üveget, amely olyan volt, mint egy tükör. Ez most megijesztette Avnert, noha emlékeznie kellett volna, hogy ott van. Miközben szeme lassan szokta a sötétséget, hirtelen megpillantotta magát az üvegen, és a szíve majd nem megállt. Egy másodpercig azt hitte, valaki más is várakozik a lépcsőházban. A szentségit! Megijedt a saját árnyékától! Még szerencse, hogy Robert nem vette észre.

Ahogy visszanéztek a bejárathoz, látták a kint járkáló alakokat: mozgó árnyékokat a szűk nyílás másodpercnyi fényében. Egy nőt. Egy idősebb párt. Egy kutyát, amelyik megállt, visszanézett, megcsóválta a farkát, majd továbbkocogott.

Majd végül – minden kétséget kizáróan – meglátták azt az embert, akire azért vártak, hogy megöljék.

Jóllehet, a másodperc tört részéig látták – csak egy elhaladó árnyékot, kezében nagy, papír bevásárló zacskóval – de mind Avner, mind pedig Robert tudták, hogy ő az, útban, amint várható is volt, a Bar Trieste felé. Ebben a pillanatban meghallották egy autóduda tá-ti hangját. Steve jelzett a zöld Fiatból, de erre már nem volt szükség. Tudták maguktól is.

A férfi most elintézi a telefonjait. Négy, öt, talán hat perc. Tíz, ha épp valaki más használja a telefont, vagy csak kettő. A pontos időpontot nem lehet megjövendölni, de nem is fontos. Nyilvánvalóan a C-bejáraton át jön haza, egyedül.

Természetesen más emberek is bejöhetnek pontosan ugyanakkor. Vagy épp jönnek le a lépcsőn, kifelé menet. Ebben az esetben nem tesznek semmit. Mára befejezik az akciót. Elhalasztják, vagy egészen fölhagynak vele, ha a helyzet lehetőséget nyújt a célpontnak arra, hogy jól az arcukba nézzen.

És mi történik, ha épp akkor érkezik valaki, mikor ők már megkezdték azt, ami a csapat szótárában „akciónak” neveztetett? E kérdésre Avnernek nem volt jobb válasza, mint az, hogy ezt a lehetőséget el kell felejteni. A zéró kockázat tulajdonképpen csak majdnem-zéró kockázatot jelenthetett, nem abszolút nullát. Még Efraim is elismerte, hogy ilyen hadműveletben lehetetlenség-mindenre gondolni és mindennel számolni. Az igazi zéró kockázat azt jelentette volna, ha otthon maradnak, nézik a televíziót – és még akkor is a fejükre szakadhat a plafon.

A célpont belépett az ajtón.

Csakhogy – Avner alig akart hinni a szemének – egy férfi és egy nő állt mögötte, csaknem a sarkában. Ártatlan járókelők. Robert is észrevette őket. Belépni készültek a kapun, alig néhány lépésnyire a bevásárló zacskós férfi mögött. Az pedig, amint közeledett, a zsebében kotorászott, talán pénzt keresett, hogy kinyithassa a liftajtót.

Robert ekkor váratlanul megmozdult, talán a párocska miatt. Később maga sem tudta pontosan megmondani, miért – talán azt gondolta, hogy mára vége az akciónak, és kifelé indult. Mindenesetre megmoccant, és a párocska megérezte a sötétben ezt a mozdulatot, észrevette a halvány árnyékot a félhomályos lépcsőházban. Vagy csak egyszerűen meggondolták magukat és nem jöttek be az épületbe. Megálltak a kapuban, azután a férfi megrántotta a nő karját, és továbbmentek.

A papírzacskós férfi nem vett észre semmit. Csak jött a lépcsőházban a lift felé. Szilárd, ismerős léptekkel, egyáltalán nem bizonytalankodva a sötétben. Szabad kezével még mindig a kabátja zsebében kotorászott. Karcsú, sovány férfi, minden veszélyérzet nélkül. Avner egy borosüveg nyakát látta kilógni a nagy zacskóból.

Robert fölkapcsolta; lámpát.

Meglepődve a hirtelen fénytől – amely ugyan egyáltalán nem volt ragyogó – a férfi fölnézett, de nem lassított és nem is állt meg. Arca nem volt ijedt, még csak meglepett sem. Talán kicsit furcsálkodó. Szemlátomást akart menni Avner és Robert mellett. Modorával azt sugallta, hogy bármit is csinál ez a két idegen a sötét lépcsőházban, az nem az ő dolga.

Néhány lépésnyire volt tőlük, amikor Robert angolul megszólította: – Ön Wael Zwaiter?

A kérdés tulajdonképp hadműveleti formalitás volt. Abban a percben, amikor kigyúltak a fények, mindketten fölismerték a palesztin költőt, aki óta a PFSZ képviselője Rómában. Számtalan fényképének minden részletét tanulmányozták már. Fejből tudták az életrajzát. Életkor: harmincas éveinek végén. Született: Tchem városában, a Jordán folyó nyugati partján. Irodalmár, aki baloldali szellemi körökben népszerű. Nagyon szegény, vándorol az egyik szerény állásból, szerény lakásból a másikba. Jelenleg tolmácsként működik Líbia római nagykövetségén. Semmi feltűnő. Még a barátnője is egy nála idősebb asszony, kissé molett, bár jól öltözött. Olyan nő, akinek – a Moszad jól tudta – a legkedvesebb öröme, ha vakációit a Szovjetunióban töltheti. Nem mintha ez bűn volna, persze. Az sem bűn, ha az embernek van egy öccse, akit kiutasítottak Németországból a müncheni mészárlás után. Egyáltalán nem számit bűncselekménynek, ha az ember hazafias érzelmeit cikkekben és versekben mutatja ki, amint ezt Zwaiter tette. Sőt még az sem, ha az ember más hazafias arab írók műveit

népszerűsíti, olyanokét például, mint a szíriai költő Nizar Quabbani, aki eme sorokkal ünnepelte az Al Fatahot: „csak a puskagolyó, nem pedig a türelem szül új kort…” Ezek általános érzések voltak, épp olyanok, amilyeneket nem egy újbaloldali nyugati értelmiségi is kifejezett. Vagy régi baloldali. Vagy a még régibb jobboldali. Ez nem bűn.

Ráadásul Zwaiter Jasszer Arafat unokatestvére volt, jóllehet ezt akkor még a Moszad sem tudta. De hát ez sem bűn.

Az, hogy Zwaiter négyes számként jelentkezett Efraim listáján, egészen másra vezethető vissza. A Moszadnak alapos oka volt azt hinni, hogy Wael Zwaiter az európai terrorizmus egyik fő szervezője és koordinátora. A Moszad nézete szerint ő volt a felelőse annak a géprablásnak, amellyel a terrorizmus évtizede beköszöntött, amikor Rómából Algériába térítették az El Al gépét 1968-ban. Zwaiter műve volt – vagy legalábbis a Moszad így tudta – nemcsak az „Ezeregyéjszaka” modern fordítása, hanem az az 1972. augusztusi kísérlet is, amelyben egy El Al gépet akartak fölrobbantani, röviddel Rómából való fölszállása után. Az eszköz egy magnóba rejtett bomba volt; amelyet egy gyanútlan angol nő mint ajándékot vitt a fedélzetre[27]. A gép parancsnokának sikerült visszafordulnia és biztonságban letenni a repülőt Rómában. Két palesztin terroristát röviddel később letartóztattak. A következő repülő parancsnoka esetleg nem lesz ilyen szerencsés.

– Ön Wael Zwaiter?

Robert ezt mintegy mellékesen kérdezte meg, és igen udvariasan. A másodperc tört részéig Zwaiter még gyanútlannak mutatkozott, hiszen a két idegennek nem volt fegyver a kezében. „Csak akkor ránts fegyvert, ha lősz” – és nem lőhetnek addig, amíg határozottan meg nem állapították a célpont személyazonosságát. „Azonosítsátok, mintha csak a testvéretek volna – mondta Efraim, – Mutatkozzon be ő maga!”

Zwaiter majdnem bemutatkozott. Robert kérdésére szeme megvillant, feje megkezdte az igenlő bólintás vonalát. Ekkor azonban valami, tán előérzet, tán gyanú, megállította. A biccentést nem fejezte be. Később Avner gyakran tűnődött, miből döbbent rá abban a századmásodpercben a halálos veszélyre.

– Nem! Nem én vagyok!

Avner és Robert egyszerre mozdultak. Fél lépés hátra a jobb lábbal, térdek behajolnak, harci tartás: ahogy a mesterlövészek szokták. Jobb kéz szorosan a test mellett, félresöpri a kabátot, ujjak rátapadnak a pisztoly markolatára. Bal kezet le, rövid félkörben át a jobb fölött, amely épp a Berettát rántja elő. A zárat hátrahúzni, majd visszaengedni. Felhúzni a kakast és az ütőszöget, az első lövedéket a tárból a csőbe engedni.

Mindezt kevesebb mint egy másodperc alatt. Ahogy milliószor elpróbálták a jó öreg Popeye számára.

Egy másodperc marad az ellenségnek, hogy előbb lőhessen. Ha például a bevásárló zacskó mögött egy pisztoly van a kezében. S a pisztoly csövében már ott a golyó. A Moszad egy másodpercet odaad a zéró kockázat érdekében. Hogy sose legyen fegyver a kezedben, hogy sose legyen a csőben lövedék. Egészen addig, míg használni nem akarod. Akkor azután nincs több figyelmeztetés, nincs több várakozás. „Ha előhúzod a fegyvert, lősz”, ahogy a vén tengerészgyalogos mondta.

„És ha lősz, akkor ölsz!”

Wael Zwaiter kezében nem volt fegyver. Ha a háttér-információ igaz, nem is hord magánál. Se testőre, se fegyvere. Biztonsága érdekében Zwaiter egyedül az álcázásra hagyatkozott. A fillértelen költő. Egy ártalmatlan értelmiségi. Hazátlan hazafi. Hazátlan, emigráns tolmács, némi természetes rokonszenvvel népének ügye iránt. Egy ember, aki még a telefonszámláját sem tudja kifizetni. Aki egy papír bevásárlószatyorban cipeli haza a vacsoráját.

És mi van, ha tényleg ez minden?

Egy fegyvertelen férfi, aki azt állit ja: – Nem! Átöleli a bevásárló szatyrot, benne egy üveg borral. Egy férfi, aki úgy néz, ahogy bárki más ne egy ilyen pillanatban. – Megdermedve a rémülettől, míg a szeme mind tágabbra és tágabbra nyílik. Mi van, ha valaki odahaza tévedett?

Nem volnánk pontosak, ha azt mondanánk, hogy e gondolatok tényleg átsuhantak Avner agyán a következő másodpercben. Azt sem tudhatta, mire gondol most Robert. Később sosem beszéltek erről. Egy dolog azonban, bizonyos: újabb teljes másodpercig nem történt semmi.

Az első másodperc – megbizonyosodni mindenről, mielőtt fegyvert rántunk – előírásszerű volt. Utána azonban mindkettőjüknek kezében ott

volt már a Beretta, és egy teljes másodpercig mégsem történt semmi. Ennek már nem volt köze a kiképzéshez: ez elpróbálatlan szünet volt. Egy másodpercnyi némaság az éppen megtöretni készülő parancsolat, a „Ne ölj!” tiszteletére. „Hogyan képezzünk ki profi gyilkosokat – kérdezte Efraim a célpont elintézésére?”

Avner később úgy gondolta, egyszerűen mindketten abban reménykedtek, hogy a másik lő elsőnek.

Zwaiter megmozdult. Kezdett hátat fordítani.

Avner és Robert egyszerre húzták meg a ravaszt. Kétszer. Mint mindig a testre, a legnagyobb célpontra célozva. Térdek megroggyantva, bal – az egyensúly végett – kinyújtva, mint a vívóké, noha a Beretta alig rúgott vissza. Kétszer, ismét kétszer, majd még kétszer; a pisztollyal követve a vonalat, ahogy Zwaiter teste a földre rogyott. Avner nem emlékezett, vajon eltört-e a borosüveg a szatyorban, de lelki szemeivel még évekig látta a földön szétguruló zsemléket.

A ritmusuk nem volt tökéletesen összehangolva. Robert gyorsabban adta le a maga lövéseit, így az utolsó két töltényt Avner már egyedül lőtte ki. Ezt rövid szünet követte. Majd Robert újra lőtt. Kétszer.

Zwaiter ekkor már mozdulatlanul feküdt a földön.

Ha egyikük sem tévesztett célt – négy-öt lépésről elég valószínűtlen lett volna – tizennégy golyó volt a palesztin testében. A Beretta tárát nyolc lövedékre tervezték, de Avner és Robert mindig belepréseltek még két extra golyót. Ez teljesen veszélytelen volt a Berettánál, különösen, ha az ember nem tartotta a tár rugóját napokig lenyomva. Avner hatszor lőtt, így hát még négy golyó maradt a tárban. Robert tára valószínűleg már csak két lövedéket tartalmazott.

Avner látta, amint Robert valami megmagyarázhatatlan okból lehajol.

Először azt gondolta, Zwaiter testét akarja megnézni. Robert azonban szedegetni kezdte a pisztolyból kiesett töltényhüvelyeket. Ennek semmi értelme nem volt, amint ezt tudnia kellett volna. Jóllehet, csaknem bénának érezte magát a feszültségtől, amikor meglátta a másiknak ezt a zavarodott cselekedetét, a látvány viszonylag megnyugtatta Avnert. – Hagyd! – sziszegte, amint pisztolyát vissza dugta az övébe és gyors léptekkel megindult a kijárat felé. Visszatekintve látta, hogy Robert fölegyenesedik és

követi. Részegnek látszott. Megpróbálta övébe rejteni a pisztolyát, végül azonban csak a zakója alá dugta.

A C-bejáraton át kisiettek a térre. Mögöttük a lépcsőházban még mindig égtek a lámpák. Tehát kevesebb mint három perc telt el azóta, hogy Zwaiter belépett az épületbe – talán még kettő sem.

A zöld Fiat felé mentek, és ahogy közeledtek, egyre gyorsították a lépteiket. Avner, miközben tekintetét az alig húsz méternyire parkoló autóra meresztette, bénultságában nem észlelte, találkoztak-e emberekkel a járdán. A Fiat orra kifelé, a körforgalom felé állt, de biztos volt abban, hogy Steve figyeli őket a visszapillantó tükörből. Minél közelebb kerültek a kocsihoz, annál gyorsabban haladtak. Az utolsó két lépést már futva tette meg. Anélkül, hogy akarták volna. Avner föltépte a hátsó ajtót, és hagyta, hogy Robert bevesse magát előtte az ülésre.

Steve hátrafordult.

– Mi történt? – kérdezte aggodalmasan, ahogy Avner bevágta az ajtót. – Miért nem csináltátok meg?

Hihetetlen! A lépcsőházban a két Beretta halk pukkanása olyan hangosnak hallatszott, hogy Avnernek meggyőződése volt: az emberek még a Föld túloldalán is hallják. Aggódott is emiatt: nem értette, hogy a máskor halk, fojtott pukkanás miért hallatszik most úgy, mintha a pokol tört volna a Földre. Most meg kiderül, hogy Steve, aki alig néhány méternyire Várakozott, és kétségtelenül erősen hallgatódzott, nem hallott semmit.

– Megcsináltuk – felelte Avner. – Gyerünk!

A Fiat kilőtt. Valósággal „fejest ugrott” a Piazza Annibaliano forgalmába, vad fékezésre kényszerítve az utánuk jövő kocsit. Az megpördült a tengelye körül. Ki tudja, hogy úszták meg az összeütközést. Avner szinte hallotta a fémes csattanást, az ütközés zaját, és meglepődött, amikor ez mégsem következett be. A következő néhány száz méterük a Corso Triestén ködös kábulatban telt el.[28]

Hans ezzel szemben teljesen nyugodtan várakozott rájuk. Amikor a furgon mögé húztak, intett az olasz sofőrnek, hogy menjen előrébb és adjon helyet Steve-nek. Kinyitotta nekik a furgon ajtaját, miközben a szemét Piazza Annibaliano felől jövő forgalomra szögezte. Semmi sem mutatta, hogy üldöznék őket.

– Minden megvan? – kérdezte Avner Robertet, amint a furgonba másztak. Robert bólintott, de kissé bizonytalanul. Már elrakta a Berettát, még mindig a zsebeit tapogatta, mintha valamit keresne. Avner úgy döntött, hogy hagyja a csudába, akármit is veszített el Robert. Carl, aki körülbelül most ért a tett színhelyére, majd megoldja. Ez a dolga.[29]

Egyikük sem szólt ezután. Az idős olasz nyugodt tempóban vezetett, fogalma sem volt arról – csakúgy, mint a többi olasznak –, hogy kit szállít és miért. A furgon hátsó részében néhány kerti szerszám csörömpölt, a szélvédőn pedig egy Madonna-szobor himbálódzott. Amikor Avner, Steve és Robert a kocsiba ugrott, az olasz még csak rájuk sem nézett.

Húsz perccel később a furgon behajtott egy kőfaragó udvarába, valahol Róma déli részén. Amint a kocsi megállt, Avner érezte, hogy ismét elfogja a feszültség. Robert és ő még a zöld Fiat belsejében friss tárat nyomott a Berettába. Hans és Steve is föl volt fegyverezve. Ennek ellenére-kicsit aggódott. Most kerültek az akció legérzékenyebb szakaszába amikor teljesen mások kezében voltak. Olyanokéban, akikről semmit sem tudtak, legfeljebb csak azt, hogy nem a saját embereik.

A furgon elhajtott, otthagyva őket a lágy, homokos talajú kertben, a félig kifaragott sírkövek között. Kissé odébb, a nyílt téren két Fiat parkolt más mellett. A második Fiat pilótája cigarettázott. Látták a cigaretta rubin ragyogását a sötétben.

Ahogy az autókat megközelítették, a csapat tagjai ösztönszerűen széthúzódtak, mintha csatába indulnának. Avner, miközben öt méternyire Hans mellett lépdelt, arra gondolt, hogy a „zéró kockázat” tulajdonképpen egy vicc. Legalábbis most, e pillanatban.

Másrészt viszont elvégezték az első munkát!

A kis Fiatok motorja fölberregett: Steve és Robert már be is szálltak az elsőbe. A második sofőrje elnyomta a cigarettáját, és kinyitotta az ajtót Avnernek és Hansnak. Akármi is történjék, nem itt és nem most fog megtörténni.

A város határán kívül a két autó délnek fordult, Nápoly irányába. Avner észrevette, hogy nem az autópályán, az Autostrada del Solén mennek, hanem egy kisebb, másodrendű úton, amely a Földközi-tenger partja

mentén haladt. Még egy útjelzést is észrevett. A 148-as úton voltak, útban egy Latina nevű kisváros felé.

Egy ideig sem Hans, sem Avner nem szólt. Avner buzgón figyelte a fényeket a visszapillantó tükörben, ellenőrizve, hogy a másik Fiat közvetlenül mögöttük jön-e. Végül Hans törte meg a csendet.

– Nos, hát ez eddig egy – mondta héberül. – Merő kíváncsiságból: nem szeretnéd tudni, mibe került?

Avner agyán átfutott, hogy még sosem látta ilyen nagyon ceruzaszerűnek Hanst.

– Plusz-mínusz néhány fillér – mondta Hans –, de ez az egész 350 ezer dollárt kóstált.

6. A „*LE GROUP*”

A Latina külvárosában levő csendes tanya tökéletesen megfelelt arra, hogy hány napig ott ücsörögjenek és törjék a fejüket. A késő októberi ég csaknem felhőtlen volt. A hátsó udvar kajszibarackfái között sétálva Avner érezte a tenger illatát. Ha egy kicsit odébb ment, láthatta is a vizet, de a házat nem volt biztonságos elhagyni. Latina nem Róma. Az ilyen kis helyen könnyen nem kívánt figyelem veszi körül az idegent.

Az összeg, amit Hans a kocsiban említett, nem lepte meg. Az emberölésről már kiderült, hogy nem olcsó mulatság. Megpróbálta felidézni, hova ment el a pénz. Erről eszébe jutottak az elmúlt három hét eseményei.

Arra még jól emlékezett, mi történt az első 50 ezer dollárral. Andreas zsebébe vándorolt. Egyetlen, szép kerek összegben. Tulajdonképpen semmi lényegesért. Legalábbis akkor.

*

Első genfi napjaik során Avner és partnerei még el sem tudták képzelni, hogyan kezdik majd az akciót. Nagyon jó volt, hogy Efraim szerint tökéletesen önállóak lesznek Valamennyien egyetértettek abban, hogy hagyják csak őket magukra, ne pedig valami őrült vadkacsavadászatra kelljen menniük, olyasmire, amit a tel-avivi főnökség álmodott meg rémálmaiban. Nem szabad, hogy megterhelje őket a bürokrácia, a sokféle, ellentétes utal.

Elméletben ez nagyszerű.

Gyakorlatban viszont búskomoran ültek – legalábbis az első két napon – a genfi kávéházakban, vajazva a ropogós svájci zsemléket, és hallgatták, hogyan veri a monoton eső a háztetőt. A legrosszabb Avner számára az volt, hogy a többiek rá, a vezérre vártak, hogy megszólaljon. Ő meg egészen tudta, hol is kezdje.

Végül a célpontok listájáról beszélt. Egyáltalán: mit tudnak a tizenegy terrorista vezérről, akik az Efraim által emlegetett sárkány tizenegy fejét képviselik? A listát a Moszad szempontjából fontossági sorrendben

állították össze, így Avner és Carl is meglepődött, hogy dr. Wadi Haddadot a kevésbé fontos helyen találják, holott ő volt a legmegátalkodottabb terrorista. Természetesen senki sem várta a csapattól, hogy a lista sorrendjében induljanak a célpontok után. Semmi értelme sem volt annak, hogy hónapokig üldözzenek egy terroristát, miközben hármat vagy négyet elszalasztanak az orruk előtt.

A listát másféle módon is föl lehetett osztani. Az 1, 2, 6, 7, 8, 10, 11-es számokat Avner és munkatársai az általuk kedvelt félkatonai szlengben „kemény” célpontnak nevezték Salameh, Abu Daoud, Nasszer, Adwan, Najjer, al-Chir és dr. Haddad nyílt, elismert, fölfegyverzett forradalmi vezetők és szervezők voltak, akikről mindent tudni lehetett – kivéve, hogy éppen hol tartózkodnak egy adott időben. Fegyver van náluk, testőrök hadainak védelme alatt vannak, még akkor is, ha inkognitóban utaznak. Nyilvánvalóan minden elővigyázatossági intézkedést megtesznek, nehogy észrevegye és kelepcébe csalja őket az izraeli ellenség, vagy éppen a „forradalmi harc” más, rivális frakciójához tartozó harcostársaik. Éberek, mindig biztonságos helyen tartózkodnak, utazási terveiket folyvást változtatják. Akad közülük olyan is, aki sosem alszik kétszer ugyanabban a házban.

A 3, 4, 5, és 9-es számúak „puha” célpontok. Wael Zwaiter Rómában, Hamshari, al-Kubaisi és még Boudia is leginkább csak a saját álcázására számíthat védelem gyanánt. Egyikük sem rejtette el a palesztin ügy iránti rokonszenvét – ugyanakkor senki sem sejtette róluk, hogy terroristák. Nyíltan éltek nyugat-európai városokban, és aki nem tudta, csak azt látta, hogy politikai meggyőződésük oktatási, kulturális vagy diplomáciai oldalával foglalkoznak. Ha akadt egy második, titkos énjük is, ez csak életük felét töltötte ki. Miközben a francia, német vagy olasz rendőrség vadul kereste az ismert terroristákat, fegyver- vagy robbanóanyag-csempészeket, ha másért nem, hogy kiutasítsa őket –, rájuk nem gyanakodott. Bizonyos célok érdekében cikkeket írni vagy információs központokat fönntartani nem bűncselekmény egy nyugati demokráciában. Sőt az ilyen terrorista békésen pihenhet abban a hitben, hogy az izraeliek maguk sem tekintik a Palesztin Felszabadítási Szervezet politikai támogatását olyan tevékenységnek, amit fizikailag kell megtorolni. Legalábbis, amíg ők is azt gondolják, hogy az illető csak ennyit tesz.

– Az ember nem lő le valakit csupán csak azért – magyarázta nem rég Efraim –, mert az illető úgy gondolja, hogy a palesztinoknak hazára van szükségük. A fenébe is, még én is azt gondolom, hogy a palesztinoknak hazára van szükségük! Ha lelövöd őket, azért lövöd le, mert iskolás gyerekeket robbantanak föl vagy olimpikon atlétákat gyilkolnak meg!

A fenti okokból a „puha” célpontok kevesebb óvintézkedést tettek, sőt az egyiknek még a jelenlegi párizsi lakcíme is benne volt az életrajzi adataiban. Ez persze nem jelenti azt, hogy a csapat minden előkészület nélkül lemészárolja őket. Épp ellenkezőleg: az előkészítés, majd pedig különösen a menekülés igen nehéz dolog, bármilyen „puha” is a kiválasztott áldozat. Hatalmasak a „hadtáp” és az utánpótlás problémái.

Ennek ellenére a „puha” célpontok mégiscsak könnyebbek. Legalábbis könnyebben megtalálhatók. És ha megtalálták, nem kell vad harcok árán, egy egész erődön átverekedniük magukat, hogy elkaphassák az illetőt.

A „puháknál” ráadásul kisebb annak a veszélye, hogy összetévesztik őket valaki mással. A kemény célpontokkal ellentétben azok a terroristák akik jól működő, állandó fedőazonossággal dolgoznak, nem látnak okot arra, hogy további elővigyázatossággal, hamis névvel vagy rejtőzködéssel fárasszák magukat. Bármikor hagyják, hogy lefényképezzék őket, sőt az ajtójukon nemegyszer ott a névtáblájuk. Rákérdezésre alighanem meg is mondják a nevüket. Nem lehet eltéveszteni őket. Hacsak nem odahaza, a Moszad vezérkaránál követték el a tévedést, és az illetők pontosan azok akiknek látszanak. Nem pedig álcázott terroristák.[30]

Még egy oka akadt annak, hogy elsőnek „puha” célpontot kell választani. Az időtényező. A müncheni mészárlás szeptember elején történt. A kemény célpontok most alighanem jó néhány hónapig nem bújnak elő, akkorra pedig a világ már, elfeledkezett az olimpiai atléták legyilkolásáról. Ha pedig a csapat elvéti az első terroristát, a többiek további hónapokig bújnak elő. Addigra nemcsak a közvélemény, hanem maguk a *mehablim*, a terroristák sem jönnek rá a kapcsolatra a merénylet és München között egy-egy gyilkosság akár oktalannak is látszhat. Avner nem ismerte Byron megjegyzését arról, hogy a bosszú olyan étel, amit legjobb hidegen enni. Ha pedig ismerté volna, nem értett volna vele egyet.

– A fenébe az egésszel! – mondta a többieknek a második esős nap vége felé. – Felejtsük el Genfet! Túl csöndes! Kapcsolataink sincsenek.

Legyen a főhadiszállásunk Frankfurt! Először is oszoljunk szét! Nyissunk számlákat, tudjunk meg híreket, mindenki azon a helyen, amelyet a legjobban ismer! Steve, te menj Amszterdamba, Carl nyilvánvalóan Rómába! Hans Párizsba, Robert Brüsszelbe! Öt nap múlva találkozunk Frankfurtban. Kapjuk el az első *mehabelt* két héten belül!

Kissé rögtönzöttnek hangzott, amit mondott, de volt benne logika. Nyilvánvalóan szükségük van bankszámlákra, kapcsolatokra, titkos postaládákra, biztonságos házakra a nagyobb európai városokban. Bármelyik célpont fölbukkanhat: egyik nap az egyikben, másnap a másikban. Ezenkívül nekik maguknak is szükségük van menekülési útvonalakra. Előkészített búvóhelyekre arra az esetre, ha sikerül valakit elintézniük. Ideális helyzetben új útlevelek, új személyazonosságok várnak rájuk a különböző európai városokban, továbbá elegendő pénz ahhoz, hogy néhány hétig kitartsanak. Egy-egy támadás után, amikor elhagyják az országot, sosem használják ugyanazt a személyazonosságot, amellyel bejöttek. Sosem lesz náluk fegyver, amikor átkelnek egy határon. Vagy legalábbis sosem szabadna hogy legyen – ha jól fölkészültek. Még az sem szabad, hogy egyszerre két útlevél legyen náluk.

Róma hazai pályát jelentett Carlnak; Párizs Hansnak; Amszterdam pedig Steve-nek. Régi informátoraik (és éppúgy, mint a rendőrségi munkában, az információk négyötöde elégedetlen vagy pénzsóvár besúgóktól bárhol fölszedhetnek valami hírt az egyik vagy másik célpontról. Ami Robert úticélját illeti, Brüsszel még mindig a világ egyik legnagyobb központja, ahol az illegális robbanóanyagokat és fegyvereket lehet vásárolni, Avner nem sokat konyított a technikai részletekhez – ez Robert területe volt –, de köztudott, hogy a megfelelő, kapcsolatokkal és a megfelelő mennyiségű pénzzel némelyik belga kereskedőtől szabályos arzenált szedhetsz össze. Sőt ha akarod, le is szállítja neked, akárhová Nyugat-Európába. Talán még azon túl is.[31]

Miután munkatársai elmentek, Avner lebonyolította az ötvenezer dolláros telefonhívást Andreasszal, egy genfi kávézó melletti nyilvános fülkéből.

Ezt a telefont a hatodik érzéke parancsolta. Aztán meg emlékezett valamire, amit Efraim mondott. Valamire, ami azóta is az agyában motoszkált. Hogy kapcsolódjanak be a terroristák saját hálózatába. „Két

legyet egy csapásra!” Végül is Avner és csapata most egy kicsiny, elszigetelt sejt, akárcsak számos más, hasonló csoport a nemzetközi terror alvilágában. Hivatalos kapcsolatuk egyetlen kormánnyal sincs. Nem köti őket egyetlen titkosszolgálat eljárási szabályzata sem. Maguk vannak. Egy ország érdekében dolgoznak – és tulajdonképp mégsem.

E tekintetben némiképp hasonlított a szemre spontán, fegyveres anarchisták bandáihoz, amelyek Uruguaytól Nyugat-Németországig mindenütt fölbukkantak a viharos hatvanas évek, a kábítószer-kultúrás–vietnámi háború ellenes–környezetvédő–feminista–újbaloldali mozgalmak nyomában. E terroristák végül is valamennyien egyetlen országnak dolgoztak: a Szovjetuniónak.[32] 1972-ben azonban még kevesen jöttek rá erre.

A nyugati demokráciák legtöbb liberális kommentátora és politikusa számos okból nem volt hajlandó megvizsgálni a szovjet kapcsolat lehetőségét, egészen a hetvenes évek végéig. Először is, a hatvanas évek közhangulata hatalmas és – bizonyos esetekben – nem érdemtelen rokonszenvet keltett több olyan ügy és eszme iránt, amit a terroristák hirdettek. Noha a nyugati közvélemény elsöprő többsége nem rokonszenvezett a terrorista módszerekkel vagy „taktikákkal”, amelyek gyilkosságot, rablást, gépeltérítést és emberrablást jelentettek, az erőszakos fanatikusokat igen sokan csak kissé ingatag, éretlen személyiségeknek látták, akiket a *Zeitgeist*, (a korszellem) juttatott el eme sajnálatos szélsőségekig.

Másodszor: hivatalos nyilatkozataiban a Szovjetunió mindig iparkodott elítélni, vagy legalábbis nem megtapsolni a terrorizmus megnyilvánulásait. Gromiko külügyminiszter, amikor az Egyesült Nemzetek közgyűlésén beszélt, úgy találta, hogy „lehetetlen megbocsátani bizonyos palesztin elemek terrorista cselekményeit, amelyek a tragikus müncheni eseményekhez vezettek”.[33]

A szovjetológia szakértői némi okkal mutathatnak rá az anarchisták és az ortodox kommunisták között mindig meglevő szakadékra, arra, hogy az utóbbiak az előbbieket mindig „kispolgári romantikusoknak” tekintették, akik „objektíven nézve” csak hátráltatják a proletariátus végső győzelmét. Másfelől időnként egy-egy terroristacsoport is nyilvánosságra hozta, hogy

éppúgy ellenzi a „szovjet imperializmust”, mint a „nyugati neokolonializmust”, jóllehet, szovjetellenes érzelmeik ellenére nagyon is óvakodtak szavaikat tettekkel megerősíteni.[34]

Harmadszor: az Európában, Amerikában, a harmadik világban és a Közel-Keleten gomba módra szaporodó terroristacsoportok a zavaros, ellentmondásokkal teli filozófiáknak olyan kaotikus, összefüggéstelen kotyvalékát mutatták, hogy lehetetlen volt egyetlen, összefüggő politika vagy terv megnyilvánulásának látni őket. Némelyik csoport vallási fanatikus volt; mások szélsőséges nacionalisták; ismét mások marxisták vagy kvázimarxisták (mindenféle színárnyalatban); a következők meg egyszerűen „tekintélyelv-” vagy „imperializmus-ellenesek” – noha aktívan sosem tiltakoztak a kommunista országok nem csekély tekintélyelvűsége vagy imperializmusa ellen. Még azok a csoportok is, amelyek magukat „kommunistának” nevezték, olyan ideákban hittek, amelyeket a Szovjetunión belül bizonnyal azonmód „baloldali elhajlónak” minősítettek volna, hitvallóik pedig hamarosan egy elmeklinikán vagy még rosszabb helyen találták volna magukat. Mi több: e csoportok az egymás közti ideológiai különbségeket nagyon is komolyan vették, és legalább annyi időt fordítottak egymás kizárására, lelövöldözésére vagy fölrobbantására, mint a nyugati emberek és kormányok terrorizálására.

A szovjet tömb és – eleinte – Kína kommunista vezetői, akik elindították, kiképezték, fölfegyverezték és részben pénzelték a terroristákat, nem foglalkoztak tevékenységük napi részleteivel. Senki sem kérte, hogy bizonyítsák ortodox kommunistaságukat. Kivételek voltak: nem kellett tartaniuk magukat a pártvonalhoz. A szovjet állambiztonsági szervek szemében a terroristák funkciója abból állt, hogy megzavarják és destabilizálják a nyugati demokráciákat, s a Kreml számára közömbös volt, milyen eszközökkel, milyen alapon, milyen elvekkel érik el ezt. Egyetlen dolog számított: szélsőséges támadó szellemük, amellyel a demokratikus kormányzatokat arra provokálták, hogy hasonlóképp kegyetlen módon üssenek vissza. E csoportok szinte arra születtek, hogy meginvitálják, ténylegesen létrehozzák az elnyomást, amely ellen állítólag küzdöttek, és hogy milyen vallási ideákra, nemzeti fölszabadítási eszmékre, társadalmi vagy faji igazságról szóló nézetekre alapozták erőszakos cselekedeteiket, teljesen mindegy volt a KGB számára.[35] Lényegtelen volt az is, hogy

elveik egyszerűen csak nevetségesek-e, vagy akad bennük valami igazság, a valóságnak bármekkora alapja.

Maguk a terroristák – az alacsony beosztásban levők semmiképp, de néha még a tisztek sem – gyakran nem ismerték, milyen mértékben használják fel őket mint a szovjet politika eszközét. Sőt meglehetősen ironikusan gyakran olyan illúzióba ringatták magukat, hogy ők használják a Szovjetuniót saját céljaikra. E megközelítés zsenialitása abban rejlett, hogy Szovjetunió képes volt súlyos, alapvető sérelmeket okozni a liberális demokráciáknak – egyes országokban, például Törökországban vagy a Franco utáni Spanyolországban, megakadályozni vagy meglassítani a demokratikus kormányzás létrejöttét – miközben hivatalosan mosta kezeit, s tagadott minden részvételt. Ugyanazokat a kezeket, amelyekkel a *détente*, enyhülés olajágát nyújtotta.

Valószínűleg ebben rejlett a végső oka annak, hogy a Nyugat a hetvenes években mindvégig nem volt hajlandó elismerni a Szovjetunió szerepét a nemzetközi terrorizmusban. Még akkor sem, amikor a tények többsége már közismert volt.[36] A nukleáris fegyverek korszakában sok állam számára okosabbnak látszott nem himbálni a közös csónakot kis ügyek miatt. Igazából a terrorizmus nem volt „olyan nagy” probléma; egy diplomata, gyáriparos, újságíró vagy repülőgép utas nem olyan nagy ár, hogy veszélyeztessük* a kelet-nyugati kapcsolatokat, az enyhülést vagy a Helsinki-szerződést. Különösen, mert a Szovjetunió elég udvarias és diplomatikus volt ahhoz, hogy a terrorizmust csak közvetítőkön támogassa: a kiképzők többsége kubai vagy palesztin; a kiképző táborok legtöbbje Csehszlovákiában vagy Dél-Jemenben volt; a fegyverek nagy részét Kelet-Németországban gyártották és onnan szállították hajón; az értekezleteket leginkább a bolgár fővárosban, Szófiában tartották, nem pedig Moszkvában. Ennek oka nem egyszerűen az volt, amit a legtöbb, különben jól tájékozott ember gondolt, hogy a Szovjetunió távol akarja tartani magát ettől az utcai, véres üzlettől. A Kremlnek nem állt szándékában, hogy becsapja a közvéleményt, még kevésbé a kormányzati vezetőket vagy a nyugati kémelhárító szervezeteket – a terror nem igazán terror, ha a forrása nem látszik kristálytisztán –, csak egyszerűen lehetővé tette számukra, hogy ha akarják, behunyhassák a szemüket. Kitűnő próbája volt ez akaraterejüknek. Tökéletes módszer, hogy gorombasággal tetézzék a sértést, demoralizálják és megszégyenítsék a nyugati politikusokat. Hogy arra kényszerítsék az

egyik nagykövetet, csókolja meg azt a kezet, amely lelőtte a másik nagykövetet. S ezt tenni folyamatosan mindaddig, amíg a nagy nyugati demokráciák minden bizalmukat elveszítik értékeikben és erejükben.

Természetesen nem a szovjetek találták föl vagy hozták létre a világ minden baját és feszültségét[37], csak egyszerűen felismerték és kiaknázták ezeket. Nem hagytak rühöt vakaratlanul. Nem engedtek sebet begyógyulni, ha elüszkösíthették. Ha valahol konfliktus kezdődött, háborúvá változtatták, ha emberek fegyvert fogtak egy ügyért – akár tiszteletreméltó, akár nem egészen tiszteletreméltó ügyért – megvárták, míg előbukkan egy fanatikus, aki szélsőséges állást foglal el a kérdésben, majd ezt kezdték támogatni. Ha egy sem bukkant elő magától, alkottak egyet. A KGB úgy számolt, hogy ha megfelelő számú erőszakos szélsőségest képez ki és támogat, utána már mindenféle részletes utasítás vagy felügyelet nélkül szabadjára engedheti őket. Bizonyosan bekövetkezik a káosz!

1972-ben azonban ez még nem volt köztudott. Azok, akiknek a felderítési adatok a birtokába jutottak, már erősen gyanakodtak, mi folyik valójában, és gyűjtötték a bizonyítékokat. Néha le is járatták magukat, ha túl korán szólaltak meg.[38] Mások, mint Avner, kevés titkos információval, de sok gyakorlattal és józan ésszel mindenképpen gyanakodtak. Anélkül, hogy ismerte volna a híres kérdést: *Cui bono?,* Avner nagyon hamar föltette magának. Kinek áll érdekében? Pompásan zavaros a víz körös-körül: valaki biztosan hozzálát egy kis halászathoz.

Ha pedig így van, akkor miért ne halászgatna Avner is egy kicsit? Mi több, ugyanabban a vízben.

Frankfurtban Yvonne, Andreas barátnője vette föl a telefont. Ő volt az a gyanakvó lány, akivel évekkel ezelőtt beszélt, amikor először hívta Andreast. De Yvonne már rég abbahagyta a gyanakvást. Egyszer még vacsorát is főzött Avnernek. Ragyogóan csinos, barna lány volt, hatalmas zöld szemekkel – Avner kicsit irigyelte is Andreast érte. Yvonne négy-öt centivel magasabb volt mindkettőjüknél.

Avner elhatározta, hogy úgy rögtönöz, ahogy a helyzet hozza.

– Figyelj Yvonne! Svájcból telefonálok! Andreas ott van? Egy… Egy kicsit bajban vagyok…

A vonal másik oldalán rövid hallgatás.

– Pillanat! – mondta Yvonne. – Ne tedd le! Rögtön megkeresem.

Andreas vagy egy perccel később vette át a kagylót, levegő után kapkodva: – Bocsánat, de épp elindultam hazulról. Mi van?

– Alighanem bajban vagyok – válaszolta Avner, azután várt. Hatodik érzéke azt súgta, minél kevesebbet mond, annál jobb.

– Ide akarsz jönni?

– Hát éppen ez az! Ha odamegyek, az azt jelenti: sikerült elhagynom ezt az országot! – Mélyet lélegzett, mintha folytatni akarná, közben pedig várta, hogy barátja félbeszakítsa.

Amit az meg is tett. – Oké, ne beszélj erről a telefonban! Van elég pénzed?

– Van – válaszolta Avner. Bejön a dolog! – Másom sincs, csak pénz. Bőviben vagyok.

– Zürichben vagy? – kérdezte Andreas. – Különben nem érdekes, menj Zürichbe, akárhol is vagy! Hívj föl egy Lenzlinger nevű embert![39] – betűzte a nevet és megadta a telefonszámot is. – Mondd neki, hogy én küldtelek hozzá! Segíteni fog! – Andreas ismét elhallgatott, majd megkérdezte: – Amikor azt mondtad, hogy bőviben vagy a pénznek, úgy értetd, hogy *igazán* bőviben vagy a pénznek?

– Zsákszámra. Emiatt ne aggódj! És kösz. Majd jelentkezem.

Helyére rakta a telefonkagylót, mielőtt Andreas újabb kérdéseket tehetett volna föl.

Még aznap fölhívta azt a bizonyos telefonszámot, majd vonaton Zürichbe ment. A pályaudvaron egyenruhás sofőr várta, és húsz perccel később besétált egy szép villa kapuján, egy csöndes, drága kertvárosban. A házat alacsony kőfal vette körül, a közepén kovácsoltvas kapuval, amely fölé két óriási szomorúfűz vetett árnyékot.

Lenzlingernek volt egy ocelotja. Avner csak onnan tudta, hogy az, mert megkérdezte Lenzlingertől, mihelyt magához tért afölötti rémületéből, érkezésekor egy leopárdszerű állat emeli fel a fejét a dolgozószoba szőnyegén.

– Ó! Teljesen ártalmatlan! – mondta Lenzlinger mosolyogva. Alacsony emberke volt, kicsi a keze, és kicsi a szeme. Elegáns, faborítású dolgozószobájának egyik falát a padlótól a mennyezetig afrikai maszkok és fegyverek borították. Lehet, hogy az ocelotja ártalmatlan, gondolta Avner, de maga Lenzlinger aligha. Ezer dollárt kért minden egyes 22-es Berettáért, meg a hozzájuk való három tárért. Útlevelenként két-háromezer dollárt számolt föl, attól függően, melyik ország bocsátotta ki. Mindkét nap alatt szállítja, ígérte.

1972-ben ez elég nagy összeg volt, még feketepiaci árakon is. Avner azonban minden morgás nélkül fizetett.

Nem volt szüksége a hét fegyverre és az öt útlevélre, amit vásárolt, de ártani nem árt, ha ott pihennek egy genfi széfben. A lényeg, hogy létrejött az első kapcsolat. Iratokat és fegyvereket vásárolt, órákkal azután, hogy az első telefonhívást elindította, és mindez alig volt nehezebb, mintha az élelmiszer-áruházba ment volna tojásért. Mégpedig a terroristák egyik saját ellátójától vásárolt!

A vételár felét készpénzben tette le, és úgy intézkedett, hogy az árut a genfi Place Kléberg melletti cukrászdába hozzák, két nap múlva. Azért ilyen hosszú határidőre kérte, mert azt akarta, hogy Lenzlingernek legyen ideje mindent elmondani Andreasnak. Ebbe a világba nem elsősorban kapcsolatokkal, barátságokkal vagy ravasz mesékkel lehet bejutni. Igazi üzletet csinálni – ez a szükséges első lépés, amelyet majd az összes többi követ.

Avner elhatározta, hogy nem főz ki előre semmiféle magyarázatot, amikor három nappal később fölhívta Andreast a frankfurti repülőtérről Mindig gyorsabban gondolkodott, ha rögtönözhetett. Lenzlinger már biztosan elmondta Andreasnak, hogy a barátja kért bizonyos dolgokat, és könnyedén kiköhögött értük csaknem húszezer dollárt, készpénzben. Ez bizonyára arra késztette Andreast, hogy azóta kiokoskodjon valamiféle történetet magában arról, mit is csinálhatott Avner. Ha ez a történet használható lesz a további szándékaihoz, ő szívesen belemegy.

– Lenzlinger mondja – közölte aznap este Andreas, a kávéscsészéjével játszva –, hogy valami kisebb hadsereget szervezel.

Avner nevetett. Yvonne ismét vacsorát készített nekik – ínyencfalatokat váratlan vendég módra, közölte –, és éppen most takarította el az edényeket.

A szoborszerűen szép testű, zöld szemű lány valahogy nem illett ebbe az egyszobás lakásba, amelyben csak néhány skandináv típusú fabútor állt. Az ajtó mellett két bőrönd pihent. Avner, amikor először belépett, megpróbálta megmozdítani az egyiket a lábával; nyilvánvalóan teli volt, készen egy esetleges gyors menekülésre. A hely nemcsak Yvonne-nal állt kiáltó ellentétben (aki sokkal inkább egy olyan villába való lett volna, mint amilyen Lenzlingeré), de Andreas gyermekkori otthonával is, amelyre Avner jól emlékezett.

– Nem, nem hadsereget – közölte Andreasszal, aki szintén nevetett, de közben azért figyelte Avnert. Azután Yvonne-ra pillantott, hogy jelezze, egyedül akar maradni a gyerekkori baráttal.

– És azt is hallom, elég szép borravalót fizettél a hordárnak – folytatta Andreas.

Bólintott. A hírek ugyancsak gyorsan elértek idáig. Öt darab százdollárost adott a fiatalembernek, aki elhozta Genfbe Lenzlinger bőröndjét. Nem ismerte a pontos árfolyamot, de végül is az efféle futárok elég nagy kockázatot vállalnak.

– Ha van egy saját nyomdagéped is – mondta Andreas –, nem bánnám, ha néhány órára kölcsönadnád.

– Ha volna – felelte Avner –, egy egész napra is a tiéd lehetne!

Mindketten nevettek.

– Mondd csak, öreg fiú – kérdezte Andreas –, a törvény elől menekülsz?

– Olyasféleképp…

– Bankot raboltál? – érdeklődött Andreas, ezúttal mosolytalanul, Avner válasza szintén komoly volt. – Nem.

– Sikkasztottá!? – Andreasnak szemlátomást volt valami saját elképzelése az ügyről, és Avner sokat adott volna érte, ha tudja, mi az.

– Hát, van néhány fickó meg én… – válaszolta, szándékosan akadozva. – Mi mindannyian. Szóval el kellett mennünk onnan, ahol dolgoztunk, és… Nem tudom, írnak-e róla majd az újságok, de… elég nagy dologról van szó.

– Na ne hülyéskedj! – nevetett Andreas, és szemei csillogtak. – Azt a mindenit! Te csináltad a liechtensteini bulit!

Avner mélyet sóhajtott. Szóval erre gondolt Andreas! Akkortájt az újságok szinte túlcsordultak azoktól a hírügynökségi jelentésektől, melyek szerint meglehetősen sötét pénzügyletek zajlottak a kis Liechtenstein-hercegségben, s ebben néhány nagy pénzintézet is benne volt. Franciaország-szerte több bank is bukni készült emiatt, és a hírek szerint néhány izraeli benne volt a pénzügyi botrányban.

Avner azonnal elismerte a bűnösségét. Most már nyilvánvaló, a hatodik érzékére sem kellett támaszkodnia! Andreasnak pénzre van szüksége! – Figyelj, öreg fiú! – szólt Andreas, miközben marihuánás cigarettát sodort magának. – Az elmúlt egy-két évben találkoztunk néhányszor, de… igazából nem beszélgettünk. Te csináltad a magad dolgát, én meg… Nos Yvonne és én is csináltuk a magunkét. Te valamit megsejtettél: Vagy nem sejtettél… mit tudom én, de mindenesetre a bajban engem hívtál. Biztosan volt valami okod rá, igaz?

– Segítségre volt szükségem. Ne hidd, hogy hálátlan leszek!

– Azzal ne törődj! Örülök, hogy segíthettem. – Andreas meggyújtotta a cigarettát, és mélyen beszívta a füstöt. – De talán te is segíthetsz rajtam. Van valamid, amire szükségem van. Javíts ki, ha tévednék, mert ha nincs, attól még továbbra is barátok lehetünk; és ezután is megpróbálok segíteni rajtad… De azt hiszem, téged fölvet a pénz, nekem pedig szükségem volna egy bizonyos összegre.

Avner tettette, hogy töri a fejét. – Mennyire gondolsz?

– Úgy érted, hogy most rögtön? – Andreas ismét megszívta a cigarettát. – Úgy ötven- és százezer dollár között.

– Adhatok százezret – válaszolta Avner azonnal, egyenesen a barátja szemébe nézve. Hadd sajnálja, hogy nem kért többet. Hadd higgye, a jövőben majd kérhet többet is. Feltéve, ha továbbra is az ő hasznára, – Ötvenezret azonnal, rendben?

Befelé mosolygott, mert Andreas örömében hátba veregette. Szórakozottan még egy szippantást is felajánlott neki a marihuánás cigarettából, pedig tudta, hogy Avner sem nem dohányzik, sem nem iszik, legfeljebb két pohárnyi sört. Nem meglepő, hogy Andreas fel volt dobva. Baader-Meinhoféknak, mint a legtöbb terroristacsoportnak folyvást pénz kellett. Ha Lenzlinger árai valamelyest is hasonlítanak az átlagárakhoz, a terroristák kiadásai hatalmasak lehetnek. Az életmódjuk is sok pénzt azt fel:

a biztonság nagyon drága, ugyanígy az utazgatás. A biztonságos házak fenntartása, az informátorok fizetése, a hírközlő berendezések, gépkocsik vétele, bérlése rettenetesen sok pénzbe kerül.[40]

Mindezt általában tudta a terroristacsoportokról készített hadműveleti jelentésekből. Beletartozott az ügynöki kiképzésbe. Amikor azonban barátjáról, Andreasról volt szó, a hatodik érzéke még valamit, valami többet súgott.

Itt van ez a gazdag, kalandvágyó, elkényeztetett, mégis érzékeny fiú, aki belekerült egy olyan világba, ahol valójában nincs helye. Andreas jóképű volt, ugyanakkor kissé professzorosan komoly, máskor meg túl könnyen tűzbe hozható. Ráadásul rossz szokásból szinte percenként törölgette nagypapás szemüvegét egy fehér batisztzsebkendővel. Avner emlékezett ezekre a zsebkendőkre; Andreas édesanyja alighanem tucatszámra vásárolta ezeket, amikor a fia még gimnazista volt. A Baader-Meinhof-féle Vörös Hadsereg Frakció aligha fogadott be automatikusan egy efféle úrigyereket. Belépődíja egészen nyilvánvalóan pénz kellett legyen, vagy olyasmi, amit pénzzel lehet megvásárolni. Egy ideig talán fedezhette a szerepével járó költségeket a zsebpénzéből, illetve meg-meglopva a számára félretett örökséget, vagy zsarolva, kölcsönkérve a rokonaitól. Bizonyos idő után azonban a forrásai kiapadnak. Andreas mostanában nyilvánvalóan félni kezdett, hogy a csoport kizárja, vagy még rosszabbul jár.

Ha Avnernek most igaza van, Andreas sosem lesz túlságosan kíváncsi, miért is látja el őt pénzzel, és miért kér újabb szívességeket, kapcsolatokat vagy információt ellentételként. Még ha gyanakszik is, hogy Avner nemcsak egyszerű szökevény, sikkasztó vagy csempész, még ha átfut is az agyán, hogy barátja, aki tulajdonképpen izraeli, netán ugyanazzal foglalkozik maga is, mint ő, csak éppen a túloldalon; nyilvánvalóan azonnal elhessegeti a gyanút. Ha Avnernek most igaza van, ő lesz az a mentőcsónak, amely lehetővé teszi Andreas számára, hogy egy kicsit tovább himbálóddzon a forradalom hullámain. Avner pedig nem tesz semmit, hogy ezt megakadályozza.

– A következő néhány napban megérkezik egy-két barátom mondta Andreasnak. – Szükségem lesz három lakásra; olyasfélékre, mint a tiéd. Szerinted Yvonne találna egyet-kettőt, amit megnézhetnék? Nem kell

kibérelnie, csak adja meg a címet. Nagyon-nagyon csöndes helyeket keressen.

– Hát persze!

– Mondjuk holnap – mondta Avner és fölállt. – Miután megebédeltünk, és odaadtam a pénzt.

Másnap estére Yvonne hét biztonságos ház címét adta meg, hogy választhasson közülük. Csak háromra Volt szüksége: egyre Steve és Robert számára, a másikra Carlnak és magának, meg egy harmadikra, Hansnak egyedül. Számos oka volt annak, hogy ötüket így osztotta el – az okok közül némelyik hadműveleti, némelyik személyes. Csak ránézett Steve-re – vagy különösen Robertra – és máris tudta: ha bármelyikükkel együtt kellene laknia, már az első nap estéjére megbolondulna. Steve-vel lakni túlcsorduló hamutálakat jelentett volna és zoknikat a hűtőben. Robertnek még idegesítőbb szokásai voltak. Például fölhúzható játékokat gyűjtött él sokszor órákig játszott velük. Ő ezt nem játéknak nevezte, mert számára a játékok és az újfajta szerkentyűk komoly munkát jelentettek. Családja Birminghamben játékgyár-tulajdonos volt, és Robert tervezte, építette a legkifinomultabb, legszellemesebb termékeiket, míg Izraelbe nem költözött. Ám még mindig a játékok jelentették a fő hobbiját, folyvást gyűjtötte, vizsgálgatta őket.

Carl életmódja viszont ugyanolyan nyugodt, tiszta és rendes volt, mint a sajátja. Igaz, állandóan füstölt a pipája, de mégsem volt tele a lakás hamuval, és valahogy még a füst is eltűnt a levegőből. Carl megállás nélkül nyitogatta az ablakokat, és szimmetrikusan rendezte el a párnákat, szerencse, hogy ilyen jól kijöttek egymással, hiszen amúgy is együtt kellett volna kidolgozniuk a hadműveletek és az ellátás tervét.

Hansnak egyedül kellett laknia, biztonsági okokból. Az ő lakása az egyetlen, ami tele van terhelő bizonyítékokkal. Különben is: kijelentette, szeretne magának valami csöndes helyet, ahol nyugalomban dolgozhatna a dokumentumokon, iratokon.

Avner munkatársai még két napig nem érkeztek meg Frankfurtba. Közben Yvonne-nal együtt elmentek, hogy megnézzék a házakat. A lány látomást értette a dolgát, mert mindegyik konspirációs lakás nagyon kellemes helyen volt, „jobb emberek” lakónegyedében, közel a főútvonalhoz.

Másnap egyedül visszament és hármat kibérelt – noha Yvonne-nak azt mondta, hogy csak egyet vesz ki, magának és egy barátjának; a többiek meggondolták magukat, és nem jönnek Frankfurtba. Nem lett volna okos dolog, hogy elmondja az összes ház adatait Yvonne-nak. Az, amit magának és Carlnak választott, egy közepes méretű bérházban volt a Hügelstrassén, saroknyira onnét, ahol gyerekkorában élt a szüleivel. Kevés lélekbelátás szükséges ahhoz, hogy az ember megértse, miért épp ezt választotta biztonságos háznak.

A Hans, Robert és Steve számára választott lakás közel volt a Rödeberweg utcához, ami kocsival húsz percnyire esett a Hügelstrassétól, hasonlóan előkelő szomszédságban. Mindkét ház egy hatalmas, teuton alapossággal tervezett és rendben tartott városi park közelében állt. Steve megszállottja volt a fittségnek, és napi öt mérföldet gyalogolt. Nem így Hans, aki maga mondta, hogy ő csak akkor futna, ha böllérbicskával kergetnék; ő viszont imádott magányosan sétálni. Avnernek ekkor még fogalma sem lehetett arról, mennyi időt töltenek majd küldetésük során a „főhadiszállásaikon”. Lehet, hogy keveset. De akármennyit, mégiscsak jobb, olyan lakást választanak, amely megfelel személyes ízlésüknek és szokásaiknak.

A munkatársai érkezése előtti utolsó estén hagyta, hogy Andreas magával vigye egy találkozóra. Andreas egyre buzgóbban akarta meghálálni azt, amit Avnertől kapott, és igyekezett biztosítani barátja további jóindulatát is.

A kicsiny, telefüstölt lakás szemlátomást afféle klubja volt a Baader-Meinhof-szimpatizánsok egyik sejtjének. Abból, ahogy Andreast fogadták. Avner azonnal látta, hogy ebben a társaságban barátja a legfontosabb ember. Ez a többieket, és tulajdonképpen az egész estét meglehetősen érdektelenné tette az ő szempontjából. Noha a lakásban levő öt férfi és két nő körülbelül vele egykorú volt, legalább hatvanévesnek érezte magát hozzájuk képest. Időnként alig tudta nyitva tartani a szemét a vég nélküli politikai locsogás közben. Szóval ezek volnának Nyugat-Európa rettegett terroristái – legalábbis kialakulási formájukban? Úgy néztek ki és úgy is beszéltek, mintha elsőéves egyetemisták lennének. Olyan könyvekről és eszmékről fecsegtek, amelyekről Avner alig hallott harangozni, de amelyek témája mégis az átlagos kommunizmus és a tiszta őrület határmezsgyéjén mozgott. Na és a szent guruk? Frantz Fanon és Herbert Marcuse – igen, róluk hallott

valamit, de ki a nyavalya az az Paul Goodman és Regis Debray? Na és ezek a locsifecsi fiatalemberek meg lányok képesek elsütni egy pisztolyt vagy elhelyezni egy bombát? Azután hirtelen eszébe jutott, milyen egyszerű is bombát robbantani. Vörös drót megy a vöröshöz, kék a kékhez, és kész.

Mindenesetre az aznap esti beszélgetés egyetlen szava sem volt kapcsolatban bármely múltbéli vagy jelenlegi terrorista akcióval. Vagy akár a palesztin kérdéssel, még elméletileg sem. Avner csak bólogatott és mosolygott, amikor megpróbálták bevonni a beszélgetésbe. Közben igyekezett emlékezetébe vésni az arcukat.

– Azt hittem, más is lesz itt ma este – mondta Andreas hazafelé, mintegy mentegetőzésképpen. – Ezek a fickók itt, a mozgalom peremvidékén, tudod, rengeteget locsognak, de ne is törődj ezzel a sok hülyeséggel. Nagyon jól megfelelnek arra, hogy elvigyenek egy bőröndöt innen amoda, kocsit béreljenek, vagy kivegyenek egy tengerparti házat. Személy szerint én még csak marxistának sem számítom magam, de ez nem fontos. Bőven lesz majd idő megszabadulni az ilyen locsogógépektől a győzelem után.

Avner bólintott. Nem tartotta szükségesnek, hogy kifejtse a véleményét, ki kitől szabadul meg, és kinek a győzelme után.

Carl, Robert, Steve és Hans sem hozott semmi bíztatót, amikor mai nap összejöttek. Elvégezték az előkészítő munkájukat, amint Avner is. Megvoltak a széfek, a pénz, az iratok és a biztonságos házak Párizsban, Amszterdamban. Rómában, és egyetlen telefon Roberttől bármilyen fegyvert 48 órán belül eljuttat hozzájuk. Bárhol legyen is az akció Európában.

– Csatahajót kivéve – mondta Robert –, de azt hiszem, egyelőre nincs is szükségünk csatahajóra, ugye?

– Szerintem e pillanatban sajnos még egy csúzlira sincs szükségünk – válaszolta Avner. – Semmi újság? Senki sem tudott meg semmit?

Csak a fejüket rázták. Szokásos informátoraik nemcsak a „kemény” célpontok jelenlegi tartózkodási helyét nem tudták, de még azt sem mondták biztosra, hogy a telefonkönyvekben is szereplő szervezők – a „puha” célpontok – a városban tartózkodnak-e. Semmit sem tudtak meg a szokásaikról, életmódjukról, egyáltalán egyik emberről sem, aki a listán szerepelt.

– A helyzet úgy áll, haver – foglalta össze Steve – hogy itt állunk valamennyien talpig szmokingban, közben meg sehol egy buli, ahová elmehetnénk.

Ez a mondat nagyjából össze is foglalta a helyzetet, ahogy az 1972. október másodika délutánján állt.

Másnap Avner sétára indult Andreasszal.

– Az mondtam, adok neked százezer dollárt. És az összeg második felét is megkaphatod néhány nap múlva, de nekem is szükségem van valamire.

– Bármit megteszek – válaszolta Andreas. – Ha megint olyasvalaki kell, mint Lenzlinger, csak most itt, Németországban, semmi akadálya. Én….

Avner a fejét rázta. Ez volt a nagy veszély pillanata – és a próbáé is, vajon jól olvasott-e Andreas érzéseiben, gondolataiban.

– Nem – mondta szinte suttogva. – Szükségem van valakire, aki kapcsolatban áll a palesztinokkal. Valakire, aki ismeri őket, tud róluk egyet-mást. Világos?

Andreas egy ideig némán ment Avner mellett. – Nem is tudom, tényleg annyira kell-e nekem az a másik ötvenezer – mondta végül.

– Nemcsak arról a pénzről van szó. Ha összehozol azzal az illetővel; akárki legyen is, nem neki fizetek. A neki szánt pénzt is neked adom. Te fizeted, akármit kér.

Andreas halkan fölnevetett. Avner látta, hogy a másik most értette meg: a közvetítő szerepét ajánlották föl neki, komoly eséllyel arra, hogy lecsippenthessen valamit minden pénzből, amit az informátor kér, ráadásul megnövelje saját szerepét az alvilágban. Ő lesz az az ember, akinek titokzatos pénzforrásai vannak. Pénze van, és a terrorizmust is a pénz mozgatja, mint mindent ezen a földön.

– Nagyon jól látod! – folytatta Avner, kicsit gyorsabban. – Csak visszaszerzel egy keveset a saját pénzetekből! Hát a palesztinok tán ingyen adják a kiképzést, a fegyvereket? Borsos árat fizettetnek veletek mindenért. Ugyanazért a forradalomért harcoltok, de azért megkérik az árát. Most ebből egy kicsi visszajön a ti ügyetekre. Ez nem olyan, mintha megtartanád magadnak. Yvonne-nak nem kell perzsabunda!

Hogy Yvonne-ra célzott, ez jó gondolat volt. A lány biztosan nem anyagias okokból maradt Andreasszal. Nem olyan lány, akire ékszerekkel, bundákkal hatni lehet. De *valamivel* azért csak hatni kellett rá; minden nőt le kell nyűgözni valahogy, gondolta Avner, és Yvonne-nak valószínűleg a forradalmár, a romantikus városi gerilla tetszik. De van-e fogalma arról, hogy olyasvalakinek, mint Andreas, mennyi pénzt kell szereznie ahhoz hogy az maradhasson, aki? És hogy miként végezheti, ha egyszer elfogy a pénze?

Andreas pontosan tudta. Abbahagyta a nevetést.

– Nem vagy te szabadúszó, öregfiú! – mondta. – És egy cseppet sem liechtensteini bőrben utazol.

– De szabadúszó vagyok. Csak információban utazom, néha. Az információ pedig pénzt jelent. Téged is megfizetlek érte. Lehet, hogy én többet kapok, ha továbbadom. Ennyi.

Tökéletesen hihetőnek hangzott.

– És figyelj csak! – folytatta. – Ne feledd, hogy régi barátok vagyunk, ahogy mondani szoktad. Soha semmit nem tennék, amivel árthatnék neked. De azért már van egy-két értesülésem.

Ez szintén hihető volt. És egyben fenyegetés is.

– Hidd el, még ha segíteni akarnék is: senki sincs Frankfurtban… Nem ismerek senkit. – Andreas törölgetni kezdte a nagypapa-szemüveget. – Neked olyasvalakire van szükséged, mint Tony. Ő azonban Rómában van.

– Azt mondod: Róma?

Ez bejött. Már akkor tudta, hogy bejött, amikor Andreas törölgetni kezdte a szemüvegét:

– Hozd össze a találkozót! – mondta Avner.

*

Október 3-án reggel mindketten fölszálltak a Lufthansa római járatára. Rómában kocsit béreltek, Andreas azonban csak Fiumicino falujáig vitte Avnert, néhány mérföldnyire a reptértől. Leültek egy kis *trattoriá*ban, a Via Molo de Levante mellett. Az ablakból figyelték a sirályokat amint vijjogva lecsapnak a tenger hullámai közé, hogy a vízi szemét között találjanak valamit.

Alig fejezték be az első pohár sörüket, amikor egy alacsony fiatalember lépett az asztalukhoz. Gyűrött, könnyű öltönyt viselt, nyakkendőt, a vállára terítve esőkabátot. Haja és szeme sötét volt, a bőre azonban nagyon fehér, csaknem tésztaszínű. Első látásra irodista egy cipőgyárban, harminc körüli, de idősebbnek látszik.

– Helló, Tony! – köszöntötte Andreas angolul. Tony elmosolyodott, biccentett, odahúzott egy széket és leült. Gyors pillantást vetett Avnerre. Közömbös pillantást; nem volt benne sem ellenségesség, sem barátság. De még mielőtt megszólalt volna, Avner már érezte, hogy Tony eggyel feljebb áll a ranglétrán. Akár hasznos lesz, akár nem, Tony már mégiscsak magasabb osztályban játszik.

– Rendeltetek már valamit? – érdeklődött folyékony angolsággal, de erős olasz akcentussal. – Rögtön éhen halok.

Átfutotta a menüt, leadta a rendelést a pincérnek, gondosan válogatva a borok között. Avner észrevette, hogy kis pocakja van. A szeme értelmes, gunyoros. Tony nem játszik szerepet, és nem visel jelmezt sem.

– Avner a barátom, akiről a telefonban beszéltem – magyarázta Andreas, amikor már fölszolgálták az ebédet. – Közülünk való, természetesen, és… Van néhány kérdése, ahogy már említettem.

– Igen – felelte Tony. Enni kezdett, sietség nélkül, szemlátomást élvezve az ételt. – Mostanában elég nagy a mozgás az arab közösségben. Újoncokat soroznak, meg ilyesmi. Különösen egyvalaki nagyon aktív.

Avner úgy érezte, hogy a haja valósággal égnek áll az izgalomtól, Tony egy pillanatra ránézett, kissé fölvetve a fejét, mintha azt kérdezné „Erről akartál hallani?”

Erről. Nem volt értelme, hogy a válasz ne legyen ugyanilyen egyenes. – Hogy hívják az illetőt?

Tony megtörölte a száját, éppen csak puhán megérintette a szalvétával. – Ez már üzleti kérdés.

Kis szünet állt be. Andreas Avnerre nézett, majd Tonyhoz fordult:

– Ide figyelj, én biztosítalak, hogy megkapod a pénzt. Emiatt nem kell aggódnod. De azt azért beláthatod, hogy Avnernek tudnia kell, olyasmid van-e, ami érdekli. Így tisztességes, nem?

Miközben Andreas beszélt, Tony végig Avnert nézte. Azután bólintott. – Zwaiter – vágta rá, Avnerhez szólva. – Az illető neve Zwaiter.

Nagyon gyorsan beszélt. A nevet nem érthette volna senki más, csak az akinek már amúgy is ismerős. Úgy látszik ez afféle próba.

– Wael Zwaiter – felelte Avner azonnal, olyan gyorsan, hogy Andreas ismét csak ne érthesse. Mintha valami jelszó lett volna. Bizonyos értelemben az is volt. „Puha célpont”, éppen itt, Rómában! Efraim listáján a 4-es szám. Tony az ő emberük, nem vitás.

Tony valószínűleg ugyanígy gondolta, mert kortyintott a borából, majd azt mondta: – Nos, tehetek még érted valamit?

Avner néhány másodpercig tűnődött. – Meg tudnád figyelni a következő öt nap során, hogyan él, mit csinál, merre jár? Milyen az életrendje, hogy lakik, mikor, hová megy, kikkel találkozik? Ez minden, ami érdekel.

Ilyen információt kémi valakiről – ezzel még semmit sem árult el. Számtalan oka lehet rá. Andreas úgy mutatta be, mint aki „közülünk való”, azaz Baader-Meinhofos. A különböző csoportok gyakran rajta tartják a szemüket egymás tevékenységén. A terroristák, mielőtt közös akcióba kezdenének, szeretnek biztosak lenni abban, hogy a másik szervezetbe nem férkőzött-e be az ellenség. Máskor meg arra gyanakszanak, hogy egy olyan kulcspozícióban levő szervező, mint például Zwaiter, aki valami okból kapcsolatba lépett velük, esetleg kettős ügynök. Az illegalitásban a megfigyelés hétköznapi dolog.

– Igen – felelte Tony. – Öt nap megy. Ötvenezer dollárról beszélünk.

Avner fölállt. – Andreas itt találkozik veled öt nap múlva. A pénzzel együtt.

Andreas csupa lelkesedés volt visszaúton Frankfurtba. – Hogy tetszett Tony? – kérdezte újra és újra. – Régóta ismerem. Nagyon radikális. Milánóból származik. De politikáról sosem beszél. Már évekkel ezelőtt túljutott azon a stádiumon.

Avner ebben egyetértett Andreasszal. Tony már messze túljutott azon stádiumon.

Ugyanaznap este, amikor a csapattal találkozott, lépésről lépésre haladó hadműveleti tervet ajánlott nekik. Zwaitert az első helyre teszik a

listájukon, legalábbis pillanatnyilag. Október nyolcadikáig valamennyien Rómába mennek, kivéve Steve-et, aki Nyugat-Berlinbe repül, hogy ellenőrizzen egy kósza hírt, amely első számú célpontjukat, Ali Hassan Salameh-t érinti. (A hír Carl egyik régi arab informátorától jött, a Moszad állandó kapcsolatától.) Ha az információ igaznak bizonyul, egy időre félreteszik Zwaitert. Ha nem, Steve is csatlakozik hozzájuk Rómában.

A második lépés Avner újabb találkozója lesz Tonyval. Ide magával viszi Andreast. Semmi sem indokolja azonban, hogy Andreas a többiekkel is megismerkedjen. Ha Tony információja a hadművelet harmadik lépcsőjéhez vezet, Avner teljesen kiiktatja Andreast. Egyszerűen azt mondja neki, hogy pillanatnyilag minden megvan, amire szükség lehet, és majd kapcsolatba lépnek később.

A harmadik lépcsőben Tony megfigyelő csapata magával viszi őket, és legalább kétszer eljátsszák a támadást, anélkül, hogy az olaszok tudná, mit is csinálnak. Ez annyit jelent, hogy Tony emberei autóval a merénylet színhelyére viszik Avner csapatát (kivéve Carlt), majd elszállítják onnan, s közben végrehajtanak néhány előre megbeszélt mozgást, mintha az egész gyakorlat célja csak a rutinmegfigyelés lenne. (Egy tapasztalt, gyanakvó alany esetében a megfigyeléshez legalább tucatnyi ember kell, akik úgy adogatják az illetőt egymásnak, mint a váltófutók.)

Mielőtt az akció megkezdődik, Tony támadás előtti megfigyelőit el kell távolítani a színhelyről. A támadás utáni szökést segítő csapatot pedig minél távolabb, tartják, úgy, hogy még aki a legközelebb van, az is több háztömbnyire legyen a színhelytől. A tényleges támadás idején kívülállók nem lesznek jelen, és nem is tudhatják, mi történt, amíg nem látják a tévéhíradóban, vagy olvassák az újságban. Akkor viszont azonnal felfogják, hogy ők maguk is nyakig benne vannak, és vigyázni fognak arra, hogy senkinek se beszéljenek az egészről. És még ha beszélnének is, nem sokat tudnának mondani.

Az egyetlen dolog, amit Avner csapatának magának kell megszerveznie, az első „lelécelő” autó lesz. Ez viszi el a második kocsihoz azt, aki magát a támadást végrehajtotta, bárki legyen is az. Utána pedig Carl „kisöpri” a helyszínt, majd találkozik a többiekkel.

Feltéve, hogy eljutnak a negyedik lépcsőig. Azaz a támadásig.

Végül is kiderült: a tervet oly tökéletesen dolgozták ki, hogy a gyakorlatban szinte egyáltalán nem kellett megváltoztatni. Tonyék jelentése aprólékosan pontos volt, Avner pedig utasította Andreast, hogy adja át neki az ötvenezer dollárt, ropogós, amerikai százas bankjegyekben. Ezután hazaküldte Frankfurtba a barátját, majd újabb találkozót szervezett meg Tonyval.

Az olasz nem tett fel kérdéseket. Beleegyezett Zwaiter további megfigyelésébe, ezúttal már Avnerék részvételével. Azzal is egyetértett, hogy Róma közelében kellene előkészítenie a számukra egy biztonságos házat. Újabb százezer dollárt kért ezért a munkáért. Az összeg elfogadhatónak tűnt.

Ezt követően a csapat megtartotta a Zwaiter elleni támadás főpróbáját, még mielőtt Steve csatlakozott volna hozzájuk. Az ő nyugat-berlini útja kudarcnak bizonyult. A hír kacsa – mondta Hans. Így a csapat másodszor is elpróbálta a támadást, ezúttal már Steve-vel együtt.

Tony minden próbára más-más sofőröket küldött, jóllehet a megfigyelők és a jeladók ugyanazok maradtak. Zwaiterről kiderült, hogy nagyon is segítőkész célpont: megrögzött szokásai, állandó napi programja, amely a részletekben sem látszott változni – ez a legnagyobb segítség, amit egy áldozat adhat a gyilkosainak.

A csapat maga szerzett római szállást a támadás előtti időszakra. Carl ragaszkodott ehhez, biztonsági okokból. Tony így nem fogja tudni, hol találja meg őket, az emberei pedig egyszerűen majd az előre megbeszélt helyeken veszik föl Avnert és a többieket, a próba után pedig mindig más-más helyen teszik ki őket, egy-egy utcasarkon. (Később Avner szinte már biztos volt benne, hogy Tony mindezen elővigyázatossági intézkedések ellenére órákon belül bárhol megtalálná őket; néha olybá tűnt, mintha az várost megfigyelés alatt tartaná.)

Az egyetlen, akivel sem Tony, sem az emberei egyelőre nem találkoztak, Carl volt. Végig a háttérbe húzódott, hogy szemmel tarthassa, nem követik-e még mások is Tony követő embereit. Figyelte a járókelőket, különböző menekülési útvonalakat, biztonságos házakat és iratokat készített. Ő hozta létre a csapat biztonsági hálóját. Ha bármi veszély fenyegetne, ő az első aki észreveszi és figyelmezteti a többieket. A támadás után pedig ő lesz az első, aki a helyszínre érkezik, jóval a rendőrség előtt.

Minden gyanút keltő bizonyítékot eltűntet, és ha kell, hamis nyomokat hagy hátra. Lehetséges, hogy az első „leléce lő” autót egy másik parkolóhelyre viszi. Igyekszik megtudni, mire gyanakszanak a helyszínre érkező hatóságok, milyen kezdeti irányba indul a nyomozás vagy éppen az üldözés.

Mindebből következően Carlnak lesz a legtöbb dolga mindannyiuk közül, és egyben ő lesz a legtöbb veszélynek kitett tag az egész csapatból.

Október 13-ára minden kérdést megoldottak, kivéve az első kocsiét, amelyet közülük kell valakinek – alighanem Steve-nek – rövid távolságra elvezetnie. Ez lesz az a kocsi, amelyet otthagynak a tett színhelyének közelében. Ez a kocsi nyilvánvalóan nem lehet bejegyezve Tony valamelyik embere nevén. Lehetne lopott, de ez szükségtelen kockázatnak látszott. Ha viszont bérlik, ahhoz föl kell áldozni egy útlevelet, jogosítványt, ráadásul a kocsikölcsönzőnél jó személyleírás marad Tony vagy Avner emberéről.

– Még egy autóra lesz szükségünk – mondta Avner Tonynak. – Olyanra, amit esetleg otthagyhatunk valahol.

Tony ezt a kérést is különösebb meglepődés nélkül fogadta, mint ahogyan az összes előzőt. Elszántan kanalazta tovább a fagylaltját a cukrászda teraszán, a Piazza Navona közelében.

– Meg lehet oldani – válaszolta, és egy nagy amerikai autókölcsönző ügynökség nevét és egyik fiókjának a címét említette meg. – Kaphatsz autót, más városból való rendszámmal, ha kell, és az iratok miatt nem kell aggódnod. Ha a rendőrség valaha is kérdezősködik az irodában, az ott dolgozók majd megadják nekik egy magas texasi személyleírását, aki a Diner’s Club hitelkártyájával bérelte ki a kocsit Milánóban. Ez tízezerbe fog kerülni.

Ezután jött a meglepetés.

– Ezt azonban nem nekem kell kifizetned. Megadok egy párizsi számot. Amikor legközelebb ott vagy, föltárcsázod és Louis-t kéred. Megmondod: én szóltam, hogy tartozol neki valamivel. Azután kifizeted. Nem sürgős, de azért egy hónapon belül intézd el a dolgot.

Ez érdekes. Tonynak lenne egy főnöke? Fölérendelt üzlettársa, aki római hadműveletek után díjat szed? Vagy egyszerűen csak tartozik ennek a

„Louis-nak” tízezer dollárral, és úgy találja, egyszerűbb, ha Avnerrel küldi el, mintha ő maga megy Párizsba?

Vagy pedig, ahogy Carl vetette fel, amikor először hallott a dologról, csapda volna az egész? Avner azonban elutasította ezt a lehetőséget. Hatodik érzéke nem jelzett semmi rosszat. Fegyverkereskedők, informátorok és más haszonlesők mindig is léteztek a nemzetközi kémkedésben, csempészésben, bűnözésben és terrorban. Néha laza szervezeteket formálnak – sokkal inkább kapcsolatok hálózatát, mint alá-fölérendeltségi viszonyt – ezen belül az egyik cég a másiknak adja át az üzletfeleket minden olyan szolgáltatásra, amit maguk nem képesek biztosítani.

Némelyik ilyen szervezetnek politikai motívumai vannak, mások viszont teljesen apolitikusak, de a legfontosabb mindig a pénz. Csak az egyik oldalt szolgálni – különösen, ha tekintetbe vesszük a terrorista- és bűnözőalvilág gyakran és gyorsan változó szövetségi viszonyait – általában a józan ész és saját érdekeik ellen való. Noha időnként egy-egy kereskedő valahol meghúzza a határt, hogy mit vállal és mit nem – egyesek például távol tartják magukat a kábítószerektől vagy a robbanóanyagoktól, mások csak az ipari kémkedésre specializálják magukat, ismét mások nem hajlandók bizonyos országokban dolgozni –, az alapszabály azonban az, hogy minden jó ügyfél kapja meg a kívánt információt, szolgáltatást. Nem szokás azonban, legalábbis rövid távon, az ügyfelet elad másnak, mint ahogy a magándetektívek és az üzletemberek körében sem szokás.

– Bármit is gondol vagy gyanít Tony – mondta Avner Carlnak nagyon jól tudja, hogy tiszta pénzzel fizetjük.

Most már csak egy kérdést kellett eldönteniük, nevezetesen azt, amit hadműveleti zsargonban így mondtak: „ki mit”? Ez csak négyüket érintette, miután Carl feladata mindig ugyanaz volt. Steve nyilvánvalóan a legjobb autóvezető, tehát őt kell az első kocsi volánjánál hagyni. Az izraeli hadsereg hagyományain felnőtt Avner – mint vezető – elképzelhetetlennek tartotta, hogy ne ő legyen az egyik, aki meghúzza a ravaszt, különösen, hogy ez az első akciójuk. Sőt ezt a többiek is magától értetődőnek vélték. De ki legyen a másik? Robert vagy Hans?

– Nem szeretném magam előtérbe tolni – mondta Robert, amik erről kezdtek beszélni. Szövege még héberül is nagyon angolosnak hallatszott –,

de azt hiszem, elég jól bánok a fegyverekkel, és…

Hans elmosolyodott. Senki sem kételkedett abban, hogy Robert mindannyiuknál jobban ért a robbanóanyagokhoz. A kézifegyverekkel azonban egyformán jól bántak.

– A vendégem vagy – mondta Hans. Fölkapott egy képeslapot és le az olvasószemüvegét. – Nyugodtan állj elém a sorban, ha akarsz! Csak majd kocogtasd meg a vállam, ha befejeztétek!

Teljesen, mint a hadseregben: versengjünk, csak fordítva. Mondd fennhangon, hogy amit legkevésbé szívesen látnál, az a tűzvonal, de közben vigyázz, nehogy véletlenül is valaki elhiggye. Bár, ebben az esetben, ki tudja? Hans talán igazán örül, hogy nem neki kell elvégeznie a munkát. Talán mind így volnának ezzel.

Mindenesetre két nap múlva a munkát elvégezték. Zwaiter meghalt.

*

Most pedig Avner itt sétál a Latina külvárosában levő tanyán, a hátsó udvar kajszibarackfái között, beszívja a tenger illatát, megmártózik a késő októberi napban, és úgy érzi – nos, talán nem egészen boldog, de biztosan nem boldogtalan. Úgy érzi – nos, talán nem is érez igazán semmit. Nincs értelme hazudni. Bebizonyították, hogy képesek rá. A semmiből indulva, körülbelül három hét alatt. Öt jekke, minden segítség nélkül! Másrészt viszont, noha fogalma sem volt arról, hogy mi játszódik le Robert vagy a többiek lelkében, *ő* biztosan nem élvezte, hogy lelőtt egy embert a kapualjban. Egy embert, aki zsömléket cipelt egy bevásárlószatyorban. Nem is tenné meg még egyszer, ha nem kellene. Ugyanakkor mégsem volt olyan szörnyű, mint amilyenre számított. Még olyan rémes sem volt, mint rágondolni a tett előtt. Nem veszítette el az étvágyát; álmatlan sem lett. Nem voltak rémálmai, reggel pedig jól bekajált. De hogy élvezte volna? Normális ember nem élvezheti az ilyesmit.

A „dolog” nem volt társalgási téma közöttük. Sem az első merénylet előtt, sem utána, sőt a feladat egész ideje alatt sem. Igaz, ahogy teltek a hónapok, egyre többet filozofálgattak, de érzéseikről közvetlenül sosem szóltak. Munkájuk miatt jószerével állandóan arról beszéltek, hogyan tegyenek el különböző embereket láb alól, úgyszólván alig másról, de nem használtak ilyen kifejezéseket. A kimondatlan érzésük az volt, hogy ilyen

dolgokat csinálni önmagában is elég nehéz, s ha beszélnek róla, az csak nehezíti a dolgot.

Bűntudatuk talán egyetlen jele az volt, hogy mindennapi viselkedésük változott meg furcsán: egészen nevetséges módon udvariasakká és segítőkészekké váltak mindenkivel szemben, aki csak keresztezte az útjukat. Bármelyik szállodai liftesfiú, pincér, taxisofőr, bankpénztáros elmondhatja, minden mondatukat azzal kezdték, „kérem”, és azzal fejezték be, „köszönöm”. Idős hölgy nem tudott úgy átmenni az úttesten, hogy Steve csikorogva ne fékezett volna, ne ugrott volna ki a kocsiból, hogy átsegítse. Idegen nem ejthetett ki a kezéből semmit, hogy Hans ne hajolt volna le mindenkinél előbb, hogy fölvegye neki. Teljesen, mint a kiscserkészek. Avner és Carl emléktárgyakat vásárolt és képeslapokat küldött haza, amikor csak tehették, pontosan, mint az üzleti úton levő, szerető hitvesek. Rómában, néhány nappal a támadás előtt Avner látta Robertet, amint apró, fölhúzható játékot ad egy utcagyereknek, aki megáll az asztaluknál kéregetni. Természetesen Robert jószívű, gondolta Avner, de ez már azért mégiscsak túlzás!

Carl október 17-e kora délutánján érkezett Latinába. Tony autójával. Megegyezés szerint csak a támadás után lépett kapcsolatba Tonyval, aki maga hozta a biztonságos házba, és szintén a megegyezés szerint, csak akkor kapta meg az utolsó pénzösszeget, amikor minden rendben levőnek látszott, így megfelelt Tonynak is.

Amikor Latinában kiszállt a kocsiból, Tony már alighanem tudta mi történt az, illetővel, akit az emberei napokig követtek. Sőt azt is tudnia kellett, hogy Avnernek és barátainak ehhez elég sok köze van. Ennek ellenér nem mondott semmit. Egyáltalán nem beszéltek erről a témáról. Az olasz benyújtotta a számlát, és megkapta a készpénzt. Mielőtt elment, még figyelmeztette Avnert, hogy a tízezer dollárt a lehető leggyorsabban fizesse ki Louis-nak Párizsban.

Így történt azután, hogy Avner találkozott Louis-val, Papa legidősebb fiával, a *Le Group* második vagy harmadik számú vezetőjével – jóllehet Avner akkor még nem is tudott Papáról és a gyerekeiről. Nagyon-nagyon fokozatosan szerzett tudomást mindenről.

A találkozó csaknem egy hónap múlva jött létre. A csapat még néhány napig Latinában maradt, Carl érkezése után összegyűjtötte a fegyvereiket,

irataikat, sót még a ruháikat is, hogy mindent megsemmisítsen, és új papírokat és ruhákat hozott. Jelentette, hogy az olasz rendőrség perceken belül a gyilkosság helyszínére érkezett, körülbelül akkor, amikor a fiúk a zöld Fiatból a furgonba szálltak, néhány háztömbnyire onnét. Elmondta, hogy benézett a zöld Fiatba, mielőtt a rendőrség fölfedezte volna, de nem látott semmi gyanúsat, amit ki kellett volna szednie. (Robert azt hitte, elejtett valamit, amikor tárat cserélt a pisztolyában.) Carl azt is hallotta, amint néhány szemtanú a helyszínen vallomást tesz a rendőröknek – az olasz nyomozásokat, legalábbis kezdeti szakaszukban nem nehéz kihallgatni –, de úgy vélte, hogy ezek a szemtanúk nem tudnak semmit, ami veszélyezteti őket.

Amikor eljött az ideje és elhagyták Latinát. Carlnak Rómába kell, mennie, hogy ott is összegyűjtsön minden fegyvert, pénzt és iratot, amit különféle rejtekhelyeken hagytak. Ennek azonban csak akkor látott neki, amikor már tudta, hogy a többiek biztonságban Frankfurtba értek.

Robert és Steve előbb Zürichbe repült, onnét pedig vonaton ment Frankfurtba. Avner és Hans a következő napon indultak, a közvetlen Róma-Frankfurt légijárattal. A határőrök alig-alig néztek az útlevelükre, megtorlás első akciója – beleértve a legnehezebb részt, a szökést is – tökéletesen sikerült.

*

A következő néhány héten semmit sem sikerült megtudniuk a listájuk, szereplő, ismert terroristákról. Lehet, hogy némelyikük Európában volt, de az is, hogy közel-keleti rejtekhelyükön bujkáltak – ahol Avner csapata tevékenykedhetett –, s ahonnan hónapokig vagy akár évekig sem fognak előbújni. Egyesek Kelet-Európában vagy Kubában is meghúzódhattak, e két terület kívül esett Avnerék vadászmezején.

Nem maradt tehát más, mint a „puha” célpontok Efraim listájáról, a 35-ös és a 9-es számú. Sőt a valóságban csak a 3-as számú, Mahmoud Hamshari, mert az 5-ös meg a 9-es, al-Kubaisi jogászprofesszor és Boudia színházigazgató holléte szintén tisztázatlan, volt.

Mahmoud Hamshari azonban Párizsban tartózkodott.

Némi vita után megegyeztek, hogy a legokosabb az volna, ha Avner Párizsba utazna. Noha Hans ismerte a legjobban a francia fővárost és a nyelvet – Avner úgyszólván egy szót sem beszélt franciául –, mégis

okosabbnak látszott, ha Hans most az iratkészítéssel foglalkozik a „kis laboratóriumban”, amit frankfurti lakásán létesített. Avner viszonylag jól ismerte Párizs utcáit, és akárki is ez a Louis, épp ideje fizetni neki. Nagy ostobaság lett volna, ha nem teljesítik a kötelezettségüket, ahogy Tonynak adták. Mivel ebben az üzletágban a tartozásokat nem vasalhatja be a törvény, azok rendszerint meglehetősen kellemetlen körülmények között kerülnek végrehajtásra. És könyörtelenül. Különben is: kiderülhet, hogy Louis éppen olyan hasznos Párizsban, mint Tony volt, Rómában.

Avner úgy döntött, Andreasszal és Yvonne-nal utazik. Bár nem hitte, hogy a találkozás Louis-val csapda, mégis beleegyezett Carl kérésébe – a többiek már a „Körültekintő Carl” becenevet adták neki –, hogy okosabb, előbb Andreas veszi fel a kapcsolatot Louis-val. A fiú, mint kiderült, korábban is találkozott egyszer-kétszer vele Baader-Meinhof-ügyekben, és azt mondta róla, „kicsit olyan, mint Tony”. Azaz nagyon radikális fiatalember, aki „már évek óta túl van azon a stádiumon”, hogy politikáról beszéljen. Andreas különben is szívesen tett újabb szívességet régi barátjának – egyébként ő volt az is, aki Rómába hozta a Tonynak járó pénz utolsó részletét –, mert a kifizetésből a Vörös Hadsereg Frakció frankfurti sejtjére eső jutalék meglehetősen nagylelkű összeget tett ki. Hans morgott is:

– Tejben-vajban fürösztjük az európai terroristáknak legalább a felét. Hamarosan otthagyják az oroszokat, és csak nekünk fognak dolgozni.

Avner látta, hogy Hansnak igaza van. Képtelen helyzet: Izrael pénzeli Baader-Meinhof-bandát, amelyik viszont gyakran segíti a fedajinokat Izrael elleni terrorhadjáratukban. Értelmetlen, ördögi, kör. De mi egyebet tehetnének? Feladatuk, hogy elkapják a *mehabel*eket. „Épüljenek be a terroristák saját hálózatába”, mondotta Efraim. Tudnia kellett, hogy erre az egyetlen módszer, ha pénzelik ezeket a bandákat.

A többiek egyetértettek vele. – Nem a mi dolgunk, hogy az okokon tűnődjünk, haver! – mondta Steve. – Hagyjuk meg ezt a nagyfejűeknek. Különben is, kétélű dolog. Nézd csak ezt az Andreas fickót! Most már tudnia kell, hogy nekünk segít, mégpedig abban, hogy a haverjait kinyírjuk.

Avner erről nem volt meggyőződve. Andreas még a támadás előtt elhagyta Rómát, és nem is hallotta annak az embernek a nevét, akit Tonyéknak figyelniük kellett. Zwaiter halála nem került az olasz lapok első

oldalára, Németországban meg alig-alig írtak róla az újságok. Lehet, hogy Andreas nem is hallott az egészről, vagy ha igen, nem jött rá az összefüggésre. A különféle palesztin csoportok megállás nélkül gyilkolják egymást.

És ha kikövetkeztette is, még mindig elfogadhatta Avner magyarázatát, hogy ők valamiféle zsoldosok: információkat gyűjtenek a terroristákról, és továbbadják azokat. Nyilván feltételezhető, hogy a Zwaiterről szóló híreket továbbadták egy konkurens csoportnak. Talán eszébe sem jut, hogy gyerekkori barátja maga hajtotta végre a gyilkosságot – Tony pedig aligha mondta el neki. Tony nem bolond.

De azért Hansnak igaza volt. Az egész Avner–Andreas–palesztin kapcsolat időnként őrületnek látszott. A legjobb, ha nem sokat foglalkoznak vele. Ők csak egyszerű ügynökök. Talán, ha épp annyi információjuk volna, mint a *memuné*nak, vagy akár Efraimnak, az egész világossá válna. Talán magasabb szinten az egész valamiféle értelmet nyer.

Párizsban Avner Andreasszal hívatta föl a Tony által megadott számot, amely alighanem egy bal parti bisztróé volt. Andreas üzenetet hagyott Louis-nak a maga nevében, több időpontot is javasolva, amikor visszahívhatja őt a szállodában.

Louis már másnap este hatkor telefonált. Avner ott ült Andreas szobájában, és míg a fiú beszélt, ő fölvette a másik telefonkagylót.

– *Comment ça va, Louis?* – köszönt Andreas, majd Avner kedvéért rögtön átváltott angolra. – Egy barátom Párizsban van. Üzenetet hozott Tony-tól.

– Igen, várok valamit Tony-tól – válaszolta Louis. Könnyű, férfias tenorja volt, mint a televíziós bemondóknak. Enyhe akcentussal beszélt angolul. – Mond meg neki, hogy találkozzunk itt kilenckor, ha megfelel!

Andreas Avnerre pillantott. – A kilenc óra pompás lesz, de úgy gondolom, a barátom jobb szeretné, ha inkább a Royal-Monceau Hotel előtt találkoznátok. Tudod, az Avenue Hoche-on.

– Persze, hogy tudom – válaszolta Louis kissé gunyorosan. A Royal-Monceau Párizs egyik legismertebb szállodája volt, és egyáltalán nem olcsó. – Ott lakik?

Avner a fejét rázta Andreas felé.

– Nem, nem hiszem – felelte Andreas –, de ott szeretne veled találkozni.

– Nagyszerű – válaszolta kurtán Louis. – Mond meg neki, hogy ott leszek, kilenckor! Majd odahajtok a szálloda elé egy… mondjuk egy fekete Citroënben. Velem lesz Fifi.

– A kutyája – magyarázta Andreas, miután letette a telefont. Gyakran magával viszi a megbeszélésekre. Legalább könnyen felismered.

Avner megértette az efféle szokást: ő maga sem bánta volna, ha Charlie vele van, akár az egész küldetés alatt.

Valójában a Royal-Monceau-ban lakott, de egyelőre még nem akarta, hogy Louis tudjon erről. Még Andreas sem tudta: Avner azt mondta neki, hogy magánházban lakik, barátoknál. Minél kevesebbet tudnak róla mások, annál nagyobb biztonságban van, noha a „biztonság” szó valójában vicc. Zéró kockázat! Amikor föltérképezetlen vizeken hajóznak! De azért nem kell megkönnyíteni ezeknek a kalasnyikovos pasiknak a dolgát.

A férfi, aki este kilenckor kinyitotta a fekete Citroën ajtaját, harmincéves lehetett. Ruháját könnyed eleganciával viselte. Jóképű volt; kissé kövérkés, mint Tony, de sokkal markánsabb.

– Csöndben légy, Fifi! – dörrent rá a hátsó ülésen morgó farkaskutyára. – Ez az úriember nem akar semmit elvenni tőlünk! Épp ellenkezőleg, ugye? – fordult Avnerhez, aki még mindig a járdán álldogált.

– Remélem, a kutyád ért angolul – válaszolta Avner, és vastag borítékot vett elő a zsebéből.

Louis fölnevetett, és elvette a borítékot. Belenézett, de meg sem próbálta átszámolni a nagy köteg százdollárost, mielőtt az egészet elsüllyesztette volna az aktatáskájában. – Köszönöm. Csak ezt akartad odaadni nekem, vagy ihatunk is egy kortyot?

– Ha szó lehet néhány falatról is, máris megbeszéltük.

– Rendben. Van valami kedvenc helyed Párizsban?

Ez jól hangzott. Ha kelepce lenne mögötte, Louis maga javasolta volna a helyet – és szemlátomást tudta, hogy ezt Avner is tudja.

– Van itt az utca végén egy kis vendéglő. Éppen jó lesz.

Louis arrafelé nézett, amerre Avner mutatott, majd biccentett. – Húsz perc múlva ott vagyok – mondta. Bevágta a kocsi ajtaját, majd elhajtott. Avner jobb szerette volna, ha nem teszi, de meg kellett értenie, hogy a másik nem szívesen ücsörögne egy étteremben, tízezer dollárral a táskájában.

A kis *brasserie*, amelyet Tabac Hoche-nak hívtak, alig néhány háztömbnyire volt a Place Charles de Gaulle-tól. A járdán álló asztaloktól el lehetett látni a Diadalívig, és ez tetszett Avnernek, mert szerette a városokat úgy nézni, amilyennek a képeslapok mutatják. Most azonban, november lévén, inkább az étterem belsejében választott maguknak asztalt.

Louis pontosan húsz perc múlva megérkezett, táska és farkaskutya nélkül. Valóban nem volt sovány, de elég magas, sokkal magasabb, mint a kocsiban látszott. Arca Yves Montand-éra emlékeztetett; kifinomult, némileg gyűrött arc, de nagyon *simpatico*. Avner rögtön megkedvelte. Valami úgy érezte, Louis éppen az a fajta fickó, akire szüksége van – inkább, mint Tony, és még sokkal inkább, mint Andreas.

Szemlátomást ő is tetszett Louis-nak. Első beszélgetésük, noha semmi lényegesről nem szólt, mégis órákig tartott. Vacsora után elsétáltak a Diadalívhez, majd végig a Champs-Élysées-en a Place de la Concorde-ig meg vissza. Majdnem végig Louis beszélt.

Avner csak jóval később értette meg igazán, mit is mondott a francia, csak szórakoztatta, de nagyon keveset fogott föl belőle. Louis művelt volt, és időnként olyan eseményekre, írókra vagy eszmékre célzott, akikről Avner még sosem hallott. Mondandójának lényege az volt, hogy a világ egy meglehetősen rémes, háborúkkal, szenvedéssel és nyomorúsággal teli hely. Az emberek legtöbbje úgy gondolja, hogy a világ ilyen, vagy olyan konkrét okból került ebbe a rossz helyzetbe, és ha az emberiség, mondjuk, vallásossá, netán kommunistává vagy éppen demokratává lenne, akkor az egész megváltozna. Akadnak, akik úgy gondolják, nem is kéne semmi, csak fölszabadítani Algériát. Mások szerint egyenlővé tenni a nőket. Ismét mások úgy gondolják, elég volna, ha a kanadaiak felhagynának a fókabébik mészárlásával. De ez az egész, úgy ahogy van, hülyeség!

A világ ugyanis Louis szerint nem hozható rendbe egészen addig, amíg előbb minden létező intézményt meg nem semmisítettek. - *Tabula rasá*t kell csinálni! – mondotta. – Azután majd az emberek kezdhetnek felépíteni egy

új világot a semmiből. Azok számára, akik ezt fölfogták, igazán nem számít, hogy mások ezért vagy azért az ügyért harcolnak, hogy egy-egy házat éppenséggel a szocialista jövőért vagy a vallás nagyobb dicsőségére robbantanak föl. Mindaddig, amíg fölrobbantják, magyarázta Louis az emberiséget segítik.

A kis csoport, amelyik fölfogta ezt – egy nagyon kis csoport, a *Le Group,* tulajdonképpen szinte egy család – segíti az ilyen embereket, akár egyetért az ügyükkel, akár nem. Hogy még pontosabb legyek, magyarázta Louis, a *Le Group* minden üggyel, eszmével egyetért. – Ha végiggondolod egy kicsit a dolgot, rájössz, tulajdonképpen nincs is igazságtalan ügy ezen a világon.

Nem arról van szó persze, hogy a csoport, a *Le Group,* örvendezik, ha épületeket vagy embereket pusztítanak el – ilyesmin csak az elmebetegek örvendhetnek – de megértették azt, hogy minél gyorsabban és alaposabban robbantanak föl az, emberek mindent, annál hamarabb abbahagyják magát a robbantgatást. Ilyen egyszerű!

Avnert a legkevésbé sem ingatta meg a saját meggyőződésében, az amit Louis mondott. Ha kenetesen vagy tűzzel mondta volna, még nagyobb hülyeségnek tekinti az egészet, mint amit Frankfurtban az Andreas féle Baader-Meinhof-diákok locsogtak. Louis azonban mindent egyfajta vállrándító, öngúnnyal teli, humoros formában adott elő, anekdotázó, fogadd-el-vagy-ne stílusban. Akár egy kabarészínész, gyakran megnevettette Avnert. Még ha komoly volt is, nem tudott komor lenni.

– Nézd csak az úgynevezett nagyhatalmakat! – mondta egyszer. – Nézd a CIA-t, amint megbotlik a saját farkában, vagy a KGB-bunkókat buggyos nadrágjukban! Barbárok! Azután nézd meg Párizst! Tekints körül, ezer év történelem! Miért kellene magunkat ezekre a hülyékre bíznunk? Ha szabad úgy mondanom: mi kissé ravaszabbak vagyunk, mint amilyenek ők valaha is lesznek. Egy kicsit még a nőkben is jobb az ízlésünk.

Egy évig tartott, míg Avner teljesen megértette, mit is magyarázott Louis azon az első párizsi sétán – vagy hogy miért mondta. Hatodik érzéke villogtatta a zöld lámpát, de az igazi megértés csak két további merénylettel és sok ezer dollárral később következett. Csak azután, ami már magával Papával. Louis apjával is találkozott. Az egykori náciellenes partizán, a szürke hajú, cserzett arcú öregember némiképp hasonlított Avner apjára,

leszámítva a régi divatú fekete ruhát, meg a mellényzsebéből fityegő vastag arany óraláncot. Papa, a hazafi, a maga idejében náci teherautókat és vonatokat robbantott a megszállt Franciaországban, mígnem ahogy egy nagy kacsintással elmagyarázta – rájött a dolog ízére. A ravasz és épeszű francia, vagy ahogy magát nevezte, „az egyszerű paraszt” a háború után rájött, hogy rengeteg pénzt lehet csinálni a világ gyógyíthatatlan szenvedélyeiből, Louis-t és két öccsét a párizsi Sorbonne-ra küldte, na nem azért, hogy bevegyék, amit abban a sok könyvben el kell olvasniuk a híres egyetemen – könyvek, *merde!* –, hanem, hogy nyitva tartsák a szemüket, és szenvedélyes, bátor fiúkat és lányokat találjanak, akik így vagy úgy hasznára lehetnek a *Le Group*-nak.

Avner *mindent* valószínűleg sohasem fogott föl abból, ami Papával és családjával – Louis-val együtt három fiú, egy idősecske nagybácsi, két-három unokatestvér – kapcsolatos. Hogyan működtették ezt a csodálatos, terroristákat támogató szervezetet? Sosem értette egészen Papa politikai meggyőződését. Ez utóbbinak nem sok köze volt ahhoz a halvány anarchista elképzeléshez, amelyet Louis első sétájukon fejtett ki. Igazság szerint Papa meggyőződése mást sem tartalmazott, mint megvetést minden irányzat iránt, beleértve a franciát. Továbbá azt az alaptételt, hogy sosem dolgozik semmilyen kormánynak, és ezt a csoport tagjainak is megtiltja. A vállát vonogatta és pofákat vágott, néha még a padlóra is köpött, amikor a beszélgetések során szóba jött az amerikai, szovjet vagy brit titkosszolgálat. Eh *merde!* A Moszad? *Merde!* A *koszos arabok? Merde!*

Legvadabb gyűlöletét a világ „angolszászainak” tartogatta, akik meggyőződése szerint valami gigantikus összeesküvést szőnek Európai népei ellen. Az oroszok, bár nem szerette őket, mégsem zavarták annyira. Még a németeket sem gyűlölte úgy, mint az angolszászokat. Sőt tulajdonképpen az utóbbiakat hibáztatta a németekért és az oroszokért is; a két világháborúért az afrikai békétlenségért, a Közel-Keletért. Nehéz volt eldönteni, azért hibáztatja-e jobban az angolokat, mert fölépítettek egy világbirodalmat kitépve azt a franciák kezéből, vagy pedig azért, mert oly sietve szétbontották a háború után. Mint európai patrióta, talán mint katolikus, esetleg még mint paraszt vagy egyszerű ember is, az egykori dicsőséges francia forradalom örökösének tekintette magát. Papa szemlátomást olyan háborút vívott, amelynek forrásai sokkal régebbiek voltak, mint a világ jelen konfliktusaié. Olyan háborút, amelynek eredete az

európai történelem és saját lelkének ködébe veszett; harcot Anglia morcos pofájú királynője meg a perfid brit arisztokraták ellen, akik arzént tettek Napóleon levesébe Szent Ilona-szigetén.

Avner szerint ugyan Papa a fáktól kétségtelenül nem látta az erdőt, a fákat azonban igen jól látta. Sőt ő és fiai az 1970-es évek titkos mozgalmainak sűrű erdejében szemlátomást minden egyes fával pertuban voltak. Franciaországban bizonyosan, és alighanem egész Európában is; esetleg majdnem mindenütt a világon. Talán túlzó állítás, hogy a *Le Group*-nak volt információja minden ügynökről, terroristáról, toborzóról, szervezőről vagy kémről, aki az anarchista világforradalom bonyolult és hihetetlenül hatalmas hálózatában működött, de egyáltalán nem tódítás azt mondani, hogy a legtöbbjükről tudtak valamit. Ezt az információt aztán bárkinek eladták, aki meg akarta és meg tudta fizetni az árát. Jóllehet, soha – vagy legalábbis tudomásuk szerint soha – nem üzleteltek egyetlen kormányzattal sem; ezt büszkén jelentette ki Papa és Louis is, amikor már eléggé megbíztak Avnerben. Kormányzatokkal üzletelni: szemben állt alapelveikkel. Ráadásul túl veszélyes is; a kormányok és titkosszolgálatok gátlástalanok, áruló természetűek, s hozzá nem is elég hatékonyak, mert agyonnyomja őket a bürokrácia. A zsiványbecsület fogalmát sem ismerik!

Papa nem csak információt árult, hanem szolgáltatásokat is. Az első amit a *maquis*-ban, a második világháború alatti francia ellenállásban megtanult, az volt, hogy a gerilláknak szükségük van biztonságos házakra szállításra, élelmiszer-ellátásra, ruhákra, fegyverekre, iratokra és olyan emberekre, akik mindezt eltüntetik utánuk, ha elvégezték a munkát. (Beleértve néha a holttesteket is.) Az ilyen tevékenység, csakúgy, mint a követés, megfigyelés, sokkal könnyebben elvégezhető átlagos külsejű, egyszerű emberekkel, olyanokkal, akik a „célországban” születtek vagy élnek, olyan férfiakkal és nőkkel, akiknek a legális foglalkozása is valami hasonló. Az egész csak pénzkérdés.

– Miért kéne értened a lakatokhoz, zárakhoz? – kérdezte egyszer Papa, amikor már jól ismerték egymást. – Bármikor küldhetek neked egy lakatost. Vagy miért ásnál ki magad egy sírt? Küldök egy sírásót. Egy kis fizetségért. *N’est-ce pas?*

Papa parasztzsenialitásának nagy fölfedezése volt, hogy van, aki „egy kis fizetségért” bármire hajlandó, elég sokan sok mindenre hajlandóak, *valamire* majdnem mindenki hajlandó. Pénzért például csaknem minden

hajlandó megtenni egy kicsivel többet abban a körben, ami amúgy is a foglalkozásához tartozik. A gépkocsivezető autót vezet, a fegyverkovács fegyvert javít. Azért a „kis fizetségért”, amit kapnak, már meg lehet kérni őket, hogy ne szóljanak a hatóságoknak, amelyeket – kivéve a megbízhatatlan angolszász országokat – a legtöbb ember amúgy is utál. Ez azt jelentette, hogy Papa számos országban rengeteg embert tartott a fizetési listáján, a *Le Group* elég nagy „tiszteletdíjakat” kért ahhoz, hogy kibírja a költségeket.

Az öregúr másik nagy felfedezése volt, hogy az ügynökök – mint a legtöbb külföldi – általában repülőgépen, vonaton, hajón, néha pedig gépkocsin jönnek be az országba és hagyják el azt. Igen kevés ügynök hajlandó ellenőrizetlen határállomások között, hegyvidéki cserjéseken átvágni magát, legalábbis békeidőben, vagy bonyolult módon, magángépet bérelve érkezni az országba. Mikor meg már odabent vannak, általában bizonyos városokat kedvelnek, azokban a városokban pedig bizonyos szállodákat, bankokat, ügynökségeket és éttermeket. Ezért azután ha e helyeken van valakije, aki „kis fizetségért” hajlandó jelenteni egy-egy ismert, vagy nem ismert, de gyanús, külföldi érkezését, akkor elég sok terrorista és titkos ügynök kerül Papa radarjának hatósugarába. Ahhoz mindenesetre elegendő, hogy jól menjen az üzlet.

Ezen üzlet részleteit azonban ekkor még homály fedte. Papáról sem esett még, amikor Avner búcsút vett Louis-tól a Diadalív alatt, hajnali egy óra tájban. Megbeszélték, hogy kapcsolatban maradnak.

– A kocsim arrafelé áll – mutatott Louis az Avenue Victor Hugo felé – Hacsak nem akarod, hogy együtt gyalogoljunk vissza a szállodába. Avner elmosolyodott. – Nem abban a szállodában lakom, ahol találkoztunk. Majd fogok egy taxit.

Louis visszamosolygott: – Milyen ostoba vagyok! – mondta. – Hát persze, hogy nem a Royal-Monceau-ban laksz, a 317-es szobában! El is felejtettem.

Avner felhúzta a szemöldökét és rábólintott. Ami megérdemli az elismerést, az megérdemli. Ez a Louis tényleg profi. – És – legalábbis egyelőre – bízhat benne. Nem árulná el, hogy tudja Avner szoba számát, ha bármit is tervezne ellene.

– Örülök, hogy megismertelek – folytatta Louis. – Tony azt mondta, remek üzletfele voltál. Ne feledd: ha bármire szükséged van, tudasd velem, akármi legyen is az. Nem ígérem, hogy mindig meg tudjuk szerezni, ami kell, de elképzelhető. Ne feledd!

– Nem feledem – válaszolta Avner. Kezet ráztak. Amikor Louis elindult Avner utánaszólt. – Louis, még valami!

A másik megfordult.

– Nem ismersz véletlenül egy Hamshari nevezetű embert?

Louis egy lépést tett Avner felé. – Jól ismerem Mahmoud Hamsharit. Párizsban él, de nem hiszem, hogy most éppen itt van.

– Néhány nap múlva felhívlak, azon a számon, amit adtál – mondta Avner. – Ugye, tudatod velem, ha Hamshari visszajött?

Louis bólintott. – Hadd adjak egy jobb telefonszámot! – mondta. – Esetleg nem leszek ott, de ha párizsi idő szerint pontosan hat óra tizenötkor telefonálsz, nem kell meghagynod a nevedet sem; tudni fogom, hogy te voltál. Csak add meg a számot, ahol visszahívhatlak.

Avner az agyába véste a telefonszámot, remélve, hogy nem felejti el, mielőtt átadhatja Hansnak. A számmemóriája nem volt túl jó, bár a számokkal még mindig jobban állt, mint a nevekkel. Volt egy visszatérő rémlátomása, hogy egyszer bejelentkezik egy szállodában valamelyik új nevén és azután elfelejti, kicsoda is ő. A „cég” legendái szerint egyszer ez elő is fordult egy fiatal Moszad-ügynökkel. Avner mindig irigyelte az olyan embereket, mint Hans vagy Carl, akik bármikor bármire képesek voltak emlékezni.

Nagyon földobta a Louis-val való találkozás. Annyira, hogy míg végigsétált a Royal-Monceau elhagyott folyosóján, vidám, kópés hangulat fogta el. Szeretett volna valamit csinálni, valami csínyt, csak úgy jókedvből. Mindig imádta a tréfákat, csínytevéseket, ezt alighanem az anyjától örökölte. Végül is azonban összeszedte magát-és nem tett semmit. Őrültség lett volna az egész küldetést veszélyeztetni egy vicc kedvéért.

Furcsa, de a csapat tagjai szívük szerint valamennyien csínytevők voltak, tréfacsinálók, s ennek néha erővel kellett ellenállniuk. Steve-nek például volt egy pénzérméje, amelynek mindkét oldalán „fej” volt. Amikor sorsot kellett húzni, hogy ki vásároljon, ki főzzön, Steve – tudván, Robert

mindig az „írást” választja – ezt a pénz dobta föl a „fej” vagy, „írás”-nál. Robert pedig minden műszaki zsenialitása ellenére hónapokig nem vette észre a trükköt, s amikor észrevette, akkor is csak azért, mert a nem bírták tovább, és nevetésben törtek ki.

Avner azonban mindannyiukon túltett e téren, és amikor egy könnyelmű pillanatában elárulta a többieknek, hogy a szülei gyerekként *sovav*nak, vagyis csínytevő manónak becézték, a csapat hamarosan a „Manó Mama” nevet adta neki – összehozva ezzel a trükkök, viccek, csínytevések iránti hajlamát azzal, hogy olyan sokat törődik a renddel, a tisztasággal meg a többiek étkezési szokásaival.

Másnap reggel Avner kijelentkezett a szállóból, és miután telefonált Andreasnak és Yvonne-nak, akik még Párizsban akartak maradni, visszarepült Frankfurtba. Ugyanaznap éjjel mindent elmondott Louis-ról a többieknek.

Hans Carlra nézett. – Nos?

Hans meggyújtotta a pipáját. – Legalább olyan jónak hangzik, mint Tony, az biztos.

Robert és Steve bólintottak.

Ez is olyasmi volt, amit Avner szeretett bennük. Bármennyire különböztek is tőle, különböztek egymástól, egy közös jellemvonásuk mindenképpen volt: nem csináltak nagy ügyet a dolgokból, semmiféle vég nélküli „és akkor”, „ha”, „de”, semmi végtelen locsogás. Terveik mindig alaposak és gondosak voltak, ám nem húzták az időt hasfájós egyrészt-másrésztekkel, amiket bármely termékeny emberi agy képes felhozni, különösen, ha már a gyávasággal is határos óvatosság vezeti. Egyikük sem volt ilyen. Egy pillantással átlátták az esélyeket, és ha úgy látszott jónak, cselekedtek. Ezt a magatartást a diaszpórában élők, a holocaustot túlélt öreg zsidók esetleg nem találták volna „zsidós” jellemvonásnak, de ez volt az a magatartás, amely nélkül Izrael sohasem jött volna létre. Legalábbis Avner szerint nem.

Tehát Mahmoud Hamshari. A 3-as számú célpont Efraim listáján,

7. MAHMOUD HAMSHARI

Ha a Palesztin Felszabadítási Szervezet státusa megegyezett volna egy országéval, akkor Mahmoud Hamshari – avagy dr. Hamshari, ahogy gyakran nevezték az algíri egyetemen szerzett közgazdász diplomája miatt – valószínűleg nagykövetnek számított volna. Merthogy ő volt a PFSZ hivatalos párizsi képviselője. Még íróasztala is volt az Arab Liga irodájában. Megjelentetett egy *Faht-Information* című újságot, és az UNESCO számos delegátusával tartott kapcsolatot Párizsban. Akik felületesen ismerték, kulturált, jó modorú férfiúnak írták le, aki épp úgy öltözik és viselkedik, mint bármelyik diplomata. Bizonyos értelemben Mahmoud Hamshari franciább volt a franciánál. Konzervatív – sőt nagypolgári – életmódot folytatott egy mérsékelten nagypolgári városrészben. Középosztálybeli lakásában élte középosztálybeli életét Marie Claude-dal, francia feleségével és lányukkal, akit Aminának hívtak.

„Puha” célpont.

Amit Mahmoud Hamshari felületes ismerősei nem tudtak, az az volt, hogy – legalábbis a Moszad szerint – ugyanakkor ő a terrorizmus egyik legfőbb európai szervezője. A diplomata, a palesztin ügyet legális eszközökkel népszerűsítő úriember álcája mögött valójában olyan nagy visszhangot kapott terrorista cselekmények szervezője lapult, mint például a hágai merénylet-kísérlet Ben-Gurion izraeli elnök ellen vagy a Swissair-gép fölrobbantása a levegőben.

Meg az olimpikon atléták müncheni legyilkolása.

A csapat információi szerint dr. Hamsharinak esze ágában sem volt felhagyni ezzel a tevékenységgel. Éppen ellenkezőleg. A listán levő két „puha” célponttal együtt terroristahálózatot szervezett, amelybe számos francia és más nem-arab anarchistát készült bevonni. A szervezetet maguk között Fatah-France-nak nevezték.[41]

Hamshariról sokan azt állították, hogy a Fekete Szeptember egyik vezetője, azé a terroristaszervezeté, amellyel Jasszer Arafat Al-Fatah szervezete akkoriban minden kapcsolatot tagadott. A hetvenes évek elején

az Al-Fatah hivatalos álláspontja az volt, hogy minden gerillatevékenységet ellenez az Izrael megszállta területeken kívül. Nem hivatalosan azonban a Fekete Szeptember az Al-Fatah „harcoló karja lett”, kitágítva a szélsőséges terrorizmus körét az egész Közel-Keletre és Európára.

Az ilyenfajta munkamegosztás és egyben elhatárolódás régi hagyomány az anarchista-nihilista típusú forradalmi szervezetekben. Már a XIX. századi orosz isutyinisták között is megfigyelhető volt: a mozgalomnak volt egy külső köre, tiszteletreméltó teoretikusokból, aktivistákból és újságírókból, akiket a „Szervezetnek” neveztek, és volt egy belső kör, a gyilkosoké, akik magukat egyszerűen úgy hívták: „a Pokol”. [42]

– Mi lenne, ha például kinyúlna egy kéz a zuhanyrózsából és lepuffantaná? – kérdezte Avner, aki életében nem hallott Isutyinról és követőiről, ám megszállottja volt a zuhanynak.

A többiek vállat vontak, de nem nevettek. Avner nem tréfált. Valamennyien megegyeztek abban, hogy Zwaiterrel ellentétben Hamsharit valami látványos módon kell eltenni láb alól. A gyorsaság itt most nem fontos, mint az első esetben. Elképzelhető, hogy hetekbe telik, míg Hamshari visszatér Párizsba. Addigra el kell készülniük egy olyan tervvel, amit ha végrehajtanak, Hamshari halálát senki sem tekintheti véletlennek. Ez nem csak egyszerűen bosszú lesz, de intés is a többi terroristának, hogy – amint Efraim fogalmazott – a „zsidóknak messzire elér a kezük”, és sem a rejtőzködés, sem pedig a tiszteletreméltóság álcája nem biztosítja számukra a sérthetetlenséget.

Ugyanakkor alapvető volt, hogy sem Hamshari feleségének, sem kislányának ne essék baja, és ne érje kár senki más lakását, kocsiját avagy irodáját. Még akkor sem, ha az esetleges másik áldozatról kiderülne, hogy szintén terrorista vagy szimpatizáns. A csapat akkor sem szabadulna meg annak a felelősségétől, hogy valamit-elhibázott. Nem is beszélve arról, ha valóban egy ártatlan járókelőt érne baj. Senki másnak nem görbülhet a haja szála, az Efraim listáján szereplő tizenegyen kívül.

Avner gyakran tűnődött magában, meg lehet-e ezt oldani egyáltalán! Biztos, hogy meg kell próbálni, de ez alighanem kizárja a robbantásos akciót.

– Nem tudom, miért mondjátok ezt folyton – méltatlankodott Robert. – A robbanóanyagokat nagyon jóllehet irányítani. Pontosan úgy célozhatsz velük, pontosan úgy korlátozhatod hatásukat, mint egy golyóét. Egyáltalán nem kell, hogy a célponton kívül másnak is baja essék, ha némi intelligenciával tervezed meg az akciót.

– Rendben van – mondta Avner –, ne borulj ki! Hallgatjuk a terved!

– Tulajdonképpen még semmit sem találtam ki – sóhajtott szomorúan Robert. – Csak nem akarom, hogy rögtön az elején kizárjatok az egészből.

– Hát ezt sosem tennénk, haver! – válaszolta Steve. – Mit szólnál egy bombához a klotyójában? Ott alighanem úgyis egyedül van, amikor éppen szarik.

– Jaj, ne legyetek ilyen undorítóak! – grimaszolt sértetten Hans.

Mindez nem segítette őket közelebb bármiféle tervhez, és amikor Louis jelentette, hogy információi szerint Hamshari november 20-án Párizsba érkezett, még mindig nem voltak elképzeléseik. Louis azonban folytatta: a *Le Group*-nak akad más információja is, ami talán érdekli Avnert. Néhány napon belül találkozó lesz Genfben a palesztin mozgalom három képviselője között. Kíváncsi a nevükre?

– Igen – válaszolta Avner.

Louis diszkréten köhécselt. – Úgy vehetem, hogy ezt a beszélgetést üzleti alapon folytatjuk?

– Természetesen – válaszolta Avner, és várta, hogy Louis megnevezze az összeget. De nem tette. Nyilvánvalóan elég volt számára az igenlő válasz; a számlát majd később küldi, akár egy ügyvéd, orvos vagy bármilyen más szakember. – Hallottál egy bizonyos Fakhri al-Umariról?

– Ühüm! – mondta Avner bizonytalanul. Valójában sosem hallotta ezt a nevet.[43]

– Ő fog találkozni, úgy tudom, Ali Hassan Salameh-vel és Abu Daouddal.

Avner szíve megdobbant. Kemény célpontok! Az 1-es és 2-es számú a tájukon! A müncheni emberek, különösen Salameh! Efraim sárkányának két legfontosabb feje!

– Genfben? – kérdezte Louis-t, megpróbálva elrejteni hangjának izgalmát.

– Úgy tudom.

– Érdekel bennünket ez a genfi találkozó. – Igyekezett minél gyorsabban gondolkodni. – Párizs is érdekel. Lehetséges volna, hogy mindkét ügyet figyeld, természetesen üzleti alapon? Holnap ugyanebben az időben visszahívnálak.

– Menni fog – felelte Louis.

Másnap Avner, Carl és Steve Genfbe repült. Hans és Robert két nap múlva csatlakozott hozzájuk. Elhatározták, hogy nem mennek a város központjába. A Route des Romeles-en levő szállodában béreltek szobát, nem messzire a Nemzetek Palotájától. Genf hadműveleti szempontból, különösen a Moszad számára, nem túl kényelmes hely. Nehéz biztonságos házakat találni, a szállodák pedig nem igazán felelnek meg az ügynököknek. A svájci titkosszolgálat, hogy finoman fogalmazzunk, nem híres az együttműködésről. Szívesen látják a külföldit, de csak addig, amíg konferenciázik, bevásárol vagy pénzt tesz a bankba, a lehető legjobb modorában viselkedik, és olyan hamar elmegy, amikor csak teheti. A svájciak nem tiltakoztak a piszkos munkát végzők ellen a határaikon belül, csak a piszkos munka ellen.

Ali Hassan Salameh és Abu Daoud[44] azonban megérte a kockázatot. Ha a csapat csak ezt a kettőt kapja el, a küldetés már akkor is sikeres volt. Mind az öten megegyeztek abban, hogy amint biztos nyomra jutnak Salameh-t illetően, minden mást abba hagynak. Salameh volt az, akit a Moszad leginkább felelősnek tartott a tizenegy sportoló haláláért.

Salameh és Abu Daoud genfi találkozója azonban újabb kacsának bizonyult.[45] Louis, amikor két nappal később fölhívta Avnert, nem ezt az amúgy is francia eredetű kifejezést használta *(canard),* hanem egy angolt: – Sajnálom, hogy vadlibavadászatra *(wild goose chase)* küldtelek benneteket.

Hamshari azonban Párizsban volt. November 25-én, amikor Avner ismét telefonált Genfből, Louis már ugyanolyan jelentést tudott adni Hamshari életritmusáról, amilyet annak idején Tony adott Zwaiteréről. Akárcsak Rómában, itt sem esett szó arról, mi is a célja a megfigyelésnek.

Noha Louis tulajdonképpen kezdettől fogva sejthette Avnerék szándékait, ha nyíltan kimondják, az olyan súlyos etikettsértés lett volna, melynek következtében elképzelhető, hogy Louis tejesen visszavonul a hadműveletől. Ez alighanem egyfajta álszenteskedő magatartás volt, de hát mit volt mit tenni? Avner biztos volt abban: ha megkérné Louist, hozzon neki egy pisztolyt, majd ásson egy sírt és készüljön el vele másfél órán belül, a férfi habozás nélkül végrehajtja. Ha azonban arra kérné, hogy segítsen neki megölni valakit, Louis azonnal nemet mondana. Ő azért van itt, hogy híreket hozzon és szolgáltatásokat nyújtson. Hogy ezeket mire használják, ahhoz már a *Le Group*-nak semmi köze.

Hans ezt „Pontius Pilátus tényezőnek” nevezte.

Amikor Avnerék maguk között gyilkosságról beszéltek, ezt mindig kizárólag technikai, szakmai kérdésnek tekintették. Ezúttal Robert hozta az ötletet, mely a legjobbnak látszott ahhoz, hogy a merénylet kielégítse mind a látványosság, mind pedig a biztonság követelményét. Az egész egy beszélgetésből pattant ki. Épp Hamshari fő módszere volt a téma, hogyan toborozza a terroristákat és szervezi az akciókat.

– Szóval állandóan a telefonon lóg? – tűnődött Robert. – Olyan lehet a lakása, mint egy telefonközpont, amelyik hol Európa, hol a Közel-Kelet városait kapcsolgatja… Hát akkor legyen a telefon a végzete!

Másnap Avner, Carl és Steve Genfből Párizsba ment. Hans vonattal visszautazott frankfurti laboratóriumába, hogy további iratokat készítsen, Robert pedig Brüsszelbe repült.

Valami különös okból a XIX. század második fele és a második világháború között a kicsiny és viszonylag békés Belgiumban virágzó fegyveripar alakult ki. Ez különösen igaz volt a Liége-től északkeletre fekvő területre, az hervei-i felföldre, ahol az említett időszakban a kézifegyvereket, automata fegyvereket és robbanóanyagokat nemcsak gyárakban, hanem gyakran a falvak és tanyák környékén levő kis műhelyekben is készítették. A kézi munkával előállított fegyverek és ördögi gépezetek készítése gyakran apáról fiúra szálló mesterség volt, amely a belgákat – a spanyol kézművesekkel együtt, akiknél ugyanez játszódott le – a vérontás könnyen elrejthető eszközeinek nemzetközileg elismert mesterévé tette. Furcsamód éppen a nácizmus és a fasizmus hajnalán alkonyult be ennek az iparágnak mind Belgiumban, mind pedig

Spanyolországban. Hitler és Franco győztes hadseregei természetesen ragaszkodtak ahhoz, hogy minden fegyver és hadianyag gyártását a saját ellenőrzésük alá vonják. A második világháború végére a belga kézifegyveripar lényegében megsemmisült, Spanyolországban pedig Franco generalisszimusz csupán három gyár számára engedélyezte a pisztolygyártást (ezek egyike revolvert is előállíthatott).[46]

Belgiumban csak egy maroknyi iparos maradt, aki titkos, tanyasi műhelyében tovább űzte a hagyományos mesterséget. Ez a tucatnyi ember azonban még mindig jelentős mértékben hozzájárult Európa illegális fegyverkereskedelméhez. Némelyik termékük a világ legfejlettebb fegyverei közé tartozott. Robert pedig tudta, hogy számíthat ezekre.

*

Mint a PFSZ párizsi képviselője, Mahmoud Hamshari gyakran találkozott a sajtóval, így azután nem találta szokatlannak, hogy 1972 decemberének első hetében a Rue d'Alesia 175-ben levő lakásán fölhívta egy olasz újságíró és interjút kért. Jobban meglepte, hogy amikor másnap egy környékbeli kis kávéházban találkozott az újságíróval, az még egy olaszhoz képest is szokatlanul keveset tudott a palesztin ügyekről. Megállás nélkül a pipájával játszadozott, végül pedig azt javasolta Hamsharinak, hogy halasszák el az interjút addig, amíg elolvassa a sajtóanyagot, amit a diplomata magával hozott a találkozóra. Megállapodtak, hogy az olasz két-három napon belül ismét telefonál.

Carl úgy érezte, hogy olasz újságíróként, ha nem is hibátlanul, de legalább elég jól játszott ahhoz, hogy ne keltsen gyanút. Módja volt megismerkedni Hamshari hangjával. Eközben Avner és Steve alaposan felderítette a Párizs XIV. kerületében levő, nyüzsgő, nagyvárosi, mégis tisztesen polgári környéket, ahol Hamshari élt. A Louis-tól kapott kis Renault-ban két napon át többször elpróbálták a ház megközelítését és a menekülést. A Saint-Pierre-de-Montrouge-templomnál kezdték a Victor Basch téren, körülbelül félúton a Rue d'Alesián, négy háztömbnyire a 175-ös számú épülettől. Fölmérték a reggeli forgalom jellegzetességeit, a Luxembourg-kerttől egészen a Szent József kórházig, a Montparnasse pályaudvartól a Cochin kórházig. Eldöntötték, hogy a legjobb menekülési útvonal a Rue Vercingétorix lesz, a Sportpalota mellett át a Pont Du Gariglianon egészen a Boulevard Lefebvre-ig, majd pedig végig a

Boulevard Exelmans-on, a jobb parton levő házukig. Az akciót úgy tervezték el, hogy közben egyetlen kocsit se kelljen elhagyniuk,

Louis megfigyelői ezalatt jelentették Hamshari napirendjét: az meglehetősen egyszerű és kiszámítható volt. Elég sok időt töltött más arabok társaságában, akik közül nem egynek kapcsolata volt a „fegyveres forradalommal”. A korábbi jelentésekkel ellentétben nem voltak testőrei. [47] Különösen a reggeli órákban követte majdnem mindig ugyanazt az órarendet. Felesége és kislánya röviddel nyolc óra után hagyta el a lakást. Madame Hamshari otthagyta Aminát az óvodában, majd úgyszólván egész nap a saját ügyeit intézte. Soha nem tért vissza a lakásba kora estig, amikor elhozta Aminát az óvodából.

Hamshari körülbelül kilencig egyedül volt otthon. Ekkor szokta felhívni egy Nanette nevű nő, aki alighanem a szeretője lehetett, s aki a jobb parti, nagyon elegáns XVII. kerületben lakott az Avenue Niel mellett nem messze a csapat biztonságos házától. Nanette minden reggel a Rue d’Alesia és a Rue des Plantes sarkán levő postáról telefonált, nem messze a 175-ös számú háztól, ilyenkor alighanem csak azt ellenőrizte, elkészült-e már a férfi, vagy hogy a felesége és a lánya elmentek-e hazulról. Ha igenlő választ kapott, visszament a Renault-jához és fölvette Hamsharit, aki addigra már lent várta az utcán: A Rue d’Alesián, ahol egy tűzoltóság és több fedett piac is volt, nagyon nehéz lett volna parkolóhelyet találni.

Avner és Carl eldöntötték, hogy a támadás legjobb időpontja reggel 8 és 9 között lesz, miután Hamshari felesége és lánya már elmentek, és mielőtt Nanette megérkezne. A célpont ekkor nemcsak hogy egyedül van, de mert várja Nanette hívását, számítani lehet rá, hogy mindenképp felveszi a telefont. A támadás napját akkorra tűzik ki, amikorra biztonsággal elintézhető minden. Robert megtervezi a bombát, Belgiumban elkészítik, becsempészik Franciaországba, és el tudják helyezni Hamshari telefonkészülékében.

Olyan bombát, amelynél a biztonság és a szelektivitás nem lényeges tényező, viszonylag egyszerű készíteni. Ezek robbanóanyaga meglehetősen stabil, gyakran kereskedelmi forgalomban is kapható, akár a dinamit vagy a plasztik. Ebbe azután elhelyeznek egy gyújtószerkezetet – valamilyen parányi mennyiségű, nem stabil, salétrom- vagy kénsavalapú robbanóanyagot, – amit ütés vagy enyhe elektromos áram hoz működésbe.

Ez történhet mechanikusan, például ébresztőóra vagy akár tojásfőző óra segítségével. De történhet elektromágneses hullámmal, azaz rádióadóval vagy egy tévé távkapcsolójával.

A mechanikus robbantással – ha mondjuk egy gépkocsi gyújtáskapcsolójára vagy sebességváltójára szerelik a bombát – az a probléma, hogy bárki indítja is be, a bomba fölrobban, és ezt akkor sem lehet megakadályozni, ha a célpont a várakozás ellenére nincs egyedül. Az időzítő szerkezetekkel ugyanez a gond, de még nagyobb, hiszen ezek akkor is fölrobbantják a bombát, ha a célpont nincs is a közelben, meg akkor is, ha mások viszont ott vannak. Ez utóbbi a terroristákat hidegen hagyja, hiszen gyakran éppen így választanak célpontot. Ugyanakkor Avner csapata számára az időzítést kizárta a lehetséges megoldások közül.

Az egyetlen megoldás egy olyan robbanószerkezet, amelyet valamelyikük távirányítással működtet, és a saját szemével meggyőződik arról, hogy a robbanás a célpontot, és *csakis* a célpontot pusztítja el. Ugyanakkor nagyvárosi környezetben lehetetlenül veszélyes drótokat vezetni a robbantás helyétől a merénylőig. A rádiójelzések megoldanák ezt a problémát, viszont újabb gond keletkezik: bárki, aki a környéken azonos hullámhosszú rádióadót működtet, véletlenül bármikor fölrobbanthatja a bombát.

A nagy hatósugarú walkie-talkie-k, CB-rádiók és különféle távkapcsoló szerkezetek elszaporodásával ez a veszély ma már olyan súlyos lett, hogy a legtöbb óvatos bombaszakértő, mint például Robert, bele sem kezd a bomba-beépítésébe mindaddig, amíg egy másik kapcsoló segítségével nem semlegesítette, nehogy az egész fölrobbanjon a kezében. Az igazi megoldás éppenséggel ez a külön kapcsoló. Egy olyan kapcsoló, amelyik élesíti az „alvó” bombát, gyakran úgy, hogy akaratlanul maga a kijelölt áldozat kapcsolja be. Ekkor és csak ekkor hozhatja működésbe a bombát – rádiójellel – a megfigyelő.

A robbanóanyagot, magyarázta Robert, Hamshari telefonjának az aljába helyezi. Teljesen ártalmatlan lesz egészen addig, míg a telefonkagylót föl nem emelik. Ám ha egyszer Hamshari fölemelte a kagylót, a bomba éles: robbanásra kész. Ekkor lehet leadni a rádiójelet, amely aztán elindítja az egészet.

Avner –úgy gondolta, hogy az így megtervezett szerkezet majdnem balesetbiztos. Majdnem. A robbanószerkezetet legalább fél nappal a merénylet előtt kell elhelyezni. Mi történik, ha Madame Hamshari épp aznap reggel dönt úgy, hogy hosszú telefonbeszélgetést folytat valamelyik barátjával, és ugyanekkor a szomszédság valamelyik megszállott rádióamatőrje ugyanazon a hullámhosszon kezd adásba? Mi lesz?

Robert megvonta a vállát. Világos, hogy mi lesz. Nincsen abszolút zéró kockázat. Ez a szerkezet – amennyire lehet – csaknem nullára csökkenti a kockázatot; de ha még így is túl veszélyes Avnernek, akkor valami egészen mást kell kitalálni. A telefon aljában nincs elég hely két gyújtószerkezetnek, amelyik más-más frekvencián működik; az egyik aktiválja a bombát, a másik pedig felrobbantja. Megoldhatatlan.

– Hát rendben van! – mondta Avner kis tűnődés után. – Csak arra vigyázz, hogy a robbanás ne öljön meg mindenkit abban a nyavalyás házban!

– Van egy másik gondom is – mondta Robert. – Biztosnak kell lennem abban, hogy elég robbanóanyag lesz a készülékben ahhoz, hogy a mellette álló *mehabel* fölrobbanjon. Tudod, nincs túl sok hely egy ilyen telefonban.

A bombát december 6-án csempészték át Belgiumból Franciaországba. Amikor Avner a kezébe fogta, nagyon kicsinek és könnyűnek látszott. Túl kicsinek ahhoz, hogy elpusztítson egy embert – ha Avner nem látta volna a saját szemével, mekkora kárt tud okozni három-négy deka plasztik, például egy levélbombában, a terroristák kedvenc fegyverében. Nem egészen három hónapja (alig néhány nappal a müncheni mészárlás után) a Fekete Szeptember levélbombája megölt egy izraeli diplomatát Londonban.[48]

– Reméljük, működik! – mondta Avner, ahogy átnyújtotta a dobozt Robertnek.

Ugyanaznap a csapat kétfelé vált. Két új házba költöztek. Ezeket Louis szerezte, aki különben a korábbi biztonságos házat is a rendelkezésükre bocsátotta.

December 7-én, csütörtökön, egészen váratlan dolog történt. A terv így szólt, hogy megvárják, míg Madame Hamshari elhagyja a lakást Aminával együtt, Nanette pedig fölszedi Hamsharit. Ekkor, nem sokkal kilenc után, Robert és Hans telefonszerelőnek öltözve (a Louis által szállított ruhákban)

bemennek az épületbe, és elhelyezik a bombát. Robert becslése szerint húsz-harminc percig tarthat az egész, vagy még addig sem. Avner, Steve és Carl az épületen kívül várakozik – Carl mint „olasz újságíró”, lehetőség szerint Hamshari látótávolságán kívül –, hogy figyelmeztessék Robertet és Hansot, ha a család valamelyik tagja visszatérne. Amennyiben ez bekövetkezne, Louis megbízott egy francia párocskát azzal, hogy beszédbe elegyedjenek Madame Hamsharival és föltartsák addig, amíg Avner és Steve ki tudja hozni a másik kettőt a lakásból.

Azon a csütörtökön azonban Nanette nem mutatkozott. Sőt Madame Hamshari is hamar hazajött, a férje pedig el sem ment.

Avner, Carl, Hans és Robert egy idő után elhagyták a környéket. Semmi értelme sem volt, hogy órákig a ház előtt várjanak, amikor a célpont szokásos napirendje valamilyen okból már úgyis fölborult. A dolog még veszélyes is lehet. Csak Steve és a francia pár maradt az utcában.

Már este hat is elmúlt, amikor Steve végre telefonált, hogy Hamshari gyalog elhagyta a házat, és ő most utána megy.

A többiek azonnal visszahajtottak a XIV. kerületbe. Most, hogy Hamshari elment, jó esély volt arra, hogy a felesége is elindul, hazahozni a gyereket az óvodából – hacsak Hamshari maga nem azért ment el. Robert és Hans – még mindig szerelőruhában – a legközelebbi parkolóhelyhez hajtott a furgonnal. Avner a postahivatalban, a telefonfülke mellett helyezkedett el – ugyanott, ahonnét Nanette szokott telefonálni –, és várt. Carl nem mutatkozott.

Steve csaknem rögtön odacsöngetett, amint Avner elfoglalta a helyét.

Hamshari valami „Arab Liga-szerű épületbe” ment be (Steve, aki semmivel nem beszélt jobban franciául, mint Avner, nem tudta elolvasni az épület nevét) a Boulevard Haussmannon. Ha rövidesen Madame Hamshari is elmegy, legalább háromnegyed órájuk lesz, mielőtt bárki hazatér.

Mire Avner megtette a postahivataltól a furgonig levő három háznyi távolságot, már látta is Hamshari feleségét kilépni a fényesen kivilágított főbejáraton. Majdnem biztos, hogy az óvodába megy. Itt az esély! Talán kissé későre jár a telefonjavításhoz, de a Postes Télégraphes et Téléphones (PTT) valószínűleg mindig kiküldi az embereit, ha sürgősen hívják őket. Különben pedig: Avner bízott a nagyvárosok lakóinak elképesztő közönyében. Ma már a házmesterek sem leskelődnek – még Párizsban sem!

–, a szomszédok pedig alig váltanak szót egymással. Egyébként sem volt más választásuk. A bomba nem fog magától belesétálni a telefonba.

Robert és Hans eltűntek a bejáraton át, szerszámos dobozaikat cipelve.

Avner negyedóráig egyedül állt a furgon mellett. Azt kívánta, bárcsak volna nála legalább egy rágógumi. Egyszer mintha Carl sietett volna át az utcán, de ebben a sötétben nem lehetett benne biztos. Azon tűnődött, vajon időben észrevenné-e egyáltalán Hamsharit vagy a feleségét, hogy figyelmeztesse a többieket.

Robert és Hans hirtelen megjelentek a kapuban, és átrobogtak az utcán. Olyan hamar jöttek, hogy szinte még az ajtózár kinyitásához sem lehetett elég idejük.

– Hát ez vicc! – mondta Avner. – Minden rendben?

– Nem tudom – válaszolta Robert. – Majd holnap reggel kiderül.

December 8-án, pénteken, nem sokkal 8 óra előtt elfoglalták helyüket az utca túloldalán, szemben Hamshari lakásával. Robert, Avner és Carl körülbelül kétszáz méternyire állította le a furgont; Steve és Hans autója kissé közelebb parkolt a bejárathoz. Ők ketten voltak az őrök. Az ő feladatuk volt az is, hogy megakadályozzák Madame Hamshari vagy a gyerek visszatérését a lakásba, ha netán megjönnének. Louis emberei aznap reggel nem voltak a közelben. Már csaknem fél kilencre járt, amikor Hamshari felesége és a kislány kilépett az épületből. A közeli buszmegállóhoz mentek.

Gyorsan kellett cselekedniük, mert Nanette bármelyik pillanatban telefonálhatott. Carl kiszállt a furgonból, és az ötven méternyire levő bisztró nyilvános telefonjához ment. Körbefordult, hogy megbizonyosodjék arról: Avnerék jól látják. Fölemelte a kagylót és tárcsázott.

Avner a mellette ülő Robertre nézett. Az viszont Carlt figyelte. Kezében kis doboz, egyik ujja a tolókapcsolón.

Carl a telefon mellett állt, a kagylót a füléhez tartotta. Ajkai mintha mozogtak volna, de ebből a távolságból lehetetlen volt hallani, vagy akár megbizonyosodni arról, hogy beszél-e. Az sem könnyítette meg a dolgot, hogy most is a fogai között tartotta a pipáját. Avner azonban nem a száját figyelte, hanem a jobb kezét. Carl lassan, szándékosan kissé

természetellenes mozdulattal fölemelte a jobb karját, és a feje búbjához emelte. Ez volt a jel.

Avner érezte, hogy Robert teste megfeszül. Alighanem ő is látta a jelet, csak Avner parancsára indíthatja el az akciót.

– Rajta! – csattant fel Avner, és tekintete ösztönösen végigsiklott a Rue d'Alesia 175. számú ház homlokzatán.

Nem hallotta a tolókapcsoló kattanását. Nem hallotta a robbanást. Látta azonban, hogy a homlokzat közelében megremeg a levegő, mintha az egész épület megborzongott volna. Látta, ahogy az egyik nagy ablaktáblán furcsa repedések futnak szét, ahogy a robbanás megrázkódtatja a szobát.

Néhány járókelő megállt és föltekintett.

Valaki egy második emeleti balkonon kinyitotta az ajtót, kijött, letekintett az utcára, majd körbefordult, végül pedig a fölötte levő ablakokra nézett.

Carl határozott léptekkel jött a furgon felé.

Megcsinálták.

Ismét megcsinálták.

Este már nem voltak ebben olyan bizonyosak. A lakásukon ültek, a tévéhíradót nézték, és az esti lapok késői kiadásait forgatták. Hamshari még élt. Életveszélyesen megsérült, az kétségtelen, a jelentésekből azonban nem lehetett kiolvasni, túléli-e a robbanást. A Rue du Faubourg Saint-Jacques-on lévő Cochin kórházba vitték. A másik klinika, a Szent József tan Kissé közelebb lett volna, de nyilván a mentőautó orra a másik irányban állt. A sebesült mostanra akár el is mondhatott egyet mást arról az „olasz újságíróról", aki közvetlenül a robbanás előtt telefonált neki.

Hamshari hangja kissé furcsa volt a telefonban, mesélte Carl a többiek. Kissé rekedt, mintha épp akkor ébredt volna. Abban sem volt biztos, hogy Hamshari hangját hallja, ezért miután elmondta, hogy ő az interjút kérő olasz újságíró, megkérdezte, hogy dr. Hamsharival beszél-e. Csak akkor adta meg a jelet, amikor meghallotta a választ: Igen, én vagyok.

Robert nagyon fel volt dúlva. Mentegetőzött, hogy erősebbre is csinálhatta volna a robbanóanyagot, de hát a többiek olyan határozottan

követelték, hogy senki másnak ne essék baja, ezért mindenképp a szobán belül akarta tartani a robbanást.

Az első jelentések szerint a rendőrség értetlenül áll az eseménnyel szemben, nem tudja, mi idézte elő a robbanást, és a „szabotázst” csak mint távoli lehetőséget veszi figyelembe, mint egyet a sok közül.

Avner nemigen törődött a dologgal; lehet, hogy Hamshari túléli, de mindenesetre jő időre cselekvőképtelenné tették. Talán örökre. Az sem számít, ha elmond valamit a rendőrségnek az „olasz újságíróról”. Esetleg később összefüggést találnak az újságíró és a bomba között – végül talán még azt is fölfedezik, hogy a robbanószerkezet a telefonban volt –, addigra azonban Carl már rég eltávozott, és a csapat különben sem alkalmazza újra ezt a módszert.

Még két éjszakát töltöttek Párizsban. A furgont és a kocsit, valamint a fegyvereket visszaadták Louis-nak. Kifizették a számlát, kétszázezer dollárt, amelyből százötvenezret már az előző hetekben átadták, majd pedig – mindegyikük más-más légijárattal és más útlevéllel, mint amivel belépett az országba – visszarepültek Frankfurtba. Ez december 10-én, vásárnap történt. A rendőrség szemlátomást megszállta Párizs összes repülőterét, velük azonban senki sem törődött. Tudomásuk szerint Hamshari akkor még életben volt.[49]

*

Avner nem Frankfurtba repült, hanem New Yorkba.

Útjának látszólagos oka egy újabb pletyka volt. Ezt ezúttal nem Louis hozta, hanem Hans egy régi párizsi hírforrása. A hír szerint Ali Hassan Salameh vagy talán egy másik magas rangú PFSZ-terrorista hamarosan az amerikai városba megy, hogy a Fekete Párducokkal együttműködve megtámadjanak egy El Al repülőgépet a Kennedy-reptéren.

Ennek érdemes utánanézni, noha Avner valójában nem hitt benne. Salameh, aki a maga módján meglehetősen arisztokratikus terrorista volt, aligha közösködik a néger Fekete Párducokkal.

Avnernek azonban személyes oka is volt New Yorkba menni. Lakást keresett Sosanának.

Lelkében előszámolta az okokat. Először is: hiányzott neki az asszony – jobban, mint valaha is hitte volna. A hadművelet során – amely évekig is tarthat – Izraelben aligha tudja meglátogatni. Egyáltalán nem mehet haza, csak súlyos szükséghelyzet esetén, akkor pedig kétséges, hogy újra kiengedik-e, folytathat ja-e a küldetését. A többiek – Steve-et kivéve, aki nem volt házas – már elköltöztették a családjukat Izraelből, és egyszer-kétszer meg is látogatták őket.

A második ok: valami halvány, tán a hatodik érzéke sugallta érzés olyasmit jelzett, hogy lehet, sohasem térhet vissza Izraelbe. A küldetés után sem. Lesz valami – talán valami hadműveleti ok, talán valami más –, ami megakadályozza majd a visszatérését.

Nos, akkor meg miért ne New Yorkot válassza? Végül is mindig Amerikában szeretett volna élni (amerikai akart *lenni*, mondaná az anyja), és az a néhány alkalom, amikor meglátogatta New Yorkot, egyáltalán nem változtatta meg ezt a vágyát. Ami meg Sosanát illeti: ha New Yorkba költözik (akárcsak időlegesen, a hadművelet idejére, hogy néha találkozhassanak), talán megszereti a várost. Talán ő maga nem fogja erőltetni, hogy hazatérjenek.

Akadt azonban egy harmadik ok is. Avnernek *kellett* Sosana. Huszonéves volt, és szeptember óta nem volt nővel. Rá-ránézett ugyan egy-két asszonyra, de nem kezdeményezett. Talán hűséges akart maradni a feleséhez, talán egyébként is túl nagy volt benne a feszültség. A többiek, Steve kivételével, semmit sem tettek a nemi életükért, már amennyire Avner tudta. Lehet, hogy meglátogatták a feleségüket egyszer-kétszer, vagy egyszerűen nem is vágytak a szexre? E témáról sosem beszélgettek. Avnernek azonban szüksége volt rá; nagyon is nagy szüksége.

Brooklynban kibérelt egy egyszobás lakást, egy olyan házban, ahol állatot is lehetett tartani, hogy Sosana magával hozhassa Charlie-t. Előleget fizetett a főbérlőnek, áprilisi beköltözésre. Akkorra a baba már három hónapos lesz.

December 20-án – sosem felejti el ezt a dátumot –, visszatért Frankfurtba, és fölhívta Sosanát. Hihetetlen. A lány olyasmit mondott, amit sosem hitt volna. Nem, egy szabra, egy izraeli asszony, akinek a férje küldetésben van, nem mond ilyet!

– A babát 25-re várom – mondta Sosana –, és azt akarom, hogy addigra itt légy.

Avner egy pillanatig nem is tudta, mit válaszoljon rá. Azután azt mondta: – Jövök!

– Dehogy is, hiszen nem jöhetsz! – mondta Sosana, akit szemlátomást jobban megdöbbentett saját kérésé, mint Avner beleegyező válasza. Ne légy ostoba! Nem is gondoltam komolyan! Mindenem megvan, 25-én bemegyek a kórházba, már minden el van intézve… Csak tréfáltam, ne aggódj semmiért!

– Hazajövök! – ismételte meg Avner, majd hozzátette: – Egy szót se szólj senkinek!

Két nappal később, anélkül, hogy bármit mondott volna a többieknek, hadműveleti előírásokkal teljes ellentétben, mindet megszegve, hamis német útlevéllel a zsebében beszökött Tel-Avivba. Tudta, hogy amit tesz, megbocsáthatatlan. Ha bárki felfedezi az „övéi” közül, csak az Isten tudja, lesz. A legjobb, amit remélhet, a lefokozás és teljes kegyvesztettség. Ha viszont az ellenség fedezi föl, az egész küldetést, saját és munkatársai életét veszélyezteti.

Életében nem félt még illegális határátkeléstől ennyire, különösen mert, mert ekkora volt a tét. Továbbá azért is, mert – mint a legtöbb honfitársa, Avner is – kissé túlbecsülte az izraeli biztonsági szolgálatot. Nem volt ez teljesen alaptalan, hiszen az izraeli kémelhárítás a csúcsszínvonalat képviselte, de Avner, mint a legtöbben, még ennél is jobbnak gondolta. Márpedig nem így volt. Ha viszont valaki ennyire tévedhetetlennek tartotta, mint Avner, annak igazán mindenre elszántnak kellett lennie, hogy mégis megpróbálja kijátszani ezt a biztonsági szolgálatot.

Hát elszántnak aztán elszánt volt!

Négy napot töltött Tel-Avivban. Senkivel sem találkozott, csak az anyjával és Sosanával. Még az apját sem merte megnézni, és Sosanával sem ment el a kórházba. Miután a baba megszületett, késő éjjel, a saját nagybátyjának adva ki magát, besurrant és megkérte az éjszakai nővért, hadd nézze meg a kicsit. Az újszülött, akit a nővér mutatott neki, kislány volt, alighanem a legcsúnyább kis lilafejű teremtmény, akit életében látott.

Sosana viszont ismét meglepte. Avner vitára számított, de az asszony szemlátomást szívesen ment az Egyesült Államokba.

– Nem számít, hogy nagyrészt egyedül leszek! – mondta. – Nem számít, ha csak évente kétszer látlak! Nem akarom, hogy a nagyszülők neveljék fel a lányunkat!

Megbeszéltek egy áprilisi, New York-i randevút.

8. ABAD AL-CHIR

A terroristaszervező Hussein Abad al-Chir ideje nagy részét Damaszkuszban töltötte, Avner csoportjának akciósugarán kívül. Főként ezért számított a kemény célpontok közé; különben – úgy tudták – nem hord fegyvert, és testőrei sincsenek. Foglalkozás szerint tanár, akit leginkább a keleti nyelvek érdekelnek. A titkos, „fegyveres harcban" viszont a PFSZ összekötője a KGB ciprusi állomásával. A listán ő viselte a 10-es számot.

Al-Chir hollétéről Avner Párizsban szerzett tudomást, egy Louis-val folytatott beszélgetés során. A *Le Group* fizetési listáján levő nicosiai ember valami pletykát hallottak a palesztinok által tervezett kommandóakcióról: Pireuszban terroristák szállnak föl egy görög hajóra, amely menetszerűen megáll a ciprusi Kyreniában, Nicosia közelében, mielőtt továbbindulna az izraeli Haifa kikötőjébe. Kyreniában automata fegyvereket és talán robbanóanyagokat csempésznek fel a hajóra. Miután Haifába érnek, a terroristák megszállják a hajót, és akkora mészárlást hajtanak végre amekkorát csak tudnak, a lodi reptéren végrehajtott kamikázetámadás mintájára.

– Ezt a hírt egyébként ingyen kapod – mondta Louis. – A ház vendége voltál.

– És üzleti alapon tudnál még valamit mondani? – kérdezte Avner.

– Megpróbálok többet megtudni. Ezenkívül csak azt hallottam, hogy támadók afgán útlevéllel utaznak. Az ügy ciprusi szervezőjét, úgy tudom, al-Chirnek hívják.

Ez néhány nappal a Hamshari elleni merénylet előtt történt. Avner megbeszélte a dolgot a többiekkel. Ha Louis értesülése igaz, al-Chir hamarosan föltűnik Nicosiában. Ciprus pedig belül esett a csoport hadműveleti területén.

Mielőtt Izraelbe ment volna, Avner átadta Carlnak Louis számát. (Addig ő volt az egyetlen, aki közvetlen kapcsolatot tartott Louis-val, jóllehet többiek is találkoztak a *Le Group* némelyik munkatársával.) Most

megbeszélte a franciával, hogy Carl minden nap fölhívja. Ha bármit megtudnak al-Chirről, Carl december 27-e után fölhívja Avnert egy athéni számon.

Azon a napon, miután elbúcsúzott Sosanától, Avner Tel-Avivból a görög fővárosba repült.

Ismerte Athént, jóllehet a nyugati civilizáció eme bölcsőjéről elég kellemetlen emlékei voltak. Mint a Moszad frissen kiképzett embere, Athénben találkozott először a munkának: azzal a sötét, titokzatos oldalával, amelyről az apja dünnyögött valamit. Athénban jött rá, hogy a hős holland kisfiúk ugyanakkor állami tisztviselők is, akik egy bürokratikus intézményrendszerben dolgoznak, pontosan ugyanolyanban, mint a többi; teli személyes hűséggel, ellenségeskedéssel, intrikával és hivatali politikával.

Maga az eset egészen egyszerű volt. Tulajdonképpen nem is különösebben emlékezetes. Az az idős ügynök, aki akkoriban a Moszad-állomás parancsnoka volt Athénban, egy este berúgott. Nyilvános helyen, egy étteremben, nála jócskán fiatalabb felesége, Avner és egy másik fiatal Moszad ügynök társaságában. A parancsnokot itt – talán mondani sem kell nem izraeli ügynöknek ismerték: álcája szerint athéni üzletember volt, és mint ilyen, nem szegte meg jelentősen a biztonsági szabályokat, ha bepiált egy étteremben. Ugyanakkor azonban kiderült róla, hogy a kellemetlen kötekedő részegek közé tartozik. A botrány tetőpontján fölmászott az asztal tetejére, lehúzta a nadrágja cipzárját, és ha Avner meg a másik fiatalember meg nem akadályozzák, levizeli a többi vendéget. Felesége, aki nyilván hozzászokott már ahhoz, hogy a férje tahó módra viselkedik, egyszerűen felállt és kisétált az étteremből, otthagyva a két fiatalembert, hadd birkózzanak meg részeg főnökükkel, ahogy tudnak.

Meg is tették, további baj nélkül. Avnert azonban megrázta az eset. Még túlságosan kezdő volt, teli illúziókkal. Épp most érkezett Athénbe, és biztosra vette, hogy az állomás parancsnoka olyasvalaki, akit minden szempontból tisztelni kell. Ráadásul, noha a zsidóknak rengeteg kisebb-nagyobb hibájuk van, éppúgy, mint bármely más népcsoportnak, az iszákosság, illetve a botrányos részegség a legritkább ezek között. Avner még soha nem látott hasonlót – és ez az ember állítólag a Moszad görögországi parancsnoka! Megbocsáthatatlan!

Elhatározta, hogy jelentést ír az esetről. Megbeszélte a másik kollégával. Az is azt mondta, hogy megemlíti a jelentésében. Végül is ez kötelességük: lehet, hogy a főnökük pszichiátriai segítségre szorul. Avnernek még az is eszébe jutott, talán ez az egész csak próbatétel: megrendezték, hogy lássák miként viselkednek az újoncok egy ilyen helyzetben. Eltussolják valamilyen rosszul értelmezett lojalitásból, vagy jelentik. Nos, hát ő nem fog ilyesmin elbukni.

Legnagyobb megdöbbenésére azonban, egy hónappal később, amikor visszament Tel-Avivba, közölték vele, hogy azonnal jelentkezzen a Moszad személyzeti osztályán. Három komor ember várt rá egy komor irodában. Tipikus galíciánerek.

– Erre a papírra maga nagyon súlyos rágalmakat írt! – közölte az első, az asztalra hajítva Avner athéni jelentését. – Azt tanácsoljuk, azonnal vonja vissza!

Avner megdöbbent. – Miről beszél? Hiszen ez az igazság! Nézze meg a srác jelentését, aki velem volt!

– Megnéztük – mondta az első galíciáner önelégülten. – Abban szó sincs erről az állítólagos esetről. Talán csak képzelte az egészet.

– És ha mégsem – mondta a második galíciáner –, nézze a dolgot más oldalról! Ez az ember, akiről maga összevissza írt, nagyon fontos dolgokat tett Izraelért már akkor, amikor maga még nyakig pisis volt. Most alig egy év választja el a nyugdíjtól. Az ilyesminek, amit maga állít, súlyos következményei vannak! és maga… maga sem tökéletes! Megmutathatnám az ő jelentését *magáról!*

– De talán nem is szükséges – mondta a harmadik galíciáner. – az egész talán csak valami személyes ellenszenv maguk között. Elfelejtjük az ő jelentését, és elfelejtjük a magáét is. És akkor mindenki boldog lesz.

Nagyon rossz duma volt, Avnernél legalábbis éppen ellenkező hatással járt, mint gondolták. A kibucban megismert emberek szövegére emlékeztette. A galíciánerekre, akik mindig a maguk fajtáját védik. Fölállt. – Ott maguknál a jelentésem. Nem érdekel, ki másé van még a birtokukban. Az hogy mit felejtenek el és mit nem, az a maguk dolga. Van még valami?

A galíciánerek nem válaszoltak, Avner pedig kisétált az irodából. Forrt benne a méreg. Az esetről azután többé senki sem beszélt vele, de valami

nagyon rossz szájíz örökre megmaradt benne. Amikor legközelebb Athénba küldték, úgy nyolc hónappal később, a Moszadnak már új állomás parancsnoka volt Görögországban.

A dologban az a legérdekesebb, hogy most, két évvel később, amikor szabályellenes tel-avivi látogatásáról Athénba érkezett, valahogy sokkal jobban megértette az egykori állomásparancsnokot. Ha ma történne az eset, talán meg sem írná azt a jelentést.

Mindenesetre ez az egész már régi história.

Amint megérkezett a hotelba, Carl azonnal rátelefonált. Ráadásul nem Frankfurtból, hanem Nicosiából. Ő és Hans már egy napja ott voltak, állandó megfigyelés alatt tartva al-Chirt.

Alighogy Avner Izraelbe ment, Louis jelentette, hogy al-Chir feltűnt Cipruson. A parancsnok távollétében Carl úgy döntött, hogy Hansszal együtt csatlakozik Louis embereihez Nicosiában. Robertet Belgiumba küldte, tárgyalni a bombatervező barátjával. (Steve épp Spanyolországban egy másik hír valódiságát vizsgálta.) Robert mindenképpen Belgiumba akart menni egy jó alapos megbeszélésre, mert még mindig nagyon boldogtalan volt amiatt, hogy a robbanó telefon nem sikerült egészen. Avner órákon belül Nicosiában volt, a többieknél. A Louis szerezte biztonságos házban laktak, miközben megfigyelték al-Chirt. A többiek örömmel jelentették, hogy az arab már találkozott azzal az illetővel, akiről mindenki tudta, hogy a KGB ciprusi parancsnoka. Sajnos azonban úgy döntöttek, hogy Avner érkezését nagy, közös ebéddel ünneplik meg. Eközben a terroristát Louis nicosiai megfigyelői kezén hagyták. Mire befejezték ebédet, al-Chir kijelentkezett a szállodájából, és ismeretlen irányban elrepült.

Mit volt mit tenni, visszarepültek Frankfurtba; semmi értelmét nem látták annak, hogy Cipruson maradjanak. Al-Chir előbb-utóbb visszatér a mediterrán szigetre, amelyet a Szovjetunió afféle archimedeszi pontnak választott, ahonnét kimozdítja sarkaiból az egész világot. A szigetet már földrajzi elhelyezkedése is tökéletessé tette, hogy innét szítsák a Közel-Kelet tüzeit – nem is szólva a görögök és törökök közötti állandó konfliktusról.[50]

Avner mindenképpen kényelmetlenül érezte magát Cipruson; túlságosan mediterrán volt neki ez a hely. A klímának és az emberi temperamentumnak épp azok az elemei vegyültek össze itt, amelyek nélkül elég jól megvolt. Csak várakozzanak Nicosiában Louis emberei al-Chir föltűnésére. Közben Steve spanyolországi reményei is kihúnytak, így ő szintén visszatért Frankfurtba, csakúgy, mint Robert.

– Figyelj csak! – mondta Robert, amint meglátta Avnert. – Újra ki kell próbálnunk a bombás módszert, ha megcsináljuk a ciprusi melót. A barátom és én kidolgoztunk egy új változatot.

– Fogadok, hogy én már tudom is, mi az! – közölte Steve tiszteletlenül a szobatársával. – Kitaláltatok egy láthatatlan bombát, amitől májbajt kap, és legalább tíz évvel megrövidül az élete… Miért nem lőjük egyszerűen agyon a nyavalyást?

– Féltékeny vagy Robertre – mondta nevetve Carl Steve-nek –, mert nem enged játszani a gumikacsájával.

Mindannyian nevettek, Steve is. Igaz, ami igaz, Robert éppen csak nem játszott gumikacsákkal a fürdőkádban; Steve-vel közös lakása a plafonig teli volt csodálatos játékokkal, amelyet a szobatársnak megérinteni sem szabadott. Ez sok apró súrlódást okozott köztük. Egyszer amikor Robert váratlanul hazajött, és meglátta, hogy Steve próbálgatja a távirányítású játékautóját, csaknem őrjöngeni kezdett. Steve azzal állt bosszút, hogy mindkét oldalán „fejes” pénzérméjét használta, amikor ki kellett sorsolni, hogy melyikük fülét fúrják ki egy hippi-álruhához. Be kellett szivárogniuk egy kommunába, hogy megismerkedjenek egy arab informátorral. Robert sosem bocsátotta meg, hogy veszített.

– Maradjatok már nyugton! – szólt rájuk Avner. – A módszer teljesen nyilvánvalóan attól függ majd, hogy hol csináljuk, és hogy milyen a célpont életmódja. Az eddigiekben mindig a nicosiai Olympic hotelben lakott. – Roberthez fordult. – Feltételezve, hogy legközelebb is ezt teszi, hogyan csinálnád?

– Hat kis bombát az ágya alá! – vágta rá Robert.

– Miért hatot?

– Hogy biztosan elkaphassuk, és hogy ne bántsunk senki mást. Ez ismét előhozta a kínos témát.

Avner tisztelte Robert és belga ismerőse szakértelmét: a telefonos bomba valóban szellemes ötlet volt, mégiscsak tény azonban, hogy nem ölte meg a célpontot, legalábbis nem azonnal. Amikor legutoljára telefonon beszélt Louis-val, a francia nagyon taktikusan fölajánlott egy robbantószakértőt, akit elég olcsón szállíthatna, ha szükség volna rá. Avner ezt megemlítette a többieknek, Robert azonban hallani sem akart róla. Ő hozzá sem nyúl olyan szerkezethez, aminek a megépítésében nem segédkezett maga is.

– De ha már ennyire bízol Louis-ban – mondta –, megmondom mit tehetne. Hozza el a holmit Belgiumból Ciprusra!

Okos gondolat. Bizonyos értelemben minden akció legkockázatosabb része az illegális holmi, a fegyver és a robbanóanyag átjuttatása a nemzetközi határokon. A legtöbb terrorista úgy oldja meg a problémát – legalábbis a nem igazán nagy csomagok esetében –, hogy az arab vagy kelet-európai országok diplomáciai futárjait használja föl, mert a hivatalos csomagok mentesek a vámvizsgálat alól. Miután Avnerék ilyen módszereket nem alkalmazhattak, a *Le Group* volt a legkézenfekvőbb lehetőség.

Körülbelül két hétig nem érkezett hír sem al-Chirről, sem pedig a többi célpontról. Hans fölhasználta ezt az időt arra, hogy megvalósítsa régi ábrándját: Frankfurtban nyitott egy antikbútor-boltot. Imádta az antik holmit, és nagyon értett hozzá. Ráadásul Avnerrel és Steve-vel ellentétben jó feje volt az üzlethez. Kifejezetten élvezte az adás-vételt.

Carl – Kétségbeejtő Carl, az örök óvatos – örült az ötletnek. Az antikbútor-biznisz, az azzal együtt járó állandó utazgatás, a rendszertelen munkaórák kiváló, ha nem is teljes vagy minden részletre kiterjedő álcázást jelentett az egész csapat számára. Nem szólva arról, hogy a bútorüzletre hivatkozva, ha szükség lesz rá, nagyméretű tárgyakat vihetnek át vagy másik határon. Avner is elfogadta az ötletet, hisz önmaga csak egyetlen álcát talált ki: minden héten játszott a német lottón és a brit totón. Ezt már a kiképzés idején elkezdte. Képtelen volt megjegyezni a titkos kódokat, ha pedig véletlenül megjegyezte ezeket, nem tudott visszaemlékezni rájuk. A totózás-lottózás szenvedélye viszont jó magyarázat volt arra, miért vannak a zsebében mindenféle cetlik, titokzatosnak látszó számsorokkal. Hát persze, totó kulcsok!

Avner kihasználta a várakozás heteit, és Genfbe utazott, ahol két üzenetet hagyott Efraimnak, először élve a letéti széf adta – előre megbeszélt lehetőséggel. Az első üzenet a Haifa elleni várható palesztin támadásról szólt, a második viszont személyes jellegű volt. Arra kérte összekötőjüket, segítse Sosana áprilisi New York-i útját. Kezdettől fogva megegyeztek: Efraim segít, hogy küldetésük alatt Avner külföldön találkozhasson a feleségével. Avner nem tartotta szükségesnek az összekötőtiszt orrára kötni, hogy Sosana nem tér vissza Izraelbe.

Ha már úgyis a bankban volt, még valaminek utánanézett. Ellenőrizte személyes bankszámláját, amelyre a havi fizetését utalták át. Az összeg egyelőre még nem volt valami jelentős, de szépen növekedett. Szórakoztatta a gondolat, hogy máris több pénze van egy svájci bankban, mint amennyit addig egész életében gyűjtött.

Louis január 22-én, hétfőn telefonált. Abad al-Chir egy-két napon visszatér Ciprusra. Nem tudható, meddig szándékozik maradni.

A csapat még aznap éjjel megérkezett Nicosiába. Avner és Robert a biztonságos házba mentek, Carl, Hans és Steve pedig az Olympic Hotelben vettek ki szobát. Carl ötlete volt, hogy néhányan ugyanott lakjanak, feltehetőleg a célpont is megszáll majd. Egyrészt így könnyebben fölismerik, másrészt pedig veszély nélkül tanulmányozhatják a hotel helyszínrajzát. Ráadásul – noha rögtön kiköltöznek, amint al-Chir megérkezik –, későbbi jelenlétük nem kelti föl a személyzet és a szállodai detektívek figyelmét, hiszen ismerős arcok lesznek, mint régi vendégek, akiket már is épp elégszer láttak.

Kedden, déltájban, Louis emberei egy Belgiumból érkezett csomagot hoztak Robertnek.

Ugyanaznap, kicsit később, Abad al-Chir megérkezett a szállodába. [51]

Steve és Carl arról tettek jelentést – az előbbi vigyorogva, az utóbbi aggodalommal –, hogy a célpont szobaszomszédja egy Izraelből érkezett nászutas pár. Azért jöttek Ciprusra házasságot kötni, mert a lány zsidó. Ez elég általános gyakorlat errefelé, mivel Izraelben az egyházi hatóságok nem adnak áldást a vegyes házasságra.

– Jó sztori! – közölte Steve, mit sem törődve Hans megvető tekintetével. – Szóval a szomszédos szobában egyszerre zajlik majd egy kis bimm-bumm.

– Ugye, semmiképp sem sérülhetnek meg? – kérdezte Avner.

– Semmiképp – mondta Robert határozottan. Azután már kevésbe határozottan hozzátette: – Persze, írásos garanciát nem tudok adni. Ha azt akarsz, inkább fújjuk le az egész akciót!

– Nem figyelmeztethetnénk őket? – kérdezte Hans, de azután már rázta is a fejét. Az ilyen hadműveletnél senki figyelmeztetésére nincs mód. Vagy fölvállalják a kockázatot, vagy nem. Avneré a döntés.

– Vállaljuk a kockázatot! – mondta Avner.

– Jobban mondva *vállaltatjuk velük* a kockázatot – szólalt meg Hans váratlanul. – Te talán szeretnél a szomszéd szobában lenni, amikor Robert hat kicsi bombája fölrobban?

Ez meglepő nyilatkozat volt a csapat egyik tagjától, hisz a parancsnok már beszélt, de Hans aggodalma őszinte volt, ezt valamennyien érezték. Némi hallgatás után azonban Robert fölkiáltott: – Ó, az Isten szerelmére hát akkor *megadom* az írásos garanciát!

Ezzel eldőlt a kérdés.

Robert ördögi gépezete ez alkalommal lényegét tekintve taposóakna, azaz nyomásra robbanó szerkezet volt. Hat kis csomag robbanóanyagból állt, amelyeket kettős keretre szerelt. A két keretet négy erős rugó tartotta távol egymástól, mindegyik rugó középén fém csavarral. Ha ezt az egészet például egy kocsiülés vagy matrac alá teszik, a rugók megakadályozzák, hogy a fölső keretbe rögzített csavarok hozzáérjenek az alsó keretben levő érintkezési pontokhoz. Egy ember súlya azonban kellőképp összenyomja a négy rugót ahhoz, hogy az érintkezés létrejöjjön. A sima, nyomásra robbanó bombánál ilyenkor bekövetkezik a detonáció.

Robert szerkezeténél azonban a súly csak kiélesíti a bombát. Az így aktivált mechanizmus azután akármilyen rádiójelre fölrobbantható. Ha nem jön a jel, nincs robbanás. Ugyanígy: a véletlenül vagy túl korán érkező rádiójel sem okozhat robbanást, míg a célpont nem ül vagy fekszik teljes súlyával arra a valamire, ami alá a keretet és a bombákat helyezték. Ez a biztonsági módszer lényegében tehát azt jelenti, hogy az ágyhoz rögzített

pokolgép csak akkor robban, ha a csapat megbizonyosodott arról, hogy maga al-Chir fekszik az ágyon.

Január 24-én, hétfőn reggel Efraim 10-es számú célpontja nyolckor hagyta el a szobáját. A szálló előtt kocsi várta. Az autóban ketten ültek: a KGB helyi főnöke és egy másik férfi, aki szintén orosznak látszott, de semmiképpen sem arabnak vagy akár ciprusinak. A kocsit Louis megfigyelői követték jó néhány járművel. Parancsuk volt, hogy azonnal telefonáljanak Carlnak, ha az oroszok visszavinni készülnek al-Chirt a szállodába. A terrorista azonban egész nap abban a házban tartózkodott, amelyről elég sokan tudják Nicosiában, hogy az oroszok bérlik.

Röviddel tizenkettő után, amikor a szálloda takarítószemélyzete végzett, Robert és Hans – Louis egy másik embere segítségével – bejutott al-Chir szobájába. Gyorsan elhelyezték a keretre szerelt bombákat az ágy matraca alatt. Közben elrontották a szobai lámpa kapcsolóját is, hogy csak ágy melletti olvasólámpa világítson. Ha ez a fény éjszaka kialszik, majdnem biztos, hogy al-Chir az ágyában van.

Az oroszok nem sokkal este tíz után hozták vissza az arabot. A főbejáratig kísérték, s mielőtt elbúcsúzott volna tőlük, egyikük borítékot nyomott a kezébe.[52] Louis embere fölkísérte a liften a férfit, aki nem tudta, hogy rövidesen meghal. Így bizonyosodtak meg róla, hogy al-Chir egyedül ment be a szobájába.

Húsz perc múlva a szoba elsötétült. (Az izraeli nászutasok a szomszéd szobában már jó ideje sötétben voltak.) Odakint, a hotel előtt két kocsi parkolt. Az egyikben Avner és Robert, a másikban Hans és Steve. Carl, mint mindig, egyedül volt valahol.

Miután al-Chir ablakában kialudt a fény, Avner még két percet várt, és csak akkor adta ki a parancsot, hiszen lehet, hogy az ellenfél lekapcsolta a villanyt, de még nem bújt az ágyba. Még így is túl korai volt. Amikor Robert lenyomta a távirányító gombját, nem történt semmi. Al-Chir alighanem az ágya szélén ülve épp a zokniját vette le, s még nem gyakorolt elég nyomást a matracra.

Robert tízig számolt és újra megnyomta a gombot. Fogcsikorgatva, hatalmas erővel nyomta, csaknem összeroppantva a törékeny bakelitdobozt.

Az erőfeszítés teljesen fölöslegesnek bizonyult, hiszen hiába az erő, al-Chir még nem fekszik az ágyában.

De már ott feküdt.

A robbanás hatalmas volt. Az óriási lángnyelvvel együtt üvegszilánktömeg és téglatörmelék zúdult az utcára. Robert szemlátomást mindazt beleadta ebbe a bombába, amit a másikból – amelyik nem ölte meg rögtön Hamsharit – kispórolt. Ekkora robbanás után Abad al-Chir sorsa nem tett kétséges.

Amikor elhajtották, sorra gyúltak ki a fények a szálloda és a környező házak ablakaiban. E történelem sújtotta, szerencsétlen szigeten a görögök hanem azt gondolták: támadnak a törökök. A törökök pedig minden bizonnyal ugyanezt hitték a görögökről.

9. BASIL AL-KUBAISI

1973. március 17-én Carl és Avner együtt ücsörögtek az utóbbi szobájában, a genfi Hotel du Midiben. Egy harmadik személy is tartózkodott a lakosztályban, Avnerrel szemben ült a karosszékben, hosszú lábait az ágyon nyugtatta.

Efraim. Váratlan látogatásának indoka: cégen belüli versengés hírszerző módra.

Az al-Chir elleni támadást követően a csoport öt tagja Frankfurtban találkozott. Egyenként hagyták el Ciprust, mindegyikük más-más útvonalon. Avner maga New Yorkon át, ahol elvégezte az utolsó simításokat Sosana új otthonán. Ciprust Carl hagyta el utolsóként.

Közvetlenül a robbanás után bement a szállodába, hogy ellenőrizze sikeres volt-e a merénylet, és nem sérült-e meg más. Nagy megkönnyebbülésére azt tapasztalta, hogy a célpont kivételével mindenki sértetlen maradt a szállodában – beleértve természetesen az izraeli nászutasokat. A vékony fal túlsó oldalán azonban az ágy és al-Chir teste darabokra szakadt.

A csapat három hétig tétlenkedett Frankfurtban, mert nem akadtak új nyomra. Február 25-én azonban Louis azt üzente, hogy szeretne találkozni Avnerrel a frankfurti repülőtéren, ahol egy órányi időt tölt a tranzitban.

A találkozón Louis a listán szereplő további négy célpontról adott pontos információt. (Zwaiter és Hamshari után Avner nem látta értelmét, hogy továbbra is fenntartsa a látszatot, amivel Tony-t megtévesztette, mármint hogy a Baader-Meinhof-terroristákhoz tartoznak. Ezért már az al-Chir elleni támadást megelőzően elárulta Louis-nak, hogy palesztin terrorista vezetőkről szóló információkat vásárolna nagyban. Nem részletezte a nevüket – az ő feladata a hírszerzés, nem pedig a hírkiárusítás –, és arról sem szólt, hogy bármi kapcsolata lenne a Moszadhoz. A francia, mint mindig, tudomásul vette Avner kérését, minden további kérdés nélkül.)

Louis most közölte, hogy március elején egy terroristavezető érkezett Párizsba. Másik háromnak viszont a pontos címét tudta: ugyanabban a

bejruti bérházban laktak.

A párizsi terrorista, a 9-es számú, „puha” célpont volt Efraim listáján dr. Basil al-Kubaisi. A Bejrútban levők viszont „kemény” célpontok: ismert terroristavezérek, akik sosem utaznak a saját nevükön Európába. Kamal Nasszer, a PFSZ hivatalos szóvivője, Mahmoud Yussuf Najjer, harci nevén „Abu Yussuf”, a Fekete Szeptember tevékenységének felelőse az Al Fatahon belül; Kemal Adwan, az Izrael-megszállta területeken történő terrorista tevékenység parancsnoka. A listán a 6-os, 7-es, 8-as számot viselték.

Ez életbe vágó információ volt. Avnernek fogalma sem volt arról, vajon tőlük függetlenül tud-e Moszad erről a bejrúti címről. Úgy érezte, kötelessége tudatnia Efraimmal – ugyanakkor engedélyt kérve arra, hogy a csapat Libanonba mehessen, megölni a célpontokat. Különleges engedély nélkül ugyanis nem működhettek az úgynevezett „konfrontációs államokban”, ahogy rendszerint az Izraellel határos országokat nevezték.

Némi meglepetésére Carl élesen ellenezte a dolgot, mert nem akarta, hogy Efraim megtudja a bejrúti nyomot. Körültekintő Carl, sok évi szolgáttal a háta mögött a „cégnél”, most úgy érezte, hogy a Moszad emberei két kézzel kapnak majd a „könnyű munka” után.

A csapat teljesen független egység, érvelt, semmilyen módon nem kötelezhető arra, hogy információkat továbbítson Tel-Avivba. A küldetés legalapvetőbb játékszabálya, hogy ők már „nem is dolgoznak a Moszadnak”. Ami pedig a Moszadot illeti, az a büdös életben nem fogja engedni, hogy csapat működési területét kiterjessze Bejrútra! Egyszerűen csak fölhasználja az információt, amit tőlük kapott, hogy egy szabályos, Moszad-típusú hadműveletet hajtson végre, és learassa a dicsőséget. Az információ megosztásával nem szereznek jó pontot maguknak, közölte Carl.

Ráadásul az egész szükségtelen. A csapat remekül dolgozik. Ha a terroristák középmezőnyéből eleget kinyírnak Európában, a bejrúti főembereknek idővel elő kell bújniuk a napvilágra. A terror nem szervezi önmagát. Zwaiter, Hamshari, al-Chir és néhány társuk elpusztítása után előbb vagy utóbb Adwan, Najjer és Nasser is Európába kell jöjjön.

Avner teljesen megdöbbent. Noha, igazából nem vitatkozott idősebb társával, megjegyezte, hogy Carl pontosan azt akarja tenni az

információval, amit gyanúja szerint Tel-Aviv tenne: a belső versengés céljaira használja, megpróbálja elrabolni a dicsőséget. De ki törődik a „dicsőséggel”? Ki törődik azzal, hogy „jó pontot szerez”? Ők nem tisztviselők, akik valamin bürokratikus szamárlétrán haladnak fölfelé; ők katonák egy élethalálharcban. Hogyan tarthatnának vissza létfontosságú információkat Izraeltől?

Carl megvonta a vállát. Mindig jó, ha az embernek van egy-két kártya a kabátujjában. Különösen, amikor az otthoni, *le‘histader* bandával kártyázik – azokkal, akik nap nap után mást se csinálnak, mint gombócot osztogatnak.

Avner kissé szégyellte is magát, talán mert Carl pontosan azt a kifejezést használta, amit az apja: legyen egy kártyád a kabátujjadban! Lehet, hogy tényleg ez az igazság, és kész. Különben is: kicsoda ő, hogy hazafiságra tanítsa Carlt? És hogyan mondhatja ő, a kis holland fiú, komoly arccal, hogy nem érdekli a dicsőség?[53]

Mindenesetre bebizonyosodott, hogy Carlnak igaza volt. Legalább kilencvenöt százalékban.

Avner Genfbe repült, meghagyta az üzenetet. Tíz nappal később visszament, hogy kivegye Efraim válaszát a széfből. Efraim üzenete így szólt: ne tegyenek semmit! Tartsák a frontot! Március 17-én Genfben lesz, hogy találkozzék Avnerrel és Carllal.

Most pedig, az Hotel du Midiben ülve, azzal töltötték a beszélgetés első néhány percét, hogy udvariaskodtak és kölcsönösen meggratulálták egymást. Avnernek mégis föltűnt, hogy összekötő tisztjük egy cseppet sem erőltette túl magát, hogy megdicsérje őket mindazért, amit eddig tettek. Ez mind nagyszerű, mondta Efraim, de egy kicsit lassú; sok időbe kerül, nem? És még mennyi pénzbe! Nem vitás: nagyon sokat segít a nép közérzetén odahaza az a tudat, hogy már nem a *mehablim* a világ ura, nem gyilkol büntetlenül utazókat, gyerekeket és atlétákat; hogy ma már néha nekik is a hátuk mögé kell pislogniuk. Nagyszerű! De egyelőre nehéz volna megmondani, hogy elérték-e a várt hatást, a terrorizmus megfékezését. Bizonyos friss esetekből ítélve talán épp az ellenkezője történik?[54]

– Egyébként – folytatta Efraim –, ez most nem a ti gondotok. Mi otthon még mindig száz százalékig támogatjuk az akciót. Van azonban egy

másik problémánk. Talán nem érzékelitek, de a létezésetek valóságos rejtély. Nemcsak az ellenség számára – nekik legyen is az, örökre! –, de a saját embereink számára is. Azok, akik tudnak rólatok, egy kézen megszámolhatók. Na most: odahaza újabban nem csekély a nyomás. Belülről. Remélem, értitek. Némely fejes mondogatni kezdte: mi ez? Terroristákat puffantgatnak le szanaszét Európában, és mi nem tudunk erről semmit? Az osztályvezetők a csütörtöki találkozókon:[55] „Az újságokból kell szednünk az információkat” – mondják –, „hát már nem bíztok bennünk?”

– Ugyan már! – szólt közbe Carl idegesen. – Remélem, ezt azért meg tudjátok oldani magatok is!

– Most még meg tudjuk oldani, nem kell aggódnotok! – válaszolta Efraim. – De mi már előre gondolkodunk. Mint már mondottam, némi nyomás nehezedik ránk. Másoknak más elképzeléseik vannak arról, hogyan kell elbánni a terrorizmussal és ezek az elképzelések talán nem is olyan rosszak; nem mondhatjuk nekik, hogy fogják be a szájukat, mind örökre. Nem mondhatjuk: a mi öt nagy titkos sztárunknak odaát Európában több időre van szüksége.

– Mégis, mire akarsz mindezzel kilyukadni? – kérdezte Avner.

– Egyvalamire. Az információt, amit Bejrútról tudtok, mi már tudjuk. Ami azt illeti, elég régen. Már tervek is vannak. Nemcsak a mi embereink készítettek ilyeneket, de a hadsereg is, meg mások is. Lehet, hogy olyan döntés születik: nagy erőkkel nyomulunk be. Nemcsak a Moszad lesz benne, hanem valami közös hadműveletféle érik. Értitek? Szóval ezt a három *mehabelt* töröljétek a listátokról. Nincs szükségünk rátok ahhoz, hogy elintézzük őket.

Avner Carlra nézett. Az visszanézett rá. Mindketten vállat vontak, majd Avner azt mondta: – Nagyszerű! Ha nincs ránk szükség, hát nincs ránk szükség.

Efraim folytatta: – Részletes tájékoztatást kérek tehát. Nemcsak a lakcímet, azt már tudjuk. Mindent, amit tudtok. Az egész felállást.

– Ugyan már! – mondta Avner. Kezdett bosszankodni. Ismét Carlra nézett, de társa csak mosolygott és legyintett, mintha azt mondaná: pontosan ez volt, amire figyelmeztettelek. Most oldd meg te magad. Avner

Efraimhoz fordult. – Mit értesz azon, hogy az egész felállást? Úgy képzeled, hogy nekünk kéne lenyomoznunk a mozgásukat, az egész életrendjüket, mindent? Felhasználnunk az összes forrásunkat, de másnak hagyni a munkát?

– A munkát mi csináljuk, nem érted? – méltatlankodott Efraim.

– Ti, fiúk, tulajdonképpen nem is nekünk dolgoztok. Tán elfelejtettétek?

– Pompás! Szóval nem dolgozunk nektek – felelte Avner. – Te mondád! Akkor most menj és szerezd meg az információt!

Maga is megdöbbent a saját szavaitól. Némiképp Efraim is döbbentnek látszott. Azután nevetni kezdett. – Mi ez? Visszakerültünk az óvodába? Nem akarom elhinni! Ne is törődjetek vele, hogy kinek dolgoztok! Ti a hadsereg tartalékosai, izraeli állampolgárok vagytok! Információt kérek! Elfelejtettétek, hogy mire megy ki ez az egész?

Az ilyesféle érvelés mindig a makacsságot hozta ki Avnerből. Talán ugyanez a tulajdonság tette képessé arra, hogy végigmasírozzon Izraelen, huszonöt kiló fölszereléssel a hátán, miközben a sportoló külsejű fickók összerogytak körülötte.

– Nem felejtettük el. Talán éppen te felejtetted el, a sok „hivatali nyomás” közepette, meg a sok más hivatalnok ötlete miatt. Különben is: tán nincs otthon elég dolgotok? Még osztozni is kell a munkán? Ha szükségetek van a *mi* információinkra, miért nem csinálhatjuk *mi* a dolgot?

– Figyeljetek, fiúk! Ez az egész talán túl sok volt nektek – mondta Efraim, még mindig azt tettetve, hogy ez az egész csak könnyed fecsegés. – Talán egy kis pihenésre van szükségetek. Hogy miért nem csinálhatjátok ti? Azért, mert mi így döntöttünk. Azt kívánnátok, hogy mostantól kezdve minden döntést, amit Izraelben hoznak, jóváhagyásra benyújtsunk nektek, hogy ellenőrizhessétek, ésszerű-e? És mi ez a szöveg a ti információtokról? Talán azt hiszitek, hogy a hírforrásaitok szerelmesek belétek? Azért kaptátok az információt, mert rengeteg pénzt fizettetek érte. Talán megmondjam, kinek a pénzét?

Efraimnak ebben igaza volt. De ez még mindig frontális támadás volt, mint ilyen, csak arra késztette Avnert, hogy még konokabbul beássa magát.

– Bocsánat, ha elfelejtettem: a ti pénzetek volt. Nos, gondolom még rengeteg van belőle a bankokban. Miért nem mégy be és veszel ki egy kicsit? Aztán majd megnézzük, mennyi információt tudsz vásárolni rajta!

Ennél a pontnál Carl közbelépett, amint ezt Avner és Efraim egyaránt remélték.

– Figyelj ide, Efraim! Pontosan tudod, hogy megy ez az egész. Ebben a szakmában rengeteg múlik a személyes kapcsolatokon. Informátoraink nem tudják pontosan, kik vagyunk. Talán nem is akarják tudni – részben, mert megfizettük őket, részben más okokból –, így aztán nem is kérdezik. Mit gondolsz, mi lenne, ha azt mondanánk nekik: fiúk, ti most a Moszadnak fogtok dolgozni? Csatlakozzatok Libanonban az ejtőernyőseinkhez! Alighanem a legtöbb nem vállalná. A világ minden kincséért sem!

– Mi több – tette hozzá Avner –, talán még azon is eltűnődnének, érdemes-e nekünk dolgozniuk. Ezt pedig nem kockáztathatom.

Kedve lett volna hozzátenni: És lehet, hogy én is azt tanácsolnám nekik: ne dolgozzanak veletek, mert bennetek nem lehet megbízni.

Ezt az ötletét azonban gyorsan elvetette.

Efraim egy darabig hallgatott. Fölállt, odasétált az ablakhoz, megbámulta a Rhône túloldalán álló csinos épületeket, majd visszaereszkedett a karosszékbe. – Fiúk, maradjatok Genf környékén! Néhány nap múlva jelentkezem, és akkor még beszélgetünk.

Carl és Avner nem várta meg Efraim visszatértét. Párizsba repültek, ahol Robert, Hans és Steve már megkezdjék Basil al-Kubaisi megfigyelését. Bejrút kérdésében mind az öten hamar megegyeztek. Akármilyen javaslattal tér is vissza Efraim, nem fogják tálcán nyújtani a Moszadnak a *Le Group* szolgáltatásait. Később, legalábbis magának, Avner beismerte, hogy e döntés okai némiképp gyerekesek voltak. Olcsó hiúság. Megsértődtek azon, hogy ki akarták rekeszteni a csapatot.

A fő ok azonban mégiscsak a biztonság, a saját és Louis bejrúti embereinek biztonsága volt. Avner meg a többiek nem tudták garantálni, hogy egy olyan hadműveletben, amelyet nem ők maguk irányítanak, nem történik baklövés, nem szivároghat be az ellenség, nem lesznek kettős ügynökök. Egyszerűen túl nagy lenne a kockázat.

Efraim március 23-án tért vissza Genfbe. Kompromisszumos javaslatot hozott. A csapat Bejrútba megy, és előkészíti a támadást. Ehhez felhasználja a saját kapcsolatait, hírforrásait, ugyanakkor teljesen egyedül dolgozik, anélkül, hogy közvetlen parancsokat kapna, vagy bárki felülvizsgálná a tevékenységét. Azután, amikor minden kész, különleges kommandóalakulat veszi át tőlük a feladatot, és végrehajtja a tényleges gyilkosságokat. Így a hadművelet közös lesz a Moszaddal és az izraeli hadsereggel. Méreteiben jóval nagyobb, mint egy sima merénylet három terrorista ellen.

Amikor Efraim fölvázolta a terv részleteit, Avnernek és Carlnak is be kellett látnia, hogy egy ilyen hadműveletet képtelen lenne végrehajtani öt ember és néhány francia segítőjük. Túl nagyszabású az egész.

És hihetetlenül vakmerő.

Efraim megígérte, hogy amint lehet, közli velük a támadás időpontját. Az időtényező nagyon fontos, lévén, hogy senki sem tudja, a fedajin vezetők mennyi ideig tartózkodnak bejrúti támaszpontjukon. Az akciónak valamikor még április közepe előtt meg kell történnie. Ez azonban újabb kérdéseket vetett föl.

Az időzítés ugyanis – ha nem jó – megzavarhatja a csapat al-Kubaisi elleni terveit.

Avner találta ki a megoldást.

– Mihelyt tudjuk a dátumot, Carl és Steve Bejrútba mehet. Robert, Hans és én elintézzük al-Kubaisit itt Párizsban. Amint végzünk, csatlakozunk hozzátok Bejrútban. Lesz néhány sűrű hetünk áprilisban. Na és?

Ekkor még fogalma sem volt, milyen sűrű is lesz valójában az a néhány hét.

A hónap elsején üzenet jött Efraimtól. A támadás napja április 9. Carl és Steve azonnal előkészítették randevújukat a *Le Group* néhány tagjával a libanoni fővárosban.

Ugyanezen a napon Louis új információkat hozott Avnernek. A Fekete Szeptember és a KGB közti új ciprusi összekötőnek találkozója lesz Athénban április 11. táján. A néhai al-Chir utódja egy Zaid Muchassi nevű palesztin, akit „Abu Zeidnek” is ismernek. A csapat elég keveset tudott róla, talán csak annyit, hogy terrorista szervező, aki mostanáig líbiai

főhadiszállásáról irányította az ügyeket. Carl úgy emlékezett, hogy egy bizonyos Abu Zeid megsérült az 1972. októberi levélbomba felrobbanásakor Tripoliban. Ha Muchassi ugyanaz az ember, akkor nyílván meggyógyult. Egy dolog mindenképpen bizonyos: ő a fedajinok új kapcsolata a szovjetekhez. *Le Group* nemrég fedezte föl úgy, hogy emberei továbbra is megfigyelés alatt tartották al-Chir régi KGB-összekötőjét.

Muchassi természetesen nem szerepelt Efraim listáján.

Carl számára ez leegyszerűsítette a kérdést. – Ha nincs a listán, hozzá nyúlunk! Akadémikus kérdés, hogy ki ő és mit csinál. Különben is: még mi mindent akartok csinálni al-Kubaisi és Bejrút között? Nincs elég dolgunk?

Avner másként vélekedett.

– Az igaz, hogy nincs a listán. Hidd el nekem, én volnék az utolsó, aki új célpontok után nézegetne arra az esetre, ha netán nem lesz elég dolgunk! Őrültség volna!

– És ráadásul hiba is – tette hozzá Hans.

– Egyetértek – mondta Avner –, de gondolkozzatok csak egy másodpercig: *miért* volt al-Chir a listán? Talán nem szerette a szeme színét Efraim? Egy okból szerepelt, egyetlen egy okból. Ő volt a palesztin összekötő a szovjetek fő támaszpontján, Cipruson! Az új összekötő most Muchassi. Akkor mit mondunk? Ha al-Chir szervez egy nagy támadást Haifa ellen, akkor megállítjuk, de ha Muchassi, akkor az egészen más, el a kezeket tőle? Al-Chir nem csinálhatja, de Muchassi amikor csak akarja? A lista magában csak egy darab papír; oka van, hogy a nevek miért kerültek rá. Most kottából dolgozunk vagy a józan ész alapján? Gondolkodjatok!

Avnernek igaza volt, nemcsak elméletileg, hanem Izrael hagyománya szellemében is. Mindenütt – a kibucban, a hadseregben, a Moszad – azt nevelték beléjük, hogy mindenki maga gondolkodjék. Ne csak lessék az utasításokat. Legyenek kezdeményezők. *Gondolkodjanak.* Ez nem azt jelenti, hogy pimaszul semmibe vegyék a parancsokat, hogy fütyüljenek a fegyelemre. Azt jelenti, hogy mindig tudják: a fegyelem nem minden. Oka van. Keresd meg az okot a fegyelem mögött! Ha egy utasítás betűje és szelleme között eltérés van, és ha bizonyos vagy ebben, az utasítás szellemét kövesd. Emberként cselekedj, ne mint egy gép!

Gyakorlatban persze nem volt ez ilyen egyszerű.

– Mielőtt döntenénk – mondta Carl –, nézzük csak egy kicsit más oldalról a dolgot! Ha megtámadjuk Muchassit és elintézzük, oké, hősök vagyunk. Ha békén hagyjuk, attól még továbbra is hősök maradunk. De megtámadjuk, és nem sikerül, akkor mindenki hülyének tart majd minket.

– Esélyünk kettő az egyhez – tette hozzá Hans –, hogy hősök legyünk úgy, hogy nem is foglalkozunk Muchassival.

Ez a megjegyzés annyira feldühítette Steve-et, hogy azonnal Avner mellé állt. – Ti ketten úgy beszéltek, hogy rögtön kidobom a taccsot! Ez lesz az emberből negyvenéves korára? Mással sem törődtök, csak hogy a seggetek fedezve legyen?

Ettől aztán Carl és Hans is meggondolta magát, „átállt”. Igazság szerint amúgy is át akartak volna állni. Carl még mindig fenntartotta azt a kompromisszumos javaslatát, hogy előbb beszéljenek Efraimmal – hiszen túlmenni a listán, még nagyon indokoltan is, tulajdonképpen fegyelemsértés –, de erre nyilvánvalóan nincs elég idő. Mindenképpen két utazást jelentett volna a genfi bankba, a biztonságos széfhez, a két utazás közötti öt-hat nap várakozással.

– A következőképpen fogjuk csinálni – határozott végül Avner. Carl és Steve holnap Bejrútba mennek. Hans, Robert meg én gondoskodunk róla, hogy al-Kubaisival április 6-áig végezzünk. Ekkor én csatlakozom Carlhoz és Steve-hez, Robert és Hans azonban Athénba megy, hogy megfigyelje Muchassit. Aligha lesz szükségük többre, mint egy napra. Az után csatlakoznak hozzánk Bejrútban. Amikor ott befejeződik az akció, azaz 9-én, Athénba megyünk. Annyian, ahányunkra szükség lesz a munkához.

Később, amikor visszagondolt 1973 áprilisának eseményeire, Avner beismerte, hogy volt még egy oka annak, miért erőlteti, hogy három fontos akcióban vegyenek részt· három különböző városban, alig néhány napon belül. Mégpedig az, hogy aggasztotta Efraim genfi viselkedése; az, ahogy a csapat eddigi eredményeire reagált. Nem mondta szó szerint: mi a fene tartott ilyen sokáig, fiúk? Nem mondta, hogy maguk talán azt hiszik, tengeri luxusutazáson vannak? De valahogy nem látszott, hogy meg lenne hatva tőlük. Nem volt elég lelkes. Nem mintha az összekötő tisztjüknek hősként kellett volna kezelni Avnert és Carlt – mint izraeliek, egyáltalán nem várhatják, hogy kockázatos vállalkozások miatt hősként kezeljék őket, hiszen az ország fele állandóan kockázatos vállalkozásokban vesz részt;

tulajdonképpen *izraelinek lenni* maga is kockázatos vállalkozás –, Efraim viselkedése azonban olyan közönyös, oly visszafogott volt, hogy Avner attól félt: ez valami komoly véleményváltozást jelent Tel-Avivban az egész küldetéssel kapcsolatban. Néhányan a bürokráciában, a Moszadban, a kormányban, a fene tudja hol, talán épp azt kérdik: *miért?* Mire jó ez, minek küldünk öt embert, hat hónapig, dollármilliókért világkörüli útra? Csak hogy megszabaduljunk három terroristától? Micsoda ostobaság!

És ha így van, Avnerből sosem lesz hős holland kisfiú. Épp ellenkezőleg: nevét most már örökre egy olyan küldetéshez kötik, amelyet lefújtak mert kiderült: olyan nagy ostobaság. Óh, mondják majd az emberek, arra a fickóra gondolsz, aki vadlibavadászatra ment, amit a közepén abbahagytak, mert két tucat kommandós sokkal jobban csinálta Bejrútban, öt óra alatt, feleannyi pénzért, feleakkora cirkusszal?

Talán ez volt az, amit Efraim Genfben sugalmazni akart, anélkül, hogy – kimondta volna: lépjenek a gázra! Csinálják jobban! Mert ha nem, talán abba kell hagyniuk az egészet!

Carl alighanem megsejtette, mi játszódik le Avner lelkében, mert a döntés megszületése után négyszemközt azt mondta: – Figyelj, talán igazad van, és megcsináljuk mind a hármat. De soha ne hagyd, hogy nyomást gyakoroljanak rád! Ne feledd: ha elcseszed, ezek az emberek soha nem fogják elismerni, hogy nyomást gyakoroltak rád! Azt mondják majd: micsoda? Hogy *mi?* Hát mi egy szót sem szóltunk neki!

*

Az al-Kubaisi megfigyelésére kijelölt Louis-féle csapatot egy Avnerrel egyidős lány vezette. Ez volt az első alkalom, amikor Avner ebben a szakmában olyan nővel találkozott, aki nem nyomkövető, házvezetőnő vagy éppen csalétek volt, hanem ennél sokkal fontosabb feladatot kapott. Természetesen tudta, hogy a felderítés számos részén rengeteg nő dolgozik; a *mehablim* is gyakran használt terrorista közkatonának asszonyokat. Némelyikük, mint Leila Khaled, Rima Aissa Tannous és Thérése Halesh meglehetősen nagy hírnévre vagy hírhedtségre tettek szert.[56] De valahogy úgy alakult, hogy Avner még sosem dolgozott együtt közkatonánál magasabb rangú nővel.

„Kathy” nagyon értette a dolgát. A karcsú, sötét szemű, rövid, barna Kathy talán csinos lett volna, ha nem tett volna meg mindent azért, jelentéktelennek látsszék. Észrevehetően művelt volt: anyanyelvként beszélte az angolt és a franciát – nem szokatlanul egy középosztálybeli quebecitől (mert Avner meggyőződése volt, hogy a lány onnét való). Mint a francia-kanadai egyetemi hallgatók igen jelentős kisebbsége, nyilván Kathy is kapcsolatba került az FLQ-val (Front de la Liberation du Québec) a hatvanas években. Először bizonyára csak mint szimpatizáns. Itt fejlődhetett addig a stádiumig, mint Tony vagy Louis, amikor már „túljutott azon a ponton”, hogy politikáról beszéljen.

Avner merő kíváncsiságból sokat tűnődött, milyen politikai meggyőződése lehet Kathynek, vagy van-e neki egyáltalán. Miért akarja egy nő azt csinálni, amit Kathy csinál? Ez a kérdés eszébe sem jutott volna, ha férfiról szó. A kötelesség, hogy megélhetést teremtsen, hogy csináljon *valamit,* furcsább foglalkozásokba kergethet egy férfit (hiszen ő maga is úgy gondolta, tulajdonképpen „belebotlott” az ügynöki munkába). De egy szokatlan foglalkozású nőnek valahol alighanem derékba tört az élete, ha csak ilyen munkát talált. Ez esetben viszont mi történhetett Kathyvel?

A lány azonban nem árult el semmit. Gyors volt, megbízható és udvarias. Könnyen nevetett, és gyakran valamiféle ódivatú bajtársiasságot mutatott a földalatti mozgalomban működő emberekkel. Amikor kezet fogott valakivel, furcsa szokása volt, hogy kissé mereven meghajtotta magát, akár egy első világháborús porosz katonatiszt. Osztotta Papa lesújtó véleményét az angolokról. E megvetése kis „félre” megjegyzésekben és gúnyos tréfákban mutatkozott meg. Nem lehetett nem észrevenni arcán a mosolyt, amikor például a szó Geoffrey Jacksonra, az uruguayi brit nagykövetre fordult, akit nyolc hónapig „népi börtönben” tartottak a Tupamaro-gerillák.

Kathy általában vonzódott a „hazafiakhoz”. Olyan embereknek tekintette őket, akik fizikailag harcolnak a hazájukért, még akkor is, ha történetesen épp egymás ellen, mint a palesztinok és a zsidók.

Legalábbis ez volt minden, amit az érzelmeiről valaha is elárult. Minden más ember iránt csak megvetést mutatott. Sőt szokása volt „öszvéreknek” nevezni őket.

– Egyáltalán nem nehéz követni – közölte például, Basil al-Kubaisire utalva –, mert mindig végigsétál a Rue Royale-on este tíz körül. Akkor pedig elég kevés az öszvér a környéken.

Valóban, mint pedáns szokásokkal bíró férfiút, dr. Basil al-Kubaisit nem volt nehéz követni. Az iraki jogászprofesszor, a bejrúti Amerikai Egyetem egykori előadója és (a Moszad szerint) 1973 tavaszára a Népi Front[57] egyik leghatékonyabb utánpótlás- és fegyverszállítás-szervezője, kifejezetten megkönnyítette a *Le Group* dolgát. Ehhez elég volt az a társalgás amelyet – balszerencséjére – március 9-én a párizsi reptéren folytatott egy bájos földi utaskísérővel.

– Tudja, én nem vagyok afféle gazdag arab – mondta a lánynak, – csak turista, egyszerű turista. Olcsó hotelt keresek.

A földi utaskísérő, aki nem túl magas jövedelmét úgy egészítette hogy Papától is fizetést kapott, néhány olcsó hotelt ajánlott Párizs szívében, majd pedig (anélkül, hogy halvány fogalma lett volna al-Kubaisi kilétéről) rutinszerűen jelentést tett az esetről *Le Group*-beli kapcsolatának. Innentől azután már csak a szóban forgó három-négy, szállodát kellett ellenőrizni, s al-Kubaisit hamarosan fölfedezte Kathy megfigyelő csapata.

A hotel, amelyet al-Kubaisi kiválasztott, a Rue de l’Arcade-on, egy VIII. kerületi, szűk utcában állt. A Rue de l’Arcade a Boulevard Malesherbes és a Boulevard Haussmann között található, alig percnyi sétára a Rue Royale felső végétől, ahol Párizs egyik legcsodálatosabb temploma, a Madeleine képezi egy Y alakú keresztezés középpontját. A Rue Royale, az Y szára a Place de la Concorde-ra vezet. Az Y bal karja, a Boulevard Malesherbes, a csaknem hasonlóan látványos Szt. Ágoston-templomhoz visz ki. A jobb kar, a Boulevard de la Madeleine, a párizsi operához vezet.

Al-Kubaisi a jobb és bal part bisztrói, kávézói között osztotta meg idejét: reggelente a Boulevard Saint Germain környékén találkozott kapcsolataival, esti találkáit viszont inkább a Rue du Faubourg Montmartre vagy a Champs Élysées környékén bonyolította le. Amikor egy-egy ilyen esti találkozó után a Montmartre-on találta magát, rendszerint gyalog ballagott végig a Boulevard des Italiens-on és a Boulevard des Capucines-on az opera mellett hazafelé. (A sors iróniája, hogy e séta során, mindig elment amellett az épület mellett, amelyet akkoriban Hans, Robert és Avner biztonságos háznak használt.)

Al-Kubaisi gyalog sétált vissza a szállodához akkor is, ha az utolsó randevú a Champs Elysées-n ért véget. Vagy úgy, hogy végigment az Avenue de Marignyn, az Élysée-palota mellett, és jobbra fordult a Rue du Faubourg Saint Honorénál, vagy pedig az Avenue Gabrielen haladt, az amerikai követség és az elegáns hotel Crillon mellett, egészen a Place de la Concorde-ig. Mindkét útvonalon a Rue Royale-ra jutott, valahol a Maxim, a világhírű mulató tájékán, ahonnét néhány percnyi sétával a Madeleine mellett biztonságban hazajutott.

Április 6-án este dr. Basil al-Kubaisi az utóbbi utat választotta.

Mert óvatos ember volt – vagy tán mert veszélyt érzett –, időről időre hátranézett, mint aki figyeli, nem követik-e. Aligha vehette azonban észre a két különböző autót, amely újra meg újra elhaladt mellette a párizsi forgalomban, miközben ő maga a Champs Élysées-n sétált. Az Avenue Gabrielen Kathy követői végül magára hagyták. Nem lett volna értelme, megriasszák, amikor innentől már úgyis ismerték az útvonalát. Avner, Robert és Hans a telefonhívást várták a lakáson – nem messzire a Boulevard des Capucines-től, az Y csatlakozás jobb karjának végétől –, az értesítést, amelyből megtudják, hogy a célpont elindult a Rue Royal felé. A terv szerint al-Kubaisit a Madeleine-templom környékén kell utolérniük, az Y középpontjában, majd pedig követni útján a szálloda felé.

A telefon néhány perccel este tíz óra után szólt.

A hívás pillanatában al-Kubaisi a csöndes Avenue Gabrielen sétált, nem követte senki, nem is figyelték, talán csak az amerikai nagykövetséget őrző párizsi rendőrök. Alighanem éppen ezért választotta ezt a csendes utcát: ki merné megtámadni a jól felfegyverkezett csendőrök szeme láttára? Az út korábbi részén és az ezután következőn pedig meglehetősen biztonságban érezhette magát a sűrű gyalogosforgalomban. Egyetlen egy szakasza volt az útnak, ahol nemigen járt más: a Rue Royale felső végétől a szállodáig tartó rövid részen.

Kathy első követő kocsija, miután megkerülte a Place de la Concorde-on levő obeliszket, látta, hogy al-Kubaisi már a Rue Royale-on lépked. A kocsi nem állt meg, még csak nem is lassított. Amikor elérte a széles, elegáns bevásárlóutca torkolatát, jobbra fordult a Boulevard de la Madeleine-en felvillantva reflektorát, hogy Avner és a többiek észrevegyék. Épp szemből érkeztek, gyors léptekkel.

A második kocsi, amelyben a sofőr mellett maga Kathy ült, lassabban követte al-Kubaisit, s akkor hagyta el, amikor már csaknem elérte a Rue Royale-t. Ez az autó nem fordult jobbra. Megkerülte a templomot, majd mögötte megállt egy kis utca, a Rue Chauveau-Lagarde torkolatában. Egy párizsi parkolóház előtt várakozott a járda mellett, kikapcsolt reflektorral, de a motorja járt, üresben.

Avner és Hans elért a Rue Royale-hoz, Robert ötven lépésnyire mögöttük. Al-Kubaisi éppen ekkor ment át a Boulevard Malesherbes-on, talán méternyire előttük. Mivel az arab elég gyors tempóban gyalogolt, nem látszott könnyűnek, hogy feltűnés nélkül csökkentsék a köztük levő távolságot a következő egy-két háztömb során. De ha nem sikerülne, elkéstek, hiszen a harmadik és a negyedik háztömbnél al-Kubaisi már hazaért.

Ekkor már alig jártak a széles boulevard-on. Az autóforgalom is elenyésző volt. Abból, ahogy al-Kubaisi hátratekintgetett, úgy látszott, elég könnyen elijedne. Ha hirtelen úgy dönt, hogy futni kezd – gondolta Avner, sosem érik be. Még egy háztömb, és máris elért a Rue de l’Arcade-ra, ahol jobbra fordulhat, azután pedig már csak rövid séta a Passage de la Madeleine. Innen mindössze egy háznyi a távolság. Ha al-Kubaisi átmegy a Rue Chauveau-Lagarde közlekedési lámpájánál, már el is veszítették.

Avner és Hans igyekeztek észrevétlenül gyorsítani, ami egyáltalán nem volt könnyű. Ha al-Kubaisi nem kezd rohanni addig, amíg a köztük levő távolságot a felére nem csökkentették, akkor már elkésett vele. A Népi Front szállásmestere most már szemlátomást tudta, hogy követik. Ő is gyorsított, és mind gyakrabban nézett hátra. De nem rohant. Avner különös módon egyre inkább abban reménykedett, hogy célpontjuk szilárd idegrendszerű, bátor ember.

Saját balszerencséjére al-Kubaisi valóban bátor volt: Nem kezdett el rohanni, amikor ráfordult a Rue de l’Arcade-ra. Nem rohant, amikor elhagyta a virágüzletet, majd az elegáns Au Lotus szivarboltot és a kis Hotel Pfeiffert. Egyszerűen csak mind gyorsabban és gyorsabban ment, és egyre gyakrabban nézett hátra. Avner és Hans már nem tettette, hogy késő esti lófrálók. Alig harminc méternyire voltak al-Kubaisi mögött. Robert némileg lassabban követte őket a keskeny utca túloldalán. Avner és Hans így kizárólag acélpontra koncentrálhatott, tudva, hogy Robert mindent biztosít a hátuk mögött.

Noha az arab nem rohant, valószínűleg mégsem érték volna utol, ha nem áll meg a Rue Chauveau-Lagarde sarkán levő közlekedési lámpánál, ami meglehetősen furcsa viselkedés egy olyan ember részéről, akit üldöznek. Az utcán egyáltalán nem volt forgalom, al-Kubaisi mégis megállt a járda szélén, nézte a piros lámpát és habozott. Épp a Pharmacie de la Madeleine gyógyszertár előtt állt. Avner és Hans kétoldalt elmentek mellette, és leléptek a járdáról az úttestre. Mindezt azért, mert szemtől szembe akartak állni al-Kubaisival, hogy minden kétséget kizáróan azonosíthassák. Ezenfelül mindketten utálkoztak attól, hogy hátulról lőjenek le valakit.[58]

Néhány másodperccel korábban Avner körülnézett, hogy nem figyelik-e őket valamelyik ablakból, és elégedetten állapította meg, hogy épp valami árkádféleség alatt járnak, s így felülről nem láthatja őket senki. Ez persze nem zárta ki, hogy az utca túloldaláról lessen valaki de lebukási esélyük így mégis a fejére csökkent. Kétségkívül nem „zéró kockázat”, de jobb, mint a semmi. Úgysem létezik zéró kockázat, ha az ember éppen agyonlő valakit az utca közepén.

– Most! – kiáltotta Hans héberül, és a következő másodpercbe mindketten megfordultak, szembe al-Kubaisival, a jobb kéz hátrasöpörte zakót, a bal kéz ívbe emelkedett, hogy visszahúzza a Beretta závárját. A palesztin rájuk meredt, szeme hihetetlenül kitágult. Azt kiáltotta: – La! La! La! – Majd az arab szót angolul is megismételte: – Nem! Nem! Nem!

Amikor Avner és Hans elmentek mellette, alighanem al-Kubaisi is lelépett a járdáról. Most megpróbált visszahátrálni, sarka azonban beakadt szegélybe és ő hátrazuhant, miközben karjaival vadul kalimpált a levegőben, egyensúlyért. Valami okból átsuhant Avner agyán a gondolat, hogy ha nem találnak, lövéseik darabokra törik a gyógyszertár hatalmas kirakatüvegeit. Nem akarta tönkretenni a vitrineket. Pisztolycsövét enyhén lefordítva követni igyekezett al-Kubaisi zuhanó testét, és az első két lövést leadta, mielőtt al-Kubaisi még a járdára zuhant volna. Aztán még kétszer meghúzta a ravaszt, majd ismét kétszer. Távolról hallotta Hans fegyverének pukkanó-sziszegő hangját, ugyanebben a ritmusban, szeme sarkából pedig látta Robertet az utca túloldalán. Egy parkoló kocsi mögött állt, várakozva.

Al-Kubaisi a járdán hevert úgy, ahogy elzuhant. A feje majdnem hozzáért a közlekedési lámpa oszlopához, a lába lelógott a szegélyről. Nem

adott hangot, csak a válla vonaglott. Majd, mint aki föl akar állni, felhúzta térdeit és oldalra fordult. Avner csaknem újra lőtt, ebben a pillanatban azonban a palesztin rövid, éles, hörgő hangokat hallatott, mint aki a torkát köszörüli. A következő másodpercben látták, hogy teste elernyed. A férfi, akit a párizsi sajtó a másnapi cikkeiben dr. George Habash utazó nagykövetének nevezett, halott volt.[59]

Amikor Avner föltekintett, cigarettaparázs fényét látta meg a sötétben. Az utca túloldalán, a kapu alatt. Mintha egy férfi állt volna ott, úgy látta, talán kettő, egy lány társaságában. Szemtanúk.

Avner szó nélkül elindult a Chauveau-Lagarde utcán visszafelé, a Place de la Madeleine felé. Mostanra Robert is megfordult, és Avner tudta, ugyanazon az úton megy a templomhoz, amelyen jöttek, anélkül, odamenne, ahol al-Kubaisi teteme fekszik. Hans követte Avnert, remélhették, hogy a szemtanúk nem teszik ugyanezt.[60]

Kathy autói mindhármukat fölvették a Place de la Madeleine-en, az elegáns Caviar Kaspia előtt. Visszamentek a biztonságos házhoz, majd egyenesen a repülőtérre. A következő napon Hans és Robert Athénba érkezett.

Avner már Bejrútban volt.

*

A gyorsaság, amellyel az események zajlottak, kizárt minden alaposabb megfontolást. Később, amikor, ezekre a napokra visszagondolt, Avner úgy érezte, ha csak egy percnyi gondolkodási ideje lett volna, nem mindent tett volna meg, amit 1973. április 1. és 15. között tett. Vagy legalábbis másféleképp tette volna. Sokkal óvatosabban. Hogy mindjárt az elején kezdjük: hogy szabad Párizs belvárosának kellős közepén, a nyílt utcán végrehajtani egy támadást, összesen három emberrel és két kocsival, amelyik jó háztömbnyire parkol? Ha alaposabban meggondolhatja, biztosan nem viszi ki a csapatot még aznap éjjel Párizsból, miközben csak úgy nyüzsögnek a rendőrök a repülőtéren. Bár, a csuda tudja: tán ha óvatosabb, lehet, hogy valamennyiüket elkapják.

Talán éppen ez a titka az egésznek: *tedd meg,* anélkül, hogy túl sokat gondolkoznál rajta. És ha beválik, ragyogó és profihoz méltó munkát

végeztél.

10. BEJRÚT ÉS ATHÉN

A bejrúti támadás bizonyosan ragyogó és profihoz méltó munkának látszott – legalábbis visszatekintve. Vasárnap, 8-án még korántsem tűnt így.

Carl és Steve már két napja Bejrútban voltak, amikor Avner odaérkezett. Carl az Atlanta szállóban lakott. Angol útlevéllel utazott, Andrew Macy néven. Szerencsére Avner ezt a nevet könnyen megjegyezte. Mert ha elfelejti, fél napot kellett volna ülnie a Sands Hotel előcsarnokában, Steve érkezésére várva. Avnernek ugyanis tökéletesen kiment a fejéből, milyen néven érkezett Steve, pedig Hans még arra is vigyázott, hogy a név rímelő legyen: Gilbert Rimbert, belga utazó. Azért belga, mert Steve afrikáner nyelvtudását el lehetett adni flamandnak, legalábbis Libanonban.

Avner szerencséjére gond nélkül emlékezett a saját nevére. Helmuth Deistrich volt, német üzletember. Nem szállodába ment, hanem egyenesen a Louis által bérelt biztonságos házba.

Robert és Hans másnap érkezett, Román és Athénen keresztül. Robert szintén belga volt, Charles Boussard. Hans általában németként szeretett utazni, ezúttal mint Dieter von Altnoder. Mindketten Steve-vel laktak a Sands Hotelben.[61]

1973-ban Bejrút még nem volt az az elpusztított, kiégett, háború verte romhalmaz, mint két évvel később, amikor az ország mohamedánjai és keresztényei között kitört a polgárháború. 1973 áprilisában Bejrút még a felhőkarcolók, kaszinók és éjszakai lokálok városa volt, az elegáns bevásárló negyedeké és a gyönyörű, elegáns nőké. Mint ilyen, talán a Földközi-tenger medencéjének egyetlen települése, amely megfelelt Avner ízlésének. Kedvtelve gondolt a tengerparti strandok bikinis lányaira. Nyugat-Bejrút híres Aden Rock Clubjára, ahol egy érvényes American Express hitelkártyával bárki beléphetett a szerény gyönyörök kertjébe – szerény, mivel Avner nem ivott, és szerencsejátékokat sem játszott. Szívesen hevert volna viszont egy nyugszékben a parton, hogy fürdőzzék a nap fényében, bámulja a lányokat és jeges Coca Colát szürcsöljön. Ehelyett ő és a többiek arra használták a hitelkártyájukat, hogy egy garázsra való autót béreljenek – három fehér Buickot, egy Plymouth furgont, egy

Valiantot és egy Renault 16-ost. A kocsikat a *Le Group* helyi emberei vezették, és ők segítették a csapatot vasárnap és hétfőn délelőtt abban, hogy földerítsen hat helyszínt. Ezekből kettő magában Bejrútban volt, három a város peremén, egy pedig harminc kilométernyire délre, a part menti város, Szidon közelében. Ez utóbbi meg a három külvárosi helyszín gerillatámaszpontok és -raktárak voltak. Itt őrizték és javították a fegyvereket, járműveket, csónakokat, és itt voltak a PFSZ följegyzései, dokumentumai is. A magában Bejrútban lévő két célpont egyike a PFSZ főhadiszállása volt.

A másik az a négyemeletes ház, ahol Kamal Nasszer, Mahmoud Yussuf Najjer és Kemal Adwan lakott. A tervezés, az előkészülés és, a megfigyelés egy részét már elvégezték a Moszad helyi ügynökei, akiknek az akció után is Bejrútban kellett maradniuk. Avner csapatának csak annyi munka maradt, amit a helyi ügynökök nem tudtak végrehajtani anélkül, hogy le ne leplezzék magukat. Ebbe tartozott a támadás után elhagyandó járművek bérlése, valamint az, hogy Avnerék vezetik majd a támadókat célhoz. A *Le Group* helyi alkalmazottai is benne voltak az akcióban, noha ez jelentős – és költséges! – engedmény volt Louis részéről, aki alig akart beleegyezni a dologba. Miután azonban Avner szavát adta, hogy sem Moszad-ügynökök, sem a kommandósok nem találkoznak majd Louis embereivel; egyetlen feladatuk az lesz, hogy megengedjék: magángépkocsik kicsiny konvoja kövesse a járműveiket, miközben bizonyos helyekre hajtanak, Louis végül is igent mondott. Szervezetének kockázata e feltétel mellett minimális lesz, higgye el.[62]

Nem sokkal éjfél után a nyolc autó a Ramlat-el-Beida melletti partszakaszon várakozott. A terület ilyenkor teljesen elhagyott, ennek ellenére keltett figyelmet a néhány amerikai gyártmányú gépkocsi. A bejrútiak, mint a legtöbb őslakos a Közel-Keleten, korán lefeküdtek, de mindenki tudta, hogy a turisták sokáig fönnmaradnak.

Holdtalan éjszaka volt, a tenger csak úgy feketéllett. Egy órakor Steve észrevette, hogy a sötétben fölvillan egy reflektor. Néhányszor ő is ki-be kapcsolta az autó lámpáját. A reflektor kialudt. Néhány perccel később a sötét hullámokból békaemberek csoportja jött némán a partra. Fegyvert és civil ruhájukat vízhatlan zsákokban hozták magukkal.

A negyven kommandós nyolc autóba préselődött be – Steve később kijelentette, hogy ez volt az egész akció legkomolyabb technikai problémája –, majd utóbb két csoportra oszolva elindult Bejrút központja felé. Carl és Robert a nekik kiosztott támadókat a PFSZ főhadiszállásához vezette. Steve és Hans a terrorista vezetők lakhelye felé vették útjukat. A másik helyszínre irányuló támadást más kiindulópontokból mások szervezték.

Rue el-Khartoumon levő bérház gyanútlan, ámde állig fegyverzett palesztin őreit azonnal megölték a kommandósok, amint a kocsik a járdához húztak. Kést és pisztolyt használtak, nehogy felriasszák a házban lakókat. Avner, Hans és Steve a kocsiknál maradtak, a kommandósok pedig felrohantak a lépcsőn. Avnerékre nem volt szükség, sőt talán még útban is lettek volna.

Kamal Nasszer, a negyvennégy éves keresztény palesztin vezető a harmadik emeleten lakott. Nőtlen volt, értelmiségi, aki a bejrúti egyetemen e a politológiai doktorátusát. Csatlakozott az Al-Fatahhoz, előbb a szervezetnek lett a propagandafőnöke, majd 1970-ben az egész hivatalos szóvivője. Ezt a posztot sikerült megtartania annak ellenére, hogy 1971-ben éles vitába keveredett Jasszer Arafattal, aki túl militánsnak tartotta Nasszer álláspontját.

Amikor a katonák berontottak a szobájába, az ebédlőasztalnál ült, az,előtt. Ahogy a foszforos lövedékek átlyuggatták a testét, az asztal álló dívány is lángba borult.

A második emeleten Kemal Adwan szintén az asztalnál ült és írt. A fegyvertelen Nasszerrel ellentétben neki egy Kalasnyikov-géppisztoly volt a keze ügyében. Adwan mérnök volt, az Al-Fatah kuvaiti szervezetének alapító tagja, 1973-ra már az Izrael megszállta területeken végrehajtott összes szabotázsakció parancsnoka. Kitűnően végezte a munkáját, olyannyira, hogy tulajdonképpen az ő jelentős sikerei idézték elő a bejrúti támadást. Nős ember volt, két kisgyerekkel. Egy lövést sikerült leadnia a fegyveréből, mielőtt a kommandósok leterítették.

Mahmoud Yussuf Najjer, akit „Abu Yussufnak” ismert a mozgalom, a Fekete Szeptember akcióiért felelt az Al-Fatahon belül, és mint a PFSZ katonai-politikai ügyekért felelős osztályának vezetője, akkoriban éppen harmadik volt a palesztin mozgalom állandóan változó ranglistáján.[63] Az

épület negyedik emeletén lakott feleségével és tizenöt éves fiával. A kommandósok az akció után azt mondták Avnernek, hogy Najjer fia nem sérült meg – noha bizonyos források később állították, hogy ő is meghalt a lövöldözésben. Najjer feleségének sorsa nem volt kérdéses. Testével próbálta védeni férjét, és a golyózáporban ő is elpusztult.

Balszerencséjére benyitott a szomszéd lakásban élő asszony. Őt is azonnal lelőtték. Ez az asszony nyilvánvalóan igazi ártatlan áldozat volt, senki sem állította sem akkor, sem később, hogy bármi köze lett volna a palesztin terroristákhoz.

A PFSZ főhadiszállásán és a másik négy helyszínen rövid tűzharc alakult ki a palesztinok és a támadók között. Jóllehet, az előbbiek túlerőben voltak, az izraeli kommandósok oldalán állt a meglepetés ereje. Ezenkívül sokkal jobb kiképzésben részesültek. Miután a legtöbb csatában ez a két elem a döntő, az öt helyszínen vívott harc az izraeliek teljes győzelmével végződött. Jelentések szerint a következő két órában több mint száz palesztin gerilla vesztette életét.[64]

Az izraeli veszteségek: egy halott és két vagy három sebesült, akiket helikopterrel evakuáltak.[65]

Az izraeliek egyáltalán nem akarták eltitkolni a harcokat a libanoni hatóságok elől. Sőt, amint a támadás megkezdődött, a kommandósok több nyilvános telefonfülkéből felhívták a rendőrséget, és tájékoztatták őket, hogy Bejrút több részén tűzharc bontakozott ki az egymással versengő palesztin csoportok között. Amint ezt meghallották, a rendőrök – szó szerint – gondosan távolmaradtak, nem avatkoztak be, pontosan úgy, ahogy azt az izraeliek várták.[66]

Hajnali fél négyre a csatának vége volt. A bérelt kocsik – Steve később azt állította, hogy horpadás sem volt rajtuk – újra szép sorban leparkoltak a tengerparton. A kommandósokat tengeri úton szállították csakúgy, mint Avnert és csapata másik négy tagját. Az egyetlen különbség az volt, hogy ők nem az izraeli partraszálló hajóra mentek, hanem Louis két emberével együtt egy, a parttól negyed mérföldnyire horgonyzó halászbárkára szálltak. A bárka, amelyet a *Le Group* bérelt, röviddel hajnal után Cipruson kötött ki.

Nicosiában minden csendes volt. Merő véletlenségből a fedajinok éppen erre a napra, április 9-re tervezték, hogy megtámadják az izraeli nagykövet lakását és az El Al egyik gépét. A palesztinok kommandóakciója minden volt, csak nem sikeres. A nagykövet otthonánál a három gerilla megsebesített egy ciprusi rendőrt, ennyi volt az eredmény, míg a repülőtéren egy izraeli légimarsall agyonlőtte a hat támadó egyikét, és megsebesített másik kettőt. (A gerillák az Abu Nidal-féle Nemzeti Arab Ifjúság szakadár csoportjából valók voltak.) Ezek a terroristák úgy igyekeztek eljutni az El Al Viscount típusú gépéhez, hogy egy Land Rover dzsippel és egy japán kisautóval a kifutópályára hajtottak. De sem a gépben, sem az utasokban nem sikerült kárt okozniuk.

– Bár ez nem az igyekezeten múlott – jegyezte meg Carl.

Rahamim Timor izraeli nagykövet és családja történetesen alig néhány perccel a támadás előtt hagyta el a házat. A terroristák, miután harcképtelenné tették a rendőrt, úgy telepakolták robbanószerekkel a ház földszintjét, hogy a detonáció után még a Nicosia belvárosában, fél kilométerrel odébb levő Florinis utcán is betörtek az ablakok.[67] Ha Timor és családja az első emeleten lettek volna (amint a gerillák hitték), minden valószínűség szerint elpusztulnak a robbanásban.

A palesztinok ciprusi támadása csak megerősítette Avner elhatározását, hogy minél előbb el kell tenni láb alól Zaid Muchassit Athénben, akár szerepel az eredeti listán, akár nem. Ez az elhatározás azonban majdnem teljes katasztrófával végződött.

Utólag Avner azon tépelődött, vajon nem akkor követték-e el az első hibát, amikor ismét kétfelé osztották a csapatot, úgy, mint Párizsban. Igaz, harmadmagukkal kitűnően megoldották az al-Kubaisi elleni támadást, így nem látta semmi okát, hogy ne ismételjék meg ugyanezt Athénban. Most Avner, Robert és Hans végzi majd a munkát. Közben Steve Frankfurtból követ minden olyan nyomot, amiről közben hírt kaptak, különösen az 1-es számú célponttal, Ali Hassan Salameh-vel kapcsolatban. Ami pedig Carlt illeti, neki épp elég lesz, hogy ellenőrizze a különféle városokban levő biztonságos házaikat és bankszámláikat. Így lehetővé válik, hogy az akció után a csapat ismét villámgyorsan lecsapjon, ha a még meglevő célpontok bármelyike felbukkanna Európában. Ha ilyen sebességgel folytatják a

munkát, lehetséges, hogy hamarosan mind a tizenegy *mehabelt* kipipálhatják listán.

– Az aztán nem volna akármi! – mondta Avner, és a többiek egyetértettek.

Tény volt az is, hogy a *Le Group* zsoldosai eddig hibátlanul működtek Rómában, Nicosiában, Bejrútban, valamint Párizsban kétszer is. Az egyetlen – genfi – kivétellel Louis információi mindig pontosnak bizonyultak, sokkal jobb átlag volt, mint a Moszad rendes hírforrásai esetében. Azok az emberek, akiket megfigyelésre adott, profik voltak, biztonságos házaik pedig tökéletesek. Igaz, a dokumentumgyáros Hans nem szívesen támaszkodott volna Louis papírjaira, de a *Le Group* már két ízben szállított fegyvert és robbanóanyagot a csapatnak, és kétszer szabadította meg őket fegyvereiktől támadás után. Minden hibátlanul működött. Nem csoda hát, gondolta Avner, hogy a különféle európai terroristacsoportok – ilyen csúcstámogatással, mint amilyen a *Le Group* – az elmúlt három-négy évben elég szép eredményeket értek el. Tulajdonképpen az a meglepő, hogy nem voltak még ennél is sikeresebbek.

Athénban mindössze annyi a különbség, hogy a csoportnak kicsit jobban kell Louis-ra támaszkodnia, mint eddig. Mivel Robertnek nincs ideje Belgiumba menni, hogy a robbanóanyagokat a szokásos munkatársával együtt készítse el, azt kell használniuk, amit Louis emberei Athénban szerezni tudnak. Ez ugyan kockázatos – ahogy Robert fogalmazta: a terroristák már szinte unalmas rendszerességgel robbannak föl a saját bombáiktól –, de a kockázat nem értelmetlenül nagy. Azért épp elég gyakran előfordul, hogy a terroristák a kijelölt célpontokat robbantják föl; ráadásul Louis szerint az athéni ember sokszor szállított robbanóanyagot a Baader-Meinhof-csoport városi gerilláinak is.

Mint eddig, most is Louis biztonságos házát és megfigyelőcsoportját akarták igénybe venni.

Április 11-én, szerdán érkeztek Athénba. Legnagyobb megdöbbenésükre a biztonságos ház, amelyben első éjszakájukat kellett tölteniük, már teli volt arab terroristákkal. Ezek szerencsére azt hitték, hogy Avner és társai a német földalatti mozgalom Vörös Hadsereg frakciójából valók, így gátlástalanul beszéltek előttük. Nemcsak, mert feltételezték az ideológiai közösséget, hanem azért is, mert nem gondolták a német

elvtársaikról, hogy értenek arabul. A téma az előző napi bejrúti izraeli támadás volt. Avnerék élvezettel hallgatták, mennyire félnek az arabok. Arról beszéltek, hogy a következő időben jó lesz meglapulni Kairóban vagy Bagdadban. Noha Avnernek sosem voltak kétségei a terroristaellenes akciók hatékonyságáról, az arabok szövege megerősítette a meggyőződését, hogy éppen azt teszik, amit kell. Részben az ő erőfeszítéseiknek köszönhetően a *mehablim* menekülőre fogta.

Reggel másik biztonságos házba költöztek, amelyet egy görög lány felügyelt. A lány alig néhány szót értett angolul. Kitűnő ebédet készített Avner és Hans számára – Robert akkor éppen a robbanóanyag-szállítóval volt elfoglalva –, és épp az asztalnál ültek, amikor, nem sokkal hat óra után, Louis megfigyelője a Szokratousz utcai Arisztidesz szállóból jelentkezett. Zaid Muchassi épp most hagyta el a szállodát, és beszállt a KGB ügynök fekete Mercedesébe.[68]

Úgy tervezték, hogy elviszik a görög lány kocsiját, és fölszedik Robertet, a robbanóanyaggal együtt. Louis egy másik embere már megérkezett a kézifegyverekkel – a 22-es kaliberű Berettákkal –, Avner és Hans gyorsan kiválasztottak egyet-egyet maguknak és egyet Robertnek. Azután be szálltak a háziasszony zöld Chevrolet Impalájába és elindultak a randevú helyére.

Hosszú volt az út, az Imitoun levő biztonságos házukból csaknem a város másik végéig, a Trius Szeptembrin és az Omonia sarkáig, ahol fölvették Robertet a kézitáskájával.

Másik biztonságos lakásuk egy temető mellett volt. Amint Hans megjegyezte: – Nagyszerű, legalább nem kell sokat gyalogolnunk.

Az Omoniánál a görög lány, aki eddig vezetett, kiszállt a kocsiból, hogy metrón, ahogy a görögök hívják, *elektrikoszon* hazamenjen. Avner ült a volán mellé, és igyekezett megbirkózni az Omonia tér. (Athén Picadilly Circusa) forgalmával, amely csak Rómáéval vetekedhetett. Louis embere, a középkorú görög, aki a saját kocsijában hozta idáig Robertet, most helyet cserélt Hansszal. Az egyik kocsiban tehát Avner és a görög, ezt követi a másik, benne Hans és Robert. A Szokratousz utcáig tartó rövid távolságot néhány perc alatt megtették.

Nem sokkal este nyolc után értek Muchassi hotelja elé. A görög bekísérte Robertet és Hansot az előcsarnokba; Avner kint maradt. Robert még a másik kocsiban átrakta az utazótáska tartalmának egy részét egy kisebb válltáskába. Természetesen ezt nem akarta görög kísérőjük előtt tenni. Szigorú szabály volt, hogy soha ne fedjék fel előre az akció jellegét a segítők előtt. Részben, hogy magukat védjék, de részben azért is, hogy megóvják segítőiket attól, hogy gyilkossággal vádolják őket, ha valami kiderül. Annak a kivételével, aki itt Athénban a robbanóanyagot szállította, mindenki más – és ez a többi akcióra is vonatkozik – azt hihette (alighanem hitte, hogy Avnert és partnereit a megfigyelőmunkában, vagy esetleg egy szállodai szoba bemikrofonozásában segíti.

A Hotel Arisztideszben Louis görög alkalmazottja megkérte a londinert, hogy szerény fizetség fejében vigyen föl egy kis táskát a személyzeti liften az ötödik emeletre, majd pedig a főkulcs segítségével engedjen be két külföldit – Hansot és Robertet – egy bizonyos vendég szobájába, hogy odabent mit csinálnak, az az ő dolguk. A segítőik sem tettek fel kérdéseket.

Hogy valójában mit tett odabent Robert és Hans? Nyolc darab gyújtóbombát helyeztek el Muchassi szobájában. Ezek a bombák, amelyeket gyúlékony, magnéziumszerű anyag töltött meg, nem arra készültek, hogy látványos erővel robbanjanak fel. Begyújtásuk után körülbelül úgy működnek, mint a tűzijáték-rakéták: erős surrogó, sziszegő hangot adva szétrobbannak, és azonnal magukba szívják mindazt az oxigént, amit csak tudnak. Bár nagy valószínűséggel bárkivel végeznek aki odabenn tartózkodnak mégsem gyújtják fel magát a helyiséget. Hatásuk tulajdonképpen csak villanásnyi ideig tart, hiszen erejük folytán maguk oltják ki önmagukat néhány másodperc múlva. E bombákat eredetileg hajításra tervezték, mint a kézigránátot. Robert gyűlölte őket, most azonban csak ilyen robbanószert tudott szerezni.

Semmiféle biztonsági szerkezet nincs beépítve. Ha valaki véletlenül megfelelő hullámhosszon rádiójelet küld, mind a nyolc abban a pillanatban fölrobban. Robert fő problémája azonban maga a gyújtóanyag volt, melyet öregnek, megbízhatatlannak és nem eléggé szilárdnak ítélt. Aggódott, hogy a bombák maguktól fölrobbannak – vagy egyáltalán nem robbannak föl. Egy tucatnyit vett a görög szállítótól, de csak azt a nyolcat használta föl, amelyet a legjobb állapotban levőnek talált. Ezt a nyolcat rádióvevővel

szerelte föl, a másik négyet pedig az utazótáskájában hagyta. Ha működnek, nyolc éppen elegendő lesz.

Robert és Hans röviddel este kilenc után hagyta el a szállodát. Ezeket házilagos „tűzbombákat” a párizsi és ciprusi, sokkal kifinomultabb szerkezetekhez képest nagyon nehéz volt elhelyezni és elrejteni. Volt rá idő, nem ez volt a gond, hiszen a KGB szeret késő éjszakáig dolgozni. A megfigyelő jelentése szerint minden eddigi alkalommal éjfél után hozta vissza a fekete Mercedes a szállodába Muchassit.

Ez nem is számított. A csapat parkoló autói nem vonják magukra a figyelmet. Athén éjszaka élő város, ahol rengeteg étterem akad – különösen a Plakán, Athén Sohójában –, ahol nem is szolgálnak föl vacsorát este tíz előtt.

Az órák azonban múltak, és Muchassi nem jött. Hajnali három körül Avner, Robert és Hans végigsétáltak az utcán, úgy tartottak rövid értekezletet. Néhány óra múlva itt a hajnal. A szállodai londiner, aki Louis-ék számára dolgozott – az, amelyik beengedte őket Muchassi szobájába – reggel hatkor végez a szolgálattal. Szükségük van rá, hisz ő megy fel Muchassival a liften, majd lejön és jelt ad, hogy a terrorista egyedül ment-e be a szobájába. (Más arabok is laktak a hotelban, noha valószínűtlen, hogy a palesztin bemegy hozzájuk, vagy ilyen késő éjszaka meghívja őket. De Avner nem akart kockáztatni.) Rövidesen el kell dönteniük, folytathatják-e vagy elhalasztják az akciót.

Ha azonban úgy döntenek, hogy elhalasztják, mi lesz a robbanóanyaggal Muchassi szobájában?

Otthagyni lehetetlen.

Ha visszamennek és szétszerelik a bombákat, az meg nagyon veszélyes. Nemcsak azért, mert Muchassi bármikor rájuk nyithat, hanem azért is, mert könnyen fölrobbanthatják saját magukat.

Egyetlen alternatíva maradt: fölrobbantani a bombákat az üres szobában.

Avner gyűlölte az ötletet, mert ez a világ számára nyilvánvalóan hirdetné kudarcukat – ráadásul egy olyan célpontnál, aki nem is szerepel az eredeti listán. Egy dolog, ha az ember engedély nélkül sikert arat; engedély nélkül kudarcot vallani egészen más. Ilyesmit a palesztinok szoktak

csinálni: fölrobbantani egy üres szobát, mert rossz volt a tervezés. Az egészet lehet ugyan úgy is magyarázni, mint valami szigorú, utolsó figyelmeztetést Muchassi számára, valójában azonban a terroristákat – vagy a KGB-t – „figyelmeztetni”: merő időpocsékolás. Nem lehet „lebeszélni” őket a terveikről, csak erőszakkal megakadályozni őket bennük. Csak akkor kötnek békét, ha beláttatjuk velük, hogy jobban járnak vele, mint a háborúval. Ez a tapasztalat volt az izraeli gondolkodás és gyakorlat alapja: figyelmeztető lövések a fej fölé nem hoznak eredményt. Épp ellenkezőleg. Muchassi és gazdái az ilyesmit győzelemnek tekintik, és csak fölbátorodnak a zsidók kudarcától.

Hans és Robert megegyeztek, hogy még egy órát várnak. Azután már cselekedniük kell.

Hajnali négykor – egy órával később – úgy döntöttek, hogy van még egy félórájuk. De ez már tényleg a végső. Ha Muchassi nem érkezik meg 4:30-ig, valamit tenni kell.

A fekete Mercedes 4:25-kor gördült végig a Szokratousz utcán. Nem állt meg a főbejárat előtt. Lassított és a járdához húzott, harminc méterrel odább. Avner nem hallotta, leállították-e a motort, de a sofőr mindenesetre kikapcsolta a világítást.

Jó egy percig senki sem szállt ki a Mercedesből. Túl sötét volt, hogy fölismerje a bent ülőket; még ahhoz is túl sötét, hogy megállapítsa, ketten ülnek-e odabent, vagy többen. Végül az ajtó kinyílt, a kocsi belső világítása néhány másodpercre fölkapcsolódott. Nem volt semmi kétség: Zaid Muchassi volt, aki kiszállt az autóból. Egy másik férfi ült a hátsó ülésen, a harmadik pedig a volán mögött. Ez az utóbbi sofőrsapkát viselt. A belső világítás kikapcsolt, amikor Muchassi becsapta az ajtót, a gépkocsi fényszórói azonban még mindig nem gyúltak ki. Akkor sem indultak el, amikor Muchassi a főbejáraton át besétált a szálló előcsarnokába.

Az oroszok nyilván várnak valamire. De mire? A palesztint várják vissza?

Lehetséges.

Lehet, hogy fölment a szobájába, hogy lehozzon valamit a KGB összekötőjének? Lehet, hogy fölmegy, összecsomagol, és kijelentkezik a szállodából? Talán azért várnak rá az oroszok, hogy biztonságos házba vigyék, vagy hogy kiszállítsák a repülőtérre, valamelyik reggeli járathoz?

Néhány másodperc múlva Louis embere ki fog jönni a kapu elé és jelzi, hogy Muchassi egyedül ment-e be a szobájába. Ez lesz a jel Robert szára, hogy robbantson. Ez alkalommal nem kell Avner parancsára vár. Ha Avner azt akarja, hogy elhalasszák az akciót, ezt addig kell Roberttel tudatnia, míg a görög londiner ki nem jön a szállodából.

Avner megfogta az ajtó kilincsét. Megállítsa Robertet? A néhány méternyire várakozó két orosz váratlan fejleményt jelentett. De hát számít ez amit? Ha most megállítja Robertet, mit csinálnak majd a Muchassi szobájában levő bombákkal? Biztos, hogy nem hozhatják ki, de ha csak úgy simán otthagyják, a bombák ártatlan embereket is megölhetnek. Ha meg érintetlenül felfedezik őket, a hatóságoknak jó esélyük van arra, hogy megtalálják a szállítót is. Ebből további bonyodalmak következnek: a görög, aki eladta a szerkezeteket, látta Robertet. Lehet, hogy letartóztatják, és akkor…

Már nem volt mód választani. A londiner kijött a főbejáraton, nyújtózott, ásított, levette a sapkáját és megvakarta a fejét. Azután visszament.

Avner tekintete ösztönösen végigfutott az ötödik emelet ablakain. Muchassi, mint a legtöbb arab, az ötödik emeleten szeretett lakni a *hamza*, a jószerencse miatt. Olyan ez, mint az európaiaknál a 13-as szám.

Avner nem tudta, melyik a terrorista ablaka – ezúttal nem volt rá szükség, hogy olyan aprólékosan készítsék elő a robbantást, mint a ciprusi kis bombánál –, de a hirtelen villanás eltéveszthetetlen lesz. Még akkor látni fogja, ha nem a megfelelő ablakra néz.

De nem látott semmit.

Semmit, noha legalább egy perc telt el azóta, hogy a londiner visszament a szállodába.

Még mindig semmi!

A másik kocsihoz fordult, hogy megnézze mit csinál Robert és Hans, sötétben nem látott semmit. Lehet, hogy Robert félreértett valamit?

Lehetséges, hogy az ő jelzésére vár? Valószínűtlen. Az oroszok Mercedese nem mozdult. Baljóslatú, fekete árnyék; némán állt a járda mellett, alig harminc méternyire.

A másik autó ajtaja váratlanul kivágódott, és Robert – nem, Hans! – kiszállt belőle, azt az utazótáskát cipelve, amelybe a föl nem használt robbanóanyagokat rakták. Avner mélységes megdöbbenésére Hans megindult a főbejárat felé, kezében az utazótáskával. Egyenesen be a szállodába. Ezt meg mi az ördögnek csinálja? Szinte úgy látszott, Hans hirtelen megőrült. Még a járása is! Általában kissé merev, megfontolt léptekkel járt, mint a nála jóval idősebb emberek. Most viszont hosszú, határozott, ruganyos léptekkel ment, szinte siklott, állát fölszegve.

Avner annyira meghökkent, hogy másodpercekig csak habozott. Hans még csak nem is nézett feléjük, amikor bement a szállodába. Az biztos, hogy nem kért segítséget bármiféle jellel, ilyen körülmények között azonban Avner nem maradhatott a kocsiban.

– Indítsa be a motort! – mondta a görögnek, aki zavartan nézett rá, – Érti? Ne csináljon semmit, csak indítsa be a motort!

Kiugrott az Impalából és átvágott az úttesten.

Az előcsarnokban minden csöndes. A portáspult mögött sem állt senki. Sem Hansnak, sem a görög londinernek semmi nyoma. A liftre nézett, és látta, hogy a lámpa az ötödik emeletnél ég. Egy-két másodpercig körbe jártatta tekintetét az elhagyott előcsarnokban, igyekezett felidézni a szálloda helyszínrajzát. Ez az ajtó itt a személyzeti kijárathoz vezet. A másik a lépcsőhöz, a vészkijárathoz. Ha a lift az ötödik emeleten van, alighanem Hans vitte föl. Ha pedig fölvitte, veszélyes volna most visszahívni. Avner, megindult gyalog az ötödikre.

E pillanatban robbanást hallott. Nem túl hangosan, de félreérthetetlenül. Mély, elfojtott dübörgést, utózörejek nélkül. A padló enyhén megremegett, érezte a cipője talpán keresztül. A lift máris jött lefelé. Látta, ahogy a jelzőfények egymás után kigyulladnak. A falhoz tapadt, a keze a Beretta felé indult.

Az automata liftajtó kinyílt. Hans lépett ki sápadtan, merev arccal Mögötte a görög szinte eszét vesztette. Öklét rázva ordítozott az anyanyelvén. A kezében ott volt az utazótáska.

– Ez a kicseszett Robert a kicseszett távirányítójával! – ordította Hans, amikor meglátta Avnert. – Nekem kellett megcsinálnom!

– Gyerünk! – válaszolta Avner, a személyzeti kijáratra mutatva. – Ezen keresztül!

Megragadta a görögöt, és a vállánál fogva Hans után lökte.

A személyzeti kijárat folyosója az alagsoron keresztül vezetett. Le kellett menniük egy sor lépcsőn, majd a rosszul világított folyosón át ki az utcára. Hans rohant elöl, mögötte a görög, még mindig szövegelve és hadonászva. Avner utoljára. Mielőtt elérték a kijáratot, ismét lépcső következett de fölfelé. Amint Hans kinyitotta az ajtót, Avner furcsa, alacsony szögből megpillantotta a járdát. És még valamit.

A fekete Mercedest, közvetlenül előttük. Pontosan ott jöttek ki a szállodából, ahol az oroszok várakoztak! Erre gondolnia kellett volna! Ugyanolyan simán kijöhettek volna a főbejáraton, mint ahogy bementek. De nem, ő okos akart lenni! Sose jöjj ki ott, ahol bementél! Zavard össze az ellenséget! Nagyon okos!

Ezúttal a kelleténél kissé okosabbra sikerült.

Hans szintén meglátta az oroszok kocsiját. Megtorpant. A hátsó ülésen levő KGB-ember félig már kinyitotta az ajtót. Kiszállni készült. Valószínűleg meghallotta a robbanást, látta a villanást. Azért szállt ki, hogy megvizsgálja, mi történt. Most pedig itt a személyzeti bejárón emberek rohannak ki a szeme láttára, másodpercekkel a robbanás után. Alighanem levonja a kézenfekvő következtetéseket.

Levonta. Még mindig a félig nyílt ajtó mögött állva jobb kezét a bal hónalja felé emelte. Nyilván a fegyveréért nyúl.

Később, amikor felidézte az esetet, Avner úgy érezte, talán tévedett. Lehet, hogy az orosz – végső soron maga is ügynök, akinek a saját álcázásával is törődnie kell – nem is a fegyveréért nyúlt. Az akciónak ebben a szakaszában fogalma sem lehetett arról, hogy ő is érdekelt; miért akart volna beavatkozni? Akármilyen ravasz is, honnan tudhatta volna bizonyosan, hogy mi történt a hotelban, és hogy ez őt érinti? Semmi oka arra hogy megállítson három idegent, aki elrohan mellette.

Az is lehet, hogy reflexszerűen nyúlt a fegyveréért, öntudatlanul. Ahogy Hansot és Avnert, az oroszt is úgy képezték ki, hogy hajszálrugókra működjön. A gyanútlan szemtanúval, az ártatlan járókelővel ellentétben akkor feszült lehetett, amikor a kocsiban ülve várakozott. Föltehetőleg a

professzionális kiképzés egyetlen hátránya: kissé túl éberré teszi az embert. Arra készteti, hogy túlságosan gyorsan cselekedjék. Reakcióidejét kicsit már túl finomra rövidítették. Elveszíti természetes emberi képességét a, hogy egy pillanatra megdermedjen a rémülettől, habozzék, és semmit se tegyen. Éppen ez hiányzik, ez a kis késleltetés. Ami – bármilyen furcsa egy bizonyos biztonsági többletet ad a mindennapi létezéshez.

Ám ha Avner félreértette az orosz mozdulatát, így járt vele Hans is, ugyanazt feltételezte, mint a társa, amikor a KGB-ember jobb karja mozdult.

Elsőnek ő lőtt. Ahogy kiképezték: kétszer.

Azután Avner sütötte el a fegyverét. Az orosz balkezével még mindig az ajtóba kapaszkodott, a jobbja pedig kétségbeesetten kapkodott a pisztolytáskája felé. Avner a lépcső aljáról lőtt, szokatlan szögből. Igyekezett a kocsi nyitott ajtórésén át eltalálni a célpontot, mert tudta, hogy a Beretta kis sebességű golyói nem hatolnak át a Mercedes páncélozott ajtaján. Hans lövései szemmel láthatóan találtak, a magáéiról azonban nem volt bizonyos. Tulajdonképpen inkább azt hitte, hogy célt tévesztett. Az orosz mindenesetre visszarogyott az ülésre. Társa a vezetőülésről hátranyúlt, hogy a vállánál fogva még beljebb húzza.

Ez a sofőr alighanem hatalmas erejű ember lehetett, mert fél kézzel valahogy berángatta a kocsiba a sebesültet, majd rácsapta az ajtót. A fekete Mercedes gumija szinte felsikított, amint a kocsi a farát ide-oda dobálva elszáguldott az éjszakába.

Avner eltette a fegyvert. Szabad kezével még mindig a londiner gallérját markolta. Fölöslegesen, mert a görög megbénult a rémületről. Az utca végén felbőgött Robert kocsijának motorja. Vadul pörögve körbefordult az utcán, lefékezett előttük, majd hátratolatott. Avner megragadta az utazótáskát, amely még mindig a görög kezében csüngött, és belökte a kocsiba a szerencsétlen embert, Hans után, majd átrohant az úttesten, a zöld Impalához, amelyben az idősebbik görög már bekapcsolta a reflektorokat.

– Hajtson! – kiáltotta, amikor beszánt. – De ne túl gyorsan! Érti? *Nicht sehr schnell!*

A görög bólintott. Honfitársával ellentétben ő teljesen nyugodt volt.

Igaz, gondolta Avner, az ő orra előtt nem robbant fel egy csokornyi gyújtóbomba. Azt nem látta. Még ha látta is a lövöldözést.

Amikor visszatértek a lakásukba, megpróbálták kielemezni az egész akciót. Mindenki igyekezett olyan nyugodtnak mutatkozni, amennyire csak lehetett.

Először a londiner! kellett megnyugtatniuk, aki csak görögül értett. Teljesen ki volt borulva. Az egyik pillanatban maga elé meredve ült, és bénultan motyogta: *„bomba, bomba”*, majd felugrott, öklét rázta Hans felé, és feltételezhetően rendkívül goromba görög káromkodásokkal árasztotta el.

Avner félrevonta őt az idősebbik göröggel együtt, és százdollárosokat nyomott a markába. Ez szemlátomást olyan hatással volt a londinerre, mint amikor vizet öntenek a lobogó tűzre. Mire az ötödik-hatodik százast kapta, a tűz teljesen kialudt. Ugyanezt az összeget az idősebbik ember is megkapta.

Miután a görögök távoztak, Robert megszólalt: – Figyeljetek: tudom, mit éreztek. De el tudjátok képzelni, mit érzek én? Higgyétek el, megvizsgáltam a rádióadót, és működött! Semmi mást nem tehettem. Egyszerűen az az öreg robbanóanyag nem volt jó.

Alighanem okosabb lett volna, ha hallgat, mert megjegyzése vad vitát váltott ki, az elsőt küldetésük kezdete óta. Hans konokul ismételte, hogy ha kétségei voltak a robbanóanyag minőségét illetően, szólnia kellett volna, hogy halasszák el az akciót. Ha ennek ellenére mégis végrehajtják, Robertet most nem hibáztathatná senki, így viszont kétségkívül hibáztatható. Csak azt mormogta a foga között: „nem hiszem, hogy ez a holmi túl jó”, amit eddig minden egyes alkalommal elmondott, ha kellett, ha nem, s ez egyáltalán nem ugyanaz, mint kifejezetten javasolni, hogy hagyják abba az egészet.

Hansnak igaza volt. Avner azonban sokkal jobban haragudott éppen *őrá.* Létezik ugyanis olyasmi, hogy alá- és fölérendeltségi viszony – de még a józan ész is azt követelte volna; hogy Hans megbeszélje a többiekkel, mielőtt belerángatja őket egy teljesen új akcióváltozatba. Mert végül is ezt tette, amikor felkapta az utazótáskát a maradék bombákkal (amelyeken még rajta volt az eredeti gyújtószerkezet), és föl rohant Muchassi szobájába. Ráadásul magával cipelte a gyanútlan görögöt, és megparancsolta neki,

hogy hívja Muchassit az ajtóhoz. Ekkor félretolta a londinert, s mialatt az arab az ajtózárral veszkődött, kivette az egyik bombát a csomagból. Amikor Muchassi kinyitotta az ajtót, Hans egyetlen rúgással szélesre tárta, majd bevágta a szobába a gyújtóbombát, mint egy kézigránátot. Anélkül, hogy szólt volna Robertnek vagy Avnernek, mit szándékozik tenni.

Ha megmondom – morogta Hans sértődötten –, nemet mondtatok volna! Legalábbis először. Később biztosan igent mondtok, mert ez volt az egyetlen megoldás. De közben elveszítettünk volna egy csomó drága időt. Egyszerűen csak rövidre zártam az egészet.

– Miért ez volt az egyetlen megoldás? – kérdezte Robert. – Különben is: ha már kihívattad Muchassit a szobából, akár agyon is lőhetted volna.

– *Agyonlőni?* – kérdezte Hans felháborodottan. Majd Avnerhez fordult. – Látod? Ez egyszerűen nem gondolkodik!

Avnernek sajnos egyel kellett értenie Hansszal. Ha agyonlövik Muchassit, ez nem oldja meg a szobában levő, fel nem robbant bombák gondját. Ha már egyszer Robert távirányítója kudarcot vallott, az egyetlen megoldás alighanem Hansé volt – de még akkor sem kellene egyedül cselekednie! Vagy legalábbis riadóztatni kellett volna őket.

– És mi van, ha megsebesülsz a robbanásban? Mit csinálunk akkor? Egyszerűen otthagyunk, vagy ott kóválygunk a szálloda körül, hogy megtudjuk, mi történt veled, míg csak el nem kapnak mindannyiunkat? Felelőtlenül cselekedtél! És miért lőtted le azt az oroszt?

– Mert a fegyvere után nyúlt – válaszolta dacosan Hans. – Tán meg kellett volna várnom, hogy ő lőjön előbb? És *te?* Te miért lőttél rá? Ugyanazért.

– Én azért lőttem rá, mert láttam, hogy te rálősz! – válaszolta Avner, meggyőződés nélkül. Kezdett gyerekes lenni az egész vita. – Különben is, alighanem célt tévesztettem.

Vagy legalább ebben reménykedett. Mi sem hiányzott kevésbé, minthogy még a KGB-vel is összeakasszák a bajszukat, vagy hogy összevesszenek Efraimmal, meg a többi galíciánerrel, amiért megöltek egy szovjet kémet. Ha viszont az orosz tényleg a fegyverét akarta előrántani, mi tehettek volna?

Ugyanakkor Hans viselkedése is meglepte. Hans az olvasóokuláréjával. Hans aki úgy néz ki, mint egy ceruza. A hűvös, módszeres, bármikor-elfoglalhatod-a-helyemet Hans. Egészen más, ha hirtelenjében Steve kezd rohangálni egy zsák holmival vagy Robert. Vagy maga Avner. De Hans? Ösztönszerűen elrohanni, ajtókat berugdosni, oroszokra lövöldözni? Az már igaz, hogy sosem ismerheted ki az emberi természetet!

Ugyanakkor volt egy kényelmetlen érzése: akármilyen őrültségnek látszottak kollégája tettei, az adott körülmények között igenis ez volt a megfelelő megoldás. Hansban egyszerűen megvolt a bátorság ahhoz, hogy szembenézzen evvel. Ha a gyújtóbombákat sem biztonságosan fölrobbantani, sem leszerelni nincs mód, mi mást lehet tenni, mint fölrobbantani őket úgy, hogy bedobunk egy másik bombát a szobába, amelyben még ott a *mehabel?* S Hans még abban sem tévedett, hogy ha kivár, és megbeszéli velük, alighanem elkésnek.

– Rendben van – mondta végül. – Ne is beszéljünk róla többet! Ez a munka kezd mindnyájunknak az idegeire menni. Amikor visszamegyünk Frankfurtba, majd kikérjük Carl véleményét.

A többiek elfogadták a javaslatot. Noha Avner volt a vezér, kezdettől fogva Carl lett – részben az életkora és tapasztalata, de főleg személyisége miatt – a Bölcs Salamon, a tábori rabbi, a csapat lelkiismerete. És miután ebben az akcióban nem vett részt, elfogulatlan és objektív lesz. Ha másként kellett volna cselekedniük, ő meg fogja mondani.

Még egy hétig maradtak Athénban, majd egyenként elrepültek A sajtó szerint a szállodai robbanás olyan lehetett, mint valami hatalmas tűzijáték. Tűz keletkezett, de az egyetlen halott Muchassi volt. Néhány jelentés említést tett egy német turistáról is, aki könnyebben megsérült. Sehol sem írtak viszont egy sort sem a sebesült oroszról.[69]

Frankfurtban elővezették az ügyet Carlnak. Az hosszú ideig hallgatott. Pöfékelt a pipáján, fölvonta a szemöldökét, és a mennyezetet bámulta. Steve reakciója épp az ellenkező volt. Teljes döbbenettel meredt rájuk, egyszerűen azért, mert ennyire kiborultak attól, amit mindenképpen meg kellett tenniük.

– Most mi van? – kérdezte. – Hát elkaptuk! Szaros ruszki, őt is elkaptuk! Mi a baj, haver, betojtatok?

– Jaj, maradj már nyugton, Steve! – mondta végül Carl. – Nézzétek, én nem voltam ott, nem lehetek a bírátok. Az a lényeg, hogy mind itt vagytok épen, egészségben. Tekintsünk inkább a jövőbe!

Ez volt az egyetlen lehetséges megoldás. Avner azonban aggódott. Nem tudta megmondani, miért. Eddig minden ragyogóan ment. A tizenegy izraeli sportoló miatt már bosszút álltak Zwaiteren, Hamsharin, al-Chiren és al-Kubaisin, csakúgy, mint Najjeren, Nasseren és Adwanon Bejrútban. Most megkapta a magáét Muchassi és a KGB embere. Akárhogy elemzi is, mindez egész könnyű volt.

Netán túl könnyű. Az akció kezdete óta most először érzett fájdalmas nyomást a gyomrában.

11. MOHAMMED BOUDIA

Az az igazság, hogy most először egészen szeptember vége óta, mikor kiindultak a genfi Hotel du Midiből, sőt talán először egész életében, Avner félt. Nem emlékezett, hogy valaha is találkozott volna ezzel az érzéssel. Sem a hadseregben, sem a hatnapos háborúban. Sem a kiképzés során, sem pedig, amikor ügynökként dolgozott. Sőt a küldetés során sem, április közepéig.

Természetesen tudta, milyen érzés feszültnek vagy meghökkentnek. Még rémült is volt. De az, amit áprilistól kezdett érezni, az egészen volt. Nem az adrenalin futó hulláma, nem az, hogy a szíve néhány másodpercig a torkában dobog. Sem pedig az ijedtség hirtelen tőrszúrása, sosem élt tovább, mint az, ami okozta. Ez az új érzés valamiféle csöndes, konokul kitartó, kínzó szorongás volt, ami sokszor napokig nem a el, függetlenül attól, éppen mit csinál. Előfordult, hogy egy étteremben kedvenc báránybordáját ette, vagy a moziban kedvenc színészét, Louis de Funèst nézte – Avner alighanem a francia komikus minden filmjét látta, amit valaha is készített –, és közben mindvégig benne bujkált ez rettenetes érzés. Néha mint valami tompa fájdalom, néha azonban tömör csomó. Félelem.

Először azt hitte, megfeküdte a gyomrát valami.

Amikor fölismerte, hogy ez félelem, márpedig hamar fölismerte, megharagudott magára, és szégyellte a dolgot. Egy ideig rettegett a gondolat hogy a többiek észreveszik rajta, és ez – úgy gondolta – minden másnál rosszabb lenne.

Ennek megakadályozására elkezdett rendszeresen olyan kifejezéseket használni, hogy „fiúk, félek”, és „gyerekek, nagyon aggódom”. Ez persze fajta hősködés volt, mint a hadseregben szokás, ahol a bátorság kifejezésének egyetlen megengedett formája, hogy az ellenkezőjét hangoztatjuk.

Túljátszhatta azonban, mert egy napon, amikor kettesben voltak, Carl így szólt: – Tudom. Én is eléggé félek.

Mindezt olyan hangon, hogy Avner abbahagyta a tettetést. – Ó, az istenit! – mondta. – Hát te is? De miért félünk?

Carl csak csóválta a fejét. Többé nem is beszéltek erről.

Hamarosan, villanásszerűen rádöbbent az okra. Épp New Yorkból repült Európába. Egy hetet töltött Sosanával. Ez valószínűleg hozzájárult a felismeréshez. Nem közvetlenül, inkább valami körmönfont módon.

Találkozásuk nem volt teljesen boldog. Sosana április első hetében telepedett le a brooklyni lakásban. Avner még Bejrútban volt, amikor felesége beköltözött a babával, Geulával, és Charlie kutyával. Egyedül. Úgy, hogy még életében nem élt Izraelen kívül. Úgy, hogy fogalma sem volt, jár a férje, és mikor jön el hozzá, Amerikába. Amikor három héttel később megérkezett, Sosana olyan „kétségbeesett erővel csimpaszkodott a nyakába, hogy az fizikai fájdalmat okozott. Ha valaha is hitte volna, hogy Sosanának közömbös, hol és merre élnek, egyedül ez az ölelés elég lett volna, hogy megváltozzon a véleménye.

Az első két napot az ágyban töltötték. A harmadikon Avner úgy ébredt föl az álmából, hogy érezte, valaki figyeli. Kinyitotta a szemét és megpillantotta Sosanát, aki az ágyban ült, és az ő arcát vizsgálta.

– Mi van? – kérdezte álmosan.

– Nem tudom – felelte a lány. Hangja komoly volt. – Nem tudom. Nem látom, hogy őszülne a hajad, vagy ilyesmi, de mégis… valahogy tíz évvel idősebbnek látszol.

Ennek hallatán érezte, hogy a félelem, amiről az elmúlt két napban már csaknem elfelejtkezett, úgy vágja gyomron, mint egy ökölcsapás. Nem válaszolt, de később, borotválkozás közben, vizsgálgatni kezdte az arcát a tükörben. Sosanának igaza van. A legutóbbi hét hónapban éveket öregedett. Harmincas évei derekán járó férfinak látszott. Huszonhat évesen.

– Nos – mondta tükörképének hangosan, ami pedig nem volt szokása –, szemlátomást az agyadat jobban be tudod csapni, mint a testedet.

– Tessék? Nem értem – kiáltotta Sosana a fürdőszobán kívül.

– Semmi!

A hátralevő napokat azzal töltötte, hogy kocsin körbevitte az asszonyt New Yorkban, hogy lásson valamit a városból, és ne érezze olyan

idegennek. Avner érkezéséig nem merészkedett távolabbra a sarki fűszerboltos! Bemutatta egy-két ismerősnek is. Sosana nem ismert senkit, és nem barátkozott könnyen. Mint rendesen, most sem panaszkodott, de egy délután, amint Avner figyelte, hogyan dajkálja a bébit a félhomályos lakásban, valami olyan magány és sérülékenység lebegte körül, hogy a fiú eltelt keserű bűntudattal.

– Nem tart már sokáig! – mondta. – Ígérem!

Sosana ránézett és elmosolyodott. Ettől aztán az egész még sokkal rosszabb lett. De hát nem tudott segíteni rajta. Szemlátomást azonban Sosana legalább az anyai örömökben magára talál Geulával, aki Avner szerint még mindig rettenetesen csúf, de már napról napra szépül.

Azután, mikor Európa felé repült, hirtelen megértette a félelem okát. Az övét, Carlét és talán a többiekét is. Hogy miért épp most jött rájuk, hét hónap után, öt sikeres gyilkosság után, Bejrútot leszámítva. Az ok különben nagyon logikus, nagyon egyszerű.

Miután végrehajtották ezeket a merényleteket, kezdték megérteni, milyen egyszerű is az egész. Milyen egyszerű egy kis csoport számára – ha van némi pénzük, meg egy kis elszántságuk – megtalálni és megölni egy embert. Büntetlenül. Hogy miként képes egy maroknyi terrorista bármit elérni, amit akar. Nem örökre – örökre sosem! –, de rövid időre. Épp elég időre ahhoz, hogy megsemmisítsenek négy vagy öt emberi lényt.

És ha ilyen egyszerű nekik, valószínűleg ugyanilyen könnyen megy másoknak is. Ha ilyen kevés gonddal tudnak ölni, pontosan ugyanilyen kevés gonddal őket is megölhetik. Ha információt vásárolhatnak a *mehablim*ról, miért ne tudna a *mehablim*, akiknek legalább ugyanannyi pénz áll rendelkezésükre, sokkal kevesebb erkölcsi skrupulussal – információt vásárolni *róluk?* Mindkét fél elkerülhetetlenül nyomokat hagy maga után, ha a munkáját végzi. Mindkét félnek érintkeznie kell bizonyos emberekkel, közül egy-kettő besúgónak bizonyulhat. És besúgóból egy is éppen elég. Avner és csapata sejteni kezdte, hogy bármelyik utcasarok mögül rászegeződhet egy pisztoly, hogy bármelyik este elég, ha lekapcsolják a lámpát, és az ágyuk máris a levegőbe repül, velük együtt.

Biztosra vehető, hogy valaki máris vadászik rájuk valahol. Okosan teszik ha félnek.

Csak rontott a dolgon, hogy épp akkor három olyan incidens is történt amely – noha lényegében jelentéktelen volt – tovább rombolta az idegeiket. Egy este Frankfurtban elhatározták, hogy közösen vacsoráznak egy étteremben (Frankfurtban a vacsorákat általában egyikük vagy másikuk lakásában költötték el, mindig úgy, hogy az illető vásárolt és főzött). Aznap este mindannyian egy kocsiban mentek haza. Avner vezetett, és döntött, hogy lerövidíti az útvonalat, és keresztülhajt egy építési területen. Váratlanul reflektorok vakították el őket, és egy hangosbeszélő megállást parancsolt. A következő pillanatban máris körülvette őket a frankfurti rendőrség, amely – mi mást? – éppen kábítószeres razziát rendezett. Nyilván drogkereskedőket vártak ide, az építési területre, és az ő csapatuk futott bele a csapdába. Perceken belül elengedték őket, hangos bocsánatkérésekkel – az irataik rendben voltak, ők maguk sem ittasak, sem kábultak, és a kocsiban sem talált a rendőrség bűnjelet. A néhány másodperc azonban, amíg a rájuk meredő pisztolyok előtt terpeszben, kezüket Avner Opeljának támasztva kellett állniuk, azt a szörnyű érzést keltette bennük, hogy itt a vég. Meg voltak győződve róla, hogy a német kémelhárítás tartóztatja le őket. Ez volt az első és egyben az utolsó alkalom is az akció során, amikor nyugati hatóságokkal találkoztak.

A másik két eset már csak Avnert és Carlt érintette. Egymást követő vasárnapon történt mind a kettő, frankfurti lakásukon, délelőtt tíz körül, a reggelijük maradéka mellett ücsörögtek. Az első eset hangos kopogással kezdődött az ajtón; szokatlanul, hiszen a látogatók általában a lenti, bejárati kapucsengőt szokták megnyomni. Avner lábujjhegyen a kukucskálóhoz ment, és két jól öltözött idegent látott várakozni odakint. Míg Carl fegyverrel fedezte a hálószoba ajtajából, Avner elfordította a kulcsot a zárban. Közben a talpával megtámasztotta az ajtót.

Az idegenekről kiderült, hogy postafelügyelők, és a legutóbbi időkben előfordult levéllopásokat vizsgálják. A gondnok engedte be őket az épületbe, ahol lakásról lakásra mentek, hogy megkérdezzék a lakókat, nem veszett-e el mostanában postájuk.

– Micsoda veszélyes foglalkozás! – jegyezte meg Carl szárazon, miután eltette a Berettáját.

A következő vasárnapi incidens sokkal hirtelenebb és hevesebb volt. Avner és Carl épp az újságot olvasták, amikor második emeleti ablakuk hatalmas csörömpöléssel betört, s egy tárgy repült be a szobába. Mindketten

földre vetették magukat, a kezük a fejükön, úgy várták, hogy a gránát fölrobbanjon. Néhány másodperc múlva óvatosan felemelték a fejüket, és körülnéztek. A padlót véges-végig üvegszilánkok borították, az ablakon át bezuhant tárgyat azonban nem látták.

Avner az ablak melletti falhoz kúszott, majd annak háttal felállt és lassan olyan helyzetbe manőverezte magát, hogy kileshessen az utcára. Odalenn pöttöm fekete fiút látott – kétségkívül az utca túloldalán levő amerikai sporttelepről – amint az ablakukat bámulja. Kezében baseball-ütő – Sorry, mister! – kiáltotta, amikor észrevette őt. – Véletlen volt. Visszakaphatnám a labdámat, kérem?

A következő két éjszakán Avner igen nehezen tudott elaludni.

Mindazonáltal Avner olyan fajta ember volt, akit a másokat elriasztó dolgok – félelem, ellenállás, nehézségek, elégedetlenkedés – csak serkentenek. Anélkül, hogy tudta, vagy valaha is belegondolt volna, ahhoz az igen szűk embercsoporthoz tartozott, akiket éppen a nehézségek, az ellenállás működtet. Mintha a természet valamiféle furcsa játéka folytán föl lettek volna cserélve az agyában a vezetékek. Mint egy autó, amit buta tréfából átszereltek, és a gázpedál lett a fék, a fék pedig a gázpedál. Bizonyos értelemben éppen a félelem akadályozta a legkevésbé a cselekvésben. És bár a munkatársai igen sok tekintetben különböztek tőle – meg egymástól is –, ebben az egyben kétségtelenül egyformák voltak.

A Moszad pszichológusai talán mégis értettek valamit a szakmához. Öt olyan embert választottak, akik ha megrettennek, ösztönösen igyekeznek megszabadulni rettegésük okától. Méghozzá nem úgy, hogy meglapulnak, hanem úgy, hogy támadnak. Ez pedig beállítottság kérdése, nem pedig megtanítható dolog, csak nagyon kevés ember számára természetes, a többieknek pedig furcsa és idegen.

Májusra az eredeti tizenegy célpontból már csak négy maradt. A Hassan Salameh hollétéről nem kaptak hírt. Abu Daoud, a 2-es számú célpont, átmenetileg egy jordániai börtönben ült. A 11-es, dr. Wadi Haddad Népi Front Palesztina Felszabadítására katonai vezetője elég óvatos volt ahhoz, hogy sose bújjon elő a Közel-Keletről vagy Kelet-Európából, ahová viszont a csapat nem juthatott el.

Csak az 5-ös számú maradt, a színes, vonzó algériai: Mohammed Boudia. Őt nagyon jól ismerték a francia hatóságok, mivel már 1959-ben

bebörtönözték, amikor benzinraktárakat robbantott föl az Algériai Felszabadítási Front parancsára. Ennek ellenére lényegében mégis puha célpont, hiszen nem verte nagydobra kapcsolatait a palesztin terrorizmussal. 1973-ban legföljebb a Moszad és még egy-két kémelhárító szervezet gyanította, hogy Boudia szervezete, a *Parisienne Orientale* valójában a Népi Front fedőszerve.

Mint az algériai nemzeti színház az ország függetlenné válása utáni első igazgatója, Boudia ekkoriban sokat nyüzsgött színházi körökben is divatos baloldali párizsi társaságban: politikai felhangokkal telt műsorokat rendezett a Théâtre de L'Ouest Parisienben, Boulogne-Billancourt-ban, ezek némelyike kirobbanó sikert aratott. Párizsi ismerőseinek csak kis töredéke tudta, hogy a terrorizmus „színdarabjában" is tevékeny szerepet játszik, és még kevesebb volt azok száma, akik együtt is működtek vele ebben. Az utóbbiak közt akadt néhány nő, mivel a jóképű algériait igencsak kedvelték a hölgyek.

Elődjével – más források szerint alárendeltjével – dr. Hamsharival tétben Boudia nem bízott abban, hogy a hétköznapi életben viselt álruhája önmagában is megvédi. Tudni lehetett róla, hogy nem követ semmiféle állandó életrendet, szinte sosem mutatkozik kétszer ugyanazon a helyen, és az éjszakákat más-más lakásokban tölti. (Rendszerint számos barátnője valamelyikénél – bár amint Steve megjegyezte, ennek valószínűleg semmi köze a biztonsági kérdéshez.) Ha a nyilvánosság előtt jelent meg, gyakran kísérték testőrök.

Mivel sokat utazott, nehezen lehetett megállapítani, mikor jön Párizsba és meddig marad. Egyes jelentések szerint a kommandótámadások idején a PFSZ bejrúti főhadiszállásán kellett volna lennie, de vagy ez az információ volt téves, vagy sikerült időben megszöknie. Más források Madridban tudták egy kiváló Moszad-ügynök, Baruch Cohen meggyilkolása napján, 1973 januárjában. Erőszakos halállal pusztult el legalább egy ember, akiről úgy sejlett, igyekszik minél többet megtudni Boudiáról és szervezetéről: ez a szerencsétlen szíriai újságíró Hani Kuda volt, aki lehet, hogy a Moszadnak dolgozott, de ez nem biztos.[70]

Avner és munkatársai egész májusban sikertelenül igyekeztek megtalálni a bujkáló terroristavezért. Louis-nak Párizsban nem volt értesülése ezért Avner ismét megpróbálkozott Tonyval Rómában. (Boudia

egyik akciója a transzalpin olajvezeték fölrobbantása volt Triesztben. A merénylet következtében tizennyolc ember sérült meg, a kárt dollármilliókban mérték. Az akciót Boudia állítólag személyesen hajtotta végre két barátnőjével, egy francia és egy rhodesiai lánnyal. Louis szerint Boudia robbanó-szállítója ugyanaz a görög volt, aki a gyújtóbombákat adta a Muchassi-gyilkossághoz Athénban.) Avner mindenesetre úgy gondolta, hogy Boudia olasz kapcsolatai miatt a *Le Group* Tony-féle alvállalata esetleg többet tud az algériairól, mint Louis-ék Párizsban.

Tony sem tudott azonban segíteni. Néhány Rómában töltött nap után Avner ismét felhívta Louis-t.

– Semmi újság? – kérdezte a franciát, akit lassan már a barátjának tekintett.

– Semmi. De mindenképpen jó volna, ha idejönnél, mert van itt valaki, aki nagyon szeretne találkozni veled.

– Milyen hamar?

– A hét végén, ha megfelel.

Még csak szerda volt. Elhatározta, hogy kocsit bérel, és azzal megy vissza Párizsba. Imádta a repülést, de nagyon szeretett vezetni is, ráadásul szokásává vált, hogy gyakran váltogassa a különböző közlekedési eszközöket. Az olasz és francia Riviérán át vezető út gyönyörű volt, különösen májusban. S mert Svájcot is érintette, bekukkanthatott a genfi bankba. Megnézte a személyes bankszámláját is, hogy mennyit nőtt a legutóbbi látogatás óta. A pénz általában keveset jelentett a számára, a legutóbbi időben azonban a gondolatai mind gyakrabban fordultak olyan dolgok felé, amelyeket csak a pénz vehet meg, leginkább Sosana számára. Fantáziálni kezdett – mint ősidők óta minden bűntudatos férj –, hogy mi mindent vásárolna a feleségének. Párizsban például órákig ácsorgott az Avenue Hoche melletti Boutique Danoise kirakata előtt, ahol konyhaberendezéseket mutattak be. Nem akármi az a hatalmas hűtőszekrény a jégkockagyártóval, meg az öntisztító sütő! Sosanának igazán nem kell majd szégyenkeznie egy ilyen konyhában, még Amerikában sem.

A hosszú úton igyekezett egyáltalán nem gondolni a feladatára, inkább az utazásairól tűnődött. A sok országról, amelyeket a legutóbbi időben látott. Például már az is rengeteget mondott a két népről, ha

összehasonlította az olasz és a francia autópályákat. A franciák kanyargó utak finom hálózatával ölelték körül a dombjaikat, hegyeiket, míg az olaszok, dühödt erőszakkal törtek át rajtuk, alagutak durva rendszerével. A Genova a francia határ közötti autópálya-szakaszon ötvenet számolt meg belőlük.

Abban is van valami különbség, ahogy a különféle népek beleilleszkednek a saját városaikba, tájaikba, építészeti emlékeikbe. A franciák például szemlátomást Párizsba valók. Az olaszok viszont valahogy nem illenek Rómába. Nem mintha bármi baja lett volna Avnernek az olaszokkal épp ellenkezőleg –, de mindig megdöbbentette, mekkora az ellentét a gyönyörű, régi épületek között és a között, ahogy az utca embere mozog és viselkedik. Az egész egy Indiáról szóló könyvre emlékeztette, amit még gyerekkorában olvasott. A könyvben szerepelt egy dzsungelben álló, gyönyörű város, amit egy ősi civilizáció épített, s amelyben most majmok laknak. Azzal a különbséggel, hogy abban a történetben a majmok nem száguldoznak motorbiciklivel.

És a zsidók? Nos, ez jó kérdés! Természetesen mindez az ő magánvéleménye volt, és semmiképp sem érintette Izrael iránti szeretetét, hazafia érzéseit, de gyermekkorától kezdve még csak színlelni sem tudta, hogy otthon érzi magát a közel-keleti tájban. Mindig úgy látta, hogy a zsidók – legyenek jekkék vagy akár galíciánerek –, egyszerűen nem valók ide. Akár tudják, akár nem. Azok, akik beillenek a tájba, általában az arab országokból, Marokkóból vagy Jemenből jöttek, legalábbis Avner így gondolta. Ennek semmi köze az ősi történelemhez, vagy hogy Európa menekült zsidói mit építettek, és mi mindent értek el Izraelben, ami tényleg szinte elképesztő; ugyanakkor mindez nem adhat az araboknak jogot arra, hogy belekergessék a zsidókat a tengerbe. A zsidókat csak az ő holttestén keresztül kergetheti akárki akárhová!

Mindazonáltal mégis állította, hogy valami furcsa módon nem illenek ide. Ez volt a véleménye, és mint bennszülött szabrának, ehhez joga volt.

Végül is mindegy, hogy a zsidók hol telepednek le, ha egyszer a kozákok, a nácik meg a többiek elüldözték őket Európából, ahová nagyszerűen beilleszkedhettek volna, ha nem mészárolják le őket egyszer-kétszer minden évszázadban; legutóbb csaknem véglegesen. Így azután, ha az európaiaknak nem tetszik, hogy az izraeliek és az arabok csatatérré

változtatják nagy, történelmi városaikat, ez roppant sajnálatos. Talán előbb kellett volna aggódniuk.

Miközben éppen erre gondolt, Avner azon kapta magát, hogy dühödten és pimaszul bámul egy boldogtalan francia határőrtisztre, aki az útlevelét vizsgálja.

Párizsba érve fölhívta Louis-t.

– Holnap kilencre érted megyek – mondta a francia. – Vidéki utazáshoz öltözz! Találkozunk a Papával.

Avner izgatott volt, de nem lepődött meg igazán. Ha figyelembe vesszük a pénzmennyiséget, amelyet a legutóbbi hat hónapban a *Le Group*-ra költött, az öregúrnak volt oka, hogy kíváncsi legyen rá. Noha különféle bal- és jobboldali terroristák, titkos csoportok, amelyek közül Papa korábbi ügyfelei kikerültek, biztosan nem voltak sóherok – a de Gaulle-ellenes OAS-nak például, amely az algériai függetlenség ellen harcolt, nem egy igen gazdag támogatója volt, nem is beszélve az olajban gazdag arab országokban élő százezernyi palesztinról, aki fizetésének öt-tíz százalékát kénytelen a PFSZ-nek „adományozni” –, azért mégsem valószínű, hogy bármelyik csoport ilyen rövid időn belül ennyi pénzt adott volna Papának. Nyilvánvaló, hogy az öreg, *maquisard*-ból lett magánvállalkozó, közelebbről is meg akarja nézni.

Az viszont nem kétséges, hogy maga Avner igencsak kíváncsi volt a Papára.

A vidéki ház Párizstól délre feküdt. Két órába telt, míg megközelítették, noha valószínűleg csak egyórai járásra volt. Amikor a fekete Citroën autópályára ért, Louis egy koromfeketére festett szemüveget adott Avnernak: – Remélem, nem zavar, ha arra kérlek, tedd föl.

Amikor a szemüveg az orrára került, nem látott semmit. Körültekintő Carl talán visszautasította volna a kérést, Avner azonban úgy gondolta, ha már egyszer beszállt Louis kocsijába, a másik, ha akarja, mindenképpen kelepcébe viszi. Hatodik érzéke azonban, amelyben feltétlenül bízott, nem érzett veszélyt.

Később a Citroën tökéletes rugózata rángatózni, himbálózni kezdett valami másodrendű útvonalon. Louis ekkor megengedte, hogy levegye a szemüveget. A békés francia vidéki táj, hátterében a kék hegyekkel, lehetett

volna akárhol. A hatalmas, zegzugos ház kapuját senki sem őrizte. Amint kiszálltak a kocsiból, óriási, bozontos, rendkívül barátságos juhászkutya rontott nekik; fölugrott és elhelyezett egy forró nyalintást Louis arcán, majd ugyanezt a mutatványt megismételte Avnerrel is.

Papa a verandán üdvözölte őket. Papucsban volt, sötétkék kardigánt és gallértalan inget viselt. (Egy későbbi alkalommal párizsi találkozójukra ódivatú mellényes öltönyben jött.) Hatvanas évei elején járt, a haja acélszürke, az orra jókora. Kézfogáskor Avner érezte májfoltos, nagy kezének tartását. Volt benne valami, ami nemcsak az apjára, hanem Dave-re, az amerikai tengerészgyalogosból lett kézifegyver-oktatóra is emlékeztette, az utóbbiak között nem volt semmi hasonlóság. Hacsak az nem, mindketten hittek a ravaszságban és az erőben.

Meg az, ahogy a Papa beszélt. Angolsága, mint Dave hébersége, erősen töredezett volt. Avner sajnálkozott, hogy nem beszél franciául, és fölajánlotta, hogy társalogjanak németül, de ezt az öregember visszautasította.

– *Mais, non monsieur, mais non!* Angolul beszélek. *Pourquoi pas!* Gyakorolok. Hamarosan egész világ beszél angolul, *hein?*

Na jó, gondolta Avner, Papa legalább nem titkolja, hogy mit utál.

Az öreg angolgyűlölete azonban csak külső réteg volt. Ezen belül további, rétegek voltak érzékelhetők, és Avner sem ekkor, sem később nem tudta megállapítani, mik ezek. Szemlátomást nem gyűlölt egyéneket, kivéve talán néhány politikust. Akárhányszor egy adott személyről beszéltek, általában elismerően bólintott, és azt mondta: – Ismerem, rendes ember.

De csoportokról vagy kormányokról jobb nem is beszélni: Papa számára mindegyik *merde*, egy rakás szar volt.

Bemutatta a feleségét, feltehetőleg Louis anyját, bár Avner kettőjük között a szerétet legkisebb jelét sem vette észre. Az asszony idősebbnek látszott, mint Papa, noha valójában néhány évvel fiatalabb lehetett. Csöndesen ki-be járt a szobában, frissítőket hozott, de nem vett részt a társalgásban, és nem is ült le közéjük. Egy valaki maradt odabenn: az idősecske nagybácsi. Keveset szólt, és azt is csak franciául. Avner hamarosan döbbenetes felfedezést tett: ezt a nagybácsit Papa és Louis élő komputerként használták. Ahányszor kérdezték, mindig azonnal közölte a különböző dátumokat és számokat kifejezéstelen, monoton hangján. Avner

elhatározta, hogy kipróbálja, és megkérdezi Louis-t, mennyivel tartoznak még görög kapcsolatuknak egy bizonyos felderítő munkáért. Louis a bácsihoz fordult, és lefordította a kérdést.

Az öregember gondolkodás nélkül rávágta az összeget, amely Avner szerint is megfelelt a valóságnak.

Mindenesetre biztonságosabb módszer volt, mint följegyzéseket tartani. Avnert lenyűgözte a nagybácsi. Azon tűnődött azonban, mihez kezd a *Le Group,* ha a bácsi, aki jó hetvenesnek látszott, egyszer csak meghal.

Az egész találkozó során Papa egyetlen alkalommal tett föl egyenes kérdést: – Ugye, az izraelieknek dolgozol?

Avner megismételte, amit már Louis-nak is elmondott, hogy palesztin terroristákról gyújt információkat.

– Valamikor dolgoztam a Moszadnak, de már nem.

Ez legalább formailag igaz volt.

– Munkatársaim és én most egy Amerikában működő zsidó magánszervezetnek dolgozunk.

Hazugság, viszont hihető, és tökéletesen beleillik abba a képbe, amit Papa alakított ki a világról. Az öregnek ugyanis az volt a véleménye, hogy a nemzetközi szabotázsban és hírszerzésben minden és mindenki mögött valami magántőke vagy érdekeltség áll. Isten tudja, hogyan jutott erre a következtetésre – amely meglehetősen hasonlított quèbeci születésű munkatársnőjének, Kathynak az álláspontjához –, de talán arról volt szó, hogy mint mindenki, ő is magából indult ki.

Avner viszont egyáltalán nem értett egyet vele. Kétségtelen, mindig akadnak diktátorok, olajsejkek, gazdag neonácik és bolondos, romantikus forradalmár-playboyok, akik itt-ott terrorista csoportokat vagy terrorista akciókat támogatnak. Mint például a gazdag olasz kiadó-üzletember, Gangiacomo Feltrinelli, aki egy évvel ezelőtt véletlenül saját magát robbantotta föl Miláno mellett, amikor Castro-zakóban és -sapkában egy ipari létesítményt készült megsemmisíteni. Avnernek azonban határozott meggyőződése volt, hogy ez a néhány flúgos lélek csak csepp a nemzetközi terror és ellenterror tengerében, nem jelentősebb, mint az a némely elmeháborodott, aki fogja magát, és lelő egy-egy politikust vagy híres embert. Aztán akadnak spontán módon összeverődött csoportok, diák-

forradalmárok vagy nacionalisták, akik rövid időre feltűnnek itt-ott, mindenféle támogatás nélkül. A jelentősebb csoportokat azonban – Avner erről meg volt győződve – mindig támogatja valaki: egy-egy állam vagy államok csoportja. Főként a kommunista országok, amelyek mögött végső soron a Szovjetunió vagy ritkábban Kína áll. Furcsamód még a Feltrinelli-fajta különcök is előbb-utóbb rászorulnak az ő támogatásukra; ha nem a pénzre, akkor a kiképzésre, iratokra vagy a fegyverekre.[71]

Papának más volt a véleménye. Avner furcsállta, hogy egy ilyen sokat tapasztalt ember, aki így ismeri Európa titkos mozgalmainak minden rugóját és fogaskerekét, végül ugyanarra a következtetésre jut, mint a képregényszerzők, a hollywoodi filmek és regények írói, akiknek fogalmuk sincs a földalatti mozgalomról. Miért hiszi azt, hogy mindent titokzatos személyek, rejtélyes üzletemberek, vén arisztokraták, vagy Isten tudja, kicsodák főznek ki valamiféle svájci kastélyokban, miközben azt tervezgetik, miként szerezhetik meg a világuralmat? Mert Papa valami ilyesmiben hitt, ha hitt egyáltalán valamiben. Mindentudó mosolya ugyanazt sugallta, mint Kathy kedvenc kifejezése: az összes többi magyarázat az öszvéreknek való.

Mely esetben, gondolta Avner, ő és társai maguk is öszvérek. De ha Papának tetszik az Amerikában működő zsidó magánszervezet eszméje, ő aztán nem fog vitatkozni vele. És ha jobban belegondol az ember, végső soron ki tudná megmondani? Lehet, hogy tényleg van egy ilyen csoport?

Noha nem fogadta el Papa általános nézeteit arról, mi mozgatja a világot, szinte minden mást kedvtelve elfogadott, amit az öreg képviselt. A ellenállási harcos szemlátomást jól ismerte a szakmáját. Minden gyakorlati kérdéshez bölcs megjegyzéseket fűzött, és ami még fontosabb, volt egy bizonyos személyes varázsa. Avner nem szívesen került volna szembe vele, de végül úgy jött el a találkozóról, hogy azt érezte: amíg Papa az ő oldalán áll, biztonságban van.

Ezt megerősítette az a gesztus, amit a öregember tett, amikor a kocsihoz kísérte őket. Avner megfogta a műszerfalon hagyott fekete okulárét, feltegye, Papa azonban kikapta a kezéből. – Eh, *merde!* – kiáltotta, nyújtotta a szemüveget a fiának, aki nevetve zsebrevágta.

Hazafelé Louis megjegyezte: – Úgy látszik, az öreg a kegyébe fogadott.

Avner elmosolyodott, és valami olyasmit dörmögött, hogy ennek örül, bár legszívesebben azt mondta volna: „nagyszerű, akkor legalább talán tovább élek egy kicsit”, de jobbnak látta nem kipróbálni, van-e a *Le Group*-nak humorérzéke.

Igazság szerint, amióta csak kapcsolatba kerültek a *Le Group*-pal, mindig az a nyugtalanító érzése volt, hogy ő és társai törököt fogtak. Küldetésük hátralevő részében nem annyira a „szeretlek, de gyűlöllek” jellemezte viszonyát Papáékkal, mint inkább valamiféle „megbízom benned, de félek tőled” érzés. Az egész spekuláción alapult – sem ekkor, sem ezután nem tudott meg semmit arról, hogy Louis-ékat vezeti-e bármiféle politikai szándék, vagy kizárólag pénzért árusítanak támogatást és információt. Ugyanilyen nehéz lenne megállapítani, hogy ügyfeleik között szerepelt-e a PFSZ. Azt viszont Avner biztosan tudta, hogy Baader-Meinhofék Vörös Hadsereg Frakciója rendszeresen igénybe vette szolgáltatásaikat, hiszen Andreas ismerte Louis-t. Lehetséges, hogy politikai ügyfeleik nagyobb része anti-gaulle-ista összeesküvő és más egyéb „fekete” – azaz jobboldali – terrorista volt. Ez magyarázná Papa hitét abban, hogy hatalmas magánérdekek és régi arisztokrata famíliák állnak a nemzetközi cselszövések mögött. Saját, e területen szerzett, tapasztalata sugallhatta ezt. Megmagyarázná az angolok iránti gyűlöletét is, hiszen a britek tették tönkre a stabil világrendet, amikor harc nélkül föladták birodalmukat, ugyanakkor az angolszász szellem és intézményrendszer felsőbbrendűségét átmentették úgy, hogy az egészet átpasszolták a bárdolatlan, újgazdag és teljesen kiszámíthatatlan amerikaiaknak. Ha Papa valamiben egyetértett De Gaulle-ellenes ügyfeleinek politikájával, akkor ez a nézet lehetett az.

Általában az olyasféle kalózszervezet, mint amilyen a *Le Group* volt, rendszerint nem elsősorban ideológiai, hanem anyagi, és gyakran személyes megfontolások alapján köt szövetségeket. Elméletileg lehetséges, hogy kiadjon egy terroristát a terrorista-elhárítónak, egy palesztint egy izraelinek, de ugyanilyen könnyen megtörténhet fordítva is. De az is megesik, hogy bizonyos személyeket mindkét táborban megkímélnek, mert jó üzletet jelentenek, vagy mert egyszerűen kedvelik őket. Avner hatodik érzéke azt sugallta, hogy amíg a Papa szereti őt és megbízik benne – vagy tetszik neki üzleti viszonyuk és megbízik e viszonyban –, addig minden rendben lesz. És ez jó, hiszen az információk és szolgáltatások területén a *Le Group*

megéri a saját aranyban mért súlyát – márpedig, pontosan ennyi az –, méltatlankodott nemegyszer Hans, amit Papa és Louis fölszámítanak a szolgáltatásaikért.

Az biztos, hogy nagyon értették a dolgukat; sokkal jobbak, megbízhatóbbak voltak, mint akármelyik Moszad-kapcsolatuk vagy arab besúgójuk. Lehet, hogy nélkülük is megtaláltak volna egy-két *mehabelt*, tény azonban hogy 1973 nyaráig nem így volt. Nasszert, Adwant és Najjert kivéve a Moszad csak Hamshari lakcímét tudta nyújtani nekik – ami már abban ő anyagban is benne volt, amit Efraim adott az akció kezdetén –, meg azt az információt, hogy Zwaiter valahol Rómában található. A többi mind a *Le Group*-tól jött.

Carl ezért Louis-t elnevezte *Deus ex Machinának*, amit Avner folyton lejtett, és ezért átkeresztelte „Moishe, a masinára". Valahányszor telefonált Louis-nak, így szólt: Fölhívom Moishét, a masinát.

*

Egy héttel később Louis jelentette, hogy Mohammed Boudia Párizsban van. Ugyanaznap este Robert Brüsszelbe repült.

Pontosan egy héttel később, délelőtt fél tizenegykor, Steve megállt Papa furgonjával az egyik bal parti kis kávézónál, az Etoile d'Ornál, a Jussieu des Fossés Saint-Bernard utca sarkán. Csütörtök volt, június 28. Boudiát rendkívül nehéz volt fellelni. Az eddigi célpontokkal ellentétben hol itt, hol ott töltötte az éjszakát, napközben pedig bárhol, bármikor feltűnhetett. Az egyetlen megoldás, hogy állandó folyamatos megfigyelés tartják, s ha egy megfelelő pillanatban egyedül találják, legyen az éjjel nappal, azonnal végrehajtják ellene a merényletet.

Feltéve, ha a rendkívül óvatos algériai nem fog gyanút, hogy követik, nem rázza le őket.

E kockázat csökkentése érdekében Avner fölhatalmazta Louis-t, hogy egészen nagy méretekben szervezze meg a megfigyelést, olyan sok résztvevővel, amennyivel csak lehet. Az egyik legbiztosabb módszer arra, hogy a „célpont" ne vegye észre, hogy követik, az az, hogy ugyanazokat az embereket és járműveket nem látja kétszer maga körül. Bizonyos határokon belül ez csak pénzkérdés. Párizsban a *Le Group*-nak tucatnyi jól képzett embere volt ilyen célra.

Boudia leggyakrabban autón járt. Ezért Avner és Carl úgy döntöttek, hogy Robert mindenesetre készítsen egy autósbombát, aztán vagy azt használják, vagy nem. Második megoldásként mindig ott van a lehetőség, agyonlövik – ehhez kell a legkevesebb fölkészülés –, másfelől viszont ez után a legnehezebb elmenekülni, s az ilyenfajta merényletből hiányzik az Efraim igényelte „ötletesség”. Nyersen kimondva: ez a legkevésbé borzalmas.

Avner sem szerette a lövöldözést, a csapatra nehezedő lelki teher miatt amit az jelentett. Bár sosem szóltak róla, ezzel számolni kellett. Mindig könnyebb kellő távolságból megnyomni egy gombot, mint valakibe két lépésről beleereszteni egy tucat golyót.

A bomba, amelyet Robert és belga munkatársa készített, lényegében ugyanaz a fajta volt, mint amelyet al-Chirnél használtak, talán csak kisebb és némileg egyszerűbb. A hat kis robbanószerkezet helyett egyetlen nagyobb repeszbombát alkalmaztak. A működtetés módszere ugyanaz: a szerkezetet elhelyezik a kocsi ülése alatt, az emberi test súlya kiélesíti a bombát, amit azután rádiójellel felrobbantanak. Ha rögtön Boudia súlyától robbanna a bomba, bárki, aki a közelben van, vagy beült az algériai mellé az autóba, megsérül vagy meghal. Ha viszont csak a rádiójelet alkalmaznák akár szállítás vagy a kocsiba helyezés közben is fölrobbanhatna a szerkezet egy kósza rádiójelre.

Az előkészületek közben Steve hirtelen fölmérgesedett. – Tudjátok, bolondok vagyunk mi! Végül is ez háború, nem? Miért szórakozik Robert a rádióval? Van fogalmatok róla, mit csinálna ez a Boudia, ha valamelyikünket el akarná tenni láb alól? Megmondom! Este nyolckor rákötne az autónk gyújtáskapcsolójára egy pokolgépet… Nem, inkább rábízná valamelyik csajára. Este tizenegykor meg már teát szürcsölne Algírban. Fütyülne rá, ki pusztul el még rajtunk kívül másnap reggel, amikor elindítjuk az autót, és szépen a levegőbe röpülünk. *C’est la* kicseszett *guerre,* mondaná.

Steve egészen tűzbe jött:

– És mit csinálunk mi? Azon tépelődünk, hová állítsuk a furgont, hogy mindent jól lássunk. Gondoskodnunk kell róla, hogy ne legyünk száz méternél távolabb, amikor a robbanás bekövetkezik. Komolyan mondom, hülyék vagyunk! A végén ezért fognak *ők* győzni!

– Befejezted? – érdeklődött Carl. – Biztosan? Igen? Akkor kérlek folytasd a munkádat!

Boudia jelenlegi kedvenc barátnője, egy gépírólány a XVIII. kerületben lakott, a Boinod utcában. Az algériai Renault 16-osa szerdán, 27-én éjjel a ház előtt parkolt, de Avner attól félt, hogy Boudia reggel autón viszi munkába a lányt, ezért nem kockáztatta meg, hogy elhelyezzék a pokolgépet. Végül a nő egyedül ment el hazulról, méghozzá másfél órával később, mint Boudia, aki már reggel 6-kor elhagyta a lakást.

Érdekes véletlen, hogy majdnem ugyanoda hajtott a kocsijával, ahová később a lány dolgozni indult: a bal partra, az V. kerületbe. Hosszú volt az út a Boinod utcától a Boulevard Saint-Germain tövében levő Rue des Fossés Saint-Bernard-ig. Háromnegyed óra hosszat tartott, noha Boudia még a reggeli csúcs előtt indult el. Háromnegyed hétkor állította le a Renault-t a párizsi egyetem Pierre és Marie Curie-ról elnevezett modern épülete előtti parkolóban.

Kiszállt és lezárta az autót. A *Le Group* egyik embere gyalog követte, a másik a legközelebbi telefonfülkéhez hajtott. Úgy látszott, Boudia újabb randevúra igyekszik. Az egyetem melletti háztömbbe ment, ahol egy másik barátnője lakott.

Hamarosan megérkezett Steve és Robert egy furgonnal. Menetiránnyal szemben parkoltak le az algériai autója előtt. A két férfi útépítő ruhát viselt. Noha a Rue des Fossés Saint-Bernard túloldalán sok volt az üzlet, e kora reggeli órában a gyalogosforgalom még elég gyér, s különben is: a furgon eltakarja az útjavítókat a járókelők kíváncsi pillantásai elől. Nem lehet tudni, mikor tér vissza Boudia, bizonyos azonban, hogy Louis embere, aki gyalog követte, előtte jön majd, s így Robertéknek elég idejük lesz, hogy eltűnjenek.

Olyan bombát használtak, amit szinte másodpercek alatt be lehetett szerelni a vezetőülés alá. A szerkezet zárt egységet alkotott, mint valami kis csomag: sem időzítőt nem kellett működésbe hozni, sem drótokat összekötni. Steve-nek fél percébe sem telt kinyitni a Renault ajtaját, és Robert is egy perc alatt végzett. A következő néhány másodperc már csak arra kellett, hogy visszazárják az ajtót.

A bomba a helyén volt. Még nem volt reggel nyolc óra sem.

Steve és Robert visszaszálltak a furgonba, és a Jussieu meg a Fossés Saint-Bernard utca sarkára gurultak. Avner és Hans itt – meglehetősen neveletlenül – régóta két parkolóhelyet foglalt el egyetlen kocsival. Most előbbre húzódtak, és helyet adtak a furgonnak.

Carl is a környéken volt valahol, egymagában, mint mindig. Csaknem három óra telt el így. Háromnegyed tizenegyre járt. Sem Papa emberének, sem Boudiának nem volt semmi nyoma. Ekkor egy nagy teherautó állt meg pontosan azon a helyen, ahol reggel Steve és Robert, és ugyanúgy: útiránnyal szemben, Boudia kocsija előtt. El is takarta előlük a Renault-t. Nem tehettek semmit, bár Avner kétségbeesésében azt latolgatta, odamegy, és valamilyen ürüggyel megkéri a sofőrt, húzódjon tíz méterrel előbbre. Ha Boudia most száll be a Renault-ba, már csak akkor látják, amikor elhajt. Az pedig, hogy kövessék, és menet közben robbantsák föl a bombát, rendkívül kockázatos. Sokkal egyszerűbb volna, ha ez a nyavalyás teherautó fogná magát és elmenne a fenébe.

Három perc múlva el is ment.

Ám szinte ugyanekkor egy fiú meg egy lány – a kezükben levő könyvekből ítélve egyetemisták – úgy döntött, hogy épp a Renault előtt beszélgetni. Mi több, a lány nekitámaszkodott a kocsi csomagtartójának. Természetesen, ha Boudia most beszállna, biztosan odébb mennének, kérdés azonban, hogy elég messzire-e?

Egy perccel korábban Avner még azért imádkozott, hogy minél előbb jöjjön az algériai, most meg azon izgult, hogy föl ne tűnjön, míg a fiatalok nem fejezik a locsogást.

– Gyerünk, szivi! – próbálta telepatikus úton szuggerálni a lányt. Mondj neki igent, akármit kér, csak emeld már a segged!

A gondolatátvitel szemlátomást sikeres volt, mert a fiatalok elindultak.

Tizenegy óra.

Papa embere lezser léptekkel jött lefelé az utcán.

Avner a pillantásával kérdezte Roberttől, aki Steve mellett ült a furgonban, hogy látja-e. Az bólintott. Avner járatni kezdte a motort. Tudta, hogy Steve is ugyanezt fogja tenni.

Boudia kinyitotta a kocsit. Beszállt, és becsapta az ajtót. Alig maradhat ideje, hogy begyújtsa a motort. Tán még arra sem, hogy a slusszkulcsot a

helyére illessze. Legalábbis Avner úgy hitte. Pedig – nagy meglepetésére – a Renault elindult kifelé a parkolóból.

Ekkor a robbanás feltépte az ajtaját. Beszakította a tetőt is. Ez volt Robert eddigi legtökéletesebb bombája. Hatásában egyszerre volt korlátozott, közelről mégis halálos erejű. Ha valaki a kocsitól három méternyire áll, karcolás sem éri. Aki viszont az autóban ül, aligha élheti túl.

A robbanás nagyot szólt. Az utca másodperceken belül megtelt kíváncsiskodókkal. A sajtójelentések szerint Boudia közelben dolgozó barátnője, a gépírónő is hallotta a zajt, de nem tudta, mi az. A negyvenegy terrorista azonnal meghalt. A francia sajtó másnapra azt agyalta ki – mert jól ismerte Boudia homályos ügyleteit, és mert a robbanás a mellett a „Pierre és Marie Curie" épület mellett történt, amelyben meglehetősen sok szélsőjobboldali úrifiú és -lány dolgozik a kémiai laboratóriumban –, hogy a terroristát valószínűleg az a robbanóanyag ölte meg, amit akkor vett át az egyetemen. Mivel a kocsiban nem lelték drótok nyomát, kezdetben a rendőrség is elfogadta ezt a feltételezést.[72]

Avner és a többiek csak július első hetében hagyták el Párizst. Mint mindig, most is egyesével. Noha a gyomortáji nyomás nem csökkent, Avner mégis elégedett volt. Még körültekintő Carl is elismerte, hogy az akció jól halad. Kilenc hónap alatt tíz terrorista vezéren álltak bosszút. Három maradt a listán. Ha még kettőt megölnek – szemet szemért, fogat fogért – már megtorolták a tizenegy müncheni áldozatot.

Amit sem Avner, sem Carl nem tudtak – és persze, Robert sem, aki ezúttal nagyon büszke volt a szerkezetére –, hogy Boudia megölésével kinek csináltak helyet az európai terrorhálózat csúcsán. Az „üresedés" utat, nyitott egy új kinevezéshez. „Helyzetbe hozták" a terrorizmus évtizedének alighanem a leghírhedtebb gazemberét.

Néhány héten belül elfoglalta a halott algériai helyét. *A Parisienne Orientale*-nak új nevet adott: *Boudia-Commando* lett belőle. A tömzsi venezuelait eredeti nevén Ilich Ramirez Sáncheznek hívták,

Nem tartott soká, és hallott róla a világ. Csak más néven. Ő volt Carlos, a Sakál.

12. A JOM KIPPURI HÁBORÚ

1973. október 6-án délután Avner a TWA gépén repült Frankfurtból New Yorkba. Aznap délután 2 órától – izraeli idő szerint – az ország ismét háborúban állt Szíriával és Egyiptommal.

Azalatt a tizenkét hónap alatt, amit ők azzal töltöttek, hogy tizenegy terrorista vezért cserkésztek be és öltek meg Európában, a Közel-Keleten olyan diplomáciai és katonai fejlemények történtek, amelyek küldetésük sikerét vagy kudarcát jórészt akadémikus kérdéssé tették. A legnagyobb zsidó ünnep, az Engesztelés Napja délutánján az addigi arab készülődés nagyszabású, kétfrontos támadásban tetőzött. Délen az öt hadosztályból álló egyiptomi 2. és 3. hadsereg a Szuezi-csatornán átkelve lerohanta a megszállt Sínai-félszigetet. Északon a szír hadsereg öt hadosztálya lépte át az úgynevezett Bíbor Vonalat – a hatnapos háború után kialakult tűzszüneti vonalat –, amely a Hermon-hegytől a jordán határig, a Ruqqad-patak és a Yarmuk folyó találkozásáig húzódott. A két irányból támadó arab hadseregek nagyjából akkora erőt zúdítottak a védekező izraeliekre, mint amekkora a NATO Európában állomásozó csapatainak teljes létszáma. Kezdettől fogva szinte biztosnak látszott, hogy a jom kippuri (engesztelés napi háború az arabok katonai győzelmével ér véget, mindez Izrael államának megsemmisítését és – hacsak a szuperhatalmak gyorsan meg nem akadályozzák – a zsidók lemészárlását jelenti, olyan nagyságrendben, amely csak a második világháború holocaustjához mérhető.

E körülmények között Avner semmi értelmét sem látta, hogy tovább ücsörögjön Frankfurtban vagy Genfben, és híreket várjon Salameh vagy Haddad hollétéről. Ezt már csak érzelmi okokból is lehetetlennek tartotta. A háború kitörése csapatát csaknem olyan készületlenül érte, mint Izraelt. Csaknem, de azért nem egészen, hiszen szokásos hírforrásaiktól már 1973 tavasza óta folyamatosan értesültek az egyiptomi csapatmozdulatokról és előkészületekről, mint ahogy más Moszad-ügynökök is. Május elején még üzenetet is hagytak erről Efraimnak Genfben, mivel Avner és Carl megegyeztek, hogy ez kötelességük, noha szűkebb értelemben nem képezi küldetésük részét.

A jom kippuri háború után aztán az is kiderült, hogy Avner csapatánál sokkal fontosabb forrásokból is rendszeresen érkeztek nagyon részletes és pontos hírek Jeruzsálembe.

Mindez azonban október 6-án délután már tavalyi hónak számított. Arra sem maradt idő, hogy Genfbe menjenek utasításokért. A helyzet azonnali döntést kívánt. A döntést magától értetődően Avner hozta meg, egész csapat nevében: – Én csatlakozom az egységemhez. Szeretném, ha Carl és Hans Európában maradna, és vigyázna a boltra. Steve és Robert úgy határoz, ahogy akar. Van valakinek kérdése?

Mint várható volt, egyedül Hans ellenkezett, aki úgy látta, hogy Carl egyedül is gondoskodhatna mindenről. Avner azonban konokul ragaszkodott ahhoz, hogy Carl nem maradhat egyedül. Úgy érezte, e döntéssel lényegében föladnák küldetésüket, amit egyikük sem akart. Ezzel érvelve még arra sem volt oka, hogy végső indokként saját parancsnoki hatalmára hivatkozzék Hansszal szemben.

Biztonsági okokból Steve és Robert Dél-Afrikán keresztül mentek Izraelbe. Avner New Yorkot választotta.

Ilyen háborús helyzetben valószínűleg akkor is abbahagyták volna a maradék terroristák üldözését, ha éppen forró nyomon vannak. Boudia júniusi fölrobbantása óta azonban még csak kósza hírt sem hallottak Ali Hassan Salameh felől, Wadi Haddad pedig minden jelentés szerint a dél jemeni Adenben lapult. És ez még nem minden.

Az az igazság, hogy június után Avner – és szemlátomást Carl is kételkedni kezdett a küldetésükben Nemcsak a küldetésben, hanem a mögötte levő ideológiában is. Sosem beszéltek erről, de Avner sokat tépdelődött fölötte; akár akarta, akár nem. Hatodik érzéke azt súgta, hogy – talán Steve kivételével – a többiek is így vannak vele. Az a baj, amint ezt pontosan föl is fogta, hogy ilyesmire gondolni nem egyszerűen eretnekség, hanem veszélyes dolog is. Nagyon veszélyes. Küldetésük nem kétségekkel küzdő embereknek való. Ha kételyeik vannak, jobb, ha bele sem fognak.

Nem kételkedni azonban mind nehezebb lett. Nem a lelkifurdalás volt a gond – legalábbis nem a szó hétköznapi értelmében. Avner egy cseppnyi lelkifurdalást nem érzett a *mehablim* iránt, s biztos volt abban, hogy a többiek sem. Ami őt magát illette, bár nem élvezte a gyilkolást, de azért újra

és újra elpusztította volna azokat, akikkel végeztek. Ez nem kérdéses. Sokkal nagyobb baj, hogy az egész hiábavaló.

A fedajin vezetők megölése egyrészt – természetesen – sima bosszú és ez is volt az egyik célja. Egy bomba Yossef Gutfreundért; egy másik Moshe Weinbergerért. Tucat golyó Hannah Marron amputált-lábáért. Ahogy Golda Meir világossá tette a Knesszetben: a kormány nem ígérheti Izraelnek, hogy véget vet a terrorizmusnak; azt viszont megígéri, hogy minden, az ország bármely állampolgárára emelt kézért levág egy kezet.[73] Több ezer év után most először költséges szórakozássá teszik a zsidó férfiak, nők, gyerekek lemészárlását. Avner ezt helyénvalónak tartotta. Még büszke is volt rá, hogy ő lehet az egyik pallos, amely Izrael ellenségeinek kezét lecsapja.

A megtorláson túl azonban küldetésüknek gyöngítenie és csökkentenie is kellett volna az Izrael-ellenes terrort világszerte. Nem teljesen megszüntetni – ez irreális vágy lett volna –, de legalább lassítani egy kicsit. Ha lecsapdossák Efraim sárkányának jó néhány fejét, ahogy le is csapdosták, ennek némi hatással kéne lenni magára a sárkányra is, nem?

Mármint ha Efraimnak igaza van.

De igaza van-e? Ez a valódi kérdés – és egyre inkább úgy tűnt, hogy a válasz: „nem”. A szörny új fejeket növesztett, mintha a régiek elvesztése egyenesen serkentené. Küldetésük kezdete óta a *mehablim* meggyilkolta Madridban Baruch Cohent, százával küldte szét a levélbombákat (sajnos jó néhány el is érte célpontját), elfoglalta a bangkoki izraeli követséget. Márciusban egy izraeli üzletembert öltek meg Cipruson, áprilisban az El Al egyik olasz alkalmazott ját Rómában. Épp a bejrúti kommandótámadás napján csupán perceken múlott, hogy a terroristáknak nem sikerült elpusztítaniuk a ciprusi izraeli nagykövetet egész családjával együtt. Egy légimarsall ügyességének köszönhető, hogy nem robbantották föl ugyanaznap az El Al egyik repülőgépét. Három nappal Boudia halála után agyonlőtték – bosszúból Boudiáért, ahogy ezt a „Palesztina Hangja” hirdette is adásaiban – Yossef Alont, Izrael washingtoni katonai attaséját.[74] Három tel később a palesztin Népi Front és a Japán Vörös Hadsereg egyesült erői elrabolták a Japan Air Lines Amszterdamba tartó Boeing 747-esét. Noha parancsnokuk, egy hölgy, még útközben addig ügyeskedett, míg sikerült önmagát felrobbantania egy kézigránáttal, a terroristák arra

kényszerítették a pilótát, hogy négy napig röpködjön ide-oda a Közel-Keleten, majd Benghaziban megsemmisítették a gépet – igaz, előbb szabadon engedték az utasokat.

Augusztus 5-én a Nemzeti Arab Ifjúság Palesztina Fölszabadításáért nevezetű szervezet két merénylője Athénban közvetlenül a leszállás után támadást intézett a TWA egy Izraelből érkezett repülője ellen. A számla: öt halott és ötvenöt sebesült az utasok közül. Egy hónappal később Rómában tartóztattak öt Fekete Szeptemberistát, amint éppen két SAM 7 típusú, szovjet gyártmányú hőérzékelő föld-levegő rakétát akartak fölállítani a város mellett, hogy lelőjék vele az El Al egyik gépét. És alig egy hete, szeptember 28-án, két fedajin az al-Saiqától, a Szíria által támogatott palesztin frakciótól, elrabolt egy frissen kivándorolt orosz zsidókkal teli vonatot Ausztriában. Azt követelték, hogy Bruno Kreisky osztrák kancellár ígérje bezárják a zsidó emigránsoknak létesített átmeneti tábort a schönaui kastélyban. Avner meggyőződése szerint ez az akció a szír kormány azon hadműveletének része volt, amellyel az izraeli kormány figyelmét akarták elvonni a készülődő támadásról – bizonyos mértékig sikerrel.

Golda Meir annyira fölháborodott Kreisky gerinctelenségén (aki meghajolt a terroristák követelései előtt), hogy szinte a háború előestéjén, a kormány számos tagjának tanácsa ellenére, Bécsbe repült, és igyekezett döntése megmásítására késztetni az osztrák vezetőt. Hiába. A terroristák nagyon jól választottak helyszínt, hiszen a szocialista Kreiskyről – aki mellesleg maga is zsidó – addigi fellépései alapján biztosra lehetett venni, az összes európai vezető közül leginkább ő adja be a derekát a terrorfenyegetésre.

S ezek még az 1973-as év terrorhadjáratának csak a legjelentősebb eseményei voltak; számos kisebb, kevésbé sikeres kísérlet is történt. Visszatekintve még azt is nehéz megállapítani, hogy vajon csapatuk tettei egyáltalán okoztak-e bármiféle enyhülést a terrorista fenyegetésben – bár Avnernek el kellett ismernie, hogy lehetetlen megmondani: mi történt volna ugyanebben az időszakban, ha a kilenc *mehabelt* sem teszik el láb alól. Feltételezve, hogy az arabok nem eleve tehetségtelenek a terrorista szakmában – márpedig Najjer, Adwan, Boudia és Hamshari biztosan nem voltak –, ezek az urak alighanem jó néhány veszedelmes akciót szerveztek volna, ha nem iktatódnak ki időben. A végeredmény azonban többé-kevésbé ugyanaz. Efraim sárkánya él és virul. Egyik új fejét a másik után növeszti. S

az új fejek némelyike veszedelmesebb az előzőnél, amint ezt Carlos példája mutatja.[75]

Még egy tényező növelte Avner kiábrándultságát. Ez 1973 nyarának eseményei nyomán vált teljesen világossá. Volt valami, amit mindig is sejtettek – sőt Carl rögtön az első értekezleten megkérdezte erről Efraimot –, de megbizonyosodni csak júniusban bizonyosodtak meg róla.

Nem ők az egyetlen különítmény!

1973 júniusában egy autóba rejtett bomba megölt két arab terroristát Rómában.[76] Avnerék nem is tudtak róla, amíg meg nem érkezett hozzájuk Tony rejtélyes és érthetetlen kérdése: talán, valami baj van a szolgáltatásaival, hogy ezúttal nem őt vették igénybe? Úgy látszott, még a mindig jólértesült Tony is az ő nyakukba varrja a merényletet, pedig semmi közük hozzá. Elképzelhető volt ugyan, hogy a két arabot egy másik, rivális terrorista csoport tagjai ölték meg, ebben azonban mind Avner, mind Carl kételkedett. A hír hallatán összenéztek: Avner megrántotta a vállát, Carl pedig mogorván összevonta a szemöldökét.

Az a szörnyű fiaskó, amely július 21-én történt, az utolsó kétséget is eltörölte. Lillehammerben, egy norvégiai üdülővároskában e napon egy izraeli kommandó lelőtt egy arabot, akiről azt hitték, ő Ali Hassan Salameh. A csapat több tagját azonnal letartóztatta a norvég rendőrség. Ez már önmagában is elég kínos, ráadásul azonban áldozatuk nem Salameh volt, hanem egy Ahmed Bouchiki nevű marokkói pincér, akit az izraeliek szitává lyuggattak, miközben békésen sétált az utcán terhes norvég asszonyával. Megöltek egy fiatal arabot, akinek nagy valószínűséggel semmi köze nem volt a terrorizmushoz, egy ártatlan járókelőt.[77]

Avnerék három okból is megdöbbentek a hír hallatán. Először is: téves célpontot elpusztítani *és* ugyanakkor letartóztatásba kerülni; a lillehammeriek egyetlen tettükkel elkövették a két legnagyobb hibát, amit ügynök egyáltalán elkövethet. Mindkettő a világ bármely titkosszolgálatánál tragikus hiba volna, ők azonban külön is átérezték a rettenetes tabuszegést: arra képezték ki őket, hogy bármilyen hiba csússzék is be a munkájukba, ezt a kettőt sohasem követhetik el.

Megdöbbenésük második okát az adta, hogy a Lillehammerben történtekből először értették meg, milyen könnyű teljesen elszúrni egy akciót. Az újságok olvastán úgy érezték magukat, mint a kezdő autóversenyzők, akik az első igazi karambolt látják. Ha a baj megtörténhetett *azokkal* a fickókkal – akiket nyilván ugyanolyan gondosan választottak, alaposan, képeztek ki, mint őket –, akkor velük is megeshet. Nem az az igazi baj, hogy jó néhány évet el kell tölteni egy norvég börtönben – bizonyos értelemben ez semmiség –, hanem, ahogy Carl mondta: az ember tíz perc leforgása alatt hősből nulla, királyfiból koldus lesz. Ez a rettenetes!

És még hátra volt a harmadik ok.

Másik különítmény. Vagy akár több is. Ha jobban megnézzük, már miért ne lettek volna további különítmények? Ki mondta, hogy a *mehablim* az ő monopóliumuk? Senki sem ígért nekik kizárólagos vadászengedélyt Efraim bizonyosan nem: amikor annak idején Carl érdeklődött, egyszerűen azt mondta, nem tud válaszolni a kérdésére. Ez háború, nem pedig szafari, ahol Zvi Zamir tábornok öt kedves vendégének különleges előjoga annyi sárkánytrófeára, amennyit csak szerezni tud. Ha Avner a hadseregben maradt volna, vállvetve harcolna más egységekkel az ellenség ellen. Álmodni sem merne arról, hogy tiltakozzék, ha a szomszédos alakulat is arra a célpontra lődöz, amelyikre ő. Éppen ellenkezőleg: egyenesen hálás lenne nekik.

Ugyanakkor a küldetésükben volt valami rendkívül különleges. Emiatt oly roppant kellemetlen a gondolat, hogy más csoportok is ugyanazt teamit ők. Hogy mi a kellemetlen benne? Maguk sem tudták megfogalmazni. Különben is, biztosan nincs igazuk. De miután megtudta, mi történt Lillehammerben, Avner akaratlanul is elgondolkodott, vajon hány embert vihettek még Golda Meir lakására? Rajta kívül hánynak mondhatta miniszterelnök-asszony, a vállát átölelve, hogy sohase felejtse ezt a pilla, mert ő ezentúl a zsidó történelem része lesz? Még hány *jekke potz* futkoshat a világban, emlékezve az öregasszony hangjára, kézfogására? Hány kockáztatja az életét, abban a hitben, hogy olyasmit tesz, mint senki más, közben pedig csak egyszerű közkatona, akár a többi. Mint bármelyik, aki tankban izzadja félholttá magát a Golan-fennsíkon.

Végső soron azonban *ők is* katonák. Hát nem szégyen, hogy ilyesmi egyáltalán az eszükbe jut? Hans mindannyiuk nevében szólt, amikor kis

szünet után azt mondta: – Ne hülyéskedjetek, gyerekek! Azért mégsem filmsztárok vagyunk, nem?

Igaz, de…

Miért adták a norvégiai csoportnak ugyanazokat a célpontokat a nyavalyás galíciánerek? Hát nincs elég terrorista a nagyvilágban? Épp *Salameh* kellett küldeni őket? Úristen, lehet, hogy az összes különítmény ugyanazt a listát kapta meg? Lehetséges, hogy – amikor ez a gondolat átsuhant az agyán, Avner kifejezett, éles fájdalmat érzett – otthon, Tel-Avivban *nem is tudják*, melyik csoport melyik terroristát csípte meg? „Majd olvasok róla az újságban” – mondta Efraim. Lehet, hogy éppen most egy másik különítményt dicsérnek az *ő* római, párizsi, nicosiai sikerükért?

Nem, az nem lehet. Hiszen a bejrúti támadás előtt találkoztak Efraimmal. Elmondták neki, mit csináltak addig, tehát tudnia kell. De talán nem jelentett neki semmit. *Ez* a probléma.

De miért jelentene bármit is Efraimnak ez az egész? Nem lehet, hogy témát ő, Avner fújta föl?

Hiszen egyszerűen csak derék katonának kellene lennie. Nem lehetséges, hogy ez az egész *Angst*[*] csak ürügy a „kiábrándulásra”, holott egyszerűen gyáva? Nem ez a nyavalyás igazság? Mi van, ha gondolatai a dolog hiábavalóságáról, lényegtelenségéről, a megtagadott érdemről és az ellopott dicsőségről tulajdonképpen csak azt a kegyetlen, gyomortáji nyomást akarják elleplezni? Okokat keres, hogy ne kelljen beismernie: fél. Nem ez van a dolgok mélyén: egy gyáva féreg, aki ésszerű érveket keres magyarázatul?

A gondolattól is megborzongott. És mégis lehet, hogy ez az igazság. Akkor pedig a legjobb, ha elmegy a háborúba. Vissza az alakulatához, ahol minden sokkal egyszerűbb lesz. Ugyanolyan katona, mint a többi, s az országnak most leginkább éppen átlagos katonákra van szüksége. Gyerünk a nyílt ütközetbe, ahol szemtől szemben öl az ember! Ő lesz az első, aki megmássza a hegyet, ő dobja elsőnek kézigránátját az ellenség bunkerébe! Csata! A csatában majd megmutatja magának, hogy nem gyáva! A csata majd elmulaszt mindenféle tompa gyomortáji nyomást.

*

New Yorkban teljes káosz fogadta. A hírek arról szóltak, hogy az izraeli front összeomlik, és ezrek – izraeli emigránsok, amerikai zsidók, sőt nem zsidó amerikaiak is – igyekeztek elérni az első Tel-Avivba induló repülőgépet, hogy segítsenek a bajban. Mindebből súlyos gond támadt, mert olyanok, akiknek nem sok hasznát lehetett venni a harcban – a legjobb szándékból –, akadályozták azok mozgását, utazását, akikre igazán szükség lett volna. A repülőtéri hivatalnokok tőlük telhetően igyekeztek csökkenteni a zűrzavart, de nem volt könnyű dolguk. A helyzet súlyosságát húzták alá a legfrissebb hírek is: az egyiptomi hadsereg átkelt a Szuezi-csatornán, hídfőket nyitott a túloldalon, sőt néhány helyen elvágta a „Lexicont”, a Csatorna mentén haladó észak-déli főútvonalat az Izrael által megszállt oldalon.

Avner rögtön eldöntötte, hogy nem vacakol tovább, hanem előveszi a valódi, saját nevére szóló útlevelét, mely igazolja, hogy tartalékos őrnagy egy elit alakulatban. Így biztosan helye lesz a legközelebbi El Al járaton, a számonkéréssel meg majd szembenéz később. Valójában nem is számított felelősségre vonásra, hiszen – Geula születésekor tett, legutóbbi izraeli látogatásával ellentétben – most kétségkívül olyan szükséghelyzet van, amelyben senki sem hibáztathatja, ha nem várt pontos utasításokra. Hazája oly kicsiny, a győzelem és vereség közötti tér – a korszerű haditechnika kategóriájában gondolkodva – oly szűk, hogy kimondatlanul is minden izraeli tudta, mit kell tennie háború idején. Lehet, hogy később számon kérik, gondolta Avner, de végül is meg fognak neki bocsátani.

Ki sem ment a reptérről. Fölhívta Sosanát, hogy menjen oda ő, és találkozzanak ott. Az asszony magával hozta Geulát, aki tízhónapos korára már nemcsak olyan volt, mint egy kis emberi lény, hanem akár egy leánygyermek. Ez volt az első alkalom, amikor Avner a távoli kíváncsiságon túl valami mást is érzett. Ez az ő leánya!

Megcsókolta a babát, megcsókolta Sosanát, majd megkérte, hogy próbálja fölhívni egy tel-avivi barátját – ekkor rendkívül nehéz volt vonalat kapni Izraelbe –, és kérje meg, hogy hozzon egy kocsit a reptérre. Alakulatának főhadiszállása Haifától délre volt, alig egy órányi autóútra leszállási helyétől, Lodtól. Elég sok izraelivel egyetemben, ő is úgy tervezte, hogy személyautón hajt a háborúba.

Mint kiderült, éppen ez az ötlete juttatta bajba. A gép eseménytelen út végén ért Lodba, barátja pedig várta a kocsival. Avner megölelte, átvette

tőle a slusszkulcsot, csomagját a hátsó ülésre dobta, és néhány perccel később már a haifai autópályán robogott. S újabb néhány perc múlva „lemeszelte” egy bájos, ámde mosolytalan rendőrlány.

– Mi baj? – érdeklődött Avner csodálkozva, hiszen még csak gyorsan sem hajtott.

– Nem tudjuk, hogy a hét melyik napja van ma? – érdeklődött a szabraleány.

Avner néhány pillanatig föl sem fogta, mit akar. Azután eszébe jutott. Hát persze! Abbéli igyekezetükben, hogy minél előbb autót tudjanak szerezni, ő is, a barátja is megfeledkeztek valamiről. A benzinhiány miatt Izraelben bevezették a matrica-rendszert: a különböző matricájú kocsik a hét más-más napjain használhatták a közutakat. Avner autójának jelzése pedig egyáltalán nem volt jó erre a bizonyos vasárnapra.

A hadiállapotban levő országban ez komoly vétségnek minősült. Nem volt értelme tiltakozni. A rendőrnő felszólította, hogy kövesse a legközelebbi közlekedésrendészeti bíró hivatalába. Ott pedig már teljes díszében és méltóságában székelt a pulpituson egy hófehér bajuszú, vén galíciáner.

Avner mentegetőzött, amennyire tudott. Elmagyarázta, hogy külföldön volt, s mint tartalékos tiszt, igyekezett minél előbb elérni az alakulatát. A frontra siet. Sajnálja a vétséget, de miután sokáig volt külföldön, még eszébe sem jutott, satöbbi, satöbbi. Mehetne most már?

A bíró megértőnek látszott. – Menjen, menjen az alakulatához! A körülményekre való tekintettel most megelégszem egy pénzbírsággal.

Az összeget kétszáz izraeli fontban állapította meg, ami nem sok. Sajnos azonban Avnernél nem volt izraeli pénz.

– Nem kaphatnék fizetési haladékot?

A galíciáner csodálkozva meredt rá. – Most még haladékot akar? Maga megbolondult! Háborúba megy, nem? És ha meghal, ki fizeti ki a bírságot?

Avner mélyet sóhajtott. Na igen, gondolta. De jó is újra itthon!

*

Izrael szomorú napja számos okot adott az arab világ örömére. Negyedszázada, a zsidó állam megalapítása óta az arab seregek még csak

csatát sem igen nyertek, nemhogy háborút. Az, hogy az egyiptomi hadsereg október 6-7-én sikeresen átkelt a csatornán, nemcsak katonai győzelmet jelentett, hanem az elveszett becsület visszaszerzését. Sőt még a férfiasságét nemcsak szimbolikus értelemben, hanem mélyen és őszintén. A szír Nizar Qabbani például egy esztendővel a jom kippuri háború után len! versében írja le, milyen buzgó férfierővel kezdett szeretkezni, miután meghallotta, hogy az arab harcosok átkeltek a túlsó partra.

Észrevetted
Miként csordultam túl partjaimon
Miként borítottalak el folyóvízként
Észrevetted miként adtam át magam neked
Mintha első ízben láttalak volna
Észrevetted hogyan forrtunk össze
Hogyan lihegtünk hogyan verejtékeztünk
Hogyan égtünk hamuvá és hogyan születtünk újjá
Mintha szeretkezésünk
A legelső lett volna.

A költészet jóval fontosabb a huszadik századi arab kultúrában, mint Nyugaton. A költészet mértékül, sőt a politikai gondolat és cselekvés eszmei irányítójául szolgál, és számottevően elősegítette az arab világban szökőárként terjedő, harcos nacionalizmust. Igaz, Nizar Qabbani újonnan föllelt nemi potenciája alighanem rövid életű lehetett (október 14-re az izraeli visszavonulás megállt, 16-ra pedig kezdték visszaszorítani az előnyomuló egyiptomiakat a Sínai-félszigeten), a költeményében kifejeződő érzelmeket nem befolyásolta, hogy Ariel Sharon tábornagy csapatai röviddel később már maguk keltek át a csatornán – ellenkező irányban. Az izraeli szablya átvághatta a vékony sejtszövetet, amely az egyiptomi 2. és 3. hadsereget kötötte össze, elvághatta egymástól a támadókat, de meglehetősen kevés kárt okozhatott az arab ellenállás szellemében.

Ezt a szellemet, amelyet éppen úgy táplált a kudarc, mint a siker, elég sokan felismerték a zsidó államban. A jom kippuri háború első, katasztrofális napjaiban például rengetegen úgy spekuláltak, hogy az amerikaiak azért nem kényszerítik ki a tűzszünetet, mert Henry Kissinger külügyminiszter szerint az araboknak szükségük van egy látványos katonai sikerre. Így majd visszanyerik önbecsülésüket, és jóval békülékenyebben ülnek a tárgyalóasztalhoz.

Furcsamód az arab érzelmek jól tükrözték – ahogy a század elején a kínaiak vagy az oroszok japánellenes érzelmei is – azt a különleges megszégyenülést, amit Góliát érez, amikor Dávid legyőzi. Rengeteg szó esett már a világon arról, milyen, amikor a gyönge szenved az erősek karjaitól. Arról a különleges lélektani sérülésről azonban, amin az erős megy át, amikor újra meg újra jól elpáholja a gyöngébb, igen keveset beszélünk, pedig köztudott, hogy az ilyesmi vad dühök szülője lehet. Bizonyos, hogy ettől egy derék hazafi könnyen lehet – ismét csak Nizar Qabbani halhatatlan szavai szerint –:

A szerelem és vágyódás poétájából
Olyan költő, ki késsel ír.

Számos más szellemi ember járta végig az utat onnét, amikor még csak fölszólít a fegyveres harcra, odáig, amikor már részt is vesz benne. Egy másik költő, Tawfiq Zayyad percig sem tartja titokban, mely ország a példaképe, hogy hol lakozik szerinte az értelem dicsfénye és az emberi jogok tisztelete:

Barátaim a termékeny cukornád-ültetvényeken
Barátaim a büszke Kuba olajfinomítóiban
Falumból, drága otthonomból
Küldöm üdvözletem.
Barátaim kik megtöltöttétek a világot
a küzdelem illatával
Csak üssétek az imperialistákat
Üssétek – a sasok szárnya erősebb
Mint a hurrikánok
Az imperialisták nem értik
A szelídség és könnyek nyelvét
Csak azt értik meg ha az emberek
A csatamezőre sereglenek.[78]

Az efféle versek nyilvánvalóvá teszik, hogy a palesztin ellenállás számos értelmiségi tagja a hatvanas évek végén eszmei közösségbe került a nemzetközi kommunizmussal. Néhány esetben őszinte meggyőződésből, máskor haszonlesésből. Kétségtelen, hogy amint a Szovjetuniónak sem volt méltóságán aluli, hogy a saját érdekében használja ki az arab nacionalizmust, akadtak palesztinok is, akik bármikor készek voltak

fölhasználni oroszokat saját nemzeti céljaik érdekében, anélkül, hogy mélyen elkötelezték volna magukat a kommunista eszményeknek, vagy akár kicsit is a szovjet külpolitikai érdekeknek. E palesztinoknak csak az volt fontos, amit „Palesztina fölszabadításának” neveztek, s 1968-tól kezdve akár az ördöggel kötött vérszerződés sem számított túl nagy árnak ezért.

A „vérszerződés az ördöggel” jóval többet jelentett a szovjetekkel való érdekszövetségnél. A nemzeti ellenállásból a nemzetközi terror felé vezető útján némely palesztin – mint oly sokan mások, például jóval előttük az agresszív cionista Irgun-szervezet is – kezdte azt hinni, hogy a cél mindenképpen szentesíti az eszközt. Más szóval: a civilekre, a semlegesekre, a békés emberekre is kiterjedő, minden különbségtétel nélküli, irgalmatlan kegyetlenség ellen nem lehet kifogást emelni, ha annak végső célja a nemzeti állam létrehozatala.[79] Így lépte át sok fedajin a szabadságharcos és a terrorista közötti keskeny határvonalat. Azonban nem az ügy, nem is annak végső célja, hanem éppen a brutális módszerek húzták ki a lábuk alól erkölcsi alapot, bármennyire is segített máskülönben e módszer, hogy a világ tudomást szerezzen harcukról.

Ezt a harcot még inkább bonyolította a jom kippuri háború kimenetele. Izrael végső soron győzött, a háború azonban – most első ízben – kimutatta, hogy a zsidó nemzeti állam sem legyőzhetetlen. Mindez kevésbé volt meglepő az izraelieknek, mint ellenségeiknek. A palesztinokat ez a helyzet elvi és taktikai dilemma elé állította. Nem keletkezett új szakadék frakcióik között; a régi mélyült el a „fegyveres harc” két nagy csoportosulása, a Jasszer Arafat-féle Al Fatah és a George Habash vezette Népi Front között.

Végső célként mindketten a zsidó állam elpusztításában és az egész Közel-Keleten létrehozandó, valamiféle pánarab szocializmusban hittek, Arafat és Habash azonban ezen túl már sem a taktika, sem a sorrend, sem a súlypontiság kérdéseiben nem értett egyet. Az első helyen harcos marxista-leninista, és csak utána arab nacionalista dr. Habash számára a palesztinok küzdelme csak része az „imperializmus” elleni s a pánarab marxista uralomért folyó nagyobb harcnak. Arafat, aki mindenekfölött palesztin hazafi legfontosabbnak „Palesztina felszabadítását” gondolja, s csak utána „az ember felszabadítását”, amin valamiféle arab szocializmust ért.

Mindketten elfogadják az erőszakot, még a terrorista erőszakot is, de Arafat előnyben részesíti a gerilla-hadműveletek „palesztinizálását” – azaz, hogy a fedajinok csak Izraelben és a megszállt területeken hajtsanak végre fegyveres támadásokat. Dr. Habash viszont a nemzetközi akciókat támogatja, nemegyszer más terroristaszervezetekkel együttműködve. Ezért van az, hogy az Al Fatah „piszkos trükkök” osztagát, a Fekete Szeptembert hivatalosan sosem ismerte el Arafat, noha létezése a PFSZ-en belül sohasem volt titok. Arafat így mindenesetre megőrizhette a viszonylagos mérsékeltség látszatát a külvilág szemében.

Bizonyos értelemben ez nemcsak látszat. A jom kippuri háborút követően – legalábbis távoli lehetőségként – felcsillant a remény, hogy eseti, a tárgyalóasztalnál is létre lehet hozni a palesztin államot. Mivel azonban elég valószínűtlennek látszott, hogy Izrael a pusztulásba tárgyalja magát és megszűnjék, a PFSZ-nek valamelyest mérsékelnie kellett az álláspontját, ha részt akart venni a tárgyalásokon. Bár Arafat sosem ismerte el Izrael jogát a létezésre, mégis úgy hitte – ha másért nem, hát taktikai okokból –, hogy a PFSZ jól teszi, ha nem követeli a zsidó állam feltétel nélküli elpusztítását.

Dr. Habash és a Népi Front viszont elutasította ezt az álláspontot. Nézetük szerint az imperialista-cionista államnak nincs létjoga. Így született az Elutasítási Front, melyet az olyan „elutasító államok” támogattak, mint Szíria, Irak, Dél-Jemen és Líbia. A PFSZ-en belüli kisebb frakciók vagy a Fatahhal, vagy az Elutasítási Fronttal azonosultak, közben azonban a legfőbb vezetői posztot meghagyták Arafatnak.

Izrael a maga részéről eléggé vegyes érzelmekkel tekintett Arafatra. Hivatalosan nem ismerte el – még mérsékelt álcájában sem – a PFSZ-t, ahogy az sem Izraelt. Számosan hitték azonban, hogy egy Arafat-típusú palesztin vezetővel lehetséges volna a tárgyalásos megegyezés. Megint másoknak viszont meggyőződése volt, hogy Arafat nem „mérsékletesebb”, mint akármelyik nagypofájú *mehabel.*

Noha Avner és a többiek nem sokat politizáltak, e kérdésben még ők is különféleképpen vélekedtek. Steve, Robert és Hans még a pontos időt sem árulta volna el Arafatnak. Carl kevésbé volt pesszimista, Avner pedig e két szélsőség között foglalt állást. Egyben azonban bizonyos volt: Salameh-t, Arafat Fekete Szeptemberének fő stratégáját meg kell ölniük.

*

Salameh, akit a mozgalomban „Abu Hasszánként” ismertek, a Sorbonne-on tanult, és igen gazdag volt. Arafattal ellentétben, akivel egyébként távoli rokonságban állt, Salameh-ről ismerősei állították, hogy „őrülten csinos fiú, és a nők számára ellenállhatatlan”.[80] Származása szerint felső osztálybeli volt. Apja, Salameh sejk már Izrael létrehozatala előtt arab ellenállóként működött. Az öreg már jóval Ali Hasszán születése előtt véres támadásokat vezetett a palesztinai zsidó települések ellen, míg végül 1948-ban meg nem ölte a Haganah szervezet bombája.[81]

Salameh számára a „fegyveres küzdelem” magától értetődően, atyáról fiúra szállva jött. Társadalmi helyzete miatt azonban a többi terroristavezérnél kevésbé vonzották a mozgalmon belüli marxista eszmék. Ez persze nem jelentette azt, hogy az ügy érdekében ne működött volna együtt baloldali vezérekkel. Párizsban például egyik legközelebbi munkatársa Mohammed Boudia, aki állítólag már az ötvenes évek óta kommunista párttag volt. Salameh azonban a szélsőjobbnak is kezet nyújtott, mint például a svájci neonácik vezetőjének, aki a palesztinok európai pénzügyeit intézte, ahogy ugyanezt tette a háború idején a náciknak.[82]

Valami különös okból Avnerék szinte megszállottan akarták „elkapni” Salameh-t, sokkal inkább, mint bármelyik más terroristát. Nemcsak, hogy az 1-es számot viselte listájukon, de Izraelben általában őt tekintették a müncheni gyilkosságok legfőbb értelmi szerzőjének. Senki sem lehetett biztos abban, hogy „Abu Hasszán” találta ki az olimpiai falu elleni támadás ötletét, a Moszadnak azonban elegendő bizonyítéka volt arra, hogy a tervezés és koordinálás az ő kezében összpontosult. S mint ilyen, ő lett a *mehablim* jelképe. A terror elleni harcban, mint ahogy magában a terrorizmusban is, a katonai célok gyakran csak másodrendűek a jelképes aktusokhoz képest. Bizonyos értelemben, ha Salameh-t megölik, az olyan, mintha megszereznék az ellenség zászlaját.

E megszállottság segít magyarázni a lillehammeri fiaskót is. Ezért kezdtek bele ebbe az oly amatőrnek látszó hadműveletbe: seregnyi idegen ügynök zúdult egy távoli kis üdülőfalura, ahol az idegenek, amúgy is föltűnést keltenek, ahol nincs hová bújni, ahonnét nincs menekvés, csak két

hosszú, jól ellenőrizhető autóúton. Ahol még akkor is nagy valószínűséggel elkapják az ügynököket, ha nem tévedtek volna a célpontot illetően. Bizonyos bizarr vonások meglephették a kívülállót. Például, hogy két ügynököt akkor tartóztattak le, amikor az oslói reptéren visszavittek a kocsikölcsönzőhöz egy autót, hogy megspóroljanak félnapi kölcsönzési díjat. Avner nem csodálkozott ezen, hiszen jól emlékezett minden galíciánerek ősapjára, aki a Moszad bugyrai mélyén ül és számlákat ellenőriz. Az viszont kétségtelen, hogy a hadműveletet nagyon felelőtlenül hajtották végre, ami egy módon magyarázható, ha nem is menthető: a Moszad emberei vad megszállottsággal akarták elpusztítani azt az embert, aki Izrael számára a nemzetközi terror megszemélyesítője lett.

Bár Avnerben is megvolt ez a megszállottság, szilárdan elhatározta, ő és társai elkerülik a felelőtlen kapkodást. Nem követnek el a lillehammerihez hasonló hibákat.

Márpedig, ahogy az eseményekből kiderül, majdnem megtették.

13. ALI HASSAN SALAMEH

A Moszad – nyilvánvalóan nagyobb gondjai voltak ez idő tájt – csak október 22-én fedezte föl, hogy Avner, Steve és Robert engedély nélkül Izraelben tartózkodik. Érkezésükkor mindhárman csatlakoztak az egységükhöz, mint akármelyik tiszt, aki külföldről hazajött. Parancsnokaiknak fogalmuk sem volt arról, hogy mivel foglalkoztak azóta, hogy kiléptek a szolgálatból, és a háború közepén nem is nagyon voltak rá kíváncsiak. Avner egységében, amikorra elérte a főhadiszállást, már a szakácsokat is a frontra küldték. Azonnal megkapta a feladatát. Előbb az északi fronton harcolt a szírek, majd a sínain a harmadik egyiptomi hadsereg ellen. Ismét szerencséje volt, és karcolás nélkül megúszta, ahogy Steve és Robert is.

A számítógépek szinte a harcok befejezéséig nem fedezték föl őket. A frontok megmerevedtek: északon az izraeliek visszafoglalták a Hermon hegyet, délen pedig Sharon tábornok hadosztályai bekerítették az egyiptomiakat. Itt, a déli szektorban, a Szuezi-csatorna nyugati partján esett meg, hogy egy dzsipen érkező katonatiszt galléron ragadta Avnert, és belökte egy helikopterbe, megparancsolva neki, hogy azonnal jelentkezzék Tel-Avivban, a Moszad főhadiszállásán. Az odaúton azon tűnődött, vajon Steve és Robert ott vannak-e már. Nem voltak. Csak Efraim várta.

– Megörültetek? – rontott neki, amikor az irodájába vezették. – Azt hiszitek, akkora hősök vagytok, hogy nélkületek a háborút se tudnánk megnyerni? Valamennyiőtöket hadbíróság elé kellene állítanom!

Szavai ellenére Avner meg tudta állapítani a hangsúlyokból, hogy amint várta is – nem lesz igazi büntetés.

– Azt akarom, hogy még ma tűnjetek el Izraelből! – folytatta Efraim. – Indulás vissza Európába! Fejezzétek be, amit elkezdtetek! Ha szükségünk lesz rátok idehaza, majd szólunk. Amíg nem rendeljük vissza az egész csapatot, egyikőtöket sem akarom Izraelben látni! Világos?

Avner maga is tudta, Efraimnak minden oka megvan, hogy így beszéljen velük, mégis volt valami a hangjában, ami sértette. Végül is: sok ezer más izraelivel és nem-izraeli zsidóval együtt azért jöttek vissza, mert

az ország halálos veszedelemben forgott. Igaz, ezzel megsértettek egy előírást. De a pokolba is! Kezdte úgy látni, hogy valahányszor az életét kockáztatja Izraelért, valahányszor valamivel többet tesz, mint ami a kötelessége, mindig jön egy galíciáner, hogy leteremtse és ordítozzon vele. Vagy éppen megbírságolja, mint a tel-avivi közlekedésrendészeti bíró, érkezése estéjén. Hát ennek már sosem lesz vége?

Volt valami, amire soha nem volt képes, bármennyire is akarta: tartani a száját.

– Hadd mondjak valamit – válaszolta Efraimnak. – Én tulajdonképpen nem is dolgozom nektek! Elfelejtetted? Szóval csak ne parancsolgass nekem!

Kitörése azonban csak nevetésre ingerelte Efraimot. – Óh, menj már, előtt kidoblak. Tűnj el! Vagy inkább várj egy percet! Jó, hogy eszembe juttattad. Írd csak ezt itt alá!

Avner fölemelte a sűrűn gépelt papírlapot. – Mi ez?

– Hát olvasd el! Tudsz olvasni, nem?

A kezébe vette a papírt, de abban a pillanatban olyan fáradtnak és rosszkedvűnek érezte magát, hogy bele sem tudott kezdeni az olvasásba. Fogott egy tollat Efraim asztaláról és aláírta a papírt. Alighanem megint valami fogászati biztosításról kell lemondania, vagy ilyesmi.

Tel-Avivban alkalmat talált arra, hogy meglátogassa a szüleit. Előbb anyját, majd az apját is. Egyik látogatás sem sikerült túl jól.

Anyja, mint mindig, néhány felületes és személyes megjegyzés után „hál’ istennek, legalább te jól vagy”) rögtön Izraelről kezdett beszélni, meg az áruló világról, amely megengedte ezt a háborút. Avner megint úgy látta, hogy anyja sokkal jobban aggódik Izrael sorsáért, mint az övéért. Az országot sújtó nehézségek sokkal jobban izgatják, mint azok a gondok, bajok, amelyeket Avnernek kellett elszenvednie, míg harcolt ezért az országért. Izrael így, Izrael úgy – és anyja közben még kifejezte azt a reményét, hogy mire Ber, Avner kisöccse eléri a hadköteles kort, már béke lesz.

Avner elmosolyodott a gondolatra, bár kissé talán igazságtalanul: amennyire anya izgul a békéért Ber érdekében, szemlátomást annyira nem törődik azzal, hogy addig ö meg is halhat a békéért folyó harcban. Avnerrel

kapcsolatban semmi sem érdekelte. Noha nem mondhatta el neki, hogy mi a dolga Európában – anyja föltételezte, hogy „valami a kormány szolgálatában” –, mégis sértette, hogy még csak meg sem kérdezte. Még úgy általában sem. Geuláról és Sosanáról ejtett néhány szót, de más hangon, mint ahogy Berről és Izraelről beszélt. Avner úgy látta, mi sem változott azóta, hogy anya elzavarta őt a kibucba.

Apjánál tett látogatása egészen más okokból sikerült ugyanilyen rosszul.

Apa csak még öregebb, betegebb és megtörtebb lett, amióta utoljára látta. Ugyanakkor annyira hasonlóak voltak – nem külsőre, hanem a gondolataik, érzelmeik működésében –, hogy apját látva úgy érezte, önmagát látja egy húsz vagy harminc évvel későbbi tükörben. Kísérteties volt. Apja alighanem maga is érezte ezt, mert állandóan olyasmiket mondogatott, hogy „csak várj, néhány év múlva majd te is csak ülsz, és várod *ezeket*. Hogy telefonáljanak. Kifacsartak, mint egy citromot, már régen elzárták az összes gyémántot, te meg csak vársz. Pedig akkor már átlátsz mindenen. Most nem hiszel nekem, de majd meglátod!” Az volt a baj, hogy lassan hinni kezdett apának.

Alig várta, hogy kiérjen a repülőtérre. Lehetőséget sem adott Steve-nek és Róbertnek, hogy utolérjék, azonnal elröpült Európába.

Azután elmúlt a november, majd a december, és nem történt semmi. Ami persze nem jelentette azt, hogy nem volt dolguk. Sőt ahogy Carl megjegyezte, az egész küldetés során nem dolgoztak ennyit, ilyen kevés eredménnyel. Szinte mindennap új híreket hallottak célpontjaikról. Különösen Salameh-ről, aki állítólag egy reggel Párizsban tűnt föl, ugyanaznap este meg Spanyolországban és Skandináviában egyszerre.

Számtalan hírt kaptak Abu Daoudról, 2-es számú emberükről is. Ő volt az egyetlen, aki februártól szeptemberig semmilyen formában nem jöhetett számításba, hiszen ezt a hét hónapot egy jordániai börtönben töltötte, azt követően, hogy sikertelen kísérletet tett Husszein király néhány miniszterének elrablására. Február 13-án fogták el Jordániában. Ezt követően nyilvános vallomást tett a televíziós kamerák előtt, elsőként ismerve el az Al Fatah és a Fekete Szeptember közötti kapcsolatot (ami nem volt különösebb újság a Moszadnak). Két nappal később Fekete Szeptemberista különítményeseivel együtt halálra ítélték, Husszein király

azonban kegyelmet adott nekik, és 1973 szeptemberében, alig három héttel a jom kippuri háború előtt Abu Daoud (és még vagy ezer fedajin, akiket a király csapatai fogtak el az elmúlt években) szabadlábra került. Azóta, ha hinni lehetett volna a hírforrásoknak, minden európai nagyvárosban megfordult, többükben egyszerre.

Kezdett az idegeikre menni, hogy nem találnak igazi nyomot, amely elvinné őket Salameh-hez, Avner érezte. Még nem volt semmi baj, még tökéletesen tudtak dolgozni, de napról napra közelebb kerültek tűrőképességük határához. Már egy éve idegenben voltak; ez is kikezdte az idegeiket. A rövid idő, amíg a katonai egységükben harcolhattak, valóságos fölszabadulás volt, amint ezt Avner várta is. Most azonban újra érezni kezdte a csomót a gyomrában.

Jobban, mint valaha.

A többiek – akár bevallották, akár nem – ugyanezt érezték, efelől nem volt semmi kétsége. Hans mind több és több időt töltött az antikbútor-üzletben. Talán magával is elhitetve, hogy voltaképpen e célból tartózkodik Frankfurtban. Egy ízben ezt Steve a szemére is hányta; még nyereséget is hoz az üzlet! Robert a hálószobájába zárkózva valami egészen különleges játékszert fabrikált; hetek óta minden szabad idejét ezzel töltötte Avner egyszer megleshette a szerkezetet. Úgy látta, valami fogpiszkálóból épített, hatalmas óriáskerék.

Carl látszott a legfurcsábbnak. Valójában nem tett semmit, ami szokatlan lett volna. Csak ült a szófán, olvasott, szopogatta kihűlt pipáját, mint mindig. De mostanában egyszer-egyszer fölnézett, és ilyenkor a legkülönösebb kérdéseket tette föl.

Egyszer például Avnerhez fordult: – Te hiszel a lélekvándorlásban?

– Hogy mi van? – kérdezte Avner döbbenten.

Carl nem ismételte meg a kérdést. Megrázta a fejét és olvasott tovább. Avner tulajdonképpen csak azért emlékezett erre az esetre, mert aznap. Carlnak kellett volna vacsorát főznie – ez pedig még a legjobb időkben is megrázó élmény volt. Bármilyen sokoldalú volt is Carl, a gasztronómia művészetét nem sorolhatta a képességei közé. Avner – különösen „Manó Mama” szerepében – mindig sokat törődött azzal, hogy a többiek elegendő, jó és laktató ételhez jussanak. Ezért rendszerint fölajánlotta, hogy majd ő főz Carl helyett, és még csak el sem árulja a többieknek. A csapat címzetes

életfilozófusa azonban erről hallani sem akart. – Amikor én jövök, akkor én jövök. Miért, mi a baj a csirkepörköltemmel?

Ez alkalommal az volt a baj, hogy rettenetesen elfoglalta magát a lélekvándorlásával. Rendesen fölrakta a tűzhelyre a csirkét, rendesen le is vette, csak éppen a két esemény között a gázt felejtette el meggyújtani. A fő probléma az volt, hogy mindezt még akkor sem vette észre, amikor föltálalta az úgynevezett csirkepörköltet.

1974. január 2-án végre komolynak látszó hírt kapott a csapat. Az információ Papától jött, és mind Ali Hassan Salameh-t, mind pedig Abu Daoudot érintette. Állítólag ők ketten találkozóra készülnek egy Sargans nevű kis svájci városban, közel a liechtensteini határhoz. A randevú egy katolikus templomban lesz.

– A fene egye meg! – mérgelődött Carl, a térképre nézve. – Kisváros, három hegyi úttal, a tél közepén! Ez egy második Lillehammer, csak még rosszabb!

– Nem feltétlenül – mondta Avner, – Sargans határváros, tehát a támadás után majd mindenki azt feltételezi, hogy átmegyünk Liechtensteinbe, onnét pedig Ausztriába. Alighanem egész fogadóbizottság vár majd ránk Feldkirchben. Mi azonban egyszerűen visszahajtunk Zürichbe. Még jobb, ha egy-egy pár sílécet teszünk az autóra, és lemegyünk Sankt Moritzba, vagy Davosba, az még közelebb van! Elkeveredünk a vakációzó síelők között. Foglaljatok rögtön szobát Dacosban öt német üzletember számára! – De akkor is csak három út van! – csóválta a fejét Carl.

Mint kiderült, még háromnál is kevesebb volt. Egy nappal azután, Avner és Carl körülnézett Sargansban – azért csak ők ketten, mert Lillehammer járt az eszükben, és nem akartak nagy létszámban mutatkozni kisvárosban –, újabb üzenet érkezett Louis-tól. Apró kis módosítás: a terrorista valóban egy svájci kisváros templomában találkozik, ám a város nem Sargans. A szomszédos városban lesz a találkozó, a kis alpesi tó, Walensee mellett, néhány mérfölddel közelebb Zürichhez. A város tán kicsit nagyobb Sargansnál, legalábbis népességét tekintve, de még távolabb van a járt utaktól. Glarusnak hívják, és egyetlen út szeli át, az A17-es, észak-déli irányban. Észak felé Zürichig, délnek pedig – kissé nyugatra kanyarodva –

Altdorfon keresztül, megkerülve a csodálatos Vierwaldstättersee-t, Luzern városáig.

Glarus. Svájc szívében, ahol a 47. északi szélességi kör keresztezi a 9. keleti hosszúságit. Ami a flórát illeti, e területen egyaránt megtalálhatók a széles levelű lombhullatók és a tűlevelű örökzöldek; az éves csapadék pedig 1000-1500 milliméter. Ami azt jelenti, hogy januárban nagyon sok a hó.

Salameh-nek és Abu Daoudnak egy templomban kellett volna találniuk, január 12-én, szombaton. Steve és Hans pénteken érkezett a Glarusba, két kocsival. Robertet és Carlt zürichi biztonságos lakásukon hagyták.

Robert épp ezt az időt választotta ki egy súlyos, kellemetlen gyomorhurutra. Nem tudta magában tartani az ételt, kutya beteg volt. Avner otthon akarta hagyni, hacsak nem javul szombatig, Robert azonban hallani sem akart erről. Végül egyezséget kötöttek: Steve helyett Robert lesz a tartalék autó sofőrje, Steve és Hans pedig Avnerrel együtt magát a merényletet hajtják végre. A megoldás nem volt ideális, hiszen Steve jobb sofőr mint Robert, a környékbeli utak pedig meglehetősen veszedelmesek. Az adott körülmények között azonban nem volt más választásuk.

Pénteken tiszta, hűvös idő köszöntött rájuk. A templom a város szélén állt, főbejárata egy szökőkút köré épült térre nyílt. Hátul volt a sírkert. A térről néhány lépcső vezetett föl a hatalmas, kettős ajtóhoz, amelynek egyik szárnyába egy kisebbet is vágtak; ez a nagy ajtóval ellentétben sosem volt lelakatolva. A templom belsejében a hosszú, keskeny főhajó egészen az oltárig vezetett. Avner, aki sem építészetileg, sem vallási szempontból nem ismerte a templomokat – a zsinagógákat sem –, életében először tette a lábát katolikus templomba. Nagyon érdekesnek találta a festett üvegablakokon át beszűrődő fényeket.

A bejárattól jobbra ajtó nyílt. Ez a templom főhajójából egy meglehetősen nagy szobába vezetett, ami egyszerre lehetett könyvtár és fogadó szoba. A terem középén álló hosszú faasztalt könyvek és egyházi iratok borították. A falak mentén is végig könyvespolcok. A szoba túloldalán egy másik ajtó a lépcsőházba nyílt. Aki fölfelé ment a lépcsőn, a galériára és az orgonához jutott. Aki lefelé indult, a templom alagsorában levő többi helyiséget érhette el.

Hans szerint csak ez a szoba lehetett a tervezett találkozó helyszíne. A templom hátsó részén levő sekrestye túl kicsi, parókia pedig szemlátomást nincs a főépület mellett. A plébános vagy valamelyik közeli házban lakik, vagy az alagsorban van a lakása. Ez okból Hans nem tartotta biztonságosnak, hogy ezekbe a szobákba is bekukucskáljanak. Majd holnap átrohanhatnak mindegyiken. Ki és be. A meglepetés ereje. A *mehablim* csapdában lesz. Egyikük fedezi a lépcsőt, így nem lesz merre menekülniük.

Utólag megítélve talán nem a leggondosabban elkészített terv volt, viszont vakmerő. És váratlan. Különben is, az idő sürget. Egy éve járnak Salameh nyomában – ki tudja, mikor jön még egy alkalom.

Szóba sem jöhetett, hogy az éjszakát a városban töltsék; akadt ugyan néhány turistaházszerű hotel, de semmi más. Ugyancsak feltűnő volna öt ember, aki előző este bejelentkezett, majd a gyilkosság napján távozik. Még csak az kéne! Lehet, hogy nincs is öt szabad szoba. Különben is, Zürich alig hetven kilométernyire van innen. A luzerni út körülbelül ennek, kétszerese, majd onnét újabb hatvan kilométer vissza Zürichbe. Avner elhatározta, hogy ezt az utat is földeríti, ha végzett a templomban. Jó lesz tartalék útvonalnak a menekülésre. Lehet, hogy a támadás után kétfelé kell válniuk: az egyik kocsi Luzernbe megy, a másik Zürichbe. Aznap este felhívta Louis-t, hogy szerezzen még egy biztonságos lakást Luzernben, ha szükség lenne rá.

A következő, szombati nap, 17-e, valamivel enyhébb volt. Az eget felhők borították, s gyakran támadt erős szél. A zürichi főút tiszta volt, a glarusit azonban hófoltok borították.

Avner, Steve, Robert és Hans ültek az egyik kocsiban. Carl a másikkal vette őket. Mindegyikük zsebében Beretta, még a legelső beszerzésből, Andreas svájci kereskedőjétől. Lenzlingertől. Avner akkoriban Svájcban hagyta a fegyvereket az útlevelekkel együtt. Most Hansnak jutott eszébe, hogy akár föl is használhatnák a Berettákat.

Avner és Steve úgy döntöttek, hoznak magukkal egy-egy füstbombát. A boltban is megvásárolható, hengerforma szerkezetek elférték a kabátzsebükben, bár nem túl kényelmesen. Viszont egy alagsori szobában végrehajtott támadáshoz az ilyesmi a legjobb. Nem lehet kiugrani az ablakon, pedig bent marad, az fél percen belül képtelen lesz a védekezésre. Elég valószínű, hogy a terroristák nem is maradnak odabent. Szépen kijönnek ajtón, egyik a másik után. Könnyű célpontok. A füstbomba

ráadásul akkor is jól jön, ha a hirtelen visszavonulást kell fedeznie a lépcsőn. A kézigránáttal ellentétben nem csap zajt, nem riaszt föl senkit. Mielőtt bárki felfedezi, mi történt a templomban, a csapat már félúton lesz Luzern felé.

Talán.

– A Lloyd's aligha kötne rá biztosítást – mondta Robert, amikor előismerte meg a-tervet.

Avnernek is megvoltak a kételyei, azonban sem ő, sem Carl nem tudott okosabbat kitalálni, mint hogy a templomban támadjanak. Salameh és Abu Daoud biztosan nem utazik egy egész kis hadsereggel a svájci város. Legfeljebb két vagy három testőrük lesz. Elkapni négy-öt gyanútlan embert egy épület belsejében még mindig könnyebb, mint megpróbálni kelepcébe csalni őket a főúton. Ha ezt akarnák, Avnernek és négy emberének kétfelé kellene válnia, és a Glarusból kivezető mindkét úton akadályt kellene felállítania. Ez viszont azt jelenti, hogy a csapat egyik fele mindenképpen fölöslegesen dolgozik. A támadás után pedig esetleg egy nyílt terepen elkövetett gyilkosság következtében alaposan megrongált kocsiban kell menekülniük, azt pedig tíz percen belül elcsípi a rendőrség vagy bárki más. A Glarusba vezető főutak egyáltalán nem elhagyatottak. És mi van akkor, ha Salameh úgy dönt, hogy a városban tölti az éjszakát? Mit tesznek akkor: keményre fagynak az országúton, várakozás közben?

Nem. Mégiscsak a templom a legjobb ötlet.

Még az is elképzelhető, bár számítani nem számíthatnak rá, hogy a templom belsejében végrehajtott – sikeres vagy sikertelen – támadás jut a svájci hatóságok tudomására. Az elmúlt években egyre több, legkülönbözőbb vallású egyházi személyt nyertek meg maguknak a jobb- és baloldaliak. Védelmet és támogatást kapnak a papoktól „lelkiismereti harcukban", de általában az egyházi felsőbbség tudomása vagy jóváhagyása nélkül. Igaz, időnként még a felsőbb papság is belekeveredik a dolgokba (az ortodox egyház jeruzsálemi pátriárkája például hamarosan börtönbe került, mert fegyvert csempészett a PFSZ-nek Libanonból), a segítség azonban többnyire egyszerű papoktól jön, akiknek tudatát, gondolkodását megzavarták a terrorista eszmék. Valamilyen furcsa lélektani okból a hívők egy szűk kisebbsége könnyen hajlik a nacionalista, fasiszta vagy marxista szélsőségek felé.[83] Ha Salameh egy ilyen renegát plébános templomát

használja föl, a papnak minden oka meglesz, hogy eltussolja, bármi is történjék odabent. Ha a merénylet nem sikerül, maguk a terroristák szeretnék majd kihagyni az egészből a svájci rendőrséget, legalábbis addig, amíg biztonságban kijutnak Svájcból.

Amikor a templom elé értek, és a tér két oldalán leállították az autójukat, már sötétedett. Avner, Steve és Hans kiszállt az autóból. Robert pedig a volán mögé csusszant. Járatta a motort, ahogy Carl is, aki száz méternyire parkolt tőlük.

Hans egyedül ment be a templomba. Avner és Steve odakint maradt, mint derék turisták, akik a nap utolsó sugarait is fölhasználják néhány pillanatfelvételhez. A bejárati ajtón függő miserend szerint hamarosan távozik az utolsó hívő is, bár a kisajtót nem zárják be. Mindenesetre a templom – a terroristákat kivéve – üres lesz.

Feltehetőleg.

Időzítésük idáig pontosnak látszott. Nem telt húsz perc sem belé, a hívők és turisták elegyes csoportja – együttesen alig harminc ember elindult ki a templomból. Utánuk Hans. Ő jött ki utolsónak. Kedvesen biccentett a sekrestyésnek, aki bezárta a nagyajtót, majd megindult Avner és Steve felé.

– Két arab – mondta kurtán. – Fiatal. Fekete kardigánban, talán testőrök, de úgy láttam, fegyvertelenek. Végigmentek a folyóson, azután be a jobb oldali szobába. Egyiküknél fehér abrosszal letakart tálca volt.

– Biztos vagy benne, hogy arabok? – kérdezte Avner, bár elég valószínűtlen, hogy Hans épp ebben tévedett volna.

Hans vállat vont. – Arabul beszéltek. Olyan hangosan, mintha az övék volna a templom.

– Gyerünk! – mondta Avner, és a nyitott kocsiajtón át beadta a fényképezőgépet Robertnek.

Határozott léptekkel fölment az ajtóhoz vezető néhány lépcsőn. Steve szorosan a nyomában, Hans kényelmes tempóban utánuk. A terv szerint Avnernek és Steve-nek kell végrehajtani a támadást, Hans pedig a főbejáratnál marad, hogy mindenki mást megakadályozzon a belépésben, illetve hogy fedezze a menekülést. Neki nem kell használnia a Berettáját, hacsak nem szükséges.

A templom belsejében majdnem teljesen sötét volt. A visszhangos kőpadlón nehéz lett volna csöndesen járni, így Avner meg sem próbálta. A jobb oldali ajtó alig tíz lépésnyire volt. Avner és Steve négy másodperc alatt tette meg ezt a távolságot. Közben már fegyvert is rántottak, és felhúzták. Mire Avner berúgta az ajtót, pisztolyuk tüzelésre készen volt a kezükben.

Az arabok fölnéztek.

Hárman voltak, nem ketten. A nagy asztalnál ültek és ettek. A tálca, amit Hans látott, ott volt az asztalon. Rajta tej, sajt, kifli és gyümölcs.

A könyveket és vallásos irományokat félretolták. Az ételen és az iratokon kívül csak egy Kalasnyikov hevert az asztalon.

Meg egy pisztoly Az ajtóhoz legközelebbi arab előtt az asztalon, félig kilógva a fehér asztalkendő alól. A formája, a közismert kis horog a tárnál félreismerhetetlen: egy Tokarjev. Feltehetőleg a kilenc milliméteres Tokagypt modell; ez népszerű az arab országokban. A következő pillanatban pedig, miközben tekintete még mindig a fegyveren pihent, Avner egy kezet látott, amint a markolat felé kúszik. A fiatal arab.

Steve-nek is látnia kellett, mert máris tüzelt. Kétszer, majd még kétszer. Avner, aki fegyverét az asztal túlsó oldalán ülő másik arabra szegezte, másodperc tört részével később lőtt. Igazság szerint nem is tudta, mit tesz az az ember e pillanatban, mert figyelmét még mindig Steve embere kötötte le, aki a fegyveréért nyúlt. Ahogy azonban az események alakultak, lehetetlen volt nem lőnie. Ez a második arab tőle kissé jobbra ült. Ha ő is a fegyveréért nyúl, mire Avner odafordul, hogy ellenőrizze, így van-e, már túl késő Avner számára. A kockázat túl nagy, az ő reflexei túl automatikusak voltak. Kétszer tüzelt, és a második arab összegörnyedt, becsúszott asztal és a szék közé.

A harmadik fiatalembernek talán nem kellett volna meghalnia, ha kicsit több idejük van.

Ő ült legközelebb a Kalasnyikovhoz. Abban a pillanatban fölugrott, mikor Avner és Steve berobbant a szobába. Mindkét kezét megadóan fölemelte. Magasan a feje fölé. Avner is, Steve is látta, hogy így tesz, ezért fordult figyelmük a másik kettő felé.

Ez a harmadik fiatalember látta, hogy társait lelövik. Talán azt hitte, úgyis megölik, bármit tesz is. Ez persze csak az egyik lehetőség. A másik,

hogy megzavarodott. A harmadik, hogy megdühödött. Még az is lehet, hogy azt hitte, a heves lövöldözés után Avnernek és Steve-nek nem maradt lőszere. Akármi is volt az ok, hirtelen leengedte a kezét, és a Kalasnyikov felé ugrott.

Mindketten rálőttek. Kétszer. A négy golyó, egymáshoz egészen közel, gyomron találta. Összeesett, de még a földön is tovább vonaglott. A másik kettő már mozdulatlanul hevert. Tíz másodperc telhetett el, mióta beléptek a szobába.

Megöltek vagy súlyosan megsebesítettek három arabot, akik nem is lak a listájukon!

Noha ez a gondolat átvillant Avner agyán, most nem volt idő aggódni rajta. Új tárat lökött a Berettába, és intett Steve-nek, hogy fedezze. Kipróbálta a lépcsőházba vezető ajtót. Nyitva volt. A galéria felé tekintett, de nem gondolta, hogy bárkit is látni fog ott. Lerohant az alagsori lépcsőn. Steve fenn maradt a lépcsősor tetején. Avnert fedezte, időnként azonban egy-egy pillantást vetett a három arabra is. Mindegyikük legalább két lövést kapott, de nem volt biztos, hogy végleg harcképtelenekké váltak.

Avner berúgta a lépcső tövében levő ajtót. Arra számított, hogy zárva de nem így volt. Még csak be sem csukták rendesen. Ahogy az ajtó kivágódott, azt várta, hogy meglátja Salameh-t. És talán Abu Daoudot. Két arc, amit gondosan elraktározott az emlékezetében. Az is lehet, hogy a szoba üres. Akkor majd tovább fut a folyosón, amelyről még további két ajtó nyílik. Amit látott, arra azonban végképp nem számított.

Három pap.

Három közönséges pap, egyházi gallérban, az asztal mellett. Három döbbent tisztelendő, akik rémülten merednek az emberre, aki fegyverrel a kézben rájuk tört. Nem Salameh-t, nem Abu Daoudot látta, papnak álcázva. Három átlagos svájci egyházi férfiút, két fiatalabbat és egy öregebbet, akik bámulnak rá, mint egy őrültre.

Három rémült ember. Avner biztos volt abban, hogy hallaniuk kellett a lövéseket és a zuhanó testek zaját.

Lehetséges persze, hogy a terroristavezérek a másik két szoba valamelyikében vannak. Elképzelhető. De nem mehet tovább arra, hacsak nem tesz valamit ezekkel itt.

Nem lőheti le őket. Az elképzelhetetlen.

Szóljon Steve-nek, hogy vigyázzon rájuk? Nem. Akkor a papok Steve-et is meglátnák, és már az is épp elég baj, hogy őt látták. S a döntés azt is jelentené, hogy támadóerejét újból megfelezi. Később jól emlékezett, hogy pontosan ez a katonai szakkifejezés jutott eszébe. Parancsnoki döntést kellett hoznia. Nem indulhatott a két terrorista keresésére egyedül, miközben Steve a három fogolyra vigyáz, Hansnak pedig nem veszi hasznát, mert az csak áll a templom ajtajában. És főként: mi lesz, ha a papok úgy döntenek, hogy félrelökik őt és kisétálnak az ajtón? Egyedül nem tudja visszatartani őket. És Steve sem, anélkül, hogy a fegyverét ne használná. Fegyverhasználatra azonban semmilyen körülmények között nem kerülhet sor! „IZRAELI ÜGYNÖKÖK PAPOKAT ÖLTEK EGY SVÁJCI TEMPLOMBAN” egyetlen ilyen szalagcím a holnapi újságban többet árthat az országnak, mint a *mehablim* öt év alatt.[84]

Avner hátrálni kezdett, közben fenyegető kört írt le a Beretta csövével.

A parancsnoki döntés: visszavonulás!

Jól látta: a papok a döbbenettől és a rémülettől moccanni sem fognak a következő néhány másodpercben. Talán még azután sem. Ez elég időt ad neki és a többieknek a menekülésre.

Kihátrált a szobából. Bal kézzel berántotta maga mögött az ajtót. A lépcsőhöz rohant. Felkiáltott Steve-nek, nehogy az véletlenül rálőjön. Föl szaladt a lépcsőn, közben odaintett a másiknak, hogy kövesse. Steve rámeredt, de nem kérdezett semmit. A három fiatal arab még mindig a szobában feküdt, a vér és tej tócsáiban. Az egyik szemlátomást élt, mert nyögött. A másik kettő nem moccant. Hans az egyik oszlop mögött guggolt, kezében a pisztollyal.

– Mi történt?

– Semmi – felelte Avner, elrejtve a fegyverét. – Senki sincs odabent, csak három *galut.*

Valami különös okból a keresztény papok jiddis nevét mondta, pedig szinte alig beszélte ezt a nyelvet. – Tűnjünk a fenébe innét!

Pillanatok alatt a kocsihoz értek. Még mindig nem volt egészen sötét. Hét-nyolc percet töltöttek a templom belsejében.

– Luzernbe! – mondta Robertnek, nyugat felé mutatva. Hatodik érzéke azt súgta, ne menjenek vissza Zürichbe. Kinyitotta az ajtót Hansnak és Steve-nek, majd megvárta, míg Carl melléjük ér a másik kocsival.

Mérsékelt sebességgel hajtottak a kanyargós hegyi úton. Avner kísértést érzett, hogy kihajítsa a kocsiból a fegyvereket és a két füstbombát, de meggondolta magát. Ha a következő negyven percben útelzárásba ütköznek, az csak egyet jelenthet: a papok értesítették a rendőrséget, és különben is, bármikor azonosíthatják őket. A legokosabb, ha az egyik kocsiban viszi, az összes fegyvert, Carl pedig átszáll a másikba, és a többiekkel megy. Így aztán semmi bizonyíték nem lesz arra, hogy a társainak köze lett volna a templomi lövöldözéshez. Semmi értelme, hogy mindannyiukat elkapják.

Amikor megálltak az út szélén néhány másodpercre, hogy helyet cseréljenek, Robert azt mondta: – Szóval mi is megcsináltuk a magunk Lillehammerét, igaz?

– Miféle Lillehammert? – kérdezte felháborodottan Steve. – Mi nem pincéreket lőttünk le! Lepuffantottunk három kalasnyikovos terroristát. Vagy azt hiszed, ezek a fickók svájci templomokba járnak uzsonnázni?

– Erről majd később – mondta Carl. – Egyelőre menjünk innen!

Avner elhatározta: ha megállítják, azt mondja, most jött a Comói-tótól, az olasz határ mellől. Elég jól ismerte a helyet ahhoz, hogy le tudja írni, ha kérdezik. A német útleveleket pedig – és most azzal utazott – nem pecsételik le a határon. Hacsak át nem kutatják az autót, és nem találják meg a fegyvereket, ez a Comói-tó talán beválik.

A luzerni út azonban sehol nem volt lezárva.

Luzernben megpihentek. Avner egy telefonfülkéből fölhívott egy helyi számot, és megkérte az illetőt, jöjjön, vigye el a fegyvereket. Ezután fölhívták Papa zürichi emberét.

– Nem voltak ott – mondta annak, aki fölvette a telefont.

– De igen, ott voltak – válaszolta az illető.

Körülbelül ennyi volt a beszélgetés; mást már nem lehetett mondani, ki tudná megállapítani, hogy Salameh és Abu Daoud ott voltak-e Glarusban? Annyi biztos, hogy ha ott is voltak, a templomban történtek után ha maradtak sokáig. Steve-nek egy dologban kétségkívül igaza van: az a

három fekete pulóveres, fegyveres arab biztosan nem uzsonnázni volt a templomban.

– Van még egy ok, amiért ez egészen más volt, mint ami Lillehammerben történt – mondta Avner Robertnek.

– Éspedig?

– Az, hogy minket *nem* kaptak el, cseszd meg! Vagy tán igen?

14. LONDON

1974 májusa Londonban találta Avnert, Carlt és Hanst.

Avner csak másodszor járt a brit fővárosban azóta, hogy kiképzése során néhány hónapot eltöltött itt. A maga informátorainak hálózata főként Németországban működött – kivéve persze Papa embereit –, mint ahogy Hans elsősorban Párizsban, Carl pedig Rómában tevékenykedett. London Robert, Amszterdam pedig Steve területe. Ugyanakkor azonban a csapat tagjai mindig rugalmasak voltak, ha egyikük vagy másikuk kapcsolataival kellett találkozniuk. Az érkező, hitelesnek látszó hírt az nyomozta le, aki éppen kéznél volt. Végül is mindösszesen öten voltak. Igaz, az informátorok – mindegyik, nemcsak az arabok – jobban érzik magukat, ha meg szokott kapcsolataikkal működhetnek együtt, de azért a többieknek is el adnak egy-egy értesülést, ha biztosak abban, hogy baj nélkül tehetik.

A hír ezúttal Londonból jött, Robertnek azonban dolga volt Belgiumban, Steve pedig,egészen ritka látogatásai egyikén Dél-Afrikában tartózkodott, a szüleinél, így csak Avner, Carl és Hans ellenőrizhette az értesülést. Állítólag Ali Hassan Salameh, aki valamiféle szembetegségben szenved, május végén Londonba érkezik, szakorvosi konzíliumra.

Május 9-én, csütörtökön, érkezésük után Hans rögtön a biztonságos házba ment. Avner és Carl az Europa Hotelban szálltak meg, a Duke és Grosvenor Street sarkán. Most még nem készítettek terveket magára a támadásra. Egyelőre csak beszélgetni akartak hírforrásukkal, és tanulmányozni kívánták a helyszínt. Hol fog lakni Salameh? Hol van a szakorvos rendelője? Igaz-e a másik hír, miszerint Salameh egy londoni szerelvényboltban találkozni fog valamelyik saját kapcsolatával? Ha igaz, pontosan hol?

Glarus rémálomszerű emlékétől űzötten, Avner biztos akart lenni – a dolgában.

Glarus kétségtelenül nem volt Lillehammer, de azért fiaskó volt. A első tökéletes balsikerük. Nem elég, hogy Salameh és Abu Daoud megmenekült – ha egyáltalán ott voltak a templomban –, de ráadásul megtámadtak és valószínűleg meg is öltek három embert. Tán nem éppen „ártatlan

járókelőket” a szó szoros értelmében – izraeli kommandósok ritkán éreznek lelkifurdalást, ha Tokarjevvel és Kalasnyikovval hadonászó arabokat kell lelőni –, de mégiscsak olyan embereket, akik nem szerepeltek a listán. Hiba volt. Tévedés. Vitán felül olyan kudarc, amit büszkeségük sosem engedett elfelejteni.

Ami Lillehammerben és kisebb mértékben Glarusban történt, megerősítette, hogy van alapja azon véleményeknek, amelyek megkérdőjelezik a terroristaellenes hadműveletek hasznát. A két eset azokat az izraelieket igazolja, akik állítják, hogy igenis, mindig is fennáll a hibák lehetősége. Valaha ez volt Golda Meir álláspontja is. „Hogyan bizonyosodhatunk meg afelől – kérdezte mindig, ha a téma fölvetődött –, hogy ártatlan emberek sérülnek meg?”[85]

A válasz egyszerűen: sehogy sem.

Másfelől viszont az is igaz – és valószínűleg ez az ellenérv késztette miniszterelnököt véleménye megváltoztatására –, hogy a fegyveres erő alkalmazásának minden fajtája közül a jól megválasztott terroristaellenes hadműveletek azok, amelyeknek a legkevesebb civil esik áldozatául.

– A pokolba is, kilencet elkaptunk közülük, vagy nem? – kiáltotta Steve, valahányszor Glarus témája szóba került. – Kilenc főnököt! Vajon hány ártatlan civilt kell a légierőnek halálra bombáznia, amíg kilenc terrorista vezért eltalál?

Ez is igaz.

Csak éppen nem veszi számításba azt a politikalélektani tényezőt, mely az ellenterrorizmusban épp akkora szerepet játszik, mint magában terrorizmusban. A glarusi incidens nem került a sajtóba: alighanem eltussolták. De ha egy nyugati városban közvetlen közelről lelőnek egy utcai járókelőt, az sokkal jobban rombolja az Izrael iránti szimpátiát, mint tíz föld-levegő rakéta, amely tucatszám pusztítja el a civileket valamelyik közel-keleti katonai összecsapás során.

– A bombázópilóták nem válogathatnak – magyarázta Carl. – A tüzérség sem. Még akár hibázhatnak is. Mi azonban nem tévedhetünk!

– Az Isten szerelmére! – méltatlankodott Robert. – Ahányszor a palesztinok fölrobbantanak egy zsidó gyereket, aki a buszra vár, majd szétdurrannak a boldogságtól! Ha legéppuskáznak néhány terhes zsidó nőt,

büszkék rá! Nem tévedésből csinálják! Szándékosan nőkre és gyerekekre lőnek! Szándékosan, az Isten szerelmére! Akkor meg mit hadováltok itt? Ez is igaz. December 17-én, néhány héttel a glarusi támadás előtt egy csoport palesztin terrorista gyújtóbombát dobott a Pan Am gépére Rómában. Harminckét utas égett szénné, további negyven pedig megsebesült. Április 11-én az észak-izraeli Qiryat Shemona városában a fedajinok megtámadtak egy lakóépületet. Megöltek tizennyolc embert és megsebesítettek hatot, közöttük több gyereket és nőt. Nem egészen egy hónapra rá huszonkét gyerek veszítette életét, amikor a Demokratikus Népi Front terroristái túszul ejtették őket az észak-galileai Maalotban. A terroristák nem tévedésből ölnek meg békés civileket. Legtöbb akciójuknak éppen ez a célja.

– Na és? – válaszolt Carl az ilyen érvekre. – Pontosan ez a különbség! Téged zavar, hogy különbség van közted és a *mehablim* között? Mert engem nem.

Carlt szemlátomást mélyebben megrázta a glarusi kudarc, mint a többieket. Nem ücsörgött búsongva, de még tűnődőbbé vált. Sokkal hosszabb ideig rágta a pipáját, mielőtt véleményt mondott egy-egy tervről. Körültekintő Carl még kétszer körültekintőbb lett. Avner egyetértett vele. Kevés türelme volt az elméleti vitákhoz, de valahogy érezte, hogy Carlnak igaza van.

– Fiúk, hagyjuk a filozofálást, jó? – kérte a többieket a beszélgetés végén. – Tudniillik, ha értenénk hozzá, akkor most Jeruzsálemben tanítanánk az egyetemen, a mostani fizetésünk duplájáért! Maradjunk inkább a tetteknél! Ez a dolgunk.

Londonban egyébként sem volt idejük beszélgetni. Avner minél többet szeretett volna három-négy nap alatt elintézni, majd visszaröpülni Frankfurtba, Roberthez és Steve-hez. Ha Salameh május végén valóban megérkezik, és a körülmények lehetővé teszik a robbantásos merényletet, Robertnek azonnal vissza kell mennie Belgiumba, hogy fölkészüljön. Nincs túl sok idő.

Az informátorral a Grosvenor Szálló halljában találkoztak. Nem volt idő rá, hogy egyeztessék az időpontot; valamelyikük mindig ott ücsörgött egy-két órát, majd fölváltotta a másik. Ha az informátor megérkezik, akárki ül is éppen a hallban, először szemével megkeresi az illető tekintetét, telefonál a többieknek, majd kényelmes léptekkel elsétál a Hyde Park

Brook kapujáig. Ott találkozik az informátorral, aki egyedül megy oda. A másik kettő fedezi, őket, anélkül, hogy a közelükbe menne. Így ellenőrizhető, hogy nem követik-e a hírforrást, és hogy nincs semmiféle kelepce. Általában ez a szabályos eljárás. Úgy hírlett, hogy Baruch Cohennek, a híres Moszad-ügynöknek azért kellett meghalnia Madridban, mert valamilyen okból nem tartották be ezt az előírást, amikor informátorával találkozott.

A randevút május 9-ére, 10-ére vagy 11-ére beszélték meg, délelőtt 10 és délután 4 óra között. Az ilyen bizonytalan időmeghatározás nem szokatlan, bár mindenki halálosan utálja. Avner például egyre kényelmetlenebbnek találta az állandó ücsörgést, meg a körbebámészkodást, amit a munka megkövetelt. Pedig kezdetben kedvelte, romantikusnak, izgalmasnak találta. Mostanra valószínűleg túl nyugtalan lett hozzá – vagy túl öreg.

Az informátor első nap nem jelentkezett.

Másnap, amikor Hans fölváltotta, és Avner már visszafelé sétált a saját szállodájukba, hirtelen úgy érezte, követik. A Grosvenor House hátsó bejáratán jött ki, végigment a Reeves Mewson, majd balra fordult a South Audley Streetre, hogy sietősen az amerikai követség felé induljon. Épp átvágott a Grosvenor Square-en, amikor megérezte, hogy valaki jön mögötte. Ez persze nem szokatlan Londonban, ő azonban azt is érezte, hogy az illető mereven nézi a tarkóját. Bizsergős, kényelmetlen érzés volt, annyira fizikai, hogy először oda is kapott; azt hitte, valami bogár. Egy pillanat múlva azonban rájött, miről van szó.

Mindig nagyon komolyan vette a hatodik érzékét, mert az még sosem szólaltatta meg potyára a vészcsengőt. Ha jelzett, akkor valódi veszély volt. Egyszer, még „rendes” ügynök korában, amikor informátoroknak hozott pénzt, minden megmagyarázható ok nélkül, az éjszaka kellős közepén elmenekült a müncheni biztonságos lakásból. Épp megérkezett, ágyba készült, amikor hatodik érzéke azt súgta, hogy csomagoljon és tűnjön el, de azonnal! Így is tett, és alig fordult be a sarkon, amikor már látta is az érkező német rendőrautókat. Megrohamozták a házat.

Sosem képzelte, hogy ez a hatodik érzék valami titokzatos dolog volna; egyszerűen úgy gondolta, hogy különösen érzékeny az apró, figyelmeztető jelek iránt. Mások nem észlelik, ő azonban – szinte öntudatlanul fölfogja e

jeleket, majd pedig az agya dekódolja őket. Münchenben talán az történt, hogy a biztonságos lakás gondnoknője furcsán nézett rá, amikor megérkezett. Ha a nő tudott a rendőrség készülő akciójáról, talán a pillanatában lehetett valami, ami – néhány perccel később – megszólaltatta a vészcsengőt Avner fejében, anélkül, hogy pontosan tudta volna, miért.

Most nem fordult meg. Ahelyett, hogy átvágott volna a parkon (öt percnyire rövidítve útját az Európa Szállóhoz), ment tovább a North Audley Streeten. Nem volt kétsége afelől, hogy követik. Hiába próbálta megpillantani az illetőt a kirakatüvegeken, vagy a mellette elhúzó autók ablakán át, nem sikerült. Bízott abban, hogy fényes nappal nem támadják meg. Semmi esetre sem a North Audley és az Oxford Street sarkán, de hát az ember sosem tudhatja. Szerette volna, ha fegyver van nála, és remélte, hogy aki követi, azt hiszi, hogy van.

Hacsak nem a brit kémelhárítás emberei jönnek utána. Ez is elképzelhető. Ez esetben viszont, ha az informátor ma sem jelentkezik, legokosabb volna, ha holnap reggel elhagynák Angliát. Robert majd újra fölveheti a kapcsolatot, ha visszatér Belgiumból.

Az Oxford Streeten jobbra fordult, és elindult az Oxford Circus felé. Ha a Bond Street-i metróállomásig sem tudja lerázni az illetőt, hirtelen lemegy, és metrón jut el a Finsbury Parkig. Van egy biztonságos házuk a Crouch Enden. Előbb vagy utóbb csak megszabadul kéretlen követőjétől. Mielőtt azonban eljutott volna a Duke Streetig, elmúlt a bizsergő érzés tarkóján. Olyan hirtelen, ahogy kezdődött. Elővigyázatosságból mindenesetre nem ment vissza az Európába; beült egy étterembe, az ablak mellé. Teát rendelt, és csaknem egy órán át bámulta az Oxford Street vásárlóit. Amennyire meg tudta állapítani, semmi gyanús.

Furcsa. Még semmit sem tett, hogy lerázza az illetőt, amikor egyszer csak megszűnt a megfigyelés. Lehet persze, hogy rögtön az elején tévedett, amikor azt hitte, követik. Ezt azonban nem igazán hitte el.

Akármi is történt, valami nincs rendben.

Az informátor ismét nem jelentkezett. Hansszal és Carllal korai vacsorára mentek egy kis indiai étterembe, amit Azadnak hívtak. Carl fedezte fel a Marylebone Lane-en. Avner nem igazán szerette az indiai curryt, Carl azonban mostanában valósággal szerelmes lett a hindu és

pakisztáni ételekbe. Ez talán valami kapcsolatban lehetett a lélekvándorlással.

Jóllehet ez a téma nem jött elő a vacsora során, ám más, hasonlóan misztikus kérdésekről szó esett. Carl furcsa hangulatban volt, és ez Hansra is átragadt. Amikor például Avner elmesélte, hogy délután úgy érezte, valaki követi, a beszélgetés másodperceken belül az úgynevezett „megérzésekre” fordult. Beszélgetésük majdhogynem társasági csevellyé lett. Anélkül hogy elutasították volna Avner esetének gyakorlatias jelentőségét, de még inkább Carl az egészet valami nagyobb kérdéskör részévé változtatta. Olyasmivé, ami nagyon foglalkoztatta ezen az estén. E téma pedig az emberi ismereteken túli világ volt.

– A megérzés időnként hatalmas erő lehet – mondta. – Vegyük például a levitációt. Elhiszitek, hogy ha igazán koncentrálnék, úgy lelkileg, képes lennék lebegni a levegőben?

– Fogalmam sincs, Carl – válaszolta Avner némiképp türelmetlenül. – Talán meg kéne próbálnod. Biztosan nagy móka lenne. Mi lenne, ha a küldetésünk befejeztével ezzel foglalkoznál?

Carl nevetett. Hans pedig azt mondta: – Talán Carlos sétált mögötted ma délután. Talán át ugrott Londonba, hogy meglátogassa az anyukáját.

Az ötlet nem volt egészen valószerűtlen, mivel Sanchez mamának köztudomásúlag butikja volt London egyik elegáns bevásárló utcájában. Elég valószerűtlen, hogy Carlos – karrierje ezen pontjánál – látogatóba jönne Londonba, az azonban bizonyos, hogy alig négy hónapja itt járt. Két támadást is végrehajtott: decemberben merényletet kísérelt meg Sir Edward Sieff, a Marks and Spencer áruházi lánc igazgatója, az ismert cionista politikus ellen, januárban pedig bombát robbantott az izraeli Bank Hapoalim londoni fiókjánál. E merényletben egy nő megsérült.

– Figyeljetek! – mondta Avner. – Carlos ide, Carlos oda, nekem nem tetszik itt. Már két napja lógunk abban a szállodában. Az emberünk nem jelentkezett, más valaki azonban kiszúrhatott bennünket. Javaslom, hogy holnap reggel tűnjünk el. Néhány nap múlva majd átküldjük Robertet és Steve-et, hadd próbálkozzanak újra.

Igaza volt: ha észrevették őket, okosabb most nem próbálkozni. Az ilyesmi még magát az informátort is veszélyeztetheti. Okosabb, ha új emberekkel kísérlik meg a kapcsolatteremtést, néhány nap múlva.

Carl és Hans nem vitatkoztak, de az utóbbi azt mondta: – Figyeljetek rám: egy biztonságos házban lakom, és tudom, hogy nem követett senki. Abban maradtunk, hogy találkozunk a fickóval 9-én, 10-én *vagy* 11-én, márpedig 11-e holnap van. Mi lenne, ha Carl és te elmennétek holnap? Én meg maradnék délutánig.

– Hogy egyedül találkozz vele? – Avner megrázta a fejét. – Túl veszélyes.

– Bízz bennem! – mondta Hans. – Óvatos leszek. Nincs túl sok időnk.

Avner beleegyezett, bár vonakodva.

Carlnak és Avnernek közös saroklakosztálya volt az Európa Szállóban: két tágas szoba, közös előtérrel. Az előtérből kétszárnyú ajtó nyílt a folyosóra. Vele szemben egy zárható ajtó vezetett Avner szobájába, mellette balra pedig egy másik Carléba. A két szobát csak a közös előtéren keresztül lehetett megközelíteni.

1974-ben az Európa Hotel még nem kapta meg azt a belsőépítészeti plasztikai műtétet, amely később annyira megváltoztatta híres Etruszk Bárját is. Akkoriban a bár kétszemélyes szófáit és karszékeit sötét bőr borította, a falon pedig hatalmas festmény jelenítette meg Európa elrablását. Carl, aki nem volt nagy ivó, szeretett itt esténként elkortyolni egy-egy pohár sört. Néha tizenöt-húsz percig is elücsörgött itt, mielőtt ágyba bújt.

Aznap este Avner vacsora után az étteremben hagyta Carlt és Hansot, mert vásárolni indult. Természetesen szuveníreket Sosanának. Tíz óra körül ért vissza a szállodába. Mielőtt fölment volna a szobájába, bekukkantott az Etruszk Bárba, hogy megnézze, ott van-e még Carl. Tulajdonképp az erős curry után maga is úgy érezte, jól esne egy pohár sör.

Carl nem volt a bárban, ott ült viszont a pultnál egy karcsú, szőke nő, mellette jobbról is, balról is üres helyek. A nő alig harmincas lehetett. Avernek föltűnt sima, vállig érő szőke haja és hidegkék tekintete. Lenyűgöző asszony. Épp az ő típusa.

Leült mellé és rendelt egy pohár sört.

Ami rögtön feltűnt, még mielőtt megszólította volna a nőt, hogy az a pulton áttette a másik oldalra a retiküljét. Amikor pedig cigarettát vett ki belőle, kissé furcsán elfordult Avnertől. Nem volt ez gyanús mozdulat, csak olyasmi, amit rögzített a tudatküszöbén.

A második, amit észrevett: a nő parfümje. Különös pézsmaillat. Elég kellemes, ámde szokatlan.

Beszélgetésük afféle könnyed csevely volt, amilyet az idegenek minden bárban folytatni szoktak, Avner kezdte, amikor megjegyzést tett arra, hogy milyen típusú pohárban hozták a sört. A szőke nő halkan nevetett, majd ő is tett valami humoros megjegyzést. Enyhe akcentussal beszélt angolul; német vagy skandináv lehetett. Cigarettával kínálta Avnert, amit ő kért. Egyáltalán nem volt rámenős, de látszott rajta, hogy szívesen beszélgetne. Néhány percig a női divatról társalogtak. Avnert ugyan egyáltalán nem érdekelte a téma, de már rég fölfedezte, hogy a legtöbb nőt szóval lehet tartani ezzel.

Márpedig ő szóval akarta tartani ezt a nőt. Bársonyos, tejszerű bőre volt, néhány apró szeplővel az orra körül. Zöld selyemblúzt viselt, a fölső két gombot nyitva hagyta. Nem eléggé ahhoz, hogy belássanak, de amint mozdult, kemény, formás melle megfeszült a ruhán át. Bájos, szőke lány. Nincs mit tagadni, szívesen ágyba vitte volna. Sosana messze van, és percben nem esett volna nehezére meggyőznie magát, hogy mennyire magányos.

Talán föl is hívta volna a szobájába, ha nem a lány javasolja ezt előbb.

– Olyan jól esik magával beszélgetni – mondta, – Miért nem megyünk föl a szobájába még egy italra?

Avner biztos volt abban, hogy ez a lány nem prostituált. Bármikor felismerte az utcalányokat, akár száz méterről, hátszélben is. Még a legmenőbbeket is. Márpedig a pénzért kapható nők sosem érdekelték. Éppen azért kezdett beszélgetni ezzel a lánnyal, hogy megállapítsa: nem afféle-e. Lehet persze, hogy a szőke hölgy egyike azoknak a modern, szókimondó skandináv lányoknak, akikről Avner inkább csak hallott, mintsem hogy látta volna őket. Lehetséges. De van más lehetőség is. Kissé még mindig gyanakvó volt a délutáni affér miatt.

– Ó, az nagyszerű volna – mondta a lánynak. – Sajnos azonban megy. Nagyon korán kell kelnem. Higgye el, én sokkal jobban sajnálom, mint maga.

És tényleg sajnálta. Kicsit hülyének érezte magát, amikor fölállt, és némi pénzt dobott a bárpultra. A szőke lány nem erőltette a dolgot, vállat vont és elmosolyodott. Avner egészen a liftig érezte a parfümje illatát.

Amint épp megnyomta volna a liftgombot, kinyílt az ajtó és Carl lépett ki.

– Már felmész? – kérdezte. – Épp most jöttem le, hogy igyak valamit.

– Talán később újra benézek – mondta Avner, visszatartva az ajtót. – Meg kell írnom néhány képeslapot.

Belépett, és hagyta, hogy az ajtó becsukódjon.

Fél órát töltött a szobájában. Megírt egy lapot Sosanának, majd megszokásból összecsomagolt, hogy ne kelljen reggel bajlódnia evvel. Bekapcsolta a tévét, néhány percig nézte, de túl ideges volt ahhoz, hogy egy helyben maradjon. Úgy döntött, lemegy, és föladja a képeslapot. Igazán nem kellett volna evvel sietnie, de talán vezekelni akart a szőke lány miatt. Meg aztán holnap reggel kijelentkeznek, és esetleg megfeledkezik róla. Szeretett minden városból lapot küldeni a feleségének. Bizonyos értelemben még mindig nagyon büszke volt rá, hogy ilyen sokat utazhat: egy egyszerű csirkeköröm-vagdosó kibucnyik Juda vadonából sorra küldi a képeslapokat a világ legnagyobb fővárosaiból a kedvesének.

Nem szívesen adta volna a lapot a portásnak, ezért kiment az utcára, ahol emlékezete szerint szemközt állt egy postaláda.

Kellemes éjszaka volt. Miután bedobta a lapot, néhány másodpercig ácsorgott a sarkon, bámulta a tér sötét fáit, mélyeket lélegzett, azután visszament a szállodába. Átment a hallon, majd hirtelen indíttatásból fölszaladt a felfelé vezető néhány lépcsőn, hogy bekukkantson az Etruszk Bárba Carl talán még várja.

De Carl már nem ült ott a szokott helyén, sőt semelyik asztalnál sem.

A szőke lányt sem látta sehol.

Visszasétált a lifthez. Amint belépett, megérezte a nő pézsmás illatát. Hát igen. Nyilván fölment a szobájába; valószínűleg ő is itt lakik. Még az is lehet, hogy ugyanazon az emeleten. Abból gondolta ezt, hogy a szobájához vezető folyosón is érezte a szagot.

Amikor azonban kinyitotta a közös előterükbe vezető ajtót, teljes erővel megcsapta a pézsmás illat. Még erősebb volt, mint a liftben. Félreismerhetetlen.

Ez csak egyet jelenthet

Carl fölhozta a szobájába a lányt. Csak erről lehet szó. Talán csak néhány perce, míg ő a postaládánál volt.

Megállt az előtérben és hallgatózott, de nem hallott semmit, csak a saját tévékészüléke távoli hangját, amelyet nem kapcsolt ki, amikor elment. Egy pillanatra mintha női nevetés hangzott volna Carl szobájából, de ebben sem volt biztos. És különben is, mit számít? Ha felhívta, hát felhívta. Tán nincs joga hozzá? Nem rá tartozik. Avner kinyitotta a saját ajtaját, és bement.

Nocsak! Szóval Carl fölszedte a szőke nőt! Körültekintő Carl! Carl, az ideális férj; Carl, aki még több szuvenírt vett a feleségének és a kislányának, mint ő Sosanának! Carl, aki elmúlt negyven, és sosem nézett más nőre! Aki minden szabadidejében csak olvasott és füstölt a pipájával! Ha Steve, Robert vagy maga Avner lett volna, nincs benne semmi meglepő. Némely férfinak kínszenvedés az élet nő nélkül.

De Carl?

És éppen evvel a nővel, akivel kapcsolatban Avnernek olyan furcsa érzései voltak? Nem prostituált, és mégis: nincs még egy órája, hogy Avnerrel poharazott, most meg Carllal megy szobára. Carllal, aki egész nap olyan furcsán érzékeny hangulatban volt. Igaz, az ő hatodik érzéke éppen olyan tökéletes, mint Avneré, de talán ma mégsem volt olyan éber. Tűnődött: talán mégis közbe kéne avatkoznia. Végül is ő a vezér.

Olyan egyszerű volna. Csak fel kellene emelni az ágy mellett a telefont, és föltárcsázni Carl szobáját: – Halló, te vagy. Carl? Rakd ki a nőt! Korán reggel indulunk, te is tudod. Sajnálom, de ez parancs!

Ennyi volna az egész. Csak éppen nem tette meg.

Egyszerűen nem tudta megtenni. Carl biztosan engedelmeskedne, de nyilván nem örömmel. Talán azt hinné, Avner féltékeny, vagy az idegei mondták föl a szolgálatot. Sosem voltak szigorú szabályaik a nőkkel, a szexszel kapcsolatban. Ne csináld! – ez volt a nyilvánvaló tanács, de mindannyian tudták, hogy nem lehet mindig megfogadni. Az embernek vannak bizonyos szükségletei, néhányan meg egyenesen úgy vélik, túl veszedelmes volna, ha az ügynökök teljesen elnyomnák ezeket. Csak elvonná a figyelmüket a munkától.

Különben is, mit árthat?

Avner levetkőzött, és egy darabig nézte a tévét. Semmit sem hallott a másik szobából a falon át, akkor sem, amikor elzárta a televíziót. Végül leoltotta a lámpát, és aludni ment. Jól aludt, mint mindig.

Reggel fél nyolckor ébredt. Ideje zuhanyozni és öltözni. A csomagja már összekészítve, csak a fogkeféjét és a borotvakészletét kellett berakni, előtt összehúzta volna a villámzárat. Általában szívesebben reggelizett étteremben, mint a szobájában. Mielőtt lement volna, bekopogott Carl, hátha az öregfiú is vele tart. Nem jött válasz. Az előteret még mindig belengte a szőke nő illata.

Reggeli után ismét feljött. Sokáig szürcsölte a kávéját odalent, várta Carlt, de az nem mutatkozott. El fognak késni. Akár ott van a lány még most is a szobában, akár nem, ideje, hogy Carl összeszedje magát. Némi parancsnoki határozottsággal bekopogott az ajtón.

Semmi válasz.

Nyugalmat erőltetett magára, de nem volt könnyű. Itt valami baj van! Normális körülmények között Carl nem volt későn kelő, az pedig nem fordulhatott elő, hogy lekésse a gépet, mert elaludt. Egyikükkel sem.

Mély lélegzetet vett, és becsukta a folyosóra nyíló ajtót, majd lehajolt, egy kemény műanyag hitelkártyát nyomott Carl ajtajának zárjához. Ez majd kinyitja az ajtót, ha nincs belülről bezárva.

Nem volt. Belépett. Carl hanyatt feküdt az ágyon, betakarva. A szeme csukva. Amint lerántotta róla a takarót, azonnal meglátta a mellén a kis, csillag alakú golyónyomot, ott ahol a lövedék – közvetlen közelről – behatolt. A seb körül száradt vér és a lőpor fekete gyűrűje. Carlt szíven lőtték. Halott volt.

15. HOORN

Néhány percig nézte a társa holttestét, majd ráhajtotta a takarót. Amit ezután tett, teljesen gépiesen tette. Gyorsan átkutatta a kis szobát, noha nem gondolta, hogy bármit, vagy bárkit is talál. Ellenőrizte, hogy a sötétítő függönyt összehúzták-e. Elvette Carl kulcsát az öltözőasztalról és leakasztotta a „Ne zavarjanak!” jelet az ajtókilincséről. Azután bezárta az előtérből a folyosóra vezető ajtót, a külső kilincsre akasztva a jelet. Még csak kilenc óra volt. A „Ne zavarjanak!” felirat legalább két órára távol tartja a szobalányokat.

A csomagraktáron át hagyta el a szállodát, nem a főportánál. A legközelebbi telefonfülkéből kétszer telefonált. Először Hansnak.

– Sajnálom, Hans! – mondta, amikor meghallotta a másik hangját. – Ma nincs mozi. Majd később beszélünk. – Azonnal letette a telefont. Ez a rendkívüli veszélyhelyzet előre megbeszélt jelszava volt. Tudta, hogy Hans erre elhagyja az országot, amilyen gyorsan csak lehet.

Másodszor Louis-t hívta Párizsban. A francia szerencsére otthon volt.

– Csak három percre elég az apróm – mondta Avner. – Szeretném, ha visszahívnál. Az egyik emberem halott.

Megadta a telefonfülke számát és várt. A készülék negyedóra múlva csöngött.

Papa maga volt a vonalban.

– Menj vissza, és várj! – mondta az öregember, miután meghallgatta, mi történt. – Csomagolj össze mindent! A te csomagodat, az ő holmiját és várj! Az emberem, amikor jön, hármat kopogtat. Ne csinálj semmit, *tu piges?*

– Értem – válaszolta Avner, – Köszönöm.

Visszament a hotelbe, ismét az oldalbejáraton át. Besietett a lakosztályukba, kint hagyva a „Ne zavarjanak!” táblát. Körülnézett, nem jött-e be valaki, amíg nem volt itt. Azután lassan, módszeresen, minden

mást kikapcsolva a tudatából, összecsomagolta Carl holmiját. A bőröndöket átvitte a saját szobájába, és letette az ő csomagjai mellé.

Visszament Carlhoz, belülről bezárta az ajtót és leült az ágy szélére. Nézte halott barátját. Hirtelen ötlettől vezérelve ismét fölemelte a takarót. Kényszerítette magát, hogy végigtekintsen Carl meztelen testén. Jóképű fickó. Negyven elmúlt, de karcsú, jó alakú; egy gramm súlyfölösleg nélkül. Néha kicsit görnyedten tartotta magát, de hát ez most már nem látszik.

Mi történhetett? Vajon már megdugta a kurvát (a „szeretkezett” kifejezést jelen körülmények között egyszerűen nem érezte megfelelőnek) amikor a lövést kapta? Képtelen volt arra, hogy közelebbről megvizsgálja barátja nemi szervét. És különben is: akkor meg tudná mondani? Megvizsgálta Carl kezét, körmeit. Nem volt fegyvere, de azért bizonyosan pokoli ellenállásba kezd, ha észreveszi a közelgő támadást. Gyors volt, és alaposan kiképezték a fegyver nélküli harcra. Mindez, persze, nem számít, ha egy óvatlan pillanatban, vagy álmában lőtte le a nő. A kezén nem volt semmi nyom. Sem sebek, sem karcolások, amelyek védekezésre utaltak. Volna. A körme alatt sem hajszál, sem bőrdarab.

Miért ölték meg? Biztos, hogy a szőke nő lőtte le? Kétségtelen, hogy a nő itt volt a szobában; még mindig érezni a szagát. De lehet, hogy Carlt valaki más lőtte le, miután a szőke asszony távozott.

Azért jött szobára, hogy megölje a férfit, vagy pedig hogy megkönnyítse a gyilkos behatolását? Vagy egyszerűen csak le akart feküdni egy férfival? Carl azonban körültekintő volt, és jó megfigyelő. Lehet, hogy észrevett valamit, amiről a nő azt akarta, hogy senki meg ne tudja? Talán átkutatta a táskáját, míg az a fürdőszobában volt, de a nő rajtakapta. Ha Carl valami gyanúsat talált – például egy pisztolyt vagy egy furcsa útlevelet –, valószínűleg nem szólt semmit. Megjátszotta, hogy nem vette észre. A nő ugyanilyen ravaszul, talán maga is úgy tett, mint aki nem veszi észre, hogy a másik leleplezte – azután meg durr! Míg Carl az ágyon feküdt a sötétben. Az egész egy pillanatig sem tartott.

Merő okoskodás! Ki tudja, mi történt?

És mi lett volna, ha Avner viszi föl a szőke lányt? Lehet, hogy most ő feküdne az ágyán golyóval a mellében?

Több mint valószínű.

De miért tett Carl – éppen ő! – ilyet? Körültekintő Carl! Carl a radar, ahogy Steve szokta gúnyolni, mert gyakran előfordult, hogy fölnézett a könyvéből, és azt mondta, „fiúk, valaki mindjárt csönget”, és tényleg, egy perc múlva valaki csöngetett. Carl, akinél alapszabály volt, hogy a küldetés idején sem a biztonságos lakásra, sem a hotelszobájába nem visz senkit.

Egyszer, amikor Robert egy régi barátjával találkozott és fölvitte frankfurti lakására, Carl olyan dühös lett, hogy egy hétig szóba sem állt vele. Avner akkoriban védte Robertet, mert úgy gondolta, az adott helyzetben sokkal gyanúsabb lett volna, ha nem hívja meg a régi barátját. Carl azonban konokul ragaszkodott a szabályhoz, és alighanem neki volt igaza.

Most mégis ő esett kelepcébe. Bevette a legrégibb, legolcsóbb trükköt.

Talán ismerte a szőke nőt? Rengeteg kapcsolata volt, számtalan informátora. Több, mint neki, hiszen jóval régebben dolgozott a szakmában. Lehet, hogy a nő az ismerőse volt, akiben megbízott?

Egyáltalán, mit tudnak Carlról?

Ránézett a barátjára, egykor oly ismerős arcára: már fölöltötte a halottak zárt, feszes, titokzatos maszkját. Ő talán többet tud Carlról, mint a többiek, hiszen együtt laktak, és megosztották a tervezés meg a vezérkedés terheit. De még így is: elég keveset tudott. Úgy emlékezett, Carl Hamburgban született, és hat- vagy hétéves korában, a harmincas évek végén küldték szülei Izraelbe. Nahariában nőtt föl, a nagybátyjánál és a nagynénjénél.

Valami mezőgazdasági iskolába járt, utána pedig belépett a hadseregbe. Továbbszolgáló lett, kiképző tiszt. Beszervezte a Moszad. Szeretett hegedülni, sok könyvet olvasott. Elvált az első feleségétől, egy katolikus német nőtől. Emlékszik, Carl egyszer elmesélte neki: az asszony annyira gyűlölte a nácikat, hogy a háború után Izraelbe emigrált, de egy idő után összeroppantak az idegei és kórházba került. Carl ezután elvett egy cseh nőt, akinek már volt egy lánya az előző házasságából. Tudta, hogy Carl mennyire imádja örökbe fogadott lányát, hiszen amikor csak tehette, hosszú meséket írt neki levélben, és szálkás, ügyetlen kis rajzokkal illusztrálta. Havonta legalább egyszer postázott egy ilyen mesét Rómába, ahol a lány és az édesanyja lakott.

Ez minden, amit tud. Leszámítva, hogy Carl most itt fekszik holtan egy londoni szállodai szobában.

Egy pillanatra olyan dühös lett rá, hogy a keze ökölbe szorult. Szerette volna megrázni; ráordítani, arcul ütni. Szegény nyavalyás, tisztességes, körültekintő, bátor Carl! Carl, a radar! Carl, a naiv! Carl, aki tegnap este még azon tűnődött, tudhat-e levitálni!

Carl, aki a Zwaiter elleni támadás után, amikor mindenki a másik vállát veregette Latinában, a biztonságos, házban, azt mondta nekik: – Fiúk, én azért nem ugrálnék örömömben. Épp most öltünk meg egy embert. Ez nem ok az ünneplésre.

Ilyen kijelentést rajta kívül egyikük sem tudott volna tenni. És senkitől sem fogadták volna el, kivéve őt. Neki joga volt ilyet mondani. Carlnak joga volt bármit mondani! Most pedig halott. A küldetés azonban folytatódik. És akárki ölte meg Carlt, fizetni fog érte!

Papa embere – pontosabban az emberei, mert hárman jöttek – fél órával később érkezett. Háromszor kopogtattak. Beengedte őket. Angolul szóltak hozzá, egymás között azonban olaszul beszéltek. Volt velük egy csomagszállító targonca, meg egy fekete műanyag zsák, amilyenbe a hullaszállítók a tetemeket szokták rakni.

– Maga most mehet – mondta a vezetőjük Avnernek. – Adja ide a kulcsokat, mindkettőt, az övét és a magáét is. Ne jelentkezzen ki, és a csomagjaival se törődjön. – Megadott egy londoni címet. – Ott várjon ránk. Estig mindent elintézünk.

A legidősebb olasz sötét ruhát viselt, és olyan szertartásosan beszélt, mint egy temetkezési vállalkozó. Lehet, hogy hivatalosan ez is volt a foglalkozása. Avner jól emlékezett rá, mit mondott Papa egyik találkozójukon – Miért ásnál sírt? Küldök neked egy sírásót! Egy kis tiszteletdíjért, *n’est ce pas?*

Ki tudja megmondani, hol végzi Carl teteme? De hát ez az egyetlen út. A brit hatóságokat nem szabad értesíteni; ez az akció végét jelentené Ráadásul a legkínosabb helyzetbe hozná Izraelt.

– Valahol itt lennie kell egy töltényhüvelynek – mondta –, meg némi vérnek a lepedőn.

– Ne aggódjon! Mindenről gondoskodunk.

Efelől nem volt kétsége. Zsarolással vagy besurranással, vagy mind a kettővel. Londonban is a pénz beszél, és egy-két szállodai alkalmazottat biztosan meg lehet győzni a diszkréció szükségességéről. Holnapra a saroklakosztály ragyogni fog. Készen lesz a következő vendég fogadására.

De Carlt már semmi sem támaszthatja föl.

Három nap múlva, amikor Frankfurtban a többiekkel találkozott, biztos volt abban, hogy őt fogják hibáztatni. Ő maga mindenesetre ezt tette. Végül is felfigyelt rá, hogy Carl érzékeny hangulatban van, ráadásul kételyei voltak a lányt illetően. Különben ő maga szedte volna föl. Nem az lett volna a kötelessége, hogy figyelmeztesse Carlt, ahelyett, hogy azon aggódik, mit gondol majd róla a másik? Végül is ez nem népszerűségi verseny. Ha az ember parancsnok, olyan döntésekhez is legyen bátorsága, ami a többieknek nem tetszik. Ez másfajta bátorság, mint belerohanni a géppuskatűzbe, de azért bátorság ez is. És mivel belőle ez hiányzott, Carl halála mindenképp az ő hibájául róható föl.

De a többiek nem így gondolták.

Döbbentek voltak, szomorúak és dühösek, bár mindegyikük másként. Hans arról mormogott valamit, hogy aki kardot fog, kard által vész el. Steve dühödten nekirontott: – Hallani sem akarok efféle szenteskedő szarságról, érted? – üvöltötte. – Miféle kardot fogtak Qiryat Shemonában a gyerekek? A legtöbb ember, akit a *mehablim* megölt, soha sem fogott fegyvert a kezébe! És ezt te is ugyanolyan jól tudod, mint én!

Azután kissé megnyugodva, hozzátette: – Szegény Carlnak egy kicsit gyakrabban kellett volna kefélnie! Akkor nem habarodik bele az első muffba, akire ránézett!

– Biztos vagy benne – kérdezte Robert Avnertől –, hogy a nő lőtte le? Vagy, hogy ő volt a csapda?

– Azt hiszem, de nem vagyok benne biztos. Akkor lennék biztos, ha megtudnám, kicsoda és miből él.

– És mi lesz a feladattal? – kérdezte Hans. – Felfüggesztjük?

Ez volt a legfontosabb kérdés. Avner alaposan megfontolta a választ. – Véleményem szerint nem. Természetesen jelentjük Carl halálát. Ha azt akarják, hogy hagyjuk abba, majd szólnak. Mi még csak meg sem

kérdezzük. Amíg nem hallunk felőlük, folytatjuk! Közben azonban igyekszem megtudni mindent a lányról. Rendben?

Bólintottak. Anélkül, hogy meg kellett volna magyaráznia, jól értették: „megtudni mindent a lányról” – ez azt jelenti, hogy nem szólnak Tel-Avivnak erről. Bizonyos értelemben magánügy. Semmi köze a küldetéshez.

Másnap mind a négyen Genfbe repültek. Avner üzenetet hagyott Efraimnak a széfben; azután – először használva a saját számláját – kivett a bankból tízezer dollárt készpénzben. A többiek ugyanezt tették a saját számlájukkal. Carl pénzéhez természetesen hozzá sem nyúltak. Majd Efraim gondoskodik róla, hogy megfelelő időben mindet megkapja az özvegy addig azonban ők akartak negyvenezer dollárt adni neki a saját pénzükből, Carl személyes holmijával együtt.

Ugyanaznap este Hans és Steve Rómába repült, az özvegyhez. Avnernek megfordult a fejében, hogy mint vezérnek, neki kellene elmondania a szomorú hírt, de végül elvetette a gondolatot. Ha egyáltalán érteni lehet az ilyesmihez, Hans jobban ért hozzá, mint ő.

Párizsba röpült.

Azzal kezdte, hogy találkozott Louis-val és rendezte a londoni számlát, majd megadta a szőke nő személyleírását.

Alig egy hét múlva Louis jelentkezett. Azt mondta, szeretne négy fényképet mutatni. Átlagos, fekete-fehér fotók voltak, az egyiket szemlátomást az illető tudtával csinálták, a másik három viszont teleobjektívvel készült, távoli felvételnek látszott. Az elsőt Avner rögtön félretette: ez biztosan nem az a nő. A másik hármat nagyon alaposan megvizsgálta.

A képeken látható három lányra általánosságban ráillett a leírás, amelyet Louis-nak adott. Nem sokat számított, hogy a képek nem színesek voltak, mert a nők esetében leggyakrabban éppen a hajszín, és – a kontaktlencse korában – a szemük színe változik. Leginkább azt szerette volna, ha a képeknek szaguk is van: azt a parfümöt azonnal fölismerné. Percekig gondolkodott, mielőtt rámutatott az egyik fotóra. A képen látható nő egy párizsi gyógyszertárból jött ki.

– Ez lesz az. Ki ez a nő?

– Örülök hogy őt választottad – felelte a francia az egyenes válasz helyett.

– Miért?

– Mert a másik hat hónapja egy svájci börtönben van, a harmadik meg halott. Ezt, aki a gyógyszertárból jön ki, Jeannette-nek hívják. Holland.

– Ki ez a nő? Mit csinál?

– Embert öl – válaszolta Louis. – Ha elég jól megfizeted.

Ez az információ nem volt meglepő. Noha a nemzetközi terrorizmusban a legtöbb hivatásos gyilkos férfi, akad azért közöttük vagy tucatnyi nő is. No és persze ott van rajtuk kívül az a még néhány tucat, aki bűnsegédként vesz részt a terrorizmusban vagy a hétköznapi, erőszakos bűnözésben. Néhány női terrorista, mint Leila Khaled, Rima Aissa Tannous. Thérèse Halesh vagy a német Ulrike Meinhof, Gabriele Kröcher-Tiedemann, az amerikai Bernardine Dohrn és Kathy Boudin eléggé hírhedt lett. Nem csak a biztonságos házakat felügyelték nők, nemcsak megfigyelték vagy autón menekítettek embereket. Elég sokan közülük bombát robbantottak, fegyvert használtak, repülőgépet raboltak, s néhányan közülük egész terrorista osztagok parancsnokai voltak. Közülük nem egy magától értetődően tette ezt; mások meg azt akarták bebizonyítani, hogy a nők is vannak olyan „jók”, mint a férfiak – elfeledkezve közben arról, hogy tetteik csak azt bizonyítják: a nők alkalmasint épp olyan ostobák és kegyetlenek, mint bizonyos férfiak.

Avnert mindenesetre arra oktatták, hogy ne becsülje alá a női terroristákat. Függetlenül attól, mi történt Carllal. A Moszad nemcsak egyenlőnek tekintette a nőket – mindig is –, de tudta, hogy szervezőkészségben, ravaszságban és ügyszeretetben gyakorta fölül is múlják a férfiakat; makacsul, könyörtelenül egy gondolatra jár az agyuk. Két terület van, ahol kissé kevesebbet érnek, mint a férfiak: a technikai készségük gyengébb, és vészhelyzetben néha kiszámíthatatlanok. Kicsit rosszabbul céloznak, mint a férfiak. Néha fölrobbannak a saját bombájuktól. Reménytelen helyzetben gyakrabban adják meg magukat – bár ez az utóbbi csak azt mutatja, hogy egészségesebb az önfenntartási ösztön ük a férfiakénál. Bizonyos körülmények között ez csak még veszélyesebbé teszi őket.[86]

– Kinek dolgozik? – kérdezte Avner,

Louis vállat vont. – Aki meg tudja fizetni. Úgy tudom, sokan alkalmazták Dél-Amerikában.

– Hol van most? Meg tudod találni?

– Két munka között Hollandiában, egy part menti városkában lakik. Úgy hívják: Hoorn. Harminc kilométernyire Amszterdamtól.

Avner bólintott. Tudta, merre van Hoorn. – Családi házban lakik vagy bérházban?

– Egy lakóhajón. Akár hiszed, akár nem – nevetett Louis. – Nem tudom homokos-s vagy biszex, de egy lánnyal lakik ott. Legalábbis, amikor ott van. Most azonban nincs.

– Meg tudnád állapítani, mikor megy haza? Természetesen üzleti alapon.

– Megpróbálom. És ha sikerül, majd értesítelek. Különben pedig, a technikai költségeken fölül, a vendégünk vagy.

– Köszönöm. Keress meg, ha hallasz valamit!

Visszarepült Frankfurtba. A többiek már ott voltak. Hans és Steve számára megrázó élmény volt a találkozás az özveggyel. Csak a vállukat vonogatták, amikor Avner érdeklődött.

– Hogy mit *mondott?* – kérdezte Hans, megismételve Avner kérdését, – Hogy *nehezen* viselte-e el? Hát mit képzeltél, hogyan fogja elviselni? – Sokkal fontosabb kérdés – mondta Steve –, hogy milyen gyorsan találjuk meg a muffot, aki kinyírta.

– Nyugalom – válaszolta Avner. – Mindjárt arról is beszélünk, csak nyugodjatok meg!

Elismételte, amit Louis-tól megtud ott, majd így folytatta: – Először is telezzük föl, hogy nem tévedtem, amikor azonosítottam a fotót…

– Miért? Talán tévedtél? – szakította félbe Hans.

– Nem – válaszolta habozás nélkül –, de egyikünk sem tudhatja biztosan. Oké, szóval mondjuk, ő az, aki fölment Carllal a szobába. Mondjuk, Louis információja korrekt, mondjuk a nő bérgyilkos, akit leszerződtetett a PFSZ. Észrevettek bennünket a Grosvenor House

környékén, és ránk küldték a nőt, hogy szabadítsa meg őket valamelyikünktől. Megtette, hát megtaláljuk Hoornban. Mit csinálunk akkor?

– Végzünk vele! – vágta rá Steve. – Ez még kérdéses?

– Értem, hova akar Avner kilyukadni – mondta Robert. – Két bizonytalansági tényező van az ügyben. Az egyik, mi van, ha Avner téved? A másik: mi van, ha Louis? Ez nem olyan, mint a *mehablim*nál. A lányról szóló adatokat nem tudjuk ellenőrizni. Mi van, ha… mit tudom én, a lány egyszerű kurva, aki azért lőtte le Carlt, mert az nem akarta kifizetni.

– Lószart! – mondta Steve. – Carlról beszélsz! Gondolod, veszélybe kevert volna mindannyiunkat, csak hogy alkudozzon egy kurvával? Éppen ő? A háromszorosát is kifizette volna, csakhogy megszabaduljon tőle! Ennek semmi értelme.

Steve-nek teljesen igaza volt. De: – Mi van, ha nem is volt vita? kérdezte Hans. – Nem lehet, hogy a nő egyszerűen kurva, és azért lőtte le Carlt, hogy elvegye a pénztárcáját?

– Hogyne – mondta Avner –, csak éppen nem hiányzott semmi. A pénztárcája ott volt a kabátzsebében. Több mint száz font volt benne készpénzben.

– Látjátok? – mondta Steve. – És egyáltalán, mi a különbség? Ha a pénztárcájáért lőtte le, akkor megúszhatja?

– Van különbség – válaszolt Robert. – Mi küldetésben vagyunk.

Nincs időnk kurvákra vadászni, mint Hasfelmetsző Jacknek. A lényeg azonban, hogy a nő nem kurva. Ha a pénzéért lőtte volna le, akkor kirabolta volna. Avnernek igaza van. De mi van, ha csak egyszerűen kefélni akart? Megkefélték, azután elköszönt. Carlt pedig valaki egészen más lőtte le. Mi van, ha így történt?

– Hogy Carlt valaki egészen más lőtte le? – kérdezte Avner. – Miközben meztelenül feküdt az ágyban? Sosem aludt meztelenül. Közös lakásban laktunk. Jól tudom. Különben is, nem túl sok itt a véletlen egybeesés? Carlt megöli egy egészen más személy, miután lefeküdt egy nővel, akit Louis fölismer, mint hivatásos bérgyilkost? Ráadásul a nő először engem akart fölszedni! Előtte pedig egész délután követtek

Londonban! Sajnálom, de ezt nem veszem be! Ha esetleg nem is a nő lőtte le, legalábbis segített annak, aki megtette.

– Így igaz! – mondta Robert. – És akkor ott vagyunk, ahonnan elindultunk. Ha Louis-nak igaza van, nem hiszem, hogy sokat kételkedhetnénk. A nő lőtte le Carlt. Egyedül, vagy valaki mással, nem számít! Persze ha Louis-nak igaza van. És persze, *ha* Avnernek is igaza van, és a fényképen levő nő ugyanaz a nő.

Hans Avnerhez fordult: – Biztos vagy a fényképpel kapcsolatban?

– Igen.

– És megbízol Louis-ban?

– Kész vagyok elfogadni a szavát. És ti?

Egymásra néztek. Louis eddig még sosem adott téves információt. Még Glarusban is: akár találkozott ott Salameh és Abu Daoud, akár nem, a templomban *volt* három fegyveres arab.

Annak semmi értelme, hogy szóljanak Efraimnak. A Moszad sosem fogja engedélyezni, hogy kivégezzenek valakit Hollandiában, akár meggyilkolta a társukat, akár nem. Ha megkérdezik, attól csak olyan helyzetbe kerülnek, hogy meg kell szegniük egy egyenes parancsot.

Steve fölállt. – Fiúk, fiúk! Mondjátok meg, mire várunk?

Mint kiderült, csak arra vártak, hogy Louis értesítse őket: a szőke nő visszatért Hollandiába. Ez a hír nem jött gyorsan, ők azonban közben sem hagyták abba a munkájukat. A nyár folyamán számos hamis hírt kaptak, mind a lányról, mind pedig Salameh-ról és Abu Daoudról. Csak augusztus közepén mondta Louis határozottan, hogy „Jeannette” hét-nyolc napon belül érkezik Hoornba.

Aznap este Robert ismét útnak indult Belgiumba.

Ezúttal nem azért hogy újfajta bombát tervezzen. Számos ok szólt az ellen, hogy bombát használjanak. Ezek közül számukra az volt a legfontosabb, hogy ha fölrobbantják a szőke nő lakóhajóját, az nem nyújt kellő elégtételt nekik. Látni akarták, ahogy meghal!

Míg célpontjaik iránt – beleértve Ali Hassan Salameh-t is – tulajdonképpen közömbösök voltak, a szőke nőt egész különösen gyűlölték. Ezt az érzést Avner csak jóval később próbálta szavakba önteni, de a

különbséget már akkor is jól érezte. Noha a *mehablim* elpusztítása is bosszú volt – megtorlás a tizenegy élsportolóért –, nem volt bennük személyes érzelem. Mintha valamennyire még meg is értették volna a listájukon lévő terroristákat. Talán egy kicsit respektálták is őket, úgy, ahogy a vadász tiszteli a ravasz, ügyes vadat. Nem így a szőke nő esetében.

A nő az egyik barátjukat – testvérüket, harcostársukat – ölte meg, és ez sokkal több volt, mint a honfitársaikat gyilkoló, kicsit absztrakt „ellenség”. De ez még nem minden. Avner kételkedett abban is, hogy ha egy palesztin terrorista lövi le Carlt az utcán, azt is így gyűlölnék-e. A leglényegesebb a szőke nő esetében, hogy áruló módon ölt, megfosztva Carlt a halálnak attól a méltóságától is, hogy vele egyenértékű ellenfél kezétől pusztuljon el. Ez a nő közönséges, aljas gyilkos: ócska biológiai fegyvert alkalmazott, kihasználta a férfi gyöngeségének, magányának pillanatát, hogy elvegye az életét. Csapdává változtatta a menedéket.

Lelkükben ellentétébe fordult a hagyományos férfigátlás, hogy nőket nem szabad bántani. Épp ellenkezőleg! Azért, amit ez a nő tett, kevesebb fenntartással ölik meg, mint ahogy egy férfival tennék. Készek voltak, hogy elevenen kitépjék a szívét.

*

Robert azt tervezte, hogy egy kerékpár csöves vázát alakítja át 22-es kaliberű, egylövetű puskává. Nyár volt, meglehetősen forró nyár, és a holland tengerpart teli volt kerékpározó fiatalokkal. E szerkezetet használva nem kell fegyvert átcsempészniük a határon. Robert belga barátja pedig a töredékéért elkészíti a légpuska-szerű fegyvert, annak, amennyit Papa holland embere kérne négy Berettáért. Kerékpáron egészen a hajóig gurulhatnak trikóban és rövidnadrágban, anélkül, hogy a legkisebb gyanút keltenék. A merénylet után helyreillesztik a kerékpárcsövet, és odahajtanak a furgonjukhoz, amely fél kilométernyire onnan várakozik. Fegyver egyiküknél sincs. Soha senkinek eszébe sem jutna, hogy a kerékpárjuk vázát ellenőrizze. Igazán bombabiztos terv.

– És az a vacak elég pontosan lő? – kérdezte Avner.

– Másfél méterről? – válaszolta Robert. – Biztosíthatlak.

– Különben is, kit érdekel – tette hozzá Steve. – Ha másfél méterre a közelébe kerülök, eltöröm a nyakát, ha kell. Csak csináljuk már!

Augusztus 21-e meleg, nyári nap volt. Vakációzó diákok tömegei sétáltak és kerékpároztak a tengerparton. A csapat már „Jeannette,” érkezése előtt két nappal megfigyelés alatt tartotta a lakóhajót. Amikor a lány, nem messze a hajótól, kiszállt a taxiból, Avner azonnal fölismerte. – Ő az! Fölmegy a hajóra. Várjunk!

Így történt. A lány világos szoknyát és blúzt viselt, a kezében sporttáska. Most is nagyon csinosnak látszott.

A baj csak az volt, hogy a barátnője, egy nagyon fehér bőrű, húsz év körüli, rövidre vágott hajú lány is vele volt. Az elmúlt két napban gyakran látták jönni-menni. Mindig farmernadrágot viselt, a hátán pedig piros hátizsák lógott. Remélhetőleg előbb-utóbb elmegy. Ha másért nem, biciklire ül, hogy bevásároljon a városban. De az is lehet, hogy itt marad a hajón. Még csak délután három órára járt. Úgy döntöttek, várnak.

A piros hátizsákos lány csak este kilenckor távozott. A nap nyugovóra készült, de az ég még alig szürkült. Avner úgy döntött, legjobb, ha azonnal akcióba lépnek. Nem tudhatta, hogy a lány csak húsz percre ment-e el vagy egész éjszakára. Az elmúlt két napban semmiféle rendszerességet nem fedeztek föl a mozgásában, de mert most fölült a biciklire, esélyük van, hogy legalább húsz percet ad nekik. Többre nincs is szükségük.

Robert alig fél mérföldnyire várt a furgonban. A *Le Group* két holland embere szintén ott volt egy teherautóval, ötven méternyire. Az ő feladatuk a bizonyítékok eltüntetése. Avner nem akarta, hogy a nő holttestét megtalálják, ha ez elkerülhető. Miután összes ismerőse tudja, hogy a holléte kiszámíthatatlan, ha egyszerűen csak eltűnik, talán hetekbe, hónapokba is beletelik, mielőtt bárkinek hiányozni kezd. Addigra pedig – egy kis szerencsével – már az egész küldetésük befejeződött. A Moszad miatt szerették volna, ha így történik. Ha Efraim hírt kap itteni magánvendettájukról, többféle módon is reagálhat, mielőtt a küldetés befejeződne, és ezek közül egyik sem túl kellemes. Az is lehet, hogy egyenesen úgy dönt: a csapat kikerült az ellenőrzése alól, és ezért abbahagyatja velük az egész akciót.

Avnernek volt egy kész válasza arra az esetre, ha Efraim megtud valamit. – Meg kellett tennünk – mondaná –, biztonsági okokból. A nő látott engem Londonban Carllal. Talán Hansot is látta. Azonosítani tud bennünket.

Ez legalább féligazság.

Most azonban, kezében a ravasszal ellátott rövid fémcsővel, rálépett a hajóra vezető pallóra. Néhány perccel múlt kilenc. A hasonló módon felfegyverzett Steve a nyomában lépkedett. Hans a hídon maradt, ráhajolva a korlátra. Abban maradtak, hogy nem jön a fedélzetre, hacsak a másik kettőnek nincs szüksége segítségre.

A nő kis macskája elképzelhetetlenül hangos tiltakozásba kezdett, mihelyt meglátta Avnert a kabinhoz közeledni. A korláton ült, farkát csóválta és nyávogott, hiába próbálta Steve jobb belátásra bírni. A levegő még mindig nagyon forró és nyirkos volt. A kabinajtó félig nyitva állt, Avner biztos volt abban, hogy a szőke nő, aki háttal az ajtónak, kék pongyolában egy kis íróasztalnál ült, hamarosan gyanút fog a nyávogásra. Úgy látszik azonban, hogy „Jeannette” már megszokta ezt a zajt. Föl sem nézett addig, míg Avner ki nem tárta az ajtót.

A parfümje ugyanaz! Illata a kabinban eltéveszthetetlen volt. Ha Avnernek bármilyen kétsége volt is, e percben megszűnt. Nincs már kétely, ez volt az a nő, Carl szobájában! Aki most megfordult, és félelem nélkül nézett rá. Ő az ajtóban állt, háta mögött a lenyugvó Nap vörös korongjával, és „Jeannette” nem láthatta jól az arcát. Avner azonban észrevette, hogy jobb keze az asztalfiók felé nyúl.

– Ezt a maga helyében nem tenném! – mondta angolul, közelebb lépve.

Steve is belépett a kabinba, mögötte a macska. Utóbbi azonban az asztalra ugrott, még mindig vadul nyervogva. A kísérteties hang kezdett az Idegeikre menni, noha igyekeztek nem odafigyelni.

– No és kik maguk? – kérdezte a nő Avnerről Steve-re tekintve. Avner látta, hogy jobb keze megint a fiók felé csúszik, miközben bal kézzel kissé széjjelebb tárta a pongyolát, hogy belássanak a dekoltázsába. Nehéz lett volna megállapítani, hogy ez tudatos vagy véletlen mozdulat volt-e, mindenesetre jelen helyzetben a legrosszabb védekezésnek bizonyult.

Mindketten észrevették a mozdulatot, és elöntötte őket a jeges düh.

– Vigyázz, fegyvere van! – mondta Steve héberül, Avner pedig bólintott. Anélkül, hogy levette volna tekintetét a nő jobb kezéről.

– Tudom – válaszolta, majd a nőhöz fordult, és angolul szólt hozzá.

– Emlékszik Londonra?

Látta, ahogy a nő a kezében levő csődarabra tekint. Nyilván nem jött rá, mire való. Talán azt hitte, bot, amivel le akarják ütni. Ajka pimasz, megvető mosolyra torzult. Most már minden tettetés nélkül kirántotta a fiókot.

Avner meghúzta a ravaszt. Ugyanezt tette Steve is. Szinte vele egyszerre.

A macska csaknem a plafonig ugrott.

A szőke nő még mindig a székben ült, majd lassan előredőlt. Levegő után kapkodott. Fejét még egyszer fölemelte, szája sarkán vér csorgott.

Puskájuk egylövetű volt. Avner a zsebébe nyúlt, újabb golyóért.

Mielőtt azonban megtölthette volna fegyverét, az asszonya földre rogyott. Mögöttük kivágódott az ajtó, és Hans rontott be. Ugyanúgy lépdelt, mint Athénban, amikor behajította a gyújtóbombákat Muchassi szobájába.

– Engedjetek a ribanchoz! – hörögte, félrelökve őket. Lehajolt és tarkón lőtte a nőt. Ekkorra az már valószínűleg halott volt.

– Gyerünk, Hans! – Avner intett Steve-nek, hogy segítsen elvonszolni társukat a szőke nő tetemétől. Néhány pillanatig úgy látszott, Hans puszta kézzel tépi szét „Jeannette” testét. Végül követte őket a partra, a foga között még mindig káromkodásokat morzsolva.

Odakint már csaknem teljesen sötét volt. Avner intett Papa embereik, hogy jöjjenek a kocsival a pallóhoz és vigyék ki a tetemet. Van idejük rá.

Az órájára nézett. Pontosan három perc harminc másodpercet töltöttek odabent. A piros hátizsákos lány aligha tér vissza negyedórán belül.

Helyére ugratták a fémcsövet, fölültek biciklijükre, és visszakarikáztak Robert kocsijához.

– Elkaptuk a rohadt dögöt! – közölte Hans, miközben berakták a kerékpárokat a furgonba.

Megértette Hansot. Ez nemcsak bosszú volt Carlért. Avner eddig már két embert lőtt le közvetlen közelről: Wael Zwaitert és Basil al-Kubaisit. És sokkal inkább nehezére esett, mint megölni a nőt. A közben eltelt rövid idő alatt, hogy a két terrorista meglátta Avnert, és az végzett velük, mindkettő könyörgött az életéért. „Nem, nem!” kiáltották arabul és angolul. Megölte őket, de abban a pillanatban lehetetlenné tették a számára, hogy

ellenségként nézzen rájuk. Egyszerűen emberi lények voltak, életük szélső, végső, legvédtelenebb pillanatában.

Ez a nő azonban más volt. Ő nem könyörgött. Hideg gyűlölettel nézett rájuk. Az arcán nem volt más, mint pökhendi undor. Ha szándékosan akarja, akkor sem tudta volna jobban megkönnyíteni nekik, hogy megöljék.

16. TARIFA

Szeptember 4-én, három héttel a holland nő halála után Robert élete is véget ért, egy szántóföldön, Battice belga városka közelében.

Roberttel pontosan az történt, ami – mindig azt mondogatta – a terroristákkal szokott történni, már-már unalmas rendszerességgel. Fölrobbantotta magát az egyik bombájával.

A részletek elég zavarosak voltak. Robert egy nappal Hoorn után Belgiumba ment a furgonnal, hogy visszavigye a kerékpárokat. Ott is maradt, hogy segítsen a barátjának valami új fegyver tervezésében. Avnernek fogalma sem volt, miféle fegyver ez, és akkoriban nem is nagyon érdekelte. Robert valamit magyarázott Steve-nek – akit Avnernél jobban érdekeltek a gyilkoló szerkentyűk –, valami új vegyi anyagról, amivel kísérletezett.

Alighanem túl hatásosan.

Minden nap jelentkezett telefonon. Avner viszont nem tudta öt elérni Belgiumban. Az egyezség szerint Robert este hat és hét között telefonált, vagy ha ekkor nem voltak otthon, tíz és tizenegy között, hogy lássa, nincs-e szükség rá. A többiek lázasan dolgoztak, minden nyomot ellenőrizve, ami a maradék három terroristához vezethetett. Hoorn után megegyeztek, hogy a küldetésüket most már be kell fejezniük, amilyen gyorsan csak lehet. Carl halálát követően nem kaptak új utasításokat Tel-Avivból, az egyetlen válasz egy tömör „üzenetet vettük” volt, a genfi széfben. Ennek ellenére biztosak voltak abban, hogy ha nem produkálnak új eredményt az év végéig, a Moszad abbahagyatja velük az akciót. Tény, hogy 1973. június 28., Mohammed Boudia halála óta – több mint egy éve – nem volt sikeres terrorellenes izraeli akció. Csak katasztrófák, mint Lillehammer, fiaskók, mint Glarus és tragikus veszteségek, mint Carl. Ha rövidesen nem érik utol Ali Hassan Salameh-t, Abu Daoudot vagy dr. Haddadot, aligha folytathatják sokáig.

Ugyanakkor, ha visszahívják őket, mielőtt befejezték volna a feladatukat – noha senki sem fogja hibáztatni őket –, az egyenértékű a kudarccal. Ebben mind egyetértettek, beszélni sem kellett róla. Ha a munka

befejezése előtt kell visszamenniük, különösen anélkül, hogy elkapták volna Salameh-t, ez mindannyiuk számára egyet jelent a vereséggel. Nem felel meg az izraeli tradíciónak. Ennél még a halál is jobb, vagy akár az is, ha megtagadják a hazatérési parancsot. Bár ez utóbbi elég nehéznek bizonyulhat, ha a Moszad befagyasztja a svájci bankszámlát. (Beszéltek erről a lehetőségről, és Hans azt javasolta, hogy egy ideig a saját pénzüket is felhasználhatják az akcióra, ha a hadműveleti számlát lezárnák.) Avner később csöndben, magában elismerte, hogy legalábbis e tekintetben pontosan Olyan fanatikusak voltak, mint a *mehablim.*

E sietség miatt akart Robert kísérletezni az új vegyi anyaggal, míg Avner Frankfurtban őrizte a házat, a másik kettő pedig híreket ellenőrzött Európa-szerte. Szeptember 13-án Avner még beszélt Roberttel, a rendes időben.

– Két-három napon belül végzek – mondta Robert.

– Rendben van. Itt nincs semmi – válaszolta ő.

Másnap, amikor a telefon nem csöngött hat és hét között, nem aggódott különösebben. A két ellenőrzési időpont mindkettőjüknek elég nagy mozgásszabadságot adott. És valóban: este tíz után csöngött a telefon.

Louis volt.

– Sajnálom, rossz hírem van.

– Robert? – kérdezte. Ez nem valami előérzet volt: egyszerűen tudta, hogy a *Le Group* ismeri társa belga kapcsolatát. Az al-Chir elleni, ciprusi merénylet óta Papa futárjai csempészték ki Belgiumból a robbanószereiket. – Baleset történt – mondta Louis. – Senki sem tehet róla, és már nincs mit tenni.

Avner torka hírtelen kiszáradt. – Értem – mondta.

– Mindent elintézünk, ha akarod. Tudod, mint Londonban. Talán ez a legegyszerűbb.

– Igen. – Nehezen préselte ki magából a szavakat. – Igen, ez a legegyszerűbb. Tegyétek csak! Jó… Köszönöm, hogy hívtál.

– Hallgass ide! – mondta Louis. – Az ilyesmi előfordul.

– Hát igen – válaszolta fakó hangon. – Előfordul, ugye?

A vonal másik oldalán kis szünet. – Nos – mondta végül Louis –, hívj föl, ha bármit tehetek érted!

Már nem volt mit mondaniuk. Avner letette a kagylót, rövid ideig rámeredt.

Kocsival ment a lakáshoz, ahol Robert Steve-vel együtt lakott. Kinyitotta az ajtót a tartalék kulccsal, és mindent bepakolt egy bőröndbe, amiről úgy tudta, Roberté. A lakásban hihetetlen volt a káosz – Steve nagyon rendetlen volt, Robert pedig nem törődött semmivel. Avnernek nem okozott gondot, hogy szétválassza Robert dolgait Steve holmijától, a padlóról és az ágy mögül. Emlékezőtehetsége, amely a neveknél és számoknál oly sokszor cserbenhagyta, mindig tökéletesen működött, ha tárgyakról volt szó. Robert nyakkendői és zoknijai egészen mások voltak, mint Steve-éi. Az sem kérdéses, kié a sok könyv és játék. Még csak meg sem telt a bőrönd, mire befejezte a csomagolást. Robert alighanem magával vitte a legtöbb ruháját Belgiumba.

Egy borítékban akadt néhány levél a feleségétől, amit egy angliai címre írt. Még néhány fotó is. A borítékot a ruhák alá tette, mielőtt bezárta a bőröndöt. Átvillant az agyán, hogy Robert holmija talán egész életében nem volt ilyen rendesen összecsomagolva, mint most.

Egyetlen dologgal nem tudott mit kezdeni: a fogpiszkálókból épült, hatalmas óriáskerékkel. Ez volt Robert utolsó játéka; hónapokig építette Hálószobájában, a nagy munkaasztalon állt. Keresztmetszete csaknem egy méter: törékeny, mégis végtelenül kifinomult szerkezet. Tűnődve megérintette mutatóujjával, és a kerék azonnal forogni kezdett, finoman pörgetve a hat kicsi gondolát. Oda sem figyelve hajtani kezdte a kereket, mind gyorsabban, addig, míg az egész csak egy forgó csíknak látszott. Végül, amikor gyorsabban már nem is tudta forgatni, otthagyta. Hátat fordítva körülnézett a szobában, hogy még egyszer ellenőrizze, nem hagyott-e ott valamit. Semmit sem látott. A párnák gyűrötten hevertek a vetetlen ágyon, ahogy Robert hagyta, amikor utoljára fölkelt. Hirtelen neszt hallott, mintha egy madár rebbent volna föl hirtelen a szobában. Megfordult.

Az óriáskerék eltűnt. Csak egy hatalmas halom fogpiszkálót látott, némelyik épp most hullott az asztalról a padlóra,

Fölvette a bőröndöt és levitte a kocsihoz. Elhajtott a buszpályaudvarra, és Robert holmiját egy csomagmegőrző szekrénybe tette.

Hans és Steve másnap érkeztek vissza Frankfurtba.

Sétára indultak a városi parkban, Hans biztonságos házához közel. Majdnem három órán keresztül sétáltak, azt vitatva, mit tegyenek. Avner távoli, csaknem, klinikai érdeklődéssel észlelte, hogy a régi, fájdalmas nyomás a gyomorszájánál csaknem teljesen megszűnt. Most hideg haragot érzett, és azt a merev, konok elhatározást, hogy elvégzi a munkát. De legalább Salameh-t elkapja. Ha nem, Carl és Robert hiába haltak meg.

Hans és Steve egyetértett vele.

– Genfbe kell mennünk, hogy üzenetet hagyjunk Robertről – mondta Avner. – De nem váljuk meg a választ. Egyszerűen folytatjuk.

– Valaki meg kell mondja Robert feleségének – szólt Hans –, de most nem szeretnék én lenni a *Chevra Kadisa*.

Ezzel az izraeli állami temetkezési vállalatra utalt. Amikor Carl özvegyét látogatták meg Rómában, azt mondták magukról, ők a *Chevra Kadisa* különítmény. Hans egészen belebetegedett az utazásba, noha Carl felesége rendkívüli méltósággal viselte a tragédiát. Ezúttal rosszabb lesz: Robert asszonya, a Pepe becenevű nagyon csinos francia zsidó nő, akit Avner egyszer látott, hírek szerint meglehetősen hisztérikus asszony. Bizonyos mértékig uralkodó fajta. Ellentétben a többi feleséggel, akik türelmesen vártak, míg férjük megkereste őket, Robertnek nemcsak egy londoni címet kellett megadnia, ahová Pepe írhat (ezzel arra kényszerítve férjét, hogy rendszeresen odautazzon a levelekért), de még egy telefonszámot is, ahol az asszony időnként fölhívhatta. Robert mindig örült, ha beszélhettek, de ez az egész mégis csak azt jelentette: időrendjét úgy kell alakítania, hogy minél többször Pepe rendelkezésére állhasson. Az akció során ez gyakran nagyon nehéznek bizonyult. Pepe egyébként minden bizonnyal hűséges és szerető asszony volt, személyisége azonban épphogy csak elfogadhatóvá tette, mint ügynökfeleséget.[87] Bizonyos mértékig zavaró hatással volt Robertre, és rajta keresztül az egész csapatra.

Két gyermekük volt. Amikor Robert kihozta a családját Izraelből, előbb Brüsszelbe telepítette le őket. Tudta, hogy gyakran kell Belgiumba utaznia, így hát okos gondolatnak látszott, ha Pepe és a gyerekek is ott

élnek. Minden alkalommal együtt tölthetnek néhány órát, amikor átutazik Brüsszelen. E rövid látogatások azonban nem jól sikerültek. Robertet és Pepét is csak felizgatták. Utána mindketten napokig ezzel foglalkoztak.

Így Robert végül Washingtonba költöztette a családot. Pepének élt ott egy kedves bácsikája, aki az egyik európai követség diplomatája volt. Kifejezetten örült, hogy a gyerekek nála fognak lakni.

Avner jól értette, miért nem akarja Hans megvinni a rossz hírt Pepének.

– Először Genfbe megyünk – mondta –, azután én magam repülök Washingtonba. Steve, ha akar, velem jöhet. Mikor visszajövünk, megcsináljuk! Elkapjuk a *mehablim*ot! Ha a pokol és az ég fog is össze ellenünk! Semmi nagy terv, semmi robbanóanyag! Egyáltalán semmi! Hárman maradtunk, de ez elég, mert most másként csináljuk. Hans! Amíg oda vagyunk, lépj kapcsolatba Louis-val! Mondd meg neki, hogy szerezzen három Uzit!

– A betyárját, haver! – mondta Steve.

Végül is *van* más mód a támadásra. Több fokkal veszélyesebb, mint azok a gondosan előkészített és alaposan megtervezett módszerek, amelyeket eddig alkalmaztak. A menekülés esélye is lényegesen kisebb. Talán nem kifejezetten öngyilkosság ez a módszer, de mindenesetre afféle végső, már-már kétségbeesett megoldás. De lehetséges.

Támadás szemtől szembe. Csak a meglepetésre és a tűzerőre támaszkodva. Nem követik nyomon a célpontot, amíg csak mindent meg nem tudnak a napirendjéről és szokásairól. Nem tervezik meg gondosan a menekülés útját, nem igyekeznek minél távolabb lenni a helyszíntől, például úgy, hogy robbanóanyagot használnak. Mindezek helyett összesen két adat kell. E két adat: mikor és hol. A merénylet időpontja és a célpont tartózkodási helye. Semmi más.

Ha megtudják például, hogy Salameh egy adott időben egy adott helyen tartózkodik, elvileg lehetséges három elszánt, géppisztollyal fölfegyverkezett ember számára, hogy megöljék. Feltéve, ha nem törődnek tartózkodási helyének jellegével, nem törődnek avval, hogy hányan őrzik, és még kevésbé avval, hogy van-e esélye a csapatnak a menekülésre. Talán még a békés járókelők élete sem érdekli őket, meg az sem, hogy a világ fölfedezi: mindez egy izraeli kommandó műve volt. Így egyszerűen egészen másról van szó. Ha a merénylők nem, vagy alig törődnek a

következményekkel, bárkit meg tudnak ölni. Mindössze arra van szükség, hogy 60-70 méteres közelségbe kerüljenek a célponthoz.

Egy mindössze három emberből álló csapat szinte rákényszerül, hogy ilyen kamikáze-módon támadjon.

– Nem mondom, hogy ez az egyetlen választásunk – tette hozzá Avner. – Hárman vagyunk, de számíthatunk Louis-ra és az embereire. Talán szerencsénk lesz; mindenesetre keresünk azért bölcsebb módszereket is. Csak annyit mondtam, hogy most már semmi sem kizárható. Végső esélyként minden lehetőséget el kell fogadnunk. Most már fütyülünk a zéró kockázatra! Egyetértetek?

– Egyetértek – válaszolta Steve azonnal, majd Hans felé fordult.

– Nos – mondta Hans –, ez nem parancsnoki döntés. Őszinte leszek; én nem hiszem, hogy ehhez jogunk van. Amit Avner javasol, az a küldetés céljainak a megváltoztatása, vagy legalábbis a fontossági sorrend felcserélése. Ehhez ki kellene kérnünk a főhadiszállás engedélyét. – Kis szünet után folytatta. – Egyébként ami azt illeti, egyetértek. Csak szeretném, ha mind tisztában lennénk vele, mit teszünk.

Kétségkívül igaza volt. Fölcserélik a rangsort. De persze, akárcsak Avner és Steve, Hans is képtelen volt arra, hogy feladja. Ezt már éppen eléggé bebizonyította Muchassi esetében, Athénban. Mint a másik kettőnek, neki is teljesen idegen volt a gondolat, hogy hagyják a fenébe az egészet. Ez valószínűleg szükségszerű az ilyen küldetéseknél. Azok az emberek, akik eleve elég elszántak ahhoz,hogy belekezdjenek egy ilyen vállalkozásba, valószínűleg túl konokok ahhoz is, hogy megálljanak az ésszerű vagy politikailag szükségszerű határokon. Ráadásul lélektani nyomást gyakorolnak egymásra, hogy folytassák, akármi is lesz. Ahogy Avner később elmondta Steve-nek: – Nem aggódtam Hans miatt. Tudtam: ha mi igent mondunk, ő sem mondhat nemet!

Hans azonban még egy kérdést fölvetett.

– Louis és az emberei segítségéről beszélsz. Azt hiszem, valami másról is szólni kell. Már London óta gondolkodom rajta: Ötünkön kívül ki tudta, hogy Londonba megyünk? Csak Louis. Ki tudott arról, hogy Robert Belgiumban van? Megint csak Louis. Carl pedig halott, és most már Robert. Mi van, ha Papa kijátszott bennünket? Eladja nekünk a *mehablim*ot; miért ne adhatna el bennünket a *mehablim*nak? Gondoltatok már erre?

Avner gondolt. Hosszan és keményen gondolkodott ezen, tulajdonképpen egész nyáron át. Egyrészről elég logikusnak látszott, hogy az olyak, mint Papa, Louis vagy Tony – Andreast már nem is említve – elárulják őket. Ha igaz az, amit Louis mondott a *Le Group* filozófiájáról, tulajdonképpen még örülnek is, ha mindkét oldal elpusztítja egymást. Minél előbb, annál jobb Louis *tabula rasá*ja számára. Remek dolog tisztára söpörni az asztalt, mielőtt fölépítik az új és jobb világot – akármilyen is lesz az. Gazdaságilag is ésszerű. Végül is Papa pénzt szerezhetett a *mehablim*tól, amiért eladta nekik Carlt, utána pedig Avnertől, amiért eltüntette a holttestet. Aztán még több pénzt, hogy megtalálta a holland bérgyilkosnőt, és megint keresett a nő holttestének az eltüntetésével. Utána esetleg újra pénzt kapott az araboktól, hogy Robert meghaljon – véletlenül, vagy nem véletlenül. És még több pénzt, amikor eltüntette a holttestét. És így tovább.

Lehetséges. Ha ügyesen játszik, Papáról mindkét oldal azt hiszi, hogy barát. Mindkét oldaltól megkapja az információt, amit azután eladhat az ellenfélnek. Biztonságos, soha ki nem apadó jövedelemforrás.

Végül azért utasította el ezt a lehetőséget, mert egyszerűen nem hitt benne.

– Papa már rég eladhatott volna bennünket. Amikor mind együtt voltunk. Miért nem adott el Cipruson?

– Talán nem akadt vásárló – mondta Hans. – Vagy nem akarta megölni az aranytojást tojó tyúkot.

– Te hiszel ebben?

– Nem tudom, mit higgyek. Csak tűnődöm, nem bízunk-e túlságosan bennük. Végül is nem mások, zsoldosok. Nélkülük meg az efféle csoportok nélkül a terroristák egy percig sem működhetnének. Nemcsak nekünk dolgoznak. A különféle európai Vörös Hadseregeknek is. Sőt úgy tudom, a maffiának is.

Ez igaz. Avner csak vállat vont.

– Az is lehetséges – folytatta Hans –, hogy az oroszok hozták létre, és az oroszok pénzelik őket. Gondoltál valaha erre? A KGB létrehozott egy ilyen privát csoportot a terroristák segítésére. Nem is olyan ostoba ötlet. Talán maguk sem tudják, ki áll mögöttük. Talán csak a Papa tudja. Ehhez mit szólsz?

Hans most már túl messzire ment. Kezd úgy beszélni, gondolta Avner, mint a Papa. Hirtelen rájött, mi lehet ez: az ügynök üldözési mániájának kezdete. Túl sokáig dolgoztak illegalitásban. Egy fáradt ügynök ilyenkor már minden bokor mögött összeesküvést gyanít. Ez persze nem válik el annyira a valóságtól, mint az orvosilag igazolható paranoia, üldözési mánia; csak fölnagyítja az érthető félelmet, gyanút, vagy pedig nem ahhoz a személyhez illeszti ezeket, akihez kellene. Alighanem a Papa is ilyesmiben szenved.[88]

– Igen. Lehet, hogy a Papa vagy valaki a csoportjából kiszivárogtatott valamit – mondta. – Az is lehet, hogy valamelyik informátorunk volt az. Minden második városban van egy Ahmed vagy egy Yasir, és néha ők is tudják, hol találnak meg bennünket. Ezek egyike biztosan értesült róla, hogy Londonban leszünk, amikor Carlt meggyilkolták. De igen: lehet, hogy a Papa volt. Hogy még több pénzt csináljon. Hogy mindenki a barátja legyen. Hogy védje a saját seggét, ki tudja? Tény azonban, hogy a Papa mindig megteszi, amiért megfizetjük. A mostani kérdések egyikét sem tettük föl neki, amíg egyik *mehabelt* szállította a másik után. Talán ez benne is van az árban. Föladja őket nekünk, minket meg másoknak. Lehetséges. Most azt mondod, hogy szakítsunk vele? Szerintem nem. Fogadjunk el mindent, amit ad, csak vigyázzunk jobban, ez minden. Legyünk még óvatosabbak! Ha el akar adni bennünket, előbb adjon *ő* nekünk valamit! Tudom, ebben van kockázat. De nem éri meg?

Hans elgondolkodott. – Pokoli nagy kockázat! – mondta végül. – Mondd, te tényleg ezt hiszed?

– Nem – válaszolta Avner határozottan. – Nem hiszem. Lehet, hogy hülye vagyok, de bízom a Papában. Bízom Louis-ban, és bízom Tonyban. És nem tudom bebizonyítani, hogy igazam van. Joggal tetted fel ezeket a kérdéseket. Jobb, ha gyanakszunk, de van választásunk? Ha dobjuk őket a gyanú miatt, a legjobb forrásunkat veszítjük, el; az információkat, a támogatást, majdnem mindent. Hány terroristát kaptunk volna el nélkülük? Tételezzük föl, hogy kiárusítanak bennünket. Rendben. Azért csak használjuk továbbra is őket! De kettőzzük meg az óvatosságunkat! Vezessük félre egy kissé őket! Minden döntést változtassunk meg az utolsó pillanatban. Nem ez a legokosabb?

Hans nevetni kezdett. – Tudod, te tiszta őrült vagy! Úgy értem, mind őrültek vagyunk, de te vagy közülünk a legőrültebb.

– Viszont igaza van – mondta Steve. – Így kell ezt csinálni.

Tehát határoztak. Végső soron a lelke mélyén még mindig bízott a *Le Group*-ban. Ha nem bízott volna, valószínűleg minden kapcsolatot megszakít velük, annak ellenére, amit Hansnak elmondott. Annyira azért nem volt őrült. Csak a hatodik érzékében bízott.

Talán rosszul tette.[89]

*

A washingtoni látogatás még rettenetesebb volt, mint várta. Pepe hisztériás rohamot kapott. Valami különös okból minden dühét Steve-re zúdította öklével ütötte a mellét, és azt sikoltozta, hogy megölte Robertet. Steve kihátrált, a padlót bámulta, míg végül Avner hátulról megfogta Pepét, leszorította a karját. Az asszony ekkor sírni kezdett. Nagybácsijának volt annyi józan esze, hogy legalább a gyerekeket elvitte hazulról, mielőtt Steve és Avner megérkeztek.

Saját számlájukról vettek le pénzt Pepe számára, ahogy Carl özvegyét támogatták. Ezúttal már csak fejenként ötezret adtak, összesen tizenötezret. Kicsit szégyellték magukat, hisz ezt szűkmarkúságnak tekintették, de – bár erről nem beszéltek – most már valamennyien a saját családjukra kezdtek gondolni. Ha egymás után kinyírják őket, de közben minden özvegynek negyvenezret adnak, az utolsó túlélőnek már a szó szoros értelmében semmije sem marad, amit a saját feleségének és gyerekeinek adhat. Igaz, a család nyugdíjat kap, de az nem túl sok.

Avner néhány napig New Yorkban maradt, mielőtt visszarepült Európába. E másfél év alatt Sosana megszokta az amerikai életet. Kifejezetten kivirágzott, gondolta Avner, és láthatóan büszke arra, hogy teljesen egyedül meghódította ezt a különös, félelmetes metropoliszt, amely annyira nem hasonlít az általa ismert izraeli városokhoz, Geula a legcsúnyább babából a legbájosabb kislánnyá serdült. És itt volt még Charlie, aki annyira izgalomba jött Avner látványától, hogy fölugrott és orron harapta. Azután meg úgy elszégyellte magát, hogy órákig nem lehetett kicsalogatni az ágy alól.

Átsuhant rajta a gondolat: milyen csodálatos volna becsukni a boltot, elfelejteni az egész küldetést, Európát és a *mehablimot*, talán még Izraelt is. Írni egy lemondólevelet, bedobni egy levélszekrénybe, aztán letelepedni Brooklynban, Sosanával, a babával meg a kutyával, egy tökéletesen békés és talán jövedelmező – amerikai életforma reményében. És miért ne? Végigharcolt két háborút, segített elpusztítani – nem kis mértékben kockáztatva az életét – kilenc vezető terroristát. Mi mást várhat még a hazája egy embertől? Talán még anya is elismerné, hogy megtette, amivel Izraelnek tartozott.

Másnap azonban a Kennedy-repülőtéren volt, és fölszállt a TWA frankfurti járatára. Mint mindig, most sem engedte Sosanának, hogy kikísérje a repülőtérre. – Nem ígérek semmit! – mondta búcsúzáskor. – De legközelebb talán már végleg hazajövök.

Ez szeptember utolsó hetében volt, szinte napra ugyanakkor, mint amikor két évvel ezelőtt elkezdték. Érezte, hogy ez idő alatt a huszonöt éves fiúból huszonhét éves, középkorú férfivá érett. Ha csak hamarosan nem fejezik be a küldetést, lehet, hogy huszonnyolc éves *öregember* lesz belőle. Ez már megtörtént más ügynökökkel is, bár eddig nem hitt benne.

Carl halála óta mind nehezebben tudott aludni. Eddig ez nem jelentett problémát a számára, de most, különösen, ha egyedül maradt frankfurti lakásán, vagy ha utazott, és szállodai szobákban kellett töltenie az éjszakát, álmatlanság gyötörte. Hevert az ágyában, és egyszerűen nem jött álom a szemére. Bizonyos idő után úgy oldotta meg a problémát, hogy a fürdőszobában aludt. Letette a párnáját és a takarót a földre, belülről bezárta az ajtót és lefeküdt. Biztonsági szempontból ez elég ésszerű dolog volt; az ágyát bármikor telerakhatják robbanóanyaggal, ráadásul az éjszakai támadók először biztosan ott keresik, addigra pedig Avner, aki nagyon éber alvó, már biztosan fölébred és leszámol velük. Ily módon meg tudta indokolni, miért alszik a fürdőszobában, az igazi ok azonban mégiscsak az idegrendszere volt. A többiek biztosan így vélekednének, akármilyen értelmesen magyarázná el nekik. Így, noha amikor egyedül volt, mindig a fürdőszobában aludt, a többieknek sosem szólt róla.

Mire Avner és Steve visszatért Frankfurtba, Hans megnézte, mi van a genfi széfben. Üzenet jött Efraimtól, amely tudomásul vette a közlésüket Robert haláláról, majd egyetlen sornyi utasítással folytatódott:

„Akciót azonnal beszüntetni.”

A hadműveleti számlát azonban a Moszad nem fagyasztotta be, és nem is vette ki a pénzt. Hans ezt rögtön megállapította, mivel Efraim üzenetének vétele után rögtön ellenőrizte a számlát.

Nem lepődtek meg ezen, hiszen Efraim nyilván arra számított, hogy fokozatosan, lassan zárják le az ügyeiket: kiegyenlítik a számlákat, kifizetik hírforrásaikat és így tovább. A Moszad valószínűleg több pénzt már nem tesz a számlára – hacsak nem kérnek további összegeket valami adott, megjelölt célra –, de biztosan lesz egy kegyelmi időszak, amíg rendelkezhetnek a negyedmillió dollár fölött. Biztos, ami biztos, Hans a pénz, nagy részét azonnal átutaltatta azokra a számlákra, amelyeket még Carl nyitott az akció kezdetén különböző európai városokban.

– Mit csináltál Efraim üzenetével? – kérdezte Avner.

– Otthagytam a széfben.

Apró elővigyázatosság. Amíg az üzenet a széfben marad, a Moszad azt hiheti, hogy még nem jártak a bankban. Nem állapodtak meg előre időpontokban, amikor ellenőrizni kéne az üzeneteket, más módon pedig, főhadiszállás nem léphet velük kapcsolatba. Ha Efraim komolyan utána néz, hamar rájön, hogy benéztek a széfbe; minden alkalommal, amikor kinyitották, ki kellett tölteniük egy nyilvántartókönyvet. Az azonban, hogy otthagyták az üzenetet, mégiscsak egy kis időhöz juttathatja őket.

Az idő pedig fontos tényező, mert Avner és társai szilárdan elhatározták, hogy nem engedelmeskednek a Moszad hazahívó parancsának. Legalábbis nem rögtön. Addig nem, míg a pénz el nem fogy. Addig nem, amíg meg nem próbálják likvidálni a listájukon levő három terroristát.

Engedetlenségüket nem tekintették hiúságnak, fanatizmusnak, parancsmegtagadásnak. Befelé azzal igazolták, hogy józan harctéri döntésnek nevezték. A múlt év végén jól látták, milyen zűrzavar keletkezett a terrorizmus erőiben, amikor kilenc vezér elpusztult. Maguk is érezték, mennyivel nehezebb híreket szerezni szokásos arab forrásaiktól. A veszteségek arra kényszerítették a megmaradt vezetőket, hogy otthagyják a Közel-Keletet vagy kelet-európai rejtekhelyüket, és Európába jöjjenek, újjászervezni a hálózatot.[90] Előbb vagy utóbb, heteken vagy néhány

hónapon belül Salameh, Abu Daoud és dr. Haddad is Európába jön. Ők vannak a harcmezőn, és sokkal világosabban látják a helyzetet, mint bárki a tel-avivi főhadiszálláson. Az izraeli hagyomány is azt diktálja, hogy a harctéri parancsnok nem hagyja abba a támadást, és nem hagy fel az üldözéssel, amikor azt látja, hogy az ellenfél sorai megtörnek. Kötelessége, hogy ne engedelmeskedjék vakon a főhadiszállás parancsának, ha világosan látja: ezt a parancsot a helyi viszonyok teljes nemismeretében adták ki.

Általában ez így igaz. Hogy ebben az adott esetben igaz-e, az más kérdés. Avnerék mindenesetre különösebb nehézség nélkül meggyőzték magukat.

– Tegyük fel, hogy éppen ma estére tűztük ki a támadást – érvelt Avner. – Fölhagynánk vele Efraim üzenete miatt?

Ez jó érv. De aznap estére nem tűztek ki támadást. Sőt a következő estékre sem.

Egész októberben a helyi hírforrások pletykáit ellenőrizték. Állandóan arról hallhattak, hogy itt vagy ott, nagyon rövid időn belül Salameh, Abu Daoud vagy mindkettő találkozik a helyi emberekkel. Két alkalommal, egyszer Milánóban, egyszer Nyugat-Berlinben, Avner és Steve – miközben Hans fedezte őket – bérházakat figyeltek, ahová a terrorista vezetőknek jönniük kellett volna. Mindkét alkalommal géppisztolyok voltak a csomagtartójukban. Készen álltak a frontális támadásra, ha meglátják célpontokat. Mindkét alkalommal arabokat láttak bemenni és kijönni az épületből, de Glarus járt az eszükben, és nem mozdultak. Addig várnak, míg nem látják szemtől szembe Salameh-t, Abu Daoudot vagy dr. Haddadot, míg nem azonosítják őket minden kétséget kizáróan.

Ez azonban sem Milánóban, sem Nyugat-Berlinben nem sikerült. November elején azután Louis üzent, hogy Salameh hamarosan Tarifába, az Atlanti-óceán partján, Gibraltár és a portugál határ között elterülő spanyol városkába érkezik.

Állítólag Algírból.

November 8-án mindhárman Madridba repültek. Ellenőrizték a fegyvereket, amelyeket a Papa embere szerzett nekik: három Berettát és három géppisztolyt (az európai típust, amelyet izraeli licenc alapján gyártottak, s amelynek az eredetinél kissé nagyobb a tára és hosszabb a csöve). Ezután a part mentén délre indultak, bérelt kocsival.

Elővigyázatosságból a fegyvereket nem vitték magukkal. Megkérték Papa emberét, hogy kis teherautóján hozza azokat utánuk Tarifába.

Tarifa Andalúzia déli csúcsán fekszik, alig nyolc kilométernyire a Gibraltári-szoros túloldalán levő Marokkótól, de földrajzilag Európában található. Ugyanakkor pontosan ugyanolyan arab városnak látszik, mint akár melyik település Észak-Afrikában. Az építészet mór jellegű, de néhol a korábbi, római amfiteátrumok és vízvezetékek romjaira építették rá.

Egy városszéli hotelban szálltak meg, és ott várták Papa emberét. Nemcsak a fegyverek miatt volt rá szükségük, hanem azért is, hogy megmutassa a villát, ahol az arabok állítólag randevúzni fognak. Nagy, meglehetősen elszigetelten álló épület volt, egy part menti szikla csúcsán. Gazdag spanyol család birtokolta, de szinte sosem használta. Lányuk, aki politológiát tanult, egy francia egyetemen kapcsolatba került néhány marxista forradalmárral, és így adta át a házat a palesztinoknak.

Avner terve az volt, hogy lopva, kommandó jellegű hadművelettel közelítik meg a helyszínt. A házat valószínűleg őrzik, de talán nem túl jól. Mindenesetre ezt a földerítés majd kitudja. Továbbá azt is, hogy a *mehabel* vezérek bent vannak-e. Csak akkor támadnak, ha a válasz „igen”, és el közvetlen észleléssel is megerősíthető. Ha a házat túl jól őrzik ahhoz, hogy három ember rohama sikeres legyen, nem zárják ki annak a lehetőségét, hogy vészcsatornáikon kapcsolatba lépnek a Moszaddal, és erősítést vagy utasítást kémek. Úgy tervezte, hogy nagy felelősségtudattal cselekszenek. Nem lesz kamikáze támadás, még akkor sem, ha Salameh vagy Abu Daoud odabent van. Elhatározták, hogy csak akkor folytatják az akciót, ha megfelelő esély van a sikerre.

Papa embere 10-én érkezett Tarifába. Meghozta a fegyvereket, majd elvitte a csapatot egy kavicsút betorkollásához. Az út mérföldnyi hosszúságú lehetett, az autópályától a part menti szirtekig kanyargott fölfelé. Nem magánút volt, de mellette csak három épület állt, elég nagy kertekkel. Papa embere elmondta, hogy az utolsó nagy ház, a kovácsoltvas kapuval az övék. El sem téveszthetik.

Másnap este tízkor autóval mentek a földút feléig. 1974. november 11-ének éjszakája nyirkos és szeles volt. A szél a Gibraltári-szoros felől, délkeletről fújt, levegőbe emelte és megforgatta az őszi leveleket. Ilyen viharos éjszakán nem könnyű meghallani az emberi lépteket. A hold sarlóját

felhők takarták. Az út mindkét oldalán vastag, sötét, göcsörtös bokrok meredeztek. Tökéletes terep, tökéletes éjszaka a földerítésre.

Steve egy kanyarban állította meg az autót, úgy négyszáz méternyire a főbejárattól. Megfordult, hogy a kocsi orra arrafelé mutasson amerről jöttek. A dombtetőn állt meg, az út menti árokban, így részint a kanyar, részint a bokrok elrejtették a kocsit. Elővigyázatosságból kikötötte a féklámpák elektromos vezetékeit: ha üldözik őket, semmi szükség rá, hogy elárulják magukat, ahányszor a vezető a fékre lép. Ezután Avner után sietett, a bokrok közé, a tengerparti oldal felől. Hans a kocsi mellett maradt, kezében az Uzival.

Avner és Steve a maguk fegyverét a csomagtartóban hagyták. Közvetlen céljuk a földerítés volt, nem pedig a támadás. Ha meglátják Salameh-t vagy Abu Daoudot – és ha úgy döntenek, hogy érdemes támadniuk –, még mindig visszajöhetnek a géppisztolyokért. Most azonban mindössze kis Berettájukkal fölfegyverkezve, a főbejáratot megkerülve hatoltak be a kertbe. Azt tervezték, a bokrok között, hátulról közelítik meg a villát, amely háttal állt a tengernek, így ha a sziklaszirtek vonalát követik, eljutnak a hátsó kertbe.

A bokrok, noha sűrűek voltak, nem voltak áthatolhatatlanok. Avner és Steve sötét pulóvert és fekete nadrágot viselt. Óvatosan lépdeltek, időnként megálltak, körülnéztek és hallgatóztak. Húsz perc alatt tették meg a távolságot. A házat és környékét jól látták, hisz minden ablak világított. A kertet nem őrizte senki. Ismervén a palesztinokat, nem hitték, hogy az őrök túl messzire állnának az épülettől. Az arabok, mint általában az afrikaiak, nem igazán jó éjszakai harcosok, és rendszerint kerülik a sötétséget. Az őrök, ha vannak egyáltalán, szívesebben helyezkednek el a fényesen kivilágított ablakok közelében. Attól függően persze, milyen kiképzést kaptak. Akik orosz vagy kubai tisztektől tanulták a szakmát, ugyanúgy harcolnak a sötétben is, mint akármelyik más katona. Mint például Husszein király csapatai, akiket a britek képeztek ki.

A ház sarkához érve arab beszédet hallottak. A hangok nem belülről jöttek, hanem a ház franciaablakai és az úszómedence közti nyílt udvar felől. A medence üres volt, csak néhány száraz levél és egy-két víztócsa állt benne. A ház sarkához tapadva nem látták a beszélőket. A szöveget viszont értették.

– Miért nem mondod meg neki, hogy több pénz kell? – kérdezte egy férfihang. – Félsz megmondani?

– Csak egy tál gyümölcsre van szükségünk, ez minden – felelte egy másik.

Nem vitás. Akár bent vannak a terrorista parancsnokok a házban, akár nem, ezek itt a verandán arabok. Papa információja tehát – legalábbis részben – máris igaznak bizonyult.

A következő zaj, amit észleltek, az üvegajtó csukódása volt. Többé hallották a hangokat. Avner kilesett a sarok mögül.

Igen, az átrium üres.

Anélkül, hogy ellenőrizte volna, követi-e Steve, lábujjhegyen a nagy lakok felé osont. Biztos volt abban, hogy belülről senki sem láthatja a sötét verandán. Ő viszont mindenkit megfigyelhet, aki a kivilágított szobán van. Hét vagy nyolc arab állt és beszélgetett a gyümölccsel rakott hosszú asztal mellett. Ketten közülük az Arafat fotóiról is jól ismert kockás kefiját viselték a fejükön.

– *Mehablim* – suttogta Steve. Avner bólintott. Noha nem látott fegyvereket, alighanem terroristák. Igaz, a kefiját nemcsak a fedajinok viselik. Ezek az arabok – legalábbis elméletben – teljesen jogosan is tartózkodhatnak Spanyolországban. Turisták, diákok, üzletemberek. Egy módon győződhetnek meg arról, hogy terroristák-e: ha fölismerik valamelyiküket. Salameh-t vagy Abu Daoudot. Vagy dr. Haddadot, George Habast, Ahmed Jibrilt. Vagy akármelyik másikat.

Avner és Steve azonban senkit sem ismert a szobában levők közül. A villának természetesen számos más szobája is van. Elképzelhető, hogy még vagy tucatnyian vannak odabent. Ráadásul Papa embere szerint nem mind egyszerre érkeznek. Lehet, hogy a többiek holnap, holnapután jönnek. Lehet, hogy a találkozó – ha ugyan itt lesz egyáltalán – még el sem kezdődött, és ez itt csak az előőrs.

Avner és Steve még mindig a verandán álltak, és az üvegablakon át lestek befelé, amikor bokorsuhogást, ágak csapódását hallották a hátuk mögül. Valaki feléjük jön a sűrűből! Gyanútlanul, legalábbis a lármából ítélve, amit csap.

Megfordultak. Jól tudták: mivel fények vannak a hátuk mögött, bárki meglátja a körvonalaikat, aki a kert felől jön. Talán az arcukat nem veszi ki rögtön. Arra viszont hamarosan rájön, hogy nem tartoznak ide. Két izraeli ügynök, feltehetően ellenséges araboktól körülvéve, egy világvégi spanyol kertben. Nem volt más esélyük: már ahogy megfordultak, térdük meghajolt, fölvették a félig guggoló lövésztartást, jobb kezük fölemelkedett a Berettával, baljuk leírta a jól ismert ívet, ahogy a fegyvert felhúzták.

Ránéztek a bokorból kilépő jövevényre. Fiatal, szintén kefiját viselő arab. Tőlük talán három méternyire megállt, értetlen arccal bámulta kezükben a fegyvert. Ha észre is vette őket a bokorból, mielőtt meghallották volna a lépteit, nyilvánvalóan nem gondolta, hogy ellenséges szándékaik vannak. Valószínűleg két bajtársának hitte őket.

Egy fiatal arab. Jobb keze a slicce előtt, mintha most gombolná be a nadrágját. Bal kezében viszont Kalasnyikov.

Már emelte is.

Avner és Steve egyszerre lőttek. Kétszer, majd még kétszer. A leveleket röpítő novemberi szél elnyomta a pisztolyok tompított, sziszegő hangját. Pffm-pffm, pffm-pffm, pffm-pffm. Az arab fiú megbillent, ahogy lövés közben közelebb léptek, majd összegörnyedt, és az oldalára zuhant. Vonaglott, levegő után kapkodott. Estében sem ejtette el a Kalasnyikovot. Még most is tartotta a bal karjában. Fölnézett Avnerre és Steve-re és magához ölelte a fegyvert.

Odabent nem hallott, nem vett észre senki semmit. Az emberek még mindig az asztal mellett álltak; ettek, beszélgettek, hadonásztak. Avner még nevetés hangját is kivette. Fegyverét el sem téve megfordult, és kifelé indult a kertből. Nem arra, amerről jöttek, hanem a rövidebb úton, a főbe járat felé. Steve követte. Siettek, hátra-hátra nézve. Senki sem jött utánuk A kapun kívül futni kezdtek. Lefelé, hátukban a nyirkos, novemberi szél lel. Csak az őszi levelek üldözték őket. Mind gyorsabban rohantak.

Futottak. Avner élete végéig emlékezni fog erre. Hatalmas történelmi küldetésüket úgy fejezték be, hogy lefelé rohantak egy kanyargós, spanyol földúton. Mint két iskolás gyerek, aki valami, visszavonhatatlant tett, és most szökni próbál a büntetés elől.

17. FRANKFURT

Mint a legtöbb andalúziai városnak, Tarifának is megvolt a maga véres történelme. Avner ugyan nem tudta, de alig néhány száz méternyire onnét, ahol a fiatal arab gerilla holtteste hevert, más nevezetes esemény is történt; egy úr, akit Jóságos Guzmán néven örökített meg a történetírás, e helyen inkább föláldozta kilencesztendős fiát, mintsem hogy föladja az ostromlóknak az *Alcazabá*t, azt a mór erőd öt, amelynek romjai még ma is – viszonylag jelentéktelen – turistacsalogató látványosságként szerepelnek a bédekkerekben. Nieblánál, száztizenöt mérföldre északra, a Costa de la Luz mellett ismertették meg az arabok első ízben az európai hadtudományt a puskapor csodáival. A XIII. század óta máig, azaz Avner idejéig, az emberi összeütközések természete elég keveset változott.

Természetesen mi sem állt volna távolabb Avnertől és Steve-től, mint történelmi párhuzamokat vonni, amikor lélekvesztve rohantak a kocsihoz és Hanshoz. Steve valósággal eszelősen vezetett, reflektor nélkül, míg Avner rá nem ordított, hogy álljon meg. Nem kergeti őket senki. Semmi értelme, hogy autóverseny-pályává változtassák a part menti utat, és fölhívják magukra a figyelmet. Steve kissé megnyugodva visszakötötte a féklámpák kiszerelt drótját is. Hans a csomagtartóba helyezte a géppisztolyát; a Berettáktól azonban nem váltak meg, amíg biztonságban vissza nem jutottak a hotelba.

Avner szobájában ülve, megpróbálták összeszedni magukat és fölmérni a helyzetet. Közvetlen veszély nincs. Lévén, hogy az átlagos turista vagy üzletember aligha sétál Kalasnyikovval a hóna alatt, a villában levő arabok feltehetőleg terroristák lehetnek Ez esetben aligha értesítik a rendőrséget. Ugyanúgy nem fogják házról házra átkutatni a vidéket, ráadásul olyan támadók nyomában, akiket nem is láttak Az egyetlen, aki jó személyleírást adhatna róluk, a géppisztolyos arab fiú, minden bizonnyal halott. De még ha hívják is a rendőrséget: aligha lehet összefüggésbe hozni őket a támadással. Mint még ezernyien, ők is nyugatnémet turisták, kifogástalan útlevéllel. A fegyverek mellett legföljebb egy valami kapcsolhatja őket a lövöldözéshez: az autógumi lenyomata a földúton.

Avner telefonált Papa emberének, hogy kora reggel jöjjön értük egy másik kocsival, és vigye el a fegyvereket is. Úgy gondolta, erre az egy éjszakára biztonságban lesznek a szállodában, másnap pedig az új kocsin visszamehetnek Madridba, fegyverek nélkül. Így nem kell aggódniuk az országúti, rendőrségi ellenőrző pontok és a személyi motozás miatt.

Így is történt. A hosszú úton alig szóltak egymáshoz. Avner néha fölváltotta Steve-et a volánnál. Tudta, hogy valamennyien ugyanarra gondolnak, még akkor is, amikor egészen másról beszélnek. Hibáztak? Másként is lehetett volna? Elveszítették a fejüket? Anélkül kellett volna visszavonulniuk, hogy lelövik az arab fiút? Valóban önvédelemből ölték meg?

Egyáltalán: megölték? Mostanra ő a negyedik ismeretlen palesztin, akit megöltek. Négy ember, akik – noha korántsem ártatlan járókelők, mint a lillehammeri pincér – nem szerepeltek a listájukon. Öt, ha Muchassit is beleszámítják. Hat, ha a KGB-ügynököt is, Athénban. Hét a hoorni szőke lánnyal.

Salameh-t, Abu Daoudot vagy dr. Haddadot viszont nem kapták el. Lehet, hogy ez szükségszerű következménye az ilyenféle küldetéseknek? Vagy rosszul csináltak valamit? Agyukra kezd menni a munka? Tönkrementek az idegeik?

Végső elemzésben: kudarcot vallottak?

Az bizonyos, hogy lassan másfél éve, Boudia megölése óta egyetlen célpontjukat sem találták meg. Igaz, megöltek négy terrorista közkatonát és egy holland nőt – közben pedig elveszítették Carlt és Robertet. Két kiváló ügynököt, s cserébe semmit sem nyertek a terrorizmus elleni háborúban. Ez kudarc. Vereség. Nincs nézőpont, amelyből másnak látszhat.

Ami még rosszabb: mostanra már az egyértelmű parancs ellenére cselekszenek. Engedély nélkül. Spanyol kertekben futkosnak, arabokra lövöldöznek. Mint az amatőrök.

Mint a terroristák.

Ezt mondta Hans, mielőtt lefordultak a IX. számú autópályáról Madrid határában: – Tudjátok, pontosan úgy viselkedtünk, mint a *mehablim.*

Avner és Steve nem mondtak ellent neki.[91]

A következő héten egyenként hagyták el Madridot. Visszatértek Frankfurtba. Ugyanúgy, mint Glarus esetében, az újságok egy szót sem írtak arról, mi történt Tarifában. Lehet, hogy rossz újságot néztek Spanyolországban (csakúgy, mint Svájcban), valószínűbb volt azonban, hogy a két támadást valakik eltussolták.[92] A terroristák bizonyosan nem akarják föl hívni magukra a figyelmet, ameddig az lehetséges.

Lebukásuk veszélye így minimális. Az első néhány nap után – s különösen akkortól, amikor elhagyták Spanyolországot – már nem volt miért aggódniuk.

Aggodalomra egészen más okuk volt. Olyasmi, amit nehéz szavakba önteni. A „kudarc” vagy a „szégyen” nem egészen jó kifejezés rá, sem pedig az átlagos értelemben vett „bűntudat”. Még csak az sem, hogy „hiábavalóság”.

Úgy érezték, cserbenhagyta őket a szerencse. Mint minden katona, babonásak voltak. Ráadásul az ember mindig sértődött, ha az, ami eddig kedvezett neki, most elárulja, cserbenhagyja: a siker, egy nő, a kártyaszerencse, a háború furcsa szeszélye. Ilyenkor az ember fájdalmat, megszégyenülést érez, és hirtelen megkérdőjelez minden értéket és hitet.

Avner kissé már érezte ezt Carl halálakor is, s most, Tarifa után még inkább. Bizonyos értelemben ugyanúgy volt Steve is. Hanst azonban most vágta mellbe teljes erővel ez az érzés.

Szomorú, befelé forduló lett. Soha nem volt locsogós fajta, most azonban napokig nem szólt. Épp oly módszeresen tette a dolgát, mint eddigi ám visszahúzódva, valahogy távolian, olyan nyilvánvaló kételyekkel, hogy Avner komolyan aggódni kezdett. Ugyanakkor azonban Hans hallani sem akart arról, hogy abbahagyják. Igazán komolyan nem is beszéltek erről – hiszen megegyeztek, hogy nem hagyják abba, míg a pénz el nem fogy –, egyszer azonban, Avner megkérdezte, valóban jól érzi-e magát, Hans összeszorított fogakkal felelte: – Ide figyelj, most már nincs megállás! Szóval ne beszéljünk róla, csak csináljuk! Már nincs miről beszélni!

Így hát nem beszéltek. Igyekeztek csinálni. Igyekeztek csinálni, további hét héten át.

A legkisebb siker nélkül. Még csak olyan hírt sem kaptak, amire érdemes lett volna erősen csökkenő pénzforrásaikból áldozniuk. Hans

egészen konok módon megkövetelte a takarékosságot, hogy ha hirtelen lehetőségük támad az akcióra, nehogy pénz nélkül érje őket. Igaza volt. Az már tényleg a dolgok végső iróniája lett volna, ha megtalálják Salameh-t, és akkor, az utolsó pillanatban fedezik föl: nincs annyi pénzük, hogy utánamenjenek. Ettől azonban nem kellett tartaniuk.

Egyszerűen nem tudtak kapcsolatot teremteni. Sem rendes informátoraikon keresztül, sem Louis-n vagy Tonyn keresztül. Papán keresztül sem. Ha más terroristákat követtek volna, talán sikerül: 1974 igen aktív éve volt a *mehablimnak* Európában. Különösen a líbiai diktátor, Kadhafi ezredes támogatta Nemzeti Arab Ifjúság Palesztina Felszabadításáért volt nagyon tevékeny. E csoportot kezdetben egy Ahmed al-Ghaffour nevű férfi, később pedig a hírhedt Abu Nidal vezette. Tagjai olyan terroristák voltak, akiknek már a Fekete Szeptember vagy a Népi Front sem volt elég szélsőséges vagy harcias (al-Ghaffourt például a Fekete Szeptember vezetőjének, Abu Ijadnak az emberei kapták el, s valószínűleg ki is végezték). 1974-ben a Nemzeti Arab Ifjúság három repülőgépet támadott meg sikerrel. Október 8-án például az Égei-tenger fölött fölrobbantották a TWA sugárhajtású gépét, amely úton volt Tel-Avivból Athénba. A merényletnek nyolcvannyolc áldozata volt.[93] Három héttel korábban, szeptember 15-én kézigránátot hajítottak a párizsi Champs-Élysées-n levő Le Drugstore-ra; itt két ember halt meg, tizenkettő pedig megsebesült. A támadás a Népi Front és a Japán Vörös Hadsereg közös akciója volt. Carlos, a Sakál vezette.

Carlos, akiért Avnerék külön felelősséget éreztek, hiszen úgy került a csúcsra, hogy ők megölték Boudiát, szinte az ő kedvéért. Ez azonban nem számított: Carlos nincs a listájukon. Abu Nidal sincs rajta. Aligha vehetik föl a kapcsolatot Efraimmal, hogy változtassa meg a feladataikat, hiszen már eredeti parancsukat is visszavonta. További egyoldalú akciókat nem hajthattak végre; nem tudták volna mivel igazolni. Most már csak a listájukon maradt terroristák után indulhatnak. Legfőképp Ali Hassan Salameh után.

Ha megölik Salameh-t, minden jóra fordul.

Sajnos azonban úgy látszott, Salameh nem jön Európába. Frankfurtban töltötték a karácsonyt és a szilvesztert. A város jókedvűen mulatott, Avner, Steve és Hans azonban nem. Hans egyszerre többféle lelki állapotot

egyesített magában, amelyeknek illett volna kölcsönösen kizárniuk egymást. Befelé fordulónak és elveszettnek látszott, de ugyanakkor egyre inkább paranoidnak, harciasnak és ingerlékenynek is. Állandóan fegyvert viselt. Azelőtt sosem mászkált pisztollyal, hacsak nem valamelyik akció során. Hans üldözési mániája átragadt rájuk is. Már, Avner és Steve is fegyvert viselt, arra az esetre, ha Hans azon érzései, hogy követik őket, pontosak volnának. Végül is lehet, hogy valami mégiscsak kiszivárog Papa szervezetéből, Hans egyenesen úgy gondolta, Tarifa csapda volt. Avner meg volt győződve az ellenkezőjéről, hiszen ha csapda lett volna, akkor kereszttűz fogadja őket, nem pedig egy magányos terrorista, aki épp a sliccét gombolja. Carl és Robert titokzatos halála után azonban az ilyen gyanút nem lehetett egy legyintéssel elintézni. Talán a tarifai terroristákat tényleg figyelmeztette valaki, de csak későbbre várták az izraelieket. Hiszen Avner józan elővigyázatosságból azt mondta Papa emberének, hogy még megvárják néhány barátjukat Tarifában az akció megkezdése előtt.

Frankfurtban mindenesetre fölfegyverkeztek, noha ez további kockázatot jelentett. Avner észrevette Hans lakásán a fekete cipőtalpnyomot az ajtó alján: szemlátomást Hans most már, ha valaki becsönget, sosem nyitja ki az ajtót anélkül, hogy a lábát neki ne támasztaná. Ezt annak idején, a kiképzéskor, minden ügynöknek elmagyarázták, és váratlan támadás esetén kétségkívül élet-halál kérdése lehet. Eddig azonban Hans sosem törődött ezzel. És egyikük sem törődött vele túl gyakran. Mint eddigi „puha” célpontjaik, ők is főként az álcázásukra számítottak.

Ugyanakkor Hans továbbra is hosszú, magányos, késő éjszakai sétákra ment a háza melletti hatalmas parkba. Mindig imádta a sétát, de eddig viszonylag normális időpontokban és elfogadható időjárás mellett mászkált. Most órákig járt a hóban, decemberi hideg szélben, néha éjféltájt, nem messze Frankfurt keleti pályaudvarától az Ostpark teljesen elhagyott ösvényein. Kedvenc, elhagyott helyén néha le is ült egy-két órára, nem messze egy kis mesterséges tótól, amely nyáron teli volt vadkacsákkal, most azonban teljesen befagyott.

– A kacsáknak több eszük van, mint neked! – mondta egyszer Steve, amikor a tóhoz kellett mennie, hogy megtudjon valamit Hanstól.

– Nem tudok otthon ülni, ketrecbe zártan! – válaszolta Hans. Avner megértette. Az biztos, hogy mostanság ő sem szívesen éldegélt volna egyedül. Robert halála után beköltöztette Steve-et a biztonságos lakásba,

amelyet annak előtte Carllal osztott meg. Inkább vállalta, hogy hozzászokik Steve rendetlen agglegényszokásaihoz, mintsem hogy egyedül lakjon. Amikor azonban azt javasolta Hansnak, hogy keressenek olyan lakást, amelyben mindhárman együtt lehetnének, azt visszautasította: – Ne aggódj miattam! Kitűnően elvagyok.

Ez nem volt igaz.

1975. január 6-a éjjelén, valamikor este kilenc után Hans elhagyta a lakását. Biztosan kilenc után volt, mert Avner akkortájt hívta telefonon. Néhány percig beszélgettek – nem volt semmi fontos, amiről szót válthattak volna –, majd abbahagyták azzal, hogy később még hívják egymást. Az ilyen kölcsönös ellenőrzés a szokásaikhoz tartozott. Amikor Hans éjfélig sem telefonált újra, Avner fölhívta. A telefon kicsengett. Válasz hajnali egyig sem jött.

Szokatlan. Hans gyakran ment késő éjszakai sétákra, de éjjel egy után sosem maradt ki. Mindig elképzelhető, hogy valamelyik informátor váratlan találkozót kér, ilyen esetben azonban szabály szerint riadóztatniuk kellett egymást. Különösen ilyen későn. Ha efféle találkozóra megy, telefonálnia kellett volna. Tudta, hogy Avner és Steve otthon lesz. Avner aggódni kezdett.

– Odamegyek! – mondta. – Nem tetszik nekem, hogy nincs otthon.

Steve vállat vont. – Alighanem most is ott ül azon a nyavalyás padon, a tónál. De menjünk!

Az Eschersheim kerületben levő Hügelstrassétól, ahol laktak, Hansnak a Röderbergwegen levő lakásáig alig húsz percnyi volt az út. Hans nem volt otthon. Avnerék bementek a tartalék kulccsal, de semmi szokatlant nem láttak. Látnivaló volt, hogy Hans valamilyen okból elment, és még nem jött haza. Kegyetlenül hideg éjszaka volt; ekkor már hajnali kettőre járt. Valószínűtlen, hogy barátjuk – akár a jelenlegi nyugtalan, rossz hangulatában is – még mindig a parkban ücsörögne, noha ez volt az egyetlen jóhiszemű magyarázat. Bármi más csak azt jelentheti, hogy valami baj van.

– Ha ott csücsül a kacsák tavánál – mondta Steve –, nagyon jó magyarázatot kell adnia, hogy be ne verjem az orrát!

Ismerték az utat, amelyen Hans általában megközelítette a parkot. Viszonylag rövid ideig a Röderbergwegen haladt, aztán a Lili-Schönemann-Steige meglehetősen festői, teraszos ösvényén ment tovább (melyet Goethe gyermekkori barátnője után neveztek el), le a négysávos útig. Átkelt az Ostparkstrassén, és máris az Ostparknál volt, amelybe néhány száz méternyire attól a helytől lépett be, ahol átkelt az úttesten. A gondozott ösvény néhány kanyar után elvezetett a kacsák taváig.

Reméltek, hogy Hans hamarosan szembejön velük, de nem így történt. Negyedóra alatt értek a parkba. Koromsötét volt, minden elhagyatott. Amikor azonban odaértek a mesterséges tóhoz, a jég elég fényt tükrözött vissza ahhoz, hogy kivegyék a padon ücsörgő emberi alakot. Valóban Hans ült ott e késői órán.

Steve azonban nem verte be az orrát, Hans a lehető legtökéletesebb magyarázattal szolgált: halott volt.

*

Amikor barátját holtan találta a parkban, Avner először nem gondolt arra, hogy megölték. Azt hitte, Hans öngyilkos lett.

A bokrok kis lugast alkottak a tó partján. A partvonal néhány lábnyira befagyott tó felszíne fölött volt, amitől alacsony kőfal és fakorlát választotta el. A holttest, félig ülő helyzetben, erre a korlátra dőlt előre. Hans feje félrebillent, nyitott szeme a semmibe nézett, arca kifejezéstelen volt. Felöltője ki volt gombolva. Először nem is láttak feltűnő sebet sem a fején, sem testén.

Nagyon sötét volt. Nem jutott eszükbe, hogy zseblámpát hozzanak magukkal, és gyufájuk sem volt.

– Vigyázz! – suttogta Avner. A rendkívüli hideg ellenére Hans teste még nem hűlt ki egészen. Talán ha fél órája halhatott meg. Bárki is a gyilkosa, még akár a közelben is lehet.

Mert Hanst megölték. Avner legelőször barátja fegyverét vizsgálta meg, amely most is a nadrágszíjába volt bedugva, a csípője fölött. A fegyvert nem használták. Tehát nem lőtte agyon magát. De nem is természetes okból, szívrohamban vagy agyvérzésben halt meg. Avner ugyanis, amikor a fegyverért nyúlt – noha nem látta még a sebet –, jól érezte a ragacsos, gumiszerű anyagot, amely olyan, mint a félig kiszáradt

kátrány. Ez pedig vér, amely valamely rejtett sebből folyt ki. Olyan sebből, amelyet maga nem ejthetett.

– Megölték – mondta Avner, átnyújtva a pisztolyt Steve-nek.

Néhány pillanatig egyikük sem beszélt. Döbbentek, ugyanakkor ijedtek voltak. A hatalmas, néma parkban, akármerre néztek, nem láttak mást, csak jeges bokrokat és sötét fákat. Szélcsendes éjszaka volt. A távolban hallották a város monoton zümmögését, amelyet néha a tehervagonok ütközőinek fémes koccanása tört meg a közeli pályaudvarról.

Steve kibiztosította Hans fegyverét. – Nézd meg a tárcáját! – mondta. – Addig vigyázok.

Bármilyen nevetséges, a tettes akár egy piti rabló is lehetett. Frankfurtban nem sűrűbb a bűnözés az átlagosnál, de mégiscsak nagy iparváros, tele dél-európai vendégmunkásokkal. Megvan a maga vöröslámpás negyede, ahol nyüzsögnek a selyemfiúk, rablók, kábítószeresek, utcalányok, csakúgy, mint bármely más metropoliszban. Az Ostpark ugyan békés, középosztálybeli környezetben van, de hát létezik olyan magányos, elhagyatott park, amely késő éjjel teljesen biztonságos? Frankfurtban éven te talán ha tucatnyi rablógyilkosság történik. Márpedig Hans könnyen tűnhetett föl olyannak, akit nem túl nehéz kirabolni: magányos, középkorú férfi, aki némán ül egy padon. Szinte természetes módon kínálkozik áldozatnak. Lehet, hogy a rabló ittasnak nézte. Noha Hans aligha védte volna magát néhány márkáért, sőt biztosan átadta volna a tárcáját, még az óráját is, egy ideges, kezdő rabló azonban mégiscsak agyonlőhette. Ez is egy lehetséges magyarázat.

Hans órája azonban a csuklóján volt. Pénztárcája pedig a zsebében. Lehet, hogy valamelyik informátora árulta el? Valószínűtlennek látszott, hogy éppen itt lett volna találkozója. Nemcsak azért, mert késő éjjel a park elhagyatott, és aligha olyan hely, ahol az ember informátorokkal találkozik, hanem azért is, mert ez a kis tó meg a pad valami nagyon személyeset jelentett Hans számára, magánrejteket, hogy pihenhessen és elmélkedhessen, búvóhelyet, ahol egyedül lehet.

Ráadásul olyan helyet, ahová rendkívül nehéz követni valakit, anélkül, hogy az illető észre ne venné. Hans nyilván nem ment volna a tóhoz, ha valaki mögötte csörtet késő éjszaka. Természetesen, ha valaki az Ostparkstrassén autózott, láthatta, amint belép a parkba, és ha ismerte a

szokásait, már kitalálhatta, hol találja meg. A mesterséges tóról azonban csak Avner és Steve tudott. A park nagy, és Hans akárhova mehetett volna. Véletlenül rátalálni rendkívül nehéz. Össze-vissza keresgélő terrorista bérgyilkosok megfagytak volna, mielőtt belebotlanak Hansba e rejtekhelyen.

Mégis: ha nem rablógyilkos, ki más végezhetett vele? Csak a terroristák.

Avner kivette Hans pénztárcáját, benne a német jogosítvánnyal és a társadalombiztosítási igazolvánnyal. Más irat nem volt a tárcában. Közelebbről nézve, Avner úgy vélte, hogy a legtöbb alvadt vér a melle közepén van, ahol egy hosszú szakadást is észlelt a kardigánon. Nem lehetett biztos benne, de a seb olyannak látszott, mint amit *késsel* ejtettek. Ez még rejtélyesebbé tette az egészet. Hogyan került bárki olyan közel hozzá, hogy leszúrja, anélkül, hogy Hans megpróbálta volna előrántani a pisztolyát? Teljesen gyanútlannak kellett lennie – vagy pedig egy második merénylő tartotta sakkban, fegyverrel. De még így is elképzelhetetlen, hogy csak ül és várja, hogy leszúrják. Még reflexszerűen is föl kellett volna emelnie a kezét, hogy kivédje a késszúrást. Avner azonban nem fedezett föl vágást, vagy vért Hans kesztyűjén, sem pedig az inge ujján. Ha leszúrták, mintha csak álmában szúrták volna le.

Ez pedig elképzelhetetlen.

Eszébe jutott, hogy semmit sem tudnak Hans szexuális szokásairól. Házas volt, ez tény, de ez nem sokat jelent. Jóllehet, egyáltalán nem volt semmi benne, ami miatt Avnernek homoszexuális hajlamokra kellett volna gyanakodnia – a gondolatot is enyhén nevetségesnek találta –, de mégiscsak igaz, hogy egyszerűen nem tudhatta. Alig hitte, hogy az Ostpark Januárban a homokosok gyülekezőhelye, de megint csak: *nem tudhatta.* Amennyiben Hans nem kívánt kezdeményezőként homoszexuális módon közeledett valakihez, ez megmagyarázhatta halála körülményeit.

E tűnődés azonban már olyan messzire vezetett, hogy Avner nem is tudta rászánni magát, hogy megemlítse Steve-nek. Sem akkor, sem később. Steve valószínűleg a gondolat puszta említésére azonnal leütötte volna. – Telefonálok – mondta Avner. – Várj rám a park bejáratánál!

Az Ostparkstrassén lévő legközelebbi telefonfülke tíz percnyi járásra olt. Párizst hívta, Louis számát. – A londonihoz hasonló helyzetben

vagyunk. Hadd mondjam meg neked, hol vagyok.

Louis némán hallgatott, míg Avner gondosan elmagyarázta neki a helyet, ahol Steve-vel Papa embereire fognak várni. A francia nem kért további részleteket. Avner pedig magától nem mondott mást. A beszélgetés befejezte előtt Louis még megkérdezte: – Tehetek még valamit?

– Köszönöm, egyelőre nem.

Avner még nem tudta, hogy ez volt az utolsó beszélgetésük. Többé soha nem beszélt Louis-val.

Steve-vel együtt a park főbejáratánál csaknem másfél órán át vártak az emberekre, akik majd elszállítják Hans tetemét. Később furcsálkodva lékeztek vissza arra, hogy a hídeget nem is érezték. A virrasztás csaknem teljes csöndben telt. Mindössze kétszer váltottak szót egymással.

Először akkor, amikor Steve megkérdezte: – Papát hívtad? Nem gondolod, hogy valami közük van ehhez?

– Nem, nem gondolom.

Ez az igazság. De még ha téved is: úgy gondolta, most nem tehet semmit. Ha megtalálják Hans tetemét, a német hatóságok vizsgálatot indítanak. Ezt nem kockáztathatják. Ha a *Le Group* gyilkoltatta meg Hansot, most csak szabaduljanak meg maguk a holttesttől. Több kárt már úgysem tehetnek szegényben.

Amikor Steve másodszor is megszólalt, azt mondta: – Hosszú ideig azt gondoltam, fene okosak vagyunk, de talán csak szerencsések voltunk. És most elfogyott a szerencsénk.

Avner erre nem tudott mit válaszolni. Inkább hallgatott. Steve-nek ez a megjegyzése tömören összefoglalta az egész küldetést. Jobban, mint bármi más.

Papa emberei röviddel hajnali négy előtt érkeztek egy közüzemi teherautón. Az ilyen járművek nem keltenek feltűnést, ha behajtanak egy parkba. Avner és Steve a kacsák tavához vezette az embereket. Megvárták, míg a két férfi berakja Hans tetemét a vászonzsákba, majd a kocsiba. Mindketten németek voltak. Nappal alighanem mentősként vagy temetkezési vállalkozóként dolgozhattak. Tán, ha hét-nyolc percig tartott az egész. Azután a kocsi kifarolt a keskeny, kanyargós ösvényen.

Még néhány percig látták a teherautó reflektorát, amint hol felbukkan, hol eltűnik a fekete, téli fák között. Aztán vége, semmi több. Hans eltűnt. Ugyanúgy, ahogy Carl és Robert eltűntek. Mintha soha nem is léteztek volna.

*

Avner és Steve a következő néhány hetet azzal töltötték, hogy megpróbálták eldönteni, mit tegyenek. Pontosabban úgy próbálták minél távolabbra halasztani a döntést, hogy hétköznapi dolgokkal foglalták le magukat. Lezárták Hans lakását. Ők maguk újat béreltek. A közjegyzői felhatalmazással, amelyet Hans még régebben adott Avnernek, kiárusították az antikbútor-üzletet. Párizsba utaztak és kifizették Kathynek, amivel még a *Le Group*-nak tartoztak – Louis nem volt a városban –, majd elmentek abba a francia kisvárosba, ahol Hans felesége élt.

Izraeli asszony volt. Nagyon más, mint Robert felesége. – Hans magukkal van? – kérdezte, amikor Avner telefonon felhívta.

– Hát… nincs.

– Értem – válaszolta az asszony egy percnyi némaság után. Tudta semmi mást nem kellett mondaniuk neki.

Amikor megérkeztek a lakására, átvette tőlük a férje személyes holmiját tartalmazó bőröndöt, és mindkettőjüket behívta a nappaliba. Teát kínált, majd néhány percnyi udvarias társalgás után arra kérte őket, hogy mondjanak el minden részletet, amiről joguk van beszélni. Nagyon keveset mondhattak. Az asszony szerette volna tudni, hol van Hans eltemetve.

Avner Steve-re nézett.

– Sajnálom – mondta végül. – Nem mondhatom meg. Én… szóval senki sem tudja.

– Értem – válaszolta a nő, még mindig teljes önuralommal. – Megbocsátanak egy pillanatra?

Átment a másik szobába, és körülbelül negyedórát maradt ott. Amikor visszatért, a szeme száraz volt, talán csak egy kicsit vörös.

– Kérem, bocsássanak meg – mondta Hans felesége. – Tudom, hogy össze kell szednem magam. Kérnek még egy csésze teát?

Avner egy pénzes borítékot akart átadni neki, de az asszony visszautasította. Amikor néhány perccel később elhagyták a házat, nemcsak hogy pocsékul érezték magukat – erre számítottak is –, de valahogy szégyenkeztek, és bűntudatuk is volt. Mintha mindez az ő hibájuk volna. Vagy még annál is rosszabb: mintha felelőtlenül játszottak volna valamivel, amit azután darabokra törtek. Ami felbecsülhetetlen értéket jelentett valaki másnak.

Talán Hans özvegyének látványa pecsételte meg végül a döntésüket.

Tulajdonképpen nem is beszéltek róla, legalábbis szavakban nem, de mindketten érezték, hogy a másik már határozott. Sorra lezárták a bankszámlákat Amszterdamban, Zürichben. Párizsban. Megtették az utolsó lépéseket. Ketten maradtak. Nincs tovább.

Végül Genfbe repültek. Kivették Efraim üzenetét – „Akciót azonnal beszüntetni” – a széfből, ahol Hans hagyta Robert halála után. Ekkorra már egy másik üzenet is várta őket:

„Kérem a lehető leghamarabb visszaigazolni az üzenet vételér.”

Avner megírta a kódolt választ és visszatette a széfbe: „Üzenetet vettük. Elvesztettük Hansot.” Más nem jutott eszébe, amit a szöveghez még hozzá tehetett volna.

A bankot elhagyva átmentek a Pont de la Machine-on, ahol 1972 szeptemberében, első genfi találkozójuk után beszélgettek.

– Egy dologban azért igazad volt – mondta Avner. – Mi ketten még élünk.

A küldetésnek vége volt.

IV. rész – Bejönni a hidegről

18. AMERIKA

Hans januárban halt meg. Aznap, amikor mindent elvégezve vissza sétáltak a genfi bankból az Hotel du Midihez, már az első tavaszi nap délutánja olt: 1975. március 21-e. Még mindig akadt néhány elintéznivalójuk Európában: lezárni néhány biztonságos lakást, kifizetni néhány informátort.

Avner és Steve a személyes bankszámlájukat érintetlenül hagyták a genfi bankban. Mindketten látták, hogy a harcostársaik özvegyének kifizetett összegek után is csaknem százezer dollárjuk maradt fejenként. Kis keserű elégtétel volt; vállvonogatással és némi bűntudattal vették tudomásul, hogy legalább e tekintetben rendben vannak. Bár Avner hozzászokott, hogy a küldetés során nagy pénzeket költsön, százezer dollár a magánszámláján még mindig csillagászati összegnek tűnt a számára. Rádöbbent, hogy életében először gazdag. Megveheti az Avenue Hoche-on lévő boltban a csodálatos skandináv konyhát Sosanának. Sőt akár két ilyen konyhát is.

Amikor eldöntötték, hogy abbahagyják, a hangulatuk nyomott volt, ugyanakkor megkönnyebbültek. A Fekete Szeptember szemlátomást ár nem is működött. A Népi Front „Boudia” Commandója, Carlos vezetésével merészen (bár sikertelenül) igyekezett El Al gépeket támadni Párizsban, rakétavetővel. A Baader-Meinhof csoport ugyanilyen merészen, jóval nagyobb sikerrel rabolt el német gyáriparosokat, hogy aztán súlyos váltságdíjakat követeljen ki az engedelmes kormányzattól. Az újságokat olvasva Avner és Steve azon tűnődött, hogy küldetésük – melynek sikeréért Carl, Robert és Hans az életét adta – okozott-e akár csak egy horpadást is a nemzetközi terror gépezetén. Efraim sokfejű sárkánya még csak le sem lassult: Ahol pedig lassítani látszott, mint a Fekete Szeptember esetében, az valószínűleg inkább Arafat politikai döntésének volt köszönhető, a jom kippuri háború után. Lehetséges, hogy a *mehabel*ek némelyike most a korábbiaknál jobb hídfőállásnak tekinti az ENSZ-et vagy a genfi tárgyalóasztalokat ahhoz, hogy a zsidókat majd a tengerbe söpörjék.

Nem mint hogyha ennek bármiféle jelentősége lett volna. Amit tettek, azt meg kellett tenniük. Izrael nem engedhette, hogy fiait és lányait büntetlenül gyilkolják. 1975 tavaszán Genfben, még a legsötétebb hangulatukban is egyértelműen kiálltak volna a küldetés mögött lévő elvekért.

Elosztották egymás között az utolsó feladatokat, kinek-mit kell még végeznie. Végül szégyenlősen megölelték egymást, kissé röstellve az érzelmeiket, mielőtt mindegyik elindult volna a maga útjára.

*

Amikor Avner április 10-én megérkezett New Yorkba, még nem határozott jövőjéről. Túlságosan üresnek, kimerültnek érezte magát még ahhoz is, hogy egyáltalán gondolkodjék erről. Formailag már 1972 óta nem a Moszad alkalmazottja, és most, hogy a küldetése befejeződött, úgy érezte, pillanatnyilag semmivel sem tartozik senkinek. Bizonyos idő múlva nyilván vissza kell mennie Tel-Avivba, hogy beszámoljon a főnökeinek, most azonban még senkivel sem tudott volna erről beszélni. Nem vágyott másra, minthogy néhány hetet Sosanával tölthessen.

Végül is úgy alakult, hogy csaknem egy hónapig maradt New Yorkban. Olyan volt az egész, mint valami nyaralás, egy olyan gyerek bűntudatos gyönyörével átszőve, aki lóg az iskolából. Talán nem volt sok oka, hogy így érezze, de nem tehetett róla. Naponta kétszer-háromszor szeretkezett Sosanával, hosszú sétákat tettek, éttermekbe, moziba jártak. Játszott Geulával. Igyekezett megtanítani Charlie-t, hogy az ajtóból fölhozza az újságokat.

Sosana mindössze egyetlen kérdést tett föl, amikor Avner már harmadik hete volt New Yorkban. – Most, ha megint elmész, mennyi ideig leszel távol?

– Egy szóval sem mondtam, hogy elmegyek.

– Nem, de el fogsz menni – felelte Sosana természetes hangon. Bármelyik nap bekövetkezhet, hogy közlöd velem. Azt akarom tudni, hosszú ideig leszel-e távol.

– Nos, lehet, hogy ezúttal csak egy-két hétről lesz szó. És ha visszajövök, talán majd elutazunk együtt. Bérelünk egy kocsit és bejárjuk, mit tudom én, egész Amerikát! Szeretnéd?

Sosana nevetett. – Na és honnan lesz erre pénzünk?

– Még nem beszéltem róla, de nemsokára egy kis pénzhez jutunk. Afféle prémium. Ne aggódj, gond nélkül elutazhatunk!

– Tényleg? – kérdezte Sosana. – Komolyan mondod? Még sosem nyaraltunk együtt.

– Megígérem. Majd meglátod! Nyaralni fogunk. Csak te, Geula mell én. És, persze, Charlie.

Néhány nappal a beszélgetés után Avnert fölhívta egy New York-i Moszad-ügynök.

– Lám, lám! – mondta az illető, amikor meghallotta Avnert. – Gondolhattam volna. Mindenki magát keresi, maga meg csak itt ücsörög, mintha semmi gondja nem volna a világon.

– Miért? Van valami gondom?

– Honnan tudjam? – kérdezte az ügynök. – Azt magának kéne tudnia. Engem csak arról tájékoztattak, hogy magát sokan várják odahaza. Most, hogy elcsíptem, megmondom nekik, hogy a holnapi első géppel utazik. Örülni fognak, ha meghallják.

– Azt mond nekik, amit akar! – válaszolta Avner, és lecsapta a kagylót.

Másnap azonban ott volt a Kennedy-repülőtéren, kezében a kézitáskával. Még mindig kifacsartnak érezte magát. Ha valamire nem vágyott, hát arra nem, hogy parancsszóra időrendi sorrendbe szedje az elmúlt két és fél év eseményeit. Tovább azonban már nem lehetett halogatni. Tudta, hogy előbb vagy utóbb át kell esnie ezen; ez a dolgok rendje. Valójában valami más aggasztotta.

A most következő jelentéstétel csak előjátéka lesz egy döntésnek, amit meg kell tennie. Amit tovább nem halogathat.

Tíz órával később, a lodi repülőtér hőségtől gőzölgő kifutópályájára lépett. A lenyugvó mediterrán nap vörös korongja egyre gyorsabban süllyedt a tengerbe. A nehéz levegő, mint a nedves vatta, megtöltötte a tüdejét. Az ismerős érzés csaknem mosolyra késztette. Olyan volt ez, mint amikor gyerekként tért vissza Frankfurtból.

Efraim a vámosok üvegkalickájában várta két férfival, akiket nem ismert.

– Végre, végre – mondta Efraim, átölelve a vállát. – Örülök, hogy látlak! Nézzék fiúk, ez Avner! El sem tudom mondani, milyen büszkék vagyunk rád! Isten hozott! Isten hozott itthon!

Májusban egy hétig Avner hősnek érezhette magát. A magánlakásban tartott háromnapos kihallgatás, bár ugyancsak alapos volt, mégis barátságos. Efraim ide-oda kóválygott a szobában, hol belecsuklott egy-egy székbe, hol kibontakozott belőle, s úgy igyekezett laza végtagjait rendbeszedni, mint valami túlméretezett bábu. A másik két férfi tisztelettudó, néha egyenesen hódolatteljes volt, már amennyire két szabra egyáltalán képes arra, hogy hódolatteljes legyen. Avner megrökönyödésére Izraelben a küldetést nagy sikernek könyvelték el.

A hangulat egészen más volt, mint amikor Avner és Carl a bejrúti támadást megelőzően Genfben találkozott Efraimmal. Vagy amikor Izraelben jöttek össze a jom kippuri háború után, másfél éve. Akkor Efraim olyan volt, mint valami oroszlánszelídítő, aki széket tart maga elé, és beszéd közben az ostorát csattogtatja. Most minden pompásnak tűnt föl. Ki tudja, miért? Avner úgy vélte, hogy minden, ami a küldetésben sikeres volt, az az elején történt, de mindenképpen az 1973-as háború előtt. Ha valaha, hát akkor érdemeltek volna kitüntetést. Akkor bizony várták, hogy Efraim legalább azt mondja: „Jól van!”, a savanyú megjegyzések helyett, hogy milyen sok időbe és mennyi pénzbe kerül az egész. Nem is beszélve a letolásról, amit akkor kaptak, amikor visszajöttek harcolni. Azóta a csapatnak csak veszteségei és melléfogásai voltak. Teljes vagy félkatasztrófák. Carl. Robert. Hans. A három palesztin közkatona Svájcban, meg az a másik Spanyolországban. És Efraim mégis most veregeti a vállát!

Avner nem tudta felfogni. Lehet, hogy egyszerűen mindenki megkönnyebbült, hogy vége? Talán valami rosszabbat vártak, egy másik Lillehammert? Talán Efraim, aki mégiscsak épp olyan bürokrata, mint bárki más az apparátusban, jelzést kapott a fölötteseitől, hogy meg vannak elégedve? Jelzést, amit eddig nem adtak meg neki? Egy bürokráciában – márpedig végső soron minden hírszerző ügynökség az – mindig egyedül a felsőbbség elismerése az igazán fontos, más nem számít. Ha ezt az elismerést továbbították Efraimhoz, akkor nyilván rögtön csóválni kezdi a farkát.

Márpedig most szemlátomást csóválta, ő meg a többi kibucnyik. Így át e három napon át, abban a Moszad-lakásban, Avnerből nemcsak a kicsi

holland fiú lett, de ugyanakkor John Wayne alezredes is, az Egyesült Államok lovasságának tisztje. Olyan férfiú, akit a legkeményebb kibucnyik is tisztel. Olyan hős, amilyennek gyerekként álmodta magát. A kibucban született vágyképzetei valósággá váltak. Úgy látszik, tényleg megmutatta nekik, mire képes! Igazi, valódi hós volt, életében először!

Efraim jegyzetelt, miközben Avner gondos, részletes beszámolót tartott, igyekezvén semmit sem kihagyni. Valószínűleg le is hallgatták a beszélgetést; nem tudta, de nem is akarta megkérdezni. A három kihallgató tapsolt a sikernek, és igyekezett kicsinyíteni a kudarcokat. Salameh? Hát kár, de azért maguk megpróbáltak mindent. Muchassi? Jogos harctéri döntés volt, még akkor is, ha nem szerepelt a listán. A KGB embere? Mit sem hallottunk róla. Talán nem találták el, de még ha le is lőtték, akkor is! Mit lehetett tenni? Az oroszoknak is megvan a maguk oka, ha hallgatnak az esetről. A fiatal terroristák Svájcban és Spanyolországban? Kik vagyunk mi, hogy bíráskodjunk?! *Mehabelek* voltak. Maguk csak azt tették, amit tenniük kellett. Carl, Robert és Hans? Tragédia! De hát mit vártak? Nincs háború veszteségek nélkül. Igen, be kellett volna szüntetniük a hadműveletet, amikor a parancsot kapták, de megértjük, hogy miért nem tették. Ne is beszéljünk róla többet!

Egyetlen dologra csóválta Efraim a fejét. Amikor Avner elmondta, hogy megölték a holland nőt.

– Ez hiba volt! – mondta. – Itt egész egyszerűen nem engedelmeskedtetek a parancsnak. Nem érdekel, milyen okból. Akár megölte Carl-t, akár nem (és nem kétlem, hogy ő tette), azzal, hogy lelőttétek, gyilkosságot követtetek el. Mi ezt sosem engedtük volna meg.

– Nos, ti ebben nem vagytok sárosak – közölte Avner. – A magunk elhatározásából csináltuk. Tekintsd úgy, hogy szabadságot vettünk ki.

– Na ne hülyéskedj! – vágta rá Efraim élesen. – Lehet, hogy a moziban van ilyen, de nem a Moszadnál!

Ezen egyetlen alkalommal mutatta meg, ki itt a főnök, de még ekkor sem erősködött sokáig. – Egyébként, ami megtörtént, az megtörtént. Most már nem csinálhatjuk vissza. De ne feledd: az engedély nélküli akció nem vicc! Rendes körülmények között az elbocsátást jelenti.

Avner nem felelt. Elbocsátást, honnét? – gondolta. – Hiszen már nem is dolgozom nektek. De okosabbnak tartotta, ha hallgat.

Egyetlen olyan eleme volt a küldetésnek, amelyről nem adott részletes tájékoztatást Efraimnak, ez pedig a *Le Group* volt. Említést sem tett Louisról vagy a Papáról. Mindig csak annyit mondott: „egy kapcsolatom valamelyik terrorista hálózatból”. Vagy kitalált Efraim számára egy jól hangzó fedőnevet: „Akkor felhívtuk Pault, mondta, vagy „Szóltunk Halednek”. Nemcsak azért tett így, mert az apja mindig azt mondogatta, hogy tartson egy ászt a kabátujjában, hanem azért is, mert továbbra is úgy érezte, ha kiadja a részleteket a Moszadnak, ezzel megszegi a Papának adott szavát. Az volt a meggyőződése – de talán csak reménykedett benne –, hogy Papa sem szegte meg soha a neki adott szavát. Annak ellenére, ami Carllal, Roberttal és Hansszal történt. Végső soron pedig úgysem tudott volna sokat mondani. Mindössze csak néhány telefonszám a volt, ahol kapcsolatba léphetett a *Le Group*-pal, vagy üzeneteket hagyhatott nekik. Meg talán a remény, hogy ha kell, még egyszer rá tud akadni arra a házra, valahol vidéken, Franciaországban, amelyet Papa főhadiszállásául használ – vagy ki tudja.

Efraim nem erőltette. Az ügynökök már csak ilyenek: személyes informátoraik nevét szeretik megtartani maguknak. Részben biztonsági okokból, részben azért, mert ha az embernek kapcsolata van, az valamiféle biztosíték. Garantálja, hogy az embert egy napon nem váltják fel egy komputerrel.

Hetvenkét órányi kihallgatás után Efraim ismét megölelte, és elengedte a lakásból.

Avner már látott más ügynököt is, akit hősnek tekintettek; jóhírű ügynököket, akiket mindenki tisztelt, noha senki sem tudta, valójában mit is tettek. Nyilvánvalóan most ő is ilyenné lett. Ezt megállapította abból is, hogy az emberek hátba veregették, amikor besétált a főhadiszállásra, hogy elintézzen néhány hivatalos ügyet. Különféle irodákban olyan kollégák, akik alig ismerhették, percekig szorongatták a kezét, miközben leadta csekkfüzeteket, iratokat, páncélszekrénykulcsokat és a küldetés egyéb kellékeit. Még minden galíciánerek ősatyja is elismerően morgott, amikor átnyújtotta neki a számlákat és a sok ezer dollár készpénzt, ami megmaradt a hadműveleti költségekből. Rövid találkozójukon az új *memune*, Itzhak Hofi tábornok[94] is megrázta a kezét, s olyan kifejezéssel nézett rá, hogy azt távolról akár még egy mosollyal is össze lehetett téveszteni.

Azt azonban senki sem ajánlotta föl, mondta később az apjának, hogy elviszi a miniszterelnökhöz.

A pletykák még a visszavonultságban élő apához is eljutottak, jóllehet részleteket nem ismerte. – Hallottam, jól csináltad – közölte, amikor Avner besétált a kertbe. – Hallottam, azt hiszik, te vagy a hős kisfiú.

– Igen – válaszolta Avner. – Azt hiszik.

Apja szigorúan ránézett. – És te nem hiszed?

Avner megrázta a fejét. – Nem tudom.

– Nem is érdekes – mondta az apja, kis szünet után. – Ne törődj vele, mit hiszel! Ne törődj vele, mit csináltál! Most a Csúcson vagy. Használd ki! Vedd el, amit lehet. Vedd el, de most rögtön! Ma neked adják! Holnap már ne is számíts rá! Holnap már senki leszel!

– Nem kell tőlük semmi – felelte Avner. – Nincs, amit nekem adatnának.

Apja fölhúzta magát a karosszékben: – Figyelj rám! Eddig nem hallgattál rám, hát legalább figyelj rám most! Ami történt, megtörtént! Járhattál volna rosszabbul is, de szerencséd volt. Ma van esélyed, de ez az egyetlen esély! Csak ma! Holnap elzárják a gyémántokat. Egy másodpercet sem adnak! Csak ülsz ott, vársz a telefonra, de ez a hívás sosem jön.

– És mi van akkor, ha nem kellenek a gyémántjaik? Mi van, ha fütyülök a telefonhívásaikra?

Apja ránézett, fölsóhajtott, majd mintha hirtelen minden érdeklődését veszítette volna.

– Nem érted – motyogta, nem annyira Avnernek, mint inkább magának. – Egyszer majd megérted, de akkor már késő lesz.

Bár többet ennél nem mondott, Avner úgy hitte, össze tudja rakni az okokat: miért ez a folyamatos megkeseredettség. Wilma, az új feleség, egy éve meghalt. Meglehetősen hosszú betegség után, amely még akkor kezdődött, amikor bebörtönözték mint izraeli kémet. Wilma azonban nem volt izraeli – még csak zsidó sem –, így hát nem volt jogosult arra az egészségügyi biztosításra, amelynek révén ingyenes kezelésben részesülhetett volna. Apa maga fizetett a kezeléséért, ami nagyon költséges

volt, felemésztette annak a végkielégítésnek a nagyobbik felét, amelyet ünnepelt küldetése után kapott.

Mindazok után, amit apa az országért tett, *„ezek”* egy fillérrel sem segítették!

Ezt azonban nem az apjától tudta meg. Szokásos homályos, keserű, általános megjegyzésein túl semmit sem mondott. Anya volt, aki mindezt elbeszélte. Anya Wilma temetésére is elment. Néhány kibucnyikon és apán kívül ő volt az egyetlen, aki ott volt, amikor Wilma koporsóját a gödörbe engedték. Több mint nevetséges! – gondolta Avner. Ez már morbid.

Anya megértette apa keserűségét *„ezek”* miatt, de nem osztotta azt. Úgy vélte: ebben a kicsiny, ostromlott országban mindenki veszélyben van; rengeteg család veszített el apát, anyát, fiút és lányt a sok-sok háborúban; és ha valakit különös elismerésben részesítenének, mert különleges áldozatokat hozott, akkor ezt tulajdonképpen minden más férfinak és nőnek meg kellene adni. Mi a különbség a „rendes” és a „különleges” szolgálat között? Ha tankot vezetsz a sivatagi harcban, éppúgy elveszítheted az életed, mintha titkos küldetésbe mégy. Sőt a tankban talán még könnyebben. Ha mindenkivel kivételt teszünk, az ország előbb-utóbb csődbe megy.

– Izraeli vagy, tehát megteszed a kötelességedet! – mondta anya. – Nem várs jutalmat! A zsidóknak országa van: ez a jutalmad!

– Hát… Wilma nem is volt zsidó – mondta Avner.

– Azt tette, amit tennie kellett – vágta rá anya hidegen. – Én is megtettem, amit *nekem* kellett tennem. Azt hiszed, könnyű volt? És nekem mi a jutalmam? Csak azt ne feledd, hogy én nem is kértem!

– Anya te egy szent vagy – válaszolta Avner részvétlenül.

– Mi az, hogy szent? Miféle beszéd ez? Csak azért, mert nem értek egyet az apáddal?

– Hát, apa biztosan nem szent. Ez az egyetlen hibája. Te az vagy. Neked meg ez az egyetlen hibád.

De az, hogy gúnyolódott az anyjával, nem változtatott semmin. Az volt az igazság, hogy legbelül nem tudott szabadulni attól az érzéstől, hogy anyának igaza van. Övé a tökéletes mérce. Az, hogy ő vagy az apja nem ér föl ehhez a mércéhez, nem Anya hibája.

Vagy kitágítva a kört: nem Izraelé.

*

Avner május végén tért vissza New Yorkba. Lelkében addigra már meghozta a döntést, de erről nem szólt Efraimnak utolsó rövid találkozásukon, néhány órával indulása előtt.

– Töltsd az időt, pihenj, csinálj, amit akarsz! – mondta Efraim. – A következő feladatról majd beszélünk, ha visszatérsz.

– Rendben van – felelte Avner diplomatikusan. – Majd beszélünk.

Valójában egyáltalán nem Efraimmal, hanem Sosanával akart beszélni. Már az első éjszakán, mihelyt visszatért New Yorkba.

– Már két éve élsz Amerikában – mondta neki. – Jól érzed magad itt?

– Igen. Jól érzem magam.

– Honvágyad van?

– Van – válaszolta Sosana. – Miért, neked nincs?

– Igen is, nem is. De azt hiszem, már nem akarok Izraelben élni. Azt akarom, hogy… Nos, talán, hogy Amerikában éljünk. Mi a véleményed?

– Úgy érted, hogy vándoroljunk ki? Maradjunk itt végleg?

– Igen, úgy értem.

Alighogy kimondta, érezte az elhatározás mérhetetlen súlyát, ahogy nyilván Sosana is, akire szinte rázuhant ez a súly. Mindketten izraeliek, szabrák. Számukra a kivándorlás nem egészen ugyanazt jelenti, amit egy svédnek vagy egy olasznak. Noha hazát változtatni, egy állampolgárságot egy másikért feladni bárki számára súlyos döntés, az izraeliek esetében sokkal többről van szó. Nem csak arról, hogy ezután majd egy másik himnusznál állunk vigyázzba, más nyelven beszélünk, más hivatalnak fizetünk más adókat. Egy izraelinek ez azt jelenti, hogy visszatér a diaszpórába, a szétszóratásba. Azt jelenti, hogy elutasítja a zsidó hazát, az eszmét, amelyért zsidók tízezrei haltak meg, és amelyért még ma is százezrek néznek szembe a halállal nap mint nap. Majdnem olyan ez, mintha valaki a háborúban dezertálna.

1975 májusára azonban Avner eldöntötte, hogy kivándorol.

És e ponton már csak Sosana változtathatta volna meg az elhatározását.

– Ez azt jelenti, hogy többé nem leszünk izraeliek? – kérdezte a lány.

– Nem. Izraeliek leszünk. Hogyan lehetnénk egyik pillanatról a másikra mások, mint amik vagyunk? Ha háború vagy ilyesmi lesz, az első légijárattal megyek, hidd el!

Sosana megvonta a vállát. – Ezt tudom. De nem így értettem. Egészen másról van itt szó.

Igaza volt, és Avner tudta, hogy igaza van. Háború esetén rengeteg ember indul a repülőtérre az első légijárathoz, olyanok is, akik nem izraeliek. Az emigráció egészen mást jelent. Kevés köze van ahhoz, hogy valaki mit tesz, vagy mit nem tesz Izraelért szükséghelyzetben.

– Tudom, miről van szó – mondta Avner. – Egyszerűen az a lényeg, hogy nem akarok ott élni. Képtelen vagyok megmagyarázni, miért. Ennek semmi köze az országhoz… vagy az eszméhez, akármihez.

Sosana ránézett: – Az eddigi munkáddal van kapcsolatban?

– Talán.

– Én nem kérdezek semmit – mondta Sosana. – De ha döntenünk kell, döntsünk most! – A gyerekükre nézett, aki éppen aludt. – Még mielőtt Geula óvodába megy. Nem akarom, hogy két országban nőjön föl. Legalább ő legyen vagy ez, vagy az.

Csak ekkor értette meg Avner igazán, milyen nehéz ez a döntés a felesége számára.

– Nem muszáj itt maradnunk. Komolyan! Ha vissza akarsz menni, visszamegyünk!

– Nem – mondta Sosana. – Azt hiszem, jobb lesz itt.

A döntés lényegében már ezen az éjszakán megszületett, noha még hetekig tanakodtak. Avner egyelőre nem szándékozott semmit sem tenni annak érdekében, hogy hivatalossá tegye, legalábbis olyan értelemben nem, hogy nem ment a bevándorlási hivatalba, nem írt felmondó levelet Efraimnak. Nézete szerint különben sem volt miről fel- vagy lemondania. Már két és fél évvel ezelőtt felmondott.

Mindenesetre két hónapra előre kifizette egy jóval nagyobb brooklyni lakás bérét. Meglepetésként modern skandináv bútort is vásárolt, olyasmit,

amiről Sosana mindig is álmodott. Majdnem az összes készpénzét elköltötte.

– Miből telik nekünk minderre? – kérdezte Sosana örömtől csillogó szemmel, amikor Avner elvitte a boltba, hogy megmutassa neki a heverőt és a kávézóasztalt, amit kiválasztott.

– Emiatt ne aggódj: egyelőre telik.

Avner még alig költözött be az új lakásba, és alig szállíttatta le a bútorokat, amikor Efraim máris telefonált: – Hogy esik a nyaralás? – kérdezte héberül.

Avner azonnal megismerte a hangját. – Honnan beszélsz? – New Yorkban vagyok – felelte Efraim. – Szeretnék találkozni veled.

– Hogyne – válaszolta. – Miért nem jössz el hozzánk?

– Nem, nem. Nem akarlak otthon zavarni. Miért nem jössz te ide a szállodába?

Megbeszélték, hogy másnap reggel találkoznak a szálló előcsarnokában, így azt sem kellett megkérdeznie, milyen álnevet használ Efraim. Noha Sosana telefonját aligha hallgatták le, Efraim pedig minden bizonnyal egy nyilvános fülkéből beszélt, ez az óvatosság már a vérükké vált.

– Örülök, hogy látlak – mondta Efraim másnap, ahogy leültek a kis kopott szállodai szobában. – Kipihentnek látszol. Nos, volna egy újabb munka a számodra.

Avner nem lepődött meg. Egész éjjel törte a fejét, és arra jutott, hogy ez a legvalószínűbb ok, amiért Efraim beszélni akar vele New Yorkban.

Már azt is eldöntötte, mit fog válaszolni. Képtelen volt azonban most rögtön megtenni. Az az igazság, hogy mentségeket keresett.

– És ez a munka miféle? Olyasmi, mint az előző?

– Nem – mondta Efraim. – Egyáltalán nem olyan. – Még mindig megvolt az az őrjítő szokása, amire Avner az első találkozásuk óta emlékezett: papírzsebkendőt emelt az arcához, mintha rögtön belefújná az orrát, azután eltette, – Teljesen más. Először is egészen más földrészen lesz: Dél-Amerikában.

Avner nem válaszolt.

– Az egyetlen dolog, ami ugyanolyan, az az, hogy most sem viheted magaddal a családot. Ez az egyetlen. De meg tudjuk szervezni, hogy minden hetedik hónapban két-három hétre hazajöhess. Na, mondjuk kétszer egy évben.

– Nem – mondta Avner. Csak így, ilyen egyszerűen: *nem.*

Efraim felnézett, szembeötlő meglepetéssel. Még föl is nevetett, amúgy félszívvel. – Nos, talán meg akarod gondolni a dolgot.

– Nincs mit meggondolnom. Nem csinálom.

Efraim néhány pillanatig nem szólt, azután a kezét a fiú vállára tette. – Nézd, mi barátok vagyunk. Mi a probléma?

Avner nyersebben szólt, mint tervezte, talán mert egy kissé szégyellte magát. Mit csinál? Nem csoda, hogy Efraim meghökkent: igazán szokatlan, hogy egy izraeli kommandós visszautasítsa, ha akcióba küldik.

– Rendben van, barátok vagyunk – válaszolta. – Ezért mondom el.

Családi, kapcsolataim nem viselnének el még egy olyan feladatot, mint az előző. És… szóval, már nem is érdekel az egész.

Efraim fölállt, és az ablakhoz sétált. Rövid ideig kinézett, majd visszafordult. – Nos, hát ha a válasz nem, és ezt igazán szomorúan hallom, akkor… – Hírtelen abbahagyta a mondatot, és hangnemet váltott. – Nézd, talán az én hibám az egész. Talán túl hamar szóltam. Talán még több időre van szükséged, hogy meggondoljad.

– Nem kell több idő. Örülök, hogy szóltál, és így megmondhattam. Nem vállalom, érted? Nagyon sajnálom.

Efraim ismét leült.

– Értem – mondta halkan. – Talán nem hiszed, pedig tényleg érem. Hidd el!

Hangjában igazi rokonszenv érződött, s ettől az egész csak rosszabb lett. Avner nagyon jól értette, hogy a hangsúllyal Efraim azt mondja: *Értem ezt a harci fáradtságot. Értem, hagy tönkrementek az idegeid, értem, hogy mégsincs meg benned az, amitől az ember hosszú távon* is *kibírja.* Efraim ezt nem gúnyosan, nem támadóan mondta, hanem ahogy a doktor beszél egy beteggel. Olyan beteggel, akit megtámadott a halálos kór, és ez igazán nem a beteg hibája, de az orvos már nem tehet érte semmit sem.

Ez volt Avner életének legszörnyűbb pillanata. Ahogy Carl mondta volna: tíz másodperc alatt lett királyfiból koldus, hősből senki.

Efraim következő mondata pedig még lesújtóbb volt, különösen azzal az álszívélyességgel, ahogy mondta: – Nézd, nem kell aggódnod. Ne legyél már olyan komor, nincs semmi baj! Hazaviszünk téged és a családodat. Van Izraelben is elég munka, elvégezni való dolog, ami éppen olyan fontos!

– De én nem akarok visszamenni Izraelbe! Efraim rámeredt.

– Egy ideig New Yorkban akarok maradni – ismételte Avner lassan, csaknem szótagolva.

– Ezt meg hogy érted? Hát hiszen nem teheted.

– Mi az, hogy nem tehetem? – kérdezte, összekötőtisztje szemébe nézve. – New Yorkban akarok maradni!

– De hát nem maradhatsz! – szótagolta Efraim, mintha, gyerekhez beszélne. Nincsenek irataid, nincs munkád, nincs semmid. Mit fogsz csinálni? – széttárta a karját, és meglengette a papírzsebkendőt. – Egyáltalán, mi az ördögről beszélsz?

– Arról beszélek, hogy itt maradok – mondta nyugodt hangon Avner. – Még nem tudom, mit fogok csinálni, és nem is érdekel. A családommal akarok lenni, ez minden! Semmi másról nem akarok tudni!

Efraim vállat vont, és furcsa pofát vágott. – Nos, talán rosszkor jöttem. Rossz hangulatban találtalak, még csak nem is értem, hogy mit magyarázol. Legalábbis remélem, hogy nem értem. Csak nem azt akarod mondani, hogy afféle *emigráns* szeretnél lenni? Most visszaküldesz, hogy mondjam ezt meg apádnak és anyádnak? Valaki, aki Izraelben született, el akarja hagyni az országot?

Avner szeretett volna igent mondani, de képtelen volt rá. Nagy lélegzetet vett, ám szó nem jött ki a torkán. Túlságosan gyáva. Egyszerűen nem tudott Efraim szemébe nézni, és kimondani a szót. Legalábbis ekkor még nem.

Annak ellenére, hogy hetekig törte a fejét, hogy mindent megbeszéltek Sosanával, igazán még mindig nem döntött. Talán sosem fog. Vagy sosem lesz elég bátorsága, hogy szembenézzen olyasvalakivel, mint Efraim, és megmondja neki.

Vagy olyasvalakinek, mint az anyja.

– Nem hagyom el az országot – mondta, a cipője orrát bámulva. Azt hiszem, khmm… szóval azt hiszem, talán majd visszamegyek. Most azonban… khmm… Most nem akarok, ez minden.

– Nagyszerű – vágta rá Efraim. – Ha csak azt akarod mondani nekem, hogy néhány hónapig még itt maradsz, az egészen más. Erről beszélhetünk. De talán ne most. Néhány napra Washingtonba ken mennem. Mielőtt hazatérek, még újra beszélgetünk. Közben tárgyald meg a feleségeddel! Biztos vagyok abban, hogy az asszony nem akar Amerikában maradni – fölnevetett, mintha a puszta ötlet is túl nevetséges volna ahhoz, hogy egyáltalán beszéljenek róla, majd hozzátette: – Nem akartam goromba lenni, bocsáss meg! Félreértettem a helyzetet. Már azt hittem, hogy végleg itt akarsz maradni.

Kezet nyújtott.

Avner megrázta a kezét, de még mindig nem tudott a szemébe nézni. – Figyelj ide! Én nem mondtam, hogy végleg, de úgy gondolom, néhány évig itt maradok. Itt vagy Ausztráliában, akárhol. Ezt akartam mondani.

– Majd beszélünk, majd beszélünk! – mondta Efraim gyorsan. – Legközelebb!

Néhány papírt összekapott az asztalról, és berakta az aktatáskájába, anélkül, hogy ismét Avnerre nézett volna. Avner azonban nem tudott egyszerűen kisétálni. Túl dühösnek és túlságosan bűntudatosnak érezte magát.

– Nem jönnél… Nem jönnél el vacsorázni hozzánk? – kérdezte, és ettől még dühösebb lett magára.

Efraim abbahagyta a táskában kotorászást és ránézett.

– Nem – mondta jegesen. – Köszönöm. Másokkal kell találkoznom.

Nem volt mit mondani.

Avner nem ment egyenesen haza. Hosszú sétát tett, az East Side-tól a Hudson folyóig, és közben nem vette észre sem Manhattan tömegét, sem a forgalmat; talán száz piros lámpánál is átgyalogolt. Gondolkodni próbált. Mit kellett volna mondania Efraimnak? Miként magyarázhatta volna meg

azt, amit még magának sem tudott megmagyarázni? *Miért* nem akar visszamenni Izraelbe?

Mindig is szeretett volna Amerikában élni. Talán ezért volt az, hogy – minden hazafisága ellenére – sosem tekintette a Közel-Keletet igazi – otthonának. Talán a *levegő* miatt? A nehéz, sűrű levegő miatt, amely ugyan néha lehűl, de sosem tiszta és harapós, mint a frankfurti teleken? A levegő miatt, amely akár nedves, akár száraz, akár bűzöket, akár illatokat hordoz, mindig baljóslatúan vette körül, égette a tüdejét, zsibbasztotta, homokot csapott a szemébe, de nem éltette, mint Európa könnyű, lágy, semleges bájú légköre?

Nem. Többről van itt szó, mint a levegőről.

Talán arról, hogy kudarcot vallott? Legalábbis a maga szemében? Azért, mert ő, aki mindennél inkább hőssé akart lenni, végül is csak afféle mondvacsinált álhős lett? Mert az egészet szinte gúnynak érezte? Ahányszor valaki hátba veregette, vagy megrázta a kezét, azon tűnődött: miért?

Hát elfelejtették Carlt, Robertet és Hansot? A parancsnok, aki az emberei nélkül jött vissza: hős? Még csak az emberei *holttestét* sem hozta haza, holott az izraeli hadseregnél hagyomány, hogy sosem szabad hátrahagyni a halottakat vagy a sebesült bajtársakat, még akkor sem, ha tucatnyi ember életét kell ezért veszélyeztetni. Ő volna hős, aki az emberei nagy részét elveszítette, anélkül, hogy a fő célt elérte volna? Hős, amikor a *mehablim* még mindig Európában nyüzsög?

Talán ezt kellett volna elmagyaráznia Efraimnak. De talán nem is ez volt az igazi ok. Valami más.

Ám amikor végre megértette, még akkor sem tudta szavakba önteni.

Próbált róla beszélni Sosanának, de látta a lány szeméből, hogy nem sikerült elég világosan kifejeznie magát. Ekkor azonban ő már biztos volt benne, hogy tudja az okot. Biztos, akkor is, ha sohasem lesz képes másokkal megértetni.

Addig, amíg Izraelben él, muszáj, hogy ő legyen a kis holland fiú. Csak hogy *egyenlőnek* érezze magát a többiekkel. Ez talán nem áll a többi izraelire, de rá mindenképp. Ki tudja miért? Talán mert nem galíciáner. Talán mert nem olyan, mint anya. Lehet, hogy ezért érezte magát inkább

otthon Frankfurtban. Vagy mert nem olyan kemény fickó, mint a kibucnyikok. Mert ha nem sikerül a kis holland, hős fiúvá válnia, akkor senki marad. A világ legnagyobb senkije.

De nincsenek-e más országok, amelyek nem követelnek ilyen sokat?

Ahol az ember egyszerűen önmaga lehet, élhet magának, és nincs bűntudata, nem érzi úgy, hogyha nem hős, akkor másodrendű állampolgár? Országok, amelyek nem várják el a polgáraiktól, hogy hősök legyenek? Kibucnyikhősök, pionírhősök, katonahősök? Országok, ahol az ember nem kénytelen alacsonyabb rendűnek éreznie magát, ha nem jelentkezik önként minden egyes feladatra?

Természetesen ez nem Izrael hibája. Avner sosem gondolta így: ez teljesen az ő hibája. Mindössze arról van szó, hogy Izraelben nagyok az elvárások. Néhányan képesek erőfeszítés nélkül megfelelni ezeknek, mint anya, sokan meg nem törődnek az egésszel. Elég sokan nem is észlelik, hogy léteznek ilyen elvárások – nagyság, hősiesség, önfeláldozás –, amelyekhez fel kellene nőniük. Nincsenek is tudatában ennek. Dolgoznak, választanak, üvöltöznek egymással, minden évben megteszik a magukét, amikor behívják a tartalékosokat, és különben tökéletesen boldogok Izraelben. Nem kell hősnek lenniük.

Neki viszont muszáj. Mindaddig, amíg izraeli, hősnek kell lennie. Senki sem tehet erről, csak ő maga. És senki nem tehet arról, hogy nem sikerült. Az az igazság ugyanis, hogy nem hős, hanem csak egy átlagos fickó, aki belefáradt ebbe az egész szarságba. Fáradt attól, hogy másnak kell kiadnia magát. Márpedig Izraelben így kell lennie. Vagy hős, vagy úgy csinál, mintha az volna. Nem szükségképpen kommandósként, aki bunkerokat rohamoz meg, aknát szed, örökké terroristákra vadászik. Talán csak úgy, mint anya. Élni kisnyugdíjból, föláldozni a családot. Öreg napjaira egy kibucba költözni. Nem kérni jutalmat. Abban hinni, hogy maga az a jutalom, hogy a zsidóknak végre hazájuk van. Várni, hátha megcsörren a telefon.

És közben nézni a galíciánereket, amint szorgosan osztogatják a gombócokat, kizárólag egymás között.

Nem.

Ezt többé nem csinálja. Nem lesz többé a jó kis *jekke potz* Nahariyából. Ha valaki megint a tengerbe, akarná söpörni a zsidókat, akkor visszamegy

és harcol: ez nem kérdéses. És visszamegy, ha majd hatvanéves lesz, addig normális emberi lényként akar élni a családjával. Amerikában.

*

Néhány nap múlva Efraim telefonált Washingtonból. – Amíg tűnődsz, hogy mit csinálj – mondta –, szeretném, ha valamiről elgondolkodnál.

– Aztán miről? – kérdezte Avner.

– A szerződésed még érvényes.

Avner először azt hitte, rosszul hall. Egy nyilvános telefonfülkében állt, ahonnét visszahívta a washingtoni telefonfülkét, ahol Efraim várakozott. A Queens Boulevardon hatalmas volt a forgalom. – *Szerződést* mondtál? – kérdezte. – Miről beszélsz?

– Tudod, az a papír, amit aláírtál. Az irodámban. Nem emlékszel?

Amikor októberben engedély nélkül visszajöttél. Elolvastad és aláírtad.

Már emlékezett. Nagyon is jól emlékezett rá, hogy aláírt valami cédulát Efraim irodájában, a jom kippuri háború után. Csak nem olvasta el. – Úgy érted, aláírattál velem egy papírt arról, hogy örökre nektek dolgozom?

Efraim fölnevetett. – No, azért annyira nem rossz a helyzet. Csak egy hároméves szerződés, amelyet minden évben jogunk van megújítani. Opciónk van rá. Meg is újítottuk, mialatt nem voltál az országban.

– Várjunk csak! – mondta Avner. Szédült. – Akármit is írtam alá, hogyan tudtad megújítani, ha egyszer nem voltam otthon? A beleegyezésem nélkül?

– Mi az, hogy a beleegyezésed nélkül? Semmi szükségünk a beleegyezésedre. Mondtam, opciónk van rá, és egyetlen kötelességünk, hogy értesítsünk.

– De nem tettétek! Nem voltam az országban.

– Az lehet, de értesítettük a dossziédat – válaszolta Efraim. – Ez teljesen törvényes, nyugodtan a szavamat adhatom rá. Szóval csak gondolkodj erről is, amíg tűnődsz.

– A *micsodámat* értesítettétek? – kérdezte egészen lassan Avner. Ha Efraim egész életében ezen töri a fejét, akkor sem tudott volna

alkalmatlanabb mondatot kitalálni Avner megbékítésére, vagy jobbat arra, hogy feldühítse. A szemét galíciáner értesítette a *dossziéját*, és azt hiszi, hogy kelepcébe ejtette őt! Hát abból nem eszik! Soha a büdös életben!

– Van egy ötletem. Értesítetted a dossziémat. Akkor most küldjed szépen a dossziémat Dél-Amerikába! Én addig mindenesetre New Yorkban maradok.

– Na, azért nem kell mindjárt bepörögni! – hadarta Efraim. – Csak azért telefonáltam, hogy ezt megmondjam. Gondoltam, *jó*, ha tudod.

– Rendben van, megmondtad. Most viszont hadd mondjak én valamit: nem megyek sehova! És haza sem megyek!

– Akkor pedig egyoldalúan megszegted a szerződést – mondta Efraim, és levágta a kagylót.

*

A következő héten Avner Genfbe repült.

Nem az Hotel du Midiben szállt meg, lévén hogy ezúttal más útlevelet használt. Fölhívta azonban Steve-et, aki valamilyen rutinküldetésben ismét Európában tartózkodott. Kedvenc Mövenpick éttermükben találkoztak másnap reggel.

– Bajban vagy, haver – mondta Steve.

– Miért?

– Nem tudom miért, de benne vagy a pácban.

– Miről beszélsz?

– Hát, találkoztam Efraimmal, amikor hazajött – mondta Steve. – Elmesélte, hogy beszélt veled New Yorkban. Azt mondta, nem ezt várta tőled. Azt mondta, teljesen hülyén viselkedtél.

– Ki akarok szállni!

– Tudom. Mondta. És mit fogsz csinálni?

– Azt még nem tudom. El akarom vinni a pénzemet, és kész. Elég sokat beszéltünk erről, nem emlékszel? Még Carl is. Azt mondta, ha egyszer vége, kiszállunk. Mind ebben maradtunk.

– Igen, emlékszem – bólintott Steve. – Azt hiszem, tényleg mind ezt mondtuk.

Avner ránézett. – És akkor mi van veled?

Steve megrántotta a vállát és elfordult. Aztán visszanézett Avnerre. – Tudod, egy kicsit öregebb vagyok, mint te, haver. És még ha nem is… – Befejezetlenül hagyta a mondatot. Kis szünet után folytatta. – Különben is, ez a te dolgod. Ha ki akarsz szállni, azt hiszem, akkor kell megtenned, amikor még fiatal vagy. Amikor a gyereked még nem iskolás, meg minden. Igazad van. De tudod, azt hiszem, sok bajod lesz még velük…

– Miről beszélsz? Mi az ördögről beszélsz? Miért lenne nekem *ezekkel* bajom? – Nem tudta nem észrevenni, hogy pontosan úgy használja az „ezek” kifejezést, ahogy az apja. – Nem ártottam nekik!

– Ne üvölts velem! – méltatlankodott Steve. – Én csak azt tudom, hogy Efraim állítólag a barátod, most meg kígyót-békát kiabál rád. Ennyi az egész.

– A fenébe Efraimmal! Megyek a bankba.

Együtt mentek. Avnernek volt egy másik széfje is. Ennek egyetlen kulcsa nála volt, és a küldetés csip-csup holmijait őrizte benne, többek közt, néhány útlevelet is. Most mindezt kivette, hogy hazavigye. Pontosan úgy, ahogy a katona is szuvenírt visz haza a háborúból. Azután szólt a tisztviselőnek, hogy szeretné megszüntetni a számláját.

Néhány perc múlva az illető visszatért egy-két irattal meg egy kis borítékkal. Avner megnézte a borítékot. Körülbelül 300 dollárt érő svájci frank volt benne.

– Ez lehetetlen! – mondta, Steve-re nézve, – Biztos benne, hogy ez az a számla?

A hivatalnok ellenőrizte. – Igen, Monsieur. Ez volt az a számla.

– Itt valami tévedésnek kell lennie! – mondta Avner szinte oda sem figyelve, hisz egyszerűen, nem hitte el a dolgot. – Ezen a számlán közel százezer dollárnak kellene lennie.

A hivatalnok diszkréten köhintett. – Monsieur bizonyára tudja, hogy a számlához egy másik fél is hozzájuthat. Úgy látszik, hogy itt a másik fél kivett bizonyos összegeket… Monsieur kívánja, hogy ellenőrizzem?

– Megtenné? – kérte Avner halkan.

A tisztviselő néhány percig távol volt. Steve és Avner nem szóltak egymáshoz.

A hivatalnok egy idősebb, elegáns, sötét ruhát és egy kissé aggodalmas arckifejezést viselő úrral tért vissza. Az illető az irodájába invitálta őket. Leültek.

– Önök bizonyára tudják – mondta az előtte lévő iratokra nézve –, hogy a számlán lévő összegeket egy francia társaság helyezte letétbe.

– Igen – felelte Avner óvatosan. Ez volt a kifizetések álcázása.

– Nos, a Monsieur-vel egyetemben a francia társaságnak is joga volt a pénzt kivenni. És négy nappal ezelőtt ezt meg is tették, csaknem az egész összeg vonatkozásában. Nézze!

Avner nézte.

– Remélem, minden rendben? – érdeklődött a tisztviselő. – Ugye, semmi hiba?

– Nem – válaszolt Avner bénán. – Semmi hiba.

Már majdnem kiment a bankból, amikor Steve, akit jobban megráztak a történtek, mint Avnert, felkiáltott: – Várj egy pillanatig!

Visszarohant a tisztviselőhöz, hogy nézze meg az ő számláját. Akárcsak Avner, ő is Genfben hagyta a pénzét, hadd gyűljön a küldetés végéig. Most idegességében mélyeket sóhajtott, orrán át fújtatva, mint valami bika, miközben a hivatalnok visszatértére várt. De az ő számlája érintetlen volt. Pénze, csaknem százezer dollár, szépen ott szerepelt a betéti oldalon.

– Látod! – mondta Avnernek, szinte vádlón, talán mert ennyire megkönnyebbült. – Itt van! Az egész itt van!

Avner biccentett, és kiment a bankból. Ment, ment, Steve pedig loholt utána. A rakparton leült egy padra, és a Rhone hullámait bámulta. Steve megállás nélkül nyugtatta, „ne idegeskedj”, „ne aggódj”, mondta felváltva, Avner azonban csak bólogatott, de nem szólt. Lélegzethez is alig jutott. Gyomrában éles fájdalmat érzett, mintha valaki vékony, hosszú késpengét szúrt volna belé. Nézte a kezét, akár ha a másé lett volna: remegett. A szája széle is remegett. Néhány pillanatig úgy érezte, egész teste rázkódik. Sírni szeretett volna.

– Hát el lehet ezt hinni? – kérdezte végül Steve-től, összeszedve magát.

– Talán csak félreértés – mondta a másik. – Talán azért vették ki, hogy… Hogy ha már úgyis kiszállsz, csekken küldjék el neked. Talán… – abbahagyta, mert maga is nevetségesnek találta, amit mondott.

– Szeretném tudni, ki vette ki a pénzt – mondta Avner. – Mert mondhatom neked, most megyek és lelövőm az összes szarházit! – Csak ne borulj ki! – mondta Steve.

Avner rábámult: – Ne boruljak ki? Az a pénz nem az övék!

– Várj! – Steve megrázta a vállát. – Ugyan már, gondolkodjunk egy pillanatig! Miért nem hívod fel őket? Vagy még jobb: szállj föl egy gépre, most rögtön! Menj vissza és beszélj velük!

Avner kezdett megnyugodni. Igen. Hát persze! Visszamenni Izraelbe!

Pontosan ezt akarják, ezt várják tőle. Ezért csinálták az egészet!

– Fölfogtad – kérdezte Steve-től –, hogy még katonai szolgálattal is tartozunk nekik? Tartalékos tisztek vagyunk. Te például mióta nem szolgáltad le a kötelező évi idődet? Az én egységemben ez évente két hónap. – Csak nem gondolod… – kezdte Steve, Avner azonban félbeszakította.

– Egy éven át is visszatarthatnak, törvényesen. Egészen addig, amíg meg nem teszem amit akarnak. Közben meg mit kezd Sosana New Yorkban, pénz nélkül?

– Tudod mit, én megteszem helyetted – mondta Steve –, beszélek velük én!

Avnert nem lepte meg Steve ajánlata: végül is harcostársak voltak.

– Nem, köszönöm. Jobb, ha te nem keveredsz bele ebbe. Neked is más a kapcsolatod velük, nekem is. Köszönöm – ismételte –, majd csak kitalálok valamit.

– Most hova mész?

– Vissza New Yorkba.

Így is tett, az első Swissair-járattal, és már a Kennedy-repülőtérről felhívta Sosanát. A lánynak kellett kijönnie érte, mert nem volt elég pénze taxira.

Maradt még valamijük Sosana bankszámláján. Talán kétszáz dollár. A hazaúton mondott el mindent,a lánynak. El kellett mondania, hisz ez a dolog mindkettőjüket érintette. És Geulát is.

– De hát hogyan tehetnek ilyet? – kérdezte Sosana. – Ez nem tisztességes!

– Én tudom, hogy nem az – válaszolta Avner –, mégis megtették!

Bár lehet, hogy nem. A barátom azt mondja, talán ideküldik a pénzt. – Ezt minden meggyőződés nélkül mondta, hogy, megvigasztalja Sosanát, és hogy a dolgokat kissé rózsásabbnak tüntesse föl e pillanatban.

Sosana azonban nem volt vevő erre. – Te elhiszed, hogy majd elküldik a pénzt, miután kivették a számládról? Mert én nem.

– Pillanatnyilag nincs ok arra, hogy kiboruljunk. Különben is, bármikor azt mondhatom Efraimnak: győztél, mi az új feladat?

Amikor ezt mondta, még úton voltak. Sosana vezetett, és a következő pillanatban olyan vadul taposott rá a fékre, hogy Avner csaknem kirepült a szélvédőn át fejjel előre.

– Ha ezt mered mondani Efraimnak – közölte Sosana villámló szemekkel –, az első adandó alkalommal a falhoz kenlek a kocsival! Majd meglátjuk, mi hasznod veszi Efraim, nyakig gipszben!

Minden szavát komolyan gondolja, ez látszott rajta.

– Nyugi! – mondta neki Avner, lenyűgözve attól, hogy micsoda isten ostorává vált a lány, ilyen váratlanul. – Valamiből élnünk kell. Nincs pénzünk, nincsenek irataink, nincs munkánk. Különben meg izraeliek vagyunk, akik még háborúban állnak. Talán szükségük van rám.

– De nem így! – felelte Sosana. – Ha menni akarnál, egy szót sem szólnék. Sosem szóltam, még csak nem is kérdezősködtem. Azt hiszed, nem tudtam – illetve tényleg nem *tudtam* –, de azért jól sejtettem, mit csinálsz Európában? Mit gondolsz, milyen volt rád várnom a babával? Nem szóltam semmit. Szabra vagyok, és katonához mentem feleségül, ezt mondogattam magamban. De nem így! Inkább padlót sikálok! Nem fognak semmire rákényszeríteni!

– Rendben van, majd meglátjuk – mondta Avner. – De most indítsd el az autót!

Sosana ránézett és indított. – Minden szavamat komolyan gondolom! Te még nem ismersz engem!

*

Vagy tíz napig nem hallott a Moszad felől, ő maga pedig nem érdeklődött. Abban sem volt biztos, kit kéne fölhívnia, ha kérdéseket akarna föltenni.

Nem számítva persze, ha visszamegy Izraelbe. A múltban mindig volt egy kijelölt kommunikációs csatornájuk. Egy telefonszám, bankszéf vagy egy Moszad-állomás főnök valahol. Most meg nem maradt más, mint Efraim Tel-Avivban. Nem volt értelme fölhívni, hacsak nem adja föl az egészet. Ez pedig nem állt szándékában.

Beköltöztek az új lakásba, mert hiszen két hónapra már kifizették a bért, a régiben meg szólt a háztulajdonos, hogy menjenek. Mivel az új lakás csak néhány háztömbnyire volt a régitől, megtartották ugyanazt a telefonszámot.

Néhány nappal a beköltözésük után csöngött a készülék. A New York-i izraeli konzulátus egyik biztonsági tisztje beszélt: – Van itt magának egy levél. Be kellene jönnie elolvasni.

– Miért nem küldi el postán?

– Nem, a levél itt marad. Maga jön be és elolvassa!

Talán igaza volt Steve-nek. Talán végül is megjött a csekk.

Másnap reggel metrón ment Manhattanbe. Nem a csekk volt. Az egyoldalas irat nyilvánvalóan a diplomáciai postával érkezett. Száraz tőmondatokban közölte, hogy noha kitűztek egy időpontot, ameddig Avnernek vissza kellett volna térnie Izraelbe (ez szemét hazugság, közölte ő azonmód a biztonsági emberrel), Avner nem tért vissza. Ebből a tényből az illetékesek arra következtetnek, folytatta a levél, hogy Avner önkényesen fölmondott (arról nem szólt az írás, hogy kinek), és ez a fölmondás egyben szerződésszegés. Ilyen körülmények között nem jár neki semmiféle pénz, az illetékesek azonban jó szerencsét kívánnak neki a jövőben, pecsét, olvashatatlan aláírás, a személyzeti osztályról.

Megfordította a papírt, a másik oldalán azonban nem állt semmi.

A biztonsági ember kivette a kezéből az iratot, majd elélökött egy postakönyvet. – Írja alá, hogy elolvasta.

– Ezt meg hogy gondolja? Szükségem van egy példányra.

– Ebből nincsenek másolatok. Csak írja alá, hogy látta, én majd szintén aláírom.

– Én nem láttam! – mondta Avner lassan vörösödve.

– Ugyan már! – mondta a biztonsági ember –, ne izéljen itt velem! Én csak a dolgomat végzem. Írja alá, ott a vonal fölött!

– Próbáljon rákényszeríteni! – mondta Avner. A biztonsági ember nem moccant. – Egyébként köszönöm – folytatta ő, és kisétált a konzulátusról.

Hazament. Most már nem lesz pénz. Soha. Különös módon megkönnyebbült. Nem lesz gondja a százezer dollárral. Hiszen hát nem is a százezer dollárért tette az egészet. Ha pénzért tette volna, valószínűleg egymillióért se vállalja. Annak idején sem kellett volna ilyen egyezséget kínálniuk neki, meg másmilyet sem. Önként jelentkezett. Azért tette, mert a miniszterelnök és a *memune* fölkérte egy történelmi küldetésre. Egykori hőse, Sharon tábornok jelenlétében, aki azt mondta neki: – Bárcsak engem kérnének! Ezért mondott igent. Sosem kért tőlük százezer dollárt. Semmit!

Efraim mondta neki, hogy miféle bankszámla ez. Ahogy Carlnak, Robertnek, Hansnak és Steve-nek is. Efraim mondta nekik: – Ahányszor Svájcban járnak, megnézhetik a számlájukat, hogyan növekszik.

Ő mondta, Avnernek és a többieknek eszébe sem jutott, hogy megkérjék rá. Eszükbe sem jutott.

És még most sem a pénzről van szó. No igen, jó lett volna, ha Sosana megtarthatja a skandináv bútort; csodálatos érzés lett volna látni a felesége arcát, amikor a dán konyhabútor (a jégkockakészítővel) megérkezik a lakásba. Igen, órákig állt az Avenue Hoche-i bolt kirakata előtt; igen, egyszer még álmodott is erről a konyháról. Neki csak arra kellett a pénz, hogy megtehesse, amit akar: Amerikában maradhasson, vagy ha úgy tetszik, Ausztráliába, Európába mehessen. Hogy ne kelljen aktakukaccá lennie Izraelben, vagy Dél-Amerikában kergetni a *mehablimot*, ha gondoskodni akar a családjáról. Erre lett volna jó a százezer dollár, nem másra. Most meg, hogy mindenképp kiszáll a buliból, most, hogy ő és Sosana elhatározták magukat: akár így, akár úgy, de megteszik, bármi történjék, mit

számít a pénz? Eddig sem volt pénzük, ezután sem lesz. Ahhoz igazán galíciánernek kell lenni (és Efraim az volt), hogy valaki azt higgye, Avnert úgy lehel a pénzzel ide-oda rángatni, mint valami bábut a dróton. Azért mégis maradt egy probléma.

Az iratok.

Olyan sokáig utazott hamis papírokkal – a Moszad igazolványaival, a Moszad pénzén vásárolt iratokkal vagy a Hans által hamisított dokumentumokkal –, hogy teljesen idegen volt számára a törvényes iratok, a normális bevándorlási procedúra gondolata, a végtelen, fárasztó, bürokratikus cirkusz. A diplomata- és szolgálati útlevelek költséges menedékén kívül a kvóták, zöld kártyák és munkavállalási engedélyek világában amellyel Avner, mulatságos módon, utazásai során sosem találkozott – a légkör meglehetősen fagyos.

Lévén, hogy nem törvényes bevándorlóként élt Amerikában, hivatalosan nem kereshetett munkát. Sosana kétszáz dolláros bankszámlája nem segítette sokáig a családot 1975 nyarán. Pénzt kellett keresnie. Mint akármelyik illegális mexikói bevándorlónak, neki sem volt más választása: csatlakozott az idegenek ama százezres seregéhez, akiket Amerika hatalmas „fekete”, illegális gazdaságában zsákmányolnak ki.

Sose gondolta ezt kizsákmányolásnak. Épp ellenkezőleg, hálás volt a lehetőségéért. Ha valami olyat akar, amire hivatalosan nincs joga – Amerikában élni –, egy ideig meglehetősen kedvezőtlen körülmények között kell ezt tennie. Így tisztességes. Nem zavarta, hogy kevesebb pénzért vezet taxit vagy fest házakat, mint a törvényes bevándorlók; az sem, hogy a munkaideje jóval hosszabb. Inkább az volt a gondja, hogy miközben vezette a taxit és festette a házakat, lassan kezdett rájönni: talán egész életében így fog dolgozni.

Párizs, London, Róma után. Az ügynökök más pénzén vett, nagystílű életmódja után. Huszonnyolc éves korára élete legfárasztóbb, legizgalmasabb, legérdekesebb része véget ért. És még csak nem is mesélhet róla. Ugyanebben a korban mások új élményekre, új kihívásokra várnak, ő pedig lassan csúszik lefelé a szürkeségbe. Tehet-e bármit is a hátralévő életében, hogy egyáltalán a közelébe kerüljön azoknak a dolgoknak, amik eddig körülvették?

Nem érdekes. Állandóan azt mondogatta magának, nem érdekes. Ugyanakkor állandóan látta maga előtt az apját a nyugszékben ülve, félig holtan, miközben legyek ülik körül a narancslés pohár karimáját. Az apja szunyókál, a gyémántokról álmodik. Várja, hogy megszólaljon a telefon.

Alkalmi munkáit azon a néhány kapcsolatán keresztül szerezte, akikkel korábbi, New York-i útjain ismerkedett meg: egy queensi zsidó üzletember segítette, meg egy El Al munkatárs, akinek az unokatestvére New Jerseyben élt. A múltjáról egyikük sem tudott. Az ő segítségükkel ismerkedett meg későbbi ügyvédjével, egy idősebb, ravasz, profi jogásszal, aki még csak nem is volt zsidó. Ez az ügyvéd találta ki, hogy előbb Sosana iratait kell elintézni. Az ő számára könnyebb megszerezni a már partra szállt bevándorló státusát. Először is az itteni élettörténetében nem voltak lyukak: érkezése után a Moszad szerzett neki valami névleges munkát álcázásul, ami megmagyarázza, hogy miért jött New Yorkba. Ha pedig egyszer Sosana megkapja a törvényes bevándorló zöld kártyáját, már sokkal egyszerűbb lesz ugyanezt megszerezni a vele élő férje számára. Addig azonban, noha annak kockázata, hogy a bevándorlási hatóságok észreveszik és kiutasítják, elég kicsi, mégis számolni kell vele. Valami torz módon ez még mulatságos is: miután évekig az egyik legmerészebb hadműveletet vezette. Európában, bármikor megjelenhet az újságok szalagcímein: ELKAPTÁK AZ IZRAELI EXÜGYNÖKÖT, AKI ILLEGÁLIS BEVÁNDORLÓKÉNT KULIZOTT MANHATTANBEN. Ez volna a végső irónia.

Konok és megátalkodott volt. Keményen elhatározták Sosanával, hogy nem nyugodnak bele a vereségbe: bármi legyen is, kitartanak, inkább éheznek, minthogy visszakönyörögjék magukat azokhoz, akik véleményük szerint becsapták és elárulták őket. Később azonban el kellett ismernie, hogy a következő, rendkívül nehéz hét hónap során nemegyszer csaknem mégis belenyugodott a vereségbe. Ha Efraim újra telefonál és azt mondja… Akármit is mond. „Félreértés volt. Tegyen meg nekünk még valamit, és megkapja a pénzét. Jöjjön vissza Izraelbe, és majd itt kifizetjük.” Ha Efraim cukorkát kínál, a dolog bejött volna. Kiderült volna Avner gyengesége, és ezt nagyon szégyellte volna, de hát ez a helyzet.

Efraim azonban nem a cukorkát nyújtotta. Inkább a korbácsot választotta.

*

Novemberben történt, hajnali egykor. Avner még nem aludt, de már Sosana mellett feküdt az ágyon. A villany sem égett. Hallotta, amint a kocsi megáll a ház előtt, de nem foglalkozott vele. Néhány pillanattal később azonban megszólalt az ajtócsengő.

Sosana felébredt.

Avner a szájára tette az ujját, így a lány nem szólt semmit, ám szinte ösztönösen fölkelt, és Geula kiságyához ment. Avner nesztelenül megközelítette az ablakot. Nem kapcsolt villanyt, és hozzá sem nyúlt a függönyhöz. Hunyorogva kilesett az utcára a függöny és az ablakkeret közötti keskeny részen. Charlie szintén felébredt, de gazdái némaságából okosan megérezte, hogy neki sem szabad ugatnia. Mellső lábát az ablakpárkányra tette, és Avner mellett ugyanazon a résen próbált kinézni.

A csengő nem szólt újra. Avner látta az illetőt, aki csöngetett. Beült a kisautó volánja mögé. A kocsi a szemben lévő ház előtt állt, lámpája világított. Japán kocsi volt. A férfi maga pedig – nos, elég nehéz leírni. Lehetett akármi. De semmi esetre sem arab, nem fekete, és nem távol-keleti. Fehér ember.

Avner biztos volt benne, hogy még sosem látta. Abban is biztos volt, hogy nincs ismerőse, aki hajnali egykor becsöngetne hozzá. A bevándorlási hivatal nem küld ki egyetlen magányos ügynököt külföldi kocsin. Ráadásul a bevándorlási tisztviselő biztosan egynél többet csöngetne. Ez valami más.

A japán kocsi elindult. Akármit is akart ez az ember, gondolta Avner, elég amatőr lehet. Nem derítette föl az utcát, mielőtt becsöngetett. Ha megtette volna, mindenekelőtt megfordul a kocsival. A házuk ugyanis zsákutcában volt. Ahogy a kocsi most elindult, hamarosan vissza kell fordulnia, ugyanezen az úton. Avner könnyedén megállíthatná, vagy legalább megjegyezhetné a rendszámát.

A japán kocsi száguldva jött visszafelé, kikapcsolt reflektorral. Úgy látszott, az illetőbe szorult annyi józan ész, hogy amikor észrevette, hogy meg kell fordulnia, kikapcsolta a rendszámtábla világítását. Avner nem látta a számot. A kocsi egészen új Toyotának látszott.

Öt perccel később csöngött a telefon.

– Üzenetünk van a maga számára. Az ajtónál – mondta egy férfihang, majd az illető rögtön megszakította a vonalat. Folyékonyan beszélt angolul,

de Avner kiérezte szövegéből az akcentust. Ismerős akcentus. Nem lepődött volna meg, ha a telefonáló anyanyelve héber lenne.

Úgy döntött, nem kockáztat. Nem valószínű, hogy az „üzenet” fölrobbanhat, de minek kockáztasson? Ha az ajtaja körül mászkál a sötétben, tökéletes célpontot nyújt, akár puskával, akár rádióirányítású bombával akarják elintézni. Miért veszélyeztesse magát? Megvárja a reggelt, és majd akkor megnézi, mit hagyott ez az ember az ajtajánál.

– Semmi az egész – mondta Sosanának –, csak aludj!

Ő viszont nem sokat aludt reggelig.

Amint hajnalodott, és az emberek mászkálni kezdtek az utcán, felöltözött, és a hátsó ajtón át elhagyta az épületet. Megkerülte a háztömböt. Nem látott semmi gyanúsat. Visszajött a főbejárathoz. Azonnal észrevette az ajtókeret és az ajtó közé gyömöszölt kis borítékot. Veszélytelennek látszott, mert túl kicsi és vékony volt ahhoz, hogy levélbomba legyen. Azért mégiscsak óvatosan fogta meg. Minden rendben levőnek látszott: a papír nem volt szivacsos, nem verte ki a pára, és nem volt marcipánszaga.

Óvatosan kinyitotta. A borítékban csak egy fényképet talált a kislányáról. Megismerte a képet, ő maga vette föl a nyáron. A negatív idehaza van; takarékosságból mindössze egy sorozat képet hivattak elő, azért, hogy elküldhessék Sosana szüleinek Izraelbe. A borítékban lévő fotó ebből a sorozatból származhatott.

A képen közelről látszott Geula. Fejét mókásan félrehajtotta, és kíváncsian nézett a kamerába. Két ujja a szájában.

A homlokára valaki négy koncentrikus kört rajzolt, középre pedig egy tintafoltot. Céltáblát.

Az ő lánya: célpont! Igyekezett nyugodt maradni.

Aligha a *mehablim.* Ha megtalálták, biztosan nem figyelmeztetnék. Nincs miért figyelmeztetniük. Minden bizonnyal megölnék. Talán még a feleségét és a gyerekét is, de semmiképp sem küldenének olyan fotókat, amire céltáblát rajzoltak.

Nem is szerezhették meg ezt a fényképet. Senki sem szerezhette meg.

Senki, kivéve…

Ezt a képet Izraelbe küldték az anyósáéknak. *Izraelbe!*

Nem volt más választása: meg kellett mutatnia Sosanának. – Ez már sok – mondta. – Vissza kell mennem. Ezt az ügyet el kell intézni, így vagy úgy!

– Nem – felelte a felesége. – Nem engedlek! Elrejtőzhetünk, vagy akármi, nem érdekel! Nem mész vissza! Botrányt csinálok! Fölhívom a *New York Time*st!

– Nyugi! – mondta Avner. – Hadd gondolkodjam! Tudod, még abban sem vagyok biztos, hogy *ezek* csinálták. Úgy értem, nem az összekötőtisztem. Talán valami ottani seggfej, aki hős akar lenni. Ha visszamegyek és megmondom nekik…

– Nem – felelte Sosana. – Engem nem érdekelt ki csinálta. Ha egyszer visszamész, hát visszamentél! Az összekötőtiszted, na szép! Talán majd azt mondja: „Bocsánat, én erről semmit sem tudtam. De ha már eljött, van ugyebár nekünk néhány befejezetlen üzletünk, igaz?” Azt hiszed, én nem ismerem őket? Jobban ismerem, mint te!

Avner döbbenten nézett a feleségére. Természetesen igaza volt. Teljesen igaza. Efraim pontosan ezt mondaná, akár igaz, akár nem. Akár ő találta ki a fenyegető levelet, akár más.

– Geulának továbbra is óvodába kell járnia – mondta. – Nem tarthatjuk rajta a szemünket éjjel-nappal; mind a ketten dolgozunk. Nem hiszem, hogy bármit is megpróbálnának, de a csuda tudja. Biztosan nem akarják bántani… Ha visszaviszik, nincs választásunk. Hadd gondolkodjam!… Fölhívom az öcsémet! Megkérem Bert, hogy utazzon ide, és maradjon velünk.

– De miből veszed meg neki a repülőjegyet?

– Ne aggódj – felelte –, megszerzem a pénzt!

Úgy szerezte meg, hogy kölcsönkérte attól a barátjától, akié a taxi volt, amit ő vezetett. Megígérte, hogy heti részletekben visszaadja.

A kisöccse, anya kedvence, huszonegy éves nagyfiú. Épp leszerelt a katonaságtól. Avner alig tudott másként gondolni rá, mint kócosan, szőke, cingár kisgyerekként, akit *neki* kellett őriznie, ha szabadságra jött haza a hadseregből. Két napra jött, és anya azt mondta: – Tégy egy szívességet, vigyázz az öcsédre ma délután, amíg bevásárolok! Csak néhány órára!

Ber menetrend szerint megérkezett. Pontosan úgy nézett ki, mint apa. Amilyen Avner is szeretett volna lenni: szőke, kék szemű, németebb a németeknél. Igaz, Ber nem volt magas; apa a maga idejében jóval nyúlánkabb volt. Ettől függetlenül azonban a kisöccse tökéletes formában volt: széles vállak, keskeny csípő és keskeny ajkán pimasz vigyor. Imádta New Yorkot, szemlátomást még mindig rajongott Avnerért, és nem bánta, ha vigyáznia kell Geulára.

Két hét múlva azután, egy este, ugyan nem egészen falfehéren, de reszketve ért haza. Szorosan fogta Geula kezét, és a következő történetet mesélte el:

A főbejárattól néhány lépésnyire várta unokahúgát, amikor hirtelen mellé jük gurult egy külföldi autó. Két fiatal férfi szállt ki belőle. Ahogy Geula a többi gyerekkel kijött az óvodából, és rohanni kezdett Ber felé, a két fiatalember hirtelen megindult. Egyikük elébe állt, a másik pedig megpróbálta megragadni a kislányt.

– És mi történt? – kérdezte Avner, igyekezve megőrizni hangjának nyugodtságát.

– Két rendőr jött az utcán mögöttem – mondta Ber –, és pont akkor fordultak be a sarkon. Nem is láttam őket. Csak abból vettem észre, hogy az előttem álló fickó odakiáltotta a másiknak: rendőrség! És mindketten beugrottak a kocsiba.

– Azt kiáltotta: rendőrség?

– Hát éppen ez a különös! Héberül!

Sem Avner, sem Sosana nem szólt semmit Bernek a Moszaddal kapcsolatos gondjaikról. A fiú nem tudott semmit. Szó sem lehetett arról, hogy élénk a fantáziája, és kiszínezi a történetet, mert ismeri a veszélyt. Avner csak arra figyelmeztette; hogy nagyon vigyázzon az unokahúgára, mert túl sok az utcai bűneset New Yorkban: gyermekrablás, gyermekekkel való fajtalankodás.

E figyelmeztetésből aligha születhet meg a színes rémtörténet két fiatalemberről, akik héberül kiáltják: rendőrség!

Tehát alighanem pontosan ez történt.

Erre pedig egyetlen magyarázat van.

És egyetlen módon lehet választ adni rá.

Avner dolgozni kezdett ezen a válaszon. A következő héten mindent megtett, amit kellett, egyedül. Ezt az akciót magának kellett végrehajtania. Senkinek nem szólt róla, még Sosanának sem. Lassan, gondosan, módszeresen dolgozott. Éppen úgy, ahogy *„ezek”* tanították: nem hagyott nyomot, nem keltette föl senki gyanakvását. Mindent megfigyelt, anélkül, hogy őt észrevették volna. Soha nem végzett jobb munkát.

Egy hét múlva már készen is állt.

1976 januárjában, egy keddi napon, délelőtt tíz órakor besétált az izraeli konzulátusra.

– Magának aztán van pofája! – mondta a biztonsági ember, amikor Avner berontott, nyomában a tiltakozó titkárnővel. – Még van pofája, hogy csak úgy besétáljon ide? Vagy azért jött, hogy végre aláírja a naplót?

Avner egy borítékot vett elő a zsebéből és az asztalra tette.

– Hadd beszéljek most én egy kicsit! – mondta. – Ha befejeztem, te is beszélhetsz. Azt mondasz, amit akarsz. De mielőtt kinyitod a szádat, hadd beszéljek én! Öregem, ti megpróbáltátok elrabolni a lányomat. Lehet, hogy tudsz róla, lehet, hogy nem. Tán még közöd is van hozzá, hisz az akció a New York-i részlegé volt. Lehet, hogy semmi közöd hozzá, nem érdekel. Téged ismerlek, téged teszlek felelőssé!

Kinyitotta a borítékot, és hat gyerekfotót vett elő. Szétterítette őket a biztonsági ember előtt. A gyerekek négy-hét évesek voltak. Két fiú és négy lány, teleobjektívvel készített fényképeken. Némelyik a játszótéren, másik az iskolaudvaron, az utcán.

– Ismered őket? Egyet legalább ismerned kell, mert a te lányod!

A férfi hallgatott. A képekre meredt.

– Öreg, ti itt dolgoztok Amerikában. Csinos kis házakban laktok. A gyerekeitek csinos kis iskolákba járnak. Látod, tudom, hogy hol laktok, és azt is tudom, hogy a gyerekeitek melyik iskolába járnak. Én nem sokat törődöm a magam életével, de ajánlom, nagyon vigyázz arra, hogy semmi se történjék a lányommal! Ha van egy kis eszed, őröket állítasz köréje! Garantálod, hogy még véletlenül se essék baja! Értesz engem? Nagyon vigyázz, hogy le ne essen a játszótéren a hintáról! Mert ha leesik, téged

teszlek felelőssé! Ha valami történik a lányommal, elkapom mind a hat gyereket, és jobb, ha tudod, hogy halálosan komolyan mondom!

A biztonsági embernek végre megjött a hangja, bár kissé még reszketett. – Nem tudok semmit arról, hogy mi történt a lányával! – mondta széttárt karokkal. – Higgye el nekem!

– Te higgy *nekem!* – válaszolt. – Tudod, vagy nem tudod, nem érdekel! Valaki tudja. Szóval tégy magadnak egy szívességet, és mondd el mindenkinek, amit tőlem hallottál! Mutasd meg mindenkinek a képeket! Meséld el, mit mondtam neked!

Fölállt. Vele együtt a biztonsági ember is. – Figyeljen ide: maga őrült! – mondta. – Orvoshoz kellene mennie! Én mondom, képzelődik!

Beszélt, beszélt, miközben az ajtóig követte Avnert.

Ő nem szólt semmit. Amikor azonban kinyitotta az ajtót, megfordult: – Fiatal vagy, és nem tudsz mindent. Még engem sem ismersz túlságosan. Kérlek, mondd el a többieknek. Ne próbáld egyedül megoldani!

Kisétált a konzulátusról.

Nem költözött el, és a család életrendjét sem változtatta meg. Körülbelül egy hónapig nem telefonált senki, levél sem érkezett. Igaz, további furcsa események sem történtek. Azután egy napon fölhívta egy régi ismerőse az El Al biztonsági szolgálatától. Abból a távoli múltból, amely mintha már száz éve lett volna: amikor még mindketten légimarsallok voltak.

– Azt mondták, telefonáljak neked. El tudnál menni pénteken a szállodába? Ugyanaz a szoba, mint a múltkor. Tíz óra, délelőtt. Valaki találkozni akar veled.

Ez a valaki bizonyosan Efraim.

– Igen – válaszolta Avner. – Mondd meg, hogy ott leszek.

Efraim nem fogott vele kezet, amikor kinyitotta a szobája ajtaját. Félreállt, hogy Avner bemehessen, majd hátat fordított neki, és az ablakhoz sétált.

– Egyetlen okból akartam találkozni veled – mondta anélkül, hogy megfordult volna. – Szeretnék föltenni egy kérdést: mit képzelsz, milyen mélyre süllyedünk?

Avner nem válaszolt. Efraim megfordult, hogy a szemébe nézhessen. – Úgy gondolod, kislányokat rablunk? Úgy gondolod, a *mehablim*mal van dolgod? Te a *hazádról* hiszel ilyeneket!

Avner szerint Efraim nagyszerű alakítást nyújtott. Pontosan ezt várta.

– Hol a pénzem? – kérdezte.

– A pénzed! – Efraim közelebb jött hozzá, úgy nézett rá, mintha életében először látná; teljesen döbbenten. – A pénzedről akarsz velem beszélni? Mi történt veled?

– Talán öregszem – mondta Avner. – Talán kicsit okosodom.

– Nem akarom elhinni, hogy veled beszélek. Nem akarom elhinni, hogy egy izraelivel beszélek. *Akármilyen* izraelivel, nem beszélve most a te kiképzésedről, a hátteredről. Valakinek, akinek olyan családja van, mint a tiéd! Olyan apja! Olyan anyja! Mit fog mondani az anyád, ha meghallja, hogy te így beszélsz?

Avner megdühödött. – Az anyám pontosan úgy beszélne, mint te, mert nincs több esze. Neked viszont van!

– Bocsáss meg, kedvesem – mondta Efraim –, talán naiv vagyok. Talán egészen egyszerű fickó vagyok, mert nekem sincs több eszem. Esetleg Amerikába kellene jönnöm, és tőled tanulnom egyet-mást. Talán mindenkinek pénzt kéne követelnie, mielőtt beül egy tankba. Talán minden ejtőernyős ugrás előtt részvényeket kellene osztogatnom. Nagyszerű ötlet, javasolni fogom! Tiéd az érdem! Majd elmondom, honnét jött az ötlet!

Efraim, ahogy belemelegedett a mondanivalójába, róni kezdte a szobát. – Azt hiszed, te vagy az egyetlen, aki veszélyes feladatot hajtott végre? Azt hiszed, amit tettél, az valami különleges volt? Emlékszel még bármire a hazád történetéből? Emlékszel, hányan tettek sokkal veszélyesebb dolgokat, jóval rosszabb feltételek között?! Hányan veszítették el a lábukat, hányan haltak meg? Úgy gondolod, arra kell Izrael pénze, hogy boldogan visszavonulhass? A munkatársad nem így gondolja: még mindig dolgozik nekünk! Senki sem kéri, hogy hős legyél, ha nincs hozzá elég bátorságod. De gyere vissza, és tedd, amit tenned kell! Mint mindenki más. Akkor talán beszélhetünk a pénzről.

Efraim elhallgatott. Várta, hogy Avner feleljen, ő azonban nem szólt. Meglehetős hosszú szünet után Efraim végül is megszólalt. – Nos, akkor

befejezhetjük?

– Előbb hadd kérdezzek valamit. Annak idején, három évvel ezelőtt, miért éppen engem választottak?

– Jó kérdés – mondta Efraim lekezelően. – Bár tudnám a választ. Azt azonban el tudom mondani, hogy mit gondoltunk akkor. Azt gondoltuk, és a többiek az alakulatodból ugyanezt mondták, hogy sosem adod föl. Talán nem vagy túl erős, nem is túl gyors, de nem hagyod abba a futást! Amikor az erős fickók már hanyatt fekszenek, haldokolva, te még mindig futsz. Ezt mondta a parancsnokod: Avner csökönyös, konok. És mi úgy gondoltuk, hogy pont egy csökönyös, konok fickóra van szükségünk.

– Nos, ha úgy gondoltátok, hogy csökönyös és konok vagyok – mondta Avner –, miért gondoljátok, hogy egy idő után majd nem kérem a pénzemet? Miért gondoljátok, hogy hagyom: becsapjanak, hazudjanak nekem, és ráadásul még a családomat is fenyegessék? Ha egyszer csökönyös és konok vagyok.

– Veled nem lehet beszélni! – sziszegte Efraim vörösre vált arccal. – Állandóan a pénzt emlegeted. Még kiderül, hogy az egészet pénzért csináltad!

– Nézz a szemembe, amikor ezt mondod! – ordította Avner. – Jól tudod, hogy nem kértem semmit! Egyikünk sem kért. A pénzt te ígérted, most pedig tartozol vele, ez minden. Nem azért, amit csináltam, hanem mert megígérted! Nem tudom, miért tetted. Talán mert nem bízol senkiben, talán mert nem hiszel senkiben. Ez volna az igazság? De megígérted!

– ”Megígérted, megígérted” – mondta Efraim. – Olyan vagy; mint egy ötéves, taknyos kölyök! Ilyet én még életemben nem láttam! Azt mondod, nem a pénzért csináltad. Akkor meg mi a probléma? Nem pénzért csináltad, és nem is kapsz egy fillért sem. Örülnöd kellene!

Avner egy pillanatig Efraimra meredt, aztán kirobbant belőle a nevetés. Nem tehetett róla. Efraim szövege éppen olyan volt, mint egy vicc. Egy régi vicc, amit még az apja mesélt, sok-sok évvel ezelőtt. Ő akkor gyerek volt, és még javában Rehovotban laktak.

Egy galíciáner és egy jekke egy tányér süteményen osztoznak. A végén már csak két darab marad: egy hatalmas meg egy egészen kicsi.

– Válassz! – mondja a jekke, és a galíciáner gondolkodás nélkül elveszi a nagyobb darabot.

– Hát ez jellemző! – mondja a jekke.

– Miért? Te mit csináltál volna? – kérdezi a galíciáner, teli szájjal. – Természetesen a kisebbik darabot vettem volna el – feleli a jekke.

– Hát akkor meg mit méltatlankodsz? Azt kaptad!

Az csak egy régi vicc volt, ez viszont a valóság. Avner úgy vélte, ez Izrael története, Izraelé, amelyet a galíciánerek irányítanak. Nem volt többé miről beszélniük. Továbbra is Efraimra bámult, a vállai rázkódtak a visszafojtott nevetéstől.

– Mit vihogsz? – kérdezte az döbbenten, de Avner csak a fejét rázta.

– Azt hiszem, ez történik, amikor kisembereknek nagy feladatot adunk – mondta Efraim. Őszintén sértettnek látszott.

– Nem, tévedsz! – válaszolta Avner az ajtó felé menet. – Ez történik, amikor *becsapják* a kisembereket. Ahhoz igazán nagy emberek kellenek, hogy becsukják a szemüket, miközben ti csaltok. Olyanok kellenek, mint például az apám. A kisemberek nem elég nagyok ehhez.

– Látom, távozol – mondta Efraim. – Én nem foglak tartóztatni, felejtsük el az ellentéteinket! Nem kell aggódnod a lányod miatt, a feleséged miatt! Jó szerencsét Amerikához, vagy ahol végül is befejezed. Köszönünk mindent, amit Izraelért tettél. *Shalom!*

– *Shalom* – válaszolta Avner, és becsukta az ajtót. Kimondva milyen egyszerű ez a szó. Béke! Béke veled! De lesz-e béke?

Szeretett volna a jövőbe látni.

EPILÓGUS

Ez az 1976 kora tavaszán lefolytatott beszélgetés Avnernek nem a legutolsó kapcsolatfelvétele volt egykori főnökeivel. Mindenesetre a fent említett beszélgetés egyszer és mindenkorra lezárta az e mű tárgyát képező kérdést. Avner visszavonult mindenfajta titkos tevékenységtől; megváltoztatta a nevét és a lakhelyét; legjobb tudomásom szerint valahol Észak-Amerikában él a családjával együtt.

Másik túlélő munkatársáról, „Steve”-ről csupán annyi információm van, hogy mind a mai napig hazáját szolgálja annak egyik biztonsági szervezetében.

Az a három terrorista, akit Avnerék csapatának nem sikerült megtalálnia – Ali Hassan Salameh, Abu Daoud és dr. Wadi Haddad – folytatta tevékenységét a terrorizmus hálózatában, ámbár nem egyforma ideig. Dr. Haddad, akinek 1975-ös szakítása George Habash szervezetével vagy valódi szakítás volt, vagy ügyesen megrendezték, egészen 1978 elejéig ravaszabbnál ravaszabb támadásokat tervelt ki. Ekkor azután bevonult egy keletnémet kórházba, ahol néhány hónap múlva meghalt, a jelentések szerint – természetes halállal, betegség következményeképp. A terrorizmus évtizedének alighanem páratlan szervezője volt, a legnagyobb. Elképzelhető, hogy harciassága már egykori partnerének, dr. Habasnak is túl sok volt, és ezért következett be a már említett, nagy nyilvánosságot kapott szakításuk, 1975-ben. Az is lehet persze, hogy dr. Habash-sal való kapcsolata titokban megmaradt, ugyanúgy, ahogy a Fekete Szeptember és az Al Fatah közötti kapcsolat is titkos volt. Nincs bizonyíték arra, hogy dr. Haddad halálát bármi más okozta volna, mint amit a nyilvánosságra hoztak: a rák.

Abu Daoudra (teljes nevén Mohammed Daoud Oden) 1981 augusztus elsején rálőttek egy lengyelországi szálloda előcsarnokában, de nem halt bele a sérülésébe. A nyilvánosságra hozott jelentések azt sugallták, hogy az illető, aki merényletet kísérelt meg Daoud ellen – és a kísérlet után valahogy sikerült megszöknie –, izraeli ügynök volt. Ha ez igaz, fölvetődik az az érdekes kérdés, hogy vajon az izraeli titkosszolgálat elég vakmerő

lett-e ahhoz, hogy hadműveleteit – a hírszerzésen túl – kiterjessze a szovjet tömb országaira is; olyan területekre, amelyek Avner idejében szigorúan tiltva voltak, és amelyek következésképpen a terroristák számára biztos menedéket jelentettek. Különösen nehéz terroristaellenes kommandókat működtetni a kelet-európai diktatúrákban, ahol még az olyan hétköznapi tevékenységeket is gondosan ellenőrzik, mint például a lakásbérlést, szállodai ki- vagy bejelentkezést, gépkocsibérlést, és gyakran rendkívüli módon korlátozzák is. Ráadásul az ügynök, ha elfogják, nem számíthat a törvény védelmére, a civilizált eljárásra, amely még a kémkedéssel vagy terrorizmussal gyanúsítottaknak is kijár a nyugati demokráciákban. Az ilyen hadiműveletek nemzetközi következményei különösen szigorúak lehetnek; a szovjet megtorló intézkedések az országba ellenséges módon behatoló államok ellen sokkal súlyosabbak lehetnek, mint hasonló körülmények között a nyugati államoké.

Ennek fényében az a meg nem erősített jelentés, miszerint Abu Daoudot ugyan valóban egy izraeli ügynök lőtte le, de szinte ösztönösen cselekedett, amikor váratlanul megpillantotta a hírhedt terroristát egy szállodában, sokkal hihetőbb, mint az, hogy kifejezetten a merénylet céljából küldték volna Lengyelországba. Igaz, a gondosan kiválasztott és kiképzett ügynök aligha cselekszik küldetése határain kívül, azonban elég példa van az ellenkezőjére ahhoz, hogy ezt a lehetőséget is elképzelhetőnek véljük, ne csak azt, hogy alapvető változások álltak be abban az izraeli elvben, hogy a keleti tömbön belül nem hajtanak végre akciókat. (Az is lehetséges, hogy az Abu Daoud elleni merényletkísérlet – az ezt cáfoló hírügynökségi jelentések ellenére – mégiscsak a palesztin mozgalmon belüli nézeteltérések eredménye volt. Az izraeliek szerint Abu Nidal Fekete Június szervezete volt a felelős, vagy pedig az egészet a KGB szervezte meg.) Az egyetlen, amit biztosan kijelenthetünk; Abu Daoudra Lengyelországban rálőttek és megsebesítették.

Hasonló bizonysággal szólnak az összes jelentések Ali Hassan Salameh 1979. január 22-i bejrúti meggyilkolásától. A jelentések szerint a hetvenes években is számos esetben kíséreltek meg merényletet Salameh ellen. Richard Deacon *The Israeli Secret Service* című könyvében két korábbi kísérletet is leír: egyet 1975-ből, egyet pedig 1976. október 7-éről. Az első esetben egy izraeli mesterlövész távcsöves puskával belőtt egy bizonyos bejrúti ablakon, azonban a terrorista helyett csak egy emberi

alakot utánzó bábuba eresztett golyót. Az 1976-os kísérlet – Deacon szerint – súlyosan megsebesítette Salameh-t; más források – mint például David B. Tinnin – azt állítják, hogy csak Salameh egyik barátja sebesült meg.

1979. január 22-én azonban Salameh több testőrrel együtt a levegőbe röpült, amikor délután fél négykor a bejrúti Verdun és a Madame Curie utca sarkán Chevrolet-furgonjuk elhaladt egy parkoló Volkswagen mellett. A merénylet alighanem azért vált lehetővé, mert Salameh, aki korábban különlegesen óvatos volt, sokkal egyhangúbb, kiszámíthatóbb életmódot választott magának, miután 1978-ban feleségül vette az 1971-es világ-szépségkirálynőt, a Georgina Rizak nevezetű libanoni hölgyet. A hagyományos muzulmán gyakorlat szerint nem vált el az előző feleségétől, és így meglehetős kiszámíthatósággal ingázott a PFSZ főhadiszállása, első felesége és két gyereke lakása, valamint Georginának a Verdun utcán lévő otthona között.

Nem tudta ugyanis, hogy – amint a sajtó állítja –, mozgását megfigyeli egy izraeli ügynök. Az illető Erica Mary „Penelope” Chambers néven kissé bolondos, macska rajongó angol öreglánynak álcázta magát. A Verdun utcán vett ki lakást, nem messze Georgináétól. Más izraeli ügynökök bérelték a Volkswagent, telerakták robbanóanyaggal, és leállították azon az úton, amelyet Salameh naponta megjárt, új asszonyához jövet. Ezután az egyik változat szerint „Penelope” kis rádióadót helyezett el Salameh furgonjának lökhárítója alatt, vagy pedig (más források szerint) a saját rádióadóján nyomott meg egy gombot, amikor látta a terrorista autóját elhaladni az ablaka alatt. Akárhogy is, a Volkswagen fölrobbant, szétroncsolva Salameh kocsiját, valamint az őt követő testőrök Land Roverjét is. Számos járókelő is megsebesült vagy meghalt.

Salameh halálát hivatalosan bejelentette a PFSZ éppúgy, mint az izraeli tévéhíradó. Temetésén megjelent Jasszer Arafat is. A világsajtót bejárta a palesztin vezető fényképe, amely a szertartáson ábrázolja, átölelve Salameh különösen bájos, tizenhárom éves fiát, Hasszánt. „Elvesztettünk egy oroszlánt” – idézték az újságok Arafatot. Steward Steven *The Spymasters of Israel* című, 1980-as könyve némileg részletesebben írja le a Salameh elleni merényletet. Az izraeli szerzők, Michael Bar Zohar és Eitan Haber 1983-as könyve, a *The Quest for the Red Prince* részben ugyanezt a történetet mondja el.

Salameh Chevroletjének fölrobbanása, illetve ennek körülményei vitathatatlanok. Egy meg nem erősített rémhír szerint azonban Salameh nem veszett oda a robbanásban. Azon egyszerű oknál fogva, hogy nem volt benn a kocsiban, amikor az fölrobbant. (A merénylet után olyan sok volt a szétroncsolt test, hogy ez legalábbis elméletben lehetséges.)

Ez a hír minden bizonnyal Salameh – még életében született – legendájának a folytatása; inkább vágyképzet. Az ilyen mítoszok könnyen szövődnek a forradalmi alakok köré, különösen, ha az illető már életében is titokzatos volt, és köztudott róla, hogy számos alkalommal menekült meg a haláltól. Ugyanakkor, ha Salameh e napon tényleg nem volt a furgonban (ami meglehetősen gyakori megtévesztő manőver), akkor mind a palesztinoknak, mind pedig az *izraelieknek* van oka rá, hogy úgy tegyenek, mintha hinnének a halálában. A palesztinok nézőpontjából semmi sem teheti Salameh életét biztonságosabbá, mintha az izraeliek azt hiszik, hogy már sikerült megölniük. A Moszad pedig talán arról igyekszik meggyőzni a palesztinokat, hogy sikerült Izraelt félrevezetniük, így azután Salameh-nek – *ha még él* – hamis biztonságérzetet adnak.

Az ilyen megtévesztő játék jól ismert az egymással szembenálló kémszervezetek életében. Játsszák is ezeket a végtelenségig – noha az is igaz, hogy akármilyen bonyolult lehet a valóság, a hírek, rémhírek, ha lehet, még kacifántosabbak. Mindössze azt tudjuk, hogy Salameh autója fölrobbant, számos utasa meghalt, és mind a palesztinok, mind pedig az izraeliek azt állítják, hogy a terrorista vezető az áldozatok között volt.

*

A jegyzetekben megemlítek néhány példát, amikor az én információim ellentmondanak más híreknek. Amikor az ember olyan tevékenységről szól, mely már természeténél fogva is titkos, és ahol az információt könnyen osztogatják az újságíróknak, ám kizárólag azért, hogy megtévesszék őket, elhamarkodott volna, ha bárki azt bizonygatná, hogy saját beszerzésű hírei pontosabbak, mint amit mások gyűjtöttek.

További nehézség, hogy nem számíthatunk a logikára vagy a józan észre az események megerősítésében, hiszen a leglogikátlanabb vagy legértelmetlenebb hírek is igaznak bizonyulhatnak. Ez különösen így van a politikai terror alvilágában. Hogy csak egy példát említsek: a gondos és jól tájékozott francia újságíró, Serge Groussard, kétségkívül az eddig

megbízhatónak számító forrásaitól szerzett hírek alapján állította azt, hogy Mahmoud Hamshari volt a felelős Wael Zwaiter „kivégzéséért”, s ez része volt egy Fekete Szeptember-hadműveletnek.[95] Akármennyire hamis ez az információ – valószínűtlen is, hiszen Hamshari és Zwaiter fegyvertársak voltak –, 1973-ban, amikor Groussard először adott hírt róla, még tökéletesen hihetőnek tűnt föl, hiszen mindenki tudta, hogy a terroristák milyen előszeretettel öldösik le egymást frakcióharcaik során.

Eme óva intés után, nem azzal a szándékkal, hogy ellene mondjak más forrásoknak, hanem érdekességként, úgy érzem, kötelességem felhívni a figyelmet néhány további ellentmondásra.

Mindjárt elsőnek: úgy tudom, hogy az „Isten haragja” fedőnév, amelyet az izraeli titkosszolgálat adott volna a müncheni mészárlást követő terrorista ellenes hadműveletnek – és amelyet szinte egy emberként adott hírül a nyugati sajtó, beleértve olyan szerzőket, mint Claire Sterling, Edgar O’Ballance, Richard Deacon, Christopher Dobson, Ronald Payne, David B. Tinnin és mások –, alighanem már a hadművelet utáni kitaláció, akár az újságírók, akár izraeli informátoraik ötölték is ki. Forrásaim szerint az akció idején nem ezt a fedőnevet használták (Érdekesség, hogy két izraeli szakíró, Michael Bar-Zehar és Eitan Haben nem említik e nevet könyvükben.)

A „Mike”, „Tamar” és „Jonathan Ingleby” fedőnevek, amelyek mindegyike (vagy némelyike) számos író szerint olyan személyeket takar, akik részt vettek Zwaiter és Boudia megölésében, csakúgy, mint a lillehammeri incidensben – forrásaim számára nem ismeretesek. Lehetséges ugyan, hogy az „Ingleby” nevet használta az egyik ügynök Lillehammerben, ilyen névre kiállított hamis útlevelet azonban nem fedeztek föl sem Rómában, sem Párizsban a merénylet után. „Tamar”, állítólag annak a gyönyörű szőke lánynak a neve, aki Lillehammerben – szintén állítólag – a parancsnok kedvese volt. Ő egyes források szerint részt vett a Zwaiter elleni támadásban, Lillehammerben pedig személyesen lőtte le, az áldozatot. Ez az egész valahogy a puszta fantázia szülöttének látszik. (Nem feltétlenül azon szerzők találták ki, akik írnak róla. Alighanem informátoraik) Ugyanígy az az állítás, hogy Zvi Zamir tábornok a Zwaiter és a Boudia elleni merénylet idején személyesen is jelen lett volna a helyszínen, legjobb ismereteim szerint alaptalan, míg lillehammeri jelenléte eléggé valószínűtlen. „Tamar”-ral, a széke, gyilkos lánnyal együtt, a

Moszad parancsnokának jelenléte különböző európai merényletek idején az első szótól az utolsóig fikciónak látszik. Ugyanakkor nem szokatlan, hogy ilyen vakmerő meséket terjeszt és híresztel a Moszad „tömegtájékoztatási” részlege.

Az igazat megvallva, a kutató nehézségei meglehetősen nagyok, és ez gyakran oda vezet, hogy először elutasítja azt az információt is, ami később pontosnak bizonyul. Hogy saját gyakorlatomból hozzak egy példát: Wael Zwaiter Rómában élő, ausztráliai barátnőjének nevét először „Jeannette von Braun”-ként adták meg nekem. A név meglehetősen kitaláltnak hangzott, és aki mondta, emlékezetből idézte, így hát úgy döntöttem, nem írom le a könyvben, ha csak más forrás meg nem erősíti. Miután nem találtam nyomát a névnek a sajtóarchívumokban, úgy döntöttem, kihagyom. Már elkészültem a művel, amikor egy másik forrás megemlítette a nő nevét, még időben ahhoz, hogy a jegyzetekben szóljak erről.[96]

Jóllehet, ezek nem falrengető részletek, de jelzik a nehézségeket, amelyekkel a szerző szembetalálja magát, olyan kérdésekkel foglalkozván, melyeket nem lehet egy telefonhívással ellenőrizni. Ehhez még hozzáteszem, hogy információim szerint senki sem jelent meg Hamshari lakásán szerelőnek öltözve, hogy lehallgató berendezést szereljen a telefonjába. Továbbá: a bombát nem Hamshari és testőrei „szeme láttára” helyezte el egy szerelő a telefon aljába, ahogy az egyik forrás állította.

*

Hogy most már fontosabb dolgokról szóljak: noha megpróbáltam Avnerről alkotott véleményemet egész végig magamban tartani, most már talán ideje, hogy elmondjam saját benyomásaimat.

Találkozóink során azt figyeltem meg, külső megnyilvánulásban kétféle magatartás jellemző rá: részint egy rendíthetetlen, néha szinte pimasz hűvösség, amely – úgyszólván figyelmeztetés nélkül – átvált hirtelen gyíkszerű mozgékonyságba. Ahhoz képest, hogy zsidó és hogy izraeli, elég keveset gesztikulál. Amikor beszél vagy figyel, a tartása laza, és szinte mozdulatlan. Amikor azonban megmozdul, azt azzal a határozott gyorsasággal teszi, amelyet leginkább hüllőszerűnek lehet leírni. Az volt a benyomásom, hogy nem sokat gondolkodik, mielőtt cselekszik. Úgy indul el, hogy nem néz hátra: követik-e a többiek („Hogyan menne be feltűnés

nélkül ebbe az épületbe?” – kérdeztem tőle egyszer Európában, egy tilos terület felé mutatva. „Valahogy így” – felelte és a következő másodpercben átsétált a kapun.) Személyes szokásaiban aprólékos, szinte körüllengi a pedáns katonai légkör. Emberi kapcsolataiban viszont gondoskodónak és nagylelkűnek tűnt számomra.

Jóllehet, azt állítja, hogy elégedett a családi élet nyugodt békéjével, szerintem lelkében megmaradt némi „vágy a magasba kapaszkodásra” (e kifejezést Andrew I. Malcolm törvényszéki pszichiátertől kölcsönöztem), amelyet az átlagpolgár reggel kilenctől délután ötig tartó egyhangú élete aligha elégít ki. Lehetséges, hogy a titkos tevékenység most már nem kedve szerint való, és a józan esze is elutasítja ezt, lelkében azonban szemlátomást megmaradt a vágy a feszültséggel teli élmények után. Következésképp nem hiszem el neki, hogy csupán azért lett terroristaellenes kommandós, mert a kibucban, a hadseregben, a saját családjában és általában Izraelben megtanulta, hogy a hazafiság milyen magasztos dolog – jóllehet nem kétséges, hogy döntésében ennek is része volt.

Elfogadom azt, hogy az anyagi ellenszolgáltatás reménye nem tartozott az indítékai közé: azt sem hiszem, hogy netán valamiféle egészségtelen kielégülést érzett volna a fizikai erőszakban. Más okokkal magyarázható az, hogy különösebb gondolkodás nélkül e szakmát választotta. Születetten kalandvágyó személyiségének szüksége volt a veszély elemére, már csak az egyensúly kedvéért is. (Ez a személyiségtípus megfigyelhető az ejtőernyősöknél, motorversenyzőknél stb.) Ugyanakkor személyiségében van egy nagy adag versengési vágy is, amely más módon nem talált bizonyítási területet.

Az ilyen személyiségjegyek nem szűnnek meg azzal a lehetőséggel, amelynek során kiélhetők. Az, akinek lelki egyensúlyához szüksége van a ragyogásra, aki igényli a feszültséget, a veszélyt, nem veszíti el ezt az igényét, akkor sem, ha a körülmények, vagy józan ítélete elmozdítják őt abból a helyzetből, ahol ezeket kielégítheti. Még akkor sem, ha közben már elveszítette bátorságát vagy akaraterejét ahhoz, hogy erre vágyjon. A probléma még súlyosabb, ha természetellenesen fiatal korban jelentkezik, mint például a hivatásos atlétáknál. Avner esetében valószínű: legfőképp azért mesélte el nekem történetét, hogy közben az egészet újra átélhesse.

Ha visszagondol, nem érez megbánást a küldetéssel kapcsolatban: ma is mindent ugyanúgy csinálna. Azt állítja, sosem érzett személyes gyűlöletet

azokkal szemben, akiket megölt, vagy segített megölni. Továbbra is úgy érzi, hogy fizikai megsemmisítésüket a szükség és a tisztesség követelte meg. Továbbra is teljes mértékben elfogadja a döntést, amely akcióba küldte őt és társait, s egyáltalán nincs lelkifurdalása cselekedeteik miatt.

Ma is tökéletesen meg van győződve a küldetés helyességéről. Hasznosságáról azonban már rég nem nyilvánít véleményt. Elismeri, hogy tetteik nem számolták föl a terrorizmust, nem csökkentették a gyűlöletet, feszültséget a világban. Egészében véve azonban úgy érzi, hogy ha ők és más különítmények nem ölték volna meg a fő terrorista szervezőket, a hetvenes években még több ártatlan ember esett volna Izraelben és Nyugat-Európában a terrorizmus áldozatául. Úgy gondolja: a fiatal fedajin közkatonák lemészárlása Svájcban és Spanyolországban sajnálatos, de a körülmények között elkerülhetetlen volt. Egyáltalán nem bánja, hogy Hollandiában megölték a bérgyilkosnőt. Mi több, ha akkor megúszta volna, Avner még most is hajlandó volna utánaeredni és elintézni.

Még ma is mélységes, kegyetlen, személyes veszteségnek érzi partnerei halálát. Ma is könnyek szöknek a szemébe, ha a tragédia körülményeit elbeszéli, ugyanakkor a történtekért nem érzi felelősnek magát. Az egyetlen kivétel „Carl”. Ez esetben úgy gondolja: annyira szerette volna elkerülni az összeütközést egy általa tisztelt, idősebb munkatársával, hogy ez némiképp elhomályosította vezetői ítélőképességét. Ugyanakkor rögtön rámutat, hogy sem munkatársai, sem összekötőtisztje nem hibáztatták, s nem vonták felelősségre. Mint magas rangú ügynökök névleges vezetőjétől, nem várták el tőle, hogy ellenőrizze a többiek magánéletét. Csak első volt az egyenlők között. Figyelembe véve a küldetés sajátosságait, még csak nem is egyszemélyi irányítója volt annak. A csapat egyik tagja sem vállalt volna kockázatot egyedül az ő parancsára, ahogy pedig ez a hadseregben szokásos. Minden döntést közösen hoztak.

Ma is igazságtalanul megbántottnak érzi magát, és egyáltalán nem bízik az ország „galíciáner” hatalmi elitjének becsületességében. (Úgy gondolja: teljes hűséget követelnek, de cserébe nem adják ugyanezt; cinikusan fölhasználnak lelkes fiatal életeket hatalmi sakkjátszmájukban, tekintet nélkül ezek érzéseire, boldogulásukra.) Ugyanakkor rendíthetetlen izraeli hazafi maradt. Ha végiggondolja a múltbeli vagy mai konfliktusokat, minden esetben Izrael igazát fogadja el. Izrael és az ország ellenségei közül egyértelműen egykori hazáját választja. Még azt is elismeri, hogy a hatalmi

elitet is ugyanilyen hazafias érzések vezetik, de úgy gondolja, hogy e klikkszerű, irgalmatlan, önző módszerek többé már nem szolgálják Izrael valódi érdekeit. Nem vitatja viszont, hogy a különböző kormányok titkosszolgálatai alighanem mindenütt cinikusak és könyörtelenek, nemcsak idegenekkel, de a saját munkatársaikkal is. Így hát alighanem naiv ostobaság volt bármi mást várnia tőlük.

Ha rosszat álmodik – igen ritkán –, rendszerint a kibucban töltött gyermekkora jön elő álomképeiben. Gyakorlatilag alig vannak rémálmai a hadsereggel, a hatnapos háborúval kapcsolatban. A küldetésről pedig még sosem álmodott.

Legtöbben közülünk hisznek a mítoszokban, amelyek a modem kémszervezetek, a KGB, a CIA és különösen a Moszad köré épültek, s így fölvetődhet a kérdés: miért neveztek ki egy ilyen hétköznapi fiatalembert egy ilyen különleges feladat parancsnokául. A mítoszok mellett ezt az érzést még a regények és filmek is erősítik. Ezekben a szuperügynökök – James Bondok, Smiley-k – színes, sokoldalú, többszörösen tökéletes személyisége körülbelül meghatározza, mit vár el a kultúrkör egy ügynöktől. Igaz, egyfelől tudjuk, hogy a szuperkém, aki egyesíti magában Macchiavelli nagyvilági rafinériáját és Arthur király lovagi erényeit, csak a képzelet szülötte lehet. Másrészt viszont, ha olyasvalakivel találkozunk, aki lényegében James Bond tevékenységi területén működik, ámde egyáltalán nem olyan látványos eredménnyel, megcsalatva érezzük magunkat.

Hacsak az ügynök nem valami rémséges pszichopata.

Ez a másik alaptípus, amelyet ismerünk és elfogadunk: a hűvös, kifürkészhetetlen arcú gyilkos, a maffiahóhér, a gengszter. Igaz, léteznek mind brutális gengszterek, mind pedig kifinomult, nemes lelkületű szuperügynökök, de (különösen az utóbbi) meglehetősen kevesen. Alaposan átrágtam magam a szakirodalmon, s ennek utána úgy vélem: a regények, filmek, mítoszok ellenére a titkosszolgálatok – ideértve minden legenda ellenére a Moszadot is – legtöbb alkalmazottja teljesen átlagos ember. Rendszeresen megerősítik ezt a tények, amikor egy-egy titkos hadművelet körülményei napvilágra kerülnek, résztvevői lelepleződnek. Mint Lillehammer esetében, vagy a hírhedt „Suzanna-hadműveletnél” az ötvenes években, amikor izraeli ügynökök szabotázsakciókat hajtottak végre Egyiptomban lévő nyugati létesítmények ellen, abban a reményben, hogy az egészet majd az arab nacionalistákra foghatják.

Ennek fényében nem meglepő, hogy a Moszad egyik híres „bosszúálló” különítményének vezetőjéről kiderült: szokásai, nézetei, indítékai és elért eredményei meglehetősen átlagosak. A Moszad – a KGB-vel ellentétben – alapszabálynak tekinti, hogy nem alkalmaz pszichopata bűnözőket, még az úgynevezett „nedves” vagy „piszkos trükk” akciókhoz sem, részben kétségkívül azért, mert az ilyen egyedek állandó ellenőrzést és támogatást igényelnek. Teljesen ésszerűtlen volna például Európába küldeni svájci bankszámlával fölszerelkezve öt Quasimodót, hogy magukra hagyatva cserkésszék be a terroristákat; minden percben szükség volna a felügyeletükre, irányításukra. Ugyanakkor beretvaéles eszű Einsteinek sem tudnák ellátni a feladatot. A kivételes emberek rendszerint más módon szolgálják a hazájukat, vagy ha (ritkán) mégis a felderítést választják hivatásukul: más minőségben teszik ezt. Így a Beretták elsütésére végül is nem marad más, mint az átlagember.

A dolog iróniája, hogy noha hűségesnek és bátornak kell lenniük, talán mégis épp kiemelkedő tulajdonságaik hiánya juttatja őket a feladathoz – legalább annyira, amennyire jó tulajdonságaik. Elég nyilvánvalóan nem jó például, ha egy ügynöknek túl nagy a fantáziája, fanatikus vagy vakmerő. A nagy képzelőerő előbb-utóbb megszüli a kételyeket, a vakbuzgó elkötelezettség kiegyensúlyozatlansággal párosulhat, a túl nagy bátorság pedig óvatlansághoz vezet. Talán kissé leegyszerűsítve a kérdést, azt mondhatom, hogy egy sikeres terroristaellenes merénylőkülönítménynek tulajdonképpen két kérdésre kell megadnia a választ: hogyan találja meg a célpontot és hogyan menekül el a támadás után. (A harmadik kérdésre hogy hogyan hajtja végre a támadást – a választ rendszerint meghatározza az előző két felelet.) Az első probléma megoldását szinte kivétel nélkül az informátorok adják. A „hogyan meneküljünk el” feladványra adott válasz megtalálása adja a nehézségek kilencven százalékát, s ehhez van szükség a csoport szervező-tervező képességeinek nagy részére.

Főként a modern, különösen a nagyvárosi életmód lendületének köszönhető, hogy ezt a második problémát egyáltalán meg lehet oldani. Manapság a közösségek olyan névtelenek, mozgékonyak és változó arculatúak tudnak lenni még a nagyvárosokon kívül is, hogy rendszerint nem váltanak ki érdeklődést a szemlélőkből és a hatóságokból sem. Szinte senki nem vesz észre senkit. Ha ehhez hozzáadjuk a meglepetés elemét és azt, hogy senki sem szeret olyasmibe beleavatkozni, amit „más ember

dolgának” hisz, máris egyszerűbbé válik a támadás előtti szoros megfigyelés, utána pedig a baj nélküli menekülés. A politikai gyilkosok közül csak a kamikázék vagy a magányos elmebetegek azok, akiket a tett színhelyén fognak el. A sikeresen elmenekült gyilkos pedig behúzódik előre elkészített biztonságos helyére, s ettől fogva – akár csak áldozata – rendszerint nincs is kitéve más veszélynek, mint hogy egyik kartársa elárulja. Ha ez nem következik be, a hatóságoknak alig van esélye arra, hogy megtalálják.

Véleményem szerint a Moszad – és a többi, hasonló szellemben működő ügynökség – hadműveleti zsenialitása abban áll, hogy fölismerik a feladat lényegi egyszerűségét. Lehet, hogy a Moszadot épp a terroristák vezették rá erre, hiszen ezek fő fegyvere a merészség, önbizalom, a gyorsaság és a meglepetés ereje. És a legfontosabb elem: rájöttek, hogy akár egy percnyi idő a támadás előtt vagy után, egy háztömbnyi távolság a helyszíntől már lehetővé teszi, hogy sikerrel beolvadjanak a mai szabad, mozgalmas világ arctalanságába. A Moszad nyilvánvalóan felismerte, hogy a tényezők, melyek szinte lehetetlenné teszik a terrorizmus megelőzését, épp ugyanilyen védtelenné teszik magukat a terroristákat, ha az ellenük fegyvert ragadók ugyanehhez a taktikához folyamodnak.

Igen valószínű, hogy a Moszad több különítményt hozott létre, s ezek a beszivárgás legkülönbözőbb módozatait próbálták ki. A szervezeti zsenialitás második nagy ötlete volt, hogy legalább egy csoportot – Avnerét önfenntartó egységként küldtek ki, mindössze pénzzel és célpontok listájával ellátva. Ugyanúgy kellett megtalálniuk az utat Európa politikai alvilágához, ahogy akármelyik más, kicsiny terrorista egységnek. Ezzel a módszerrel valószínűleg utánozták az arab és kelet-európai államokat, amelyek ugyanígy indítják útnak saját terrorista csoportjaikat.

Ez a megoldás – amely alighanem kísérleti volt – olyan lenyűgöző kezdeti sikereket hozott, hogy a kérdés némely szakértője bonyolult, félelmetes szervezetet s az ebben dolgozó kivételes képességű ügynökök hadát gyanította Avner csapatában. A hadművelet sikerét azonban éppen az a pimasz egyszerűség hozta, amivel néhány átlagos exkommandós rengeteg pénzzel és majdnem teljes önállósággal útnak indult.

Ha mármost azt vizsgáljuk, miként bánt végül a Moszad a saját ügynőkével a jó és rossz kérdése meglehetősen zavarossá válik. Feltéve, hogy a rendelkezésünkre álló tények igazak, mindennapi mértékkel mérve

úgy tűnik föl, hogy a Moszad becstelenül járt el. De nincs-e a dolog mélyén az a tény – s erről Avnernek is tudnia kellett –, hogy egy ügynök nem „szállhat ki” csak úgy, saját akaratából? Nem szerepelt-e a munkafeltételek között az átlagosnál nagyobb hűség? Nincs-e hallgatólagos engedelmességi fogadalom, hallgatólagos egyezség: aki már nem kíván veszélyes munkára jelentkezni, vállalja, hogy esetleg alacsony beosztásban unalmas munkát végezzen? Lehet-e az ügynököt szerződésszegőnek mondani, ha ezt visszautasítja?

Nem tudom a választ, és noha emberileg mélyen átérzem Avner kiábrándultságát, az egészben mégis annak biztató jelét látom, hogy a Moszadnál érvényesülnek bizonyos demokratikus játékszabályok. Hiszen ez a vitás kérdés legalább felszínre jöhetett. Nem hiszem, hogy egy KGB-ügynök valaha is így merne ellenállni főnökeinek – feltéve, hogy utána legalább addig szeretne élni, amíg elmesélheti történetét.

Anélkül, hogy most az erkölcsi „jó” és „rossz” tételeit megvitatnánk, fölmerül egy végső kérdés: hasznos-e az ellenterrorizmus? Végül is sikert vagy kudarcot hozott Avner küldetése? Szokták mondani, hogy az ilyen akciók nem oldanak meg semmit, inkább erősítik, mint csökkentik a feszültséget, növelik, nem kisebbítik a terrorista incidensek számát, és így tovább. Ez mind igaz. Nem vitás, hogy egy évtizeddel a müncheni vérfürdő után, az 1980 augusztusa és 1981 novembere között eltelt alig több mint egy év során legalább húsz terroristaakciót hajtott végre Arafat Al Fatahja, Abu Nidal Fekete júniusa, a Saiqa, a George Habash-féle Népi Front és a legújabb szervezet, a Május 15. Mozgalom Palesztina Felszabadításáért. Harminchatan meghaltak és sok százan megsebesültek Párizsban, Bejrútban, Nairobiban, Kairóban. Buenos Airesben, Isztambulban, Bécsben, Athénban, Antwerpenben és Rómában. Mégis úgy vélem, hogy az ellenterror hasznosságát nem lehet azon az alapon megvitatni, hogy mit old meg és mit nem. A fegyveres összecsapás soha nem „old meg” semmit, leszámítva az olyan jelentős csatákat, mint például Waterloo. De lehet, hogy az is csak elodázta a kérdést egy-két nemzedékkel.

Tragikus tény, hogy a világ térképét vérrel rajzolják. Határvita még nem oldódott meg katonai győzelem vagy az egyik fél végső kifáradása nélkül, hacsak nem kényszerített békét a vitázókra egy jóval hatalmasabb erejű külső fél. Amíg a harc szelleme él, a nemzeteknek nincs más választásuk, mint megvívni a napi csatájukat, akár „megold” ez valamit,

akár nem. Mert különben nem marad más lehetőség, mint megadni magukat. Szemforgató dolognak tartom, hogy a nagyobb, régibb nemzetek, amelyek saját határaikat még ősapáik vérével rajzolták a földgolyóra, most erkölcsi vagy józansági önmérsékletet prédikálnak a kis, újonnan született nemzeteknek. Holott ha régebben maguk gyakorolták volna ezt az önmérsékletet, talán eleve ki sem emelkednek vagy nem élik túl az évszázadokat.

E gondolatok úgy is értelmezhetők, hogy a háború során talán nincs mód az önmérsékletre – de nem így van. Erkölcsi alapon éppúgy különbséget lehet tenni a terrorizmus és a terrorizmusellenes akciók között, mint ahogyan háborús cselekmények és a háborús bűnök között. Vannak erkölcsi normák: a terrorizmus nem felel meg ezeknek, az ellenterror megfelel. Mondhatjuk azt, hogy a palesztinok ügye éppoly tiszteletre méltó, mint a zsidó állam dolga. Nem mondhatjuk, hogy a terror éppúgy elfogadható, mint ha valaki fegyveresen ellenáll a terrornak.

Végső soron a terrorral szembeni ellenállás erkölcsisége és hasznossága abban van, *hogy nem ellenállni a terrornak haszontalan és erkölcstelen.*

KRONOLÓGIA

1972. szeptember 5. A Fekete Szeptember terroristái meggyilkolnak tizenegy izraeli sportolót a müncheni olimpián

1972. október 16. Wael Zwaitert lelövik római lakóházának kapualjában

1972. december 8. Párizsban Mahmoud Hamshari halálosan megsebesül a telefonkészülékében elhelyezett bombától

1973. január 24. Abad al-Chir fölrobban nicosiai szállodai szobájában

1973. április 6. Basil al-Kubaisit lelövik egy párizsi utcán

1973. április 9. Kamal Nasszert, Mahmoud Yussuf Najjert és Kemal Adwant meggyilkolják bejrúti főhadiszállásukon

1973. április 12. Zaid Muchassit megöli egy robbanás athéni szállodai szobájában. Egy férfi – feltehetőleg KGB-ügynök – lövést kap a szálloda előtt

1973. június 28. Mohammed Boudia fölrobban autójában egy párizsi utcán

1974. január 12. Három ismeretlen, fegyveres arabot lelőnek Svájcban egy Glarus melletti templomban

1974. augusztus 21. Egy „Jeannette” nevű nőt lelőnek a Hoorn holland város mellett kikötött lakóhajóban

1974. november 11. Egy fiatal, ismeretlen, fegyveres arabot-lelőnek Spanyolországban, egy tarifai kertben

A könyvben szereplő ismert izraeli és arab személyek nevének megtartottuk az angolos írásmódját, mégpedig azért, mert általában így fordul elő a magyar sajtóban és a nemzetközi irodalomban. Kivételt csupán néhány olyan névvel tettünk, amelynek már bevett magyar formája van.

A szerkesztő

Budapest Kiadó – Popkultúra Kulturális Egyesület

Felelős kiadó
az ÁKV igazgatója és a Popkultúra igazgatója

A fordítást az eredetivel egybevetette
és a kötetet szerkesztette
Boris János

A borítót
Diener Tamás fotójának felhasználásával
Eszes Róbert tervezte

Nyomtatta és kötötte a Dabasi Nyomda
Felelős vezető: Bálint Csaba igazgató
Munkaszám: 90-0926

---

[1] Például a könyvben szereplő személyek fizikai leírását és személyes hétterét.

[2] Noha két forrás magától értetődően magasabb szintet képvisel, mint egy, a módszer önmagában már szinte fétissé vált. Az amerikai újságírás az elmúlt években a kérdést már arra egyszerűsítette le – Michael Ledeen szavaival –, hogy „nem az a kérdés, igaz-e valami, hanem hogy két ember, egymástól függetlenül, igaznak mondja-e”.

[3] A nemzetközi terrorizmusról tartott 1979-es jeruzsálemi konferencia így határozta meg a terrorizmust: „Ártatlanok szándékos, módszeres meggyilkolása, megsebesítése és megfélemlítése azért, hogy a félelem keltésével politikai célokat érjen el.” (Henry Jackson amerikai szenátor záróülésen tett nyilatkozatából idézi a Jonathan Institute, 1980-ban.)

[4] A kubai, szíriai és bolgár csapatok az olimpiai falu túlsó végén voltak elszállásolva. A teljes távolság azonban a Strassberger Strasse (ahol ezek a csapatok aludtak) és az izraeli csapat épülete között nem több mint négyszáz méter.

Az olimpiai falu részletes tervrajzát illetően lásd Serge Groussard *The Blood of Israel* (New York; Morrow, 1975) című könyvét, ezt a gondosan, alaposan megírt művet, amelynek számos tényére hagyatkoztam e fejezetben.

[5] E szobákban lakott öt sportoló, két orvos, és az 5. apartmanban Shamuel Lalkin, az izraeli küldöttség vezetője, akit a terroristák leginkább szerettek volna elkapni. Groussard és mások

fölhívják a figyelmet arra, hogy az izraeli biztonsági emberek, akik – jól tudjuk együtt utaztak Münchenbe a csapattal, a terroristatámadás éjszakáján valamiért nem voltak a helyükön (feltehetőleg a 6-os számú apartmanban).

[6] Néhány forrás szerint a csapat vezetője „Tony” volt. Mások ezt a szerepet „Issának” szánják. Edgar O’Ballance *Language of violence* (Novato Calif. Presidio, 1979) című könyvében azt úja, hogy „Tony” igazi neve Mohammed Masalhad volt. Foglalkozása építész, dolgozott az olimpiai falu építésén, és éppen azért küldték ki Líbiából a feladatra, mert ismerte a helyszínt. O’Ballance idézi az *An Nahar* című arab újságot, amely szerint a kézigránátot nem Issa, hanem Badran dobta, a másik helikopterben pedig a lövöldözést el-Denawi kezdte (idézett mű: 124. old.). Ahogy O’Ballance rámutat, az események pontos sorrendje, csakúgy, mint a terroristák személyazonossága, nehezen megállapítható.

[7] Agaf Modiin – Tájékoztatási Hivatal. – Általában Amannak rövidítik. Izrael katonai titkos szolgálata 1948 nyarán jött létre, mint a régi Sherut Jediot (Tájékoztatási Szolgálat, rövidítve Shai), három irodájának egyike. Részletesebben lásd: Stewart Steven *The Spymasters of Israel* (London; Macmillan, 1980) és Richard Deacon *The Israeli Secret Service* (London; Hamish Hamilton, 1977).

[8] A kibuc, az úgynevezett mezőgazdasági közösség sokat megmutat Izrael alapvető szelleméből, gyökereiből, legrégibb társadalmi mozgatórugóiból. A korai bevándorlók, különösen a hatalmas második és harmadik alija tagjai, akik a századforduló és 1920 között érkeztek, főként Kelet-Európából jöttek. Olyan eszméket hoztak magukkal, amelyek a XIX. századi társadalmi és politikai gondolkodás vezető tételeinek kevercse voltak, beleértve a nacionalizmust és a szélsőséges egalitarianizmust is.

A kibucmozgalom, magába foglalva a legtöbb korai cionista eszmét, az 1950-es években ért befolyásának csúcsára. Noha az aktív kibucnyikok az izraeli népesség 3-5 százalékát képviselték, szokásaik, hiedelmeik, viselkedésük és modoruk általános példaképül szolgált az országban, szinte a státusszimbólum szintjén. A kibucnyikok politikai befolyása is jelentős volt: egyes becslések szerint a lakosságon belüli számarányuk öt-hétszerese. Ames Elon remek tanulmánya, a *The Israelis* (London; Weidenfeld and Nicolson, 1971) szerint, 1969-ben a kibucnyikok a legfelső politikai posztok 15 és a parlamenti helyek 30 százalékát foglalták el.

A kibucnyik eszmék közé sorolható a keménység, a szolgálat és az önfeláldozás kultusza, valamint a szinte mitikus kötődés az anyaföldhöz. A testi munka, különösen a mezőgazdasági tevékenység köztiszteletben állt. Az új izraeli polgártól elvárták, hogy beszédében nyílt és őszinte legyen (gyakran a goromba nyersességig), öltözékében és modorában pedig egyszerű. Egyfajta fordított sznobériaként minden személyes díszítményt, rangot kifejező jelvényt, formális beszédet megvetettek. Noha ez nem puszta megjátszás volt – a kibucnyikok *valóban* kemények voltak, hihetetlenül sokat dolgoztak, és

gyakran föláldozták a kényelem, az anyagi ellenszolgáltatás és a magánélet iránti természetes emberi vágyat – végeredményben az történt, hogy a kibucnyik modor és erkölcs a hierarchia, az elvárások csúcsára került. A kibucnyikok valamiféle arisztokráciává lettek, izraeli elitté.

[9] Har Zion, a harmadik generációs szabra 1934-ben született. Legendás kommandóharcosa volt az izraeli hadseregnek. aki magánhadjáratai során néha ellenséges területekre surrant át, hogy arab katonákat öljön. Egy alkalommal az izraeli hatóságok is letartóztatták (noha később elengedték), mert megölt két arabot, akik talán felelősek voltak nővére meggyilkolásáért. Ariel Sharon tábornok lelkes előszót írt Har Zion 1969-es memoárjához.

[10] Olaszország fegyvergyára, a Fabrica d'Armi Pietro Beretta alighanem a világ legrégibb lőfegyverkészítője, hiszen 1680-ban alapították. Az üzem 1915-ben kezdte fő feladatának tekinteni az automata pisztolyok előállítását, és azóta sok milliót készített különböző kaliberű típusaiból. A 22-es kaliberű modellekből két fajtát árusítanak az Egyesült Államokban: a Plinkert és a Minxet. Mindkettő igen népszerű. Az a típus azonban, amelyet az izraeliek használnak, a 9 milliméteres Lungo Parabellumon alapszik. 1951-ben tervezték az olasz haditengerészet és a légierő különleges osztagainak. Nagyon könnyű, Ergal-ötvözetből készült teste van, különleges tárába tíz golyó fér. Később további módosításokat eszközöltek rajta, a Moszad céljainak megfelelően.

[11] „Ortega" álnév, csakúgy, mint a „Dave".

[12] A Sherut Habitachon rövidítése. Időnként biztonsági hivatalnak fordítják. A Shin Bet az a Moszadhoz képest, ami az FBI a CIA-hoz képest, bár az összehasonlítás nem egészen pontos. A két izraeli ügynökség műveleti és adminisztratív felépítése számos szempontból eltér az amerikaiakétól. Mind a Moszad, mind pedig a Shin Bet, csakúgy mint az Aman, illetve a két további ügynökség (az Izraeli Rendőrség Különleges Nyomozó Osztálya és a Külügyminisztérium Vizsgálati Részlege) egy anyaszervezethez tartozik. Ez a Biztonsági Szolgálatok Központi Bizottsága (Veada Merkazit Lesherutei Habitachon), amely tevékenységüket koordinálja.

[13] Jiddisül így hívják a tolvajt.

[14] Eliahu Cohen, az alighanem leghíresebb és legsikeresebb izraeli ügynök (legalábbis azok között, akiket végül leleplezték, és így létük a világ tudomására jutott) 1924-ben született. Alexandriában. Három éven át, 1962 és 1965 között sikerült beszivárognia Szíria legmagasabb kormányköreibe. Ezenközben Dél-Amerikából érkezett szíriai üzletembernek álcázta magát, Kamal Amin Taabet néven. Damaszkuszi lakásából fölbecsülhetetlen értékű adatokat továbbított rádión Tel-Avivba. 1965-ben a szírek elfogták és fölakasztották. Eli Cohen tevékenységének legrészletesebb,

legalaposabb leírását találjuk a *The Shattered Silence* című könyvben, amelyet Zwy Aldouby és Jerrold Ballinger írt (Lancer Books; New York, 1971).

[15] Steward Steven idézett művében elmeséli, miként jelentettek föl a helybeliek a rendőrségen két-három izraeli ügynököt, akik Európában „gyanús alakoknak” bizonyultak, mert képtelenek voltak környezetükbe beilleszkedni. „Egész életüket a kibucban töltötték, még sosem léptek be elegáns nemzetközi hotelbe, nemhogy ott laktak volna. Így teljesen eltévedtek és elveszítették a fejüket.” Ezzel összefüggésben Steven rámutat, hogy Isser Harel, a Moszad első nagy *memunéja* némi vonakodással és kellemetlen érzéssel, de kénytelen volt az ügynökök kiképzési tervébe bevenni az illemtan- és jómodor-órákat is. (I. m. 115. old.) Harel maga tipikus galícián volt, ez azonban nem csökkenti jelentőségét, mint az évszázad egyik legnagyobb kémfőnökéét.

[16] A névváltoztatás régi izraeli szokás, bizonyos mértékig még ma is. Az új betelepülök gyorsan „héberesítik” nevüket, mások új nevet választanak, amikor csak tetszik nekik, mert e nevek olyan tulajdonságokat képviselhetnek, melyeket csodálnak, vagy amelyeket bírni szeretnének. Egy vicc szerint az izraeli társadalmi enciklopédiának nem a *Ki kicsoda?* címet kellene viselnie, hanem azt, hogy *Ki kicsoda volt?*

[17] As-Saiqa (villámcsapás), Fekete Szeptember; Al Fatah, Demokratikus Front Palesztina Felszabadításáért. Népi Front Palesztina Fölszabadításáért – Főparancsnokság, Fekete június, Nemzeti Arab Ifjúság Palesztina Fölszabadításáért stb. – e csoportok és szakadár csoportocskák valamennyien a Palesztin Felszabadítási Szervezet bonyolult és állandóan változó struktúráján belül találhatók. Bizonyos mértékig mindegyik marxista vagy a marxizmus által befolyásolt, noha elképzelhető, hogy nem fogadják el minden részletében a „tudományos szocializmus” Kreml-beli értelmezését. Valamennyien alkalmazzék a terror valamilyen formáját Izrael elleni harcukban. Jóllehet, gyakran együttműködnek egymással a „nyugati imperializmus” és Izrael elleni harcukban, ugyanakkor elfogadják a terrort az egymás közötti vitáik megoldásában is.

[18] Dr. George Habash, akit ismerősei gyakran a „fogászként” említenek, a bejrúti Amerikai Egyetemen szerzett orvosi diplomát. Habash arab keresztény, aki Lodban (akkoriban Lyddának hívták) született. Palesztina felszabadításának azon elméletét fogadta el, amely inkább a marxizmusra, mint a vallásos hitre helyezi a nyomatékot. A Népi Front egy olyan korábbi szervezetből alakult ki, amelyet szintén dr. Habash alapított. Ezt Harakának hívták (Haraka al-Kuamiyyim al-Arab), más néven Arab Nemzeti Mozgalomnak. A Népi Front határozottan baloldalibb és militánsabb, mint Arafat al Fatah szervezete (ezzel érdemtelenül a „mérsékeltség” jelzőjét ragasztva a Fatahra), noha az 1967-es alapítását követő két éven belül még baloldalibb és militánsabb csoportocskák szakadtak ki belőle, mint például az Ahmed Jibril-féle Népi Front – Főparancsnokság,

illetve Nayef Hawatmeh Demokratikus Népi Frontja. Az utóbbi különösen ismeretes mind a demokratizmus, mind pedig a népiség hiányáról, hiszen becslések szerint sosem volt háromszáz főnél több tagja és támogatója. További részletek dr. Habash-ról és a Népi Front eredetéről Edgar O'Ballance könyvében olvashatók.

Claire Sterling a *The Terror Network* (New York; Holt, Rinehart and Winston, 1981) című könyvében a 39. oldalon azt állítja, hogy dr. Habash-t a gazdag olasz kiadó-playboy; Giangiacomo Feltrinelli „győzte meg arról, hogy legyen „nemzetközi". Sterling szerint Feltrinelli pénzén küldte Habash az első kommandóegységet Nyugat-Európába, 1968-ban". Ha ez így van, akkor a dologtól a Szovjetunió keze sem lehetett túl messzire. Feltrinelli – noha köztudott volt, hogy túlságosan ingatag személyiség ahhoz, hogy megbízhatóan lehessen irányítani – számos ötletét a KGB-től kapta, a csehszlovák titkosszolgálat közvetítésével.

[19] Dr. Wadi Haddad szintén keresztény arab, egy jól ismert tudós fia. 1952-ben közös orvosi rendelőben kezdett dolgozni dr. Habash-sal. Edgar O'Ballance szerint (i. m. 60. old.) a két doktorról mindenki úgy tudta, hogy receptjeikkel együtt propaganda-szórólapokat is osztogattak". Haddad, aki óvatos ember és csaknem mindenki szerint zseniális szervező, néhány évig dr. Habash vezérkari főnöke és parancsnoka volt; miután szakított főnökével, a hetvenes évek leglátványosabb terrorista akcióit szervezte, egészen a haláláig.

Amint korábban már rámutattam, érdekes, hogy a legvadabb palesztin terrorista vezetők közül három, Habash, Haddad és Hawatmeh nem muzulmán. Ez alighanem megmagyarázza, hogy a Szent Háború (Dzsihád) felfogását náluk inkább a marxizmus, nem pedig a vallási eszme határozza meg. Szükségszerű azon is eltűnődnünk, kereszténységük nem játszik-e szerepet abban, hogy meglehetős ellenszenv van köztük és a palesztin mozgalom muzulmán fele között. 1970-ben például dr. Haddad és családja alig menekült meg a haláltól, amikor a Fatah rakétákat lőtt bejrúti lakásukra, jóllehet később a Moszadot vádolta a merényletkísérlettel.

[20] Az, hogy az olimpiai sportolók meggyilkolása súlyosabb érzelmi nyomást gyakorolt Izraelre, mint a sokkal több ártatlan áldozat lemészárlása másutt – például Lod repülőterén –, alighanem azzal magyarázható, hogy a sport személyiségei titokzatos, jelképes minőségre tesznek szert, amikor egész nemzetüket képviselik egy országok fölötti eseményen. A németek súlyos tömegtájékoztatási baklövése – röviddel éjfél után a hivatalos kormányszóvivő televíziós élő adásban jelentette be, hogy a kommandóakció sikeres volt, és az izraeli túszokat kiszabadították – szintén hozzájárulhatott az izraeli közvélemény frusztrációjához és dühéhez, amikor másnap kiderült az igazság. Ráadásul az izraeliek nemigen bíztak még abban sem, hogy az elfogott fedajinokat bíróság elé állítják Németországban. Igazuk volt: néhány héten belül két Fekete Szeptemberes gerilla elrabolta a Lufthansa 727-esét, amely Damaszkusz és Frankfurt között közlekedett. Még napnyugta előtt döntés

született: a nyugatnémetek kicserélték a három túlélő müncheni terroristát a gépért és annak utasaiért Zágráb Pleso repülőterén.

[21] Információim szerint az izraeli „megtorló egységek” nem Ariel Sharon híres 101-es szakaszából „nőttek ki”, mint ahogy számos forrás állítja. Legföljebb csak a történelmi hagyomány szempontjából. Sőt Sharon eredeti szakasza, amelyet az ötvenes évek végén alakítottak, és amelyik (talán elkerülhetetlen módon) irgalmatlan módszerekkel tevékenykedett a gázai övezet fedajinjai és az Izrael határainál működő más terroristák ellen, maga is a terroristaellenes háború korábbi hagyományaiból „nőtt ki”. Zamir tábornok München utáni gyilkos különítményeinek személyzete és szervezési alapelve egészen más volt. Forrásom ugyan említi Sharon jelenlétét Golda Meir lakásán, az akció kezdetén, ez azonban inkább jelképes jelenlét volt, feltehetőleg a katonák moráljának emelésére. 1972-re az eredeti 101-es szakasz, embereivel és szervezetével, már meglehetősen túljutott a maga delelőjén a szó minden értelmében.

[22] Talán messzire vezet azt állítani, hogy a halálbüntetés hiánya Izrael jogrendszerében Eli Cohen életébe került, a feltételezés azonban legalábbis távoli lehetőségként fennáll. Cohen letartóztatása után az izraeliek nem hivatalos csatornákon keresztül fölajánlották, hogy kicserélnek érte néhány elfogott szír ügynököt. A szíriaiak a jelentések szerint némileg méltatlankodva azt felelték, hogy ez rossz üzlet volna nekik: Cohennek Damaszkuszban a halálos ítélettel kellett szembenéznie, míg az elfogott szír ügynökök semmiképp nem veszíthették el az életüket. Zwy Aldouby és Jerrold Ballinger szintén említést tesznek egy ilyen szír válaszról, némiképp más változatban. (The Shattered Silence, 389. old.)

[23] Lásd még Steward Steven, i. m. 317. old.

[24] 1965. június 21-én éjszaka négy izraeli különítményes behatolt a damaszkuszi zsidó temetőbe, és sikertelenül megpróbálta megszerezni Eli Cohen holttestét. Kiásták a koporsót, teherautóra rakták, és majdnem sikerült eljutniuk a libanoni határig, mielőtt fölfedezték őket. Noha a szír határőröknek nem sikerült elfogniuk az izraelieket, azoknak menekülniük kellett, Cohen testét hátrahagyva. Az eseményt leírja Zwy Aldouby és Jerrold Ballinger (I. m. 425-426. old).

[25] Az izraeli hivatalos szerveknek nem azért támadtak Kanafani meggyilkolásával kapcsolatban kételyeik, mintha nem hittek volna terroristatevékenységében. Túl azon, hogy sajnálták vele együtt megölt tizenéves húgát, a Moszad köreiben fölvetődött a kérdés: nem jár-e több hátránnyal, mint előnnyel, ha olyan emberek ellen követnek el merényletet, mint Kanafani? Íróként, értelmiségiként, sajtószóvivőként számos személyes baráti szállal kötődik nyugati újságírókhoz, közvélemény-formálókhoz, s ráadásul személyisége – közszereplőként – nagyon vonzó. Ezen izraeli kételyek nem *erkölcsi* jellegűek voltak – egyszerűen azt hangsúlyozták, hogy ismert szellemi emberek megölése

nem kívánt hatást kelthet, függetlenül attól, milyen szerepe volt az illetőnek a terrorizmusban. E kételyek azonban nem akadályozták meg a Moszadot abban, hogy egy levélbombát postázzon Bassam Abou Sharifnak, Kanafani utódjának a Népi Front szóvivői székében, hat héttel az előbbi halála után. A bomba nem ölte meg Sharifot, azonban élete végéig nyomorékká tette. Lásd még: David B. Tinnin és Dag Christensen könyvében, a *The Hit Team*ben (New York Dell, 1977); Steward Steven: i. m. 319-320. old. és Edgar O'Ballance: i. m. 87., 90., 145. old.

[26] A válasz ma már ismert, akár tudta akkoriban „Efraim", akár nem. Kétséget kizárólag több különítményt küldtek ki ugyanazon célpontokra, vagy legalábbis a célpontok némelyikére. A módszer, amelynek vannak előnyei és hátrányai, semmiképp sem történelmi előzmény nélküli. Arról például" hogy a németek miként küldtek ki két különálló titkosszolgálat (az SD és az Abwehr) részéről ügynököket a Teheránban tanácskozó szövetséges vezetők meggyilkolására, olvashatunk Laslo Havas kitűnő tanulmányában, *Hitler's Plot to Kill the Big Three* (Cambridge, Mass.; Cowles, 1969).

[27] Christopher Dobson és Ronald Payne *The Terrorists* (New York, Facts on File, 1979) című könyve szerint az olaszok lemondtak arról a kínos felelősségről, hogy bíróság elé kelljen állítaniuk a két palesztint, akik őrizetbe vételükkor az Ahmed Zaid és az Adnam Ali Hashan nevet adták meg. Az olasz hatóságok „átmenetileg" szabadlábra helyezték őket, azon az alapon, hogy bombájuk „nem volt alkalmas a légi járat elpusztítására". E magatartásukkal az olaszok nem állnak egyedül. Edgar O'Ballance például idézi Moshe Dayan izraeli honvédelmi minisztert, 1973-ból: „A világon eddig letartóztatott száztíz terroristából rövid időn belül hetvenet elengedtek. Nem tudjuk, mekkora váltságdíjat kaptak az illetékesek, vagy milyen titkos, suba alatti egyezmények eredménye volt mindez.'" (I. m. 185. old.) Dayan igaza 1978-ban bizonyosodott be, amikor a volt olasz miniszterelnök, Aldo Moro a terroristák fogságába esve, börtönéből így könyörgött a kormányhoz: „Már többször szabadon bocsátottunk és kitoloncoltunk palesztinokat. Hogy elkerüljük a súlyos kockázatot és a megtorlást. A fogságba ejtett palesztinok nem egyszer, hanem igen sokszor kerültek szabadlábra, különböző módokon. Az alapelvet elfogadtuk…" Moro ezt a terroristák börtönéből írta, azért, hogy meggyőzze az olasz kormányt: engedjenek szabadon fogságban levő Vörös Brigádos terroristákat, cserébe az ő életéért. Végül is „az alapelvet elfogadtuk"; vagyis az olasz kormány már megtette ezt, ennek előtte is. 1978-ban azonban nem így történt, és Morót kivégezték. (A szöveget idézi: Claire Sterling, i. m. 265-266. old.)

Ahmed Zaidit és Adnam Ali Hashant egyébként mások Ahmed Zaidi Ben Baghdadi és Adnam Mohammed Ashem néven említik. Ehelyt jó megjegyezni, hogy az arab (és héber) nevek angol átírása meglehetősen sajátos, és a közhasználat kevés hagyománya szentesíti. Az egységnek ez a hiánya, amelyet csak tetéz a gyakori névváltoztatás arab (és izraeli) szokása, továbbá az, hogy az illetők hosszú neveket választanak, amelyekből azután csak részeket, máskor beceneveket, harci

neveket használnak, gyakran hatalmas zűrzavart okozott a nyugati újságírók és a felderítő szervezetek archívumaiban.

[28] Számos könyv említi Zwaiter megölését, anélkül, hogy részletekbe menne. Az egyik alapos leírás, amelyet David B. Tinnin és Dag Christensen adott már említett művében, sok tekintetben eltér az én forrásaim információitól. Tinnin és Christensen szerint Zvi Zamir tábornok egy közeli autóból nézte végig a gyilkosságot. Ha ez így van, az én forrásaim bizonyosan nem tudtak róla. Amikor megkérdeztem tőlük, hogy a Moszad vezetője kiteszi-e magát ilyen helyzetnek, a legenyhébb kommentárjuk ez volt: „hülyeség”. Tinnin és Christensen szerint az első kocsit a Via Bressanonén hagyták, körülbelül háromszáz méternyire a merénylet színhelyétől. A távolság nagyjából pontos, de információim szerint az autót az ellenkező irányú útvonalon, a Corso Triestén, közel a Via Panaróhoz hagyták el. (Lehetséges, hogy „Carl”, hagyományos takarító szerepkörében odébb vitte a járművel, mielőtt a rendőrség fölfedezte volna, ez azonban elég valószínűtlen.) Ez a kocsi előtte nem közvetlenül a C-bejárat előtt parkolt, és noha bizonyos időn át egy szőke nő ült a volánjánál, akkor már nem tartózkodott az autóban, amikor a két merénylő kilépett a kapu alól. (A „szőke nő” megmozgatta a szemtanúk fantáziáját, mert két másik beszámolóban is feltűnik Steward Steven és Edgar O’Ballance idézett műveiben, amint a két merénylővel együtt elhajt.) Forrásaim szerint Zwaiter a barátnőj*étől* jött, nem pedig barátnőj*ével*, amint azt O’Ballance írja. Tudomásom szerint az izraeli különítményesek nem hajtottak egyenesen a repülőtérre, hogy az éjféli géppel elhagyják Rómát, amint ez Tinnin és Christensen könyvében áll, és szintén tudomásom szerint, jóval tovább tartózkodtak Olaszországban, mint a fenti szerzők szerinti öt óra. Steward Steven álláspontja, hogy a merénylők, „noha a Moszad toborozta és képezte ki őket, nem voltak hivatásos felderítő tisztek”, megegyezik az én információimmal, legalábbis a szó szorosabb, technikai értelmében. Stevennek az az álláspontja azonban, hogy a merénylet egy olyan csoport munkája volt, amelyet kifejezetten erre a célra toboroztak, már nem.

[29] Robert alighanem fölvett egy kidobott töltényhüvelyt, később azonban nem találta a zsebében, és úgy döntött, hogy a menekülésre használt kocsiban felejtette. Ez lehet az a töltényhüvely, amelyet Tinnin és Christensen említenek könyvükben (81. old.), amelyet a kocsiban talált a rendőrség, és amely leírásuk szerint egy „kilövetlen 22-es kaliberű töltény volt”.

[30] Nincs bizonyíték arra, hogy a Moszad valaha is elkövette volna ezt a fajta hibát. Másféle tévedések történtek, de erről majd később.

[31] Noha Belgium még ekkor is fontos szerepet játszott, de a hetvenes évekre már semmiképpen nem volt az illegális fegyvergyártás és -kereskedelem olyan központja, mint amilyen a második világháború előtt. A keleti tömb országai, bizonyos közel-keleti államok (mint Líbia), néhány afrikai

ország, valamint egy-két „el nem kötelezett” kommunista ország (mint Jugoszlávia vagy Kuba) sokkal fontosabb fegyverszállítóvá lett, még akkor is, ha nem egy esetben csak közvetítőként. E fegyverkereskedelem természete azonban meglehetősen különbözik az ódivatú fegyverpiactól, amely még magánszemélyeknek is bármikor rendelkezésére állt. A modem piacon, noha a fegyvert a használója végül is törvénytelenül birtokolja, az eladó rendszerint állami hivatalnok. Ilyen értelemben Franciaország, az Egyesült Államok, Dél-Afrika, Izrael és mások is közreműködnek ebben, bár talán nem olyan mértékben, mint a kelet-európai államok; és nem mindig kormánydöntéseket hajtanak végre ezzel.

[32] Nem állítom, hogy a hatvanas évek elejétől mindmáig mindenki, aki füvet szívott, ellenezte a vietnami háborút, tiltakozott a környezetszennyezés ellen, egyenlő bért követelt a nőknek, igyekezett megmenteni a veszélyeztetett állatfajokat, ugyanekkor – tudatosan vagy öntudatlanul – a Szovjetunió külpolitikai érdekeit segítette. Állításom annyi: *a)* minden ilyen mozgalom gyűjtőhelye lett kis, erőszakos kisebbségeknek is, amelyek meg akarták zavarni a nyugati társadalmakat, vagy szerették volna megváltoztatni azok természetét úgy, hogy ezzel megtorlást váltsanak ki (a régi kommunista taktika!): *b)* a mozgalmon belüli lényegesen nagyobb kisebbségek csatlakoztak az előbbiekhez, abban a hitben, hogy kedvenc rögeszméik kiváltó oka – az arisztotelészi logikától a bálnák meggyilkolásáig – a szabad vállalkozáson alapuló társadalom összeesküvése, vagy legalábbis e bajok a társadalom tünetei.

Ez olyan légkört teremtett Nyugaton, különösen 1965-től 1978-ig, amelyben minden politikai elképzelést e különös kisebbség érdekeire vagy hitére tekintettel kellett végrehajtani, még akkor is, ha a társadalom egészére ez nyilvánvalóan sérelmes volt. Egyetlen ilyen csoport, a környezetvédők tevékenységének következményeiről ír Paul Johnson a *The New Statesman* korábbi szerkesztője, *A társadalom ellenségei* című könyvében (New York; Athenaeum, 1977, 101. old.): „Az eco-lobby puccsának pontos gazdasági eredményei, amelyek emberi nyomorúságban és halálban mérhetőek, sosem lesznek teljes mértékben megismerhetőek. Az ügy egyetlen nyertese a tipikusan totális állam, a Szovjetunió volt, amely örömmel látta tekintélyét növekedni, hatékony katonai és politikai hatalmát erősödni, miközben a Nyugat gazdasága csökkent, önbizalma pedig megsemmisült.”

[33] Említi Claire Sterling, i. m. 274. old.

[34] „Mindig megdöbbentett – mondja a Harvard egyetem történész professzora, Richard Pipes –, hogy ezek a terroristacsoportok, amelyek között sok az anarchista, aki elvből ugyanúgy megveti a Szovjetuniót, mint a nyugati kapitalista államokat, szinte *sosem* támadtak szovjet célpontokat. Számomra ez további bizonyítéka annak, hogy az oroszok meglehetősen nagy ellenőrzést és befolyást gyakorolnak ezen mozgalmakra.” (The Jonathan Institute’s Report, 14. old.)

[35] Kevés dolog mutatja világosabban, hogy a Szovjetunió mennyire nem érdeklődik ideológiai kérdések iránt, amikor a Nyugat és szövetségesei destabilizálódásáról van szó, mint az, hogy számos újfasiszta, „fekete” terrorista csoportot támogat világszerte, vagy közvetlenül, vagy közvetítőkön keresztül. Néhány példa található, más művek mellett, Claire Sterling idézett könyvében, különösen a 113-118. oldalakon.

[36] A tények némelyike a hetvenes években derült ki, lásd: Claire Sterling: i. m. 286-292. old. A német terrorista vezér, Ulrike Meinhof férje, Klaus Reiner Rohl könyvet írt *Fünf Finger Sind Keine Faust* (Köln, Kiepenheuer und Witsch, 1977) címen, és e tekintetben nagyon érdekes dolgokat árul el. A „köztudomás” ebben az értelemben csak azt jelenti, hogy az információ hozzáférhető, és részben időről időre ki is nyomtatták, főleg tudományos vagy specializált közleményekben.

A nagy nyilvánosság számára készülő publikációk, kevés kivétellel, nem érintették a témát a hetvenes évek végéig; a szerkesztők – személyes tapasztalatból is tudom – gyakran „elfogultsággal”, „hidegháborús mentalitással” vádolták a szerzőt, ha a Szovjetunió dokumentált szerepéről írt a nemzetközi terrorizmusban. E szerepet körülvette a „hallgatás összeesküvése”, amint ezt Robert Moss nevezte az 1979-es Jeruzsálemi konferencián. (The Jonathan Institute’s Report, 23. old.)

* Az eredeti szöveg szerint: nem olyan nagy ár, hogy ne veszélyeztessük – vagyis a fordító belekeveredik a kettős tagadásba – javítottam (a dig.).

[37] Ahogy Jean-François Revel mondta: „A CIA és a KGB együttműködése, továbbá Transvaal teljes aranya nem volna elég, legalábbis a dolgok jelenlegi állásánál, hogy katonai diktatúra jöjjön létre mondjuk Hollandiában vagy Svédországban.” (Revel: *The Totalitarian Temptation*, New York; Doubleday, 1977.)

[38] Claire Sterling példaként említi Libera Mazzát, Milánó rendőrfőnökét, aki azért fújt riadót, mert fiatal olaszok Csehszlovákiába mentek gerillakiképzésre. „Jelentése eltűnt az archívumokban, tekintélyét pedig lerombolták – írja Sterling. – A baloldali sajtóban úgy szerepelt, mint a megrögzött reakciósok rémes mintaképe, vagy még annál is rosszabb.” (Sterling: i. m. 289. old.) Az embernek kedve volna hozzátenni, hogy azok a hivatalnokok, akik eltemették Mazza jelentését 1970-ben, később kollégáikat is kénytelenek lesznek eltemetni – beleértve Aldo Morót is – a következő nyolc év során, amikor a tökéletesen kiképzett terroristák kezdtek visszatérni Csehszlovákiából.

[39] A svájci és nyugatnémet kémelhárítás jól ismerte Lenzlingert, akit „miniatűr Feltrinellinek” írtak le, noha hivatalosan sohasem emeltek ellene vádat. Lenzlinger titokzatos körülmények között halt meg 1976-ban.

[40] A terrorizmus költséges dolog. 1975-ös becslések szerint egyedül az El Fatah költségvetése 150 millió dollártól (izraeli becslés szerint) 240 millió dollárig (szíriai becslés szerint) terjedt, Walter Laqueur *Terrorism* című műve szerint (London; Weidenfeld and Nicolson, 1977, 11. old.).

A Szovjetunió köztudomásúlag mindig szűkében van a külföldi fizetőeszközöknek, és ezért nem szívesen pazarol értékes amerikai dollárt vagy svájci frankot külföldi terroristákra; az efféle kormányvalutára a KGB-nek magának van szüksége a kémkedéshez és a destabilizációhoz.

Épp ellenkezőleg, a Szovjetunió *keresni* szeret, a fegyverek és szolgáltatások kemény valutáért való értékesítésén. A terrorizmus anyagi támogatói az olajban gazdag arab országok, mint Líbia. E bevételeket növelik azok az „adók", amelyet az említett arab országokban élő palesztinok kénytelenek fizetni jövedelmeikből. Növelik továbbá az olyan gazdag szimpatizánsok, mint Feltrinelli adományai s a gyűjtések, amelyeket maguk a terroristák kezdeményeztek az átlagpolgárok között, gyakran emberiességi, hazafias vagy menekültmegsegítési célokkal álcázva. (Dobson és Payne szerint 1972-ben az ír-amerikaiak között rendezett bálok és tombolajátékok során 600 ezer dollárt gyűjtöttek, amely összeg végül a terrorista IRA kezében kötött ki. Számos nyugati egyházi szervezet viszont az afrikai terroristák javára gyűjt.) Utoljára, de nem utolsósorban szerepel a pénzforrások között a köztörvényes bűncselekmény: bankrablás, emberrablás váltságdíjért. E módszereket különösen kedvelik a német, olasz és dél-amerikai terroristaszervezetek, (Lásd többek között: Christopher Dobson és Ronald Payne: i. m. 83-100. old.; Claire Sterling: i. m. 258-271. old.)

[41] Lásd: Serge Groussard: i. m. 107. old.

[42] Az isutyinisták kiváló leírása megtalálható Tibor Szamuely, *The Russian Tradition*, *Secker and Warburg*, London 1974) című művében, 247-249. old.

[43] Fakhri al-Umari, vezető Fekete Szeptemberista. Edgar O'Ballance szerint a szervezet „gyilkossági csoportjának vezetője". (I. m. 107. old.)

[44] Mohammed Daoud Odeh, akit a világ Abu Daoudként ismer, a Fekete Szeptembernek megalakulásától kezdve egyik vezetője volt.

[45] A sors iróniája, hogy később kiderült: Ali Hassan Salameh és Abu Daoud Genfben voltak 1972 szeptemberének végén, miközben a csoport első megbeszéléseit tartotta az Hotel du Midiben. Lévén, hogy a város viszonylag kicsiny, akár véletlenül is találkozhattak volna, mondjuk úgy, hogy összefutnak egy sarkon.

[46] A jól ismert modellek: Star, Astra, Llama, a revolver pedig a Ruby.

[47] Steward Steven szerint Hamsharit „testőrök vették körül. Ott voltak a lakásán kívül, a bejárati ajtónál és még lent az utcán is.” (I. m. 324. old.) Ez nem egyezik az én információimmal, viszont megegyezik azokkal az eredeti adatokkal, amelyeket a csoport kapott Hamshariról, és amelyek később tévesnek bizonyultak.

[48] Dr. Ami Shachori mezőgazdasági attasét az asztalnál ölték meg 1972. szeptember 19-én. A halálos sérülést végül is nem maga a levélbomba okozta, hanem a robbanás következtében az asztal lapjából kiszakadt szilánk.

[49] Hamshari egy egész hónapig haldoklott, végül 1973. január 9-én halt bele sérüléseibe.

[50] A hetvenes évek elején néhány esztendőn át a KGB arab terrorizmussal kapcsolatos központja Cipruson volt. (Lásd még Richard Beacon: i. m. 249. old.) Edgar O’Ballance idézi Makariosz ciprusi elnököt: „Ciprusnak megvannak a maga problémái; nem akarjuk, hogy országunkat az arab-izraeli konfliktus csatamezőjéül használják. (I. m. 149. old.)

1973. április 10-ig, amikor Makariosz elnök ezt a megjegyzést tette, több mint fél tucat merényletet, repülőgéprablási kísérletet hajtottak végre az arabok, illetve az izraeliek Cipruson. Noha a KGB végül is Damaszkuszba helyezte át az arab terroristákkal kapcsolatot tartó központját. Ciprus továbbra is csatatér maradt, részben földrajzi helyzete miatt is. Az egyik legsúlyosabb incidens 1978 februárjában történt, amikor palesztin fegyveresek Kairóban meggyilkoltak egy egyiptomi lapszerkesztőt, majd eltérítettek egy ciprusi repülőgépet, s ezzel Nicosiában szálltak le. Egyiptom kommandó alakulatot küldött Ciprusra, hogy elfogják a terroristákat, de – alighanem az egyiptomi Nemzeti Gárda közötti hiányos információcsere miatt – a kibontakozó tűzpárbajban tizenöt egyiptomi katona meghalt.

[51] Szír útlevéllel utazott, Hussein Bashir néven.

[52] Forrásaim szerint a boríték ezer amerikai dollárt tartalmazott. Amennyiben – ahogy néhányan állítják – al-Chirt „lényegében a KGB pénzelte” (Richard Deacon: i. m. 255. old.). A meglehetősen mérsékelt összeg is jelzi, hogy mennyire spórolnak az oroszok az ilyen kifizetéseknél.

[53] Mivel az ügynök fő feladata, hogy információval lássa el országát, amennyiben – bármilyen okból – ezt a feladatát nem látja el, súlyos kötelességmulasztást követ el. Ugyanakkor a hírszerző ügynökségek története teli van olyan esetekkel, amikor az információt továbbítás helyett szándékosan visszatartották egyik vagy másik szinten. Az okok – leszámítva a sima árulást – a legkülönbözőbbek, a hanyagságtól egészen a személyes előmenetel megfontolásáig. Az ügynök szívesebben veszi, ha

elismerést kap egy feladat elvégzéséért, mintsem, hogy megkockáztassa: a feladatot másik ügynöknek vagy ügyosztálynak adják át.

Ugyanilyen példa, amikor az információ ellentmondani látszik a részleg vagy az egész ügynökség kedvenc rögeszméjének, elképzelésének, és ezért jól elássák. A jom kippuri háború előtt egy Siman Tov nevű fiatal tiszt, aki a déli parancsnokság felderítésének dolgozott, átnyújtott fölötteseinek egy helyzetelemzést, amely szerint az egyiptomiak háborúra készülnek. Jelentése – az Agranet-bizottság háború utáni nyilvános vizsgálata szerint sosem jutott tovább közvetlen felettesének asztalfiókjánál. Ez semmiképpen nem ritka példa. Bármennyire megdöbbentőnek hat a külső szemlélő számára, igazából nem megdöbbentő, ha a csapat jó ideig azon tűnődött, nem tesz jelentést a bejrúti információkról, bár javukra írandó, hogy végül mégis megtették.

[54] Példának okáért 1973. március elsején – alig kevesebb, mint három héttel Avnerék és összekötőtisztjük genfi találkozója előtt – a Fekete Szeptember terroristái megostromolták és elfoglalták Szaúd-Arábia khartoumi nagykövetségét, és lelőttek három embert: két amerikai diplomatát és a belga ügyvivőt. Baruch Cohen Moszad-ügynököt januárban ölték meg Spanyolországban. Ez idő alatt a Fekete Szeptember kétszer kísérelt meg szabotázsakciót Ausztriában, a Schönau-kastélyban levő orosz zsidó menekülttábor ellen.

[55] Abban az időben a Moszad vezetőinek heti értekezletét rendszerint csütörtökön tartották.

[56] Tannous és Halesh hírhedtsége inkább köszönhető kinézetüknek, mint akcióik sikerének. Mindketten arab keresztények voltak, ápolónők, és rendkívül csinosak. Két férfi kísérőjükkel egy belga repülőgépet térítettek Izraelbe, azt követelve, hogy az itt fogságban tartott arabokat engedjék szabadon, cserébe a gépért és a túszokért. Izraeli különítményesek megtámadták a repülőt, megölték a két férfit, és fogságba ejtették Tannoust és Halesh-t. Mindkettőjüket életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték, 1972-ben. Az esemény leírását lásd: Edgar O’Ballance: i. m. 110-115. old.

[57] A legtöbb forrás szerint al-Kubaisi a Habash-féle Népi Front Palesztina Felszabadítására szervezettel állt kapcsolatban, nem pedig az Arafat-féle Al Fatahhal,– azaz a Fekete Szeptemberrel. Forrásaim egyetértenek ezzel. Mivel a müncheni mészárlás csaknem mindenki szerint a Fekete Szeptember hadművelete volt, a tény, hogy al-Kubaisi szerepelt a csoport célpontjai között, csak megerősíti azt, hogy az izraeli ellencsapás nem csupán a müncheni akcióért felelős személyek elleni megtorlás volt, hanem szélesebb körű akció.

[58] A legtöbb politikai merénylő úgy gondolja, hogy ha szembenéz áldozatával, ez valamiképp csökkenti erkölcsi terhét. Egy interjúban – amelyet a kanadai *Global Network 1983.* március 13-án sugárzott – az egyik falangista gyilkos, aki 1982 nyarán részt vett a bejrúti palesztin menekülttáborokban végrehajtott mészárlásokban, többször elmondta a riporternek, hogy „soha

senkit nem lőtt le hátulról”. Nyilvánvaló volt, hogy a gyilkos szerint ez cselekedeteit kevésbé felróhatóvá teszi. Lehetséges, hogy a nem politikai gyilkosok is hasonlóképpen gondolkodnak, de e területről nincsenek különösebb ismereteim.

[59] Bar-Zohar és Eitan Haber *The Quest for the Red Prince* (New York; Morrow, 1983) című könyvükben azt állítják, hogy az al-Kubaisi elleni merénylet április 6-án mintegy húsz percet késett, mert al-Kubaisit egy prostituált behívta az autójába, épp akkor, amikor lelőtték volna. A gyilkosok úgy döntöttek, várnak, abban reménykedve, hogy a nő pontosan ugyanarra a helyre hozza vissza kuncsaftját, ahol fölszedte. Így is történt, mintegy húsz perc múlva. Noha ez nagyon jó sztori, tudtommal az események nem így történtek.

[60] A szemtanúk nem követtek senkit, sőt Robertet észre sem vették, hiszen ő kissé távolabb állt, az utca túloldalán, amikor a lövöldözés kezdődött. A sajtóban szereplő összes szemtanú két gyilkost látott, nem hármat. (Például: *Le Figaro,* 1973. április 7.)

[61] Ezen álnevek némelyikét – továbbá több másikat is, amelyekről forrásaim nem tudnak említi Richard Deacon idézett művében (257-258. old.). A könyvében szereplő időrend némileg eltér attól, amit én ismerek.

[62] Edgar O’Ballance megemlíti, hogy egy François Rangée nevű franciát a bejrúti bíróság 1974-ben halálra ítélt, mert állítólag együttműködött az izraeli támadókkal. (I. m. 174. old.). Forrásaimnak erről nincs információjuk. A *Le Group* végül is együttműködött a csoporttal a támadásban, de közvétlenül az akció után minden résztvevőjük visszavonult, az izraeliekkel együtt.

[63] A harmadik Jasszer Arafat, az Al Fatah vezetője, illetve az Abu Ijad néven ismert Saleh Khalif után, aki a Fatah helyettes vezetője és a Fekete Szeptember főnöke. (Csak feltételeztem a lábjegyzet helyét, mivel a szövegtörzsből kimaradt – *a dig.*)

[64] Ez a szám túlzó, Christopher Dobson és Ronald Payne tizenhét fegyveres arab megölését jelenti, és ez jóval valószínűbb számnak látszik. (I. m. 212. old.)

[65] A források vitáznak egymással az izraeli halottakat és sebesülteket illetően. Néhány jelentés szerint például a helikopterek nem képezték részét az eredetileg tervezett akciónak; bevetésükre azért volt szükség, mert a PFSZ főhadiszállásán talált hatalmas mennyiségű dokumentum mellett a sebesülteket is el kellett szállítani.

[66] E hírek szerint eredetileg úgy tervezték, hogy titokban tartják az akcióban való izraeli részvételt, és az egész támadást palesztin frakciók közötti belső harcra fogják. Ezt az elképzelést

állítólag azért vetették el, mert be kellett vonni a helikoptereket. (Lásd Tinnin-Christensen: i. m. 96. old.; illetve Steven: i. m. 330-331. old.) Információim szerint a tervezett megtévesztés csak arra szolgált volna, hogy a libanoni katonai erőket távol tartsa az akciók helyétől, tudván, hogy ezen erők hagyományosan nem avatkoznak be a palesztin riválisok harcába. Izraelnek e források szerint nem állt szándékában az akciót titokban tartani, annak sikeres befejezése után. A bejrúti támadást és ennek fontosságát meglehetős részletességgel tárgyalják más munkák. Talán egyetlen dolgot kell ehhez hozzátennem: a támadás bebizonyította a kis kommandós hadműveletek értékét – legalábbis bizonyos helyzetben –, hiszen a támadás csaknem akkora kárt okozott a PFSZ-nek, mint kilenc évvel később a teljes izraeli hadsereg inváziója Dél-Libanonban. Ráadásul ezt az utóbbi költségeinek, anyagfelhasználásának, izraeli, palesztin és libanoni áldozatai számának a töredékéért. Az akció nem sértette, sőt megerősítette Izrael tekintélyét. Tagadhatatlan, hogy a bejrúti támadás haszna rövid életűnek bizonyult – de hogy az 1982-es libanoni invázió haszna hosszabb életű lesz-e, majd még meglátjuk…

[67] Lásd: Le Figaro, 1973. április 10.

[68] A KGB athéni állomásának főnöke valószínűleg nem tett különösebb erőfeszítéseket, hogy titokban tartsa Muchassival való kapcsolatát. Nem árt megismételni, hogy a Szovjetunió, miközben időnként nyilvános kijelentésekben utasít el bizonyos terroristaakciókat, mint például a müncheni támadást, általában véve kevésbé igyekszik a saját szerepét eltitkolni a terrorizmusban, mint az enyhülés sújtotta nyugati kormányok és a sajtó tették ugyanebben az időszakban. Egészen más kérdés, hogy a KGB nem óhajtott nyílt összeütközésbe kerülni a Moszaddal, ahogy ez utóbbi sem szívesen tette volna a szovjet titkosszolgálattal. Így például nem akadhatott különítmény, amelyik komolyan vette volna, hogy akkor támadjon egy PFSZ-terrorista ellen, amikor az szovjet kapcsolatának autójában ül.

[69] Noha forrásaim általában megegyeznek a legtöbb terroristaellenes Moszad-akció főbb elemeiben (mint például a hely és az idő), valamilyen különös okból a Muchassi elleni merénylet körülményeiben egymásnak teljesen ellentmondóak. Richard Deacon például azt állítja, hogy Cipruson történt április 9-én (i. m. 256. old.). Steward Steven szerint április 7-én történt szintén Cipruson, sőt még azt is állítja, hogy az izraeli nagykövet, Timol háza elleni 9-i támadás a palesztinok bosszúja volt Muchassi haláláért (i. m. 326-327. old.). Én magam elég valószínűtlennek tartom, hogy a palesztinok olyan cselekményt bosszulnának meg, amely csak három nappal később következik be. Edgar O’Ballance időpontja és helye – április 12. Athén – megegyezik az én információmmal, noha az áldozat neve nem. (I. m. 178. old.) Nem találtam hírét a KGB-ügynök megsebesítésének vagy halálának. (Sem pedig bármilyen más szovjet állampolgárságú illető halálának.)

[70] Richard Deacon szerint Boudia személyesen is részt vett Baruch Cohen megölésében. „Egy órán belül (Cohent) lelőtték; gyilkosa nem volt más, mint Mohammed Boudia, az az ember, akire ő maga vadászott.” (L m. 256. old.) Más források nem mennek ilyen messzire, akár Boudia jelenlétét illetően, akár a cél vonatkozásában, amely Cohent Spanyolországba vitte. Általában véve a két ember vadászott egymásra: részét képezte ez a terrorista- és ellenterrorista ügynökök sötét háborújának. Azt azonban senki sem erősítette meg. hogy éppen egymásra vadásztak volna Cohen halála napján, 1973 januárjában.

[71] Feltrinelli karrierjének részletes leírása megtalálható Claire Sterlingnél (i. m. 25-48. old.). E könyv vérfagyasztó, feledhetetlen portréját adja a neurotikus playboy-forradalmárnak.

[72] Lásd: *Le Figaro*, 1973. június 29. Boudia mozgásáról és tartózkodási helyéről a támadást megelőző éjszakán, illetve halála reggelén számos, egymásnak ellentmondó információ van, és ez csak hozzáadott a zűrzavarhoz, Christopher Dobson és Ronald Payne azt írják a *The Carlos Complex* (New York; Putnam, 1977) című könyvükben. hogy Boudia Renault-ja „egész nap a Rue des Fossés Saint-Bernard-on parkolt”, és hogy „valami különös oknál fogva Boudia egy másik barátnője azt mondta a rendőrségnek, hogy a terrorista vele töltötte az éjszakát, Párizs másik végében”.

Információim szerint ez a lány igazat mondott a rendőrségnek. Boudia valóban a Boinod utcában töltötte az éjszakát, Párizs XVIII. kerületében, és csak reggel hajtott Renault-ján a Rue des Fossés Saint-Bernard-ra, ahol otthagyta a kocsit, amíg meglátogatott egy másik lányt, aki a közelben lakott. Ekkor helyezték el az autóban a robbanószerkezetet. Amikor Boudia visszatért a másik barátnőjénél tett reggeli vizitből, tizenegy óra körül, megtörtént a merénylet.

[73] Edgar O’Ballance idézi Golda Meir szavait: „Nem ígérhetem, hogy a terroristák hagynak bennünket békében élni. Azt azonban megígérhetem, és meg is ígérem, hogy Izrael minden kormányzata le fogja vágni annak a kezét, aki gyermekeink életére tör.” (I. m. 233. old.) Golda Meir szavai válaszul szolgáltak a demokratikus népi front vezetőjének, Naif Hawatmeh-nek a dicsekvésére, aki büszkén felelősséget vállalt a Maalot-i merényletért, amelyben huszonkét izraeli iskolás gyerek veszítette életét. Nem érdektelen megjegyezni, milyen sokat változott a miniszterelnök-asszony véleménye. Kezdetben köztudott volt róla, hogy ellenzi a terrorellenes akciókat, nem csak azért, mert fél az esetleges tévedéstől a merénylet célpontját illetően, illetve tart a diplomáciai bonyodalmaktól, hanem azért, mert általában figyelembe vette a civilizált viselkedés követelményeit a politikában. Későbbi nyilatkozataiban jóval keményebb vonalat képviselt. Például a bejrúti támadás után állítólag azt mondta a Knesszetben: „Nagyszerű akció volt. Megöltök a gyilkosokat, akik újabb gyilkosságra készültek.” (Idézi Tinnin: i. m. 96. old.)

[74] Egy baljóslatú rémhír – minden bizonnyal alaptalanul – Alon meggyilkolását az izraeli hatalmi szerkezeten belüli belső harcnak tudta be. A hírt alaptalannak tartom, nem annyira azért, mert a palesztinok „elvállalták” Alon megölését, hanem azért, mert soha bizonyítéknak a foszlánya, sem

merült fel arra, hogy az izraeliek egymást öldösnék hatalmi harcaikban. Amit a palesztin szervezetek – és néha talán az izraeliek is – megtesznek, bizonyos alkalmakkor „elvállalnak” olyan terroristacselekményeket, amelyeket valójában nem követtek el. Az „ölj meg egyet, ijessz meg százat” alapelve szempontjából ennek van értelme: ha a terror igazi célja, hogy rémületet ébresszen az ellenfél szívében, ezt ugyanúgy meg lehet oldani merényletek „elvállalásával”, mint tényleges végrehajtásukkal. Az Alon halálával kapcsolatos rémhíreket azonban inkább félretájékoztatásnak tekintem.

[75] 1973 tavaszán a Baader-Meinhof-csoporthoz tartozó terroristának álcázva Avner két éjszakát töltött együtt egy biztonságos házban Carlosszal. A ház valamiféle kommuna volt Párizsban, a bal parton, ahol a legkülönbözőbb emberek – nem annyira terroristák, mint hippik, ezekkel rokonszenvezők vagy ifjú kékharisnyák – jöttek-mentek. Néhányan letelepedtek a sarokban, ahol senki sem kérdezett semmit senkitől. Avner még beszélgetett is Carlosszal, különösebb odafigyelés nélkül, mert a köpcös venezuelai nem keltett benne érdeklődést, és úgy gondolta, hogy valami anarchista, aki miatt nem kell féltenie Izraelt. Feltehetőleg Carlost sem különösen aggasztotta Avner jelenléte.

[76] Richard Deacon szerint nevük Abdel Hadi Nakaa és Abdel Hamid Shibi (i. m. 262. old.). Más források szerint a robbanást nem a Moszad ügynökei okozták, és a „római rendőrség szerint az ok a gyújtószerkezet hibája *volt”*, azon gyújtószerkezeté, amelyet a két ember a kocsijában vitt, amikor autójuk fölrobbant a Piazza Barberinin (Edgar O’Ballance: i. m. 225. old.). Természetesen az olasz hatóságok előszeretettel zárják le a terroristacselekmények aktáit azzal, hogy kiváltó okuk véletlen baleset volt. Ezzel nemcsak a vizsgálat kényelmetlenségeitől szabadulnak meg, de némi diplomáciai bonyodalmaktól is. Ugyanakkor, amint már korábban elmondtam, a közel-keleti konfliktusban résztvevők egyike sem áll távol attól, hogy „elvállalja” az ellenséges oldalon levő csoportok tetteit vagy ottani balesetek következményeit. Forrásaim csak arról szóltak, hogy *ők* nem voltak kapcsolatban az 1973. júniusi római akcióval, és hogy akkoriban úgy hitték, a merényletet a Moszad különítménye követte el. Az igazság talárt sosem derül ki.

[77] David B. Tinnin és Dag Christensen – akiknek információi más esetekben jelentősen eltérnek az enyéimtől – izgalmas leírását adják a lillehammeri fiaskónak könyvükben. Történetük számos fontos részlete teljesen hitelesnek tűnik föl. Akad néhány kivétel, mint például a támadó csoport tagjaként szerepeltetett női ügynök, akinek ottléte az én értesüléseim szerint eléggé valószínűtlen (bár a hölgyet más beszámolók is említik); továbbá Zvi Zamir tábornok, a Moszad főnökének norvégiai jelenléte az akció során, amelyet forrásaim „tündérmesének” tekintenek.

[*] Félelem (németül – *a dig.*)

[78] A fejezetben idézett sorok Nizar Qabbani verséből 1974-ben jelentek meg *Politikai Művek* című kötetében. A verseket idézi Elie Kedourie és Bernard Lewis az *Islam and the Arab World* (Toronto; McCleland and Steward, 1976). A többi idézet *A Nap ellensége: a palesztin ellenállás*

költészete című antológiából való, amelyet Naseer Aruri és Edmund Ghareet szerkesztett és a Drum and Spear Press adott ki 1970-ben, New Yorkban.

[79] Nem kérdéses, hogy a szélsőséges cionisták is alkalmazták az államférfiak és diplomaták elleni politikai gyilkosság fegyverét csakúgy, mint a nem harcoló felek elleni, megkülönböztetés nélküli terrort. Az is tény, hogy számos mérsékelt cionista tisztán és egyértelműen elítélte a szélsőségeseket – igaz viszont, hogy az arab nacionalisták is sok alkalommal elítélték az arab terroristákat. Tény marad, hogy 1944 és 1948 között cionista terroristák meggyilkolták Lord Moyne-t, a britek közel-keleti főmegbízottját, Bernadotte grófot, a Közel-Kelet svéd ENSZ-közvetítőjét, Rex Farrant, a brit terroristaellenes szakértő, Roy Farran öccsét (egy Angliából küldött levélbombával): és megpróbáltak levélbombát küldeni számos más brit államférfinak. köztük Clement Attlee-nek, a miniszterelnöknek. Felrobbantották a jeruzsálemi Dávid Király hotelt, megölve kilencvenegy embert, közöttük tizenöt zsidót is. Amikor megtámadták a Deir Yassin nevű kis arab falut kétszázötvennégy öregembert, asszonyt és gyereket mészároltak le. Ezek a terroristacselekmények hozzáadódtak a brit katonák, tisztek, intézmények (köztük számos pihenést szolgáló létesítmény) elleni bombamerényletekhez és gyilkosságokhoz. Mondanom sem kell, hogy a cionista terrorcselekmények semmi módon nem tették jogossá az ezután következő (vagy ezekkel egyidőben történő) fedajin terrorcselekményeket ugyanakkor ezen akciók jelzik, hogy egyetlen nemzet vagy mozgalom sem mentes az erkölcsi vétek legrémesebb formáitól.

[80] A kifejezés Claire Sterlingtől származik (i. m. 117. old.).

[81] A *Haganah* zsidó önvédelmi szervezet volt Palesztinában, Izrael Állam létrejötte előtt. Ezekben az években Salameh papa arról volt hírhedt és közismert, hogy fényes nappal, Jaffa főutcáján meggyilkoltatta Ahmed Latif arab üzletembert. Ezt követően pedig nap mint nap kiásatta holttestét a földből és visszarakatta az úttestre, a gyilkosság színhelyére, figyelmeztetésül azoknak, akik együtt kívánnak működni a zsidókkal. „Ez az áruló megkapta a jutalmát – figyelmeztették Salameh hóhérai a járókelőket –, csak rohadjon itt, és egyék meg testét a kutyák.” (Idézi: Michael Bar-Zohar: Spies in the Promised Land. Boston; Houghton Mifflin,1972.)

[82] Lásd Claire Sterling, i. m. 118-119. old. Ráadásul nemcsak a kommunistákkal és az újnácikkal dolgozott együtt. Arról is vannak hírek, hogy Salameh – különösen karrierje későbbi éveiben, amikor a Fatah biztonsági főnöke volt – együttműködött a CIA-val, legalábbis korlátozott formában. (Lásd David Ignatius a *The Wall Street Journal*ben, 1983. február 10.) Noha elég valószínűtlen, hogy Salameh valaha is CIA-ügynök volt, vagy akar hogy a szervezet fölhasználta őt hadműveletekhez. azért az lehetséges, hogy a ravasz, rafinált terrorista úgy próbálta megerősíteni saját biztonságát izraeli ellenségeivel szemben, hogy bizonyos szívességeket tett CIA-ügynököknek, vagy amerikai diplomatáknak. Nem kérdéses, hogy Salameh segítsége az amerikaiaknak, a közel-keleti diplomáciai testületeknek bizonyos alkalmakkor felbecsülhetetlen volt, és hogy az előbbiek cserébe időnként

segítették őt, hogy mindig egy lépéssel a Moszad előtt járhasson. Mindez azonban bizonyítékok nélkül csak spekuláció.

[83] Hilarion Capucci, Jeruzsálem görögkeleti érseke fegyvereket csempészett a PFSZ számára. 1974 júliusában letartóztatták, majd egy izraeli bíróság tizenkét évre ítélte. A Moszad már régóta tudta, hogy Capucci kapcsolatban áll a terrorizmussal, ekkor azonban sikerült tettenérniük. Capucci nem is védekezett mással, mint azzal, hogy az izraeli igazságszolgáltatásnak fölötte nincs hatásköre. Nincs egyház – protestáns, katolikus vagy orthodox –, amely megmenekülhetne a szovjet beszivárgási kísérletektől, melynek legfőbb formája valamiféle eszmei szövetség hirdetése a vallás és a marxizmus között.

[84] Nem találtam az incidens említését a német nyelvű svájci lapokban. (A témáról lásd: 17. fejezet 2. jegyzete.)

[85] David B. Tinnin idézi Golda Meir miniszterelnököt: „Nem tudják garantálni nekem, hogy egy napon nem lesz tévedés. Egyszer valamelyik emberünket elkapják. Akkor, mondják meg nekem, mit fogunk csinálni?” (I. m. 29. old.) Noha ez az idézet inkább a politikai következmények fölötti aggodalmat fejezi ki, mintsem az ártatlan járókelők élete fölötti aggódást, alighanem bizonyos, hogy a két megfontolás egyként jelen volt Golda Meir gondolataiban. Ami azt illeti, Izrael története során számos izraeli kémet vagy szabotőrt fogtak el külföldön; az állam nem tett semmit, és nem is történt semmi ezután. Számos ország kémei, szabotőrei és terroristái esnek fogságba, és az ország mégsem szenved túlzottan a következményektől. Időnként egy-két diplomatát kiutasítanak, kicserélnek néhány éles hangú jegyzéket, esetenként még enyhe gazdasági szankciókat is bevezetnék, korlátozott ideig. Izraelnek nem volt oka azt hinni, hogy ebben az esetben másképp lesz.

[86] Amikor már nincs mit tenni, számos terrorista férfi harcolva hal meg. Ugyanígy néhány női terrorista is. A legtöbb asszonynak azonban marad elég józan esze ahhoz, hogy az utolsó pillanatban föladja a harcot, és ne rántsa ki a kézigránát biztosítószegét, amely támadóival és áldozataival együtt fölrobbantaná őt. Khaledet, Halesht és Tannoust élve fogták el, ugyanakkor, amikor férfi partnereiket nem sikerült. Tudtommal nincs olyan eset, amikor egy férfit élve fogtak volna el, női partnere pedig harcolva meghalt volna.

Emlékezetes példa volt, amikor terroristák megkísérelték eltéríteni a Japan Airlines Boeing 747-esét. A gépeltérítők parancsnoknője véletlenül fölrobbantotta magát a repülőgép koktélbárjában, mert kissé erősebben megszorította a retiküljét. benne a kézigránáttal. (Amint Christopher Dobson és Ronald Payne pontosan, bár kissé rosszindulatúan megjegyzik könyvükben, „a hölgynek több figyelmet kellett volna fordítania a gránátjára, mint a pezsgőjére”.) (The Carlos Complex, 176. old.) Általában igaz az, hogy a terrorista nők akció közben, főként balesetben, a saját maguk által ejtett sebektől, sérülésektől halnak meg, vagy pedig olyan helyzetben, amikor a támadók egyszerűen nem adnak esélyt nekik a megadásra.

[87] Hogy tisztességesek legyünk Pepéhez, meg kell mondanunk: ha az ügynökhöz nem illik feleség, még kevésbé alkalmas bárki arra, hogy egy ügynök *férje* legyen. Általános vélemény a felderítő szervezeteknél, hogy az ügynöknők egyáltalán nem számíthatnak feltétel nélküli támogatásra házastársuktól, úgy, ahogy a férfi ügynökök viszont igen. Ezért ebben a szakmában a nők szinte kivétel nélkül magányosan, esetleg élettársukkal együtt kémkednek, vagy legalább férjük maga is a kémelhárításnál dolgozik.

[88] Hans talán nem volt egészen paranoiás. Akármit is csinált a *Le Group*, akármilyen erők álltak mögötte, a KGB majdnem bizonyosan fölállított egy önkéntes csoportot, sok tekintetben olyat, mint Papa szervezete; s ez a csoport 1978-ig működött Franciaországban. Úgy hívták. *Aide et Amitié* (Segítség és Barátság), és állítólag segítséget és barátságot adott a nemzetközi terroristáknak. (Lásd: Claire Sterling: i. m. 49-69. old.)

[89] Ez a titkos hadműveletek visszatérő problémája. Lehetetlen információt gyűjteni anélkül, hogy az ember elárulná a tényt: információt gyújt. Lehetetlen egy kapcsolattal találkozni, anélkül, hogy az ember ne találkozna vele. Lehetetlen látni anélkül, hogy ne látszanánk. Elővigyázatossági intézkedések minimálisra csökkenthetik a kockázatot, egészen azonban nem szüntethetik meg. Egy ügynök csak akkor van igazán biztonságban, ha kísérletet sem tesz arra, hogy bármit tegyen. Ezért van az, hogy az úgynevezett „alvó-ügynökök” (vagy „vakondok”) néha évtizedekig létezhetnek anélkül, hogy lebuknának: nem csinálnak semmit, csak várják, hogy gazdáik aktiválják őket. Abban a pillanatban, amikor ez megtörténik, várható élettartamuk igen megrövidül.

Nem csökkentheti a kockázatot, ha *Le Group*-féle önkéntesek helyett az ügynök „hivatásos” informátorokban bízik. Állítólag Baruch Cohen úgy halt meg, hogy egy szabadtéri kávézóban ült jól ismert arab informátorával. Az illető benyúlt a zsebébe, Cohen azt hitte, hogy egy névsort vesz elő. Az arab azonban a lista helyett fegyvert rántott, és négyszer belelőtt Cohenbe. (Lásd: Dobson és Payne: i. m. 25. old.)

[90] 1971 novembere és 1973 szeptembere között a Münchenért felelős szervezet, a Fekete Szeptember legalább tizennégy terrorcselekményért vállalt felelősséget. Ezek legtöbbjét Nyugat-Európában követték el. 1973 ősze után azonban nem volt több Fekete Szeptember-támadás Európában, és a Közel-Keleten is csak egy: az 1974. szeptember 11-ei merényletkísérlet Husszein király ellen Rabatban. Lehetetlen megmondani, hogy a Fekete Szeptember európai tevékenységének megszűnte kapcsolatban van-e a kilenc fő szervező halálával – talán inkább a PFSZ belső politikai vitáival, amelyeket a jom kippuri háború után folytattak –, ugyanakkor Avner csapata joggal gondolhatta, hogy tevékenységük eredménye ez. Különösen, mert ezt szerették volna hinni.

[91] Ilyen lélektani következményekkel kell megfizetni az abból származó megnövelt biztonságot, hogy egy különítményt az otthoni bázissal fenntartott rendszeres kapcsolat mellőzésével küldenek ki. Ha nincs kommunikáció, csökken a lebukás veszélye, ráadásul szakértő embereknél az önállóság

növeli a hatékonyságot. Ez azonban baj esetén a bizonytalanság, céltalanság érzetét is keltheti. Az ellenséges vonalak mögötti kommandóakciók története teli van a kétely, a lélektani nyomás példáival, amikor az ügynök úgy érzi, hogy állandóan hibázik, vagy alkalmatlan a feladatra. Néha igazi oka is van az ilyen önmardosásnak, máskor azonban akkor is jelentkezik, amikor az objektív megfigyelő szerint az ügynök pontosan és tökéletesen tette, amit küldetése értelmében tennie kellett.

[92] Az incidens nem jelent meg a spanyol sajtóban, én legalábbis nem, találtam róla beszámolót. Ugyanúgy, mint a glarusi ügyben, a biztonsági megfontolások valószínűleg megakadályozták a hatóságokat egy közvetlen vizsgálatban. Forrásaim csak azzal a feltétellel egyeztek bele az együttműködésbe, hogy beszélgetéseinket követően sem rendőri, sem pedig biztonsági illetékesek figyelmét nem hívom föl azzal, hogy további vizsgálódásokra kérem őket a témákban. Ennek következtében bizonyos állításokat csak azzal a hittel tudok megtámogatni, hogy forrásaim pontosságát és hitelességét minden más esetben meg lehetett erősíteni más bizonyítékokkal is.

[93] Ez az eset, valamint a Pan Am római járatának tűzbombával való felgyújtása 1973. december 17-én (harminckét halott) azt jelzi, hogy a terrorista vezérek közül immár Abu Nidal dicsekedhet a legtöbb halálos áldozattal. A Fekete Szeptember renegátja, Abu Nidal és Jasszer Arafat állítólag „halálra ítélték” egymást, e könyv megírásáig azonban az „ítéleteket” nem hajtották végre. 1983-ban, amikor Arafat közeli munkatársát, dr. Issam Sartawit meggyilkolták Portugáliában, a sajtó a merényletet Abu: Nidalnak tulajdonította, noha maga Arafat az izraeli kémelhárítást vádolta. (*Time Magazine*, 1983. április 25.)

[94] Zvi Zamir tábornok 1974 őszén visszavonult, helyére Yitzhak Hofi tábornokot nevezték ki. Biztonsági okokból Izraelben sosem fedik fel a *memune*, a vezető biztonsági tisztek, továbbá a katonai elhárítás parancsnokainak személyazonosságát mindaddig, amíg nyugállományba nem vonulnak. Mint a titkosszolgálatok más fontoskodó cirkuszainak, ennek is több jelentősége van papíron, mint a valóságban. A főtisztek személyazonossága, amelyet jól titkolnak az izraeli állampolgárok, újságírók és mások elől, ritkán marad titok a KGB vagy a terroristák előtt, ahogy az utóbb bekövetkező események ezt gyakran megmutatják. Például az 1962-ben letartóztatott szovjet kém, Israel Beer pontosan ismerte az összes vezető izraeli felderítő és kémelhárító tiszt személyazonosságát, lévén hogy az évek során ő maga emelkedett az Aman főparancsnok-helyettesévé. Így tehát rajta keresztül az első nagy *memuné*ról, Isser Harrelről mindvégig mindent tudtak Izrael ellenségei – miközben a barátai szinte semmit. Hofi tábornok személyazonossága szintén közismert volt vezetése idején, (1974 őszétől 1982 végéig), kinevezésétől kezdve, egy kínos elszólásnak köszönhetően. Így hát csak két *memuné*nak, Zamirnak és elődjének, Meir Amitnak sikerült jól elrejtenie magát, míg hivatalban volt. (Az az ember, akit Hofi tábornok utódjául jelöltek ki, meglehetősen titokzatos körülmények között meghalt az 1982-es libanoni hadjáratban, a jelenlegi *memune* személyét pedig mindeddig sikerült titokban tartani.)

[95] Lásd: Groussard: i. m. 107. old.

[96] Jeannette von Brau. Lásd: Bar-Zehar és Haber könyvét: i. m. 148. old.

This file was downloaded from Z-Library project

Your gateway to knowledge and culture. Accessible for everyone.

z-library.sk z-lib.gs z-lib.fm go-to-library.sk

Official Telegram channel

Z-Access

https://wikipedia.org/wiki/Z-Library